ఆంధ్రపత్రిక

ముప్పదవ

ప్రమాది సంవత్సరాది సంచిక

సంపాదకుడు:

శివలెంక శంభుప్రసాద్

ఆంధ్రవిద్వన్మహాజనులచే వ్రాయబడిన

ఆంధ్ర సారస్వత, చారిత్రిక, రాజకీయాదివిషయక

వ్యాసములును, చిత్రములును గలవు

చెన్నపురి:

ఆంధ్ర పత్రికా ముద్రాలయమున

ముద్రితము.

౧౯౩౯ సంవత్సరము మార్చి నెల ౨౨-వ తేదీ

౧౯౩౯ - ౧౯౪౦.

శ్రీ శివాభ్యాం నమః

శ్రీ ప్రమాది సంవత్సర సిద్ధాంత పంచాంగము

శ్లో. శ్రీకల్యాణగుణావహం రిపుహరం దుస్స్వప్న దోషాపహం, గంగాస్నాన విశేషపుణ్యఫలదం గోదానతుల్యం నృణామ్,
ఆయుర్వృద్ధిద ముత్తమం శుభకరం సంతానసంపత్ప్రదం, నానాకర్మ సుసాధనం సముచితం పంచాంగ మాకర్ణ్యతామ్.

రాహుకాలము

సూర్యోదయం 6 ఘం. అయ్యేదినములకు

వారములు	మొదలు	వరకు
ఆదివారము	$4\frac{1}{2}$	6
సోమవారము	$7\frac{1}{2}$	9
మంగళవారము	3	$4\frac{1}{2}$
బుధవారము	12	$1\frac{1}{2}$
గురువారము	$1\frac{1}{2}$	3
శుక్రవారము	$10\frac{1}{2}$	12
శనివారము	9	$10\frac{1}{2}$

గుళికకాలము

సూర్యోదయం 6 ఘం. అయ్యేదినములకు

వారములు	మొదలు	వరకు
ఆదివారము	3	$4\frac{1}{2}$
సోమవారము	$1\frac{1}{2}$	3
మంగళవారము	12	$1\frac{1}{2}$
బుధవారము	$10\frac{1}{2}$	12
గురువారము	9	$10\frac{1}{2}$
శుక్రవారము	7	9
శనివారము	6	$7\frac{1}{2}$

పంచాంగకర్తలు:

కుప్పా విశ్వపతిశాస్త్రి, చివుకుల వేంకటరమణశాస్త్రి

శ్రీ ప్రమాది సంవత్సర ఫలితాంశము

ఈ సంవత్సరము నవనాయకాధిపత్యములలో నాలుగు ఆధిపత్యములు గురునకే వచ్చినందున లోకము సుభిక్షముగా నుండును. అన్ని పంటలు సమృద్ధిగా పండును. పూర్వసస్యములు పూర్తిగా పండును. మధ్యసస్యములు త్రిపాదఫలము పండును. అంత్యసస్యములు అరిష్టముగల్గి పాదఫలము మాత్రమే పండును. మొత్తం సమష్టి మీద అన్ని సస్యములు గలిసి ౧౨ వీసములు పండును. సకాలములో తొలకరి ప్రారంభమగును. సస్యానుకూలముగు వర్షమునకు ఎప్పుడున్ను లోటుండదు. ప్రజలలోను ప్రభుత్వములలోను అన్యోన్యకలహము లుండును. జననష్టము, చోరరోగాదిబాధ లుండును. పశువులకు స్వల్పముగా అరిష్టము గల్గినను అధికక్షీరప్రదము లగును. వైశాఖపూర్ణిమనాడు చంద్రగ్రహణము. చైత్ర బ ౧ నాడు ప్రణీతానదీ పుష్కరారంభము. అధిక శ్రావణ శు ౧౪ నుంచి ఆశ్వ శు ౩ వరకు శుక్రమౌఢ్యము. ఫాల్గున బ ౫ నుంచి సంవత్సరాంతమువరకు గురుమౌఢ్యము.

స్వస్తి సర్వేషాం సమస్తసన్మంగళాని భవంతు. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఇష్టదేవతా ప్రార్థన

వాగీశాద్యాస్సుమనసస్సర్వార్థానా ముపక్రమే,
యం నత్వాం కృతకృత్యాస్స్యుస్త న్నమామి గజాననమ్.
అచింత్యావ్యక్తరూపాయ నిర్గుణాయ గుణాత్మనే,
సమస్తజగదాధారమూర్తయే బ్రహ్మణే నమః.
బ్రహ్మాణ మీశాన హరీ సురేశ్వరం
గ్రహాన్నవాప్యర్కముఖాన్ మహాత్మనః,
ఋషీన్ దినర్క్షాధిపతీన్ దివౌకసః
పుణ్యాన్ ప్రపద్యే శరణం ప్రతిక్షణమ్.

సంవత్సరాది దివసకృత్యం

అబ్దాదౌ బంధుసంయుక్తో మంగళస్నాన మాచరేత్,
వస్త్రై రాభరణై ర్దేహ మలంకృత్య తతశ్శుచిః.
విఘ్నేశం భారతీం ఖేటాన్ దైవజ్ఞ మభిపూజ్యచ,
సంవత్సరఫలం సమ్యక్ఛ్రుత్వా విప్రాన్ సమర్చయేత్.

అబ్దత్రయనిరూపణం

అస్మిన్దేశే చాంద్రమానాబ్దో గ్రాహ్యః. శేషాచలస్య దక్షిణ దేశే సౌరమానాబ్దో గ్రాహ్యః. వింధ్యస్యోత్తరదేశే బార్హస్పత్యమానాబ్దో గ్రాహ్యః. సర్వత్ర గురూదయ మానీయవర్షో గ్రాహ్యః. చాంద్రమానేన ప్రమాదిసంవత్సరః. సౌరమానేన వీతస్సంవత్సర చైత్ర బ. ౯ పర్యంతం బహుధాన్యసంవత్సరః. తదుప ర్యబ్దాంత పర్యంతం ప్రమాదిసంవత్సరః. బార్హస్పత్యమానేన అబ్దాది ప్రభృతి ఫాల్గున శు ౪ పర్యంతం ఖరసంవత్సరః. తదుప ర్యబ్దాంతపర్యంతం నందనసంవత్సరః. అస్య సమస్తకల్యాణ భాజనస్య, సకలశ్రౌత స్మార్త నిత్యకర్మానుష్ఠాన క్రియాతంత్ర వ్యవహార హేతుభూతస్య, సృష్ట్యాదిగతసౌరాబ్దాః ౧౯౫౫౮౮౫౦౪౦ కల్యాదిగతాబ్దాః ౫౦౪౦ శాలివాహనశక గతాబ్దాః ౧౮౬౧ విక్రమార్కశక గతాబ్దాః ౧౯౯౬ హూణశకే 1939. 1940 ఫాస్లీశకే ౧౩౪౮-౧౩౪౯. శ్రీ సూర్యసిద్ధాంతోక్త మార్గేణ అద్య బ్రహ్మణః పరమాయుష్యార్ధం గతం. అనంతరం ప్రథమవర్షే, ప్రథమమాసే, ప్రథమపక్షే, ప్రథమదివసే. అస్మిన్ ఘ ౧౩-౪౭ గతాః. ద్వాదశయుగానాం మధ్యే తృతీయే, శక్రదేవతాకే యుగే, తృతీయః ప్రమాదినామకః, చంద్రదేవతాకః ఇద్వత్సరః.

అస్య సంవత్సరస్య రాజాదినిర్ణయో యథా.

రాజా బుధః	మంత్రీ గురుః
సేనాపతిః గురుః	సస్యాధిపః రవిః
ధాన్యాధిపః శనిః	అర్ఘాధిపః గురుః
మేఘాధిపః గురు	రసాధిపః కుజః
నీరసాధిపః రవిః	

పురోహితః రవిః. పరీక్షకః రవిః. గణకః కుజః. గ్రామ పాలకః గురుః. దైవజ్ఞః బుధః. పశుపాలకః బలరామః. స్థాన సంరక్షకః శ్రీకృష్ణః. పూర్వసస్యాధిపః గురుః. మధ్యసస్యాధిపః గురు. అంత్యసస్యాధిపః శనిః.

సంవర్తనామక మేఘః. మేరో రుత్తరదిగ్భాగే మేఘోత్పత్తిః. కర్కోటకనామక నాగః. రోహిణీవాసః తటే. సంవహనామకవాయుః ఆఢకత్రయపరిమితం వర్షం. ఆఢకద్వయపరిమితో వాయుః. ధూమావాహకః కులికః.

రాబోవు విక్రమ సం॥ర రాజాది సూచన

రాజా చంద్రః	మంత్రీ శనిః
సేనాపతిః శుక్రః	సస్యాధిపః కుజః
ధాన్యాధిపః రవిః	అర్ఘాధిపతిః శుక్రః
మేఘాధిపః శుక్రః	రసాధిపః గురుః
నీరసాధిపః చంద్రః	పశునాయకః గోపాలః
స్థానసంరక్షకః శ్రీకృష్ణః	

పగలు ౨౩ గడి. ఆర్ద్రాప్రవేశము. మూడు తూములవర్షం.
చైత్రమాసములో గంగానదీపుష్కరము ౧౩ వీసముల పంట.

వర్ష ధాన్యాదయః

వర్షం ౧౩, ధాన్య ౧౩, శీత ౧౧, తృణ ౧౩, ఉష్ణ ౮, మారుత ౧౧, ప్రజావృ ౮, ప్రజాక్షయ ౮, రాజవిద్వేర ౧౮, ఉగ్ర ౧౮, పుణ్య ౧౮, పాప ౧౮, వ్యాధ్యుపశమ ౮, ఆచార ౮, అనాచార ౧౫, దుష్ప్రవర్తన ౧౫, జన్మ ౧౫, మరణ ౮, దేశోపప్లవ ౯, దేశస్వాస్థ్య ౫, చోర ౨౧, తన్నా ౧౧, అగ్నిభయ, ౧౮, తన్నాశ ౧౩, మృగోపద్రవ ౧౩, తన్నాశ ౨౧, కీటవృద్ధి ౧౮, తన్నాశ ౧౯, మూషకవృద్ధి ౧౫, తన్నాశ ౧౧, సర్పవృద్ధి ౨౧, తన్నాశ ౮, కామ ౨౧, క్రోధ ౧౮, లోభ ౧౩, మోహ ౧౮, మద ౧౮, మాత్సర్య ౧౩, సుఖం ౫, దుఃఖ ౧౧, భోగ ౧౮, విడంబ ౧౫, మనోవ్యాధి ౧౫, ద్వేష ౧౩, ప్రతిష్ఠా ౯, అప్రతి ౨౧, ద్యూత ౧౫, మత్తత ౮, నరా ౧౫, స్త్రీ ౫, ధాతువాద ౧౧, భయం ౧౮, శౌర్యం ౫, దుష్టనిగ్రహ ౯, శిష్టపాలన ౧౩, సత్య ౧౮, అసత్యం ౨౧, విశ్వాసం ౫, న్యాయ ౯, అన్యాయ ౧౧, జ్ఞాన ౧౧, అజ్ఞాన ౧౫, కపట ౫, నిష్కాపట్య ౯, ధార్మి ౧౮, అధార్మి ౧౮, గోమాయు ౧౦, తన్నాశ ౭, సస్య ౮, కీటక ౧౦, శలభ ౧౬, తన్నాశ ౧౩, మశక ౧౬, తన్నాశ ౮, మక్షిక ౪, తన్నాశ ౧౬, వృశ్చిక ౧౬, తన్నాశ ౧౭, వ్యాఘ్ర ౧౬, తన్నాశ ౧౫, క్షుధా ౮, తృష్ణ ౫, నిద్ర ౧౩, ఆలస్య ౧౧, ఉద్యోగ ౯, శాంతి ౧౫, క్రోధ ౧౫, దంభం ౧౫, మిత్రభేద ౧౩, రసనిష్పత్తి ౧౧, ఫలనిష్ప ౧౩ ఉత్సాహ ౩, పత్రి ౫, ధేను ౫, మహిష ౫, మృగ ౩, ఛాగ ౩, అశ్వ ౪, దంతి ౪, ఉష్ట్రి ౩, విప్ర ౪, క్షత్రి ౪, వైశ్య ౩, శూద్ర ౫, మ్లేచ్ఛ ౪, సంకర ౩, సువర్ణ ౪, రజత ౩, తామ్ర ౪, కాంస్య ౩, లోహ ౪, త్రపు ౩, సీసం ౪, రస ౩,

అండజాః ౧౭, స్వేదజాః ౧౨, ఉద్భిదాః ౧౨, స్థావరాః ౧౦, జరాయుజ ౨౦, జంగమాః ౧౭, ఇతరజీవరాశయః ౧౯.

రాజపూజ్య రాజావమానాని

మేషస్య	౬	౪	తులాయాః	౩	౬
వృషభస్య	౨	౭	వృశ్చికస్య	౬	౬
మిథునస్య	౫	౭	ధనుషః	౨	౨
కటకస్య	౧	౩	మకరస్య	౫	౨
సింహస్య	౪	౩	కుంభస్య	౧	౫
కన్యాయాః	౭	౩	మీనస్య	౧	౨

ఆదాయవ్యయౌ

	ఆ.	వ్య.		ఆ.	వ్య.
మేషవృశ్చికయోః	౫	౫	సింహస్య	౧౪	౨
వృషభతులయోః	౧౪	౧౧	ధనుర్మీనయోః	౮	౧౧
కన్యామిథునయోః	౨	౧౧	మకరకుంభయోః	౧౧	౫
కటకస్య	౧౧	౮			

సంవత్సర ఫలాని

అశ్వి, పుష్య, స్వాత్యభిజితాం	రణభయం
భర, ఆశ్రే, విశా, శ్రవణానాం	భూమణం
కృత్తి, మ, అనూ, ధనిష్ఠానాం	రోగః
రో, పూఫ, జ్యే, శతతారాణాం	ఆయువ్యం
మృ, ఉఫ, మూ, పుభ్రాణాం	అర్ఘలాభః
ఆర్ద్రి, హ, పూషా, ఉభాణాం	మనస్తాపః
పున, చి, ఉషా, రేవతీనాం	రాజపూజ్యతా

కందాయాః

అశ్వి	భ	కృ	రో	మృ	ఆర్ద్రి	పున	పుష్య	ఆశ్లే	మఘ
౪	౭	౨	౫	౦	౩	౬	౧	౪	౭
౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦
౦	౩	౧	౪	౨	౦	౩	౧	౪	౨

పూఫ	ఉఫ	హ	చిత్త	స్వా	వి	అనూ	జ్యే	మూ
౨	౫	౦	౩	౬	౧	౪	౭	౨
౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦
౦	౩	౧	౪	౨	౦	౩	౧	౪

పూషా	ఉషా	శ్రవ	ధని	శత	పూభా	ఉభా	రేవ
౫	౦	౩	౬	౧	౪	౭	౨
౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨
౨	౦	౩	౧	౪	౨	౦	౩

చాంద్రసౌరమానాభ్యాం ప్రమాదిసంవత్సరఫలం

బలాహకా నముంచంతి క్షుత్రచిత్ప్రచురం పయః,
ప్రమాద్యబ్దే పీతరోగా స్తథాపి సుఖినో జనాః.

ఎచ్చటను అధికమైన వర్షముండదు. జనులు రోగాదిబాధలు లేకసుఖవంతు లగుదురు. ఖండవృష్టి యుండును.

బార్హస్పత్యమానేన అబ్దాదిఫాల్గున శు ౪. పర్యంతం
ఖరసంవత్సరఫలం

ఖరాబ్దే నిఖిలా భూపాశ్చాన్యోన్యసమరోత్సుకాః,
మధ్యమా వృష్టిరత్యుగ్రరోగై ర్భూపా లయం యయుః.

వర్షము మధ్యమముగా నుండును. జనులు రోగపీడితు లగుదురు. రాజులు అన్యోన్యకలహము గల్గి నశింతురు.

తదుపర్యబ్దాంతం నందనసంవత్సర ఫలం

ఆనందదా ధరాజస్రం ఫలాఢ్యా ఫలసంచయైః,
నందనాబ్దేచ హానిస్స్యా ల్లోకేశధాన్యవినాశనం.

భూమి ఫలపుష్పాది సమృద్ధిగల్గి యుండుటవల్ల జనులు సంతోషింతురు. ధాన్యనాశనము గల్గును. ధనహాని గల్గును.

అస్మిన్నబ్దే గురూదయా భావః.

రాజాదిఫలాని
రాజ్ఞః బుధస్యఫలం

ప్రభూతవాయు ర్భువిమధ్యవృష్టి ర్గదాహతప్రోద్ధతరాజకోపః,
బుధేబ్దనాథే ప్యపరంచ సస్యం క్షేమం హివృద్ధి ర్లిపిలేఖకానాం.

అధికమైన గాలియు, మధ్యమమైన వర్షమున్ను వుండును. రాజు లన్యోన్యకలహము గల్గి యుద్ధముచేతురు. అపరసస్యము (పైర పంట) బాగుగా ఫలించును. వ్రాతగాండ్రు, చిత్రకారులు. మొదలగు వారికి లాభకరము.

మంత్రిణః గురోః ఫలం

సువృష్టిస్సర్వసస్యాఢ్యా ఫలితా వృక్షజాతయః,
సుభిక్షం క్షేమమారోగ్యం యదా మంత్రీ సురుర్భవేత్.

మంచి వర్షముండును. సమస్తపైరులు ఫలించును. లోకము ఆరోగ్యముగా నుండి సుభిక్షముగా నుండును.

సేనాపతేః గురోః ఫలం

సేనాధిపే దేవగురౌ ధరిత్ర్యాం సువృష్టిరత్యంతజనానురాగః,
దేవోత్సవోభూసురయజ్ఞకర్మరతాః ప్రజాపాలనతత్పరాస్స్యుః.

మంచి వర్షము లుండును. జనులు అన్యోన్యప్రేమగల్గి వుందురు. బ్రాహ్మణులు యాగాది కర్మరతులున్ను క్షత్రియులు ప్రజాపరిపాలన రతులున్ను అగుదురు.

సస్యాధిపతేః రవేః ఫలం

శూకధాన్యాని సర్వాణి స్థలధాన్యానియానిచ,
రక్తభూమిస్తు ఫలితా రవౌ సస్యాధిపే సతి.

వడ్లు, గోధుమలు, జొన్నలు, కొఱ్ఱలు చక్కగా ఫలించును. ఎఱ్ఱనిభూములు అధికముగా ఫలించును.

ధాన్యాధిపతేశ్శనేః ఫలం

కృష్ణధాన్యాని సర్వాణి సూక్ష్మధాన్యాని యానిచ,
కృష్ణభూమిస్తు ఫలితా మందే ధాన్యాధిపే సతి.

నువ్వులు, వరిగెలు, ఆవాలు, మెంతులు, బాగా ఫలించును. నల్ల నిధాన్యములు అధికముగా ఫలించును.

అర్ఘాధిపతేః గురోః ఫలం

సువృష్టిభిర్ధాన్యధనైర్విరాజితా
భూమిర్మహోయజ్ఞ పరా మహీసురాః,
నిత్యోత్సవా మంగళతూర్యనిస్వనై
రర్ఘాధిపే దేవగురౌ సుభిక్షకృత్.

సకాలములో వర్షము లుండి లోకము ధనధాన్యములతో తుల తూగుచుండును. యజ్ఞాదికర్మలు, ఉత్సవములు ఎల్లప్పుడును జరుగుచుండును.

మేఘాధిపతేః గురోః ఫలం

సస్యార్ఘవృష్టిభిస్తుష్టా భవేద్ధాత్రీ నిరంతరం,
వీతరోగభయాస్సర్వే సురామేఘాధిపే సతి.

వర్షము లుండి పంటలు చక్కగా ఫలించి జనులు ఆరోగ్యవంతులై సుఖముగా నుందురు.

రసాధిపతేః కుజస్య ఫలం

రజతం లవణం సర్పిస్తిలతైలగుడాదయః,
కూ స్వార్ఘం యాంతి తే సర్వే భౌమే యది రసాధిపే.

వెండి, లవణము, నెయ్యి, నువ్వులు, నూనె మొదలగునవి వెలలేని వగును.

నీరసాధిపతేః రవేః ఫలం

నీరసాధిపతౌ సూర్యే తామ్రచందన యోరపి,
రక్తమాణిక్యముక్తానాం జాయతే వృద్ధి రుత్తమా.

రాగి, చందనము, పగడములు, మాణిక్యమణులు, ముత్యములు మొదలగునవి అభివృద్ధి నొందును.

పురోహిత రవిఫలం

పురోహితే యదా సూర్యే పురాణాం భూభృతాం సదా,
సుఖంస్యాద్గోద్విజాదీనాం బహుసస్యార్ఘవృష్టయః.

రాజులకు జనులకు గోబ్రాహ్మణులకు సుఖము గల్గును. వర్షము లుండి పంటలు బాగా ఫలించును.

పరీక్షకరవిఫలం

పరీక్షకే దినాధీశే పరీక్షాస్తీక్ష్ణతేజసః,
రక్తధాన్యార్ఘవృద్ధిస్స్యాద్రాజ్ఞామన్యోన్యమాహవః.

పరీక్షలు తీక్ష్ణముగా నుండును. కందులు, శెనగలు, వేరుశెనగలు, మిర్చి మొదలగువాటికి ధర అధికమగును.

గణకస్య కుజస్య ఫలం

విషాగ్నిశస్త్రబాధాశ్చ పరస్పరవిరోధినః,
అంత్యసస్య వినాశాయ గణకే యది భూసుతే.

లోకమున అన్యోన్యకలహములు గల్గి విషాగ్ని శస్త్రబాధ లుండును. అంత్యసస్యము లనగా కందులు, శెనగ, మిర్చి మొదలగునవి నశించును.

గ్రామపాలకస్యగురోః ఫలం

గ్రామాణాం పాలకే జీవే సుఖినో గ్రామవల్లభాః,
గ్రామాస్సర్ధనధాన్యాది సమృద్ధా స్సుఖినో జనాః.

గ్రామపాలకులు, జనులు సుఖముగా నుందురు. లోకము ధనధాన్యములతో నిండివుండును.

దైవజ్ఞ బుధ ఫలం

దైవజ్ఞే చంద్రసుతే దైవజ్ఞాస్సర్వశాస్త్ర తత్త్వజ్ఞాః,
సమ్యగ్విచార్య సకలం వదంతి పృథివీభృతాం నిత్యం.

సర్వశాస్త్ర పారంగతులగు దైవజ్ఞులు శుభాశుభములను నిర్దుష్టముగా విచారించి చెప్పుదురు.

పశుపాలక బలరామఫలం

సువృష్టిస్సర్వదేశానాం సర్వసస్యసమృద్ధయః,
మధ్యదేశే మహావర్షం రామేతు పశునాయకే.

లోకమంతట వర్షము లుండి అన్ని పంటలు బాగా ఫలించును. మధ్యదేశమందు వర్షమధికమగును.

స్థానసంరక్షక కృష్ణఫలం

గోవులు అధికక్షీరప్రదములగును. లోకము సుభిక్షము, రాజాది నాయకులలో, రాజుఫలము పాంచాల సౌరాష్ట్ర విదర్భ దేశములందును, మంత్రిఫలము పౌండ్రకళింగదేశములందును, మేఘాధిప, అర్ఘాధిపతుల ఫలము ఆంధ్రదేశమందును, రసాధిపఫలము, కొంకణమగధదేశములందును నీరసాధిపతిఫలము మాలవదేశమందును అధికముగా ప్రవర్తించి, ఇతరదేశములందు సామాన్యముగా ప్రవర్తించును. ఇతర నాయకుల ఫలము అన్ని దేశములందును సమానముగా ప్రవర్తించును.

సంవర్తనామక మేఘఫలం

వాయుపూరితతోయంచ వర్షణం సర్వదిశుచ,
లవణార్ణవపర్యంతం సంవర్తాభస్య లక్షణం.

సముద్రపర్యంతమైన అన్ని దేశములందును గాలితో గూడిన అధికవర్ష ముండును.

మేరోరుత్తరదిగ్భాగే మేఘోత్పత్తిః : తేన ఆఢకత్రయపరిమిత వర్షం భవతి. వర్ష భాగక్రమః

సప్తభాగా స్సముద్రేషు పర్వతేషు తథాదశ,
చతుర్భాగా ధరణ్యాంవై ఏవం వర్షతి చ త్రిధా.

సంవహనామక వాయుః.

కర్కోటకనామకనాగః తత్ఫలం :

యదా కర్కోటకో నామా జాయతే పవనాశనః,
తదా నాంబు దదాతీంద్రో మరణం స్యా న్మహీపతేః.

భూవాహక కులికఫలం :

కులికాఖ్యే భూమివాహే సర్వసస్య వినాశనం. అర్ఘాదివైశాఖ కు ౧౦ పర్యంతం ఆఢకో బ్రాహ్మణహస్తగతః తత్ఫలం. దుర్భిక్షం

సస్యనాశనం. తదాద్యావత్సరాంతం ఆఢకో గోపహస్తగతః తత్ఫలం, సుభిక్షం. రోహిణీ నివాసస్థలే తత్ఫలం యదినిర్గిన్స్యంపతతి తటస్థం శుభజలవృష్టిర్ధనకణవృద్ధిః. స్తంభఫలం, చైత్రశుక్ల ప్రతిపది రేవత్యాం జహారకం జలం.

రవిచారఫలం

చైత్ర. బ. ౯ గురువారే ఉదయాది ౪౩-౫౪ ఘటికాసమయే రవేర్మేషప్రవేశత్వాత్తత్ఫలాని-వారఫలం-క్షత్రియపీడా. సమయఫలం, రాజనాశః. తిథిఫలం-ఈతిబాధా. కాలఫలం-ప్రజారిష్టం. లగ్నఫలం-జనక్షయః.

ఆర్ద్రాప్రవేశఫలం

ఆషా. శు. ౫ గురువారే ఉదయాది ఘ ౬-౨౯ సమయే రవే రార్ద్రాప్రవేశాత్తత్ఫలాని. తిథిఫలం: షష్ట్యామార్ద్రాప్రవేశశ్చేజ్జాయతే పశ్యపీడతే, తస్మిన్ద్రవ్యసంపత్త్యా నరాణాం ప్రచురంసుఖం. వారఫలం: సురరాజగురోర్వారే ద్యుమణిర్యాతి రౌద్రగః, సర్వేషాం తస్మిన్ జంతూనాం ద్రవ్యవృద్ధ్యా సుఖంబహు. నక్షత్రఫలం: రౌద్రం నిశతిరేవ్యామః పిత్ర్యేచంద్ర సంయుతే, అల్పవృష్టిస్తదాక్షేయా కందమూలాదికాల్పతా. యోగఫల: వజ్రాభిధానయోగేచే త్తపనో రౌద్ర గోభవేత్, తదా భూపాలకలహః క్వచిత్స్వల్పజల వర్షణం. సమయఫలం: విగహరోగయోగః. కాలఫలం: దివార్ద్రాసస్యనాశాయ.

ఋక్షఫలం

శుక్లపక్షే యదా పుష్యే మకరం యాతి భాస్కరః,
ప్రజానాం వ్యాధిపీడాచ నృపాణాం సమరం భవేత్.

తిథిఫలం-శుభం. వారఫలం-క్షామం. కాలఫలం-శూద్రారిష్టం. ముహూర్తఫలం-భయం. సంక్రాంతిపురుషుగేహాస్తం వర్జ్యద్రవ్యం నవృద్ధిదం, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వర్జ్యద్రవ్యం నివర్తయేత్.

చంద్రచారః

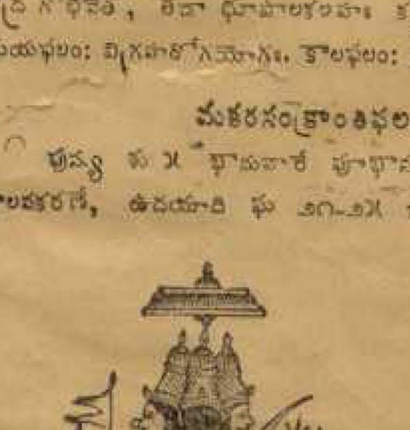
భరణ్యాది వహ్నిమండలఫలం: వృష్టినాశః.

జ్యేష్ఠ శుక్ల ప్రతిపద్యుక్తవారఫలం: జలశోషః ప్రజానాశః చిత్రభంగో మహీపతేః, మధ్యపహ్యాల్ప వృష్టిశ్చ జ్యేష్ఠాదౌ రవినందనే.

ఆషాఢ శుక్ల పంచమీ యుక్తవారఫలం సుభిక్షం.

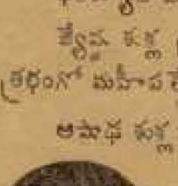
మకరసంక్రాంతిఫలం

పుష్య శు ౫ భానువారే పూర్వాభాద్ర నక్షత్రే వరీయాన్ యోగే, బాలవకరణే, ఉదయాది ఘ ౨౧-౨౫ సమయే రవేర్మకరప్రవేశత్వాత్తత్ఫలాని- త్రిశీర్షం ద్విముఖం చైవ చతుర్వక్త్రం త్రినేత్రకం, లంబకర్ణం రక్తదంతం లంబభ్రూ దీర్ఘనాసికం, అష్టబాహుం ద్విపాదంచ వికృతం వ్యాఘ్రవాహనం, దశయోజన మాన్యశ్యం విస్తీర్ణంద్వాదశస్మృతం ఏవంరూపం సువిజ్ఞేయం సంక్రాంతేః పురుషస్యచ. అస్య పురుషస్య, ఘోర నామధేయః, శూద్రారిష్టం. అంగారజలస్నానం,

శుభం. రక్తవస్త్రం, యుద్ధం. చందనగంధం, విప్రనాశః. జాతీపుష్పం, శోభనప్రదం. మౌక్తికభూషణం, శుభప్రదం. రజతపాత్రే భక్షణం, సుభిక్షం. పాయసాహారః, పశునాశః. కదళీఫలభక్షణం, ఫలనాశనం. భిండివాలాయుధం, వ్యాధిభయం. రక్తఛత్రం, యుద్ధం. వ్యాఘ్రవాహనం, మృగక్షయః. ఉపవాహనం, అశ్వం. క్రోధముఖీ చేష్టా, జననాశః. నివిష్టావస్థా, అర్ఘవృద్ధిః. దక్షిణదిగ్గమనం, తద్దేశారిష్టం. ఖడ్గధారణం, గదాయుద్ధం. కుంకుమలేపనం, భూరివర్షం. పర్ణకంచుకం, కౌమార్యభయః.

గ్రహణనిర్ణయః

ఏతత్సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ పూర్ణిమా బుధవాసరే (౩-౫-౩౮) రాహుగ్రస్తచంద్రోపరాగః. ఖచ్ఛన్నబింబాధికగ్రాసః. అపమర్దననామకః. కపిలవర్ణః. సౌమ్యగోళే ప్రాగాగ్నేయయోర్మధ్యేస్పర్శః. ఆగ్నేయ్యాంసంమీలనం నైఋత్యాముణ్మీలనం పశ్చిమేమోక్షః.

	ఘ. వి.	గం.ని.
సూర్యోదయాది స్పర్శకాలః.	౩౩-౧౨	6-53
సంమీలనకాలః.	౩౬-౨	8- 1
మధ్యకాలః.	౩౭-౨౫	8-34
ఉన్మీలనకాలః.	౩౮-౪౮	9- 7
మోక్షకాలః.	౪౧-౩౮	10-15
ఆద్యంతపుణ్యకాలః.	౮-౨౬	3-22

అయనఫలం: బ్రహ్మక్షత్రియవర్ణపీడా

మాసఫలం: ఇక్ష్వాకు, శక, కళింగ, దేశముల కరిష్టము. పెసలు, పత్తి, నువ్వులకు అధిష్టమగల్గి ధరలు పెరుగును.

నక్షత్రఫలం: వక్కలు, మిరియాలు, ఆవాలు, మానుగల గింజలు, వాతధాన్యములకు ధరలు పెరుగును.

వర్ణఫలం: మృగములకు, పశువులకు, మ్లేచ్ఛులకు పీడగల్గును.

గ్రాసఫలం: రాజ్యము లన్యోన్యము కలహింతురు దుర్భిక్షము.

పర్వపతిః: వరుణః-ఫలం-రాజులకశుభము, ఇతరులకు క్షేమము.

మతాంతరే కుబేరః ఫలం: ధననాశః.

రాశిఫలం: అవంతి, అపరాంత్య, దశార్ణ, మరు కచ్ఛ పదేశారిష్టం. స్వాతీనక్షత్రస్య వాయవ్యమండలత్వా త్తత్ఫలం: సమరస్య

టికి సస్యారిష్టమున్ను గల్గును. అది మొదలు బ ౪ వరకు హస్తలో నుండుటవల్ల వర్షములుండును. జనులు ఆరోగ్యవంతులుగా నుందురు. లోకము సుభిక్షముగా నుండును. ధాన్యాదుల ధరలు మందగించియుండును. అది మొదలు బ ౧౩ వరకు చిత్రలోనుండుటవల్ల స్వల్ప వర్షముండును. జనులు అనారోగ్యము గల్గివుందురు. అది మొదలు ఆశ్వ శు ౮ వరకు స్వాతియం దుండుటవల్ల స్వల్పవర్షముండును. ధాన్యాదుల ధరలు నిలిచివుండును. అది మొదలు బ ౧ వరకు విశాఖలో నుండుటవల్ల లోకము సుభిక్షముగా నుండును. వర్షములు సామాన్యముగా నుండును. పశ్చిమోత్తర దేశములలో వ్యాధిభయముండును. అది మొదలు బ ౧౪ వరకు అనూరాధలో నుండుటవల్ల జనులు ఆరోగ్యముగా నుందురు. మృగములు, పశువులు, పక్షులకు అనారోగ్యముగా నుండును. ధాన్యాదుల ధరలు మందగించి వుండును. అది మొదలు కార్తిక శు ౧౪ వరకు జ్యేష్ఠలో నుండుటవల్ల పశువులకు - అందును విశేషముగా గుఱ్ఱములకు - రోగ పీడ గల్గును. ధాన్యము, చెరకు, శర్కర, నేతులకు ధరలు పెరుగును. అది మొదలు మార్గశిర శు ౧౫ వరకు అనూరాధలో నుండుటవల్ల వర్షము లుండి సస్యాభివృద్ధిగల్గి లోకము సుభిక్షముగా నుండును. తదాది యీ బ ౮ వరకు జ్యేష్ఠలో నుండుటవల్ల పశువులకు ఆరిష్టము గల్గును. చెరకు, శర్కర, ధాన్యము, నెయ్యి మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. తదాది పుష్య శు ౧ వరకు మూలలో నుండుటవల్ల బాలురకు, ప్రజలకు, పశువులకు, పక్షులకు రోగాదిపీడ గల్గును. దూది, వేరుశెనగ మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. తదాది యీ బ ౩ వరకు పూర్వోత్తరాషాఢలయం దుండుటవల్ల వర్షముండును. ధాన్య, గోధుమ, యవ, చణకాది ధాన్యములకు, దూది, వేరుశెనగలకును ధరలు తగ్గును. ప్రజలకు అనారోగ్యము గల్గును. తదాది బ ౧౧ వరకు శ్రవణమం దుండుటవల్ల అప్పటికివున్న పంటల కన్నిటికి అరిష్టము గల్గును. పెసలు, మినుములు, శెనగ, వేరుశెనగలకు ధరలు పెరుగును. తదాది మాఘ శు ౩ వరకు ధనిష్ఠయం దుండుటవల్ల పశువులకు రోగ బాధ గల్గును. ధాన్యాదులధరలు పెరుగుటలమీద నిలబడివుండును. తదాది యీ శు ౧౦ వరకు శతభిషమం దుండుటవల్ల ప్రజలలో ప్రబలమైన రోగబాధ గల్గును. ధాన్యాదులధరలు తగ్గును. తదాది యీ బ ౬ వరకు పూర్వాభాద్రయం దుండుటవల్ల జనులకు కొంత ఆరోగ్యము గల్గినను, సస్యాదులకు అరిష్టము గల్గును. పొట్టుధాన్యముల కన్నిటికి ధరలు పెరుగును. తదాది ఫాల్గున శు ౪ వరకు ఉ-భా యందుండి వక్రించినందున దూదిధర బాగా తగ్గును. వెండిధర పెరుగును. పశుపక్ష్యాదులకు శాంతి గల్గును. రాజ్యము లన్యోన్యము కలహించును. తదాద్యబ్దాంతమువరకు పూ-భా లో వక్రించివున్నందున లోకము సుభిక్షముగా నుండును. ధాన్యాదులధరలు తగ్గును.

అస్త ఉదయఫలము :—చైత్రబహుళమందు మీనమం దుదయించుటవల్ల వాయుసహితమైన వృష్టిగల్గును. ధాన్యాదుల ధరలు పెరుగును. వజ్రవైడూర్యాది మణులు ధరగల వగును. ఈ శుక్ల పక్షమున మీనమం దస్తమించుటవల్ల రాజ్యముల కన్యోన్యకలహము లధికమగును. వజ్రాదిమణులు, రత్నములు, వెండి, శంఖములు, దూది మొదలగువాటికి ధరలు తగ్గును. జ్యేష్ఠ శుక్లమందు వృషభమం దస్తమించుటవల్ల పశువులకు అరిష్టము గల్గును. వస్త్రములు, దూది, ఫల పుష్పములకు ధరలు తగ్గును. ఆషాఢశుక్లమందు మిథునమం దుదయించుటవలన వర్షమునకు ప్రతిబంధకమగును. ధాన్యము, దుంపలు, కంద మూలములు, దూది, వేరుశెనగలకు ధర లధికమగును. అధిక శ్రావణ మధ్యభాగమందు కటకరాశియం దస్తమించుటవలన వర్షమునకు ప్రతిబంధక మగును. లోకమున కలరా మొదలగు జాడ్యములు వ్యాపించును. లోకమున చోర రోగాగ్ని బాధ లుండును. నిజశ్రావణ శుద్ధమందు కటకమం దుదయించుటవలన వర్షములు బాగా కురిసి సస్యాభివృద్ధిగల్గి లోకమున వ్యాధులు తగ్గి సుభిక్షముగా నుండును. నిజశ్రావణ బహుళమందు సింహరాశియందు అస్తమించుటవలన వర్షము స్వల్పముగా నుండును. పొట్టుగల ధాన్యములు, రసవస్తువులు, చర్మములు, బెల్లము మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. భాద్రపదాంత్యభాగమందు తులారాశియం దుదయించుటవల్ల భూకంప యుద్ధ రోగాగ్ని చోరాది భయము గల్గును. దూది, వెండి, వేరుశెనగ మొదలగు తెల్లవస్తువులకు ధరలు పెరుగును. కార్తిక శుద్ధమందు వృశ్చికరాశియం దస్తమించుటవలన వెండి బంగారము మొదలగు ధాతువులకు ధరలు పెరుగును. దూది మొదలగువాటికి ధర తగ్గును. కార్తిక బహుళమందు వృశ్చికరాశియం దుదయించుటవల్ల లోకము సుభిక్షముగానుండి వర్షముండును. దూది, చెరకు, బెల్లం, లోహములకు ధరలు పెరుగును. పుష్యమాసాదిలో ధనుస్సునం దస్తమించుటవల్ల రాజ్యముల కన్యోన్యకలహములు, జన నాశనము, చోరరోగాదిబాధలు, సస్యారిష్టము గల్గును. మాఘ శుద్ధమందు కుంభమం దుదయించుటవలన అధికమైన గాలిన్ని స్వల్పవర్షమున్ను గల్గును. వజ్రవైడూర్యాదిమణులు వెండి బంగారములు దూది మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. మాఘ బహుళమందు మీనమం దస్తమించుటవల్ల దూది మొదలగు తెల్లవస్తువుల ధరలు తగ్గును. రాజులకు, ప్రజలకు పీడగల్గును. ఫాల్గునమాసమధ్యమందు కుంభమం దుదయించుటవల్ల అధికమైనగాలి, స్వల్పవర్షమున్ను వుండును. రత్నములు, వెండి బంగారములు, దూది మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును.

గురుచారఫలం :—మీనే గురౌ ఫాల్గునే స్యాద్వత్సర స్సంభవో ఘనః, ఖండవృష్టి ర్మహార్ఘాణి సర్వధాన్యాని భూతలే. వివిధా రోగపీడాచ దేశాంతరగతో జనః, మాసానాం పంచకం యావద్భయం రాజవిరోధతః. పశ్చాత్సుఖం సుభిక్షంచ శాలిగోధూమ శర్కరాః, తిలతైలగుడానాంచ మహార్ఘత్వం సమీరితం. మంజిష్ఠా నారికేళానాం శ్వేతవస్త్రంచ దంతకాః, కర్పూరలవణాజ్యానాం మహార్ఘత్వం ప్రజాయతే. పౌషే క్లేశసముత్పత్తి స్తథా ఫాల్గునచైత్రయోః, మరుదేశే మహాపీడా దుర్భిక్షం తత్ర జాయతే, చతుష్పదానాం మరణం వైశాఖజ్యేష్ఠయోర్భవేత్, ఆషాఢే శ్రావణే ధాన్య ఘృతతైల మహార్ఘతా, శ్రావణస్యోత్తరే పక్షే మహావృష్టిః ప్రజా

యతే, ఘృతం సమర్ఘం భాద్రపదేశుభావాశ్వ నకార్తికా, సమర్ఘాస్తి లకార్పాసాశ్ఛత్రభంగ స్తతోర్బుదే, మార్గశీర్షే తథాపౌషే ఉత్పాతో మరుమండలే.

నక్షత్రచారఫలం :—అర్ధాది మాఘ శు ౧౧ పర్యంతం "పూర్వోత్తరాభాద్రపదయో రనావృష్టిభయాదికం" వర్ష మునకు ప్రతిబంధకముగా నుండును. తదా ద్యావత్సరాంతము, లోకము సుభిక్షముగా నుండి ధనధాన్యసమృద్ధిగల్గియుండును.

౧ అస్తమయఫలం :—లోకము సుభిక్షముగా నుండును. ప్రజలు ఆరోగ్యవంతు లగుదురు. వర్షములు స్వల్పముగా నుండును. ధాన్యములు సామాన్యధరలతో నిలబడును.

శుక్రచారఫలము :—ఆశ్వయుజమాసమందు శుక్రోదయ మగుటవలన లోకము సుభిక్షముగా నుండి సస్యములు పూర్తిగా ఫలించును. తులారాశియం దుదయించుటవల్ల స్వల్పవర్షము గలుగును. ధాన్యములు సామాన్యధర గల్గి నిలబడివుండును. కటకరాశియం దస్తమించుటవల్ల అధికవర్షము లుండును.

ద్వారానుసారము శుక్రచారఫలం:—శ్రావణమాసమందు ప్రజలకు ఉపద్రవము గల్గును. అర్ధాదినుంచి జ్యేష్ఠ ౮ వరకు కనకద్వారమందుండుటవల్ల లోకము సుభిక్షముగా నుండును. ధాన్యాదుల ధరలు మందముగా నిలబడియుండును. తదాది నిజశ్రావణ శు ౮ వరకు మేఘద్వారమం దుండుటవల్ల అధికవర్షము లుండును. ప్రజలు ఆరోగ్యవంతులై యుందురు. ధాన్యాదుల ధరలు నిలబడివుండును. తదాది ఆశ్వ శు ౨ వరకు ధూళిద్వారమం దుండుటవల్ల వర్షము లుండవు. ప్రజలకు పశువులకు రోగాదిపీడ గల్గును. ధాన్యాదుల ధరలు కొంచెము పెరుగును. తదాది మార్గశిర బ ౧ వరకు రాజద్వారమం దుండుటవల్ల రాజ్యము లన్యోన్యము కలహించును. ప్రజానాశము గల్గును. ధాన్యాదుల ధరలు పెరుగును. తదాది ఫాల్గున శు ౪ వరకు కనకద్వారమం దుండుటవల్ల లోకము సుభిక్షముగా నుండును. ధాన్యాదుల ధరలు మందముగా నిలబడివుండును. తదాద్యావత్సరాంతము మేఘద్వారమందుండుటవల్ల అధికవర్షము లుండును. ప్రజలు ఆరోగ్యవంతు లగుదురు. ధాన్యాది ధరలు నిలబడును.

విశేష చారఫలము:—వైశా బ ౧౦ నుంచి జ్యేష్ఠ శు ౮ వరకు, యవలు, ధాన్యము, గోధుమలు, మినుములకు ధరలు పెరుగును. జ్యే. శు నుంచి బ ౩ లోపల వేరుశెనగ, ధాన్యములకు ధరలు పెరుగును. ఆషాఢ శు ౧౧ నుంచి బ ౬ లోపల అన్నిధాన్యములకు ధరలు పెరుగును.

శనిచారఫలము:—అర్ధాది వైశాఖ శు ౧౨ వరకు మీనరాశియం దుండుటవల్ల ఎండలు, గాడ్పులు విశేషముగా నుండును, వర్షము లుండవు. ప్రజలకు, రాజ్యములకు అరిష్టము గల్గును. అది మొదలు సంవత్సరాంతమువరకు మేషరాశియం దుండుటవల్ల నువ్వులు, మినుములు, పెసలు మొదలగు నల్లధాన్యములకు అరిష్టముగల్గి విశేషధర లుండును. రాజుల కరిష్టము గల్గును. ప్రాగ్దేశముల కరిష్టము గల్గును. చైత్ర శు ౪ నుంచి వైశాఖ శు ౧౧ వరకు మీనమం దస్తమించుటవల్ల వర్షముండదు. ప్రజలకు అరిష్టము గల్గును. రాజ్యములకు కలహము లధిక మగును.

రాహుచారఫలము:—అర్ధాదినుంచి మాఘ బ ౫ పర్యంతం తులారాశియం దుండుటవల్ల లోకమున దుర్భిక్షభయ ముండును. వరిధాన్యము, బియ్యము, కంబళము, కంచు మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును.

తదా ద్యర్ధాంతమువరకు కన్యారాశిగత ఫలము—ఆరెపువ్వు, పిప్పళ్లు మొదలగువాటికి ధరలు విశేషముగా పెరుగును.

సౌరార్ఘలు:—మేష, తులా, మకర, కుంభమాసములం దత్యర్ఘ. మిథున, కన్యా, ధనుర్మాసములందు శూన్యార్ఘ. వృష, కటక, సింహ, వృశ్చిక, మీనమాసములందు సమార్ఘ.

చాంద్రార్ఘలు:—జ్యేష్ఠ, ఫాల్గున మాసములం దత్యర్ఘ. ఆషాఢ, అధికశ్రావణ, ఆశ్వయుజ, మాఘమాసములందు శూన్యార్ఘ. చైత్ర, వైశాఖ, నిజశ్రావణ, భాద్రపద, కార్తిక, మార్గశిర, పుష్యమాసములందు సమార్ఘ.—

వర్షయోగములు—ధరలు

చైత్రమాసం

ఈ మాసమున శుక్లపక్షమున ఎండ, గాలి అధికముగా నుండును. శు ౧౦ నుంచి బ ౬ లోపల బుధుడు మీనరాశియం దుదయించుటవల్లను, "బుధః శేకః పరో వక్రీ భృగునందనసౌమ్యయోః" అను ప్రమాణములవల్లను వర్షముండును. మాసాంతమందు వర్షముండదు.

శుక్లపక్షమున ధాన్యముధర నిలబడివుండును. ప్రత్తి, దూది, వేరుశెనగలధర తగ్గును. వెండి, కుంకుమ, గోరోచనం, కస్తూరి మొదలగువాటి ధరలు పెరుగును. కృష్ణపక్షమువ దూది, ధాన్యము, వేరుశెనగలకు ధర పెరుగును. అపరధాన్యము ధర నిలబడును.

వైశాఖమాసం

పశ్చిమవాతసహిత ఉష్ణాధిక్యత గల్గియుండును. మాసాంతిమ భాగమందు బ ౬ నుంచి స్వల్పవర్షముండును.

మాసమధ్యమందు వరిధాన్యము, నూలు, ప్రత్తి, దూదివస్త్రములు, వేరుశెనగ, వెండి, మినుములు, గోధుమలకు ధర పెరుగును. మాసాంతమందును, మాసాదియందును ధరలు నిలబడివుండును. ఈ మాస మంతయు చక్కెర, బెల్లము, మిర్చి, కందులు, నూనె, పొగాకు మొదలగువాటికి ధరలు మందముగా నిలబడివుండును. పచారీ వస్తువులకు గిరాకిగా నిలబడివుండును. ఫలజాతులు, కందమూలములు గిరాకిగా నుండును. నెయ్యి, నూనెలు, పాదరసము గిరాకిగా నుండును.

జ్యేష్ఠమాసం

శు ౩ నుంచి ౧౪ వరకు వర్షముండును. బ ౬ మృగశిర ప్రవేశించినను స్వల్పవృష్టిమాత్ర ముండును. బ ౧౦ ప్రాంతమున వర్ష ముండును. ఈ మాసమందలి వర్షయోగములు దేశాంతర భేదము గల్గి ఖండ వృష్టియోగములై యుండుటవల్ల అన్ని దేశములందును సమృద్ధిగా వర్ష ముండక జనులు వర్షమున కెదురుచూచెదరు.

మాసాదిలో ధాన్య, గోధుమ,దూది, వేరుశెనగలకు ధరనిలబడి, పూర్ణిమాప్రాంతమునకు ధరలుతగ్గి మాసాంతమునకు పెరుగును. శు ౧౨ నుంచి బ ౬ లోపుగా దూది, వేరుశెనగ, వెండి మొదలగువాటి ధర బాగా పెరుగును. రక్తవస్తువులు, పొగాకు, నువ్వులు, మినుములు, జనుములకు ఈ మాసమంతయు ధర వుండును. పచారీవస్తువులు, ఏలకులు, కుంకుమపువ్వు, గోరోచనము మొదలగు పరిమళవస్తువులకు ధరలు తగ్గివుండును.

ఆషాఢమాసం

ఈ మాసమున రవి, బుధ శుక్రులమధ్య సంచరించుటచేతను, శుక్రుడు మేఘద్వారమందు సంచరించుటచేతను, శు ౧ నుంచి ౧౦ లోపల దేశమందంతట సంపూర్ణవృష్టియుండును. పూర్ణిమాప్రాంత్యమందు దేశభేదముచే స్వల్పవృష్టియుండును. బ ౪ నుంచి ౧౦ లోపుగా తిరిగి అంతట సస్యానుకూలమైన అర్ధవృష్టి యుండును.

శు ౧౩ వరకు దూదిధర విశేషముగా తగ్గును. కృష్ణపక్షోత్తరార్థమందు దూదిధర పెరుగును. ధాన్య, గోధుమాదిధరలు ఈ మాసమంతయు మందగించియుండును. పొగాకు మిర్చిధరలుమాత్రము పెరిగి నిలబడును. వక్కలు మొదలగు పరిమళద్రవ్యములకున్ను, మణులు, వజ్రములు, బంగారము, వెండి మొదలగు ధాతువులకును ధరలు మందముగా నిలబడివుండును.

అధికశ్రావణమాసం

బుధాశ్లేషా యోగమువల్లను, శుక్రుని మేఘద్వార స్థితివల్లను, సంపూర్ణవృష్టియోగము లున్నవి. కాని కటకరాశిలో బుధాస్తమయము, కుజుడు ఉ-షా లో వక్రించుట మొదలగు వర్ష ప్రతిబంధక యోగములుగూడ వున్నందున, శు ౩—౧౦ మధ్యకాలమందును బ ౩—౮ మధ్యకాలమందును మంచివర్షము లుండును. ఇతరకాలమందు, మేఘాడంబర మధికముగానుండి, వర్ష మాసన్నమైనట్లగపడుచూ వర్ష ముండదు. శు ౧౪ శుక్రాస్తకాలమందు మంచివర్ష ముండును.

మాసాదిలో దూదిధర నిలబడివుండి శు ౧౦ నుంచి మాసాంతమువరకు తగ్గును. వెండిధర మాసాదిలో నిలబడివుండి మాసాంతమునకు పెరుగును. మణులు, వజ్రములు, మిర్చి, పొగాకు, వేరుశెనగలధరలు గిరాకిలో నిలబడివుండును. పచారీవస్తువులు, లక్కలు, వక్కలు, ఏలకులు ధరలు మందగించును. జొన్నలు, మినుములు, నువ్వులు, పెసలు, ధనియాలుకు ధర పెరిగి నిలబడును.

నిజశ్రావణమాసం

శు ౧—౯ మధ్య కటకమందు బుధోదయమువల్లను, బుధుడు వక్రించి, శుక్రుడు బుజాగతిలోనున్నందువల్లను మఘకార్తె జలనక్షత్ర యోగముగల్గి, వృష్టివాహనము గల్గివుండుటవల్లను లోకమంతట మంచి సస్యానుకూలవర్ష ముండును. శు ౧౪ నుంచి బ ౫ లోపలగూడ మంచివర్ష ముండును. ఇతరకాలములో మేఘాడంబరమున్ను, అధిక వాయుప్రసారమున్ను గల్గి వర్ష ముండదు.

శుక్లపక్షమందు దూది, వెండి, తగరములధరలు పెరుగును. వేరుశెనగ, పప్పుధాన్యములు, ధాన్యము, బియ్యములధరలు మందగించి వుండును. కృష్ణపక్షమందు వరిధాన్యము, గోధుమ, వేరుశెనగల ధరలు పెరుగుచూ నిలబడివుండును. మినుములు, పెసలు, నువ్వులు, నూనెలు, నెయ్యిధరలు తగ్గును. మిరియాలు, ధనియాలు, మిర్చిధరలు పెరుగును. వక్కలు, ఏలకులు, పరిమళద్రవ్యముల ధరలు మందముగా నిలబడివుండును.

భాద్రపదమాసం

మాసాదియందు స్వల్పవృష్టియుండును. శు ౧౨ నుంచి బ ౪ లోపల మంచివర్ష ముండదు. లోకము రోగచోరాదిబాధిత మగును. భూకంప యుద్ధాది భయములు గల్గును.

శుక్లపక్షమున దూదిధర పెరుగును, కృష్ణపక్షమున తగ్గును. వేరుశెనగ, ధాన్యము, వెండి మొదలగు ధాతువులు, పప్పుధాన్యములకు శుక్లపక్షమున ధరలు స్వల్పముగాపెరిగి కృష్ణపక్షమున తగ్గును. నల్ల ధాన్యములు నల్లధాతువుల కన్నిటికి శుక్లపక్షమున ధరలుతగ్గి కృష్ణపక్షమున నిలబడివుండును. మిర్చి, పొగాకు, మిరియాలు, మణులు, వజ్రములకు మాస మంతయు గిరాకీగానుండును.

ఆశ్వయుజమాసం

శు ౧౦ వరకు వర్షయోగము లేదు. దశమినుంచి బ ౨ వరకు మంచి వర్ష ముండును. తరువాత మాసాంతమువరకు వర్ష ముండదు. ప్రజలకు పశువులకు రోగపీడ గల్గును.

మాసమధ్యమందు వేరుశెనగ, ధాన్యము, శెనగ, కందులు, మినుములు, పెసలకు ధరలు బాగాపెరుగును. మాసాదియందును, మాసాంతమందున్ను నిలబడివుండును. దూది ధర సామాన్యముగా నిలబడివుండును. మిర్చి, పొగాకు, మిరియాలు ధర ఈ మాస మంతయు మందగించియుండును. వక్కలు, మెంతి, ఆవాలు, అవిసెగింజలు, నూనెగింజలు, నూనెలు, పరిమళ ద్రవ్యములకు ఈ మాస మంతయు ధరలు పెరిగివుండును. లోహములధర నిలబడును.

కార్తికమాసం

ప్రజలకు పశువులకు రోగపీడ యుండును. శుక్లపక్షమున వర్ష యోగము బలముగా లేదు. కృష్ణపక్షమున ౫ నుంచి ౧౩ లోపుగా కొంతవర్ష ముండును. ఈ మాసములో "స్వాతునే మంగళ స్త్రీమన్ వర్షత్యే

నిశమంబుధేః" అను ప్రమాణమున్ను "బుజారేకః పరోవక్రీభృగునందన సౌమ్యయోః, కేదారాశ్చ తటాకాశ్చ భిద్యంతే నాత్ర సంశయః" అను ప్రమాణమున్ను "మైత్రేఽభ్యుదితో బుధః జలపూర్ణాం వసుంధరాం కు ర్యాత్" అను ప్రమాణమున్ను బట్టి వర్షయోగము లున్నవి. సూర్యచారములవలన అనూరాధా జ్యేష్ఠ కార్తెలు వర్షయోగ భంగకరములై యున్నవి. అందువల్ల కొన్ని దేశములందు వర్షముండును. కొన్ని దేశములందు వర్షముండదు. ఆయా గ్రహములకు నిర్ణయింపబడిన దేశవ్యవస్థనుబట్టి చోళ, పాండ్య, విదర్భ, అంగ, వంగ, కళింగ, గౌడ దేశములందు వృష్టియోగమున్ను, ఇతర దేశములందు అనావృష్టియోగమున్ను పట్టదగియున్నవి.

శుక్ల పక్షమున ధాన్యము, చెరకు, శర్కర, నెయ్యి, నూనె, నూనెగింజలు ఆముదాలు, నువ్వులు, వేరుశెనగ మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. కృష్ణపక్షమున తగ్గును. శుక్ల ౫ నుంచి దూదిధర తగ్గును. వెండి బంగారము మొదలగు ధాతువులకు, మణులకు ధరలు పెరుగును. మిర్చి, పొగాకు, మినియాలకు ధరలు నిలబడివుండును. పరిమళద్రవ్యములకు, కందమూలఫలాదులకు ధరలు తగ్గును.

మార్గశిర మాసం

శు ౪-౧౨ మధ్య కొంతవర్షముండును. బ ౧౫ మధ్య గూడ స్వల్పవర్షముండును. ఇతరకాలములో వర్షయోగములు లేవు.

మాసాదినుంచి బ ౩ వరకు, దూది, వేరుశెనగ, నువ్వులు, ఆముదాలు, అవిసెగింజలు మొదలగువాటికి ధరలు బాగా పెరుగును. తరువాత మాసాంతమువరకు ఇంకా పెరుగును. ధాన్యము, గోధుమ, జొన్న మొదలగు ధాన్యములకు ధరలు మందముగా నిలబడును. వెండి మొదలగు ధాతువులధరలు పెరుగును. పచారీదినుసులు, వక్కలు మొదలగు సుగంధద్రవ్యములకు ధరలు గిరాకిమీద నిలబడివుండును.

పుష్య మాసం

బుధచారమునుబట్టి ఈమాసములో అన్యోన్యకలహములు, జననాశనము, చోరరోగాదిపీడలు, సస్యారిష్టమున్ను గల్గును. శు ౯ వరకు వర్షముండదు. అది మొదలు మాసాంతమువరకు అచ్చటచ్చట స్వల్పవర్షము లుండును.

శుక్ల పక్షమున వరిధాన్యము, బియ్యము, గోధుమలు, యవలు, శెనగలు, వేరుశెనగ, దూది, వెండి మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. కృష్ణపక్షమున వీటికే ధరలు తగ్గును. పెసలు, మినుములు, వరిగెలు, శెనగలు, ఇనుము, నువ్వులు, ఆముదాలకు శుక్ల పక్షమున ధరలుతగ్గి, కృష్ణపక్షమున పెరుగును. వక్కలు, ఏలకులు, సుగంధద్రవ్యములు, మణులు వజ్రములకు మాసమంతయు ధరపెరిగి యుండును. మాసాంతమున అన్నిటికి ధరలు తగ్గును.

మాఘ మాసం

శు ౫—౧౪ మధ్యకాలమందును, కృష్ణపక్షమున ౩-౬ మధ్య సుస్వల్పవర్షముండును. ఇతరకాలములో వర్షముండదు.

శు ౧౦ వరకు ధాన్య, గోధుమ, వేరుశెనగలకు ధరలు తగ్గివుండును. అది మొదలు బ ౮ వరకు పై వాటికి ధరలు పెరిగి మాసాంతమునకు తిరిగీ తగ్గిపోవును. దూది మాసాదిలో కొద్దిగా పెరిగి మాసమధ్యలో నిలబడివుండి మాసాంతమునకు బాగా తగ్గును. వెండి మొదలగు ధాతువులకు మాసమధ్యలో కొద్దిగా ధర పెరుగును. మాసాంతమునకు అన్నివస్తువుల ధరలు బాగా తగ్గును.

ఫాల్గున మాసం

శు ౫-౧౦ మధ్యలోను, కృష్ణపక్షమంతలోను దేశభేదముచే ఖండవృష్టియోగము లున్నవి. బ ౬ ప్రాంతమందు అన్ని దేశములకు వర్షయోగ మున్నది.

శు ౫ వరకు అన్ని వస్తువులకు ధరలు కొద్దిగా పెరిగినను ఈ మాసమున అన్ని వస్తువులు మందముగానే యుండును. ఆరెపువ్వు, పిప్పళ్లు, కరక్కాయలు, జాజికాయ, రంగు అద్దకమున కుపయోగించు వస్తువుల కన్నింటికి ఈ మాసములో పూర్తిగా ధర పెరుగును. తక్కిన ధాన్యములు, దూది, వేరుశెనగ, గోధుమలు మొదలగు అన్ని ధాన్యములకు ధరలు మందగించియుండును.

N. B. వస్తువుల ధరలున్నూ, వర్షయోగములున్నూ స్థూలదృష్టితో సర్వగ్రహములలోను బలాబల ప్రాబల్యవిచారణ లేక సామాన్యముగా వ్రాయబడినవి. విశేషముగా కోరువారు ధరలకు వస్తువు ౧ కి సెల ౧ కి రు. ౫-౦-౦ చొప్పునయున్నూ, వర్షయోగము తమ ప్రాంతమునకు తెలుపుటకు సెల ౧ కి రు. ౩-౦-౦ లు చొప్పున ఫీజు పంపుచూ ఈ క్రింది అడ్రసులకు పంచాంగకర్తలకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

కుప్పా విశ్వపతిశాస్త్రి పవరుపేట, ఏలూరు.

చివుకుల వెంకట రమణశాస్త్రి, వేమూరు - గుంటూరు జిల్లా.

సుముహూర్తములు

చైత్ర	శు	౧౧	శు	మఘా	వృశ్చికం
	బ	౧	బు	స్వాతి	కుంభం
	బ	౫	ఆ	మూలా	వృశ్చికం
	,,	,,	,,	మూలా	కుంభం
	బ	౯	బు	ఉషా	వృశ్చికం
వైశా	బ	౩	శ	మూలా	కుంభం
	బ	౪	ఆ	మూలా	వృశ్చికం
	బ	౬	బు	శ్రవణ	వృశ్చికం
	బ	౯	గు	ధనిష్ఠ	వృశ్చికం
జ్యేష్ఠ	శు	౬	గు	మఘ	ధనుస్సు
	బ	౫	బు	ధనిష్ఠ	ధనుస్సు
	,,	,,	,,	ధనిష్ఠ	మీనము
	బ	౭	ఆ	ఉ-భా	ధనుస్సు
	బ	౧౦	సో	రేవతీ	ధనుస్సు
ఆశ్వి	శు	౧౦	ఆ	ధనిష్ఠ	ధనుస్సు
	శు	౧౩	గు	ఉ-భా	ధనుస్సు
	,,	,,	,,	రేవతి	వృషభం
	శు	౧౫	శ	అశ్విని	ధనుస్సు
	బ	౪	బు	మృగశిర	ధనుస్సు
కార్తి	శు	౮	శు	శ్రవణ	కన్యా
	,,	,,	,,	శ్రవణ	ధనుస్సు

వైష్ణవ తిరునక్షత్రములు

చైత్ర	శు	౧౩	ఆ	యతిరాజసంపత్
	,,	౧౪	సో	శ్రీరంగనాచ్చియార్
	బ	౩౦	బు	పెరియ పెరుమాళ్
వైశా	శు	౩	శ	ఉయ్యకొండార్
	,,	౬	మం	ఎంబెరుమానార్
	,,	,,	,,	చక్రవర్తి తిరుమఘునార్
	,,	౧౩	సో	దేవప్పెరుమాళ్
	,,	౧౪	మం	మధురకవుల
జ్యేష్ఠ	శు	౪	సో	పెరియభట్టర్
	,,	౧౨	మం	అళహసింగర్
	,,	,,	,,	పెరియ తిరుమలనంబి
	,,	౧౩	బు	నమ్మాళ్వార్
ఆషా	శు	౧	ఆ	నాథమునుల
	,,	౧౧	మం	పెరియాళ్వార్
అధి-శ్రా	శు	౪	గు	శ్రీ ఆండాళ్
	,,	౧౪	శు	ఆళవందార్
	,,	,,	,,	పుండరీకాక్షు
నిజ-శ్రా	శు	౩	గు	చూడికొడుత నాచ్చార్
,,	బ	౮	బు	కణ్ణన్ తిర్
భాద్ర	శు	౫	సో	తిరుమలనంబి
	,,	౧౧	ఆ	వేదాంత దేశికుల
	,,	,,	,,	తిరువేంగడత్తాన్
ఆశ్వి	శు	౮	గు	సేనయ్ మొదలి
	,,	౯	శ	పొయిఘయాళ్వార్
	,,	౧౦	ఆ	పూధత్తాళ్వార్
	,,	౧౧	సో	పేయాళ్వార్
	బ	౨	సో	కూరకులోత్తమదాస
కార్తి	శు	౩	మం	మనవాళమహాముని
	,,	౪	బు	సేనయ్ మొదలియాండాళ్
	,,	౧౫	ఆ	తిరుమంగయాళ్వార్
	బ	౧	సో	తిరుప్పాణియాళ్వార్
మార్గ	,,	౧౩	ఆ	తొండరప్పొడి
	,,	,,	,,	పెరియనంబి
పుష్య	శు	౧౪	బు	మాయంబారు
	బ	౩	శ	తిరుముడిశయాళ్వార్
	,,	౫	సో	కూరత్తాళ్వార్
మాఘ	శు	౯	శ	నంబెరుమాళ్
	,,	౧౦	ఆ	తిరుకచ్చినంబి
	,,	౧౨	మం	కులశేఖరాళ్వార్
ఫాల్గు	,,	౧౪	శు	యతిరాజసంపత్కు
	,,	౧౫	శ	శ్రీరంగనాచ్చియార్

మాధ్వ పుణ్యదినములు

చైత్ర	శు	౧	బు	వేదవ్యాస	తీర్థానాం
	,,	౯	బు	కవీంద్ర	,,
	,,	౧౩	ఆ	సత్యప్రియ	,,
	బ	౧	బు	వాగీశ	,,
	,,	౧౧	ఆ	సత్యవిజయ	,,
వైశాఖ	శు	౩	శ	విద్యాధిరాజ	,,
	,,	౬	మం	రామచంద్ర	,,
జ్యేష్ఠ	,,	౧	శ	సత్యసంధ	,,
	,,	౧౩	బు	సత్యాభినవ	,,
	బ	౧	శ	సత్యపూర్ణ	,,
	,,	౨	ఆ	రఘువర్య	,,
ఆషాఢ	శు	౯	ఆ	సత్యాధిరాజ	,,
	బ	౩౦	ఆ	సత్యాధీశ	,,
నిజశ్రావణ	శు	౮	సో	సత్యాపర	,,
	బ	౨	గు	రాఘవేంద్ర	,,
భాద్రపద	బ	౩	గు	మాధవ	,,
కార్తిక	శు	౧౧	బు	వేదనిధి	,,
	బ	౪	గు	విద్యానిధి	,,
	,,	౧౪	శ	పద్మనాభ	,,
మార్గశిర	శు	౧౦	గు	సత్యనిధి	,,
	,,	౧౧	శు	సత్యనాథ	,,
	బ	౪	శ	అక్షోభ్య	,,
	,,	౧౧	శు	రఘునాథ	,,
పుష్య	శు	౮	మం	నరహరి	,,
	బ	౧౩	మం	విద్యాధీశ	,,
మాఘ	శు	౯	శ	శ్రీరామానంద	,,
ఫాల్గున	శు	౬	శు	సత్యవ్రత	,,
	బ	౨	సో	సత్యబోధ	,,

సర్వార్థసాధక చక్రము

ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
హస్త, మూల, ఉత్తరాత్రయం, పుష్యమి, అశ్విని.	శ్రవణం, రోహిణి, మృగశిర, పుష్యమి,	అశ్విని, ఉత్తరా భాద్ర, కృత్తిక, ఆశ్రేష.	రోహిణి,అనూరాధ హస్త, కృత్తిక, మృగశిర.	రేవతి, అనూరాధ, అశ్విని, పునర్వసు, పుష్యమి.	రేవతి, అనూరాధ, అశ్విని, పునర్వసు.	శ్రవణం రోహిణి, స్వాతి.

గౌరీపంచాంగము కాలము ౧-కి గడియలు 3¾. ఘంట ౧, నిమిషములు 3౦.

పగటిముహూర్తములు

కాలములు	వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
	౧	ఉద్యో	అమృ	రోగం	విషం	ఉద్యో	రోగం	విషం
	౨	లాభం	విషం	ఉద్యో	అమృ	విషం	జ్వరం	అమృ
	౩	విషం	ఉద్యో	జ్వరం	శుభం	జ్వరం	అమృ	జ్వరం
	౪	అమృ	లాభం	లాభం	ఉద్యో	లాభం	కలహం	ఉద్యో
	౫	శుభం	జ్వరం	అమృ	రోగం	అమృ	లాభం	శుభం
	౬	ధనం	అమృ	ఉద్యో	శుభం	విషం	సుఖం	లాభం
	౭	అమృ	లాభం	విషం	ధనం	కలహం	ధనం	ధనం
	౮	విషం	ధనం	లాభం	అమృ	జ్వరం	అమృ	లాభం

రాత్రిముహూర్తములు

కాలములు	వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
	౧	శుభం	రోగం	జ్వరం	లాభం	సుఖం	అమృ	విషం
	౨	అమృ	లాభం	ఉద్యో	రోగం	రోగం	జ్వరం	ఉద్యో
	౩	జ్వరం	ధనం	కలహం	విషం	కలహం	కలహం	శుభం
	౪	రోగం	ఉద్యో	లాభం	ఉద్యో	లాభం	లాభం	అమృ
	౫	కలహం	రోగం	రోగం	శుభం	ఉద్యో	శుభం	కలహం
	౬	లాభం	అమృ	లాభం	లాభం	జ్వరం	ధనం	రోగం
	౭	ఉద్యో	విషం	ఉద్యో	ధనం	లాభం	అమృ	అమృ
	౮	రోగం	జ్వరం	ధనం	లాభం	ఉద్యో	విషం	లాభం

నవగ్రహములు ద్వాదశస్థానములయం దుండునపు డిచ్చెడి గోచారఫలమును తెలియజేయు చక్రము.

గ్రహములు	౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭	౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨
రవిః	స్థానచలనం	భయం	సంపత్తు	మానభంగం	భయం	శత్రుక్షయం	దేహపీడ	రోగం	భయం	లాభం	ఆరోగ్యం	వ్యయం
చంద్రః	సౌజన్యం	వ్యయం	లాభః	రోగం	కార్యనాశనం	ధనం	లాభః	వ్యయం	వ్యాకులం	లాభం	సుఖం	దుఃఖం
కుజః	ఖేదం	వ్యయం	లాభం	శత్రుపీడ	రిపుభయం	ధనలాభం	కలహం	భయం	వ్యయం	చలనం	లాభం	రోగం
బుధః	బంధం	లాభం	వ్యయం	శత్రుభయం	దారిద్ర్యం	భూషణం	వ్యసనం	సంతోషం	దుఃఖం	శుభం	సుఖం	వ్యయం
గురుః	గమనం	ధనలాభః	ఆపత్తు	నాశనం	సంపత్	క్లేశం	ఆరోగ్యం	హాని	ధనాగమనం	హాని	సంతోషం	పీడా
శుక్రః	ఆరోగ్యం	భాగ్యం	సౌఖ్యం	సుఖం	పుత్రలాభం	మానహాని	క్లేశం	భయం	ధనలాభం	హాని	సౌఖ్యం	లాభం
శనిః	అఫలం	హాని	సంపత్తు	కుక్షిరోగం	బుభుక్ష	లక్ష్మి	రాజదండం	దుఃఖం	రోగం	జాడ్యం	లాభం	క్లేశం
రాహుః	భయం	కలహం	సౌఖ్యం	మానహాని	ధనవ్యయం	సుఖం	భయం	మృత్యువు	సంతాపం	కలహం	లాభం	హాని
కేతుః	భయం	విరోధం	సుఖం	మానహాని	ధనక్షయం	సుఖం	భీతి	హాని	కలహం	విరోధం	ధనాగమః	హాని

ప్రయాణమునకు

తిథిశూల, వారశూల, నక్షత్రశూల, లగ్నశూలలు

దిక్కులు	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు
పూర్వ	౧, ౯	శని, సోమ	జ్యేష్ఠ, ధనిష్ఠ	తుల, కుంభము
ఆగ్నేయము	౩, ౧౧	శని, గురు		మకరము
దక్షిణము	౫, ౧౩	గురు	శ్రవణము, అశ్విని	మీనము, వృశ్చికము
నైరృతము	౪, ౧౨	సోమ, శుక్ర		కర్కాటకము
పడమర	౬, ౧౪	ఆది, శుక్ర	రోహిణి, పుష్య	ధనుస్సు, సింహము
వాయవ్యము	౭, ౧౫	మం, ఆది		మేషము
ఉత్తరము	౨, ౧౦	బుధ, మం	పూర్వఫల్గుణి హస్త	వృషభము, కన్య
ఈశాన్యము	౮, 3౦	బుధ		మిథునము

రాహుకాల గుళికకాలములు

సూర్యోదయము 6 ఘంటలకు అయ్యే దినములకు

వారములు	రాహుకాలము మొదలు	రాహుకాలము వరకు	గుళికకాలము మొదలు	గుళికకాలము వరకు
ఆదివారము	$4\frac{1}{2}$	6	3	$4\frac{1}{2}$
సోమవారము	$7\frac{1}{2}$	9	$1\frac{1}{2}$	3
మంగళవారము	3	$4\frac{1}{2}$	12	$1\frac{1}{2}$
బుధవారము	12	$1\frac{1}{2}$	$10\frac{1}{2}$	12
గురువారము	$1\frac{1}{2}$	3	9	$10\frac{1}{2}$
శుక్రవారము	$10\frac{1}{2}$	12	$7\frac{1}{2}$	9
శనివారము	9	$10\frac{1}{2}$	6	$7\frac{1}{2}$

అథ వాస్తుపురుష స్థితిః

భాద్రపద, ఆశ్వయుజ, కార్తీకమాసములయందు తూర్పు శిరస్సుగాను, మార్గశిర్ష, పౌష, మాఘ మాసములయందు దక్షిణ శిరస్సుగాను, ఫాల్గున, చైత్ర, వైశాఖమాసములయందు పశ్చిమశిరస్సుగాను, జ్యేష్ఠాషాఢశ్రావణ మాసములయం దుత్తరశిరస్సుగాను ఎడమ ప్రక్కను శయనించుచుండును. కాన అతనిదృష్టి ప్రసరించిన దిక్కునందునూ పాదములున్న దిక్కునందును, గృహము కట్టకూడదు. ఇది మాసవాస్తు. దినవాస్తు సూర్యోదయం మొదలు పగలు నాలుగుజాముల యందున్ను, ఉత్తరదిక్కు మొదలుకొని నాల్గుదిక్కులయందున్ను ఎడమప్రక్కను పరుండును. రాత్రియందున్ను ఈప్రకారమే పరుండును. అతని శిరము పాదములున్న దిక్కులయందున్ను, చూచుచున్న దిక్కులయందున్ను యిల్లు కట్టరాదు.

గండపురుషస్థితి

గండపురుషుడు కార్తిక, ఆషాఢ, ఫాల్గున, వైశాఖమాసముల యందు ఆకాశమునను, మాఘ భాద్రపద, చైత్ర ఆశ్వయుజమాసములలో పాతాళమునను, జ్యేష్ఠ, శ్రావణ, మార్గశిర్ష, పుష్యమాసములలో భూమియందును ఉండును. రజోదర్శనము ప్రసూతి మొదలగునవి సంభవించినపుడు గండపురుషుడు భూమియం దుండెనేని దోషమధికమగుటచే విశేషశాంతిచేయవలెను. మిగతకాలములలో దోషము సామాన్యము.

స్త్రీ ప్రథమరజస్వల అయిన తిథులు నక్షత్రములు వాని గుణదోషములు

తిథులు : పాడ్యమియందు మహాపాపినియును, విదియయందు పుత్రవతియును, తదియయందు సౌఖ్యవతియును, చవితియందు వృషలియును, పంచమియందు శుభప్రదురాలును, షష్ఠియందు వికృతసంచారిణియును, సప్తమియందు శుభప్రదురాలును, అష్టమియందు వికృతసంచారిణియును, నవమియందు విశేషకష్టియును, దశమియందు పుత్రవతియును, ఏకాదశియందు శుచి కలదియును, ద్వాదశియందు పరులను దూషించునదియును, త్రయోదశియందు పుత్రవతియును, చతుర్దశియందు కోపనయును, పూర్ణిమామావాస్యలందు దుష్టచారిణియును అగును.

నక్షత్రములు : భరణి, ఆశ్లేష, పుబ్బ, పూషా, పూభా యీ నక్షత్రముల ౧-వ పాదము భర్తృనాశనము, ౨-వ పాదము పుత్రనాశనమును, ౩-వ పాదము ధననాశనమును, ౪-వ పాదము అశుభమును గలిగించును. మరియు కృత్తిక, ఆర్ద్ర, పున, మఘ, జ్యేష్ఠ యీ నక్షత్రములయొక్క ౧-వ పాదము మంగళము గలిగించును. రెండవపాదమునకైన ౨౫ గురకు భోజనము పెట్టవలెను. ౩,౪ పాదములందును,ఆది, మంగళ శనివారములయందును,దుష్టకాలములయందు, దుష్టతిథులయందును దుష్టయోగములయందును రజస్వల అయిన యెడల యథావిధిగా శాంతి చేయవలెను.

పురశ్శుక్రదోషము

నూతన వధువు, గర్భిణీస్త్రీ, శిశుసహిత యగు స్త్రీయును శుక్రుడు తూర్పుదిక్కున నున్నపుడు పశ్చిమదిక్కునుంచి వాయవ్యదిక్కునకు ఉత్తరమునకు ఈశాన్యమునకు తూర్పుదిక్కునకు ప్రయాణము చేయగూడదు. పశ్చిమదిక్కునందు శుక్రుడున్నప్పుడు తూర్పుదిక్కునుంచిఆగ్నేయమునకు దక్షిణమునకు నైఋతిదిక్కునకు పశ్చిమమునకు వెళ్లగూడదు. ఈపురశ్శుక్రదోషము ఏకగ్రామమందు, దుర్భిక్షమందు, రాజవిద్వరము వచ్చినపుడు, వివాహమునకు తీర్థయాత్రలకు వెళ్లునపుడు దోషముకాదు. భారద్వా జాంగిరస భృగ్వత్రి వత్స కాశ్యప వాసిష్ఠ గోత్రజులవారికి పురశ్శుక్రదోషమెప్పుడును బాధింపదు.

గృహప్రవేశ విషయమైన చక్రములు

వృషభచక్రం రవిభాత్		కలశచక్రం రవిభాత్	
౩ మృత్యు	౪ అర్థకృత్	౧ శీర్ష చ్ఛేదం	౪ నిర్ధనం
౪ దుర్దశా	౪ ధాన్యం	౪ ప్రవాసః	౪ గర్భస్రావం
౪ స్థైర్యం	౩ సంపద	౪ అభియః	౩ శ్రియం
౩ భ్రమణం	౩ పశువృద్ధి	౪ ధాన్యం	౩ శతాయుః

పాదచ్ఛాయవలన ప్రొద్దు తెలుసుకొను పద్ధతి

మేషము, కన్య	4	తుల, మీనం,	4
వృషభము, సింహము,	3	వృశ్చికం, కుంభం,	3
మిథునము, కటకము,	2	ధనుస్సు, మకరం,	2

సాయనసూర్యుడు ఏరాశిలో నుంటే ఆరాశి తాలూకు ఈ ధ్రువకములను పాదచ్ఛాయలలో మేషాది 6 రాసులలో కలుపుటయు, తులాది 6 రాసులలో తీసివేయుటయు చేయుస్ఫుటమగు భాజక మగును. ఆదినమందలి దివార్ధను 7 చే గుణించగా స్ఫుటమగు భాజ్యమగును. ఈ భాజ్యమును భాజకముచే భాగించగా లబ్ధము ఘడియ విఘడియలు అగును. ఇది మధ్యాహ్నములోపల గడచినవియు, మధ్యాహ్నానంతరమందు శేషించినవియు కాగలవు.

తిథివార విశేషములయందు చేయగూడని పనులు.

సప్తమినాడు, తైలసేవ, నీలవస్త్రధారణ, ఇతరులతో కలహించుట, రాగిపాత్రతో నీరుత్రాగుట చేయగూడదు.

1, 6, 11 ఈ తిథులయందు, తలంటు (అభ్యంగనము) కూడదు.

3, 9, 14 ఈ తిథులయందు, క్షౌరము చేయించుకొనగూడదు.

4, 8, 13 ఈ తిథులయందు, శూద్రులు మాంసభక్షణ చేయకూడదు.

5, 10, 15, 30 ఈ తిథులయందు, స్త్రీని సేవింపకూడదు.

ఆదివారము అభ్యంగనమున్ను; మంగళవారమున క్షౌరమున్ను; బుధవారమున స్త్రీ సేవయు కూడదు. చిత్ర, హస్త, శ్రవణ నక్షత్రములందు తైలమును వదలవలెను. మఘ, కృత్తిక, ఉఫ, ఉషా; ఉభాలందు స్త్రీని సేవించకూడదు. అష్టమినాడు కొబ్బరికాయను, నవమినాడు (సొర) ఆనపకాయను, దశమినాడు పొట్లకాయను, ఏకాదశినాడు అనుములను, ద్వాదశినాడు తెనగలను, త్రయోదశినాడు వంకాయనున్ను భక్షించకూడదు.

శంకుస్థాపనాది ముహూర్తములకు శుభమైన తిథి వార నక్షత్రాదులు

ముహూర్తముల పేరు	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	విశేషవిధులు
శంకుస్థాపనము	౩-౫-౭-౧౧-౧౩	బు-గు-శు	రో-మృ-హ-రే-అనూ-ఉఫ-పుష్య-శ్ర-పున-ధ-శ-అశ్వి-స్వా	వృ-కర్కా-కుం-మీ	చతుర్థశుద్ధి, అష్టమశుద్ధి
గృహప్రవేశము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉఫ-స్వాతి-అనూ-శ్ర-ధ-శత	వృష-సిం-వృశ్చి-కుం-మీ-క-ధ-మి	అష్టమ, చతుర్థశుద్ధి
నిషేకము	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-ఉఫ-హ-స్వా-అనూ-మూల-ఉషా-శ్ర-శత-ఉభా	వృ-మి-కర్కా-సి-తు-ధను-కుం-మీన	లగ్నశుద్ధి
గర్భాధానము	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శు	రో-ఉఫ-హ-స్వాతి-అనూ-ఉషా-శ్రవ-శత-ఉభా-ధని-మృగ	వృ-మి-క-సిం-తు-ధను-కుంభ	లగ్నశుద్ధి-సప్తమమందు పాపగ్రహములు లేకుండుట-పర్వవర్జ్యము
పుంసవనము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉఫ-హ-చి-స్వా-అనూ-మూల-ఉషా-శ్రవ-ధ-శత-ఉభా-రే	మే-ధ-మి-మీ	నవమశుద్ధి-మూడవ మాసము
సీమంతము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	ఆ-మం-గు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉఫ-హ-చి-స్వా-అను-మూ-ఉషా-శ్ర-ధ-శ-ఉభా-రే	మే-ధ-మీ	౬-౮-మాసములు-నవమశుద్ధి
జాతకర్మ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	రో-ఉభా-ఉషా-స్వా-పున-శ్ర-ధని-శత-అశ్వి-హస్త-పుష్య-అనూ	వృష-తు-మి-క-ధ-మీన-కటక	అష్టమశుద్ధి
నామకరణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-స్వా-పున-శ్ర-ధ-శ-హస్త-పుష్య-అనూ	వృ-తు-మి-కన్య-ధను-మీన-కటక	అష్టమశుద్ధి
డోలారోహణము	౨-౩-౫-౭-౧౨-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-పున-హ-చి-స్వాతి-వి-అనూ	వృ-మి-కర్కా-కన్య-తు-ధను-మీ	౧-౩-౫ మాసములు శుభము-అష్టమశుద్ధి
అన్నప్రాశనము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-హ-చి-స్వా-అనూ-శ్ర-ధ-శత-రే	వృ-మి-కర్కా-క-తు-ధను-మీ	పురుషులకు-౬-౮-౧౦ మాసములు, స్త్రీలకు ౫-౭-౯-మాసములు, శుభము. దశమశుద్ధి, లగ్నమందుపాపగ్రహములు లేకుండుట
కర్ణవేధ	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-మృ-పుష్య-హ-చి-స్వాతి-అనూ-శ్ర-ధ-శ-రే-ఆర్ద్ర-ఉఫ-ఉషా-ఉభా	వృ-మి-కర్కా-క-తు-ధ-మ	౬-౮ మాసములయందు శుభము-అష్టమశుద్ధి
కేశఖండనము	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-మృ-పున-పుష్య-హ-చి-స్వా-శ్ర-ధ-శ-రేవతి	వృ-మి-కర్కా-క-తు-ధ-మీ	ఉత్తరాయణం-పూర్వాహ్ణము
అక్షరస్వీకారము	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-పున-పుష్య-హ-చిత్త-అనూ-శ్ర-ధ-రేవతి	మే-కర్కా-తు-మ	ఉత్తరాయణం, ౫-వ సం॥ అష్టమశుద్ధి, సూర్యుడు చర స్థిరరాసులయం దుండగా
విద్యారంభము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	ఆ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి-మృ-ఆర్ద్ర-పున-పుష్య-ఆశ్లే-పూఫ-పూషా-పూభా-హ-చి-స్వా-అనూ-మూల	మే-కర్కా-తు-మ	అనధ్యయనములను విడిచి పెట్టవలెను, శస్త్రవిద్యాభ్యాసమునకు-ఆది-మంగళ వారములు శుభము
ఉపనయనము	౨-౩-౫-౭-౧౦	బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-హ-చి-స్వా-శ్రవ-ధ-శత	పాపగ్రహములు కేంద్రమందు లేకుండ మందు లగ్నము	అష్టమశుద్ధి-లగ్నమందు పాపగ్రహములు లేకుండుట-పూర్వాహ్ణము

శ్రీ ప్రమాది సంవత్సర పంచాంగ పీఠిక

ముహూర్తములు	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	విశేషవిధులు
వివాహము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	బు-గు-శు	రో-మృ-మ-స్వా-హ-అనూ-శ్ర-రే-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-మూల	వృ-మి-కర్కా-కన్య-తు-ధను-మీన-మే	సప్తమశుద్ధి
కంచుక ధారణము	౨-౩-౫-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-పున-పుష్య-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-హస్త-చి-స్వా-అనూ-శ్ర-రే	వృ-మి-కర్కా-క-తుల-ధ-మ-కుం	పూర్వాహ్ణమందు శుభము
నవవస్త్ర ధారణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	బు-గు-శు	అశ్వి-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-హ-చిత్త-స్వా-అనూ-శ్ర-ధ-శత-రే	వృ-మి-కర్కా-క-తు-ధ-మీ-మ-కుం	తృతీయశుద్ధి
ప్రయాణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-బు	మృ-అశ్వి-పుష్య-పున-హ-అనూ-శ్ర-మూల-ధ-రే	మే-వృ-కర్కా-తు-ధను-మకరం-మీనం	పంచమశుద్ధివారశూల-తిథిశూల-నక్షత్రశూలలు కల దిక్కులు వదలిపెట్టవలెను.
కూపారంభము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	సో-మ-గు-శు	అశ్వి-రో-పుష్య-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-హ-అనూ-శ్ర-శత-ధ-రే	కర్కా-వృ-మ-మీ-	తూర్పు-ఈశాన్య-ఉత్తర దిక్కులయందు ఉత్తమము
బీజావాప మునకు	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	సో-బు-గు-శు	రో-హ-చి-స్వా-పున-పుష్యమి-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-మూల-ధ-రే	వృ-మి-కర్కా-కన్య-తుల-ధను-మీనం	శుభగ్రహదృష్టిగల లగ్నము శుభమైనది
దేవతాప్రతిష్ఠ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	శ్ర-ధ-శ-ఉత్తరాత్రయం-అనూ-పున-హ-చి-రే-మృ-ఆశ్లే-రో	వృ-మ-మి-కన్య-తుల-ధను-మీనం	౮ శుద్ధి ఉత్తరాయణం-పూర్వాహ్ణముశుభము
వృక్షలతాది స్థాపనం	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పుష్య-హ-చి-ఉత్తరాత్రయం-అనూ-రే	వృష-కట-కన్యా-తులా-ధను-మీ	౮ శుద్ధి, లగ్నమునకు శుభదృష్టి
ఔషధసేవ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౭	ఆది-గు-శు-సో-బు	అశ్వి-పుష్య-హ-చి-మృ-అనూ-రే-శ్రవ-ధని-శత-స్వా-పున-మూ	మిథు-కన్యా-ధను-మీనం	౭-౮-౧౨ శుద్ధి లగ్నమున శుభులు
వాణిజ్యము	౨-౩-౫-౭	అ-గు-శు-సో-బు	అశ్వి-రో-మృ-హ-చి-అనూ-ఉత్తరాత్రయం-పుష్య-రే	వృ-మి-కట-కన్యా-తు-ధను-మీ	౧౧-వ స్థానములు శుద్ధి

ఈ ముహూర్తములకు ఏకవింశతి మహాదోషములు వదలిపెట్టవలెను. పంచరహితముగ నుండవలెను. చంద్రతారాబలము లుండవలెను. పాపగ్రహములు అనగా రవి, చంద్ర, కుజ, రాహు, కేతు, క్షీణచంద్ర, పాపయుత బుధులు లగ్నమునకు ౩-౬-౧౧ స్థానములయందును, శుభగ్రహము లగు గురు, శుక్ర, పూర్ణచంద్రులు, పాపయుతుడు కాని బుధుడు, లగ్నమునకు ౧-౨-౪-౫-౭-౯-౧౦-౧౧ స్థానములయందును ఉండిన శుభము. చంద్రుడు పాపియైనను, శుభుడైనను లగ్నమునం దుండకూడదు.

పంచకమును తెలిసికొను పద్ధతి

శుక్లప్రతిపత్తు మొదలు తిథి సంఖ్యయును, ఆదివారము మొదలు వారసంఖ్యయును, అశ్విన్యాదిగా నక్షత్రసంఖ్యయును, మేషాదిగాలగ్నసంఖ్యయునుగలిపి, తొమ్మిదిచే భాగించగా శేషము పంచకమనబడును. అందు ౧ మిగిలెనేని మృత్యుపంచకము, ౨ మిగిలెనేని అగ్నిపంచకము, ౪ మిగిలెనేని మృత్యుపంచకము, ౬ మిగిలెనేని చోరపంచకము, ౮ మిగిలెనేని రోగపంచకము. శేషసంఖ్యలు నిష్పంచకములు (శుభమయినవి). మతాంతరము : తిథిసంఖ్య శుక్లపక్షములో శుక్లప్రతిపత్తునుండియు, కృష్ణపక్షములో కృష్ణప్రతిపత్తునుండియు గణించుట గలదు. మార్తాండగ్రంథరీత్యా గతతిథులను లగ్నసంఖ్యను కలిపి తొమ్మిదిచే భాగించగా శేషము ముందుచెప్పిన ప్రకారముగా చూచుకొనుట కూడ గలదు. ధ్రువకము కలుపుట శాస్త్రసమ్మతము కాదు.

అమృతయోగములు

ఆ॥ రో-ఉత్తర-ఉషా-ఉభా-హస్త-రేవతి-శ్రవ-మూల
సో॥ మృగ-స్వాతి-రేవతి-పున-శ్రవ
మం॥ రోహి-మూల-అశ్వి-ఉఫ-ఉషా-ఉభా
బు॥ పూషా-పూఫ-పూభా-కృ-ఉఫ-ఉషా-ఉభా
గు॥ అశ్వి-పుష్య-స్వా-మ
శు॥ మూ-హ-రే-అనూ-స్వా-ఉఫ-ఉషా-ఉభా
శ॥ మ-స్వా-కృ-రో-శత

మరణయోగములు

ఆ॥ అనూ-జ్యే-మ-విశా-ధని
సో॥ విశా-కృ-మ-పూభా-ఉషా
మం॥ శత-ఆర్ద్ర-విశా-పూభా
బు॥ ధని-మూల-రే-అశ్వి-హ
గు॥ మ-రో-శత-ఆర్ద్ర-విశా-పూఫ
శు॥ పుష్య-రో-జ్యే-శ-అశ్వి-మ
శ॥ ఉఫ-హ-చి-ఉషా-పూభా-ఉభా-రే

వార దుర్ముహూర్తములు

ఆ	సో	మం	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
ఘ ఘ	ఘ	ఘ ఘ	ఘ ఘ	ఘ ఘ ఘ	ఘ ఘ ఘ	ఘ ఘ
౨౮-౨౯, ౧౮-౧౯,	౮-౯,	౧౫-౧౬, ౨౩-౨౪,	౧౧-౧౨, ౪౩-౪౪,	౮-౯, ౨౩-౨౪,	౧-౨,	౧౮-౧౯, ౩-౪

కార్యసిద్ధిప్రశ్న—ప్రశ్న అడిగేకాలమునందుండు ప్రతిపదాది తిథిని-భానువారాదివారమును- అశ్విన్యాదినక్షత్రమును - ఉదయాది ౯ జాములలో తత్కాలగతజామును-ప్రాగాది ౯ దిక్కులలో ప్రశ్న అడిగేవారు నిలిచియుండు దిక్కును వీట్లను లెక్కించి యొకటిగా చేర్చిన మొత్తమును ౯ చే భాగించగా మిగిలిన సంఖ్య ౧-౩-౮ అయితే ఇరువదిరెండు దినములలో కార్యమగును-౨-౯ కార్యముకాదు. ౪-౬ మూడుదినములలో కార్యమగును. ౫ అయితే శీఘ్రముగా కార్యమగును.

౧. అంగస్ఫురణము

శిరసి-భూలాభః. లలాటే-స్థానవృద్ధిః. భ్రూమధ్యే ప్రియసమాగమః. నాసామధ్యే సహాయలాభః. నేత్రాగ్రే-ఇష్టవస్తు ప్రాప్తి కాల విళంబః. నేత్రాంతే-ధనలాభః. నేత్రాధో భాగే-యుద్ధేజయః. నాసికాయాం-ప్రీతిః సుఖంచ. గండస్థలే-స్త్రీలాభః. కర్ణే ప్రియవార్తాశ్రవణం. ఓష్ఠయోః - ఇష్టవస్తుభోజన ప్రాప్తిః. కంఠే - భోగః. అంసే-భోగవృద్ధిః. భుజయోః-మిత్రలాభః. హస్తయోః-ధనలాభః. వక్షసి-విజయః. స్తనయోః-ప్రియవస్తులాభః. హృదయే- దుఃఖం. ఆంత్రే-ధనప్రాప్తిః. నాభ్యాం-స్థానభ్రంశః. నాభేరధఃప్రదేశే - స్త్రీలాభః. పార్శ్వయోః-ఆనందః. పృష్ఠే-పరాజయః. కట్యాం-సంతోషః, బలంచ. కట్యధో భాగే-వాహనప్రాప్తిః. శిశ్నే యోనౌ-సంతానప్రాప్తిః. ఊర్వోః పృష్ఠభాగే-దోషః. ఊర్వోః పురోభాగే-సహాయలాభః. జానౌ-శత్రుసంధిః. జంఘయోః-నష్టం. పాదయోః-స్థానలాభః. పాదాగ్రయోః-లాభసహితం ప్రయాణం॥

ఈ అంగస్ఫురణమున పురుషులకు కుడిపార్శ్వమున, స్త్రీలకు యెడమ పార్శ్వమున స్ఫురణమైతే మిక్కిలి శుభము-పురుషులకు యెడమపార్శ్వమున స్త్రీలకు కుడిపార్శ్వమున ఆ స్ఫురణమైతే మిక్కిలి అశుభము-కలుగును. అశుభఫలములకు సువర్ణదానము చేయ తగినది.

౨. శుభ శకునములు.

ముత్తైదువ - కన్య - వేశ్య - ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు- మంగళవాద్యము- ఫలం- పుష్పములు- గోదుగు- చెరకు- అన్నము- పాలు- పెరుగు-మాంసము- పొగలేనిఅగ్ని- స్త్రీ-కల్లు- తేనె- యేనుగు-యెద్దు మువుద్యము- గుఱ్ఱము - చలువవస్త్రములు - అక్షతలు - పెందలైన మంగళవస్తువులు యెదురుగా వచ్చునంతట శుభము కలుగును.

ప్రథమ రజస్వలా విషయము

౧, ౪, ౬, ౮, ౯, ౧౨. ౧౪, ౧౫, ౩౦ యీతిథులయందును, ఆది, మంగళ, శనివారములయందును, భరణి, కృత్తిక, ఆర్ద్ర, ఆశ్రేష, మఘ, పుబ్బ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, పూర్వాభాద్ర, యీనక్షత్రములయందును, ప్రథమరజస్వలయగుచో యెంబసే శాంతి జరుపవలెను. తిరిగి మంచికాలమున రజస్వలయగువరకు గర్భాధానమును ఆపవలయును.

ద్విపాది త్రిపాది నక్షత్రములు

దుష్టతిథ్యాదులయందు మరణము-దోషముశాంతి

రో, కృ, మృ, పున, ఉత్తర, చిత్త, విశా, ఉషా, భరణి యీ నక్షత్రములందు, మృతిపొందినతావును ౩ మాసముల వరకును, ధని, పూభా, ఉభా, రేవ, శత, యీ నక్షత్రములందు మృతిపొందిన తావును ౬ మాసములవరకును పాడువేయవలెను. ౧-౨-౬-౮-౧౧-౧౨-౧౪-౩౦ ఈ ౯ తిథులయందును, శుక్ర, శని, ఆది, మంగళవారములయందును, మృతినొందినయెడల శాంతిచేయవలెను.

బల్లి పాటునకు ఫలములు

శిరస్సు-కలహము, ముఖము-బంధు దర్శనము, కనుబొమ్మల నడుమ-రాజానుగ్రహము, పైపెదవి-ధనవ్యయము, క్రిందిపెదవి-ధనలాభము, ముక్కు చివర-రోగము, కుడిచెవి-దీర్ఘాయువు, ఎడమచెవి-వర్తకలాభము, నేత్రము-బై, దుగడ్డము-రాజదండనము, నోరు-భయము, కంఠము-శత్రుహాని, కుడిభుజము-ఆరోగ్యము, ఎడమభుజము-స్త్రీసంగమము, కుడిముంజేయి-కీర్తి, ఎడముంజేయి-రోగము, స్తనయుగ్మము-దోషము, ఉదరము-ధాన్యలాభము, రొమ్ము, నాభి-ధనలాభము, ప్రక్కలు-సుఖము, పాదము-ప్రయాణము, వీపు-శుభము, గోళ్లు-ధనవ్యయము, లింగము-దారిద్ర్యము, జుట్టుకొన-మృత్యువు. ఈప్రదేశములయందు తొండప్రాకినను ఫలమిట్లే యని తెలియునది.

మేషాదిలగ్నప్రమాణములు పుష్కరకాలము

లగ్నము	ప్రమాణం గడియలు	ప్రమాణం గంటలు	పుష్కరాంశ ఘడియలు	పుష్కరాంశ ఘంటలు
మేషము	౪-౨౩	1-45	౩-౧౧	1-15
వృషభము	౫-౨	2-1	౨-౨౧	0-56
మిథునము	౫-౨౯	2-12	౪-౨౪	1-46
కర్కాటకము	౫-౩౦	2-12	౧-౧౮	0-31
సింహము	౫-౧౯	2-7	౩-౪౧	1-28
కన్య	౫-౧౫	2-6	౨-౨౮	0-59
తుల	౫-౨౫	2-10	౪-౨౦	1-44
వృశ్చికము	౫-౩౩	2-13	[illegible]-౧౯	0-31
ధనుస్సు	౫-౧౬	2-6	౩-౩౧	1-24
మకరము	౪-౩౯	1-52	౨-౧౦	0-52
కుంభము	౪-౯	1-39	౩-౧౯	1-19
మీనము	౪-౨	1-37	౦-౫౬	0-22

సూర్యునియొక్క ఉదయాస్తమయ కాలములు

౧౯౩౩ సం.	తేది	మద్రాసుకు ఉదయం ఘం	ని	అస్తం ఘం	ని	బెజవాడకు ఉదయం ఘం	ని	అస్తం ఘం	ని
మార్చి	౨౪	౬	౦	౬	౧౦	౬	౨	౬	౧౦
ఏప్రిల్	౬	౫	౫౪	౬	౧౧	౫	౫౫	౬	౧౧
	౧౬	౫	౪౭	౬	౧౨	౫	౫౧	౬	౧౧
	౨౬	౫	౪౨	౬	౧౩	౫	౪౪	౬	౧౪
మే	౧	౫	౪౦	౬	౧౩	౫	౩౭	౬	౧౬
	౧౧	౫	౩౮	౬	౧౫	౫	౩౩	౬	౧౯
	౨౧	౫	౩౫	౬	౧౭	౫	౨౯	౬	౨౩
జూన్	౧	౫	౩౪	౬	౨౧	౫	౨౭	౬	౨౪
	౧౧	౫	౩౫	౬	౨౪	౫	౨౬	౬	౨౬
	౨౧	౫	౩౬	౬	౨౮	౫	౩౦	౬	౩౨
జూలై	౧	౫	౩౯	౬	౨౭	౫	౩౩	౬	౩౩
	౧౧	౫	౪౨	౬	౨౯	౫	౩౬	౬	౩౪
	౨౧	౫	౪౪	౬	౨౭	౫	౩౯	౬	౩౩
	౩౧	౫	౪౮	౬	౨౫	౫	౪౨	౬	౩౦
ఆగస్టు	౧౦	౫	౪౭	౬	౨౨	౫	౪౫	౬	౨౫
	౨౦	౫	౫౦	౬	౧౮	౫	౪౮	౬	౧౯
	౩౦	౫	౫౦	౬	౧౧	౫	౪౯	౬	౧౩
సెప్టెంబరు	౯	౫	౫౦	౬	౪	౫	౪౯	౬	౫
	౧౯	౫	౫౦	౫	౫౬	౫	౫౦	౫	౫౭
	౨౯	౫	౫౧	౫	౪౯	౫	౫౦	౫	౫౦
అక్టోబరు	౯	౫	౫౨	౫	౪౩	౫	౫౩	౫	౪౧
	౧౯	౫	౫౩	౫	౩౮	౫	౫౬	౫	౩౪
	౨౯	౫	౫౫	౫	౩౩	౫	౫౯	౬	౨౯
నవంబరు	౧౨	౬	౦	౫	౨౯	౬	౪	౫	౨౪
	౨౨	౬	౪	౫	౨౯	౬	౭	౫	౨౦
	౩౦	౬	౭	౫	౩౦	౬	౧౪	౫	౨౨
డిసెంబరు	౮	౬	౧౨	౫	౩౨	౬	౨౦	౫	౨౪
	౧౮	౬	౧౭	౫	౩౬	౬	౨౬	౫	౨౭
	౨౮	౬	౨౨	౫	౪౧	౬	౩౨	౫	౩౨
౧౯౩౫									
జనవరి	౮	౬	౨౬	౫	౪౬	౬	౪౪	౫	౩౭
	౧౮	౬	౨౭	౫	౫౨	౬	౪౦	౫	౪౦
	౨౮	౬	౨౭	౫	౫౮	౬	౩౩	౫	౪౯
ఫిబ్రవరి	౫	౬	౨౯	౬	౧	౬	౩౨	౫	౫౬
	౧౫	౬	౨౪	౬	౪	౬	౨౮	౫	౫౯
	౨౫	౬	౨౦	౬	౮	౬	౨౩	౬	౦
మార్చి	౭	౬	౧౩	౬	౯	౬	౧౬	౬	౬
	౧౭	౬	౦	౬	౧౦	౬	౯	౬	౯

ఆనందాదియోగములు

ఆది	సోమ	మం	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	యోగములు	ఫలము
అశ్వి	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	శ	ఆనందః	ద్రవ్యలాభము
భర	ఆ	మ	చి	జ్యే	అభి	పూభా	కాలదండః	విఘ్నము
కృ	పున	పూ	స్వా	మూ	శ్ర	ఉభా	ధూమ్రాక్షః	హాని
రో	పుష్య	ఉఫ	వి	పూషా	ధ	రే	ప్రజాపతిః	కార్యసిద్ధి
మృ	ఆ	హ	అ	ఉషా	శ	అశ్వి	సౌమ్యః	కార్యసిద్ధి
ఆ	మ	చి	జ్యే	అభి	పూ	భ	ధ్వాంక్షః	విఘ్నము
పున	పూఫ	స్వా	మూ	శ్ర	ఉభా	కృ	ధ్వజః	రాజ్యలాభము
పుష్య	ఉఫ	వి	పూషా	ధ	రే	రో	శ్రీవత్సః	లక్ష్మీలాభము
ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	శత	అశ్వి	మృ	వజ్రః	కలహము
మ	చి	జ్యే	అభి	పూభా	భ	ఆ	ముద్గరః	మరణము
పూఫ	స్వా	మూ	శ్ర	ఉభా	కృ	పున	ఛత్రం	రాజ్యలాభ
ఉఫ	వి	పూ	ధ	రే	రో	పు	మిత్రం	కార్యసిద్ధిః
హ	అనూ	ఉషా	శ	అశ్వి	మృ	ఆశ్లే	మానసః	శ్రీలాభము
చి	జ్యే	అభి	పూభా	భ	ఆ	మ	పద్మం	ఐశ్వర్యము
స్వా	మూ	శ్ర	ఉభా	కృ	పున	పూ	లంబం	భోజనలాభము
వి	పూషా	ధ	రే	రో	పు	ఉఫ	ఉత్పాతః	ద్రవ్యనాశము
అనూ	ఉషా	శత	అశ్వి	మృ	ఆశ్లే	హ	మృత్యుః	హాని
జ్యే	అభి	పూభా	భ	ఆ	మ	చి	కాలః	కార్యహాని
మూ	శ్ర	ఉభా	కృ	పున	పూ	స్వా	సిద్ధః	కార్యసిద్ధి
పూషా	ధ	రే	రో	పు	ఉఫ	వి	శుభం	శుభకార్యసిద్ధి
ఉషా	శ	అశ్వి	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	అమృతం	స్త్రీసంతోషము
అభి	పూ	భ	ఆ	మ	చి	జ్యే	ముసలం	భోజనహాని
శ్ర	ఉభా	కృ	పున	పూ	స్వా	మూ	గదా	అశుభము
ధ	రే	రో	పు	ఉ	విశా	పూ	మాతంగః	స్వర్ణలాభము
శ	అశ్వి	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	రాక్షసః	క్లేశము
పూభా	భ	ఆ	మ	చి	జ్యే	అభి	చరః	దుర్వార్తాశ్రవణము
ఉభా	కృ	పున	పూ	స్వా	మూ	శ్ర	స్థిరః	కార్యసిద్ధి
రే	రో	పు	ఉఫ	విశా	పూ	ధ	వర్ధమానః	అతిశయలాభం

౧ N.B. — ధ్వాంక్ష, వజ్ర, ముద్గర యోగములలో ప్రథమ ౫ ఘడియలున్నూ, పద్మ, లంబములలో ప్రథమ ౪ ఘడియలున్నూ, గదా యోగమందు ప్రథమ ౧ ఘడియయున్నూ, కాల, ముసలములందు ప్రథమ ౨ ఘడియలున్నూ, వదలిన శుభము. రాక్షస, మృత్యు, ఉత్పాతములను సంపూర్ణముగా వదలవలెను. ఈ యోగముల హూణ ఖశదేశములందు ప్రశస్తము.

వివాహమునకు ముందు చూడవలసిన

౧ కొన్నిపొంతనములు నాడికూటము

ఏకనాడీనక్షత్రములు—జ్యేష్ఠ, మూల, ఉ-ఫ, హస్త, ఆర్ద్ర, పున, శత, పూభా, అశ్విని.

మధ్యనాడీ నక్షత్రములు—పుష్య, మృగ, చిత్ర, అనూ, భరణి, ధనిష్ఠా, పూఫ, ఉ-భా.

అంత్యనాడీ నక్షత్రములు

స్వాతి, కృత్తిక, ఆశ్లే, ఉ-షా, విశా, రోహి, మఘ, శ్రవ, రేవతి, ఇందు వధూవరుల నక్షత్రములు రెండును ఒకేనాడీయందున్నచో అనిష్టముగల్గును. భిన్ననాడీగతనక్షత్రము లైనచో శుభప్రదములు.

౨ గణకూటము

దేవగణనక్షత్రములు—అనూ, పున, మృగ, శ్రవ, రేవ, స్వాతి, అశ్వి, హస్త, పుష్య.

రాక్షసగణనక్షత్రములు

మఘ, ఆశ్లే, ధని, జ్యేష్ట, మూల, శత, కృత్తి, చిత్ర, విశా.

మనుష్యగణ నక్షత్రములు

పూ-ఫ, ఉఫ, పూషా, ఉషా, పూభా, ఉభా, రోహి, భర, ఆర్ద్ర.

ఇందు వధూవరుల నక్షత్రములురెండును ఒకేగణమందున్నచో, అత్యంతానురక్తులై యుందురు. ఒకటి దేవగణములోనిది రెండవది మనుష్యగణములోనిది అయినయెడల సామాన్యమైన అనురాగముగల వారగుదురు. ఒకటి రాక్షసగణములోనిదై, రెండవది మనుష్యగణము లోనిదైనను, దేవగణములోనిదైనను, అశుభకరము.

౩ యోని కూటము

అశ్వి, శత-అశ్వము స్వాతి, హస్త-మహిషము ధని, పూభా-సింహము భర, రేవ-గజము కృ, పుష్య-మేక శ్రవ, పూషా-కోతి ఉషా, అభి-ముంగిస రోహి, మృగ-సర్పము జ్యే, అనూ-లేడి మూ, ఆర్ద్ర-కుక్క పున, ఆశ్లే-పిల్లి మఘ, పూఫ-ఎలుక చిత్ర, విశా-వ్యాఘ్రము ఉఫ, ఉభా-గోవు ఇందు పరస్పర వైరముగల వేవనగా ౧ అశ్వమహిషములు ౨ గజసింహములు ౩ కోతిమేకలు ౪ ముంగిసర్పములు ౫ లేడి, కుక్కలు ౬ పిల్లిఎలుకలు ౭ గోవ్యాఘ్రములు. వధూవరుల నక్షత్రములు రెండును పరస్పరవైరము గలవాటిలో చేరిన యెడల వారల కనిష్టము. అనగా వధూనక్షత్రము గజమున్ను వరుని నక్షత్రము సింహమున్ను అయినచో వారలకు, అశుభకరము. ఇట్లే అన్నిటికి తెలిసికొనవలెను. రెండును ఏకజాతీయములైనచో అత్యంత శుభప్రదము.

గ్రామార్వణం

గ్రామనక్షత్రం మొదలు యజమాని నక్షత్రంవరకు లెక్కించగా, మొదటి ౫కు ఫలము ధనలాభం తదాది ౩ ధననాశనం. తదాది ౫ ధనవృద్ధి. తదాది ౬ దారిద్ర్యము, తదాది ౧ ప్రాణహాని తదాది ౪ సంపత్తు. తదాది ౨ ధనవ్యయము, తదాది ౧ ధనలాభం తదాది ౧ ధననాశనం - అని ఈ రీతిగా ఫలముల నెరుగవలెను.

అశౌచప్రకరణము

శిశువు ప్రాణముతో పుట్టి నాభిచ్ఛేదనకు పూర్వమందు మరణము నొందనేని తల్లికి పదిదినములు మృతాశౌచమున్ను, తండ్రికి సోదరులకు జ్ఞాతులకు మూడుదినములు జాతాశౌచము, మృతాశౌచము స్నానమాత్రముననే శుద్ధి. మృతప్రసవమైనను, నాభిచ్ఛేదన మయిన తరువాత శిశువు మరణించినను తండ్రికి సోదరులకు జ్ఞాతులకు సంపూర్ణ జాతాశౌచము. మృతాశౌచము స్నానమాత్రం తల్లికి దశరాత్ర మృతాశౌచము, పదిదినములలోపల శిశువు మరణించినయెడల జ్ఞాతులకు తల్లితండ్రి సోదరులకు జాతాశౌచము జననాది శేషముతో శుద్ధి. మృతాశౌచము స్నానమాత్రము. దంతజననపర్యంతం జ్ఞాతులకు స్నానమాత్రము. చూడాకర్మ పర్యంతం ఒకదినము ఉపనయన పర్యంతము మూడుదినము లాశౌచము. వివాహమైన స్త్రీ తండ్రియింట మరణించిన తల్లితండ్రి సోదరులు పెండ్లికాని పడుచులకు మూడుదినములు అశౌచము. పెండ్లియైన స్త్రీ తల్లిదండ్రుల మరణమునందు దశరాత్రములోగా త్రిరాత్రాశౌచము పట్టవలెను. సోదరీ సోదరులకు సన్నిధానా సన్నిధానములయందు త్రిరాత్రాశౌచము. మాతామహ మాతామహీలు పినతల్లి పెత్తల్లులు మేనమామ మేనత్త దౌహిత్రుడు మేనల్లుడు పినతల్లి పెత్తల్లిబిడ్డలకు మేనత్త మేనమామబిడ్డలకు పురుష పర్యాయములో సన్నిధానమందు త్రిరాత్రం. గ్రామాంతరమునందు పక్షిణి. పక్షిణీ కాలాతిక్రమణమందు గ్రామాంతరమున వింటే పగలు వింటే ఆపగలు రాత్రిఅయితే ఆరాత్రిఉండిస్నానం. మేనమామ భార్యకు సన్నిధానంలో పక్షిణి, అసన్నిధానంలో స్నానం. భార్యవుండగా సంతానంవుండగా అత్తమామలు మరణించినయెడల సన్నిధానమందు మూడుదినములు. అసన్నిధానమందు పక్షిణి, భార్య, సంతానములేని యెడల సామీప్యమున నొకరాత్రి. అసన్నిధానమున స్నానం. సవతితల్లి సోదరీ సోదరులు మరణించినపుడు సమీపమునందు ఒకదినము. దేశాంతరమందు స్నానమాత్రం. సవతిసూతురు మరణించినపుడు సవతితల్లి కొకదినము, సవతితల్లి పోయినపుడు సవితిసూతురి కొకదినము అశౌచము. దూరమందైనయెడల స్నానముతో శుద్ధి. అల్లునిమరణము సమీపమునందు జరిగినయెడల అత్తమామలకు మూడు దినములు. గ్రామాంతరమందు పక్షిణి, జ్ఞాతులకు దశాహానంతరమందు మూడుమాసములవరకు మూడుదినములు, ఆరుమాసములవరకు పక్షిణి, సంవత్సరపర్యంతం ఒక రాత్రి అశౌచము. మహానది అడ్డమున్నయడల అతిక్రాంతాశౌచము లేదు. త్రిరాత్ర జ్ఞాతులకును త్రిరాత్రాతిక్రమణమందు స్నానమాత్రమే. సోదరీభర్తకు సన్నిధానమున పక్షిణి, అసన్నిధానమున స్నానం.

తల్లిదండ్రులు చనిపోయినపుడు వారికి ప్రేతక్రియలు జరగని యెడల తాము బ్రతికియుండు కాలములో నెప్పుడు విన్నను ౧౦ దిన

(శ్రీ) ప్రమాది సంవత్సర పంచాంగ పీఠిక

ములు ఆశౌచము. ప్రేతకృత్యములు జరిగినయెడల ౨౦ సంవత్సరములలో నెప్పుడు విన్నను ౧౦ దినములు ఆశౌచము. అనేకాశౌచ సన్నిపాతమందు దశరాత్రమృతాశౌచము పడుచుండగా దశరాత్రమృతముగాని త్రిరాత్రమృతముగాని సంభవించనేని ప్రథమాశౌచముచే నివృత్తి. దశరాత్రజాతాశౌచము పడుచుండగా త్రిరాత్రమృతశౌచము వచ్చినను జాతాశౌచముచే నివృత్తిగాని మృతాశౌచముచే అధిక జాతాశౌచము పోదు. దశరాత్రమృతాశౌచమధ్య దశరాత్రజాతాశౌచము వచ్చినను దశరాత్రజాతాశౌచమధ్య దశరాత్రమృతాశౌచము వచ్చినను మృతాశౌచముచేతనే నివృత్తి దశరాత్రమృతాశౌచము నవలంబించియుండగా దశమదినమున రాత్రి వేరొక మృతాశౌచము వచ్చిన యెడల మొదటి యాశౌచము పూర్తియైనపిమ్మట అనగా పదివరాత్రి ౩ వ యామమందున్న వినిన ౨ దినములు మృతాశౌచము పట్టవలెను.

చరమదినావ్రష్టమయామ మనగా, సూర్యోదయాత్పూర్వమున వేరొక పూర్ణమృతిని వినిన ౩ దినము లాశౌచము. పుత్రపుత్రికా జననసంబంధి యగు జాతాశౌచ మవలంబించియుండగా వేరొక మృతాశౌచము వచ్చినను మృతాశౌచమువదలి జాతాశౌచము పట్టవలెను.

ప్రసవ విషయము

అశ్విని, భరణి, కృత్తిక, రోహిణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, మఘ, పుబ్బ, ఉత్తర, విశాఖ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, పూర్వభాద్ర, రేవతి యీనక్షత్రములందు ప్రసవించినచో వెంటనే శాంతి చేయవలెను. ఇందు గుర్తించబడిన నక్షత్రములందు ప్రసవించినచో హోమశాంతి చేయవలెను. తిథిసంధి, నక్షత్రసంధి, లగ్నసంధులందున్నూ శాంతిచేయవలెను. వారదుర్ముహూర్తమందునూ, వర్జ్యమందునూ ప్రసవించినను శాంతిచేయవలెను.

వర్షవిషయక కార్తెప్రవేశ వాహనఫలాది చక్రం

ఇంగ్లీషు తేదీ 1938	పార్సీ తేది ౧౩౪౭	మాసం తిథి	వారం	కార్తె	ప్రవేశకాలం ఘ-వి	స్త్రీ. పుం. వివరం	జలరాశి వివరం	వాహనం	ఫలం
31 మార్చి	౨౬ అర్దిబే	చైత్రి శు ౧౧	శు	రేవతి	౧౦-౨౨	స్త్రీ. పుం	అర్ధజల	అశ్వ	అర్ధవృష్టి
18 ఏప్రిల్	౮ ఖుర్దాద్	బ ౪	గు	అశ్వని	౪౩-౫౪	పుం. పుం	,,	భాగ	అనావృష్టి
27 ,,	౨౨ ,,	వైశాఖ శు ౮	,,	భరణి	౨౪-౫౭	స్త్రీ. పుం	నిర్జల	గర్దభ	తుషారవృష్టి
11 మే	౫ తీర	బ ౮	,,	కృత్తిక	౧౨-౫౨	పుం. పుం	పూర్ణజల	మండూక	ఖండవృష్టి
25 ,,	౧౯ ,,	జ్యేష్ట శు ౭	,,	రోహిణి	౬-౪౧	స్త్రీ. పుం	పాదజల	మూషక	స్వల్పవృష్టి
8 జూన్	౨ అమర్దాద్	బ ౬	,,	మృగశిర	౫-౨౩	పుం. పుం	,,	అశ్వ	,,
22 ,,	౧౬ ,,	ఆషాఢ శు ౫	,,	ఆర్ద్ర	౭-౨౯	స్త్రీ. స్త్రీ	పూర్ణజల	నెమలి	పూర్ణవృష్టి
6 జూలై	౩౦ ,,	బ ౫	,,	పునర్వసు	౧౧-౩౫	,, పుం	నిర్జల	గజ	అర్ధవృష్టి
20 ,,	౧౩ షహ	అధి. శ్రా శు ౪	,,	పుష్యమి	౧౩-౨౯	,, స్త్రీ	,,	భాగ	సామాన్యవృష్టి
3 ఆగష్టు	౨౭ ,,	బ ౩	,,	ఆశ్రేష	౧౬-౧౨	,, పుం	పాదజల	మహిష	పూర్ణవృష్టి
17 ,,	౧౦ మెహ	నిజ శ్రా శు ౩	,,	మఖ	౧౨-౨౬	,, స్త్రీ	,,	మండూక	,,
31 ,,	౨౪ ,,	బ ౨	,,	పుబ్బ	౩-౫౫	,, పుం	నిర్జల	మహిష	మధ్యవృష్టి
13 సెప్టం	౭ ఆబాన్	బ ౩౦	బు	ఉత్తర	౪౮-౨౦	,, స్త్రీ	పాదజల	అశ్వ	,,
27 ,,	౨౧ ,,	భాద్ర శు ౧౪	,,	హస్త	౨౫-౪౬	,, పుం	అర్ధజల	మయూర	పూర్ణవృష్టి
	౧౩౪౮								
10 అక్టో	౪ అజార్	బ ౧౨	మం	చిత్త	౫౨-౫	,, స్త్రీ	నిర్జల	గర్దభ	అనావృష్టి
24 ,,	౧౮ ,,	ఆశ్వ శు ౧౨	,,	స్వాతి	౨౦-౨౦	,, పుం	పూర్ణజల	అశ్వ	మధ్యవృష్టి
6 నవంబ	౧ దై	బ ౧౦	సో	విశాఖ	౩౮-౧౨	,, నపుం	పాదజల	భాగ	అనావృష్టి
19 ,,	౧౪ ,,	కార్తిక శు ౮	ఆ	అనూరాధ	౫౦-౨	పుం. నపుం	నిర్జల	గర్దభ	,,
3 డిశంబ	౨౭ ,,	బ ౬	శ	జ్యేష్ఠ	౫౭-౫౩	స్త్రీ. నపుం	,,	జంబుక	,,
16 ,,	౧౨ బహమన్	మార్గ శు ౫	,,	మూలా	౧-౪౮	పుం. పుం	అర్ధజల	మయూర	స్వల్పవృష్టి
29 ,,	౨౫ ,,	బ ౩	శు	పూ. షాఢ	౪-౦	స్త్రీ. పుం	పూర్ణజల	గర్దభ	మధ్యవృష్టి
1939									
11 జనవరి	౮ ఇస్పంది	పుష్య శు ౧౨	గు	ఉ. రాషాఢ	౫-౫౪	పుం. పుం	,,	జంబుక	అల్పవృష్టి
24 ,,	౨౧ ,,	శు ౧౪	బు	శ్రవణం	౮-౨౦	స్త్రీ. పుం	,,	భాగ	మధ్యవృష్టి
6 ఫిబ్రవరి	౪ పర్వర్ది	బ ౧౩	మం	ధనిష్ఠ	౧౩-౫౦	పుం. పుం	అర్ధజల	గర్దభ	అనావృష్టి
19 ,,	౧౨ ,,	మాఘ శు ౧౧	సో	శతభిషం	౨౩-౨౦	స్త్రీ. పుం	పాదజల	అశ్వ	అల్పవృష్టి
8 మార్చి	౩౦ ,,	బ ౧౦	ఆ	పూ. భాద్ర	౩౮-౨౦	పుం. పుం	,,	భాగ	అనావృష్టి
16 ,,	౧౨ అర్దిబే	ఫాల్గుణ శు ౭	శ	ఉ. భాద్ర	౫౮-౩౭	పుం. పుం	పూర్ణజల	మహిష	మధ్యవృష్టి
30 ,,	౨౬ ,,	బ ౭	,,	రేవతి	౨౫-౫౨	పుం. పుం	నిర్జల	జంబుక	అనావృష్టి

స్వస్తిశ్రీ ప్రమాదినం॥ర చైత్రమాసః శాలివాహనశకః ౧౮౬౧ కల్యాది ౫౦౪౦ ఫస్లీ ౧౩౪౮ హిజరి 1939

తేదీ			
22	౯	౧౭	శు॥పా॥బు౪-౨౫శు౩-౨౦ప్రత౦-౪౬బ౪-౨౫ది౨౧-౫౬ త్యా౪-౧౨ శ్వేతవరాహకల్పః చాంద్రమానాబ్దాదిః తైలాభ్యంగః నింబకుసుమభక్షణం ప్రపాదానం వసంతనవరాత్రారంభః చంద్రోదయఉమావ్రతం భో౩-౧౬౩౦
23	౧౦	౧౮	ద్వి॥గు౫-౩౯అశ్వ౫౫-౬౨౭ ౩౪శా౫-౩౯రా౧౪-౩౯ సౌరమానాబ్దాదిః ఉత్తమమన్వాదిః మత్స్యజయంతీ భో౨-౫౩చ౧శర్ [భో౨-౪౫చ౨
24	౧౧	౧౯	తృ॥శు౫-౩౫భ౫౫-౩౯వై౨౫-౨౧౫౫-౩౫ దిన-౧౯ అహః౩౦-౧౦ ఉభా౩రవిః౨౫-౪౭ ప్రదోషః కే.క్రాం
25	౧౨	౨౦	చ॥శ౪-౧౬కృ౫౫-౧౮౨౧-౧౦భ౪-౧౬ది౨౫-౧౬త్యా౩-౫౬ మూర్తకల్పః మృత్యుయోగః భో౨-౩౬చ౩
26	౧౩	౨౧	పం॥ఆ౧-౫౦వి౫౫-౩౬శో౫౩-౧౬క్రి౧౬-౬శా౧-౫౦రా౩-౩౬ అవమ మృత్యుః భో౨-౨౯చ౪ [భో౨-౨౧
27	౧౪	౨౨	ష॥సో౫౪-౬మృ౫౦-౪౫ ఆయు౧౦-౧౬ గ౨౬-౧౬ ది౬-౪౧ త్యా౩-౫౦ అహః౩౦-౧౬ ఉభా౪రవిః౪౬-౫౦
28	౧౫	౨౩	స॥మం౪౭-౫౫ఆ౪౬-౨౯సౌ౩-౪౬శో౫౩-౬భ౨౧-౩౦ది౧౦-౩౬ యమఘంటః భవానీయాత్రా భో౨-౧౩చ౬
29	౧౬	౨౪	అ॥బు౪౩-౧౯పున౪౩-౪౪అతి౪౯-౧౯శా౧౬-౬ది౫-౩౬త్యా౩-౪౫ శ్రీరామనవమి క్షయః శుభే భో౨-౫చ౬
30	౧౭	౨౫	న॥గు౩౬-౨౦పుష్య౩౯-౩౦సు౪౪౧-౩౫రైం౦-౧౯ది౨-౧౯త్యా౩-౪౩ ధర్మరాజదశమి భో౧-౫౬చ౭
31	౧౮	౨౬	ద॥శు౩౧-౧౬ఆశ్లే౩౫-౨౫ధృ౩౩-౪౬౪౪-౧౭౪-౧౯ ఆహః౩౦-౨౪రవిః౧౦-౨౨ సర్వేషాం౧౧శి భో౧-౪౯
1	౧౯	౨౭	ద్వా॥శ౨౫-౧౯మ౩౧-౨౦శూ౨౬-౬శా౨౫-౧౬౩-౨౩రా౧౯-౩౯త్యా౩-౪౫ ద్వాదశీతిథిః ప్రదోషః శని త్రయోదశి కే. వే భో౧-౪౧చ౧౦
2	౨౦	౨౮	త్ర॥ఆ౧౯-౪౦పూ౯౨౬-౩౬గం౧౭-౪౧తై౧౯-౪౦రా౧౪.౧౦ తిథిద్వయం అనంగత్రయోదశి అనద్యయనహ భో౧-౩౩చ౧౧
3	౨౧	౨౯	చతు॥సో౧౪-౩౨ఉఫ౨౪-౨౭వృ౧౧-౩౯వ౧౪-౩౨రా౧౪-౦అహః౩౦-౩౦కోరవిః౩౩-౧౪పూర్ణిమాతిథిః అన్వాధానం కామదహనమన్వాదిః శివపవిత్రోత్సవం ర. వే శ. వే భో౧-౨౫చ౧౨
4	౨౨	౩౦	○పూ॥మం౧౦-౨౬హ౨౧-౫౦ధ్రు౫-౯వ్యా౫౩-౫౨బ౧౦-౨౨రా౧౦-౪౫యోగః అశ్వత్థసేచనం ఘర్మఘటాదిదానం మృత్యుః భో౧-౧౬చ౧౩
5	౨౩	౩౧	కృ॥ప్రా॥బు౬-౯చి౬౦-౧౨హ౫౪-౫౬౬-౨౯౩-౧౩త్యా౩-౫౬మనదితిథిముఖః౩౫-౬భో౧-౯చ౧౪
6	౨౪	౧	ద్వి॥గు౩-౪౩స్వా౧౯-౩౨వజ్ర౯-౫౬౩-౪౩౮ ౩-౦అహః౩౦-౪౦కోరవిః౫౬-౨౪రా. క్రాంభో౧-౧చ౧౫
7	౨౫	౨	తృ॥శు౨-౧౦వి౫౨-౧౪౬-౪౩భ౨ ౧౦౬౩౦-౧౯త్యా౪-౬ ప్రదోషః భో౦-౫౩చ౧౬
8	౨౬	౩	చ॥శ౧-౫౩అనూ౨౧-౪౫వ్య౪౪-౩౪బా౧-౫౩రా౫-౪౧త్యా౪-౧౨శే. వేభో౦-౪౫చ౧౭
9	౨౭	౪	పం॥ఆ౨-౫౫జ్యే౨౪-౪౩వరీ౩-౨౩తై౨-౫౫ త్యాజ్యాభావః మృత్యుయోగః భో౦-౩౬చ౧౮
10	౨౮	౫	ష॥సో౫-౧౧మూ౨౯-౫౪ప౩-౧౦వ౫-౧౧ది౪-౩౬ రా౪౪-౬ త్యా౪-౨౧ అహః౩౦-౫౨ కోరవిః౧౯-౫౯ ప్రదోషః భో౦-౨౯చ౧౯ [చ౨౦
11	౨౯	౬	స॥మం౯-౩౫పూషా౩౪-౫౪౩-౪౪బ-౩౫రా౨౫-౧౧త్యా౪-౨౪ఉభయసంధ్యాయామపి శు. క్రాంభో౦-౨౧
12	౩౦	౭	అ॥బు౧౨-౫౬ఉషా౪౦-౯సి౪-౫౪శా౧౨-౫౬శే౦-౯రా౨౦-౧౫త్యా౪-౨౬నవమితిథిశీతలాపూజా భో౦-౧౩
13	౧	౮	న॥గు౧౬-౫౫శ్ర౪౬-౩౬సా౪౬-౨౫౧౬-౫౫ రా౨౬ ౪౩ త్యా౪-౨౬ అహః౩౧-౦అశ్వి మేషేరవిః౪౩-౫౪ దశమితిథిః ఉద౨౭-౫౪ ప్రభృతి విషువత్పుణ్యకాలః పత్యమనధ్యాయః సౌరమానాబ్దాదిః భో౦-౫చ౨౨
14	౨	౯	ద॥శు౨౩-౯ధ౫౩-౧౫శుభ౪౯-౧౯౨౩-౯శే౨౯ పునర్వ్యాజ్యాభావః కూర్మతిథిః భో౪-౨౧చ౨౩
15	౩	౧౦	ఏ॥శ౨౭-౯శత౯-౨౬శుక్ల౪౯-౧౭శా౨౭-౯ది౩-౬త్యా౪-౨౫తిథి౧౧శి సర్వేషాం౧౧శి రా. వేభో౪-౧౨చ౨౪
16	౪	౧౧	ద్వా॥ఆ౩౨-౩౬పూభా౬౦-౧౧బ్రహ్మ౦-౬శా౦-౨౩౬౧౬-౫౩త్యా౪-౨౨ప్రదోషః క్షయః భో౪-౪చ౨౫
17	౫	౧౨	త్ర॥సో౩౬-౯పూభా౪-౫౦ఐం౦-౬౪౪-౨౩ది౩౦-౩౭త్యా౪-౧౭ఆహః౩౧-౭అశ్విరవిః౭-౪౭ భో౩-౫౫చ౨౬
18	౬	౧౩	చతు॥మం౩౭-౩౩ఉభా౯-౧౬వై౪౯-౧౬భ౬-౨౧రా౯-౫౧త్యా౪-౧౩ మహాశివరాత్రిః భో౩-౪౬చ౨౬
19	౭	౧౪	●అమా॥బు౩౯-౪౩రే౧౨-౩౪వి౪౬-౨౨చతు౯-౭ త్యాజ్యాభావః అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః వత్సదానం భో౩-౩౭చ౨౭

మార్చి 1939

ఏప్రిల్ 1939

కుజచారః	౧౩ఆ-శేగవక్రి-౪౭-౧౦	శుక్రచారః	౧౦౫-పూ౨౦-౩౨	
కుశపో-మూలపు౧౦-౪౦	బ౩కుఉభాశవక్రి౧౨-౧౪	శు౧బు-ధనిష్ఠ-౩౬-౫౬	౧౨ఆ-పూ౩కు౬-౪౪	
౧౩ఆ-పూ౧కు౫-౩౧	౪మం-ప్రాగుదిత	౪౪-ధ౩కుం శే౨౭-౧౨	౩౦బు.ఉభాశమీ౩౩-౧౦	
బ౫ఆ-పూ౨కు౯-౧౬	రాబు-ఉభా౩వక్రిబు౪౬-౪	౪పో-ధ౪కు౯-౧౩	శనిచారః	
౧౦౪-పూ౩కు౩౨-౪౯	౧౦కు-వక్రిత్యాగః	౧౧కు-శతగకు౨-౫౩	కు౪౪-పశ్చాదస్తమితః	
బుధచారః	గురుచారః	౧౩-ఆశ౨కు౫౨-౧౨	౧౫మం-శేశశ౯-౪౨	
కు౧-బువక్రారంభః	కు౪౪పుభా౩గురు౪౨-౧౫	బ౧బు-శ౩కు౫౬-౩	రాహుకేతుచారః	
౪౪ పశ్చాదస్తమితః	బ౫ఆ-పూశమీ-గు౫-౫౪	౪౪-శతకు౨౪-౬	బ౧బు-స్వా౩రాహు	
రామం-రేవక్రి-బు౫-౭		౪మం-పూభా౧కు౧౩-౪౬	భర౧-కేతు౦-౧౪	

౪౦ బు	శ		
గు	బాగు మే రవిః బు౫ఆ మీ గురుః కు౪౪ కుం శుక్రః బ౩౦బు మీ కు		
కు			
కు		రా	

ఏప్రిల్ 1939

తేది			
20	౮	౧౫	శు॥ప్రతి॥౩౯-౩౭ అశ్విని౧౮-౩౭ ప్రీతి౪౯-౯కింస్తు౯-౩౭ బవ౮-౧౮౦ ౭-౪౭ త్యాజ్య౩ అమృ ౩౧-౯ ౪౨ త్యాజ్య౩౦ ౩౩-౩౭ యోగః వైశాఖ స్నానారంభః వృషభసంక్రమణం ౪౫-౧౫ ఘ ౩-౩౦ చ ౯ [కే. క్రాం. భో౩-౨౧ చ ౩౦
21	౯	౧౬	శుక్ర॥౩౮-౧౨ భరణి౫-౨౫ ఆయుష్మా౦-౩౬ బాల౮-౫౨౮౧౩-౫౦ త్యాజ్య౩-౫౮ చంద్రోదయః దక్షిణశృంగః మృత్యుః
22	౧౦	౧౭	తృతీ॥౩౫-౩౮ కృత్తి౫-౩౪౩౫-౪౮ తైతు-౫౫ రా౨౨-౪౯ త్యాజ్య౩-౫౪ త్రేతాయుగాదిః పద్మకల్పః పరశురామ జయంతి అక్షతృతీయా శ్రీవిద్యారణ్యస్వామ్యారాధనం కరక ప్రదానం ప్రదోషః భో౩-౧౩చ౧౪ బాల్యవల్
23	౧౧	౧౮	చ॥ఆ౩౨-౨౪౧౩-౩౮శో౩౦-౧౨వ౩-౫౦ది౨౭-౫౪త్యాజ్య౩-౫౧ అమృ౩౧-౨౦ అశ్వనీరవిః౫౯-౩విమః భో౩-౪చ౨
24	౧౨	౧౯	పం॥పా౨౭-౩౫ మృ౧౧-౧౮ అతి౨౩-౫౨ బా౨౭-౩౫ది౩౧-౧౪త్యాజ్య౩-౪౮ పంచమీతిథిః శంకరజయంతీ మయ ఘంటః భో౨-౫౬చ౩
25	౧౩	౨౦	ష॥మం౨౨-౨౫ఆర్ద్రా౮-౧౪సుక౧౭-౬తై౨౨-౨౫రా౫-౧త్యాజ్య౩-౪౮తిథిద్వయం ప్రదోషమ్మా య.గం.భో౨-౪౭
26	౧౪	౨౧	స॥బు౧౬-౪౬ పున౪-౩౬ ధృతి-౪౩ గ౧౬-౪౬ వి౨౩-౧౬ త్యాజ్య౩-౪౪ సప్తమీతిథిః గంగోత్పత్తిః ఉభయావధ్యాయః శుచే మృత్యుః భో౨-౩౯చ౫
27	౧౫	౨౨	అ॥గు౧౦-౪౮ పుష్యం-౩౭ శూల-౪౯ ౨౯౦౫ ౧౭బ౧౦-౪౮ వి౩౦-౨౩ అమృ౩౧-౨౮ భరణీరవిః౨౪-౫౭ [విమః క్రకచః భో౨-౩౦చ౬
28	౧౬	౨౩	న॥శు౪-౪౨ ఆశ్లే౫౩-౫౬ గండ౧౭-౪౨౬౭ కౌల౪-౨ వి౨౪-౨౧ త్యాజ్య౩-౪౩ అవమః వేదః మఃభో౨-౨౨చ౭
29	౧౭	౨౪	ఏ॥శ౫౨-౫౧ పుబ్బ౪౮-౨౪ వృద్ధి౩౯-౧౮౨౫-౪౫౧౧-౦ త్యాజ్య౪-౪౪ స్మార్తఏకాదశీ శ. వే భో౨-౧౩ చ౮
30	౧౮	౨౫	ద్వా॥ఆ౪౭-౩౮ ఉత్త౫౫-౨౫౨౩-౧౧౨౦-౧౫౫-౪౭ త్యాజ్య౩-౪౭ అమృ౩౧-౩౪ కృత్తికారవిః౫౧-౮ మధ్యవైష్ణ వైకాదశీ క్రకచః పరశురామ ౧౨ భో౨-౫చ౯
1	౧౯	౨౬	త్ర॥సో౪౩-౪౨ హస్త౫౨-౩౭ కా౧౫-౨౧౫౬ ౬-త్యాజ్య౪-౯ భో౧-౫౬చ౧౦ [వ్యయః౩ భో౧-౪౮చ౧౧
2	౨౦	౨౭	చతు॥మం౩౯-౧౮ చిత్త౦-౨౬ వర౯-౪౧౧౧-౧౧వి౧-౪౧ త్యాజ్య౩-౫౨ అమృ౨౨-౩౫ త్యాజ్య౩-౫౬ నృసింహజయంతీ అన
3	౨౧	౨౮	○పూ॥బు౬-౩౩ స్వాతి౩౯-౩౨౧౪ ౨౯భ౭-౫౫రా౨౧-౫౫ త్యాజ్య౪-౧ అన్వాధానం కూర్మజయంతి సింధుస్నానం దత్తస్నాన ఘటదానాదిదానాని వ్యాసపూజాసంపద్గౌరీవ్రతం యజ్ఞాగ్రయణం చంద్రగ్రహణం క్రాం భో౧-౩౯చ౧౨
4	౨౨	౨౯	కృ॥పా॥గు౩౪-౫౫వి౩౯-౪౪వ్య౧౦-౧౦బా౫-౪౪రా౧౮-౬త్యాజ్య౪-౬ అమృ౩౧-౪౭ రిక్త ౧౮-౯౭ ద్గరిభో౧-౩౧
5	౨౩	౩౦	ద్వి॥శు౩౪-౩౦ అనూ౧౧-౮౭౬-౪౯ తై౪-౪౨ రా౨౪-౧త్యాజ్య౪-౧౧ర. వే, శే. వే మృత్యుః భో౧-౨౨చ౧౪
6	౨౪	౩౧	తృ॥శ౩౫-౨౪ జ్యేష్ఠ౩-౪౯ పరి-౨౬వ౪-౫౭ త్యాజ్యాభావః ప్రదోషః భో౧-౧౪చ౧౫

మే 1939

తేది			
7	౨౫	౧	చ॥ఆ౩౭-౩౧ మూల౭-౪౨౩-౫౬-౨౭రా౧౧-౪౦ త్యాజ్య౪-౧౬ అమృ౩౧-౪౮ రోహిణీరవిః౪౫-౧౨ విమః భో౧-౫
8	౨౬	౨	పం॥సో౪౦-౪౯ పూషా౫౨-౪౦ సి౨-౪౦ కౌ౯-౧౦ది౧౩-౪౨ త్యాజ్య౪-౨౦ భో౦-౫౭చ౧౭
9	౨౭	౩	ష॥మం౪౫-౧౬ ఉషా౫౮-౩౧సా౩-౭౧౨-౫౫ది౧౪-౩౭ త్యాజ్య౪-౨౩డ. క్రాం మృత్యు దగ్ధః భో౦-౪౮చ౧౮
10	౨౮	౪	స॥బు౪౯-౫౭ శ్రవ౦-౧౦ శుభ౪-౧౩ భ౧౭-౨౯ ది-౩౭త్యాజ్య౪-౨౬ భో౦-౪౦చ౧౯
11	౨౯	౫	అ॥గు౫౫-౧౦ శ్రవి-౯ శుక్ల౫-౪౪ బా౨౨-౨౩ది౧౬-౧౫ త్యాజ్య౪-౨౬ అమృ౩౧-౫౬ కృత్తికారవిః౧౨-౫౨ వృద్ధారత్న శిలాకర్త్రాణి వర్జనీయాని క్రకచః ర. వే. భో౦-౩౧చ౨౦
12	౩౦	౬	న॥శు౬౦-౧౦ధ౧౧-౪౪ బ్రహ్మ౨౭-౩౭ తై౨౭-౩౮ది౩౧-౩౬ త్యాజ్య౪-౨౫ త్రిద్యుస్పృక్ భో౦-౨౩ విమః చ౨౧
13	౩౧	౭	ద॥శం-౭శత౧౮-౦ఐం-౨౬గం-౭రా౩-౩౩ త్యాజ్య౪-౨౩ హనుమజ్జయంతీ శా. వే భో౦-౧౪చ౨౨
14	౧	౮	ద॥ఆ౪-౩౦ పూభా౨౩-౪౯వై౯-౪౬భ౪-౩౦రా౧౭-౩౫ త్యాజ్య౪-౧౮ అమృ౩౨-౨౮ మృగశిరరవిః ౪౦-౩౬ ఉద ౨౪-౩౬ ప్రభృతి విష్ణుపదపుణ్యకాలః ద్వాపరయుగాంతః భో౦-౬చ౨౩
15	౨	౯	ఏ॥సో౭-౫౭ ఉభా౨౮-౨౨వి౧౦-౨౮౭-౫౭ త్యాజ్యాభావః సర్వేషాం ౧౧ క్రకచః భో౪-౫౯చ౨౪
16	౩	౧౦	ద్వా॥మం౧౦-౧౩ రేవ౩౧-౫౨ ప్రీ-౨౧ తై౧౦-౧౩ది౦-౭ త్యాజ్య౪-౧౪ ప్రదోషః భో౪-౪౯చ౨౫ [రభో౪-౩౯చ౨౬
17	౪	౧౧	త్ర॥బు౧౧-౨౪ అశ్వి౩౪-౯ ఆయు౭-౫౦వ౧౧-౨౪ది౨౩-౫౬ త్యాజ్య౪-౧౦ రా౨౬-౩౬ మాసశివరాత్రిః అవధ్యయన
18	౫	౧౨	చతు॥గు౧౧-౧౩ భర౩౫-౨౩ సౌభా౧౫౭ శకు౧౧-౧౩ శే౨-౪౮ అమృ౩౨-౨౭ ఆర్ద్రారవిః౯-౯ అమావాస్య. ౩౦ భో౪-౩౦
19	౬	౧౩	●అమా॥శు౯-౪౮ కృత్తి౩౫-౧౭శో౧-౪౧ అతి౫-౪౧ నా౯-౪౮ రా౫-౨౦ త్యాజ్య౪-౦ యోగః సింహపరీక్షా భో౪-౨౦

కుజవారః	బుధవారః	గురువారః	శుక్రవారః	శనివారః
శు౩౭-పూషా౪౯-౫౭	౨౧సు-రేవ౨౭-౪౦	౨౭సు-ఉభా౨౬-౩౦	శు౩౭-ఉభా౧౯-౨౦-౧౨	౯సు-రేవ౪౦-౩౮
౧౧౭-ఉషా౧౬౨౩-౩౧	౪౨-రేవ౧౧౦-౩౭	౬మం-అశ్వి౧మే౫౨-౧౪	౬మం-ఉభా౨౫-౩౫	౧౦౯-అశ్వి౧మే౬-౨౭
౨౪౯-ఉషా౨౧-౨౩	౯సు-అశ్వి౨౧౪-౪౭	౯సు-ఉభా౩౧౨-౦	౧౩బ-అశ్వి౨౧౧-౫౨	
౧౧పా-ఉషా౩౧౩౦-౪౭	౧౦౨-అశ్వి౩బు౩౦-౧౨	౧౨౨-ఉభా౪౩౭-౫౭	౩౦సు-అశ్వి౩౫౭-౪౪	శనివారః
బుధవారః	౧౨మం-అశ్వి౪బు౩౭-౪౦	౧౫బు-రేవ౨౪-౬		శు౧౧౭-ప్రాగుదిశః
శు౨సు-ఉ౪బు౧౮-౪౦	౧౪సు-భ౧బు౪౦-౧౭	౧౩౭-రేవ౬-౩౮		౧౨౯-అ౧ మే. ౭౩౧-౨౦
౮సు-రేవ౧౭-౨	గురువారః	౫పా-రేవ౫౫-౯		
౧౩పా-రేవ౧౦-౪౫	శు౫పా-ఉభా౧౧-౪౭			

౮ సు	ర కే	
	బ౧౦అ. వృ. రవిః	
	బ౪అ. మ. కుజః	
	బ౬మం. మే. బుధః	
	౧౨అ. మే. శనిః	
	బ౧౯ అ. మే. శుః	
శు		రా

స్వస్తి శ్రీ ప్రమాదినామ సం॥ర జ్యేష్ఠమాసః శాలివాహనశకః ౧౮౬౧ కల్యాది ౫౦౪౦ ఫస్లీ ౧౩౪౮ పుట 1.39

తేది			
20	౭	౧౪	శు॥పాడ్య ౭-౧౪౪౦౩౪-౪ శుక్ర౫౧-౫౬౭-౧౪౬౧౪-౯ త్యా ౩-౫౫రా౧౫-౨౩ చంద్రోదయః సమశృంగః భో౪-౧౧
21	౮	౧౫	ద్వి॥ఆ౩-౩౮ వీపృ్య౫౫-౪౪మృ౩౧-౫౬పృ౪౫-౪౭౯౩-౩౮రా౯-౩౯ త్యా ౩-౪౮అహః౩౨-౧౪వృ౪రవిః౩౭-౨౭ మిథునాయనం౫౯-౫౦ రంభాతృతీయా సోమవదం అవమ శ.వే భో౪-౧ రత్నిపాని ౨౧
22	౯	౧౬	తి॥సో౫౪-౬ఆర్ద్ర౨౮-౫౮ శూ౩౯-౩౯౬-౪౪రా౨౪-౫౯ త్యా ౩-౪౬ ఉమాపూజా భో౩-౫౧౨౨
23	౧౦	౧౭	చ॥మం౪౮-౯పున౨౫-౨౭౦౩౧-౫౦౭౨౧-౭శం-౫౯రా౧౧-౫౩ త్యా ౩-౪౪భో౩-౪౨౭౩
24	౧౧	౧౮	ష॥బు౪౨-౧౬పుష్య౨౧-౩౦వృ౨౪-౨౦శా౧౫-౧౮రా౯-౩ త్యా ౩-౪౩ అరణ్యగౌరీవ్రతం భో౩-౩౨౭౪
25	౧౨	౧౯	స॥గు౩౬-౨ఆశ్లే౧౭-౨౦ధ్రు౧౬-౪౧౫౯-౯రా౧౩-౦అహః౩౨-౧౬రవి౬-౪౧భో౩-౨౨౭౫ [౩-౧౩౭౬
26	౧౩	౨౦	అ॥శు౨౯-౫౭మఘ౧౩-౧౨వ్యా౯-౧౯౩-౦౭౩౧-౫౪ త్యా ౩-౪౪ అష్టమీతిథి శుక్లాపూజా బ్రహ్మణీపూజా శ.వే భో
27	౧౪	౨౧	న॥శ౨౪-౧౦పూఫ౯-౧౭హ౧-౩౩వజ్ర౫౨-౪౫కౌ౨౪-౧౦౭౬-౧౪ తిథిద్వయం శ.వే భో౩-౩౭౭
28	౧౫	౨౨	ద॥ఆ౧౮-౪౯ఉఫ౫-౪౬సిద్ధి౩-౩౮గ౧౮-౪౯౭౫-౪౫ త్యా ౩-౪౮అహః౩౨-౧౮రా౭రవి౩౫-౪౪ ఏకాదశీతిథిః
			శత్రుతిత్యాగః దశహర భో౨-౫౪౪౯ [భో౨-౪౪౪౯
29	౧౬	౨౩	ఏ॥సో౧౪-౯హ౨-౫౨వ్య౪౧-౩౪ధ౧౪-౯౭౨౨-౯ త్యా ౩-౫౧ త్యాదశీతిథిః సర్వేషాం నిర్జలైకాదశీ దగ్ధః క్రకచః
30	౧౭	౨౪	ద్వా॥మం౧౦-౧౭చి౦-౪౪వ్యా౫౮-౩౬వరీ౩౬-౧౭శా౧౦-౧౭౭౧౪-౨౬ ప్రదోషః రా. క్రాం భో౨-౩౪౭౧౦
31	౧౮	౨౫	త్ర॥బు౭-౨౫౫౯-౧౭ప౩౧-౫౦త్రై౭-౨౫౭౧౩-౨౦ త్యా౪-౦ అనధ్యయనదశమ్యాద్యాః భో౨-౫౫౧౧
1	౧౯	౨౬	చతు॥గు౫-౩౯అనూ౬౦-౧౦శి౨౮-౧౮౫-౩౯౭౯-౩౧అహః౩౨-౨౦ర౩రవి౫-౩౦అమావాస్యాధానం వృషభపూజా
			శావ్యకమన్వాది, సావిత్రీవ్రతం శ.వే భో౨-౧౫౭౧౨
2	౨౦	౨౭	○పూ.శు॥౫-౮అనూ౦-౪౩సి౨౫-౪౭బ౫-౮౭౧౫-౧౬ త్యా౪-౧౦ యోగః దగ్ధః భో౨-౫౭౧౩
3	౨౧	౨౮	కృ.పా॥శ౫-౫౨జ్యే౩-౭సా౨౪-౧౬శౌ౫-౫౨ త్యాజ్యాభావః భో౧-౫౬౭౧౪
4	౨౨	౨౯	ద్వి॥ఆ౭-౫౨మూ౬-౪౫శు౨౩-౪౩౪౭-౫౨౯-౩౦ త్యా౪-౧౫రా౦-౧౭ త్యా౪-౯అహః౩౨-౨౨౮రవి ౩౪-
			౫౬భో౧-౪౬౭౧౫
5	౨౩	౩౦	తృ॥సో౧౧-౧పూషా౧౧-౩౦శుక్ల౨౪-౧౯౧౧-౧రా౧-౧త్యా౪-౨౩ ప్రదోషః భో౧-౩౭౭౧౬
6	౨౪	౩౧	చ॥మం౧౫-౮ఉషా౧౭-౧౧బ్రహ్మ౩౩-౨౧౫-౮౯-౧౪ త్యా౪-౫౫ పంచమీతిథి॥ క్రాంత వేదస్థ భో౧-౨౭౭౧౭
7	౨౫	౧	పం॥బు౧౯-౫౪శ్ర౨౩-౯ఐం౬-౩౨వై౧౯-౫౪రా౨-౧౩ త్యా౪-౬ షష్ఠీతిథిః శు. క్రాంభో౧-౧౭౧౮
8	౨౬	౨	ష॥గు౨౪-౫౮ధ౩౦-౩వై౨౮-౧౪౨౪-౫౮రా౧౭-౩౪ త్యా౪-౨౫అహః౩౨-౨౬మృగరవి౫-౨౩ శూన్యతిథిః
			ప్రదోషః భో౧-౮౭౧౯ [౭౨౦
9	౨౭	౩	స॥శు౨౯-౫౨శత౩౬-౨౭౧౯-౪౭బ౨౯-౫౨రా౨౧-౩౬ త్యా౪-౨౩ సప్తమీతిథిః మృత్యుః క్రకచః రాత్రిభో౦-౫౮
10	౨౮	౪	అ॥శ౩౪-౧౩పూభా౪౨-౧౭ప్రీ౩౦-౫౫బా౨-౨త్యాజ్యాభావః త్రిలోచనగౌరీవ్రతం భో౦-౪౯ [పూజా భో౦-౪౦
11	౨౯	౫	న॥ఆ౩౭-౪౩ఉభా౪౭-౬ఆయు౩౧-౨౦తైతి౫౮-౨౭౭-౪౭ త్యా౪-౨౦అహః౩౨-౨౮మృగరవి౩౫-౨౮ఇంద్రాణీ
12	౩౦	౬	ద॥సో౪౦-౫౪రేవ౧-౧౦సౌ౩౧-౦౨౮-౫౪౭౯-౧౩ త్యా౪-౧౬భో౦-౩౧౭౨౩ [౭౨౪
13	౩౧	౭	ఏ॥మం౪౧-౧౬అశ్వ౫౩-౪౮శో౨౯-౪౦బ౧౦-౪౦రా౧౦-౫౨ త్యా౪-౧౧ సర్వేషాం౧౧ శ.క్రాం శే.క్రాంభో౦-౨౨
14	౩౨	౮	ద్వా॥బు౪౧-౬భ౫౫-౧౦అతి౨౭-౧౭కౌ౧౧-౧౧౯౮-౨౧త్యా౪-౬ప్రదోషః భో౦-౧౩౭౨౫
15	౧	౯	త్ర॥గు౩౯-౪౧కృ౫౫-౨౧సుక౨౩-౫౬గ౧౦-౨౪౧-౧౫త్యా౪-౧౫అహః౩౨-౩౦మృ౩ మిథునరవిః ౨౬-౩౦
			ప్రవేశప్రభృతి మధ్యాహ్నపుణ్యకాలః శువే భో౦-౪౭౨౬
16	౨	౧౦	చతు॥శు౩౭-౬రో౫౪-౨౨ధృ౧౯-౩౭శ౨-౨౯ త్యా౩-౫౬మాసశివరాత్రిః అనధ్యయన ౩ వాజసనేయ ౩౦
			యమఘంటకః భో౫-౨౩౭౨౭ [భో౫-౧౩౭౨౮
17	౩	౧౧	●అమా॥శ౩౩-౩౧మృ౫౨-౨౫శూ౧౪-౨౮చతు౫-౧౮౭౭-౫౪ త్యా౩-౫౨అమావాస్యాధానంపిండపితృయజ్ఞః పాలహారిణీ

కుజచారః						
శు౬బు-ఉషాఢసు౫౬-౧౩	౧౧సో-కృ౩బు౨౫-౪	౧౩సు-ఆర్ద్ర౨బు౨౭-౫	౬సు-కృత్తికవృషే౧౫-౩౭	సు	శ శే బు కు	ర
బు౫బు-శ్రవణసు౧౧-౨౨	౧౩బు-కృ౪బు౧-౪౭	౩౦శ-ఆర్ద్ర౩బు౬-౧౩	౯ఆ-కృ౩సు౨-౩౦			
౧౧మం-వక్రారంభః	౧౪సు-రో౧బు౩౭-౧	గురుచారః	౧౧మం-కృ౪సు౪౬-౪౧		బ౧౩సు.మి.రవి	
బుధచారః	బు౧శ-రో౨బు౯-౧౭	శు౧౦ఆ-ఉభా౩సు౧౬-౯	౧౪సు-రో౧సు-౩౨-౧౧		సు౯శ.వృ.బుధః	
శు౧శ-ధ౨బుధః౩౭-౧౦	౨ఆ-రో౩బు౪౧-౪౦	శుక్రచారః	శనిచారః		బ౮శ.మి.బుధః	
౪సో-ధ౩బు౩౧-౧౯	౪మం-రో౪బు౧౨-౪	శు౨ఆ-అశ్వ౪సు౫౩-౨౮	శు౧౧సో-అశ్వ౨శ౧౬-౫౭	శు	ద౯సు.వృ.సు.క్ర	
౬బు-ధ౪బు౨౪-౦	౫బు-మృ౧బు౪౨-౪౦	౭సు-భ౧సు౨౮-౩౬				రా
౮సు-కృ౧బు౪-౩౭	౭సు-మృ౨బు౧౩-౧	౧౦ఆ-భ౨సు౧౪-౭	రాహుకేతుచారః			
ప్రాగస్తమయః	౮శ-మృ౩మిథునే౪౬-౪౭	౧౨మం-భ౩సు౫౯-౩౩	బ౪మం-పూర్వాభాద్ర౫౬-౧౨			
౯శ-కృత్తికవృషే౪౩-౩౦	౧౦సో-మృ౪బు౧౮-౪	౧౫బు-భ౪సు౪౫-౪	అశ్వని కేతుః			
	౧౧మం-ఆ౧బు౪౯-౩౪	బ౩సో-కృ౧సు౩౦-౨౨				

తేదీ		పంచాంగ వివరములు
18	జూన్ 1939	...ప్రతిపత్తిథిః యోగః ... ఉత్తరక్షణం... మృత్యు భో ... [ఏరు జమాదీలవల్
19		ద్వి॥ ... తిథిద్వయం మృత్యు భో ...
20		తృ॥మంగ ... చతుర్థీతిథిః ప్రదోషః భో ...
21		చ॥బుధ ... పంచమీతిథిః భో ...
22		పం॥గురు ... ఆర్ద్రా రవిః ... కర్కాటకాయనం ... కుమారషష్ఠీ అవమ కు. వే భో ...
23		ష॥శుక్ర ... శరీ కేశే మృత్యు క్రకచః భో ...
24		స॥శని ... భో ... [ఏంద్ర ... భో ...
25		అ॥ఆది ... ఆర్ద్రాం ... సాయంగోపాకర్మ
26		న॥సోమ ... చాక్షుషమన్వాదిః శాకవ్రతారంభః భో ...
27		ద॥మంగ ... సర్వేషాంశయనైకాదశీ మృత్యు రా. క్రాం
28		ద్వా॥బుధ ... వాసుదేవద్వాదశీ ప్రదోషః భో ...
29		త్ర॥గురు ... ఆర్ద్రా ... విజయపార్వతీ
30		చ॥శుక్ర ... అనధ్యయనదగ్ధయో ... [ప్రదోషభో ...
1	జూలై 1939	పూ॥శని ... వ్యాధానం అప స్తంబవాజసనేయ ... ఉపాకర్మ ... మృత్యు భో ...
2		కృ॥ప్రతి ... ఆర్ద్రా ... అగస్త్య ... భో ... [... భో ...
3		ద్వి॥సోమ ... అశూన్యశయనవ్రతం చాతుర్మాస్య ద్వితీ
4		తృ॥మంగ ... బహ్వృచోపాకర్మ ...
5		చ॥బుధ ... వ్యాఘాతః సంకటచతుర్థీ దగ్ధ భో ... [భో ...
6		పం॥గురు ... పునర్వసు ... పంచమీ ... భో ...
7		ష॥శుక్ర ... త్రిద్యుస్పృక్ భో ...
8		స॥శని ... ప్రదోషః క్రకచః భో ...
9		అ॥ఆది ... పున ... రుద్రసావర్ణిక మన్వాదిః క్రకచః భో ...
10		న॥సోమ ... వ్యాఘాతః ఉభయానధ్యాయః భో ...
11		ద॥మంగ ... క్రాంంభో ...
12		ఏ॥బుధ ... భో ... [... యమఘంటః భో ...
13		ద్వా॥గురు ... పునర్వసు ... సర్వేషాం
14		త్ర॥శుక్ర ... ప్రదోషః మృత్యు భో ...
15		చ॥శని ... మాసశివరాత్రి అవమ అనధ్యయన ... కు. వే భో ...
16		అమా॥ఆది ... ఆర్ద్రా ... పునర్వసు ... కర్కాటక రవిః ... అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః ఉదగ ... దక్షిణాయనపుణ్యకాలః పోలావ్రతం భో ...

భుజవారః		గురువారః		
...	...	...	...	
బుధవారః		శుక్రవారః	శనివారః	
...	...	...	...	

జూలై 1939

17	౨	౧౦	శుక్ల ప్రతి॥సో౪౭-౧౩ పున౬-౨౫ హ౮-౧౫ కిం౨౦-౫౮౨౫-౧౦ త్యా౩-౪౫ భో౫-౨౮చ౨౯
18	౩	౧౧	ద్వి॥మం౪౧-౧౦ పుష్య౨-౩౯ ఆశ్లే౫౫-౫౬ వజ్రం౧౦-౫౫బా౧౪-౧౨రా౦-౧౩ త్యా౩-౪౪ చంద్రోదయః ఉత్తరశృంగః భో౫-౧౭చ౩౦
19	౪	౧౨	తృ॥బు౩౪-౫౬ మఘ౫౪-౨౨సి౩-౨౦వ్య౫౨-౨౨తైతి-౩౮౬-౨౯ త్యా౩-౪౩ ప్రదోషమృత్యుః భో౫-౭చ౧జమాదసాని
20	౫	౧౩	చ॥గు౨౯-౪౬ పూఫ౫౦-౧౪వరీ౪౯-౫వ౧-౫౧బ౧౩-౦ అహః౩౨-౧౬ పుష్య౧౭నీ౧౩-౨౯ చతుర్థీతిథిః శ్వే.మృత్యు కేదీభో౪-౫౬చ౨
21	౬	౧౪	పం॥శు౨౨-౫౨ ఉఫ౬-౩౦పరిం-౪౯బా౨౨-౫౨బ౭-౭ త్యా౩-౪౫తిథిద్వయం భో౪-౪౬చ౩
22	౭	౧౫	ష॥శ౧౭-౨౫హ౪౩-౧౬౭౩-౫౬తైతి౭-౨౫బి౬-౨౨ త్యా౩-౪౭ షష్ఠీతిథిః ప్రదోషః క్రకచయమఘంటః భో౪-౩౫
23	౮	౧౬	స॥ఆ౧౨-౩౫చి౪౦-౪౪సి౭-౩౭గ౧౨-౩౫బ౨-౨౫ త్యా౩-౫౦రా౨౨-౧౦ త్యా౩-౫౪ అహః౩౨-౧౨ పుష్య౨ రవిః ౪౫-౫౪ సింహాయనం ౫౭-౪౯ ఉత్తరాయణవధ్యాయః క్రకచః భో౪-౨౫చ౫
24	౯	౧౭	అ॥సో౮-౩౩స్వా౩౯-౧౦సా౨౨-౧౮బ౮-౩౩ రా౨౦-౫౦ త్యా౩-౫౮ రా. క్రాం. భో౪-౧౪చ౬
25	౧౦	౧౮	న॥మం౫-౨౮వి౩౮-౩౫శు౧౭-౧౩కౌ౫-౨౮రా౧౬-౩౦ త్యా౪-౨అగస్త్యోదయః౩౯-౨౩భో౪-౪చ౭
26	౧౧	౧౯	ద॥బు౩-౩౨అనూ౩౯-౭శుక్ల౧౩-౨౦౫౩-౩౨రా౨౧-౨౨ త్యా౪-౭భో౩-౫౩చ౮ [భో౩-౪౩చ౯
27	౧౨	౨౦	ఏ॥గు౨-౪౭జ్యేష౦-౫౩ బ్రహ్మ౧౦-౨౪ధ౨-౪౭ త్యాజ్యాభావః అహః౩౨-౬ పుష్య౩రవిః౧౬-౫౫ సర్వేషాం ౧౧-౪. వే.
28	౧౩	౨౧	ద్వా॥శు౩-౧౬మూ౪౩-౫౪వి౮-౬బా౩-౧౬రా౭-౩౮ త్యా౪-౧౨మృత్యుః ప్రదోషః భో౩-౩౨చ౧౦
29	౧౪	౨౨	త్ర॥శ౫-౪పూషా౪౮-౯వై౭-౩౧తై౫-౪౯ర౯-౩౬ త్యా౪-౧౭అవధ్యయవర భో౩-౨౨చ౧౧
30	౧౫	౨౩	చతు॥ఆ౮-౪౮ఉషా౫౩-౨౩వి౭-౩౦వ౮-౪౯-౫౪ త్యా౪-౨౧ అహః౩౨-౨ పుష్య౪రవిః౪౬-౨౭ అన్వాధానం శుక్రమౌఢ్యారంభః శు. క్రాం. భో౩-౧౧ చ౧౨
31	౧౬	౨౪	పూ॥సో౧౨-౦శ్రవ౫౭-౫౫ప్రీతి౧౬-౫౧బ౧౨-౦బి౪-౨౩ త్యా౪-౨౪యాగః భో౩-౧చ౧౩
1	౧౭	౨౫	కృ ప్ర॥మం౧౬-౩౯ధ౬-౦౧౦ఆయు౯-౩౫కౌ౧౬-౩౯తై౧౦-౩౦ త్యా౪-౨౬ ద్వితీయాతిథిమృత్యుః భో౨-౫౦చ౧౪
2	౧౮	౨౬	ద్వి॥బు౨౧-౪౨శ౬-౩సౌ౧౧-౧౧౫౨౧-౪౨బి౬-౦ త్యా౪-౨౬ శూన్యతిథి విషదగ్ధ భో౨-౪౦చ౧౫
3	౧౯	౨౭	తృ॥గు౨౬-౩౭శత౧౨-౩౩శో౧౨-౪౯ధ౨౬-౩౭బి౩౦-౧౦ త్యా౪-౨౪అహః౩౧-౫౬ ఆశ్లేషరవిః౬-౧౭ తృతీయాతిథిః ప్రదోషః రా. వే. భో౨-౯చ౧౬

ఆగస్టు 1939

4	౨౦	౨౮	చ॥శు౩౧-౬పూభా౧౮-౩౮అతి౧౪-౬బా౩౧-౬రా౧౨-౫౨ త్యా౪-౨౧భో౨-౯చ౧౭
5	౨౧	౨౯	పం॥శ౩౪-౪౩ఉభా౨౩-౫౯సుక౧౪-౪౮కౌ౨-౫౫రా౨౪-౧౭ త్యా౪-౧౭మృత్యుః భో౨-౮చ౧౮
6	౨౨	౩౦	ష॥ఆ౩౭-౧౫రే౨౮-౨౦ధృ౧౪-౪౩గ౬-౦శోం-౨౬పునస్త్యాజ్యాభావః అహః౩౧-౫౦ఆశ్లేషరవిః౪౫-౫౫ఉత్తర ప్రదోషః మృత్యుః భో౧-౫౮చ౧౯ [మృత్యుః భో౧-౪౭చ౨౦
7	౨౩	౩౧	స॥సో౩౮-౩౯అశ్వ౩౧-౩౨శూ౧౩-౪౨ధృ౭-౫౮బ౨౧-౦ త్యా౪-౧౩ రా౨౪-౩౧ త్యా౪-౮ శ. క్రాం. కే. క్రాం.
8	౨౪	౧	అ॥మం౩౮-౪౦భ౩౩-౨౭గం౧౧-౪౩బా౮-౪౦శో౦-౨౭ పునస్త్యాజ్యాభావః భో౧-౩౭చ౨౧
9	౨౫	౨	న॥బు౩౭-౨౮కృ౩౪-౮వృ౪-౨తైతి-౪౭౩-౪౭ త్యా౪-౩క్రకచః భో౧-౨౬చ౨౨ [౧౪-౫౦భో౧-౧౬చ౨౩
10	౨౬	౩	ద॥గు౩౫-౪౪రో౩౩-౪౦ధ్రువ౪౧వ్యా౫౫-౨౦వ౬-౧౬బి౧౩-౪౮రా౧౫-౩౭ త్యా౩-౫౪ అహః౩౧-౪౨ ఆశ్లేషరవి
11	౨౭	౪	ఏ॥శు౩౧-౩౯మృ౩౨-౭హ౫౪-౨౪బ౩-౨౧రా౨౦-౩౬ త్యా౩-౫౦ సర్వేషాం౧౧ను. వే. భో౧-౫చ౨౪
12	౨౮	౫	ద్వా॥శ౨౭-౧౭ఆర్ద్రా౨౯-౪౦వజ్ర౭-౫౩తై౨౭-౧౭రా౨౬-౨౭ త్యా౩-౪౭ ద్వాదశీతిథిః ప్రదోషః శనిత్రయోదశి భో౦-౫౫
13	౨౯	౬	త్ర॥ఆ౨౨-౧౧పున౨౬-౩౦సిద్ధి౦-౫౨వ౨౨-౧౧శే౧-౫౨రా౧౩-౩౯ త్యా౩-౪౫అహః౩౧-౩౬ఆశ్లేషరవిః౪౩-౫౫ తిథిద్వయం మాసశివరాత్రిః భో౦-౪౪చ౨౬
14	౩౦	౭	చతు॥సో౧౬-౩౪పుష్య౨౨-౪౪వ్య౩౩-౩౦శకు౧౬-౩౪రా౨౧-౨ త్యా౩-౪౪దర్శతిథి అన్వాధానం భో౦-౩౪చ౨౭
15	౩౧	౮	అ॥మం౧౦-౩౫ఆశ్లే౧౮-౪౫వరీ౨౫-౫౨నా౧౦-౩౫రా౧౫-౭ త్యా౩-౪౩ యాగః పిండపితృయజ్ఞః భో౦-౨౩చ౨౮

కుజచారః శుకసో-ఉషా ౩వ౩౪-౫౩ బ౫శఉషా౨వక్రీ౩౩-౪౭ బుధచారః శు౧సో-ఆశబు౯-౩౭ ౭ఆ-మ౧సింహే౬-౦ ౧౪ఆ-వక్రారంభః బ౧మం-ఆశ్లేషవక్రీ౫-౪౦	౨బు-పశ్చాదస్తమితి ౭సో-ఆశ్లే౩వక్రీ౪-౦ ౧౧సు-ఆ౨వక్రీ౨౬-౪ గురుచారః శు౧౨సు-వక్రారంభః శుక్రచారః శు౩బు-పున౧సు౩౬-౪౧	౬౭-పున౨సు౨౧-౩౭ ౯మం-పున౩సు౬-౨౭ ౧౧సు-పున౪కట౫౧-౨౦ ౧౪ఆ-పుష్య౧సు౩౬-౧౧ పశ్చాదస్తమితి బ౨బు-పుష్య౨సు౨౧-౧౮ ౫శ-పుష్య౩సు౫-౫౪ ౭సో-పుష్య౪సు౫౦-౪౫ ౧౦గు-ఆశ్లే౧సు౩౪-౫౪	౧౩ఆ-ఆశ్లే౨సు౧౯-౧ శనిచారః బ౧౪సో-వక్రారంభః రాహుకేతుచారౌ బ౭మం-పూర్వ౧రా౫౦-౧౫ అశ్వ౩కేతు	కు శ కే శు శు౭ఆ.పి. బుధః ర బు శు౧౧సుక. శుక్ర కు బ౧ మం. కవలు రా

తేది			
16	[illegible]	[illegible]	[illegible] చంద్రోదయః ఉత్తరశృంగః శ్రీకరః [illegible] భో [illegible]
17	[illegible]	[illegible]	[illegible] ఉదయాదివిష్ణుపదపుణ్యకాలః మధుస్రవాస్వర్ణ గౌరీవ్రతం కృతయుగాంతః [illegible]
18	[illegible]	[illegible]	[illegible]
19	[illegible]	[illegible]	[illegible] నాగపంచమీ మృత్యుయమఘంటః భో [illegible]
20	[illegible]	[illegible]	[illegible] పార్థివశల్ప కల్కిజయంతీ [illegible] మృత్యుయమఘంటః భో [illegible]
21	[illegible]	[illegible]	[illegible] మృత్యుః యమఘంటః భో [illegible]
22	[illegible]	[illegible]	[illegible] మంగళగౌరీవ్రతం భో [illegible]
23	[illegible]	[illegible]	[illegible] పవిత్రవ్రమీ శ్రీకరః భో [illegible]
24	[illegible]	[illegible]	[illegible] కన్యాయనం [illegible]
25	[illegible]	[illegible]	[illegible] సర్వేషాం పవిత్రారోపణం వరలక్ష్మీవ్రతం
26	[illegible]	[illegible]	[illegible] దామోదరద్వాదశీ ప్రదోషః భో [illegible]
27	[illegible]	[illegible]	[illegible]
28	[illegible]	[illegible]	[illegible]
29	[illegible]	[illegible]	[illegible] అన్వాధానం [illegible]
30	[illegible]	[illegible]	[illegible] శ్రీకరః [illegible]
31	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2	[illegible]	[illegible]	[illegible] ప్రదోషః [illegible]
3	[illegible]	[illegible]	[illegible]
4	[illegible]	[illegible]	[illegible] బహుళలక్ష్మీవ్రతం భో [illegible]
5	[illegible]	[illegible]	[illegible] ప్రదోషః మృత్యుః భో [illegible]
6	[illegible]	[illegible]	[illegible] సర్వేషాం శ్రీకృష్ణజయంతి [illegible] ఉభయానవద్యః భో [illegible]
7	[illegible]	[illegible]	[illegible] శ్రీకరః [illegible]
8	[illegible]	[illegible]	[illegible]
9	[illegible]	[illegible]	[illegible]
10	[illegible]	[illegible]	[illegible] అభోరద్వాదశీ భో [illegible]
11	[illegible]	[illegible]	[illegible]
12	[illegible]	[illegible]	[illegible] వాజసనేయి [illegible] మాసశివరాత్రిః
13	[illegible]	[illegible]	[illegible] అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః అగ్ని [illegible] కుశగ్రహణం [illegible]

కుజచారః [illegible]	[illegible]	గురుచారః [illegible]	[illegible]
బుధచారః [illegible]	ప్రాగస్తమయః [illegible]	శుక్రచారః [illegible]	శనిచారో నాస్తి రాహుకేతుచారో నాస్తి

సెప్టెంబరు 1939 — భాద్రపదము

తేదీ			వివరము
14	౨౯	౯	గు॥ [illegible] తిథిద్వయం. చంద్రోదయః ఉత్తర శృంగః దగ్ధయో౦-౩౩ [illegible]
15	౩౦	౯	శు॥ [illegible] స్వర్ణగౌరీవ్రతం [illegible]
16	౩౧	౧౦	శ॥ [illegible] వరాహజయంతి వినాయకచతుర్థీ [illegible]
17	౧	౧౧	ఆ॥ [illegible] ఋషిపంచమీ [illegible]
18	౨	౧౨	సొ॥ [illegible]
19	౩	౧౩	మ॥ [illegible] ప్రదోషః [illegible]
20	౪	౧౪	బు॥ [illegible]
21	౫	౧౫	గు॥ [illegible]
22	౬	౧౬	శు॥ [illegible]
23	౭	౧౭	శ॥ [illegible]
24	౮	౧౮	ఆ॥ [illegible] సర్వేషాం పరివర్తనైకాదశీ [illegible]
25	౯	౧౯	సొ॥ [illegible] వామనజయంతీ బలిబంధనం
26	౧౦	౨౦	మ॥ [illegible]
27	౧౧	౨౧	బు॥ [illegible] అనంతపద్మనాభవ్రతం [illegible]
28	౧౨	౨౨	గు॥ [illegible]
29	౧౩	౨౩	శు॥ [illegible] మహాలయ పక్షారంభః [illegible]
30	౧౪	౨౪	శ॥ [illegible]

అక్టోబరు 1939

తేదీ			వివరము
1	౧౫	౨౫	ఆ॥ [illegible]
2	౧౬	౨౬	సొ॥ [illegible]
3	౧౭	౨౭	మ॥ [illegible]
4	౧౮	౨౮	బు॥ [illegible]
5	౧౯	౨౯	గు॥ [illegible]
6	౨౦	౩౦	శు॥ [illegible] మధ్యాష్టమీ [illegible]
7	౨౧	౧	శ॥ [illegible]
8	౨౨	౨	ఆ॥ [illegible]
9	౨౩	౩	సొ॥ [illegible]
10	౨౪	౪	మ॥ [illegible]
11	౨౫	౫	బు॥ [illegible] మాసశివరాత్రిః [illegible] మహాలయః
12	౨౬	౬	గు॥ [illegible] అమావాస్య [illegible] మహాలయ

[illegible]	[illegible]	[illegible] గురువారః [illegible] శుక్రవారః [illegible]	[illegible] శనివారః [illegible]

Date			Details
13	౨౬	౬	ప్రతి [illegible] శరన్నవరాత్రారంభః కలశస్థాపనం దౌహిత్రకృతమహాలయః [illegible]
14	౨౮	౭	ద్వి [illegible] చంద్రోదయః ఉత్తరశృంగః ఉమాశివాగ్నిపూజా [illegible]
15	౨౯	౯	తృ [illegible] శుక్రమార్జ్యనివృత్తిః [illegible]
16	౩౦	౧౦	చ [illegible] [విష. కాల. ఉపాం. ప్ర. [illegible]
17	౧	౧౧	పం [illegible]
18	౨	౧౨	ష [illegible] సరస్వతీపూజా యమఘంటః [illegible]
19	౩	౧౩	స [illegible]
20	౪	౧౪	అ [illegible]
21	౫	౧౫	న [illegible] మహానవమీ దుర్గాహోమః బలిదానం [illegible] సరస్వత్యుద్వాసనం [illegible] [పదం బుద్ధజయంతీ దేవ్యుద్వాసనం అపరాజితాపూజా [illegible]
22	౬	౧౬	ద [illegible] విజయదశమి శమీపూజా రాజ్యాభిషేకః [illegible]
23	౭	౧౭	ఏ [illegible] పద్మవ్రతారంభః [illegible] ఉపవాసద్వయం [illegible]
24	౮	౧౮	ద్వా [illegible] వృశ్చికాయ [illegible]
25	౯	౧౯	ద్వా [illegible] ప్రదోషః [illegible]
26	౧౦	౨౦	త్ర [illegible]
27	౧౧	౨౧	చతు [illegible]
28	౧౨	౨౨	పూ [illegible] గ్రహణం [illegible]
29	౧౩	౨౩	కృ.ప్ర [illegible]
30	౧౪	౨౪	ద్వి [illegible] చంద్రోదయః [illegible]
31	౧౫	౨౫	తృ [illegible] చతుర్థీ [illegible]
1	౧౬	౨౬	చ [illegible]
2	౧౭	౨౭	పం [illegible]
3	౧౮	౨౮	ష [illegible] ప్రదోషః [illegible]
4	౧౯	౨౯	స [illegible]
5	౨౦	౩౦	అ [illegible]
6	౨౧	౧	న [illegible]
7	౨౨	౨	ఏ [illegible] మృత్యుః [illegible]
8	౨౩	౩	ద్వా [illegible] ప్రదోషః [illegible]
9	౨౪	౪	త్ర [illegible] పా[illegible] శివ. నరకచతుర్దశీ చం. [illegible] యమతర్పణం [illegible]
10	౨౫	౫	చతు [illegible] దీపావళీ [illegible]
11	౨౬	౬	అమా [illegible] ప్రతిపత్తిథిః అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః [illegible] కార్తికదీపారంభః [illegible]

కుజచారః	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	గురుచారః	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	శుక్రచారః	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
బుధచారః	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	శనిచారః
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

స్వస్తిశ్రీ ప్రమాదినం॥ర కార్తీకమాసః శాలివాహనశకః ౧౮౬౧ కల్యాది ౫౦౪౦ ఫసలీ ౧౩౪౯ హూణ 1939

12	౨౭	౭	శు॥ప్రా॥౧౪-౯ అనూ॥౫౪-౨౭ శో ౨౮-౧౬ బ౧౪-౯౭౪-౫౫ త్యా౩-౫౮ యోగః కార్తీకస్నానారంభః యమద్వితీయా భగినీహస్తభోజనం చంద్రోదయః ఉత్తరశృంగః మృత్యుః భో౦-౫౦చ౪౯ [భో౦-౩౯చ౧మవ్యాల
13	౨౮	౮	శ్వి॥పో౧౨-౩౪ జ్యే౫౫-౩ అ౪౨౪-౭ శో౧౨-౩౪ది౮-౩౫ త్యా౪-౨ అహః౨౮-౧౨ వి౮౩రవిః౧౪-౪౨ మృత్యుః
14	౨౯	౯	తృ॥మం౧౨-౪౫౬-౫౪ సు౭౨౦-౫౬౧౨-౪౮౨౪-౩౭ త్యా౪-౭ త్రిలోచనగౌరీవ్రతం ప్రదోషః భో౦-౨౮
15	౩౦	౧౦	చ॥బు౧౨-౪౮ పూ॥షా౫౯-౫౮ ౧౮-౪౪౮౧౨-౪౯౮౨-౮ త్యా౪-౧౨ నాగచతుర్థీ భో౦-౧౭చ౩
16	౧	౧౧	పం॥ ౧౪-౫౧ ఉ॥షా౬౦-౧౦ శూ౧౭-౩౨ బా౧౪-౫౧౨౧-౨౫ త్యా౪-౧౭ అహః౨౮-౬౦ శా౪వృశ్చి॥రవిః౩౨-౩౨ షష్ఠీగిరః ఉదయ౬-౩౨ ప్రభృతి నిష్ణుపదపుణ్యకాలః ధాత్రీవస్త్రధారణం త్రేతాయుగాంతః భో౦-౬చ౪
17	౨	౧౨	ష॥గ౮-౭ శ్ర॥ షా౪-౨౮౧౭-౧౨ తైగ౮-౭౮౧౫-౨౩ త్యా౪-౨౨ కూష్మాండనవమీ వహ్నిషష్ఠీ ప్రదోషః భో౫-౨౮
18	౩	౧౩	శ॥౪౨-౨౩ శ్ర॥౫౭ ధ౧౭-౩౯ వ౨-౨౩౮౨౦-౫౮ త్యా౪-౨౪ సప్తమీతిథిః భో౫-౧౭చ౬
19	౪	౧౪	ఆ॥౨౭-౨౪౧౬-౧౮౧౮-౪౦ బ౨౭-౨౪ రా౭-౫౮ త్యా౪-౨౬ అహః౨౮-౦ అనూ౧రవిః౫౦-౨ అష్టమీతిథిః గోష్ఠాష్టమీ శుక్రాం రకే భో౫-౬చ౭ [శుక్రాంభో౪-౫౪చ౮
20	౫	౧౫	సో॥౩౨-౪౬౪౨-౩౦ పూ౯-౫౮ కౌ౩౨-౪౬ రా౧౨-౧౬ త్యా౪-౨౬ కృతయుగాదిః విష్ణుత్రిరాత్రవ్రతం
21	౬	౧౬	మ॥మం౩౮-౫౫ పూ॥భా౯-౦౮౨౧-౯ తై౫-౨౫౨౭-౦ త్యా౪-౨౪ రావే క్రకచః భో౪-౪౩చ౯
22	౭	౧౭	ఏ॥బు౪౨-౫౪ ఉ॥భా౩౫-౫౮ వజ్ర౨౨-౨౧౦౧౦-౩౦ త్యా॥భా॥ సర్వేషాం భోధనైకాదశీ తులసీపద్మవ్రతం భీష్మపంచకవ్రతం భో౪-౩౨చ౧౦
23	౮	౧౮	ద్వా॥గు౪౬-౫౩ రే౪౦-౨౨౨౨-౪౭ బ౧౪-౫౩ ది౭-౪౩ త్యా౪-౨౧ అహః౨౭-౫౪ అనూ౨రవిః౭-౨౭ ధనురయనం ౧౮-౩౧ స్వాయంభువమన్వాదిః క్షీరాబ్ధిద్వాదశీ భో౪-౨౦చ౧౧
24	౯	౧౯	త్ర॥శు౪౯-౪౮ అశ్వ౪౪-౩౯ వ్య౨౨-౨౯ కౌ౧౮-౨౦ రా౬-౪ త్యా౪-౧౭ శక్రాం శేక్రాం భో౪-౯చ౧౨
25	౧౦	౨౦	చతు॥శ౫౧-౨౫ భ౪౭-౪౫౯-౨౫౧౬-౨౦-౩౮౮౯-౫౩ త్యా౪-౧౨ వైకుంఠచతుర్దశీ అపస్యన్య త్రివేళా భో౩-౫౮చ౧౩
26	౧౧	౨౧	○పూ॥ఆ౫౧-౪౩ కృ౪౯-౩౪ ప౧౯-౪౪౨౧-౩౪ బ౧౨-౪౦ త్యా౪-౭ అహః౨౭-౫౨ అనూ౩రవిః౨౪-౨౮ అన్వాధానం సింధుస్నానం వ్యాసపూజా జ్వాలాతోరణం అరుణాచలకృత్తికాదీపోత్సవః దక్షసావర్ణికమన్వాదిః భో౩-౪౭చ౧౪
27	౧౨		కృ॥ప్ర॥సో౫౦-౪౬ రో౫౦-౧౧ శి౧౫-౫౩ బా౨౧-౧౫రా౨-౯ త్యా౪-౨యోగః భో౩-౩౬చ౧౫
28	౧౩	౨౩	ద్వి॥మం౪౮-౩౯ మృ౪౯-౪౦ సి౧౧-౪౪ తై౧౯-౪౩౭౪-౧౮ త్యా౩-౫౮ అనూన్యతాదివ్రతం భో౩-౨౪ [భో౩-౧౩
29	౧౪	౨౪	తృ॥బు ౪౫-౨౧ ఆర్ద్ర౪౭-౫౮ సా౬-౪౨౧౭-౦౭౧౦-౫ త్యా౩-౫౩ అహః౨౭-౪౮ అనూ౪రవిః౪౧-౩౪ మృత్యుః
30	౧౫	౨౫	చ॥గు౪౧-౧౧ పున౪౫-౨౬ శు౦-౫౧ శుక్ల౫౩-౩౭బ౧౩-౧౬౮౧౬-౪౨ త్యా౩-౫౦ మృత్యుః భో౩-౨చ౧౮
1	౧౬	౨౬	పం॥శు౩౬-౧౬ పుష్య౪౨-౧౦ బ్రహ్మ౬-౧౬ కౌ౮-౪౪౮౪-౨౧ త్యా౩-౪౭ భో౨-౫౧చ౧౯ [చంభో౨-౪౦చ౨౦
2	౧౭	౨౭	ష॥శ౩౦-౫౨ ఆశ్రే౩౮-౨౫౪ ౩౫-౪౩×౩-౩౪౮౧౨-౧౦ త్యా౩-౪౫ అహః౨౭-౪౬ జ్యే౧౧రవిః౫౭-౫౩ షష్ఠీతిథిః క్రక
3	౧౮	౨౮	స॥ఆ౨౫-౬మ౩౪-౨౦ సై౩౧-౫౩ బ౨౫-౬౯-౨౩ త్యా౩-౪౪ రా౨౫-౧౦ త్యా౩-౪౩ తిథిః యమఘం భో౨-౨౮
4	౧౯	౨౯	ఆ॥సో౧౯-౯పూ॥భ౩౦-౭ వి౨౪-౦కౌ౧౯-౯రా౧౯-౭ త్యా౩-౪౪ తిథిద్వయం ఇంద్రసావర్ణికమ. శ. వే. కే. వే భో౨-౧౭
5	౨౦	౧	న॥మం౧౩-౧౭ ఉ॥భ౬-౦ప్రీ౬-౯×౧౩-౧౭రా౧౭-౫౫ త్యా౩-౪౫ దశమీతిథిః భో౨-౬చ౨౩ [ఏకా. భో౧-౫౪
6	౨౧	౨	ద॥బు౭-౪౦హ౨-౧౨ఆయు౮-౩౧౪౭-౪౦రా౧౩-౨౭ త్యా౩-౪౭ అహః౨౭-౪౪ జ్యే౨రవిః౧౪-౨ సాత్త్వతగృహస్థ
7	౨౨	౩	ఏ॥గు౨-౯ చిత్త౫౫-౧౪ సౌ౫౩-౧౪ కౌ౫౩-౫౨-౨౯ రా౪-౩౩ త్యా౩-౫౦ అవమప్రదోషః విష్ణుయతి మధ్వ. వైష్ణవ. భో౧-౪౩
8	౨౩	౪	త్ర॥శు౫౪-౨౫౧౬-౧౭ ఆతి౪౮-౧౫౯×౨౫-౫౩ రా౨-౦ త్యా౩-౫౩ న. వే. భో౧-౩౧చ౨౬
9	౨౪	౫	చతు॥శ౫౧-౨౦ వి౯౧౪-౩౦ సుక౪౨-౫౭౮౭౨-౪౧౭౪-౨౩ త్యా౩-౫౭ అహః ౨౭-౪౨ జ్యే౩రవిః ౩౦-౧౪ మాసశివరాత్రిః భో౧-౨౦చ౨౭
10	౨౫	౬	●అమా॥ఆ౪౯-౪౪ అనూ౧౩-౪౫ స్వాతి౨౭౮చతు౨౦-౩౨రా౦-౧౦ త్యా౪-౨అమావాస్య. పిండపితృయజ్ఞః భో౧-౯

నవంబరు 1939 — వృశ్చికమాసం ౩౦ — కార్తీక ౧౩౪౯ పం.

డిసెంబరు 1939 — వృశ్చికమాసం — మార్గశిర ౧౩౪౯ పం.

కుజచారః	శుక్రబు-జ్యే౨బు౧౨-౪౬ ౧౩శు-వక్రత్యాగః	౬శు-జ్యే౨శు౫౫-౪౫	
శు౩మం-ధరశు౩-౪౭	౭శ-వక్రారంభః	౯సో-జ్యే౩శు౩౪-౧౩	
౨ఆ-శత౧శు౯-౫౨	౧౦మం-జ్యే౧వక్రి౩౧-౪౭	గురుచారః	౧౨శు-జ్యే౪శు౧౨-౪౪
౧౩శు-శ౨శు౩౪-౨౦	౧౧బు-పశ్చాదస్తమయః	బ౧సో-వక్రత్యాగః	౧౪శ-మూ౧శు౫౦-౫౫
బ౩బు-శ౩శు౪౨-౨౩	౧౪శ-అనూ౪వక్రి౯-౨		బ౨మం-మూ౨శు౪౨-౩౮
౨సో-శ౪శు౪౫-౨౮	బ౨మం-అనూ౩బు౫-౪	శుక్రచారః	౫శు-మూ౩శు౨౦-౦
౧౪శ-పూ॥భా౧శు౫౦-౦	౪౬-అనూ౨బు౨౬-౩౭		౩ఆ-మూ౪శు౪౬-౧౮
	౭ఆ-అనూ౧వక్రి౫౪-౩౦	శు౧ఆ-అనూ౪శు౩౯-౨౧	౧౦బు-పూ॥షా౧శు౨౪-౩౭
బుధచారః	౨సో-స్తంభనదశః	౪బు-జ్యే౧శు౧౭-౨౭	౧౩శు-పూ॥షా౨శు౫౦-౦

గు	శ కే		
కు	కుజశుక్రవృశ్చి॥రవి బుధశనిమకుక్ర		
బు శు	ర రా		

తేది			
11	౨౬	౭	శుక్ల ప్ర॥ సో౪౯-౨౦ జ్యే౧౪-౭శూ౩౪-౫౫౭౦౧౯-౩ త్యా. భావః ధో౦-౫౭చ౨౯
12	౨౭	౮	ద్వి॥మం౫౦-౧౫మూ౧౫-౪౫౭౦౩౨-౨౭ శూ౧౯-౪౮ది౧౧-౩౮ త్యా౪-౭రా౧౩-౧౫ త్యా౪-౧౧ అహః ౨౭-౩౮ జ్యేష్ఠరవిః ౪౬-౧౬ చంద్రోదయః ఉత్తర శృంగః ధో౦-౪౬చ౩౦
13	౨౮	౯	తృ॥ బు౫౨-౨౫పూ౧షా౧౮-౩౫వృ౩౦-౪౮ తై౨౧-౨౦రా౧౨-౧౯ త్యా౪-౧౬ మృత్యుః ధో౦-౩౫చ౧౯ లకార్
14	౨౯	౧౦	చ॥ గు౫౫-౫౦ఉ షా౨౨-౩౭ ధ్రు౩౦-౧౧వ౨౪-౭రా౫-౫౨ త్యా౪-౨౦౭ వర్ధకగణపతివ్రతం మృత్యుః ధో౦-౨౪చ౨
15	౩౦	౧౧	పం॥ శు౬౦-౧౦శ్ర౨౭-౪౪వ్యా౩౦-౨౨౫౨౮-౧౦రా౧౧-౮ త్యా౪-౨౪ నాగపంచమీ త్రిదుష్పృక్ ధో౦-౧౨చ౩
16	౧	౧౨	పం॥ శ౦-౩౧ధని౩౩-౪౧హ౩౧-౧౧బా౦-౩౧రా౨౬-౨ త్యా౪-౨౬ అహః౨౭-౩౬ మూ౧ధనుషిరవిః౧-౪౮ ప్రశేశాది ౧౬ ఘ.పర్యంతం షడశీతిపుణ్యకాలః ధనుర్మాసారంభః ధో౦-౧౮౪
17	౨	౧౩	ష॥ ఆ౫-౩౯౭౪౦-౬వ౩౨-౨౪ తై౫-౩౯రా౩౦-౧౭ త్యా౪-౨౬ భానువారశతతారాయోగ ప్రాబల్యేనసుబ్రహ్మణ్య షష్ఠీ చంపాట ప్రదోషః మృత్యుః ధో౫-౬చ౫ [శు. క్రాం. రా. వే. ధో౪-౫౫౬
18	౩	౧౪	స॥ సో౧౧-౫పూ౧భా౪౬-౪౦ సి౩౩-౪౬వ౧౧-౫ శేషః ౨-౧౬ పునష్ప్యాజ్యాభావః అష్టమీతిథిః ఉభయానధ్యాయః
19	౪	౧౫	అ॥మం౧౬-౨౪ఉ భా౫౨-౫౩వ్య౩౪-౫౨బ౧౬-౨౪ది౧౩-౯ త్యా౪-౨౫ అహః ౨౭-౩౪ మూ౨రవిః౧౭-౨౨ నవమితిథి ధో౪-౪౪
20	౫	౧౬	న॥ బు౨౧-౧౦రే౫౯-౩౦శరీ౩౫-౩౩కౌ౨౧-౧౦తి౨౫-౪౧ త్యా౪-౨౨ శూన్యతిథిః ఉదయకల్పః క్రకచః ధో౪-౩౩
21	౬	౧౭	ద॥ గు౨౫-౪అశ్వ౬౦-౧౦వ౩౫-౩౦గ౨౫-౪రా౨౪-౩౫ త్యా౪-౧౭ దశమీతిథిః కే. క్రాం. శు. క్రాం. ధో౪-౨౨చ౯
22	౭	౧౮	ఏ॥ శు౨౭-౫౩అశ్వ౨-౫౦శ౩౪-౩౫ధ౨౭-౫౩రా౦-౪౦ త్యా౪-౧౩ అహః౨౭-౩ మూ౩రవిః౩౩-౪౦ వైకుంఠ ఏకాదశీ ముక్కోటి శ్రీరంగక్షేత్రే ద్వారదర్శనం ధో౪-౧౧చ౧౦
23	౮	౧౯	ద్వా॥ శ౨౯-౨౭భ౬-౧౦సి౩౨-౪౨బా౨౯-౨౭రా౯-౪౨ త్యా౪-౮ దుర్యోగ ద్వాదశీ ప్రదోషః ధో౪-౦చ౧౧
24	౯	౨౦	త్ర॥ ఆ౨౯-౩౯కృ౮-౧౪సా౨౯-౪౬ తై౨౯-౩౯రా౨౧-౧౯ త్యా౪-౩ హనుమద్వ్రతం ధో౩-౪౯చ౧౨ [ధో౩-౩౮
25	౧౦	౨౧	చ॥ సో౨౮-౩౭రో౯-౫౯శు౨౫-౩౭వ౨౮-౩౬ త్యా౩-౦ అహః౨౭-౩౦ మూ౪రవిః౪౮-౩౦ దత్తజయంతి
26	౧౧	౨౨	౦ పూ॥ మం౨౬-౨౪మృ౮-౪౬శు౨౧-౫౨వ౨౬-౨౪రా౧-౪౮ త్యా౩-౫౫ పూర్ణిమాతిథిః అనధ్యాయం ధో౩-౨౭
27	౧౨	౨౩	కృష్ణ-ప్ర॥ బు౨౩-౯ఆర్ద్ర౭-౨౫బ్ర౧౫-౨౯కౌ౨౩-౯రా౯-౪౬ త్యా౩-౫౧ ప్రతిపత్తిః యోగః కక చ ధో౩-౧౬చ౧౫
28	౧౩	౨౪	ద్వి॥ గు౧౯-౦పున౫-౭ఐ౯-౭గ౧౯-౦తి౨౪-౬ త్యా౩-౪౮ తిథిద్వయం ర. వే. ధో౩-౫చ౧౬
29	౧౪	౨౫	తృ॥ శు౧౪-౯పుష్య౨-౫౫ శ్రే౫౬-౩౬ వై౨-౧౩విష్టి౨-౪౫ధ౧౪-౯రా౪-౪౩ త్యా౩-౪౬ అహః౨౭-౩౪ పూ౧రవిః ౪-౦చతుర్థీ తిథిః ప్రదోషః ధో౨-౫౪చ౧౭
30	౧౫	౨౬	చ॥ శ౯-౪౬మఘ౫౪-౩౪ ప్రీతి౭-౧౧వ౯-౪౬ది౨౬-౩౯ త్యా౩-౪౪ ధో౨-౪౩చ౧౯ [ధో౨-౩౨చ౧౯
31	౧౬	౨౭	పం॥ ఆ౨-౫౪ పూ౧పుబ్బ౫౪-౪పూ౧భ౫౦-౧౨అరమ౩౯-౧౮ తై౨-౫౪ది౧౩-౭ త్యా౩-౪౩ అధమ ఖరే శరే మృత్యుః
1	౧౭	౨౮	ష॥ సో౫౧-౧౩ఉ భ౪౬-౧౦సౌ౩౧-౨౧ఘ౨౪-౫౭-౦ అహః౨౭-౩౮ పూ౨రవిః౧౯-౨౦ త్రిస్పృక్ ధో౨-౨౧
2	౧౮	౨౯	అ॥ మం౪౫-౩౯హస్త౨-౧౬శో౨౩-౩౯బా౧౮-౨౬౫౫-౪౮ త్యా౩-౪౪ శుభే ధో౨-౧౧చ౨౧
3	౧౯	౩౦	న॥ బు౪౦-౩౩చి౩౮-౫౦అతి౧౬-౧౩ తై౧౩-౫౭౧-౭ త్యా౩-౪౬రా౨౪-౩౧ త్యా౩-౪౯ క్రకచః రా. క్రాం. ధో౨-౦
4	౨౦	౧	ద॥ గు౩౬-౯స్వా౩౬-౩శు౯-౧౬ర౯-౨౧రా౨౧-౫౩ త్యా౩-౫ అహః౨౭-౪౨ పూ౩రవిః౩౪-౪౦ ధో౧-౫౦
5	౨౧	౨	ఏ॥ శు౩౨-౩౫౩౩౪-౫౭శూ౧-౫౫రా౫౪-౧౦౪౪-౨౭రా౧౬-౧౧ త్యా౩-౫౬ సర్వేషాం౧౧ ధో౧-౪౦చ౨౪
6	౨౨	౩	ద్వా॥ శ౨౯-౫౯అనూ౩౩-౫౪౦౫౨-౧౭కౌ౧-౧౭రా౧౯-౨౧ త్యా౪-౦ ప్రదోషః ధో౧-౨౯చ౨౫ [ధో౧-౧౯చ౨౬
7	౨౩	౪	త్ర॥ ఆ౨౮-౩౦జ్యే౩౩-౧౨వృ౪౮-౨౬వ౨౮-౩౦ త్యాజ్యాభావః అహః౨౭-౪౬ పూ౪రవిః౫౦-౫ మాసశివరాత్రిః
8	౨౪	౫	చ॥ సో౨౮-౧౬మూ౩౪-౩౦ధ్రు౪౫-౩౧శకు౨౮-౧౬రా౨-౩౯ త్యా౪-౫౯-౧౯ త్యా౪-౧౦ ధో౧-౭చ౨౭
9	౨౫	౬	● అమా॥ మం౨౯-౨౨పూ౧షా౩౭-౬వ్యా౪౩-౪౨నా౨౯-౨౨శే౩-౪౨౧౩౦-౩౬ త్యా౪-౧౫ అన్వాధానం పిండ పితృయజ్ఞః ధో౦-౫౭చ౨౮

వామ పార్శ్వమున: డిసెంబరు 1939 — మార్గశిరం — ధనుర్మాసం. జనవరి 1940 — పుష్యమాసం — మకరం.

ఆదివారః	౯బు-అనూ౪బు౧౭-౪౩	౯ ౪ సు ఉ భా ౨ బు. న	౪౭-శ్రవణు౧౭-౪౮
౪౪సు-పుభా౨శు౫౦-౩౯	౧౨౭-జ్యే౧బు౦-౫౦	౪౩-౪౮	౭సో-శ్ర౩సు౫౭-౨౨
౯బు-పూభా౩శు౨౭-౨౮	౧౪సో-జ్యే౨బు౩౧-౧౪	శుక్రవారః	౧౦సు-శ్రకసు౩౭-౫౦
౧౩ఆ-పూభామీనేరా-౧౪	౧౬బు-జ్యే౩బు౫౮-౫౦	సు౧సో-పుసా౩సు౪౨-౪౩	౧౩ఆ-ధనిసు౧౭-౩౭
౨౩సు-ఉభా౧సు౩౯-౩౮	౪౪-జ్యే౪బు౨౨-౧౬	౪సు-పూసా౪సు౨౧-౫౦	౩౦మం-ధని౨సు౫౭-౪౮
౯బు-ఉభా౨సు౩౪-౦	౭సో-మూ౧సు౩౬-౪౮	౬ఆ-ఉసా౧సు౦-౪౮	శనివారః
౧౪సో-ఉభా౨సు౭-౨౯	౯బు-మూ౨బు౫౫-౦	౯మం-ఉసా౨సు౩౮-౩౫	౨౨సు-వక్రత్యాగః
బుధవారః	౧౨౭-మూ౩బు౧౦-౬	౧౧సు-ఉసా౩సు ౧౮-౫౧	రాహుకేతుచారః
౪౩బు-అనూ౨బు౪౪-౩౬	౧౪సో-మూ౪బు౪౪-౧౬	౧౩ఆ-ఉసా౪సు౫౭-౩౮	౪౨మం-చి౩రా
౬ఆ-అనూ౩బు౨౦-౧౯	గురువారః	౨౧బు-శ్రసు౩౭-౮	అశ్వని౧కేతు ౩౭-౩౪

సు	శ శే	
శు	శు౫౪.ధ.రవిః శు౧౩ఆ.మీ.శు ౨౭సో.ధనుబు. శురామం.మ.శు.	
శు	ర బు	రా

స్వస్తిశ్రీ ప్రమాదిసం॥ర పుష్యమాసః శాలివాహనశకః ౧౮౬౧ కల్యాది ౫౦౪౦ ఫార్సీ ౧౩౪౯ హూణ 1940

జనవరి 1940	10	౨౬	౭	శుక్లప్ర॥ బు౩౧-౪౨ ఉషాఢం-౫౩ హర్ష౨-౪౭కిం౦౦-౩౨శే౨-౩౭రా౨౩-౫౪ త్యా౪-౨౦ వడకోలముఖః ౨౬-౪౫ యోగః భో౦-౪౬చ౨౯ [దయః ఉత్తర శృంగః భో౦-౩౫౨౩౦
	11	౨౭	౮	ద్వి॥౧౩౫-౧౩ శ్రవ౫-౪౬వజ్ర౨-౪౧బా౩-౨౯రా౨౯-౫౬ త్యా౪-౨౩అహః ౨౭-౪౯ఉపాగరవిః ౫-౫౪ చంద్రో
	12	౨౮	౯	తృ॥౫౩౯-౪౨ధ౫౧-౩౨సి౪౩-౨౧తై౭-౨౯శే౧-౭పునస్స్యాజ్యాజ్యభావః భో౦-౨౫ ౧౬లోహీక్
	13	౨౯	౧౦	చ॥౪౪౪-౫౩శత౫౭-౫౬వ్యతీ౪-౩౦వ౧౨-౧౨౯౧౧-౨౭ త్యా౪-౨౬భో౦-౧౪చ౨
	14	౧	౧౧	పం॥అ౫౦-౩౬పూభా౬౦-౧౦వరీ౪౬-౩౫౭-౪౫౬౧౫-౪౦ త్యా౪-౨౬అహః౨౭-౫౨ఉపా౨మకరరవిః౨౧-౨౫ ప్రవేశప్రభృతి ఉత్తరాయణపుణ్యకాలఃభో౦-౩చ౩
	15	౨	౧౨	ష॥పో౫౫-౪౯పూభా౪-౩౬పరి౭-౧౦శా౨౩-౧౨రా౩-౧౫ త్యా౪-౨౫వివః భో౪-౩౩చ౪
	16	౩	౧౩	స॥మం౬౦-౧౦ఉభా౧౦-౫౪శివ౯-౦౫౨౭-౫౪రా౧౫-౫౨ త్యా౪-౨౩ త్రియ్యస్పృక్ శు. క్రాం. భో౪-౨౩చ౫
	17	౪	౧౪	స॥బుం-౩౧౪౧౬-౩౩సిద్ధ-౧౪౨౦-౩౧త్యా॥భా॥ అహః౨౭-౫౪ఉపా౩రవిః౩౫-౫౫ఉభయాదద్యా॥ భో౪-౧౪
	18	౫	౧౫	అ॥సు౪-౧౯అశ్వ౨౧-౧౯సా౪౭-౫౬౪౪-౧౯౭౧౦-౩౦ త్యా౪-౧౯రా౧౨-౫౨ త్యా౪-౧౫శ్రవణవివః శు.క్రాం.
	19	౬	౧౬	వి॥సు౭-౦భ౨౪-౫౯సు౪౬-౭శా౭-౦రా౨౯-౧౬ త్యా౪-౧౦భో౩-౫౫చ౯ [భో౪-౪చ౭
	20	౭	౧౭	ద॥౪౯-౨౫కృ౨౭-౨౩శుక్ల౪౩-౩౫ గ౯-౨౫ శే౦-౨౦ పునస్స్యాజ్యాజ్యభావః అహః౨౭-౫౬ ఉపా౪రవిః౫౧-౫౯ రైవతిమన్వాదిః మృత్యుః భో౩-౪౫చ౯ [౧౧౦ భో౩-౩౬చ౧౦
	21	౮	౧౮	ఏ॥అ౯-౩౧౭౯-౩౨బ్రహ్మ౦-౩ధ౯-౩౧౦౯-౧౦ త్యా౪-౫రా౧౪-౩౬ త్యా౪-౦ కుంభాయనం ౩-౧౬ షర్వాం
	22	౯	౧౯	ద్వా॥పో౭-౨౩మృ౨౯-౩౧౨౩౫-౩౫శా౭-౨౩రా౨౧-౯ త్యా౩-౫౫ త్రివిక్రమగా౦ ప్రదోషః రవే భో౩-౨౬
	23	౧౦	౨౦	త్ర॥మం౫-౫ఆర్ద్ర౨౭-౨౨వై౩౦-౧౩తై౫-౫౯౨౯-౯ త్యా౩-౫౨అనధ్యయ్య౩యమఘంటః భో౩-౧౭చ౧౨
	24	౧౧	౨౧	చతు॥బు౧-౪౪వి౫౬-౨పున౨౫-౧౬వి౨౪-౭వ౧-౪౪శే౦-౧౧రా౧౬-౧౯ త్యా౩-౪౯అహః౨౯-౦శ్రవణరవిః ౯-౨౦ అన్వాధానం హిమశోధనపూర్ణిమా భో౩-౭చ౧౩
	25	౧౨	౨౨	కృష్ణప్ర॥సు౫౨-౪౧పుష్య౨౨-౨౩వ్రీ౧౭-౨౨బా౨౫-౧౪రా౨౪-౩౧ త్యా౩-౪౬యోగః భో౨-౫౯చ౧౪
	26	౧౩	౨౩	ద్వి॥సు౪౭-౧౨ఆశ్లే౧౯-౫౩ఆయు౧౦-౯తై౧౯-౫౬రా౧౯-౫౧ త్యా౩-౪౪మృత్యుః భో౨-౪౯చ౧౫
	27	౧౪	౨౪	తృ॥శు౧-౨౦మ౧౪-౫౯పౌ౨-౩౩శో౫౨-౧౪వ౧౪-౧౬రా౫-౯అహః౨౯-౬శ్రవణరవి౨౪-౨౩రవే భో౨-౩౯
	28	౧౫	౨౫	చ॥అ౩౫-౨౪పూభ౧౦-౫౦అతి౭-౦బా-౨౨౭-౩౫త్యా౩-౪౩ శ్రవే శ్రవే వివః భో౨-౯చ౧౭
	29	౧౬	౨౬	పం॥పో౯-౩౪ఉఫ౬-౪౧సుక౩౯-౩శా౨-౯౭౬-౧౭ త్యా౩-౪౪ వధే భో౨-౨౦చ౧౯
	30	౧౭	౨౭	ష॥మం౨౪-౨౫౨-౪౩వి౫౬-౨౦ధృ౩౧-౩౩వ౨౪-౨౭౨౧-౩౦ త్యా౩-౪౫ అహః౨౯-౧౨శ్రవరవి౨౪-౪౬ షష్ఠీతిథిః ప్రదోషః మృత్యుః రాక్రాం భో౨-౧౦చ౧౯ [భో౨-౧౮౨౦
	31	౧౮	౨౮	స॥బు౧౯-౫౯స్వా౫౬-౬శూ౨౪-౨౯బ౧౯-౫౯౭౨-౨౧త్యా౩-౪౯తిథిద్వయం త్రిస్పృక్ ఉభయాదద్యాయః
ఫిబ్రవరి 1940	1	౧౯	౨౯	అ॥సు౧౪-౩౬వి౫౩-౫౩గం౧౭-౫౪౯౧౪-౩౬౯-౩౬ త్యా౩-౫౧నవమీతిథిః వివః శ్రకచః భో౧-౫౧చ౨౧
	2	౨౦	౩౦	వి॥స౧౧-౫అనూ౫౨-౩౯వృ౧౨-౩౫౧౧-౫౭౩-౪౧ త్యా౩-౫౫అహః౨౯-౧౯శ్రవరవి౫౭-౯భో౧-౪౨చ౨౨
	3	౨౧	౧	ద॥౯-౩౩జ్యే౫౨-౯ధృ౬-౫ధ౯-౩౩వి౬-౩౬ త్యా౩-౫౯ మృత్యుః భో౧-౩౨చ౨౩
	4	౨౨	౨	ఏ॥అ౭-౧౦మూ౫౩-౨౯వ్యా౨-౪౭హా౬-౨౯శా౭-౧౦రా౨౧-౨ త్యా౪-౪ షర్వాం౧౧౦ భో౧-౨౩చ౨౪
	5	౨౩	౩	ద్వా॥పో౭-౬పూషా౫౫-౪౯వజ్ర౫౭-౭తై౭-౬౯౧౯-౨౪ త్యా౪-౯ ప్రదోషః భో౧-౧౩చ౨౫
	6	౨౪	౪	త్ర॥మం౯-౧౭ఉషా౫౯-౧౯౫౫-౫౬వ౯-౧౭౭౧౬-౫౯అహః౨౯-౨౬నిరవి౧౩-౫౦ అనధ్యయ్య౪ మాఘ శివరాత్రిః భో౧-౪చ౨౬
	7	౨౫	౫	చతు॥బు౧౦-౪౩శ్ర౬౦-౧౦వ్య౫౫-౩౯౭౧౦-౪౩౭౧౦-౬త్యా౪-౧౯ వాజసనేయుల౦ భో౦-౫౪చ౨౭
	8	౨౬	౬	● అమా॥సు౧౪-౧౯శ్ర౪-౧౯వ౫౬-౯హా౧౪-౧౯౭౧౫-౧౫ త్యా౪-౨౨ ప్రతిత్తిః అన్వాధానం పిండపిత్రు యజ్ఞః భో౦-౪౫చ౨౯

Vertical labels: జనవరి 1940 — మకరమాసం — ఉత్తరాయణం ౧౩౪౯ ఫసలీ — ఫిబ్రవరి 1940

శనివారః	౩౯-పూషా౨బు౪౫-౧౭	౯౮-శ్రవబు౭-౪౦	౯సు-శతభిస౧-౧౫
సు౪౪-ఉభాదశ౨౦-౧౪	౫౮-పూషా౩బు౫౪-౫౦	౧౧౮-ధనిబు౧-౫౯	౧౦౯-శత౨సు౪౩-౫౭
౯సు-రేవసు౧౪-౦	౭బు-పూషా౪బు౨-౧	౧౨పో-ధ౨బు౫౭-౦	౧౩మం-శత౩సు౨౫-౬
౧౨పో-రే౨సు౫౫-౪	౯సు-ఉ౧బు౧౧-౩౯	౧౪బు-ధ౩సుం శే౪౯-భ౫	బు౨సు-శత౪సు౯-౧౭
బు౩౪-రే౩సు౫౯-౩౪	౧౧౮-ఉషా౨మబు౧౦-౨	సురువారః	౪౮-పూభా౧సు౪౯-౪౦
౯సు-రే౪సు౫౧-౧౫	౧౩మం-ఉ౩బు౧౪-౧౫	సు౫౮-ఉభా౩సు౫౭-౫౦	౭బు-పూభా౨సు౩౫-౧౭
౧౩మం-అశ్వ౧ మే౪౪-౧౩	బు౧సు-ఉషా౪బు౧౫-౧౦	బు౧౦౮-ఉభా౪సు౧౫-౪౬	౧౦౮-పూభా౩సు౯-౨౧
◑ బుధవారః	౩౮-శ్ర౧బు౧౩-౫౭	శుక్రవారః	౧౩మం-పూభా౪సు౨-౫౭
సు౧బు-ప్రాగస్తమితః	౫పో-శ్ర౨బు౧౪-౪	సు౩సు-ధ౩సుం శే౫౩౯-౦	౩౦సు-ఉభా౧సు౪౯-౦
పూషా౧బు౩౪-౪౦	౭బు-శ్ర౩బు౧౧-౪	౬పో-శత౯ ౧౯-౨౦	

సు కు	శ కే		
కు	సు౬ ఆమక శేరవి బు౧౩మం మే కు సు౧౧ఆమక బు బు౧౪బు౫౦ బు బు౧౩మంమీ కు		
శ బు		రా	◑

గట్టినమ్మకముతో వార్ధక్యమునకునూ తనపై ఆధారపడినవారికి తన తదనంతరము ఆర్థిక చిక్కులు లేకుండా చేయుటకు స్వల్పవాయిదాలు చెల్లించుచు ద్రవ్యమును కూడ బెట్టుకొనుటకు జీవిత భీమాపద్ధతియే చాల ఉత్తమమైనది.

తమ జీవితములను బలిష్ఠమైనదియు, భారతభీమాకంపెనీలలో కెల్ల ఎక్కువ పలుకుబడి కలిగినదియు అగు

"ఓరియంటల్"

లో భీమాచేసి ప్రతిసంవత్సరము వేలకొలది మంది వివేకులగు ప్రజలు తమ వార్ధక్యము నందునూ తమ తదనంతరమును తమపై ఆధారపడిన వారికినీ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము యొక్క శంఖుస్థాపనము చేయుచున్నారు.

ఆలశించవకుడు

"ఓరియంటల్"

పాలసీ నేడే తీసికొనుడు.

ORIENTAL

Govt. Security Life Assurance Co., Ltd.

స్థాపితము: 1874 — హెడ్ ఆఫీసు: బొంబాయి.

వివరములకు ఈదిగువ ఎడ్రసుకు వ్రాయుడు:—

బ్రాంచి కార్యదర్శి, ఓరియంటల్ లైఫ్ ఆఫీసు, ఆర్మీనియన్ వీధి, మద్రాసు.	బ్రాంచి కార్యదర్శి, ఓరియంటల్ లైఫ్ ఆఫీసు, గోదావరివీధి, విశాఖపట్టణము.

అదృష్టము

(అరవము)

సూర్యకుమారి, చెల్లం, దమయంతి,
వి. వి. శరకోపన్, కొత్తమంగలం సుబ్బు,
మున్నగువారు నటించినది

దేశమున్నేట్రం

(అరవము)

మాదిరిమంగలం నటేశయ్యరు,
ఎమ్. లక్ష్మణన్, చెల్లం, బేబి రుక్మిణి,
ఎస్, ఆర్. పద్మా, కోకిలం మున్నగువారు
నటించిన

భక్త అరుణగిరి

(అరవము)

తేవారం సి. శంకరలింగం, టి. యస్.
మీనాక్షి మున్నగువారు నటించినది.

ప్రతిబా

(హింది)

దుర్గాబాయి కోతె, హీరా,
కేశవరావు, డాడే మున్నగువారు
నటించినది

శాశ్వత గీతం

(హింది)

సురేంద్రనాథ్, మాయా బెనర్జి,
సితారా, మున్నగువారు
నటించినది

కోకిలా

(హింది)

సవితాదేవి, మోతీలాల్, మాయా
బెనర్జీ, శోభనా సమర్థ్ మున్నగువారు
నటించినది

వివరములకు:

మయూరా ఫిలిమ్సు, లిమిటెడ్.

7-90, వాలాజా రోడ్డు, మదరాసు.

తంతి :- **Mayura** ఫోను: **8454**

టెలిగ్రాములు :
"గ్లాసువేర"

పోపట్ జమాల్ అండు సన్సు

టెలిఫోన్ : 4031
పోస్టు బాక్సు నెం. 1274.

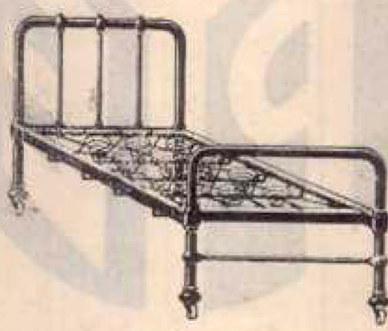
గ్లాసువేర్, పింగాణి అండు ఫర్నిచర్ మర్చంట్సు.

బుట్టమాదిరి ఉయ్యాల రు. 55/-

ఉక్కుతో చేసిన
పెరాంబులేటరు రు. 80.

సోఫా స్ప్రింగు మంచములు

$6\frac{1}{2} \times 3$	$3\frac{1}{2}$	4	$4\frac{1}{2}$
రు. 25/-	రు. 35/-	రు. 40/-	రు. 55/-

సోల్ ఏజంట్లు:—రేడియస్ స్టౌవులు, లాంతర్లు, డిట్‌మారు లాంతర్లు, ఆవుమార్కు బల్బులు వగైరా.

బ్రాడ్వే, **జమాల్ బిల్డింగ్సు** మద్రాసు.

ది ట్రాపికల్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

హెడ్ ఆఫీసు : ఢిల్లీ

చైర్మన్ : శ్రీయుత సుబాష్‌చంద్రబోస్.

(ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు)

స్థాపించిన డైరెక్టరులు :

- పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ.
- డాక్టర్ యం. ఏ. అన్సారి.
- హాకీం అజ్మల్ ఖాన్.
- శ్రీయుత యస్. శ్రీనివాస అయ్యంగార్,

1. రెండున్నరకోట్ల రూపాయలకు పైగా పాలిసీలు జారీ చేసియున్నారు.
2. స్థాపించినప్పటి నుండియు బోనసు డిక్లేరు చేసినారు.

ఏజన్సీలకు ఆర్గనైజరు పదవులకు దరఖాస్తులు పంపుకొనుడు.

వి. అఘోరమూర్తి,
ఏజన్సీల సూపరింటెండెంట్,
గాంధినగర్, బెజవాడ.

లేక

కే. యస్. రామమూర్తి, యం. ఏ.
బ్రాంచి సెక్రటరి,
160, మౌంట్‌రోడ్ మద్రాసు.

రేడియో వినగోరువారికి

ఇదియే తగిన

రేడియో

ఎగుమతికొరకు యేర్పాటుచేయబడిన 'పయి' రిసీవర్లు నేయి గంటలవరకు ఉత్కృష్ట పరీక్షకు లోనుకాబడిన పిమ్మట అతిహీన పరిస్థితులనుకూడ యెదుర్కొనగలుగునట్లు తయారుచేయబడినది.

మాడెల్ 26. ఇ., కన్‌సంప్షన్ 95 వాట్స్, ఏ. సి. మెయిన్స్ 100/250 ఓల్ట్స్ కొరకు **రు 425**

మాడెల్ 805, కన్స్యంప్షన్ 53/80 వాట్స్, ఏ. సి./డి. సి. మెయిన్సు 200/250 ఓల్ట్స్ కొరకు **రు 375**

మాడెల్ 62 ఇ.వి. 6 వోల్ట్ బ్యాటరీతో పని చేయుటకు మూడు పొజిషనుల టోన్ కంట్రోలు **రు 475**

మాడెల్ 808. ఇది 3 వేవ్ బ్యాండ్ షార్ట్‌వేవ్ సూపర్ హెట్. షార్ట్‌వేవ్ బ్రాడ్‌కాస్టు బాండ్లు అన్నిటికి ఉపయోగపడును. స్పెషల్ ఇండియన్ స్టేషనులకుకూడ పనికి వచ్చును. **రు 200**

పూర్తియైన టెక్నికల్ డిటెయిల్సు, ప్రదర్శనముకొరకు కోరుడు.

SPENCER & CO., Ltd., MADRAS.

Local Sub-Agent

MESSRS THE ORIENTAL TRADING CO., FORT ROAD, MASULIPATAM.

స్పెన్సర్ అండ్ కో., లిమిటెడ్, మదరాసు

లోకల్ సబ్-ఏజెంటు,

మెస్సర్సు ది ఓరియంటల్ ట్రేడింగ కంపెనీ, ఫోర్టు రోడ్, మచిలీపట్నం.

తెర వెనుక ప్రక్క క్రిందిభాగమున అరటిబోదెల నుంచెదరు. ప్రతి బొమ్మకు రెండు చేతులకు రెండును, శరీరమున కొకటియు చొప్పున మొత్తము మూడేసి వెదురు ఊచలు బొమ్మలకు కాళ్లు చేతులు మొదలైనవి కదల్చుటకు వీలగునట్లు దారములతో కట్టియుండును.

ఒక్కొక్క విధమయిన 'వాయంగ్' వినోదమునకు ఒకొక్క విధమయిన జంత్రవాద్యమేళము ఉండును. ఈ మేళమును 'గమేలన్' (Gamelan) అనెదరు. ఆయా ఘట్టముల రసమున కనుగుణముగా కలా, మంద్ర, తారస్వనములతో, వివిధ గతులగు లయ, తాళములతో 'గమేలన్ 'మేళము సాగుచుచుండును. ఈ జంత్రవాద్యకులు 'దలాంగ్' చేరువ నుందురు.

ఊరిలో తోలుబొమ్మలాట అని వేరే చాటింప నక్కరలేదు. ప్రదర్శన సమయమునకు ఎక్కడి నుండి వచ్చి పడుదురో 'దలాంగ్' రాక పూర్వమే జనము తండోపతండములుగా వచ్చెదరు. మన దేశములో లాగే అక్కడకూడ తోలుబొమ్మలాట రాత్రి తొమ్మిది గంటల కారంభమయి, సూర్యోదయము వరకును సాగుచుండును.

తెర యివతలినుండి, తెర అవతలి నుండికూడ ప్రేక్షకులు ఈయాటను తిలకింతురు. 'దలాంగ్' వైపుననుండి చూచువారికి బొమ్మల రంగులు మొదలైనవి పరిస్ఫుటముగ గాన్పించును.

ఆట ప్రారంభమున 'దలాంగ్' 'కవి' భాషనుండి కొన్నిపద్యములు చదివి వాటికి ప్రస్తుతజావాభాషలో వ్యాఖ్యానము చేయును. పిదప వటపత్రమువంటి ఆకారముగల ఒకబొమ్మ తెరనెక్కును. దానిలో చెట్టుమాను, కొమ్మలు మొదలయినవి మనము కన్గొనవచ్చును. దీనిని 'కాయన్' (Kay·n) అనెదరు. ఇది పర్వతము, వృక్షము, అడవి, భవనము మొదలైన వాటిని సూచించునందురు. ఇది జీవనవృక్షమునకు సూచనయని విశేషార్థమును చెప్పుదురు. అటు తరువాత కథాసందర్భము ననుసరించి ఒక్కొక బొమ్మ తెర యెక్కి తెర దిగుచుండును. అప్పటి కథాఘట్టమున కుపయోగించని బొమ్మలను 'దలాంగ్' కుడి, యెడమ వైపుల తెర చివరి భాగముల నుంచును. సాధారణముగా 'దలాంగ్' రాక్షసులను, భూతములను, దుష్టపాత్రములను ఎడమవైపునను, దేవతలను, మహారాజులను, సత్పాత్రలను కుడివైపునను ఉంచుచుండును.

క్రొత్త ఘట్టము, క్రొత్త రంగము ఆరంభమైనపుడెల్ల 'దలాంగ్ 'గంట మ్రోగుచుండును.

ఈ తోలుబొమ్మల ఆటలలో సామాన్యముగా వచ్చు ౫౦, ౬౦ మంది వీరులనుగురించి జావాద్వీపమునందలి ప్రతి పిల్లవానికిని, ప్రతి పెద్దవానికినిగూడ దెలియును. శ్రీ రామ వనవాసము, జటాయువధ, సీతాపహరణము, సీతాన్వేషణము, లంకాదహనము, రామరావణ యుద్ధము మొదలైన హిందూ పౌరాణిక గాథలన్నియు 'కవి'భాష తెలియకపోయినను, తమ మతముకూడ ఇప్పుడు హిందూమతము కాకపోయినను జావా ద్వీపవాసులకు 'హృత్కవిలే'. ఇట్లే భారత గాథలుకూడ, జావానీయ హృదయమును ఆకర్షించి రంజింప జేసినవి. 1

1. ఈ సంచికయందు ముద్రితములైన 'జావాద్వీపపు తోలుబొమ్మలు' చిత్రములు శ్రీ రంగారావ్ సిప్పాణిగారి యనుమతిని.

ఎల్లోరా కైలాస గుహాలయములు

ఎల్లోరా అనునది నిజామురాజ్యమున ఔరంగాబాదుజిల్లా ఔరంగాబాదుపట్టణమునకు వాయవ్యదిశగ పదునైదుమైళ్లదూరమున నున్న గ్రామము. ఇచ్చట పెద్దకొండలున్నవి. ఈ కొండలలో గుహాలు, ఆలయములు దాదాపు ఉత్తర, దక్షిణములుగా ఒక మైలుంబాతిక పొడుపున దొలచబడినవి. వీనిలో జైనులకు సంబంధించిన గుహాలయములును, హిందువులకు సంబంధించిన గుహాలయములును గూడ నున్నవి. జైనులకు సంబంధించిన వానిలో 'ఇంద్రసభ'యను జైన గుహాలయప్రతతియు, హిందువులకు సంబంధించినవానిలో కైలాసనాథ గుహాలయమును ప్రధానముగ పేర్కొనదగిన, చూడవలసిన దృశ్యములు. ఈ గుహాలయములవలన సాధువుగాని, సన్యాసిగాని హిందూదేశమున యాత్రచేసి దర్శింపవలసిన పంద్రెండు మహాతీర్థములలో ఎల్లోరా ఒకటి యైనది.

ఈ గుహాలయనిర్మాణము క్రీస్తుశకము అయిదవశతాబ్ది మొదలు పదవశతాబ్దివరకు సాగుచువచ్చెనని యూహించుట కాధారములు కలవు.

ఎల్లోరాగుహాలయము లన్నిటిలోను అత్యంత రమణీయమైనది కైలాసనాథగుహాలయము. భారతీయ దేవహార్మ్యవాస్తుకళకు చెప్పదగిన శ్రేష్ఠమైన యుదాహరణములలో నిది యొకటి; గుహాలయనిర్మాణపద్ధతి ఈ కైలాసనాథాలయమున పరిపూర్ణత చెందినట్లు చెప్పవచ్చు.

ఈ కైలాసనాథాలయము క్రీస్తుశకము ఎనిమిదవశతాబ్ది ఉత్తరార్ధమున (క్రీ. శ. ౭౭౦ ప్రాంతము) రాష్ట్రకూటవంశజుడయిన మొదటి కృష్ణభూపతిచేత నిర్మితమయినది.

క్రీ. శ. ౭౫౩ ప్రాంతమున రాష్ట్రకూటు లనుతెగవారిలో ప్రముఖుడయిన దంతిదుర్గుడను భూపతి వాతాపి (ఇప్పటి బాదామి) రాజధానిగ పాలించిన చాళుక్యవంశజుడు రెండవ పులకేశిసంతతివాడయిన రెండవ కీర్తివర్మను ఓడించి చాళుక్యరాజ్యమును వశపరుచుకొనెను. అతని యనంతరము అతని పినతండ్రి అకాలవర్షు డను బిరుదనామముగల మొదటి కృష్ణభూపతి రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతడు పెక్కు విజయముల నంది, తన రాజ్యమును విస్తరింప జేసి, విజయసూచకముగ ఈ కైలాసనాథగుహాలయమును కట్టించెను.

కృష్ణభూపతి గొప్ప శివభక్తుడు. ఈ కైలాసనాథాలయమునుగాక ఇతడు మరి ౧౬ శివాలయములను గూడ కట్టించెను.

విమాన, అంతరాళ, మండపములతో గూడిన ఈ ప్రధానాలయము ౯౭ అడుగుల యెత్తుగల ప్రతిష్ఠానముమీద లేచినది. ఈ ప్రతిష్ఠానమును, కైలాసనాథాలయమును దమమూపున మోయుచున్నట్లు చూపబడిన ఏనుగుసమూహముచిత్రములతో మలచబడి నేత్రపర్వ మొనరించుచుండును. ఈ కైలాసనాథాలయమున విఘ్నేశ్వరుడు, భైరవుడు, పార్వతి, చండిక, సప్తమాతృకలు మొదలయినవారికి ప్రత్యేక దేవమందిరము లున్నవి.

ఈ సంచికయందు ఈ కైలాసనాథాలయమునకు సంబంధించిన కొన్నిదృశ్యములు చూపబడినవి.

—శర్మ.

జావా ద్వీపపు తోలుబొమ్మలు

కౌసల్య

సుమిత్ర

కైకేయి

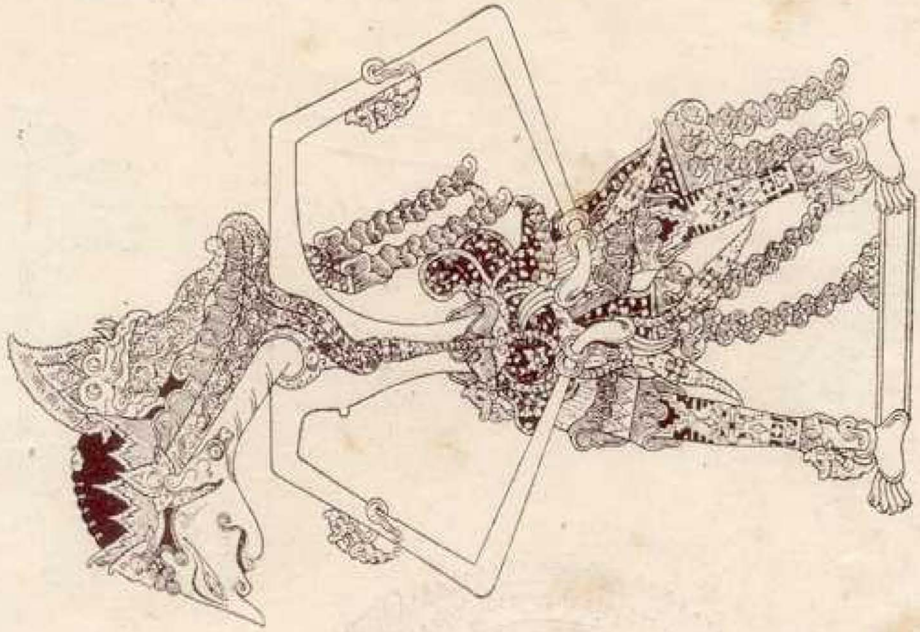
సీత

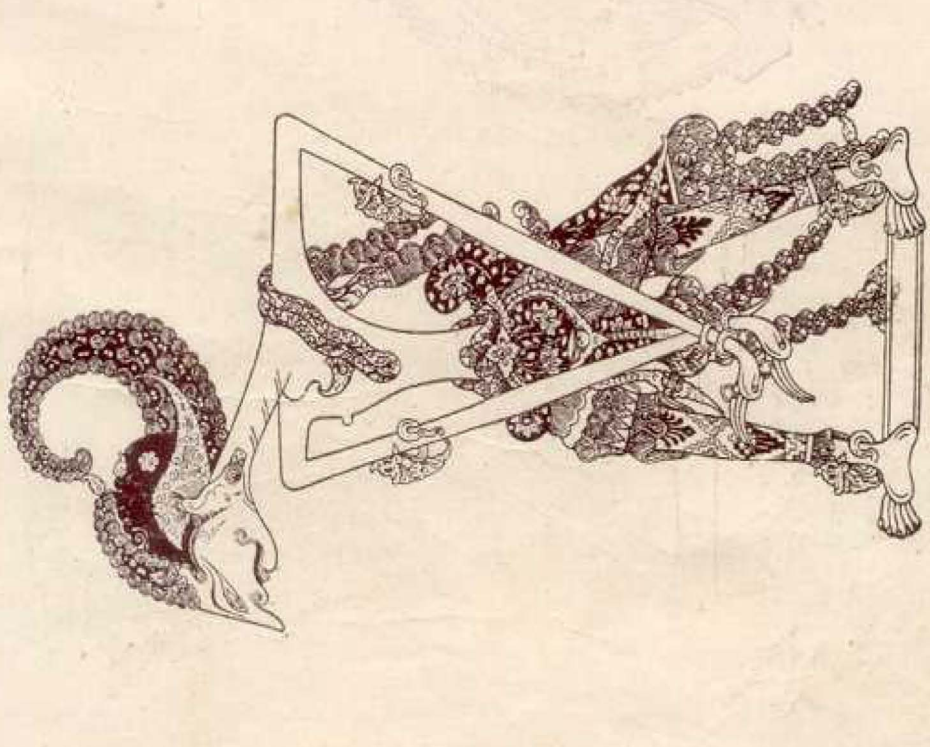
పరశురాముడు

దశరథుడు

భరతుడు

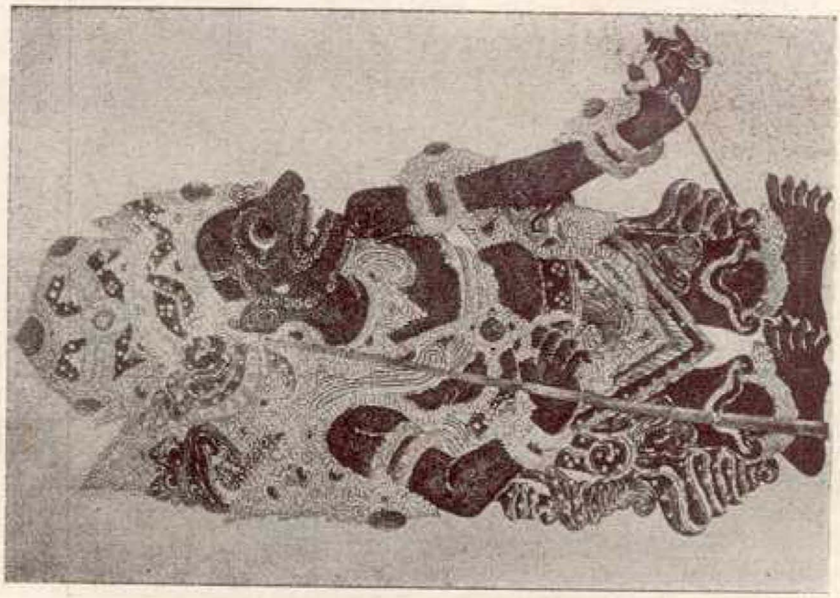
లక్ష్మణుడు

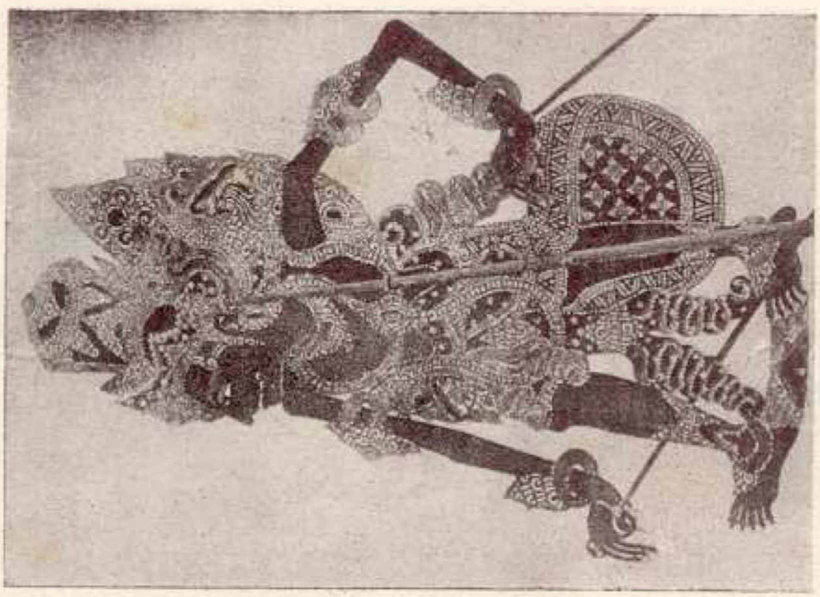
అంగదుడు

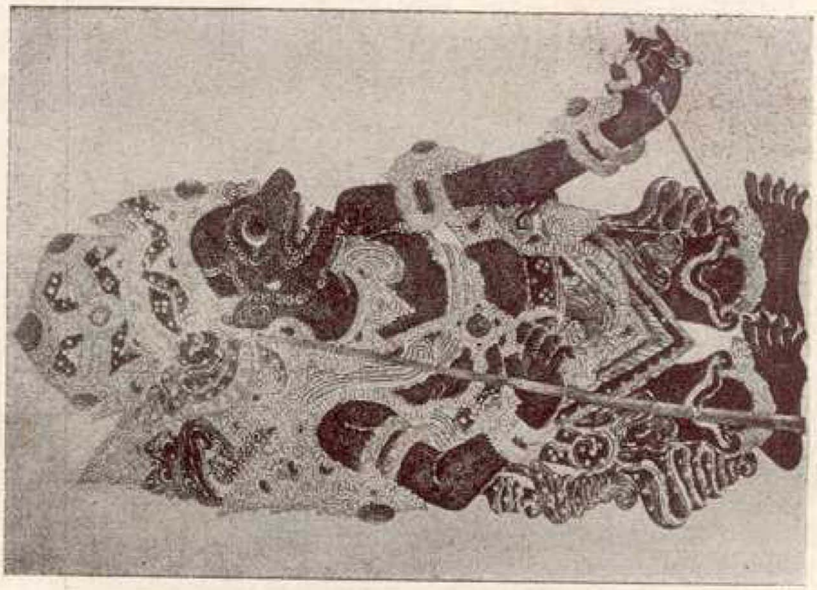
ఇంద్రజిత్తు

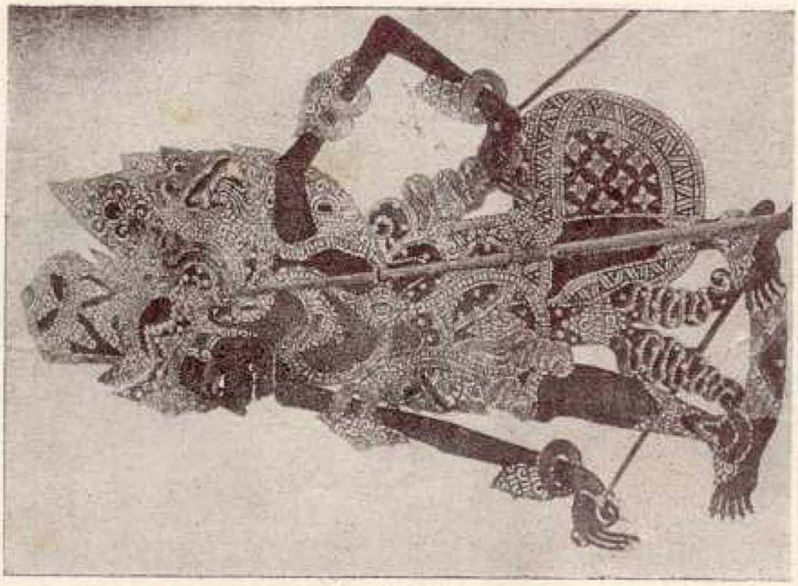
రావణుడు

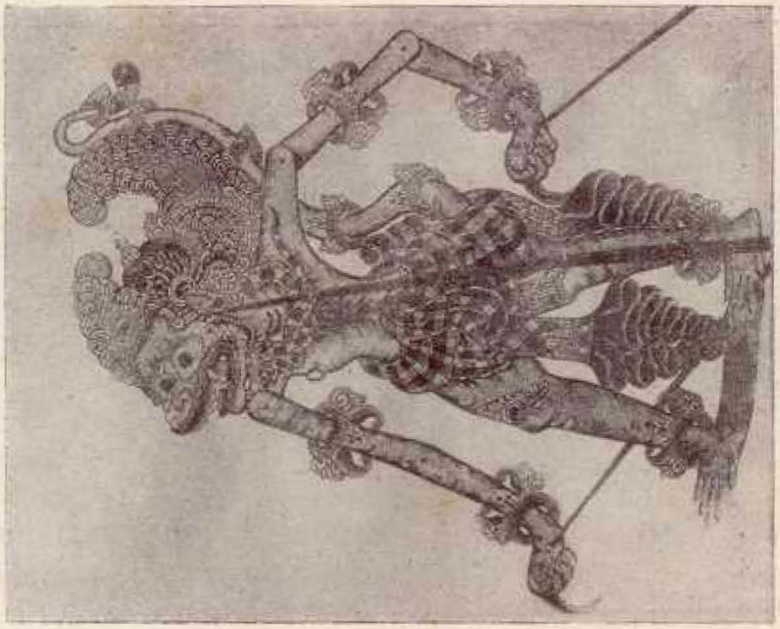
శ్రీరాముడు

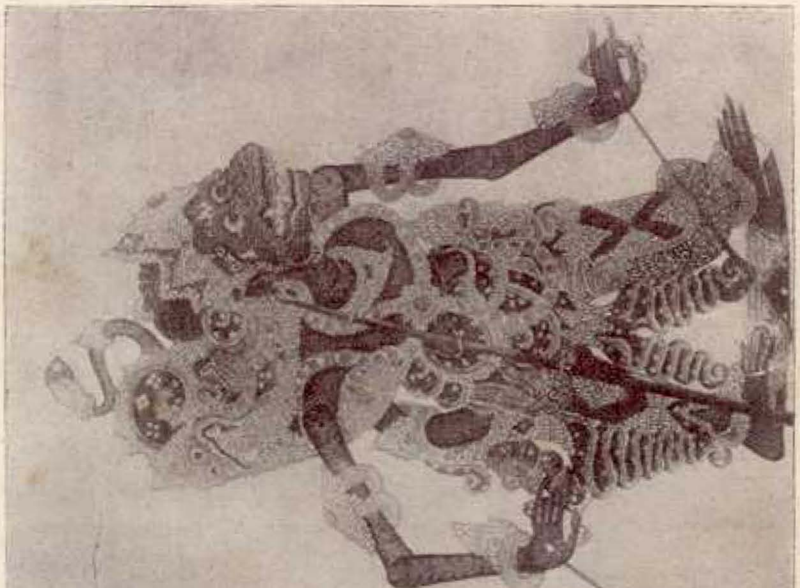
రావణుడు

శ్రీరాముడు

హనుమంతుడు

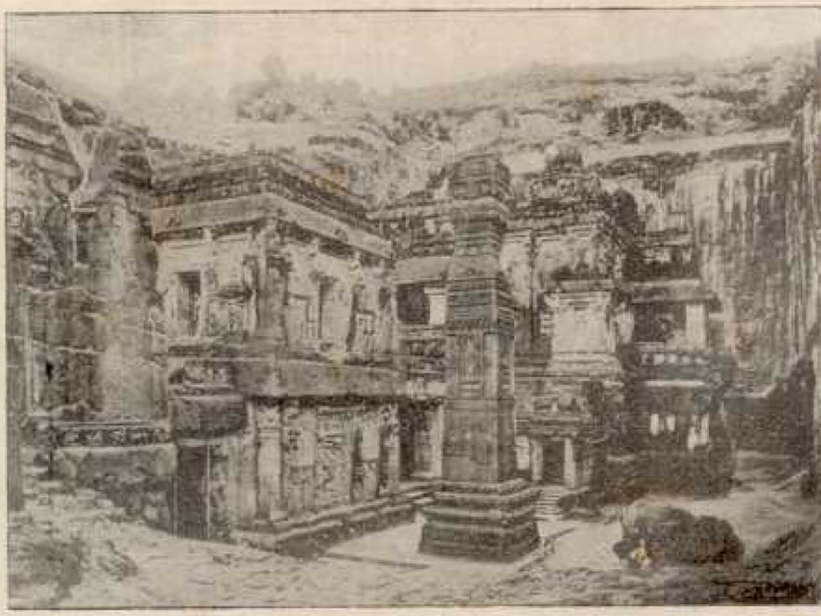
సుగ్రీవుడు

హైదరాబాదు సంస్థానము:

ఎల్లోరా కైలాస గుహాలయ చిత్రములు

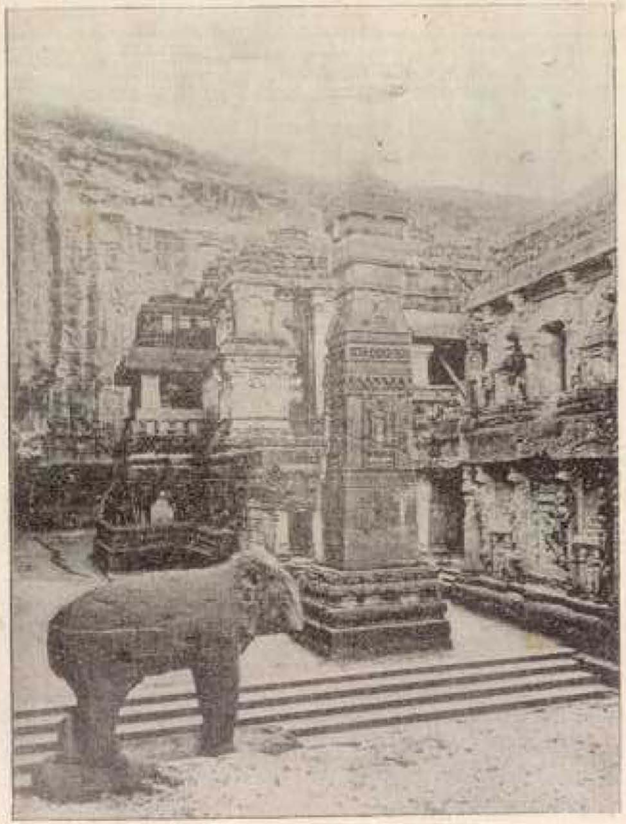
౧-వ చిత్రము : కైలాసనాథాలయము
ప్రధానాలయమును మోయుచున్న గజసమూహము

౨-వ చిత్రము : కైలాసనాథాలయము
గర్భగృహము : దీపస్తంభము (నైరృతి దిశనుంచి)

3-వ చిత్రము : కైలాసనాథాలయము
గర్భగృహము : దీపస్తంభము (నైర్భతి దిశనుంచి)

౪-వ చిత్రము : కైలాసనాథాలయము
గర్భగృహము : దీపస్తంభము : గజప్రతిమ
(వాయవ్యదిశనుంచి)

శ్రీ

ప్రస్తావన

ఆంధ్రపత్రిక ప్రథమ సంవత్సరాదిసంచిక ౧౯౧౦-వ సంవత్సరమున ప్రచురింపబడినది. ఈ సంచికా ప్రకటనమున ఇరువదితొమ్మిదియేండ్లు పూర్తి అయినవి. గడచిన ౨౯ సంవత్సరముల కాలమును ఉగాదిసంచిక శ్రీ విశ్వదాత పర్యవేక్షణక్రింద ప్రవర్తిల్లినది.

గడచిన సంవత్సరము శ్రీ నాగేశ్వరరావు పంతులవారు అనారోగ్యవంతులై మంచముపట్టి యుండియు సంచికమీదగల విశేషాభిమానమువలన వచ్చిన వ్యాసముల నన్నిటిని చదివి వినిపించుకొని, ప్రకటనమునకు స్వయముగ వారే వాటినుండి ఏరి నిర్ణయించిరి. ఆ సంచికకు వ్రాసిన 'ప్రస్తావన'యే దేశోద్ధారకుడు తన జీవితమున వ్రాసిన కడపటి వ్యాసము. ఆ సంచిక ప్రకటితమయిన పదునొకండు దినములకే ఆయన పరమపదించిరి. ఈ సంవత్సరము వారి సాంవత్సరికమునకు సరిగా పదునొకండు దినములకు ముందు ఈ ప్రమాది ఉగాదిసంచిక వెలువడుచున్నది.

శ్రీ పంతులవారు స్వర్గస్థులైనను మా పత్రికా సంస్థలు నిరంతరాయముగ సాగుచున్నవి. ఇందులకు శ్రీ పంతులవారి ఆశీర్వాదబలమును, ఆంధ్రమహాజనుల అనూన ఆదరాభిమానములునే కారణము. శ్రీ పంతులవారి అడుగుజాడలలో నడచి, వారు స్థాపించిన పత్రికాసంస్థలను మా శక్తికి దగిన యట్లు నడపగల మనియు, ఈ కార్యనిర్వహణమున ఆంధ్రమహాజనుల ప్రోత్సాహాభిమానములు ఇదివరకు వలెనే ఇక ముందుకూడ మాకు ఊతగా నుండగల వనియు ఆశించుచున్నాము.

ప్రపంచపరిస్థితులు అనాటి కానాడు విషమించుచున్నవి. యుద్ధము అగ్నిపర్వతమువలె ఎప్పుడకస్మికముగ బ్రద్దలు కానున్నదో చెప్పుటకు వీలుకాకయున్నది. ఎప్పటి కప్పుడే ఏదో యొకమహాగండము మానవజాతి నెదుర్కొనుచునే యున్నది. ఒకటి గడచినదని సంతోషించిన మరియొకటి ఎదురగుచున్నది.

యూరపుఖండము పెద్ద కమ్మరకొలిమివలె నున్నది. ఎప్పుడు ఏతట్టునుండి నిప్పురవలు లేచి ఎక్కడ పడి అంటుకొని మహాగ్నిజ్వాల నాల్గుమూలల నలముకొనునో తెలియవచ్చుటలేదు. యుద్ధము నేడు వచ్చునని చెప్పుట ఎంత కష్టమో రాదని చెప్పుటయు అంత కష్టముగనే యున్నది. స్పెయినులోను, చీనా దేశములోను యుద్ధ మిప్పుడు జరుగుచున్నను అది స్థానికముగనే యున్నది. బ్రిటను, ఫ్రాన్సు దేశములును, జర్మనీ రష్యాలును యుద్ధరంగమునకు దిగినచో ఇక ప్రపంచ మల్లకల్లోలము కాకతప్పదు.

ప్రస్తుతము ప్రపంచమున బాహ్య సంఘర్షణము వలెనే మానసిక సంఘర్షణ కూడ ఎక్కుడగుచున్నది. ప్రపంచమున నేడు ప్రజాప్రభుత్వము నామోదించువారని, నియంతృప్రభుత్వము నామోదించువారని జనులు రెండు తెగలుగ విడిపోయినారు.

కార్యసిద్ధికి శీఘ్రనిర్ణయ మవసర మనియు, ప్రజాప్రభుత్వపద్ధతి యందుకు వ్యతిరేకముగ నుండు ననియు, అందువలన నియంతృత్వ పద్ధతియే ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అనుకూలమయిన దనియు, అవసరమయిన దనియు నియంతృత్వ ఆమోదకులు వాదింతురు.

ఏ పద్ధతిప్రభుత్వ మయినను దేనికి తగ్గ లోపములు దాని కుండును. కొన్నివిధముల నొకటి మంచి దయినచో మరికొన్ని విధముల నింకొకటి వాంఛనీయ మయిన దగును. కాని ప్రతిప్రభుత్వపు ధర్మమునుగూడ తన ప్రజలకు శాంతిని సమకూర్చుటయే ప్రధానాశయమై యుండవలెను; ప్రజల అభ్యుదయమునకు తోడ్పడుటయే ప్రధాన లక్ష్యముగా నుండవలెను.

వెనుక నొకప్పుడు జాన్ స్టూఅర్టు మిల్ గారిని ఏ ప్రభుత్వ ముత్తమమయినదో సూచింపవలసినదని కోరగా ప్రజాభివృద్ధికి పాటుపడునదే ఉత్తమ మయినదని వారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరట.

ప్రజా ప్రభుత్వమైనను, నియంతృ ప్రభుత్వమైనను దృష్టియం దుంచుకొనవలసిన ముఖ్యవిషయములు రెండు: (౧) శాంతి; (౨) వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యము. ఈ రెంటిని ప్రభుత్వము కంటిని రెప్పవలె కాపాడవలసి యుండును. కాని ఆధునిక రాజ్యము లనేకములలో ఈ రెండే లోపించుచున్నవి. నియంతృ పరిపాలిత దేశములలో నిరంకు శాధికారము మితిమీరిపోయి ప్రజల శాంతి

భద్రతలకు భంగము కలుగుచున్నది. వ్యక్తి స్వాతంత్ర్య మనలే యడుగంటినది. అధికారమునందున్నవారి యభిప్రాయములతో నేకీభవింపనివారికి కారాగృహ దండనము తప్పనిసరి యగుచున్నది. స్వతంత్ర స్వేచ్ఛాభిప్రాయ ప్రకటనమునకును, విమర్శనమునకును అవకాశములేని దేశము స్వాతంత్ర్యోపాసకులకు నిజముగా కారాగారమే.

ప్రపంచమున నాగరికతా, విజ్ఞానము లభివృద్ధి యగుచున్న కొలది ప్రజల ప్రాథమిక స్వత్వములకే యపాయము వాటిల్లుచున్నది. రాజ్యములలో రాజ్యములకు, ప్రజలలో ప్రజలకు, ప్రజలకు రాజ్యములకు పరస్పరము అవిశ్వాసమును, అనుమానమును హెచ్చి ప్రపంచ జీవనము హేయభాజన మగుచున్నది. నిరంకుశాధికార నియంతృత్వ ప్రభుత్వములకు ప్రజలస్వేచ్ఛాభిప్రాయ ప్రకటన మన్నను, విమర్శన మన్నను గుండెబెదరుగ నున్నది. ఏ ప్రభుత్వముగాని ప్రజల యీ ప్రాథమిక స్వత్వములను మన్నించినపుడే పురోభివృద్ధి యుండును. అపుడే యది ప్రజాప్రభుత్వ మనిపించుకొనగలదు. నేడు ప్రపంచమును కలవరపరుచుచున్న సమస్య ఇదియే---- ప్రభుత్వాధికారమునకు, వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమునకు ఏది హద్దు? వ్యక్తులకోసము ప్రభుత్వమా? ప్రభుత్వము కోసము వ్యక్తులా? ఈ సమస్యా పరిష్కారముమీదనే మానవజాతి అభ్యుదయ మోక్షములు ఆధారపడి యున్నవి. కాని వ్యక్తులకైనను ప్రభుత్వములకైనను ఇదియే అవలంబనీయమయిన స్వర్ణసూత్రము: వ్యక్తి కాని, ప్రభుత్వముకాని తన హక్కులను, తన యభిప్రాయములను ఎంత గౌరవముగ, న్యాయ్యముగ పరిగణింపబడవలెనని కోరునో ఇతరులవికూడ అంత గౌరవప్రదముగను, న్యాయ్యముగను పరిగణించుట ధర్మము.

ప్రస్తుతకాలమున భారతదేశ ఇతిహాసముకూడ విచిత్రమయిన వికాసము నొందుచున్నది. దేశీయ మహాసభ భారతస్వాతంత్ర్యసిద్ధికి పట్టుదలతో, ధైర్యముతో పోరాడుచున్నది. మహాత్ముని నాయకత్వము క్రింద అహింసా, సత్యములను ఆధారముచేసికొని, తదాశయసాఫల్యమునకై మార్గ మేర్పరుచుకొనుచున్నది. కార్యానుకూల్యమునకు దౌర్జన్యపద్ధతులనే శరణ ముందు పాశ్చాత్యరాజ్యములు భారతీయస్వాతంత్ర్య సమరమును జూచి విభ్రాంతి నొందుచున్నవి. శ్రీ సుభాషచంద్రబోసు ఎన్నిక మహాత్ముని నాయకత్వమునకు వ్యతిరేకసూచకమని తాత్కాలికముగ వ్యాఖ్యానింపబడినను త్రిపురియందది వట్టి భ్రాంతియని నిరూపితమయినది. మహాత్ముడు ప్రాయోపవేశదీక్షను పూని రాజకోటప్రజల కోరికల నీడేర్చుటకే కాక, పాలకునియందుగూడ ఆత్మశుద్ధిని, హృదయ పరివర్తనమును కలిగించుటకు ప్రయత్నించెను. మహాత్ముని మార్గదర్శకతవలన భారతీయులు తమ గమ్యస్థానమును సురక్షితముగ చేరగలరనుటకు సందియములేదు. నియంతలవలన బాధపడుచున్న పాశ్చాత్యులు భారతదేశమునుండి దౌర్జన్యరాహిత్య పాఠము నేర్చుకొని సఫలీకృతమనోరథు లగుదురుగాక!

ఆంధ్రరాష్ట్ర సంపాదనమువిషయమున దేశమున మరల ఆందోళనము సన్నగిల్లినది. శ్రీ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణయ్యగారు ఆంధ్రమహాసభానంతరము తమ ఉద్యోగవిషయకమగు కార్యములందు నిమగ్నులై యున్నారు. వారి అధ్యక్షోపన్యాసమున జెప్పిన Council of action ఏమయినదో తెలియదు. కాంగ్రెసువారు ఇతర కార్యములయందు నిమగ్నులై యున్నారు కావున ఆంధ్రరాష్ట్ర సంపాదన ప్రయత్నమున ఆంధ్రమహాసభవారియొక్క, ఆంధ్రమహాజనులయొక్క బాధ్యతే అధికమని మానమ్మకము. ఇక ముందైనను వారు ఈ విషయమున నెక్కువ శ్రద్ధ వహించి, తత్సంబంధములగు కార్యములను చురుకుగా సాగించెదరని నమ్మెదము.

ఎప్పటివలెనే మాకోర్కెను మన్నించి, ఈసంచికకు తమ యమూల్యములయిన గద్య పద్య వ్యాసములను బంపి మాకు తోడ్పడిన ఆంధ్రభాషాసేవకుల కందరకు మావందనములు. ఇక ముందుకూడ నిట్టి ప్రయత్నముల నిట్లే తోడ్పడుచుండగలరని విశ్వసించుచున్నాము.

కార్యస్వభావమువలనను స్థలాభావముచేతను వ్యాసప్రకటనమున కింతకన్న నవకాశము కలుగనందుకు చింతించుచున్నాము. వ్యాసవిలేఖకులు మన్నింప ప్రార్థన.

ప్రథమ ద్వితీయ సంపుటములు

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము

ప్రథమ సంపుటమునందు డిమ్మీ ౪-వ ఆకృతియం ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'అ' నుండి "అధ్వర్యు" వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౮. ఇతర పటములు ౧౨౫, వివిధ విషయములు ౪౦౦ కలవు

రెండవ సంపుటమునందు డిమ్మీ ౪-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ లకు మించిన పుటలు కలవు. "అన్" మొదలుకొని "అశ్విని" వరకు గల విషయము గలదు.

సంపుటము చక్కని స్వదేశీ చర్మముతోడను బంగారు రేఖల తోడను సంపుటీకృతము. ప్రతి సంపుటమున ౬౦౦ పుట లుండును. ప్రతి సంపుటము వెల రూ. ౧౦-౦-౦. ప్రవేశరుసుము రూ. ౧-౦-౦. మొత్తము రూ. ౧౧-౦-౦. పోస్టుద్వారా: రూ. ౧-౮-౦ రైలుద్వారా దగ్గఱచోట్లకు ఖర్చులు రూ. ౧౨.

☞ పోస్టు రైలు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. చందాదారులు అడ్వాన్సు రూ. ౫ లు పంప ప్రార్థితులు.

మూడవ సంపుటము ముద్రణమున నున్నది. అందు ఆంధ్రదేశ చరిత్రము, వాఙ్మయము, భాష మొదలయిన విషయములకు సంబంధించిన అనేకవ్యాసములు కలవు.

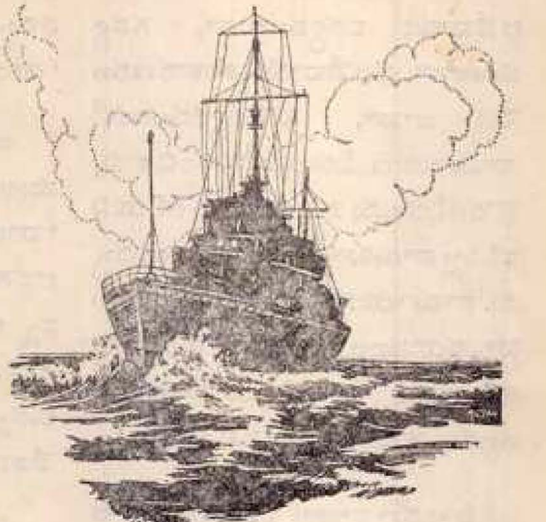
ఆంధ్ర విజ్ఞానసర్వస్వ కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుచెట్టివీధి, మదరాసు.

'వాయంగ్' ఆటలు

జావాద్వీపవాసుల వినోదములు

మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ

మలయాద్వీపకల్పమునకు దక్షిణమున సుమత్ర, జావా, బాలి మొదలయినద్వీపము లెన్నో యున్నవి. ఈ ద్వీపములలోను, బర్మా, అనాం, కంబోడియా, సియాం మొదలైన దేశములలోను క్రీస్తుశకము మొదటి శతాబ్దులలోనే హిందూనాగరికత వ్యాపించివిస్తరించినది. హిందూదేశమునకును ఆ దేశములు ద్వీపములకును వర్తకవ్యాపారము అతిపురాతనకాలమునుంచి విరివిగా సాగుచుండెడిది. బౌద్ధభిక్షువులు, హిందువులు ఎందరో ఆ ప్రదేశములకు తమ మతమును వ్యాపింప జేసికొనుటకు వెళ్లినారు. ఈవిధముగా ఆ ద్వీపములందు హిందువులవలసలు ఏర్పడినవి. వారచట గుళ్లు గోపురములు కట్టినారు. బౌద్ధము, శైవము, వైష్ణవము అక్కడకూడ వ్యాపించినవి. ఆ ద్వీపములలో శివాలయములను, విష్ణ్వాలయములను, స్తూపములను కూడ చూడవచ్చును. అచ్చటి వన్నియు మన దేవతామూర్తులే, మన బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులే, మనబుద్ధుడు, బోధిసత్త్వులే. అంతా మనశిల్పమే; భారతీయకళే. అక్కడ వ్యాప్తిలోనికి వచ్చినకథలన్నీ మన పౌరాణికకథలే. మన ధర్మశాస్త్రము లక్కడికి వెళ్లినవి; మనరామాయణ, మహాభారతాది ఉద్గ్రంథము లక్కడికి వెళ్లినవి. మన దేవత లక్కడికి వెళ్లినారు. తుదకు మన రాక్షసులు కూడ ఆద్వీపవాసులను విడవలేదు. అక్కడకూడ అయోధ్య వెలసినది. ఇంద్రప్రస్థ మున్నది; సరయువు ప్రవహించుచున్నది. మాల్యవంతము మొదలయిన పర్వతములుగూడ అక్కడ నున్నవి. మరల ఆద్వీపములు రెండవ హిందూదేశ మయినవి. అంతయు భారతీయనాగరికతే; అంతయు హిందూసంస్కృతే. అచ్చటి రాజులు రాజ్యాలు స్థాపింపకపూర్వము మన రామచంద్రుడు అభీకరాటవులలో సంచరించినాడు; మన రావణుడు అచ్చటి తపోవనములను విధ్వంసము చేసినాడు. తుదకు పాండవులుకూడ ఆ భయంకర కాంతారములలో దాగి, అజ్ఞాతవాసము చేసినారు. ఈవిధముగా మనపౌరాణిక వీరులందరు ఆద్వీపవాసులకు కూడ జాతీయవీరు లయినారు. తరువాతికాలములో ఆద్వీపములలో రాజ్యాలు స్థాపించిన భూపతు లందరుకూడ చంద్రవంశమునకు సంబంధించినవారును యదువంశమునకు సంబంధించినవారును - హిందువులే వా రందరును. జావా, బాలిద్వీపములు హిందూదేశపు పెంపుడుబిడ్డలవలె అల్లారుముద్దుగా పెరిగినవి.

రామాయణ, మహాభారతాదులు జావాద్వీపవాసుల ప్రాచీన 'కవి' భాషలోనికి అనువాదము లైనవి. 'కవి'భాష అనగా కావ్యభాష. ఈ 'కవి' భాషలోని ప్రతిపదిమాటలకు తొమ్మిదిమాటలు సంస్కృతపదములే. హిందూరాజులు ఆద్వీపమును పరిపాలించిన కాలములో ఈ 'కవి' భాష గొప్ప ఉచ్చదశలో ఉండెడిది. జావాద్వీపవాసుల ప్రాచీన హిందూ ఉద్గ్రంథము లన్నియు ఈ 'కవి' భాషలోనే ఉన్నవి. హిందూరాజుల పరిపాలనమున రామాయణ, మహాభారత గాథలను ఆద్వీపములలో పదములుగా పాడేవారు; ఆటలుగా

ఆడేవారు; పద్యములుగా, గద్యములుగా చదివేవారు. ఈకారణముచేత జావా, బాలిద్వీపములలో రామాయణ వీరులను గురించికాని, భారతవీరులను గురించికాని తెలియని పసిపిల్లవాడుకూడ లేడని చెప్పవచ్చును. రామాయణాదులు ఆద్వీపవాసుల హృదయములనంతగా ఆకర్షించినవి; అవి వారికి ఒకవిధమయిన ఆనందమును, శాంతిని ఇచ్చినవి.

హిందూరాజుల పరిపాలనము ఆ ద్వీపములలో పదునైదవ శతాబ్ది వరకు సాగినది. పదునైదవశతాబ్దిలో ఆద్వీపములు మహమ్మదీయ ప్రభుత్వమునకు లోబడిపోయినవి; అంతేకాదు; ఆద్వీపములలోని ప్రజలందరును మహమ్మదీయమతావలంబకులే యైనారు. ఆద్వీపములు ఇప్పటికి అయిదువందల సంవత్సరముల నుండి మహమ్మదీయులకు పట్టుగొమ్మలైనవి. అచ్చట మహమ్మదీయ సంస్కృతి స్థిరముగా పాదుకొనిపోయినది. అయినప్పటికి, నేటికికూడ హిందూసంస్కృతి అచ్చట దిగవిడిచిన ముద్రలను మనము విస్పష్టముగ చూడవచ్చును. పురాతన హిందూదేవాలయములు, పురాతన హిందూకళలు మన కింకను అచట గానవచ్చును. జావాద్వీపమునందు కంటెనుగూడ హిందూమత, సంస్కృతిచ్ఛాయలు బాలిద్వీపమున ఎక్కువగ నిలిచిపోయినవి. బాలిద్వీపమునను, జావాద్వీపమునను నేటికిని ప్రాచీన హిందూ సంప్రదాయములను, ప్రాచీన హిందూ పౌరాణిక గాథలను పోషించి పరిరక్షించుచు వచ్చుచున్నవి ఆద్వీపవాసుల 'వాయంగ్' వినోదములు.

జావా, బాలిద్వీపవాసుల వినోదములలో ప్రధానముగా చెప్పవలసినది 'వాయంగ్' వినోదము. 'వాయంగ్' అనగా బొమ్మలాట. ప్రజలలో దీనికున్న ఆదరము మరి ఏవినోదమునకును లేదు. 'వాయంగ్'లో చాలరకములున్నవి. అందులో ప్రధానమయిన వేవన:

(౧)'వాయంగ్ వోంగ్'(Wayang Wong). ఈ ప్రదర్శనము మన దేశములోని వీథినాటకమువంటిది. ఇందు పాల్గొనుపాత్ర లందరును జీవించియున్న నటకులే. వీరు మన వీథిభాగవతులవంటివారు. దేశమందంతట, పల్లెపల్లెకు, పట్టణపట్టణమునకు పోయి, వీరు వీథినాటకములను ప్రదర్శించుచుందురు. వీరాడునవన్నియు రామాయణనాటకములును, మహాభారతనాటకములును. చిత్రవిచిత్రము లయిన అందమగు దుస్తులను ధరించి, 'కవి' భాషలోని రామాయణ, మహాభారతగాథలను చదువుచు, పాడుచు అభినయింతురు. విచిత్రమేమన, జావాద్వీపమునందలి సుల్తానులు (స్వదేశసంస్థానాధిపతులు) ఇట్టి వీథిభాగవతులను దమ యాస్థానముల నుంచి, పోషించుచు, పండుగ సమయములయందును, పర్వసమయములయందును, తమ సంస్థానమునకుగాని, కుటుంబమునకుగాని సంబంధించిన యుత్సవావసరములయందును, జావాద్వీప విశేషములను జూడ వచ్చిన విదేశీయులైన యాత్రికులు తమ యాస్థానములకు వచ్చినప్పుడును ఈ ప్రదర్శనముల నేర్పాటు చేయుచుందురు. కాని ఇటీవల ఈ వీథినాటకములమీద మోజు తగ్గిపోవుచున్నది.

(౨) 'వాయంగ్ టోపెంగ్' (Wayang Topeng). ఇది 'చేతమొగము'లను ధరించి చేయునృత్యము. దేవ, దానవముఖములను ధరించి పురాణగాథల నభినయింతురు. బాలీద్వీపపు హిందూ దేవాలయములలో దేవతోత్సవముల సందర్భమున పూర్వముపయోగింపబడుచువచ్చిన 'చేతమొగము'ల (Masks) నిప్పటికిని చూడవచ్చును. వీనికికూడ వెనుకటి ప్రజాదరణము తగ్గిపోవుచున్నది.

(3) మరొకవిధమయిన వినోదప్రదర్శనము జావానీయుల బొమ్మలాట. ఇది కొయ్యబొమ్మలాటయని, తోలుబొమ్మలాట యని రెండు విధములు.

కొయ్యబొమ్మలాటకు 'వాయంగ్ క్లిటిక్' (Wayang Klitik) అని పేరు. ఈ కొయ్యబొమ్మ లొక్కొక్కటి పదంగుళముల యెత్తుండును. వీటికి తెర యక్కరలేదు. ఈ బొమ్మలకు పాత్రస్వభావమున కనువయినయట్టుగా చక్కని రంగులు వేసి, వెలగల ఆభరణములు, రంగురంగులదుస్తులు తొడిగి వాటిని చక్కగ అలంకరింతురు. మన దేశములో 'పెళ్లాడే బొమ్మా, పెళ్లాడే బీబీనాంచారి' అని పాడుచు, కొందరు బిచ్చగాండ్రు పట్టుకొని వచ్చి యాడించుబొమ్మను చూచినచో, వీటిని ఒకవిధముగా మనము ఊహించుకోవచ్చును. ఈ నాటకప్రదర్శ

నములలోని ఇతివృత్తము చరిత్రాత్మకమయినది. జావాద్వీపమునందలి హిందూసామ్రాజ్య వినాశనమునకు పూర్వపుచరిత్రలోని శౌర్య, సాహసగాథలకు సంబంధించిన నాటకములను ఈవిధముగ ప్రదర్శించుచుందురు. జావాయందంతట ఇట్టి ప్రదర్శనములులేని పల్లెయే లేదనవచ్చును. ఈప్రదర్శనములు మధ్య జావాద్వీపపు తూర్పు మండలములలో ఎక్కువగా జరుగుచుండును. ఇవి దేశీయులకు ప్రాచీన చారిత్రక గాథలను స్మరణకు దెచ్చి, వారి హృదయము నుత్తేజపరుచుచుండును.

ఇక రెండవదయిన తోలుబొమ్మలాట అచ్చముగా మన దేశమునందున్నదానివంటిదే. ఈ బొమ్మలాట-వినిపించే కథను బట్టి,- 'వాయంగ్ పూర్వ' (Wayang Purva) అని, 'వాయంగ్ గెదక్' (Wayang Gedok) అని రెండు విధములు. 'వాయంగ్ పూర్వ' అను తోలుబొమ్మలాటలో ఎత్తుకొను కథ లన్నియు పౌరాణికమయినవి; రామాయణ, మహాభారతములకు సంబంధించిన గాథలు. 'వాయంగ్ గెదక్' అను ఆటలో ఎత్తుకొనేవన్నియు చరిత్రాత్మక గాథలే.

మొత్తముమీద ఈ రెండు రకాలయిన ఆటలలోను ఉపయోగించెడివి తోలుబొమ్మలే. వీటిని సాధారణముగా బర్రెతోలుతో చేయుదురు. వీటిని తయారుచేయుట ఒక ప్రత్యేకవృత్తియే అయినది. తోలును చక్కగా కోసి చదును చేసి పదును పరిచి ఆయాపాత్రల స్వభావము చూచుటతోనే తట్టునట్లు స్వభావానుగుణమయిన రంగులు పూసి ఆభరణములు దుస్తులు మొదలైనవి చిత్రించి బంగారుమలామా చేసెదరు. ఈ బొమ్మలవి అనేక విచిత్రమయిన రూపములు. కానైతే అవి మానవ, దేవప్రతిమలయినను పక్షిముక్కులవలె పొడుగాటి ముక్కులతోను, మరీ దీర్ఘము లయిన చేతులతోను అవి చాల వింతగాను, విచిత్రముగాను, వికృతముగాను ఉండును; కాని యారంగులతోను, దుస్తులతోను, ఆభరణములతోను అతివిస్తరముగ నలంకృతము లయిన వాటిని చూచినప్పుడు మనకు ఆ వికృతత్వము కాక మనస్సుకు చిత్రమయిన యానందమును గలిగించు భావమేదో తట్టుచుండును.

జావా ద్వీపవాసుల తోలుబొమ్మలాట (మహాభారతములోని ఒకరంగము)

ఈ తోలుబొమ్మలు ఇంత వికృతమయిన ఆకృతులతో నుండుటకు కారణముగ చెప్పు ఒక గాథకూడ

కలదు. మహమ్మదీయులు జావాద్వీపమును పదునైదవశతాబ్దిలో వశపరచుకొనుటయే కాక అచ్చటి ప్రజలకుగూడ మహమ్మదీయమత మిచ్చినారు. మహమ్మదీయమతధర్మము ప్రకారము మనుష్యప్రతిమలను చిత్రించుట కాని, చెక్కుట కాని నింద్యము; నిషేధము. కాని వారా దేశమున ప్రవేశించునటికి ఈ తోలుబొమ్మల ప్రదర్శనములు చాల జనరంజకములుగా నున్నవి. క్రొత్తగా మహమ్మదీయమతము నవలంబించిన దేశీయుల యీ వినోదమును నశింపజేయగూడదు; అవి మహమ్మదీయమతసిద్ధాంతములకు భిన్నముగను నుండగూడదు. ఈ యుద్దేశముతో జావాద్వీపమునందలి మొదటి మహమ్మదీయ మతప్రవర్తకులలో నొకడగు "సుసూనన్ మోరియా" అది వరకు మనోహరముగ నుండు నీ బొమ్మలలో ఇప్పుడు కనబడు మార్పులు — పొడుగాటి ముక్కులు, సుదీర్ఘములయిన బాహువులు మొదలైనవి — చేసినాడట. ఇట్టి మార్పులవలన వాటిని కేవలము మనుష్యప్రతిమల క్రింద జమకట్టుకొన వీలు లేదు కావున మహమ్మదీయమతసిద్ధాంతమున కవి భిన్నమయినవి కావు. జావాద్వీపవాసులు — ప్రతిమలు వికృతముగా నున్నప్పటికి — వాటిని చూచి, ఆయాబొమ్మలు స్ఫురింపజేయుపాత్రలను స్మరణకు దెచ్చుకొని తమప్రాచీనపురాణగాథలను విని రహస్యముగ ఆనందించుటకును అవకాశము గలదు గాన ఇది వారి కొకవిధమైన సంతృప్తి.

ఇది గాథ; కాని ఇది అంత నమ్మదగినదిగ తోచదు; ఏమన జావాద్వీపపు ప్రాచీన నాణెకముల మీదకూడ కొంచె మించుమించుగ ఇట్టి విచిత్రాకృతులు కానబడును. కావున మహమ్మదీయ మతము జావాలో ప్రవేశించుటకు పూర్వమునుండియు ఇవి ఇట్టిరూపములతోనే ఉండియుండు ననుట కవకాశము కలదు. మరీ అంత అందవికారమయినవి కాకపోయినను కొంచెమించుమించుగ నిటువంటివే ప్రాచీన శిల్పచిత్రములు కొన్ని బాలీద్వీపమునందున్నవి. దీనినిబట్టి చూడగ ఈ బొమ్మలాట హిందూదేశమునుండి యచటికి వెళ్లినను ఈవిధమైన చర్మపుత్రికారచన ఆ ద్వీపవాసుల మనఃప్రవృత్తులనుబట్టి, కళాసంప్రదాయములనుబట్టి, చిత్రరచనా సమయములనుబట్టి అచట స్వతంత్రముగా వికసించినదే యనియు, మన రామాయణవీరులును, భారతవీరులును ఆ మారిష్థ ద్వీపములకు వలసపోయి నూతన రూపములను ధరించినారనియు చెప్పవలసియుండును.

ఈ తోలుబొమ్మలాటలోని ప్రధానాంగము లివి: (౧) తెర; (౨) దీపము; (3) 'దలాంగ్'; (౪) 'గమేలన్'.

తెరమీదనే ఈ తోలుబొమ్మల ఛాయలు పడుచుండుటవలన దీనికి 'ఛాయాక్రీడ' (Shadow play) అని పేరు వచ్చినది. ఈ తెరకు 'కేలిర్' (Kelir — చేలము?) అని పేరు. ఇది అరడుగుల వెడల్పును, పదునైదడుగులపొడుగును ఉండి, ఒకకొయ్యచట్రమున బంధితమై యుండును. కొన్నికొన్ని చోట్లలో తెర ఇంత కంటె కొంచెము చిన్నదిగా నుండుట కూడ గలదు.

బొమ్మలను ఆడించుటకు, కథ పాడుటకు ప్రధానముగా ఒకడుండును. ఇతడే నాయకుడు. 'ఇతనిని దలాంగ్' (Dalang) అందురు. ఆట బాగుగా జరుగుట రక్తికట్టుట మొదలైనవి ఇతని నేర్పరితనమునుబట్టి యుండును. బొమ్మలను ఎంతో చాకచక్యముతో ఆడించుచు, నడుమ నడుమ తన ప్రజ్ఞ కూడ చూపి, ఆయాపాత్రల సంవాదమును నడపుచు, ప్రేక్షకుల హృదయ భావములను గనిపెట్టి వారికి విసుగు కలుగకుండ మధ్యమధ్య హాస్యము చెప్పుచు 'దలాంగ్' బొమ్మలాట కంతకును ప్రాధాన్యము వహించును. ఎంతో కాలము గురువుదగ్గర శుశ్రూష చేసి, చక్కగా కావ్యములు వల్లించి, బొమ్మల నాడించుటలో క్రమశిక్షణ పొందినమీదకాని ఎవ్వడును 'దలాంగ్' కానేరడు.

తెరవెనుక కూర్చుని బొమ్మల నాడించు 'దలాంగ్'కు సరిగా నెత్తిమీదనే 'దమర్' (Damar) అను పేరుగల (ప్రమిద?) దీపము పెద్దది వ్రేలాడుచుండును. ఇది తెరమధ్యభాగమును ఎక్కువగ ప్రకాశవంతము గావించును. తెరమీది ఈ ప్రకాశమానమయినభాగమునందే తోలుబొమ్మలు వచ్చి, తమ పాత్రముల నభినయించి కుడివైపునకో, ఎడమ వైపునకో నీడలలోనికి జారిపోవును.

పు లో మ

తడవు నిలిపిన నన్ను దయతోడ మీా రిపుడు
మన్నింపవేడెదను మహిత ప్రభావాఢ్య !

భృ గు డు

[వేదిమీాదవున్న తామ్రకమండలము చూపిస్తూ]

దయయుంచి నా కిమ్ము తామ్రపాత్రను చేతి
అరిగి వచ్చెదను నే నగ్నులను విహరింపు.

[భాగీరథీనదికి స్నానానికి పోతాడు.]

౨

పు లో ము డు

[తీర్థయాత్రామార్గమధ్యంలో ఉన్న భృగ్వాశ్రమానికి వచ్చి]

అతిథినై వచ్చితిని ఆశ్రమంబున కేను
కనుపించ రెవ్వరును కారణం బేమిరో !

పు లో మ

[లోపలినుంచి వచ్చి]

అతిథులై తా మిపుడు అరుదెంచితిర యేని
వేవేగ లోపలకు విచ్చేయ రండయ్య.

పు లో ము డు

భృగ్వాశ్రమముగాదె పూతచరితా ! ఇద్ది
ఆ మహాఋషి కేమి అగుదువమ్మా నీవు ?

పు లో మ

ఆ మహామహుడు నా కౌనిటుల యం చేమి
అన్నియు స్నాతడేగా అనుసరించెద నతని.

[వేదికను చూపించి]

విశ్రమింపుడు మీారు వేదిపై కాసేపు

[లోపలికి పోతుంది.]

పు లో ము డు

ఎంత చక్కని నాతి ! ఎంత చక్కని చుక్క !
ఈ సుందరాంగి నే నిదివరకె చూచితిన !
చూచినట్లే నాకు తోచుచున్నది యెడద
అట్టి సుఖసమయంబు అరిగినది యేనాడొ !
ఎప్పు డరిగిన నేమి ? ఇపుడు కాంచితి మరల
నీ సుందరీ రమణి నీ యిందిరాదేవి
అతని కే మౌదువని అడిగినంతనె తన్వి
అన్ని అతడే యంచు నరిగె యర్థం బేమొ !
వింతగా నా మనసు వెలితిపాలైపోవు
ఈ భామ విడిచితిన ఇలలోన మృతి యేను.

[ఇంతలో చుళకంలోని అగ్నిజ్వాల పైకెగసి మళ్లీ క్రుంగి పోతుంది. కలిగిన క్రీనీడ అంతరిస్తుంది. అది చూచి]

అక్కడెవ రోయుండి నక్కినట్లున్నారు
అరిగి యడిగెదగాక నాతన్వి చరితంబు.

[లేచి అగ్ని ఉన్న గదిలోపలికి పోబోతాడు.]

అ గ్ని

రాక్షసాధము డితడు రాని వచ్చెను విధీ !

పు లో ము డు

[మానవమూర్తి కనుపించదు.-చుళుకంలోని అగ్నిని చూచి]

ఓ హవ్యవాహనా ! ఒడలు బలిసిన దేమి ?
పలుకకున్నా వేల పాపాత్మ నీ విపుడు ?

అ గ్ని

[రూపం ధరించి]

జయ జయ దితిసుతా ! జయ సురపతినుతా !
ఎపుడు వేంచేశారు ఎటనుండి వచ్చారు?

పు లో ము డు

మా రాకతో నిపుడు మా పోకతో నిపుడు
కాలమ్ము వ్యర్థముగ గడపజూడకు మోయి
ఈ యాశ్రమములోని ఇంతి ఎవ్వరో నాకు
తెలియ జెప్పితివేని దిక్కు లేలెదవోయి.

అగ్ని

[నెమ్మదిగా]

భృగుపత్ని యంటివా భృగుడు శాపం బిచ్చు
కాదన్నపక్షాన కలుగు నసృతపు దోష
మెటులైన నామెడకె ఏవిధిని తప్పదిది
మునిశాప మంటేను మోదమే కాని
అసృతదోషఫలంబు అనుభవింపగలేను.

పులోముడు

ఇంత తడవేలోయి ?

అగ్ని

ఇంతి భృగు పత్నియే.

[రూపం సంహరించుకొంటాడు.]

పులోముడు

ఏను వలచిన కన్య నీముని ప్రవరుండు
పరిణయంబాడె తా పడయు సుఖముల నిపుడు
కాంత నెత్తుకొ పోయి కామించి పరిణయము
చేసుకొని సుఖముగా జీవింతు నిపుడైన.

[తిరిగి వచ్చి కొంతసేపు వేది మీద కూర్చుంటాడు.]

3

పులోముడు

[లోపలికి పోయి కుశాస్తరణంమీద గర్భభారంతో బాధ పడుతూఉన్న పులోమను చూచి.]

గర్భభారము దాల్చి కడు బాధ పడుచున్న
కరణి నున్నది కాంత ; కాన నేవిధిని నే
నీమె నిటనుం డిపుడు ఎత్తుకొనిపోగలను
భ్రూణహత్యాదోషమునకు పాలౌదునో !
తడవుచేసితినేని తపసి విచ్చేయునో !
విచ్చేసి శాపమే ఇచ్చునో క్రోధాన !

[పులోమను చేతులలోకి తీసుకుంటాడు.]

పులోమ

[బాధలో కళ్లు మూసుకున్నామె కళ్లు తెరచి.]

అతిథివై విచ్చేసి అపమార్గమును త్రొక్కి
ఆచరింపగనౌనె అనుచితం బీసరణి.

పులోముడు

[మందస్మితముచేసి]

కాంత నీపై ప్రేమ నింతగా తలపెడితి
నన్ను చేపట్టితే నెన్నో సుఖా లబ్బు.

పులోమ

అతిథివని యంటేను అడుగుపెట్టగ నిస్తి
ఇటువంటి దుర్మార్గ మీావు తలపెట్టితివ
పతికంటె నాకెందు పరమాత్మ లేదురా
పతిప్రేమాలనే నేను బ్రతికియుంటానురా
అన్యపురుషుడ వీవు అడుగగా తగునయ్య
సౌఖ్యముల మునిసతులు సంతసించెదువారె ?

పులోముడు

ఏమి కాంక్షించినను ఇత్తునే నీకిపుడు
సుందరీ నన్నింక సుఖములన్ తేల్చినన్
పతివి కమ్మందువా పరిణయం బయ్యెదను.

పులోమ

చాలు నాపుమురా వాచాలతను నీవు నా
పతి వచ్చువేళయ్యె ప్రాణములు పోవురా.

పులోముడు

తపసి చేసెడిదేమి తల దీసివేయునా ?
భయపెట్ట జూచెదవు భర్త గొప్పల జెప్పి.

పులోమ

దయగలాడవటంచు తలపోసితిని ముందు.

పులోముడు

ఇపుడు కాకుంటినా ?

ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా

ఇండస్ట్రియల్ అండ్ జనరల్ అస్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

హెడ్డాఫీసు:—371 యస్ప్లనేడ్, పోస్టుబాక్సు నెం 1246 మద్రాసు.

ఇన్సూరెన్సుకంపెనీల చట్టముప్రకారము ఇండియాగవర్నమెంటువారివద్ద మా పట్టాదార్ల రక్షణనిమిత్తము రెండులక్షలరూపాయిలు ధరావతుకట్టడమైనది.

మొదటి వాల్యుయేషనలోనే వెయ్యికి సం|| 1 కి రు 10/- లు బోనస్సు పాలసీదార్లకు పంచిపెట్టడమైనది.

భీమాచేయువారికి సౌకర్యములు

1. తక్కువ ప్రీమియములు, గ్యారంటీ బోనసులు.
2. స్త్రీల జీవితములుకూడా భీమాచేయబడును.
3. రద్దుఅయిన పట్టాలను పునరుద్ధరించుటకు బకాయిపడిన కిస్తీలు చెల్లించ నవసరములేదు.
4. మూడుసంవత్సరములు మాత్రము పట్టాఅమలులో యున్న యెడల పట్టా రద్దుకాకుండా లాభకరమైన ఆటోమేటిక్ నాన్-ఫర్ ఫీచర్ నిబంధనలు కలవు.
5. ఆకస్మికమరణములు సంభవించేయెడల వెయ్యిరూపాయిల భీమా మొత్తమునకు సంవత్సరము ఒకటికి రు 5 లు చొ||న అదనంకిస్తీ చెల్లించినయెడల రెట్టింపుభీమాధనం ఇవ్వబడును.
6. పట్టాదార్లకు అంగవైకల్యము సంభవించిన కిస్తీలుకట్టవలసిన అవుసరం లేకుండా భీమాధనం యివ్వబడును.

ఏజంట్ల సౌకర్యములు

1. రీన్యూవల్ కమీషను ఏవిధమైన మడత పేచీలు లేకుండా పేమెంటు చేయబడును.
2. కమీషన్‌గురించిన వ్యవహారమంతా హెడ్డాఫీసుతోనే సంబంధము.
3. మేనేజిమెంటు ఖర్చులు స్వల్పము.
4. అతిశీఘ్రకాలములో క్లైములు పరిష్కారము చేయబడును.

ఆంధ్రదేశములో ఏజంట్లు, చీఫ్ఏజంట్లు, ఆర్గనైజర్లు కావలెను. కమీషన్, జీతము రెండును యివ్వబడును. వివరములకు వ్రాయుడు:—

కె వి. చెట్టి, P. A. B. L.,
బళ్లారిబ్రాంచి కార్యదర్శి.

N. V. సుబ్రహ్మణ్యం, B. A.,
హనుమకొండబ్రాంచి కార్యదర్శి.

C. B. సుందరరాజన్,
సికింద్రాబాదుబ్రాంచి కార్యదర్శి.

దూర్వాసుల సూర్యనారాయణ, B. A. B.Ed.,
రాజమండ్రిబ్రాంచి కార్యదర్శి.

నండూరు రామకృష్ణారావు,
ఏలూరుబ్రాంచి కార్యదర్శి.

గంగరాజు మల్లిఖార్జునరావు,
చీఫ్ఏజంటు, బెజవాడ.

పూళ్ల వెంకటేశ్వరరావు,
ఆర్గనైజరు, ఏలూరు,

దంతరాజు. రామకృష్ణయ్య
చీఫ్ఏజంటు, గుంటూరు.

పు లో మ

ఐన పాతివ్రత్య

మపహరింపకుమయ్య అదయుండ వీవొచు.

పు లో ము డు

పతిని నేనై నీకు సతివి నీవైనపుడు

రక్షింతు నేను నీ రమణి పాతివ్రత్య

మంత దాకను నీదు నాశయము నెరవేర్ప

[చేతులలో ఉన్న పులోమతో పర్వతోపల ప్రాంతానికి పరుగెత్తుతాడు.]

౪

[శిలాతలాల్లో పులోముడు పరుగెత్తుతుంటాడు. పులోమ గర్భంలో ఉన్న]

అ జా త శి శు వు

మహితాత్మయా సాధ్వి మానంబు జెరుపగా

తలచి పారెదవేర దానవాధమ నీవు?

పు లో ము డు

[వెరగుపడి నాల్గు దిక్కులా చూచి]

కనుచూపు మేరలో కానుపించ డెవండు

కర్ణగోచరమైన కంఠ మెవ్వానిదో!

[ఆలోచించి]

వెనుదిరుగ నను జూచి వెరగుపడి నక్కినా

పాషాణమయమైన ప్రాంతమం దెచటైన!

అ జా త శి శు వు

వెరగుపడి వెడలుటకు వెలితివాడను గాను

ఈ పాటి బలమునకె ఇంత గర్వం బేల?

పు లో ము డు

ఎందుండి నీ విట్లు ఎరుగకే నా బలిమి

పలుకుచున్నావురా పాపాత్మ చాటుగా.

అ జా త శి శు వు

కనుల ముందరయున్న గర్భగోళమునుండి.

పు లో ము డు

ఆకాశవాణియా!

అ జా త శి శు వు

అమె కాదుర నేను.

పు లో ము డు

[పులోమగర్భంపైపు చూచి]

ఇందుండి ఎవడైన నిటు పలుకుచున్నాడ!

అ జా త శి శు వు

కొంచె మాగుర గర్భకుహరంబు వెలివడెద.

పు లో ము డు

వింతగా నున్న దిది వేగిరమ ఇటనుండి

చేరుకొనియెదగాక జీవితేశ్వరితోడ

సర్వభద్రంబైన సదనమ్మునకు వేగ.

[త్వరగా భయంతో పరుగెత్తుతాడు. పులోమకు గర్భచ్యుతిపై శిశూదయం అవుతుంది. పులోమ మైకంలో ఉంటుంది- శిశువు మృతి కించాడిని. క్రిందపడ్డ శిశువు తేచిపోతూవున్న పులోముడితో]

జా త శి శు వు

చాలు రా నిలు రాక్షసాధమ సాధనము

నీచేతకా దెటుల నిలిచి పోరాడేవు?

పు లో ము డు

[వెనుదిరిగి చూచి]

ఎవ్వడవురా నీవు ఎటనుండి ఒచ్చావు?

జా త శి శు వు

ఇపుడె ఈలోకమున నెత్తినాడను జన్మ

నిన్ను రణమున జంప నిలచియున్నా నిదే.

పు లో ము డు

తడవేల యట్లైన తాకి చంపెదగాక!

జా త శి శు వు

తేలు నిపుడే నీదు తేజంబు శౌర్యంబు.

పులోముడు

అడుగు ముందుకు రమ్ము అడుగు ముందుకు వత్తు
అపుడు పోరాడితే అంద మగుపించురా.

జాతశిశువు

ఇదుగో వేసితి నడుగు ఏమి చేయుదువురా?

పులోముడు

అడుగు ముందుకు వేయ నాదిత్య తేజుడై
దహియించుచున్నాడు దానవునే నన్నిట్లు

జాతశిశువు

ఒక అడుగు నే వేయ నొక యడుగు వెనుకకే
వేయుచున్నావేల వెలితిపడి దానవా!

పులోముడు

[మాటాడడు.]

జాతశిశువు

విడువగాదగదు నిన్ విగతజీవుడవైన
ఇదుగో వచ్చానురా ఇంక నడుగులు నాల్గు.

పులోముడు

శిశువె యయ్యును నీదు శీర్షమొగ్గించురా!
బ్రతుకుపై నాకిపుడు పాలుపోవుట లేదు.

[వెనక్కు నడుస్తుంటాడు.]

జాతశిశువు

పర్వతాగ్రమ్మునకు పరుగిడెద వేలరా
ప్రస్థమ్ము పైనుండి ప్రత్యంతముల మీద
పడిపోయి వడిలోన ప్రాణముల విడిచెదవు.

పులోముడు

దుర్బుద్ధి నైనాకు దురితముల బాపుకొన
నింతకంటె వేరు నిరవు కనబడదురా
ఆ ఋషికి నే జేయు నపచారమున కిపుడె
తగిన శాస్తియె నాకు దయచేసె దైవంబు
అర్భకుని చేతిలో హతమాటకంటెను
ఆత్మహత్యను నేను ఆచరించెద నిపుడు

[శైలాగ్రంనుంచీ క్రిందపడిపోతాడు. శిరస్సు భిన్నమౌతుంది. ఆ శిశువు తల్లిదగ్గరకు పోయి]

జాతశిశువు

ఏను మృతి నొందుదని ఏడ్చినట్ల కన్నీరు
కాల్వగా నిటుమారి కలసినది నదిలోన
భాగీరథీనదికి పాయగా ప్రవహించి.

[తల్లి దగ్గరకు వచ్చి]

అంతకుని గృహమునకు అంపియున్నా నతని
అమ్మ లే లేవమ్మ ఆశ్రమంబున కేగ.

పులోమ

కుక్షిచ్యుతుండవై రాక్షసుని సమయించి
వరహాలనా బిడ్డ వచ్చితివ నాతండ్రి!

[అని ఎత్తుకొని ముద్దాడి]

అభిషేచనార్థమ్ము అరిగియుండిన నాన్న
ఆశ్రమప్రాంతమున కరుగో వస్తున్నారు.

[బిడ్డ నెత్తుకొని ఆశ్రమానికి పోయింది.]

౫

[ఆశ్రమప్రాంతము - భృగుడు, పులోమ.]

భృగుడు

[కంటి కన్నీటి కాల్వను చూచి]

ఈ ప్రవాహ మ్మిచటి కెటనుండి వచ్చినది?
బాలార్కుబోని ఈ బాలు డెవడే తన్వి?

పులోమ

కాలకోపిదులు మీ కేల నే వచియింప?
దోషజ్ఞ! న న్నిపుడు త్రోసివేయకుమయ్య.

భృగుడు

[నిమీలిత లోచనుడై - సర్వం గ్రహించి, మఠకంలోని అగ్నిని చూచి]

సర్వభక్షకుడవై జగతి చరియింపు మిక

అ గ్ని

[ప్రత్యక్షమై]

తా నెరింగినయర్థ మే నెఱగనని చెప్ప
పాపపంకమునందు పడుట నిక్కంబౌట
అసత్య దోషంబు అనుభూత మౌనంచు
వెరచి నే చెప్పితిని వెలది నీ తన్వియని.
బ్రాహ్మణుడ వీవౌట ప్రతిశాప ముడిగితిని
అమరులకు నర్పించు హవ్యకవ్యంబులుక్
నాముఖంబునగదా నాకలోకము చేరు
న్యాయమా శపియింప నన్ను భట్టారకుక్ ?

భృ గు డు

[పశ్చాత్తప్తుడై]

అగ్నిభట్టారకా ! ఆచరించినకార్య
మపసవ్య మొనరింప తపము నోచగలేదు
విధికృత మ్మిదిగాన వేడెదను నే నిదే
కనికరము నామీద కలిగియుండుము దేవ !

బ్ర హ్మ

[సాక్షాత్కరించి]

విశ్వంబులో నెవరు వెనుద్రిప్పగా లేరు
ముని శాప మెంతయు నమోఘంబు గావునన్
ముల్లోకముల కిపుడు ముప్పు వాటిల్లినది.

[అగ్నితో]

శుచులలో నత్యంత శుచివి నీవై అగ్ని
సర్వభక్షకుండవై చరియింపు భువనముల.

[భృగునితో - పులోమను చూపిస్తూ]

ఈ మహాదేవితో నెనయైన పతివ్రతల్
దృష్టిగోచరమైరె సృష్టిలో నెవ్వడైన !
కంటి కన్నీరిట్లు కాల్వగా మారినది
నామకరణము జేతునా ? వధూసరయంచు.

భృ గు డు

[నమస్కరించి - జాత శిశువును చూపిస్తూ]

చిరుతవానికి కూడ చెప్పిపోవలె పేరు.

బ్రహ్మ

చ్యవనుండు. నీకులము పావనంబయ్యె ఋషి !

భృ గు డు, పు లో మ

[నమస్కరిస్తారు.]

బ్ర హ్మ

[అంతర్హితుడౌతాడు.]

భృ గు డు

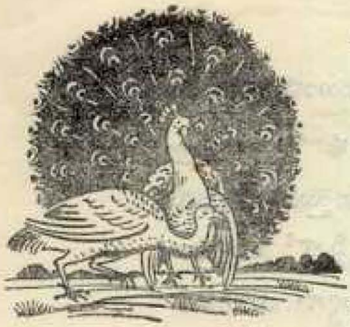
అగ్ని కార్యమ్మునకు ఆలస్యమైనయది
అందుకై మన మిపుడు ఆయత్తపడవలయు.

పు లో మ

సామి ! మీ యాజ్ఞానుసారముగ వర్తింతు.

[లోపలికి పోతారు.]

సంస్మృతి

తుమ్మల సీతారామమూర్తిచౌదరి

౧

తల్లి విపత్తు గాంచి పరితాపమునం బడి రాష్ట్రబీజముల్
చల్లిన జొన్నవిత్తులకులప్రభవున్ గురునాథు నెంచుఁ డీ
చల్లనివేళ; నాతని కొసంగినపిండముఁ గాకి ముట్టఁగా
నొల్లదు పేరుఁ జెందినసహోదరు లిట్టికొ అంత లుంతురే ?

౨

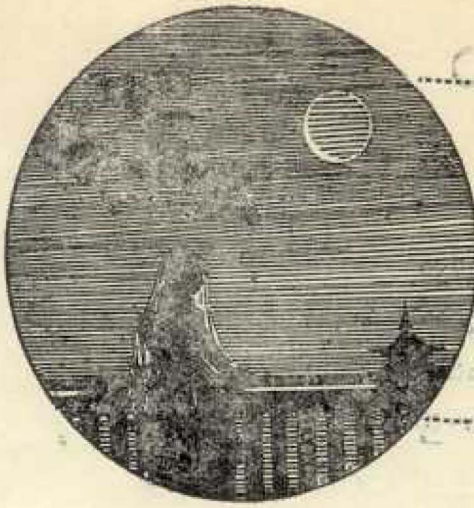
మన్నించెనా ? యొక్క మాఱేని పానుగల్ విభుఁడు రంభ యొసంగు వీడియమ్ము
గురుఁ డెంతగా వేఁడుకొన్నను గోష్ఠికై తలనూపెనో కొ ? వేదముబాధుండు
విసముగాదా ? సుధారసధార మోచర్ల రామచంద్రుస కాంధ్రరాష్ట్రరవికి
కారింపదా ? నందనారామ సుమబంధు వనిలంబు నెమిలి పల్లాభిరాము

గాంగవాణకణ మంగారకణము గాఁగఁ
జీకుసం బడఁడో ? నారసింహశర్మ
తల్లి సంకెలలోఁ దల్లడిల్లుచుండ
నాకమైనను నరకంబు గాకయున్నె ?

౩

ఎవ్వం డాతఁడు మింట నిల్చి మనపై నీ నందనోద్యానపుం
బువ్వుల్ చల్లెడి ? నాంధ్రరత్నము సుఁడీ ! పుణ్యాత్మ ! నీ వప్పుడే
దవ్వై పోయితివా ? త్రిలింగజననీదాస్యంబు దూలింపఁగా
నువ్విళ్లూరెడి మా కొసంగవె జయప్రాగ్యధంబు లాశీస్సులన్.

("రాష్ట్రగానము" నుండి)

చౌ చౌ

లేక నాలుగు గీతికలు

కవికొండల వేంకటరావు

౧

పూచింది మల్లియ!
కాసింది మామిడి!
వీచింది తెమ్మెర!
ఊచింది లతకూన!
ఏచాయ సుగమో యిదీ?
చూచాయగా తొంగి
చూచేనురా సఖుడ!
క్రొంగ్రొత్త యేడాది.—
కుశల మొసగన్ నీకు!
కోర్కె లీడేరుతన్!

౨

రాయలరాజ్యం
మాయము కాగా
కుడిచెయి విరిగిన చొప్పయ్యావు.
వారంగల్ నైజామున కలవ
దాపలచెయ్యే దండగపడ్డావ్.
తంజావూరున అరవం గ్రమ్మ
నో రడిపోయి మూగై పోయావ్.
ఉరిమూకు గంజామును గూర్చ
శిరమే త్రుంచుకు పోయిం దిస్నీ!
మొండెతుండెములలా గున్నాయి
దత్తమండలం - ఉత్తరసర్కార్!
తెనుగుతల్లి! ని న్నేమని కొలుతు?
తెనుగుతల్లి! ని న్నేమని పిలుతు?
గరుడునిలాగు అమృతం దెచ్చి
మరల నిన్ను బ్రదికించే దెవరో! —

౩

మేఘశకలంబేని అడ్డని
లాఘవపు సూర్యాస్తమానము.
ఎఱ్ఱబింబము కఱ్ఱచీకటి
అంతె! — సాంధ్య విశీర్ణ శోభల
మధ్యవర్తిత్వంబు లేదట —
చల్లనగు తెమ్మెరలు గౌతమి
యుల్లమున వేల్కొల్పె కరడులు
దరివి గల సాంద్రపుఁ గనుపపు
లరయు, దీర్ఘ శిరోజముల, నొక
యింతి యభ్యంగినంబై, వె
న్నారబోసి కొ, గోళ్ల దువ్వుచు
లీల మెడ గప్పికొని యూచెడు
అందమున గనుపట్టదో గను—
తొందఱగ మా నావ బోతూ
డెందమున కానంద మిచ్చెను.

౪

ఎండినపువ్వు కొండకు విసరితె
కొండగాలి కది కుహారం బొచ్చె:
కుహారంముందు కూరుచున్నవి
పహారా గాయుచు పదివ్యాఘ్రాలు
పదారుఏండ్ల పడుచుపిల్ల తా
ఎండినపువ్వే కోరుకొన్నది.
కుహారంలోపల కునుకేడు పువ్వే
దహరాకాశ నిదానమన్నది.
వేదాంతార్థము వెదుకులఁ గంటది
వేదాంతము తా మాటలాడ్తది.

విప్లవము

దొడ్లేటి వెంకటకృష్ణయ్య

కలకలలాడుమోము వెటకారము పాలయిపోయె దాస్యశృం
ఖల యొకటే మొగమ్మున వికారము గ్రక్కుచు నవ్వుచుండె నీ
తలపుల మాసిపోని యవతారము దాస్యముసేవ జేయుచున్
కలగి కృశింతువోయి కలకాలము స్వప్నపు స్వేచ్ఛమూర్తులన్.

కందరముల్ కిరాతవిశిఖంబుల పోటులలోన గ్రుగ్గి నీ
రెండకషాయధీధితి స్ఫురించిన రక్తములోన లీనమై
ఖండన భీమునే లయప్రభంజనునే విలయాగ్నిరుద్ర మా
ర్తాండులనే కడంగి తలదన్నిన శౌర్యము జూపె వీరుడా!

నెత్తురు బొట్టులోపల జనించిన శౌర్యరసానుభూతి ని
న్నెత్తున పొంగిపోయి అట నిల్చినదోయి! రణంబులోన నా
కత్తికటారులన్ దెగిన కంఠములన్ దిలకింప నీవు క
న్నెత్తుటకైన చాలవట! ఏమి విచిత్రము పూర్వశౌర్యముల్.

కటిక దరిద్రదేవతముఖాన నదించిన కాళరాత్రి చీ
కటిరొద తాండవించెడు నొకానొక దుర్భరకాలమందు రే
పటి నడిలేక ఈ రసపిపాసువు ఇట్లె నశించిపోవు; వి
స్ఫుటదరుణాంశురాగపరిశోభిత మంగళమున్ స్మరించుచున్

క్షీరసాగరమథనగంభీరదృశ్య
మిక ముగిసెనోయి దేవత లేగినారు
కాలగర్భగుహాంత రాగాధములను
పెళ్లగించి బయల్పడె భీకరాగ్ని
జ్వాలమాలాకులంబు విశాలజగము
గళమునందున బంధించు ఘనుడు లేడు.

లేచి రమ్ము హాలాహలవీచి నొకటి
కంఠమున నిల్పు విశ్వరక్షణముకొరకు
నీలగళమూర్తివౌదు. ఘూర్ణీకృతోగ్ర
వికటమాయాప్రపంచాంబునికరసీమ
నొదిగి నేడు జ్వలించు సుప్తోత్థితాగ్ని
నొరసికొని చిమ్ము విషము నీ వొకడవే కు
దించుకొన ఫాలలోచను డేమిలెక్క?

తెలుఁగునాటితల్లి

కేసరి ఆదినారాయణశర్మ

భవ్యగోదావరీ - ప్రముఖ జీవనదీ త, రంగ డోలావిహా - రముల నెసఁగి,
శ్రీమత్కుటుంబినీ - ప్రేమోల్లస ద్రాష్ట్రి, విజయా ప్తిగేయముల్ - వినుచు నలరి
లలితధారాశుద్ధిఁ . జెలువారు కవులయా, శీస్సులందుకొనుచు - లెస్స మెఱసి,
సాంద్రాన్ధ్రపౌరుష - చాకచక్యార్జిత, కీర్త్యున్నతికి నమ - స్కృతు లొనర్చి
మంజు మంజీరశింజిత - మహితగతుల
హైందవాభ్యుదయవసివి - హారములను
స్వేచ్ఛ తళ్కు-త్తఁ బావరించు చతుర వీవు,
వంద్యగుణవల్లి! యో తెల్గు - నాటితల్లి !!

౨

ఆంధ్రమహాసభా - ధ్యక్షుని సమదోచి, తోక్తుల కెన లేని - యుబ్బుఁ గనుచు
రాయలసీమా వి - రాజ్యభితకు మదిఁ, గలఁగుచు నిస్పృహా - కులిత వగుచు
అతివృష్టిపరిపీడి - తానాథజనసాధ్వ, సము నుడుపఁగఁ గార్య - సరణిఁ గనుచు
దారుణకామని వారణసన్నాహ, ముల విరివియొనర్చు - పొలుపుఁ గనుచుఁ
జెలిమి మంచితనమ్మును - కలిమి బలిమి
నైకమత్యమ్ము ధైర్య మ్మ-యాచ్ఛ సూన్ఱ
తాదరమ్మును మాతృదే - శాభిమాన
మాంధ్రమ్మాత్మమలను నిల్పు - మమ్మ ! తల్లి !!

3

వన మించు పోరువల్ - బాగుగఁ గట్టిన, కరితలు ముడిగుడ్డఁ - గట్టినారు
లలి 'నసూర్యంపశ్య' - లెలమిని స్వాతంత్ర్య సమరభూమిని పోరు - సలిపినారు
మృదుల వీణాతంత్రి - మీటు నేర్చిన పురం, ధ్రులు రాట్నములఁ ద్రిప్పఁ -గలిగినారు
సౌధాంతరముల వా - సముఁ జేయుసాధ్వులు, దేశోద్ధరణకునై - తెరలినారు
కష్టముల కోర్చి, సౌజన్య - గరిమఁ గాంచి
సహజభీరుత్వ మెడలించి - జడిమ దులిపి
దేశహిత కార్యసాధన - దీక్షఁ బూని
నారు ; నీ పుత్రికలు తెల్గు - నాటితల్లి !!

౪

శ్రీవిశాఖపురిం బ్ర - సిద్ధవిద్వజ్జనా, మోఘవాక్యములకు - మోద మంది
సప్తగోదావర - స్నానమ్ముఁ బచరించి, భీమేశు నర్చలఁ - బ్రీతుఁ జేసి
కృష్ణవేణమ్మకుఁ - గిరిశనభక్తినిఁ, బూజానమస్సులఁ - బొసఁగ నెరపి
'దేశభక్తు'ని యింటఁ - దృప్తిగ భుజియించి, యాంధ్రభీష్ముని నల - హోల నంది
పంటకాఁపుపడంతు లు - పాయనములు,
గానొసంగెడు ఖడ్గకల్ - గట్టి సింహ
పురిని స్వేచ్ఛగ విహరింపఁ - బొమ్ము వేగ
సంధ్యగుణవల్లి! యో తెల్గు - నాటితల్లి!!

౫

తుంగభద్రా దివ్య - తోయమ్ములను దెచ్చి, పచ్చి మాంధ్రులకుఁ బి - పాస దీర్చి
విద్యానగర పూర్వ - విభవమ్ము స్మరియించి, కృష్ణరాయని కళా - తృష్ణ కెలఁగి
గ్రామీణజీవన - ప్రాముఖ్యము నెఱింగి, సారస్వతవికాస - సరణి నెమకి
'శ్రీబాగు ప్యాక్టు' సం - చితముగ వివరించి, యాశయ ప్రాతికూ - ల్యముల దులిపి
తమిఁ గుటీరపరిశ్రమో - ద్ధరణమునకు
వలయునవకాశముల గూర్పఁ - దలఁపుమమ్మ
పారతన్త్ర్యమ్ము వోవు నిం - డారు సాకము
సంధ్యగుణవల్లి! యో తెల్గు - నాటితల్లి!!

౬

ఆంధ్రరాష్ట్రముఁ గోర - నద నిదియే యని, పలువురు పెద్దలుఁ - బల్కినారు
ఆంధ్రాభ్యుదయమున - కడ్డంకు లెవ్వియు, నుండరా దనియెను - యువకసమితి
ఆంధ్రత్వసిద్ధి క - భ్యంతర మెందును, సహియింపమని రాంధ్ర - మహిళ లెలమి
ఆంధ్రభారతిని స - ర్వాంగీణ లావణ్యఁ, జేయుదు మనిరి, ప్ర - సిద్ధకవులు
ఉరుతరావేశకలితు లై - యొప్పినారు
తెలుఁగుమండలములవారు - కలఁత జెందఁ
బోకు మచిరమ్మునన నే, నీక - పూర్వవిభవ
భవ్యరాజ్యాధిపత్య సం - ప్రాప్తి గలుగు
సంధ్యగుణవల్లి! యో తెల్గు - నాటితల్లి!!

౭

అరిదుర్భేద్యము లైన దుర్గము లనం - తాహార్యసత్తు ల్మహా
త్తరనౌకాశ్రయరాజియున్, భయదన - త్యారణ్యవారమ్ము దు
స్తరకూలంకషలు న్మహార్ణవము, రత్నస్థానముల్ సర్వదా
పరమౌన్నత్యముఁ గూర్చు నీకు గనుమా - భవ్యాంధ్రరాష్ట్రాంబికా!

ఆవేశం

రుక్మిణీ నాథశాస్త్రి

పత్తిని వొదులుకు
కత్తిని పట్టుతా!

కలం పట్టుకు
కిలం పట్టిన
పాతమాటల
కోత లన్నీ
కూల్చివేస్తాను!

కుంచెపట్టుకు మనోవీథిని
సంచరించే 'భావి. సౌఖ్యం'
పత్రపత్రంలోన ఫస్టు గ
చిత్రముల్ రాస్తాన్!

రొడ్డిగం వేసేటి పెద్దల
మడ్డిమాటలు మాయపాటలు
కల్లబొల్లి, కాలవాహిని
కలిపివేస్తాను!

తెగువ తెచ్చుకు
చేవ తెచ్చుకు
తిరుగుతూ దేశాంతరమ్ములు
వ్యక్తికీ వ్యక్తికీ మధ్యా
వెలుగు నిచ్చేస్తాన్.

ఆర్తులను కాపాడతానూ
కార్తవీర్యార్జునుణ్ణౌతా
చచ్చు సిద్ధాంతములు కాల్చుకు
స్వర్గధామము కట్టుతా!

ఆంధ్ర విద్యార్థి సంఘము, కలకత్తా.

శ్రీ మండా బుచ్చిరామారావుగారు

శ్రీమతి టి. అన్నపూర్ణగారు

శ్రీమతి జి. కే. సీతాలక్ష్మిగారు

మరొక శ్రోత్రపేయమగు గానము

శ్రీమతి కె. అశ్వత్థమ్మ

నటించిన

శాంత సక్కుబాయి

ప్రదర్శనకు సిద్ధముగ నున్నది

థియేటర్ల వారికిని, వీక్షించు ప్రజలకును తృప్తిని కలిగించునట్టివి

రాయల్ టాకీస్ వారి తమిళ చిత్రములే !!!

చింతామణి } (హిందూదేశమున చిరివలె పెక్కు లేదన్ని వారములు ఒకేసారిలో ప్రదర్శింపబడిన చిత్రము మరేదియు లేదు.)

కోవలన్

లలితాంగి

కృష్ణార్జున

భామాపరిణయము

తూకుక్కుతరాకి—

వీనిని చూచియున్నారా ?

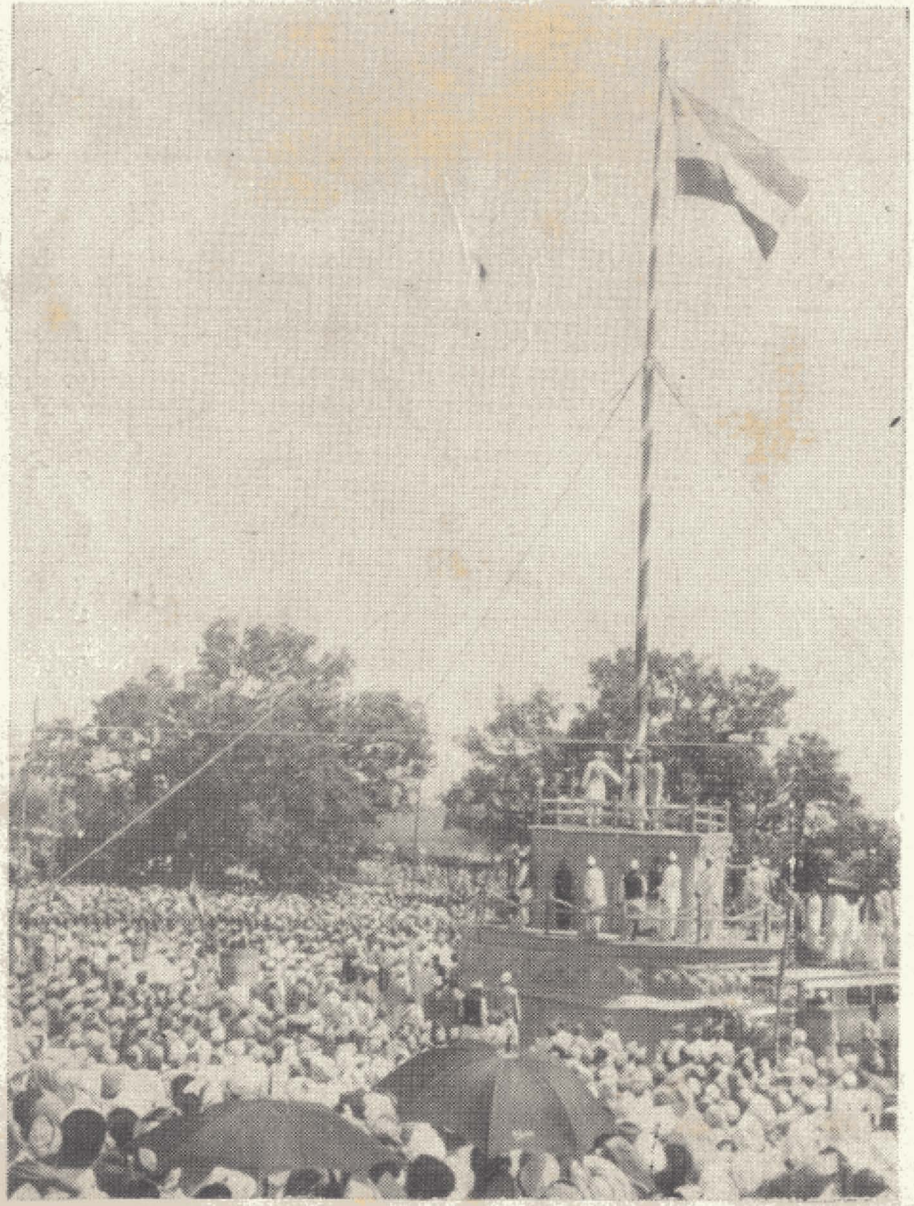

రాయల్ టాకీ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్,

120 సాతుమాళివీధి, : : మధుర,

బ్రాంచి : బాలకృష్ణ వన్, బెజవాడ.

౫౨-వ దేశీయ మహాసభ, (విష్ణుదత్తనగరము) త్రిపురి.

విష్ణుదత్తనగరము, జెండాచౌకు.

కాంగ్రెసు ప్రదర్శనము: కళామందిర ద్వారము

గుంటూరు హిందూనాటక సమాజము (ఘట్టు కంపెనీ) వారి హరిశ్చంద్రలోని ఒకదృశ్యము.

శ్రీ హరి ప్రసాదరావుగారు (హరిశ్చంద్రుడు) శ్రీ గోపల్లె హనుమంతరావుగారు (చంద్రమతి)

పై నాటకసమాజమువారి శాకుంతలములోని ఒకదృశ్యము.

శ్రీ హరి ప్రసాదరావుగారు (దుష్యంతుడు) శ్రీ గోపల్లె హనుమంతరావుగారు (శకుంతల)

కొరవంజి

చింతా దీక్షితులు

కొరవంజి అనగా ఎరుకలసాని అని అర్థము.

కొరవంజి పదమునకు కురవంజి అనే రూపాంతరంకూడా గ్రంథములలో కనిపిస్తోంది.

ఈ ఎరుకలసాని పూర్వకాలంలో ఎక్కువ పలుకుబడి సంఘములో సంపాదించుకొంది. రాజులున్నూ రాణీలున్నూ ఆవిడకు సులభముగా దర్శనమిచ్చి ఎరుక చెప్పించుకొని ఉచితవిధంగా బహుమతు లిచ్చేవారు.

కదిరీపతి వ్రాసిన శుకసప్తతిలో ఒకకొరవంజి రాజుగారి దర్శనానికి వస్తుంది. ఆవిడను కవి యీవిధంగా వర్ణించాడు:

"ఇఱుకువలిపుబ్బచన్నుల
యెఱుకుంజవరా లొకర్తు యెఱుకో యవ్వా
యెఱుకో యని తనచందం
బెఱుకపడంగా బజార వెలయింపఁ గదిసెన్.

అప్పు డప్పుడమికాంతుం డమ్మహీంద్రుండు పరిచారికాజనంబులవలన విని సవధరించి సమ్ముఖమునకు రావించిన —

సవరనిపనివన్నె అవిక పిక్కటిలంగ
నులుకుపాలుబ్బుసబ్బలు సొలంగ
ముంగేరులను ముఖాంబుజమున జొకవింత
బొలుపు దెల్పెడు పచ్చబొట్టు లెసఁగ
నుఱుదు పుసవోన్యంటు బెడఁగులో నిడుకొన్న
ముద్దుటబల్కుల చిన్ని బుడుతఁ డమరఁ
దరతరంబులనుండి తనయింట వెలయు పు
త్తడి పైడిబుట్ట మస్తమున వెలుఁగ
బొమలసందున నామంబు, భూతిపూఁత
నెన్నుదుటఁ, బక్కి టవి డెంబు, కన్నుఁగొనలఁ
గాటుక, రహింప వచ్చి యాపన్నశేంద్రు
చరణముల కొరగా మొక్కి చక్క నిల్చి;

ఇది దారికట్టు, మునక
ట్టిది, కొంతావళ్ళకరణ మిది నీమది కిం
పొదవింపు నోనరేశ్వర!
పదిలంబగ దెల్పి కొన్ని బదవికలొసఁగెన్.

తలఁపున నిది గారడి మని
తలఁపకుమా, పింగఁ డల్ల తజ్ఞోంపదరిభ
దల మోచి తెచ్చినవి యివి
తల నుంచుము పడఁడి వా రొకలముంచి కృపా!

అని విన్నవించిన యమ్మత్తకాశినీకరాంబురుహాదత్తం బగు నయ్యుత్తమదివ్యౌషధత్రయంబు రయంబున గ్రహించి కరుణావలోకనపరుండై ప్రియ వినయ గంభీర భావణంబుల నిట్టు లనియె—

ఏయే ధూములఁ జూచినావె కొరవం
జీ! రూపలావణ్యకే
ళీయుక్తిందగు కొమ్మ లెందుఁ గల రే
తన్మండలీ వాసభా
వాయత్తైకవిలాసకైతవుల చే
లం దెవ్వరింటెందు న
యాన్యాయవార్తలు తెల్పవే మదికమం
దానందమిం పొందఁగన్."

ఉత్తమదివ్యౌషధాలు అమ్మడమే కాకుండా కొరవంజి చేతులు చూచి భవిష్యత్తుకూడా చెప్పుతుంది. తన వేషమహిమవల్ల నైతేనేమి, తన మాటల చమత్కారమువల్ల నైతే నేమి, వర్తమాన భూత భవిష్యత్తులు కరతలామలకం చేసుకొన్న తన ప్రజ్ఞవల్లనైతేనేమి — ఈకొరవంజి తెలుగువాఙ్మయంలో నే కాకుండా కన్నడ ద్రావిడ వాఙ్మయాలలో కూడా శాశ్వతస్థానం సంపాదించుకొంది.

తెలుగు ప్రబంధాలలో అక్కడక్కడ కొరవంజివర్ణనలు కనిపించినా అవి అంత చెప్పుకోదగ్గవి కావు. కాని పాతతెలుగు నాటకాల్లో సాధారణంగా ఈ కొరవంజి ప్రధానస్థానం ఆక్రమించుకొన్నది.

ఈపాత తెలుగు నాటకాలకి యక్షగానా లని పేరు.

తెలుగు ప్రజాసారస్వతములో బాలవాఙ్మయం, స్త్రీల సారస్వతం యక్షగానాలూ దివ్యమైన శాఖలని యిదివరలో నిరూపించాను. యక్షగానాలు పండితులూ పండితకవులూ వ్రాశా రనిన్నీ, మహారాజులూ, దేవుళ్లూ వాటిని ఆదరించా రనిన్నీ

అవి రసవత్తృబంధము లనిన్నీ యిది వరలో మనవి చేసికొన్నాను.

కొన్ని యక్షగానాలలో — మరీ ప్రాచీనమైనవాటిలో — కొరవంజి పాత్ర లేదు. రుద్రయ్య సుగ్రీవవిజయములో కొరవంజి రాదు.

కొన్ని యక్షగానాలలో కొరవంజి పాత్ర ఉంటుంది. అట్టి యక్షగానాలకు కొరవంజులని పేరు.

"కొరవంజి పాత్రప్రవేశముగల యక్షగాన రచనమునకు కొరవంజియని పేరు"- ఆంధ్ర వాఙ్మయ సూచిక.)

వట్టివినోదం కల్పించడానికి మాత్రమే కాకుండా ఈ కొరవంజి కథానిర్వహణానికికూడా ఎంతో తోడ్పడుతుంది. సంస్కృత నాటకాల్లో విదూషకుడివంటిదే తెలుగు యక్షగానాల్లో కొరవంజి. తెలుగు కృష్ణలీలలనే నాటకాల్లో (యక్షగానాల్లో—) చల్లమ్మే గొల్లది ఈకొరవంజివంటిదే. వినోదంతో జోడించి కథానిర్వహణం జరగాలంటే ఈకొరవంజి ఉండితీరాలి — ప్రతాపరుద్రీయంలో పేరిగాడులాగ.

వినోదమూ, కథానిర్వహణానికి సహాయమూ కాకుండా ప్రేక్షకులలో విజ్ఞానబీజాలు చల్లుతుంది ఈ కొరవంజి.

"భామకలాపం"లో ఏవిధంగా గొల్లది వేదాంతోపన్యాసం చేసి ప్రేక్షకులకు విజ్ఞాన మందిస్తుందో ఆవిధంగానే కొన్ని యక్షగానాల్లో కొరవంజి పూర్తిగా వేదాంతబోధే చేస్తుంది.

ఇంతకీ యక్షగానాల్లో వేషం వేసుకువచ్చే కొరవంజి మామూలు ఎఱుకలసాని కాదు.

పార్వతీ పరమేశ్వరులు విలాసార్థము కిరాతవేషం ధరించిన విధంగా, భారతీదేవో, పార్వతీదేవో కొరవంజివేషం ధరించి యక్షగానాల్లో వినోదం కల్పిస్తున్నది, విజ్ఞానం వెదచల్లుతున్నది, కథను నిర్వహిస్తున్నది.

మన తెలుగులో ఉన్న కొన్ని కొరవంజి నాటకాలు :— జ్ఞానకొరవంజి, జీవకొరవంజి, భిన్నకవులు వ్రాసిన ఎఱుకల కొరవంజులు, రాజమోహన కొరవంజి, సత్యభామ కొరవంజి, జానకీసుఖోల్లాసకొరవంజి, వగైరా.

కన్నడంలోకూడా ఇట్టి యక్షగానా లున్నవి. "కన్నడసంస్కృతి" అనే గ్రంథంలో ఉదాహరించబడ్డ కొన్ని యక్షగానాలు : — పార్వతీ కొరవంజి, అర్జున కొరవంజి, కృష్ణ కొరవంజి, రామాయణ భారత భాగవతములు. — ఇంతే కాకుండా మైసూరు ఓరియంటల్ లైబ్రరీలో అముద్రిత పుస్తకములపట్టి చూస్తే యీయక్షగాన సాహిత్య మెటువంటిదో తెలుస్తుందంటున్నాడు గ్రంథకర్త నరసింహశాస్త్రిదేవుడు యం. యే.

మన తెలుగుకొరవంజి నాటకాల్లో వర్ణించబడ్డ యెరుకసాని ఎట్టిదో, దాని చాకచక్య మెట్టిదో, దానిమాటలనేర్పు ఎట్టిదో యీక్రింది ఉదాహరణములవల్ల గ్రహించవచ్చు.

(౧) గోకులపాటి కూర్మనాథకవి వ్రాసిన మృత్యుంజయ విలాసము—

పార్వతి శివునిగూర్చి తపస్సు చేస్తుంది. శివుడు సమాధిలో ఉంటాడు. మన్మథుడు తపోభంగంచేసి దగ్ధమైపోతాడు. పార్వతిని హిమవంతుడు తీసుకుపోతాడు. అప్పుడు శివుడు విరహవేదన పాలై పార్వతిని చూడవలె నని తహతహ లాడతాడు. తాను కొరవంజివేషం వేసుకొంటాడు. పార్వతిదగ్గిరికి వెళ్లి ఎరుక చెప్పతాడు. ఎట్లంటే —

"శివుఁడప్పు డాత్మీయ దివ్యాంగముల్ మాని
సకలమాయకళిమ నగవుఁ బూని
కరపరంగాకృతి కడిగంట నిలిపి
తరుగేంబుకళ ఫాలతటిఁ గీలుకొలిపి

* * *

పృథివిమహత్త్వంబు పిఱుఁదులయందు
పృథుతరభరసత హృదయంబునందు
బంధుర తేజంబు వాతెరయందు
గంధవహాత్వంబు కాయంబునందు

* * *

కలికిబంగరుపూల గాజులు దొడిగి

* * *

ముక్కునఁ బలుకెంపు ముక్కెర వెలఁగ
చెక్కుటద్దములపై చెల్గ చెన్నొంద
శిరమున రత్నభాసితపాత్రిఁ బూని
యెరుకతయై వచ్చె హిమశైలమునకు."

* * *

ఆటతాళము

"ఎరుకసాని వచ్చె ఎరు కనుచు ॥అను॥
ఎరుకలసాని వచ్చె నెరుకో యెరుకో యెరుకో యనుచు ॥ఎరు॥

మురిపెంపునడలతోన ముంగురు లల్లాడ —
సరసపుమాటల — చతురతతో — శిరమున నవరత్నఖచితమైన బుట్ట పెట్టి —
మెఱుపువలెను మేను మెఱయఁగను."

* * *

వచ్చి ఈవిధంగా తనగొప్ప చెప్పుకొంటోంది. —

అటతాళము.

* * *

సరసిజభవురాణి పరిణయమాట మా — యెరుకను కాదటవె — సురపతి పౌలోమి శోభనకృతి మా — యెరుకను కాదటవె మాయాదేవి — తిరుమలకి శ్రీదారాక్షణగాఁ జెప్పి — తనుకోర్కె లందెదనె — యో దేవి! యెరుకగలవారు గల రెందరైన మా — పరికత్తురె రమణి!

ద్విపద

అంగన యీమాట లాలించి వేడ్క
బంగారుచేటలోపలి ముత్తియములు
నుమ్మూళు తన కర్ణంబుజమునఁ బట్టి
సమ్మతి ఫాలదేశంబున నిలిపి
మ్రొక్కియిట్లనె శిల్తిమునఁ దలపోసి
మిక్కిలికంటిసామికిని నాపూవు
వెన్నదు వయువచ్చు చెప్పను పెండ్లాడు
చెన్నఁడు నాకోర్కె లీడేరు ననుచు
చేతముత్తియములు చేటలోఁ బోసి
నాతి యందిచ్చెను నగుమోముతోడ
నాయెరుకలసాని యాత్మదైవముల
బాయని భక్తితో ప్రస్తుతి చేసె!

ద్విపద

* * *

శ్రీభారతిదేవి మోపల్కుమాత
పరఁగంగ నాజిహ్వఁ బాయకయుండి
దొరనొందవకుండఁగ వృత్తముల్ మరుపు
లగవాలు తొలఁగించె శిగనేళ్ళపరుస
పనివాలు లెస్సగ హాంగంగజేయు
నల్లంబులో నిల్వఁ ద్రోకె శెలార!
కొల్లాపురీదేవి! నోరెద నిన్ను

* * *

యీకాంతమనసు నాయెడ వచ్చునట్లు
వాకేయరే నాదు వాక్కున నిలిచి.

అని యిస్వను యెంటి వాల్గంటి వంటేలి వని కేలు గీలించి యేమని యెరుక చెప్పుచున్నది—

అనాదేవి భాగ్యంగల చెయ్యి, పతిష్ఠగల చెయ్యి, సంతానముగల చెయ్యి, నల్లని చెయ్యి;

అనాదేవి యొక్కతలంపు జేసినావు, యొక్కకోరిక కోరినావు, యొకదొడ్డమే లడిగినావు,

అది కాయో పండో, కల్లో నిజమో, అవునో కాదో, చేకూడునో చేకూడదో యని వెవకముందు లెక్క లాడుతున్నావు,

అది కాయ కాదు పండు, కల్లగాదు నిజము, శీఘ్రంబే యింతలోన చేకూడు తున్నది.

అది యేలోపకార్యమంటె యిదుగో యీ కోపు, ఆడవారివంక తలంపా మొగవారివంక తలంపా అంటే యిదుగో మొగవారంటే గడ్డంబు ఆడవారంటే లక్కొకు —

యిదుగో నీయెదలో తలంపు యెన్నాళ్ళకంటె ఒకటే రెండే మూఁడే ఒకటంటే ఒక యేఁడు గాదు, రెండంటే రెండేండ్లు కావు, మూఁడంటే మూఁడేండ్లు కావు, శీఘ్రంబె, యింతలోన చేకూరుతున్నది, యింక నాకేల, కోడెగాడితో తక్కెర టెక్కరలాడుకుంటా కులకమున్నావె, అప్పుడు నన్ను మెచ్చేవే, కోర్కె లిచ్చేవే,

* * *

నీకు నాథుండె నరెవ్వడ నని యిప్పుడిచ్చుటనే యున్నాడు, నీపై చాలా దయ వచ్చింది, శీఘ్రంబె పెండ్లియాడు, నీకోర్కె చేకూరు, నమ్ము నాబుట్టలోడని నమ్మించి చెప్పిన —

* * *

ద్విపద

అంత నమ్ముంతి యింతం తెవరాని
సంతోష మంది యాశ్చర్యంబు నొంది

* * *

యెరుకలసానిగా చెన్నునాపాలి
పారకృపయూర్తియై యవతరించినది
ఇచ్చెలి మెచ్చి నే నే మిచ్చుదాన
నిచ్చెదను జగంబు లిచ్చినఁ జాల
వన తీనపూ క్తికహారంబు కంఠ
మున వైతె మల్లెపూ మొగ్గలదండ
వరునిపై వరియించి వైచెనో యనఁగ

* * *

వినయవాక్యములచే టీకొల్పె నంత.

కథానిర్వహణానికిన్ని, వినోదము చేకూర్చడానికిన్ని యీకొరవంజి ఏ విధంగా తోడ్పడిందో గమనించదగ్గ విషయం.

(౨) రంగాజమ్మ వ్రాసిన మన్నారుదాసవిలాసనాటకం —

దరువు

"చెలువ మన్నారుదాసుపై వలపు నిలుప
లేక, కలవరింపుచున్న కాంతిమతికి
దలఁచిన తలఁపెల్లఁ దారాక్షణగాఁ దెల్ప,
నల చెంగమ్మ యెరుకచెలువయై వచ్చె"

చెలికత్తె ఎరుకసానిసంగతి కాంతిమతికి చెప్పుతోంది —

"విను కాంతిమతి! యెకవింత యీవేళ
మినుకుబంగరుఛాయ మెఱయు నెమ్మేను
సుప్పాణిముత్యాల సొబగుకమ్మలును
గప్పురాజిగిమించు కస్తురిబొట్టు
బలుచని చెక్కులు బటువుపాలిండ్లు
జెలువైన కొంగేలఁ జెలఁగుచెత్తంబు

* * *

విరులచెండును నెమ్మిసింఛంబు మెఱయ
నరమున బురుకని హొయలుగాఁ బూని

* * *

ఎఱుకత యొక్కతె యిదె రాజవీధి
నోలవుగా వచ్చుచున్న దోయమ్మ.

కాంతిమతి కొరవంజిని పిలిపించింది. ఎరుకసాని వచ్చి తనయిష్ట దేవతలను కొనియాడిం దీవిధముగా-

శ్రీరాజగోపాల, ద్వారకావాస,
బంగారుమువ్వ, శంగమరేండా,

* * *

వల్లనిదేవర గొల్లలపామి

* * *

యాకలికి తలంచిన తలంపు నిజముగా బలుకవయ్యా, నిక్కముగా బలుకవయ్యా, తార్కాణగా బలుకవయ్య —

అమ్మయమ్మ, అమ్మయమ్మ, కెయి చూపు, కెయి చూపు, కెయి చూపవే
దుండీ, దనముగల కెయ్యే, ధాన్యము
గల కెయ్యే, బంగారు కెయ్యే, భా
గ్గముల కయ్యే దుండీ, అటునిటు
చూపక నీ కెప్పేసరి ఉంకొని
వినవే దుండి, కంప్లంటే తోడు, కడు
పంటే కొడుకు, కంటెంటే మగండు
వొండే రెండే వొండు ....
అరం దేరితముగా దంటా అడిగేనే
...... అయితే తెలిసేను వినవే దుండి—
"వేయారు వలుల వలయుదు దక్షిణ
నాయకుండని మించి పలుపొందువాడు
అతడే నీపతి యను పందుకు తార్కాణ
యితడైన చెప్పెలి యిదిగో వచ్చీనే

అని పలికి యాకలికి చిలుకలకొలికిచేత సకల బహుమతులు తెంది నిజమందిరంబు చేరె.

* * *

(3) తులాభారం అనే యక్షగానం (కవిపేరు తెలియదు.)

"బ్రహ్మసమ్మతిని యాభారతీ దేవి
యెరుకలవేషంబు (యింపుగా) దాల్చి
భామను చూడంగ భామిని వచ్చె.

దరుజంపె

జిలుగుబంగరుచీర చెల్లనిజారుకుచ్చులు
మెరయగా| గరిమతో గుబ్బంపు చం
దురుకావి రవికయు దొడుగుచూ|
వచ్చె నెరుకత అహహా||

చొక్కమగు రత్నములు చెక్కిన
బుట్ట శిరమున బెట్టుకొని|
పందనపుక బ్లమరవేపిన
పరుచ బెత్తము చేతబట్టుకు ||వచ్చె||

ఫాలమున పసియూడు అల చెలవంక
పాపిటబొట్టుతో| సోగకన్నులు వాలు
చూపులు వైడూర్యపచ్చాబొట్టుతో||
వచ్చె||

అంద మలరగ రొమ్మమాపున ఆదకంపును గట్టుకు| మందయానలతోటి కీధులు మళ్లీ మళ్లీ తిరుగుచూ|| వచ్చె||

చిలుకతాళియు కంకణమ్ములు
చెలగు దంతపు కమ్మలున్|
చెలయు ముత్యపు సరులు గవ్వల
పేరు లల్లలనాడగా.

* * *

దరుజంపె

యెరుకోయమ్మ యెరుక| వచ్చేది పో
య్యేది యెరుకా| రాగల దర్యేది
యెరుక దానంబు జేసినా యెరుకా|

* * *

వారణాశికి బోతి నవ్వా| అన్నపూర్ణ
కెరుక జెప్పితి నవ్వా| వరహాలపే రి
చ్చె నవ్వా...

అప్పుడు సత్యభామ అడుగుతోంది.

దరువు

"యేమీమదానావె యెరుకతా| నీ
కెందారు సవతులే యెరుకతా|

* * *

మగడు నీపై నెపుడు యెరుకతా|
మక్కువతో నుండునా యెరుకతా.

* * *

బుట్టమువంపర ముమ్మారు పూజ జేసి
భాగ్యవతిరైన శ్రీసత్యభామ సపుడు
భయికి జెబ్బంబు తివ్రవేళ్ల బుట్టమనియు
యెరుక జెప్పంగదొడగె నామగునిబొమ్మ.

* * *

శ్రీవెంకటేశ్వరాశ్రితపారిజాత
మంగళాద్రి నృసింహ మదనగోపాల
బెజవాడ మల్లయ్య వేరికోటయ్య
జల్లెళ్ల కనకయ్య శ్రీసుబ్బరాయ
కోరిక లిచ్చేటి కొల్లాపురమ్మ
గుంటూరు సర్వేశ సువ్వలచెన్న
ఓసగంటిపురమ్మ ఓకూనలమ్మ.

* * *

దుండి, వకమేలు కని యడిగినావే, యవ్వో యవ్వా, పతులకు సాధ్య మగుచోట నందుకే యవ్వ— నారదముని వచ్చెనే యవ్వా, వ్రత మడిగితివే యవ్వ, మగని దాన మిమ్మనెనే యవ్వ, పద్దనకపోతివే యవ్వ, చిరునవ్వు నవ్వితే యవ్వా—

* * *

ఎరుకసాని తనగొప్పతనం చెప్పుకొని చివరకు చెప్పిన మాటలు—

* * *

"అవ్వా అవ్వా వకటే, రెండే, మూడే, నాలుగే, నాలుగంటే నాలుసంవత్సరాలు గావు .... నాలుగుదినంబులలోనే నీ బొక్కగొప్పనోము నోచేవే యవ్వా, నీవు కెనిమిటిని పారుజాతపువ్వుమునకు గట్టి దాన మిచ్చేవే యవ్వా, నీసవతు లందరు నీమోటకు కయ్యానికి వత్తురే యవ్వా, సవతులలో నీవు చాలా కించనొందుదువే యవ్వా...

* * *

(4) ఏనుగలూరి పాపరాజు వ్రాసిన రుక్మాంగదచరిత్ర అనేయక్షగానం —

మోహిని విరహబాధపడుతుంటే "సిరజగర్భునిపంపున గారవమున యోగమాయ" యెరుకత వేషముతో వచ్చింది.

"అంగన! నాదుపేరు కొర
వంజి యటండురు; నాదుసామియున్
కొంగడు; తావు ద్రోణగిరి
సీమ, జను లొక్కనిచూడ నెప్పుడున్

పొంకము సోఁక చెప్పి వర
భూషణముల్ కొని వార్త కెక్క మా
బంగరుపల్లెవాని మదిఁ
బాయక నమ్మినవార మెర్యొవన్."

*　　*　　*

అని యీవిధంగా ఎఱుక చెప్పుతుంది.

"సూర్యవంశములో శ్రేష్ఠుండైన రుక్మాంగద రాజేంద్రుండు నిన్ను వివాహమాడి అన్యకాంతల గూడినా వని నీమనస్సున శంకించినావే చక్రి తల్లీ, ఆయన నీయందు మోహితుడైవాడు, అన్యకాంతల గూడనివాడు వినవోయమ్మ."

అంతేకాకుండా స్త్రీ సాముద్రికం కూడా చెపుతుంది యీ కొరవంజి.

"శుక్లపక్షంబు పంచమి శుక్రవార
మంచితంబుగ నతివల కగును మేలు.

"తరుణికి దాపలికుచమున
స్థిరముగ కెంపులరుమచ్చ దీకొనియున్నన్
వరసుతుఁడు పుట్టు ...."

*　　*　　*

"పొలఁతికి దాపలిపక్కను
తిలకమువలె మచ్చ గలిగి స్థిరమైయున్నన్
తొలిచూలు కొడుకు గలుగును."

*　　*　　*

"మందాకోదరగతి భూ
మండలమున తరుణికుక్షి మూవితమైనన్
మెండుగ లాభము భాగ్యము
పండితులనుసుతులఁ గాంచుఁబరమప్రీతిన్."

(౫) వెంకటరాయకవి వ్రాసిన లేపాక్షి జలక్రీడలనే నాటకంలో ఎరుకలవారి పుట్టుపూర్వోత్తరాలు వర్ణించబడ్డవి.

"......అఖిలభూతముల
తెర గెల్లఘంగులు తెల్లంబుగాను
ఎరుకగల్గినవార మాటకు మమ్ము
నెరుకలవారని యందు రే చెలియ."

అంతేకాకుండా ఈ క్రింది విద్యలు కూడా తనకు వచ్చునని కొరవంజి చెపుతుంది.

"స్తంభన, వశీకరణ, ఆకర్షణ, ఉచ్చాటన, విద్వేషణ, వ్యోమగమన, పరకాయ ప్రవేశాది విద్య లెరుంగుదునే యవ్వా; పర మంత్ర, పరతంత్ర, పరయంత్ర భేదంబు లెరుంగుదునే యవ్వా; అశ్వలక్షణ, గజ లక్షణ, రత్నలక్షణ, స్త్రీలక్షణ, పురుష లక్షణ సాముద్రికలక్షణంబు లెరుంగుదునే యవ్వా."

*　　*　　*

ఈమె శ్రీకృష్ణబాలునికి చెయ్యి చూచి సాముద్రికంకూడా చెపుతుంది.

(౬) పార్వతికొరవంజి అనే కన్నడగ్రంథంలోకూడా కొంచెం హెచ్చుతగ్గుగా ఎరుకలసాని తెలుగునాటకాలలోవలెనే ప్రవర్తిస్తుంది —

దశరథుడు పుత్రకామేష్టి ఆచరించిన తరువాత కౌసల్య గర్భవతి అయింది. అప్పుడు

"పరమేశ్వరను పార్వతియన్ను కరెదు

ఏకతాళ

కొరవంజివేషదలి ధరణి పోగువుదు
అరసి కౌసలెగె నీకణియ హేళువుదు.

(పరమేశ్వరుడు పార్వతిని పిలిచి కొరవంజివేషం వేసుకొని కౌసల్యాదేవికి ఎరుక చెప్పమంటాడు)

కొరవంజివేషం యిట్లా ఉన్నది:

"హిడిదళు మొరదు బళాన్న బెత్తదు బెళ్ళి శిశువు బెన్నిగె కట్టి కొరవంజి (చేత బంగారు బెత్తము, మూపున చిన్న శిశువును కట్టుకొంది.)

"తరుణి రన్న మాతుకేళియమృతవాక్య కరెయుకా బెసదు కొల్లాపురదమ్మనాణె."

(కొల్లాపురమ్మ ఆనమామ్మ, ఎరుక చెప్పుతా, నామాట అమృతవాక్యం.)

ఈమె తన దేవతలను పేర్కొంటోంది.

"వాకొల్లాపురదమ్మ గోవిందరాజ సోభానద్రైయ్యన సోమేశలింగ కొండలగిరితిమ్మ కోనేటిరాయ చెలువ అహోబలరాయ జానకీరమణ కంబదరాయనెకదుర్గిశ, కల్యాణ బసవణ్ణ కరుణదిందింగా..."

*　　*　　*

ఇంతలో

"సింగాసానియ నరసుత్త యరుకలసింగను బందవ ళెంతెని."

పైపదములు తెలుగుకూ కన్నడముకూ సమానముగా ఉన్నవి.

కొరవంజి కౌసల్యాదేవికి పుత్రోత్సవవార్త చెప్పి సెలవుతీసుకొంటుంది.

కౌసల్యాదేవి కొరవంజికి

"ముత్తురత్నంగళం, బట్టెముత్తుంబి బురుకనిగె హోలు తుప్పదనెరెదు అనేకవస్త్రాభరణగళింద అలంకరిసి కళుహిదళు."

*　　*　　*

పై విషయములనుబట్టి చూచిన తెలుగు యక్షగానములు ప్రశస్తమైన వాఙ్మయశాఖ అనిన్నీ, ద్రావిడ వాఙ్మయంతో సంబంధంకలవి అనిన్నీ వెల్లడి అవుతోంది.

ప్రేమ రాజ్యము

ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ

"ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ". ఇది "బహుస్యాం ప్రజాయేతి" అను సంకల్పము జనించుటకు పూర్వపు భూమిక. అది సత్. అది కేవలము సత్-మాత్రమే యైనచో సంకల్పము గలుగదు. అది శుద్ధ ప్రేమస్వరూపము గూడాను. అందువల్లనే సృష్టికార్యమునకు సంకల్పించినది. సంకల్పింపగనే ఒకటి రెండయినది. ద్వైతము సిద్ధించినది. కాని లింగభేదము కలుగలేదు. లింగభేదము కలిగినది మూడవభూమిక. ఇదియే త్రిమూర్తిఘట్టము. ఇప్పటికిస్థితి కంతకును శక్త-శక్తి స్వరూపము సిద్ధించినది. పృథక్ భావ మేర్పడినది. ఏకత్వమునకు బహుత్వము రా మొదలిడినది. ఈస్థితియందే మహామైథున కార్యమునందు తిక్కన "శుక్ర మగ్రభాసితమగు" నని శాంతిపర్వమున జెప్పినాడు. పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతమును - ఇంతియే కాదు - స్తంబ బ్రహ్మపర్యంతమును - ఇంతి యే కాదు- తత్పూర్వమున సహితమును స్త్రీపురుషతత్వముల పరస్పర మేళనముచేతనే సృష్టి వికాసము జెందుచున్నది.

పరబ్రహ్మము వరుసగ మహాపరనిర్వాణ, పరనిర్వాణ, నిర్వాణభూమికలనుండి దిగి విజ్ఞానమయ, మనోమయ, కామమయ భౌతిక భూమికలయందు సహితము అవతరించి అనుభవించుచున్నాడు. భూమికలలో ఒకకోశమునుండి మఱియొకకోశమునకు సంకోచవికాసములు స్వవశమున గలుగవచ్చునుగాని భౌతిక భూమికయందు స్థిరత్వ మేర్పడకుండుటచే ఈభూమికయందు అమృతత్వము ఇంకను సిద్ధింపలేదు. అందఱు మతకర్తలును సృష్టియొక్క గమ్యస్థానము "అమృతత్వ మానశుః" అని అమృతత్వమును స్వభుక్తములోనికి తెచ్చుకొనుటయే యని చెప్పుచున్నను, గమ్యస్థానమును చేరుటకు దారిలో నున్నామని తెలియక ప్రస్తుతస్థితియే యథార్థ మని గ్రహించి జననమరణములనుండి విముక్తి నొందుటయే పరమార్థ మనియు - సృష్టి అనిమిత్త మనియు తలంచుచున్నారు.

భగవానుడు నామరూపరహిత మయినస్థితినుండి సృష్టిని నామరూపసహితస్థితికి దెచ్చి ధాతువృక్షజంతువర్గముల దాటించి మానవుడను నొక మహత్తరవస్తువును ఫలింపజేసినాడు. కాని యితని కింకను సంపూర్ణానుభవము గలుగలేదు. సర్వతోముఖజ్ఞానము సిద్ధించలేదు. నిర్మలానందము లభించలేదు. ఈస్థితి సప్త భూమికలయందును అమృతత్వము గలిగినగాని సమకూరదు. ముక్తియనగా బహుకాలవికాసమువలన భగవంతుడు లభింపజేసిన సప్తభూమికల బ్రద్దలుగొట్టుట గాదు అనగా; ఉపాధుల నశింపజేయుట గాదు ; ఇది వెనుకకుబోవుట. సప్తభూమికలయందును అమృతత్వమును సిద్ధింపజేసికొనుటయే పరమగమ్యము.

సృష్టియంతటను పరివ్యాప్తమై యున్న స్త్రీపురుష సంబంధమే అన్నిటికిని మూలము. శక్తి-శక్త రూపమున నున్న యీ పురాణ దంపతుల సాంగత్యమే అన్ని సంబంధములకును ఆధారము. సృష్టి యంతటను నిరంతరము నీ మహామైథునమే సాగి ఉత్పత్తికి కారణ మగుచున్నది. ఈ స్త్రీపురుష సంబంధమే నాయకీ నాయక పితా మాతా పుత్ర ప్రభు భృత్యాది సంబంధముల కన్నిటికిని కారణమయినది. స్వదార పుత్రాదిక పరిపోషణమునకు ధన మవసర మయినది. గృహధర్మములు సంఘ ధర్మములు, రాజధర్మములు ఈ సంబంధముల పరివర్తనమున కేర్పడినవే. వర్ణాశ్రమధర్మము లీధర్మముల నిర్వహించుట కేర్పడినవి. సృష్టి కార్య నిర్వహణమున కంతకును పరమ గమ్యస్థానమును పొందుటకు అవసరమయిన ధన దారపుత్రేచ్ఛలు ఈషణము లని త్యాజ్యము లని ఎందు కన్నారో తెలియను. "అతి

"సర్వత్ర వర్జయేత్" అనునది సత్యము కావచ్చును. అంతకుదప్ప ఈ యీ మనసిద్ధాంతమునకు తావు లేదు.

సృష్టి ప్రవర్తకుల విషయమును వదలి స్త్రీపురుషరూపియగు కుండలి రూపమున శక్త - శక్తులు అవతరించి సమష్టిరూపమునను వ్యష్టిరూపమునను సృష్టికార్యమును నిర్వహించు కార్యమును కొంత విమర్శింతము. జలసృష్టి కాకపూర్వము సప్తమ భూమికయందు జరిగిన వికాసవర్ణనము మనకు సమగ్రముగ చిక్కదు. మహత్ తత్త్వము, అహంకారము జనించి 'ఆకాశాద్వాయుః, వాయో రగ్నిః, అగ్నే రాపః, అద్భ్యః పృథివీ, పృథివ్యాం ఓషధయః' అని అస్థూల వర్ణనముమాత్రము మన కున్నది. అవతారములలో మొదటి దయిన మత్స్యావతారము జలసృష్టిలోనిది. వాస్తుశాస్త్రమున రాళ్లకుకూడ లింగభేద మంకురించినట్లు కన్పట్టుచున్నది గాని, వ్యక్తి కుండలి ధాతువర్గమున అనుభవమును సేకరించుకొని వృక్షవర్గమున ప్రవేశించినప్పటినుండియే దాంపత్యభేదము పరివ్యక్త మగుచున్నది. జీవకణము మొట్టమొదట సముద్రతీరపు నీటిపై తేలియాడ ప్రారంభించినది. అది విరివిగ విస్తరించి ధాతువర్గముగ మారినవి. ఇచ్చట స్త్రీపురుష భేదము స్పష్టముగ గన్పట్టుచున్నది. పృథక్ భావమును పొందని మొదటి శక్తి-శక్త స్వరూపము (పార్వతీ పరమేశ్వరులు)వలెనే వృక్షసృష్టిలో స్త్రీ-పురుష తత్త్వములు రెండును ఒక వ్యక్తియందే ఉండి స్త్రీపురుష చిహ్నములు రెండును ఒక వ్యక్తియందే కన్పట్టును. బెండ, చిక్కుడు మొదలయిన వానిలో స్త్రీపురుషతత్త్వములు ఒక చెట్టునందే ఉండి స్త్రీపురుషావయవములు రెండును ఒకపుష్పమందే కన్పడి అన్యోన్యసంయోగము గలుగును. తరుగుల్మ లతాదులలో బహుభాగ మీ జాతికే చెందియున్నవి. కాకర పొట్ల బీర మొదలగువానిలో పిందె పూవులు వేరుగా నుండును. ఇవి స్త్రీలు, వట్టిపూవులు పురుషులు. దీనియందలి పుప్పొడి రేతస్సు. కాని యీ రెండు పూవులును ఒకచెట్టుననే ఉత్పత్తి యగును. ఆడ మగ చెట్లభేదము వృక్షవర్గములో బహుతక్కువ. తాళ్లలో పోతుతాడి పెంటితాడి అని వేరుగా నుండును. బొప్పాయి మున్నగునవి ఈవర్గములోనివి. మొత్తముమీద స్త్రీలు పురుషులు అని వేరుగా నుండుట చెట్లలో బహు తక్కువ. ఒకటిగా నున్నను విడిగా నున్నను సాయంకాల మగునప్పటికి చల్లగాలి వీచుటకు మొదలిడుతోడనే చెట్లు పులకరించి ఒడలు పొంగి పుష్పవతు లగును. కింజల్కముల నుండి పుప్పొడులు జారి వానియందలి కోట్లాది జీవకణములు విచ్చలవిడిగ విహరించుచు పుష్పాండములకై అన్వేషించుచు ఒక్కొక అండము దొరకినప్పుడు దానిలో ప్రవేశించుటకు చోటు దొరకక బహు అండములు పోరి బలముగలవి అండములో జొరబడును. ఈ పోరాటము జంతు మానవవర్గములలో కంటె వృక్షవర్గములో తక్కువనుటకు వీలు లేదు. చెట్లపడుచులలో సహితము సీసంగమాకాంక్షను బెట్టి పురికొల్పి పోటీలు పెట్టి సృష్టికార్యమును చిత్రమును చిత్రముగ నిర్వహించుకొనుట వేడుకచేత గాబోలు. ఈ కార్యము తనను భగవానుని కైవ్యక్తికముగా దోచదు గాబోలు. పెద్దవాండ్లను మన మే మనగలము? గొప్పవాండ్లు రంకు పోతే అది నోమో వ్రతమో అంటారు. చిన్నవాండ్లు వ్రతము చేస్తే ఏ రంకుతనమునకో అంటారు. ఇది లోకమర్యాద.

ఈ దారేషణముతోపాటు చెట్లలో పిందెలను, కాయలను, విత్తనములను రక్షించి పెంపుచేయుటకును, తమకును, తమసంతానమునకును ఆహారము సేకరించుటకును చేయు ప్రయత్నములును కాంక్షయును జంతు మనుష్య వర్గములలోవలె మిక్కుటముగనే యుండును. ఈ కోరికలను ఈషణము లని పాడు పేరు పెట్టుటకంటె స్వవికాసమునకు ఆద్యధర్మ మయిన స్వపోషణ సంతాన రక్షణధర్మ మనుట మేలు. ఈషణశబ్దమునకు అసలు కోరికయనియే అర్థమయినను ఇటీవల వేదాంతులీ యపార్థమును గల్పించినారు.

ఇక జంతువర్గమును విచారింతము. పరిసృపములలో ద్విలింగజాతులు కలవని ప్రకృతిశాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. వీనిని 'హెర్మాఫ్రడైట్స్' అను పేరుతో నీజాతులు దక్షిణ అమెరికా సముద్రతీరమున పెక్కు లున్నవి. ఇట్టి ద్విలింగజాతులు అనూపస్థలములలో కొన్ని గలవని చరకములో వ్రాయబడి

యున్నది. కాని సృష్టిలో, జంతుసృష్టి ప్రారంభములో లింగవిభేదము పూర్తియయినది. అయినను జంతువులలోను మానవులలోను గూడ లింగవిభేద మేర్పడినను స్త్రీలలో పుంస్త్వమును పురుషులలో స్త్రీత్వమును అణిగియున్న చిహ్నములు వ్యక్తమగుచునే యున్నవి. పురుషులలోను మగ జంతువులలోను బిడ్డలకు స్తన్యమిచ్చు పనిలేకున్నను యుక్తవయస్సు వచ్చునప్పటికి పెరుగకున్నను స్తనచిహ్నములు గన్పట్టుచున్నవి. స్త్రీలలో బ్రహ్మచారిణులకును కాన్పు లుడిగిన వారికిని మీసము లంకురించును. కాని స్త్రీ పురుషభేదము మాత్రము జంతుమనుష్యవర్గములలో వేర్పడి కన్పట్టుచున్నది. మరికొన్ని వేల సంవత్సరములలో సీభేదము మానవులలో సంపూర్తియగును గాబోలు. ఒక్క మానవులలోనేగాక దేవయక్షగంధర్వులలో గూడ స్త్రీపురుష భేదము పురాణములు చెప్పుచున్నవి. అక్కడ ఈభేదము సంపూర్ణమయినదో లేక సాంకర్యమయినదో తెలియదు. కాని విచారణీయము.

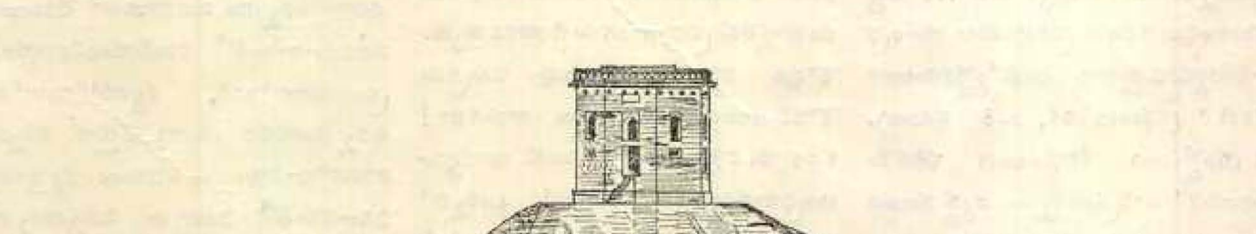
“శరీర మాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం” అను సూత్రప్రకారము జీవుడు స్వవికాసమునకై శరీరధారియై యుండుటయు, వీలయినంతవరకు జీవితమును పొడిగించుకొనుటయు అవసరము. ఇందుకు స్వరక్షణము సంతానమును బడసి పెంచుట అను రెండు ధర్మములును సర్వసామాన్యములు. ఆహారనిద్రాభయమైథునము లను నాలుగు సామాన్య ధర్మములను భర్తృహరి చెప్పినాడు గాని వీటిని స్వరక్షణ తిరిగిపుట్టుట అను రెంటి క్రిందికి దేవచ్చును. ఈ రెంటిని గూర్చి మన మిచ్చట కొంత వరకు చర్చించవలసి యున్నది. మొదట స్వరక్షణమును గూర్చి యోచింతము. ఆకలి దీర్చుకొనుటయు రుచి ననుభవించుటయు ద్వారా సీపని నెరవేరుచున్నది. ఈ రెంటిని జరుపుకొనుటకై ఆహార పదార్థములను లేక వాటి విలువ రూపమయిన ధనమును నిలువచేసికొనుట అవసరమయినది. జంతువులాకలి యైనప్పుడు పదార్థములకై దేవులాడును. మానవుడు ముందుగా నిలువజేసి పెట్టుకొనును. ఈ పనిలో లోభము, దూబరతనము, అతిసంచయేచ్ఛ, పరధనాపహరణము, అరుకువరోగములు, బీదతనము, ఐశ్వర్యము, దానధర్మములు, ధనికవర్గము, వైరాగ్యము మున్నగునవి బయలుదేరినవి. వీటిని నడుపుటకు ధర్మశాస్త్రములు పుట్టినవి. ఇక సంతానమును బడయుటకై యౌవనము, మైథునేచ్ఛ, రతి, ఆనందము, స్వేచ్ఛావిహారము, వివాహము, పాతివ్రత్యము, ఏకపత్నీవ్రతము, వ్యభిచారము, చిలిపిరోగములు, అందము, శృంగారము, అందవికారము, కుటుంబము, మాతా పితా పుత్ర సంబంధములు, వాత్సల్యము, బ్రహ్మచర్య, గార్హస్థ్య, వానప్రస్థధర్మములు, పరదారాపహరణము, వారసత్వము మున్నగునవియును వానికి సంబంధించిన ధర్మశాస్త్రములును బయలుదేరినవి. ఈ రెంటి సంబంధమున ఈషణాత్రయమునకు తోడు కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్సరము లను ఆరుగుణములును బయలుదేరినవి. ఈ తొమ్మిదియును రెండు ఒరల కత్తులు ఈ తొమ్మిదింటిలోను పనికిరాని దొక్కటియును లేదు. వీనిలో నేది లేకున్నను సంసారము నడువదు. లోకవ్యవహారము కుంటుపడకతప్పదు. వీటిని ఈషణము లని శత్రువులని చెప్పుట దైవదూషణమని నా భావము. వీటిని నిగ్రహించి యథాస్థానమున నుంచి, ఉపయోగించినప్పుడే సృష్టియొక్క నిజ ధర్మమును గ్రహించి వర్తించినవార మగుదుము. సక్రమముగ యోచించిన యెడల వీటి యన్నిటియందును ప్రేమయొక్క నడక అంతర్వాహినిగ కన్పట్టుచునేయున్నది.

మనకిప్పుడు సృష్టిలో శక్తియొక్క విజృంభణమే ఎక్కువగ గన్పట్టుచున్నను మనము దీర్ఘముగ యోచించినయెడల సృష్టిలో క్రూరజంతువులయొక్క వ్యాపకము నశించినదని తెలియును. సృష్ట్యాదినున్న భీకరకరాళదంష్ట్రానఖసహితములయిన వన్యమృగములు రూపుమాసినవి. నరకరావణజరాసంధాదుల కిది కాలము గాకున్నను, బ్రహ్మాస్త్ర పాశుపత నారాయణాస్త్రముల ప్రభ తగ్గినను ఇంకను హిట్లరు, ముసులోసీలు హావిడ్జర్లు, బాంబులు, టాంకులు, ఫిరంగులు, విషవాయువులను సృష్టించుచున్నను ప్రహ్లాద, బుద్ధ, క్రైస్తు, గాంధీ కంఠములనుండి అహింసానిస్వనము క్రమక్రమముగ విస్తరించు

చునేయున్నది. ఇప్పటి యవతార ములు దుష్టసంహారమునకు గాక దుష్టత్వసంహారమునకై యవతరించుటచేత అహింసాసిద్ధాంతము ఎన్నియో మెట్లు పైకెక్కినదని చెప్పవలసియున్నది. ఇటీవల జరిగిన ప్రపంచ విషయములను బట్టి బలవంతుడే న్యాయవంతుడను సిద్ధాంతమునకు బలము తగ్గినట్లు కనిపట్టుకున్నను లోతుగ విచారించినయెడల న్యాయవంతుడే బలవంతుడను సిద్ధాంతముగూడ బలపడుచున్నట్లే స్పష్ట మగుచున్నది. "బహుస్యాం ప్రజాయై" అనుసంకల్పము ప్రేమనుండియే బయలుదేరుటచేత శక్తికి మాతృస్థానము ప్రేమయే. క్రమముగ అన్నిరకములయిన బలములును ప్రేమకు లొంగక మానవు. శివస్వరూపమునకున్న బలము శక్తిస్వరూపమునకు లేదు.

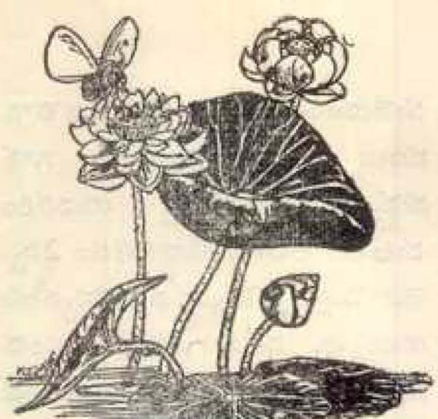
హిందూపురాణములందు వర్ణింపబడిన సముద్రమథనకథనుబట్టి దైవరాక్షస శక్తులయొక్క సంఘర్షణము వల్లనే అమృతము సిద్ధించినది. నిరోధరూపక మయిన రాక్షసశక్తి ప్రతిబంధకము గాక నిజముగ లోక కల్యాణమునకే ఉద్దేశింపబడినది. ఏవిధముగ జూచినను సృష్టిలో నిస్పృహత్వమునకు తావే లేదు. సర్వజ్ఞుడును ప్రేమమయుడు నగు భగవానునియొక్క నిర్మాణమే యీ సృష్టియంతయును. గమ్యస్థానమును శీఘ్రముగ చేర్చుటకు అన్ని శక్తులును అనుసంధింపబడినవే గాని ఒకదాని కొకటి ప్రతిబంధకములు గావు. ఈ శక్తులలో నొకటియును పనికిరానిదియును, ప్రతిబంధకమయినదియును, తీసివేయవలసినదయును లేనేలేదు. అట్లుండినయెడల భగవంతునియొక్క సర్వజ్ఞత్వమునకును, సర్వదయాపరత్వమునకును ప్రత్యవాయము రాకతప్పదు. సత్యము జ్ఞానము ప్రేమ అను మూటియొక్క ప్రభావమే ఈ విశ్వ మని చెప్పక తప్పదు.

సృష్టి ప్రారంభమై గమ్యస్థానము వైపునకు చాలవరకు నడచినది. భౌతికముగ విచారించినయెడల జీవుడు ధాతు, వృక్ష, జంతువర్గముల దాటి మానవవర్గమునకు వచ్చినాడు. కుండలికి నాలుగవ వ్యూహములో పని జరుగుచున్నది ఆంతరంగికముగ విచారించినయెడల పరనిర్వాణ, నిర్వాణ, జ్ఞానమయ, మనోమయ కోశములు దాటినవి. ఈ నాలుగువ్యూహములును స్థిరపడినవి. శరీరము మారినప్పుడివి నశించుటలేదు. కామమయ అన్నమయ కోశములకు మాత్ర మింకను నిలుకడ చిక్కలేదు. ఇవి ఇంకను గట్టిపడలేదు. ఇవి గట్టిపడిననేగాని సర్వతోముఖజ్ఞానమును సత్యమయిన ఆనందమును సిద్ధింపవు. ఈనాలుగును జరుగునప్పటికి లోకములో పశుబలప్రభావము తగ్గి ప్రేమరాజ్యము రావలెను. అదియే ముక్తి.

సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు

వడ్లమూడి వెంకటరత్నంగారు

'ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారు సమగ్రాంధ్రనిఘంటువు తయారుచేయబూనుకొన్నారు. నిఘంటువు సిద్ధమగుచున్నది. ఆంధ్రభాష కొకపెద్దలోటు తీఱనున్నది' అని ఆంధ్రలోక మెదురు చూడగా చూడగా దాదా పొకపాతికేండ్లకు ఒక్కసంపుటము బయలువెడలినది (౧౯౩౬ లో). అందు అజాది పదములు సంగ్రహింపబడినవి. మిగిలిన భాగము లింకను పరిషద్గర్భమున నే యున్నవి. అవి యెప్పటికి బయటపడునో తెలియదు. ప్రకటిత మయిన యీ ప్రథమసంపుటము రానున్న సంపుటముల స్థితిగతులను కొంతవఱకు తెలుపుచున్న దనవచ్చును. దీనిలో నున్న లోటుపాట్లు వానిలోకూడ నుండకతప్ప దని యూహించుట సాహసము కాదు. నిఘంటు నిర్మాణములో పరిషత్తువారి యుద్దేశము చూడుడు: "భాషలో నున్న శబ్దజాల మంతయుఁ జూపుచు ఆ శబ్దముల రూపములు, నర్థభేదములును సప్రమాణముగాఁ దెలుపునట్టి బృహన్నిఘంటు వావశ్యక మని ... అట్టి నిఘంటువును రచించి ప్రకటించుట యాంధ్ర సాహిత్యపరిషత్తువారి ముఖ్యోద్దేశములలో నొకటి" (నిఘంటుపీఠిక, ౨-౩ పుటలు). ఈ యుద్దేశమున నీనిఘంటువు ఫలితమే యయినచో వారిప్రయత్నము వ్యర్థ మయిన దని చెప్పక తప్పదు. ఇట్లనుటకుగల కారణములను ఈ వ్యాసమున కొన్నిటిని సంగ్రహమున దెలిపెదను.

లేక, 'యిది సమగ్రము కాదు; సమగ్ర నిఘంటువునకు మరల ప్రయత్నము చేయవలసియున్నది' అని పరిషత్తువారితలంపయినచో నా నిఘంటువు నీతరమువారు చూడలేరు. మఱి యెప్పటి కాయదృష్టము గలదో ఆ పరమాత్మున కెఱుక. నిఘంటువు సర్వాంగ సంపూర్ణముగా లేదని పరిషత్తువారే తెల పోసినట్లు పీఠికలోని యీ క్రిందివాక్యములు తెలుపుచున్నవి:

దేశ్య వైకృతవిభాగవిషయసందర్భమున "ఈ సంబంధ మింకను విమర్శనపూర్వకముగా నిర్ణీతము కావలసియున్నది. వర్తమానకాలమం దీ విభాగముచేయుట సాహసముగా నుండును అనుభీతిచేత మానివేయుటయైనది" (పీఠిక ౫ పుట). "ఏయేయర్థ మెప్పు డెప్పుడేరీతిగా నేర్పడినదో నిర్ణయించుటకుఁ దగిన సాధన సామగ్రి మాకు దొరకలేదు" (౬ పుట). తత్సమ దేశ్య వైకృత పదసమ్మిళితమయిన యీ భాషాపరిచయము గలుగవలయునన్న దేశ్య వైకృతవిభాగము తెలిసికొనకతప్పదు. ఒకపదముయొక్క అర్థము లెప్పు డెప్పుడేయేరీతులుగా మాఱి రూఢి కెక్కినవో భాషాజిజ్ఞాసువు లవశ్య మెఱుఁగఁదగినది. కనుక నీ విషయములు రెండును నిఘంటు సంపూర్ణతకు ప్రధానాంగములే యనవచ్చును. కావున నివి లేని నిఘంటువు సమగ్రము కాదని తలంచుట సాహసము గాదుగదా! కనుక ఈ నిఘంటునిర్మాణమునకు బూర్వము ఆంధ్రసారస్వతమున కట్టిలో టున్నదో దాదాపుగ నట్టిలోటే — ఇంతమందిపండితులు — ఇన్నియేండ్లకాలము — పనిచేసిన పిమ్మటగూడ — ఏర్పడియున్నదని తలంచుట తెంపరితనముగాదు.

శబ్దరత్నాకరములో ౧౫౬ పుటలలో నున్న అజాదిశబ్దములు గ్రంథముఈనిఘంటువులో ౧౦౦౦ పుటలదాక పెరిగినదే; ఇది యంతకంటె బృహన్నిఘంటువు కాదా? యన్న అవును; అంతకంటె దీనిలో కొంత బృహత్త యుండుట నిశ్చయమే; కాని మనభాషకవసరమగు — సమగ్రరూపమగు నిఘంటువుతో బోల్చి చూచినచో దీని గొప్పతన మొక్కలెక్కలోనికి రాదు. ఈ గొప్పతనము కూడ కళేబరమునందేగాని రచనాపద్ధతిచేత గాదు. ఆకళేబరమును సహజముగా పెరిగినది కాదు. కృత్రిమరూపముగా పెరిగినది; అనగా భాషలో నున్న శబ్దములచేతగాక లేనిశబ్ద రూపములను కల్పించుటచేత. సంస్కృతశబ్ద రూపములను పెక్కింటిని పరిషత్తువారు వ్యాకరణశాస్త్రమును ముం దుంచుకొని సృష్టించియున్నారు. ఈ రూపముగా నిఘంటువునాకారము కొంత పెరిగినది. కాని సమగ్ర నిఘంటునిర్మాణమునకు ఇప్పుడు పరిషత్తువారు స్వీకరించినపద్ధతి చాలదు.

మన కవసరమగు నిఘంటువులో ఆంధ్రపదము లన్నియు మనభాషలో చేరినయితర పదసమూహముతో నిమిడియుండవలయును. గ్రంథములలోగాని, వ్యవహారములలోగాని యున్న తెలుగుపద మొక్కటియైన తప్పించుకొనిపోఁగూడదు. ఆ పదములు వ్యస్తములై ఏరూపముతో ఏయర్థము నిచ్చుచున్నవో, సమస్తములై యేరూపముతో ఏయర్థ మిచ్చుచున్నవో స్పష్టముగ బోధింపవలయును. అవి తత్సమములో, వైకృతములో, దేశ్యములో ఏభాషలోనుండి వచ్చినవో వాని మూలపదము లేవో వానియర్థ మెట్లు మాఱినదో తెలుపవలయును. తెనుగునామములకు మూలధాతువు లేవో వివరింపవలయును.

గ్రామనామములు మున్నగువానిలోని శబ్దముల మూలరూపములు తెలిపి వానియర్థములును, వానిపరిణామములును, ఆ శబ్దముల చరిత్రములును క్రమముగ నెఱిగింపవలయును. భాషలో నేశబ్దమును గూర్చియైన నేవిషయమైన మనకు విస్పష్టముగా వెల్లడింప వలయును. అటులైననే అది సమగ్రనిఘంటువు కాగలదు. అట్టిసమగ్రనిఘంటువు మాటలతో నయ్యేడిది కాదు అనుట నిశ్చయమే; కాని పరిపుష్టినందిన భాషలలో మనదికూడ నొక్కటి గావలయు ననుకొన్నచో నందులకు ప్రయత్నింపక తప్పదు. అట్లు లేని యసంపూర్ణ నిఘంటువులవలన సమగ్రలాభ మెట్లుండగలదు?

ఇప్పు డీనిఘంటు నిర్మాణ పద్ధతినిగూర్చి "వాఙ్మయ మంతయు క్రొత్తగా జదివి యర్థసహితముగా నొక్కొక్కశబ్ద మొక్కొక్క కాగితపు ముక్కమీద నెత్తి వ్రాసి.... రెండు మూడుతడవలు పరిశీలించి నిర్ణయించుటయైనది" (పీఠిక ౫-౬ పుటలు) అని వ్రాసియున్నారు. కాని యీమాట నమ్మవలెనో, నమ్మకపోవలెనో తెలియుటలేదు. ఏమందురా? మ॥ రా॥ శ్రీ జయంతి రామయ్య పంతులుగారి వంటివారు చెప్పుచున్నప్పుడు నమ్మకయుండుట యెట్లు? ఇక ఆంధ్రసారస్వతములో అందునను ఆంధ్రభారతములో నున్నపదములే వందలో వేలో ఈ నిఘంటువులో చేరనప్పుడు ఇది వారు చెప్పినట్లు నిర్మింపబడ్డదని నమ్ముట యెట్లు?

'వందలో వేలో' అన్నందులకు కారణ మేమనగా:- ఈనడుమ మామిత్రులు భా.-ప్ర. అబ్బరాజు వీరరాఘవయ్యగారు (P. O. L.) తమసోదరులు శ్రీ. భా.ప్ర. అబ్బరాజు సూర్యనారాయణగారి తోడ్పాటుతో మూడు సంవత్సరములు శ్రమపడి ఆంధ్రమహాభారతమునకు ఒకచక్కని నిఘంటువును తయారుచేసియున్నారు. ఆనిఘంటువును, సూర్యరాయాంధ్రనిఘంటువును పోల్చి అకారాది పదములలో పరిషన్నిఘంటువులో లేని పదముల నెత్తి వ్రాసినాము. చూడగా భారతములోని వానిలో అకారాదిపదములలోనే దాదాపుగా ౩౦౦ పదములు పరిషత్తువారి నిఘంటువులో కనబడలేదు. మరి తక్కిన అజాదిపదములలో ఎన్ని విడువబడ్డవో, హలాదిపదములలో ఎన్ని విడువబడ్డవో ఎట్లు చెప్పవచ్చును? ఇక తక్కిన వాఙ్మయ ప్రపంచములో ఎన్నిపదము లిందు లేవో చెప్పుట యెట్లు? ఒకచక్కని నిఘంటువు సిద్ధమయినప్పుడుగదా బయటబడునది? నేను పైన చెప్పిన ౩౦౦ పదములనుగూర్చి ఒక్కమాట తెలుపవలసియున్నది.

శ్రీ రామయ్య పంతులవారు "కీలునుబట్టి యన్నియో కొన్నియో జన్యశబ్దములనుగూడ ప్రధానశబ్దములయడుగున నుదాహరించి -- మాపితిమి" (పీఠిక, ౮-వ పుట) అని వ్రాసియున్నారు. కీలులేకనో మఱెందువలననో కొన్ని జన్యశబ్దములను వారు విడిచిపెట్టియున్నా మనుచున్నారే. మేము మాజన్యశబ్దములనుగూడ లెక్కవైచినాము. తమ నిఘంటువులో లేనిజన్యశబ్దములలో అర్థభేదము లేదను కారణముతో కొన్ని శబ్దములను పంతులవారు త్రోసివేయగలిగినను మిగిలిన శబ్దములు సయితము విశేషముగనే యుండును. ఇక ముందు రానున్న సంపుటములలో భారతపదము లన్నియు సంగ్రహించినను ఇప్పుడు విడిచినవే వందలలో నుండును. పరిషన్నిఘంటువులో లేక ఆంధ్రమహాభారతములో నున్న పదములు 'ఆంధ్రమహాభారత నిఘంటువు'నుండి యేఱి వ్రాసిన వి మచ్చునకు కొన్ని :

అంగజన్ముఁడు
అంగత్రాణము
అంగవంచనము
అంగశోధనము
అంజలికము
అంతఃపరివారము
అంతశ్చరము
అంపపెట్టు
అంపసెల
అంబుజగర్భుఁడు
అంబుజనాభుఁడు
అంబుజాక్షి
అంబుజాతుఁడు
అంబుజాప్తుఁడు
అంబుజోదరుఁడు
అకా
అఖిలాండము
అగ్నిదైవత్యము
అగ్నిభవుఁడు
అగ్ర్యము
అగ్నివక్త్రుఁడు
అగ్నివేశుఁడు
అగ్రపుస్తకము
అద్రిధరుఁడు
అనంతశయనుఁడు
అనిమిషగురువు
అనిలజుఁడు
అబ్జభాండము
అబ్జనాభుఁడు
అబ్జముఖి
అబ్జాక్షి
అబ్దకము
అరుణగభస్తి
అరుణమణి
అలుఁగుటమ్ము
అల్లఁదనము
అవనిజము
అవనిపుఁడు
అవనిభృత్తు
అవఘనము
అసిపట్టిక
అహంకరణము.

శ్రీ రామయ్య పంతులువారు పీఠికలో "ఉపసర్గ శత్రంతాది శబ్దములుగూడ నిందు గ్రహింపఁబడినవి", (పీఠిక ౩-వపుట) అని వ్రాసియున్నారు. శబ్దములు అనుమాటకు 'కొన్ని' అనువిశేషణ మున్నచో నది యథార్థమే

యనుటగాని ఆ విశేషణములేక 'అన్నియు' అనుభావము కలుగవలయు ననుతలంపుతో వ్రాసినయెడల నది ఘోరాపరాధమే యగును. పండితుల వారిమాటలో 'ఉపసర్గ' అనుటకు ఉపసర్గపూర్వకములు అనియేగదా వారి భావము. చూడుడు ఆంధ్రమహాభారతము నుండియే కొన్నిపదములు;

అకలంకము
అకాలకౌముది
అచిత్తు
అజరామరము
అతిలోకము
అధశ్శయనము
అధిపాలుడు
అధోవీథి
అధ్యాత్మ
అనపహార్యము
అనధీయానుడు
అనివర్త్యము
అనింద్యము
అనిమీలత్
అనిర్వాచ్యము
అనీహమానుడు
అనుజన్మ
అనుజాతి
అనుపోష్యము
అనుస్మృతి
అనుసంధిపుడు
అనుషక్తి
అపక్రాంతము
అపక్షత్రియము
అప్రసక్తము
అప్రాప్యము
అఫల్గువు
అభిఘట్టము
అభిదారణము
అభియుక్తి
అభిలీఢము
అభినివిష్టము
అభిశోభి
అభిష్వాగ్యము
అవపాదితము
అవిద్ధము
అవిహార్థివత్
అశ్లథము.

ఒక్క మహాభారతమునుండియే కాదు; వీరు శబ్దములను విడిచి పెట్టినది. తిక్కన వాఙ్మయమునుండియు వదలి వైచినారు. ఎన్నింటిని వదలిపెట్టినారో ఆ దేవునికే యెఱుక. ప్రబంధములనుండి నేను సద్దు వ్రాసికొన్న పదములలోనుండి కొన్నింటిని, ఈ సంపుటములో లేనివానిని, మచ్చునకు ఉదాహరింతును.

అక్షప్రపంచము (పాండు.)
అయ్యలదొడ్డి ,,
అట్టహాసము (భీమ.)
అనాక (కాశీ.)
అనాదల (హర.)
అధ్వానము ,,
అయదము ,,
ఆటపాటము (భీమ.)
ఆరణాలు (శివ.)
ఆదికపి (పాండు.)
ఇరుచంబడు (క్రీడా.)
ఉమ్మర(చ) (కేయూర.)
ఎడిగర (భార.)
ఎలపాసెము (హర.)
ఏకభోగము (భీమ.)

గ్రంథపదము లిటు లుండగా దేశ్యపదముల కెంతవఱకు స్వీకరించినారో చూతము. సమగ్రనిఘంటువునకు గ్రంథగతము లెంత ప్రధానములో యితరములు నంతే ప్రధానములే యగవచ్చును. మన తెలుగు దేశ్యపదములు గ్రంథస్థములు కావలసినవి, నిఘంటువుల కెక్కవలసినవి వందలకొలదిగా గలవు. వేలలో నుండునన్నను ఆశ్చర్యముకాదు. ఆంధ్రకవీశ్వరులు సంస్కృతమునందలి తీపిచేత దాని నాదరించుచు తెనుగుపదములన్న నీసడించుచువచ్చినారు. కనుక వారు ప్రజల తెనుగుపదములను పెక్కింటిని గైకొనజాలరు. ఇట్లు వదలివేయుటచే 'కండగల చిక్కని తెనుగులు' కాలగర్భమున బడిపోయినవి. కనుకనే కొందఱు విమర్శకులు "తెనుగువారు దీపము లెఱుగరు. వారికి పాపపుణ్యవివేచన లేదు. వారికి దేవుడు లేడు" అనుచున్నారు. దీపము, పాపము, పుణ్యము, దేవుడు అన్నను పదములు సంస్కృతపదము లగుటచే యందులకు కారణము. ఇట్టి విమర్శనలకు తా విచ్చినవారు మన తెలుగు గ్రంథకర్తలే కనుక ఇప్పుడైనను తెలుగువారు తెలివిదెచ్చుకొని తమ మిగిలిన దేశ్యపదసంపదనైన సంగ్రహించుకొనవలయును. లేనిచో వారు ఒకప్పటికైన పశ్చాత్తాపముపాలుగాక తప్పదు. ఇంత, మంది మార్పులతో, ఇన్నియేండ్లు పూండ్లు పని చేసిన పరిష్కర్తవారే వానిని మార్చుటకు నడుము గట్టనప్పుడు అంతలింతలవా రెవ్వరు పూనుకొనగలరు? పూనుకొని యెవ్వరు గట్టెక్కింపగలరు?

ఆ మాటలు కూర్చవలయునన్న పండితులు నాయా ప్రాంతములసంచారము చేయవలయును. అచ్చటచ్చటనున్న భాషాభిమానులను కోరి వారి సహాయమున ఆ ప్రాంతీయ పదములను సంగ్రహింపవలయును. సామాన్యులను, అడుగ ద్రొక్కబడిన జాతులను నిరసింపక వారి వాడుకలోని తెనుగుపదముల నేరి కూర్చవలయును. తాము సమకూర్చిన తెనుగుపదముల పట్టికలను ప్రకటించి అందు లేనిపదములు తెలుపవలయు నని దేశీయులను కోరవలయును. ఏపని చేయుటకైనను ఈకాలమున పెక్కు అవకాశములు గలవు. నేడు చేయలేనిచో నేనాడును చేయలేరనుట స్పష్టము. ఇట్లు చేసియున్నచో అసలు తెలుగు పలుకుబడులను, వానియర్థములను, వాని వింతప్రయోగములను సేకరింప వీలయ్యెడిది. కాని పరిష్కర్తవారి కాప్రమేయమే లేదు. భాషలోలేని సంస్కృతపదములను పుట్టింప పాటుబడినారుగాని ఉన్న తెనుగు పదములను సమకూర్చ పాటుపడలేకపోయినారు. ఔరా! ఏమిదురభిమానము!

చూడుడు కొన్ని మాటలు:

అబ్బగలు = ఇతరులు

అటె = ఎక్కడ

ఉదా: ఆ(ట)గడబియ్య మాటవచ్చును.

అమాంతము

ఉకము

ఉదా. ఊరు ; ఉకము

అత్తవపువేళ = మధ్యాహ్న సమయము

అతికలు = ప్రాతిచెప్పలు

అంకె వేయుట

ఉదా. ఎద్దు అంకె వేసినది.

ఉచ్చిళ్లు = కారము తినునపుడు చేయు 'ఉ'స్సనుస్వనలు

ఆయుగట్టుట.

ఉదా: వాడు కడు పాయగట్టుకొని చేయుచున్నాడు.

ఇట్టివ్యస్తపదములే గాక సమస్తపదముల లోని అంగములను పెక్కులు వివరణమును వాంఛించుచున్నవి. సమగ్రనిఘంటువున కవి యన్నియు గ్రహణీయములే.

చూడుడు :

ఆది :– పంచాది, ఏనాది, ఉత్తరాది, దక్షిణాది, ఏడాది.

ఆరు :– ఆరుదొండ, ఆరుకాడు, ఆరుమూడి, ఆరువీటి, ఆరుగొలను, ఆరుకోణము, ఆరుంబాక, ఆరువల్లి, మొ.

ఏరు :– ఉదా: కోనేరు, కొల్లేరు, పాలేరు.

ఇందలి ఆరు, ఆది, ఏరు మున్నగువాని కర్థమేమి? వీనికి మూల మేది? వీనియర్థమెట్లు మారినది? అయితానగరము, అయితవోలు, అయితము, అయితాపట్నము మొదలగు ఊళ్ల పేర్లలో అయితా అనుశబ్దము కనబడుచున్నది. బాలచంద్రునితల్లి 'అయితాంబ'. ఈ అయితకు మూల మేది? ఈ నామముతో దేని యొకరైన గలరా? మొదలగు విషయములను నిర్ధారణపూర్వకముగా - ఔయి గ్రద్ది- చెప్పకున్న పోనిండు; కొంతదూరమైన ప్రయత్నింప నక్కరలేదా? ఇట్టివిచారణలో నెంతవఱకు పయనించినారు పరిష్కర్తువారు? ఇట్టిపదముల చరిత్రము భాష కక్కరనే లేదా? వీని పుట్టుపూర్వోత్తరములు అవసరములే. అంగువలన మన కెన్నియో గుట్టుమట్టులు ఎఱుక పడగలవు. మన మొక్కపారి సంపూర్ణ చరిత్రమును సమకూర్పలేకపోయినను కొంతదూరమువఱకైన ఆధారములు తెలిసికొని ప్రయత్నించినచో వానిని ప్రాతిపదికగా చేసికొని మఱికొందఱు ప్రయత్నములు చేయ వీలగును గాదా? అట్టిసాధనసామగ్రినైన- కొంతవఱకైన- ప్రోగుచేయవలదా? కాని పరిష్కర్తవా రేమియు చేయక వెండ్లినడకలు సాగించినారు.

పోనిండు తాము సంపాదించిన పదములకైన మనభాషలో సందర్భానుసారముగా చెప్పవలసిన యర్థముల నన్నిటిని చెప్పినారా యన్న నదియు లేదు.

చూడుడు కొన్ని దృష్టాంతములు :

అయ్య — దీనిని శ్రీనాథుడు పురుష సామాన్యవాచకముగా తన శృంగారనైషధములో ప్రయోగించినాడు. "కొంద అయ్యలు కొనియాడనేరరు." (శృం. నై, ౧.)

వ్యవహారమునందును 'పిల్లను ఏవరో ఒకయ్యచేతిలో పెట్టి బరువు దింపుకొనవలెను' అని కనబడును కాని పరిష్కర్తవారీయర్థమును గ్రహింపలేదు.

అనుప్రాసము, ఆమ్రేడితము, అధ్యాహారము, ఇత్యాదిపదములను శ్రీనాథ కవిచంద్రుడు తనకావ్యములలో ప్రయోగించియున్నాడు.

ఉదా: "ముక్కంటి దరహాసమున
కనుప్రాసంబు......
వలువకుద్ధాంతంబున కనుభాష.
త్రిదశేంద్రుకరటి కామ్రేడితంబు
పుండరీకారణ్యమునకు నధ్యాహారము"
(భీమ. ౧.)

"అధ్యాహారమో కాని యమృతపతికి
అన్వాదేశమో కాని యత్రినేత్రోద్భవునకు
ఆమ్రేడితమొ కాని యబ్జభవుకు"
(కాశీ, ౪.)

వీనికి లక్ష్యార్థములు చెప్పవలయునుగాని శాస్త్రపరిభాషతో నర్థములు పోషగవు. కాని నిఘంటుకర్త లాజోలికి పోలేదు.

అక్షయ్యము : గ్రాసమాత్రభిక్షము అను నర్థమున కాశీఖండమున బ్రయోగింపబడియున్నది. కాని పరిష్కర్తవారు దానిని చూడనేలేదు.

తెలుగు పురుషనామములలో కొన్నింటికి చివర 'అమ్మ' అనుశబ్దము గానబడుచున్నది. కృష్ణమ్మ, అంకమ్మ, నల్లమాచార్యులు, కృష్ణమాచార్యులు మొదలగువానిలో నిది స్త్రీలింగబోధకమేమో కాదు. మఱి సీతారామాచార్యులుగారు చెప్పిన 'నామమాయాగమము' లందుమా! అం దర్థము లేదు. దీనికి మూల మొకటిరైయుండును. ద్రావిడములో 'అమ్మ' యనుపుంలింగశబ్ద మొకటి గలదు. దీనికి స్త్రీలింగరూపమే 'అమ్మాళ్' అనునది. అదియే దీనికి ప్రకృతియనుట సముచితము. కాని పరిష్కర్తవారీమూలపదము నుట్టంకింపనేలేదు. అతెనుగు పదములందలి చింతదనమును గమనించినట్లే లేదు.

పరిష్కర్తవారు ప్రకరణార్థమును గమనింపలేదనుటకు దృష్టాంతముగా మహాభారత పదములనే చాల గయిదింటేని, 'ఆంధ్రమహాభారత నిఘంటువు' సంగ్రహించినవాని నుండి యుదాహరింతును.

అంతర్గతము =మనస్సు

ఉదా : ఇట్లతని రూపాతిశయంబున
కోటువడి
చూచుచు నిజాంతర్గతంబున

ఆను = ఆధారమను, ప్రాపను
(విరాట, ౧-౨౧౪.)

ఉదా: అధికతాపతప్తమైనది నాచిత్త
మొవర నతనితోడ నొకట నునికి
యొన్న(డొక్క) మనకు నిందఱ
[కను నాతీ

జీల మహరెనొక్కొ యున్ని యేండ్లు
(అరణ్య, ౩—౨౯౦.)

ఇచటి 'యసు' ధాతువున కాశ్రయమను నవియే యర్థము చెప్పవలయును.

మూలము చూడుడు

శ్లో. "సర్వేషా మాశ్రయోఽస్మాకం,
రణేఽరీణాం ప్రమర్దితా"
(అరణ్య, ౧౮౧—౧౬.)

మూలములోని 'ఆశ్రయ' అనుమాటకే తెలుగుభారతమున 'అసు' ప్రయోగింపబడినది.

అసు = జీవించు

ఉదా: నేడు రణభూమియందు నర్జునుం
డొండెఁ ద్రిగర్తులొండెం
గావలయు

(ద్రోణ, ౧—౨౨౦.)

ఈ అసుధాతువునకు 'జీవించు' అను నర్థము చెప్పుటయే సమంజసము. మూలము చూడుడు:

శ్లో. "అద్యాస్త్వ నర్జునా భూమి
రత్రిగర్తాఽథవా పునః"
(ద్రోణ, ౧౬—౧౭.)

అదరు = వెంబడించు

ఉదా: అతిరభసంబుమై నదరి యాతనిఁబట్టి
సుశర్మ చెల్వనార్చి
(విరాట, ౩—౨౦౧.)

ఈ 'యదరు'నకు వెంటాడి అనికాదా యర్థము? మూలము తిలకింపుడు.

శ్లో. "ప్రమథ్య జిత్వా చ
ప్రసహ్య మత్స్యబలం
విరాట మోజస్వినమభ్యధావత్"
(విరాట, ౩౩—౭.)

అదరు = పడు

ఉదా: "అట్లు వచ్చునాగదఁ గని యచటి [యోధు
లలికి తమతమమీఁదన యదరు ననియుఁ
దలఁచి యొదిగిరి రారాజుఁ దలపగ్రి"
(భీ, ౩—౫౮.)

ఈ 'యదరు'నకు పడు అని కాదా యర్థము చెప్పవలెను ? ఇదిగో మూలము.

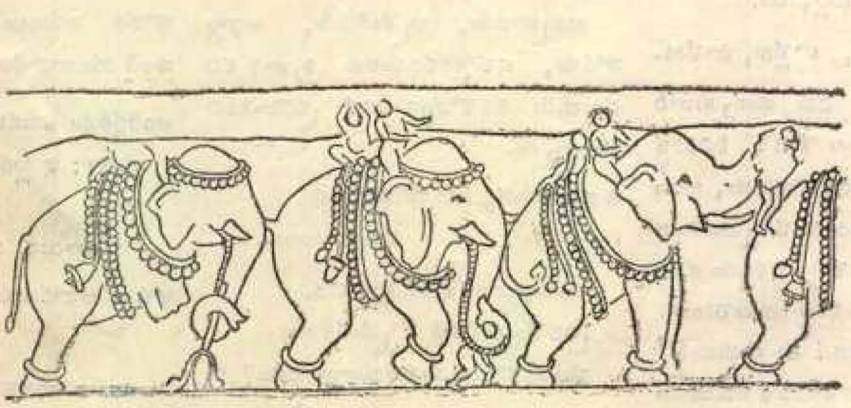
శ్లో. "విహాయ సర్వే తవ పుత్ర ముగ్రం,
పాతం గదాయాః పరిహర్తుకామాః"
(భీ, ౮౬—౩౬.)

మూలములోని 'పాత'మునకేగాదా తెనుగున 'అదరు' ప్రయోగింపబడినది ?

ఇట్టి యర్థములను గమనింపకపోయినచో మనము కవిహృదయమును చక్కగా గ్రహింప శక్తుల మగుదుమా ? అప్పుడు కవి పడినశ్రమ యంతయు వ్యర్థమేగదా ! ఆతని పలుకులు 'మూగ చెవిటివారి ముచ్చటలే'గదాయగును?

ఈ లఘు విమర్శనమువలన పరిషత్తువారి బృహన్నిఘంటువులో పస యెంతగలదో పాఠకు లూహింపగలరు. వ్యాసవిస్తరభీతిచే విరమింపవలసి వచ్చుచున్నది. స్థాలీపులాకముగా నొక కొన్ని విషయములుమాత్రమె ఇందు చెప్పబడినవి.

ఇంతకును నిఘంటులోపములను నలుగురి చెవుల వేసి పరిషత్తువారిని పరిహాసపాత్రులను చేయుట నాయుద్దేశముగాదు. సమగ్రనిఘంటువు నాకాంక్షించువారు దాని స్వరూపమును స్థూలముగా నిర్ణయింపబూనుట సాహసముగాదు. అందుల కిప్పుడు బయలువెడలిన సంపుటములోని లోటుపాట్లను తెలిపి యవి దిద్దుట కవకాశము గల్పించుటయు సహింపరానిది కాదు. ఇది యంతయు భాషాభిమానమునసే. పరిషత్కార్యనిర్వాహకులు ఈ లోపములు గమనించి రానున్న సంపుటములందైన నిట్టిదోసములు కలుగకుండునట్లు జాగరూకత వహించి, అయినయాలస్య మెటులైన నయినది కావున నింక కొంత యాలస్యమైనను సైరించి, నిఘంటువుమాత్రము సమగ్రముగా నుండునట్లు ప్రయత్నింప ప్రార్థితులు.

"ఏమి మగవాళ్లు!"

(ఏ కాం క ము)

పాకల రాజమన్నారు

పాత్రలు

వేణుగోపాల్	...	
సోమసుందరం	...	వేణు పెదతండ్రి
సుందరమ్మ	...	సోమ॥ రెండవభార్య
కృష్ణమూర్తి	...	సోమ॥ తమ్ముడు
శంకరశాస్త్రి	...	సోమ॥ స్నేహితుడు
కనకాంగి	...	వేశ్య, వేణుభార్య
నిర్మల	...	సోమ॥ మొదటిభార్య కూతురు

కాలం — ప్రస్తుతం

రంగము : సోమసుందరంగారి ఇంట్లో.

[భోజనం చేసి తాంబూలం వేసుకుంటున్నారు సోమసుందరంగారు. వయసు సుమారు ౫౦, ప్రాత కాలంవాడే. బుర్రముక్కు, స్థూలకాయం, అయితే ఒడ్డూ పొడుగూ ఉండడంచేత అసహ్యంగా లేడు.

సుందరమ్మ సోమసుందరంగారి రెండవభార్య. మొదటి భార్య ఒక్క కూతుర్ని వదిలిపెట్టి గతించింది. సుందరమ్మకు ౩౫ కన్న ఏండ్లు ఎక్కువ ఉండవు. సన్నగా ఉండడం చాలించిందిగాని ఇంకా లావు కాలేదు. అందంగానే ఉంటుంది. ముస్తాబు క్రొత్తరకమే. గ్రామఫోను త్రిప్పుతూ నిలబడి వుంది.

ప్రక్కనే కృష్ణమూర్తి రికార్డులను అందిస్తూ నిలబడ్డాడు, సోమసుందరంగారి తమ్ముడు. ఒక్కపలచగా ఉంటాడు, వయసు ౨౫. ఖద్దరుపంచా, చొక్కా, క్రాపు, కంటికద్దాలు.

సుందరమ్మ సావకాశంగా ఉన్నప్పుడల్లా కృష్ణమూర్తివంకనే చూస్తూవుంటుంది. కృష్ణమూర్తిమాత్రం ఎప్పుడో తప్ప గోడమీది బొమ్మలు, పైకప్పు చూస్తుంటాడు....

నిర్మల (౧౦ సం॥) సోమసుందరంగారి మొదటిభార్యకూతురు గుమ్మందగ్గరకు వచ్చి పాట వింటూ నిలబడ్డది.]

సుందరమ్మ

(నిర్మలతో) వెళ్లు! వెళ్లి చదువుకో, పాట లేమిటి చిన్నపిల్లలికి ?

నిర్మల

పాఠా లన్నీ చదివేశాను పిన్నీ.

సుందరమ్మ

అబద్ధం.

నిర్మల

లేదు. నిజంగా.

సుందరమ్మ

చూడండీ !

సోమసుందరం

పిన్ని మాటకు అలా ఎదురు మాట్లాడ్డం తప్పుకదూ ...ఈపాట విని వెళ్లిపో.

సుందరమ్మ

గారాబంకూతురు !

నిర్మల

(పాట ముగించకముందే వెళ్లి పోతుంది.)

సోమసుందరం

(పాట ముగిసింది.) అబ్బ! ఎంత సేపూ ఈహిందీ నాటకం పాటలేనా, చెవులు చిల్లులు పడిపోతూవున్నవి.

సుందరమ్మ

అయ్యో! చండీదాసులో పాటలండి. సైగాల్ వాళ్లూ పాడినవి.

సోమసుందరం

ఏడిచిన ట్లున్నాయి. రాగమా, తాళమా,-ఏదోగోల. ఒక్క-త్యాగరాజకీర్తనలో వుండే సంగీతం వుందీ వీటినన్నీ కలిపినా ?

సుందరమ్మ

అవి వేరు, ఇవి వేరు. ఫిల్ముల్లో త్యాగరాజకీర్తనలు పాడితే ఏమీ రక్తికట్టవు. అందుచేతే మన తెలుగు ఫిల్ముల్లోకూడా బంగాలీ, మరాఠీ మెట్లే... ఏదీ కృష్ణా! మొన్న మనం వెళ్లిన "చంద్రహాస"లో కనకాంగి పాడింది.

సోమసుందరం

చాలు చాలు. ఇవ్వేళటికి చాలు.

కృష్ణమూర్తి

ఈ కనకాంగినే మన వేణు పెళ్లాడింది.

సోమసుందరం

ఎవర్తో ఒక భోగం ముండ, కనకాంగో - రత్నాంగో – చిత్రాంగో, ఎవరైతే నేమి ?

సుందరమ్మ

ఇక మనతో కలిసివుండడుకదా, తనభాగం తన కిమ్మని అడిగాడండీ వేణు ?

సోమసుందరం

లేదులే. కాని, అడక్కుండా ఊరుకుంటాడా ? చేతులో గవ్వలు తగ్గగానే పార్టీషనుదావా బయలు దేరుతుంది.

కృష్ణమూర్తి

అసేదూ వకీలేగా.

సోమసుందరం

అయితే మాత్రం భయపడతానా?

సుందరమ్మ

ఏమండీ? ఈవివాహం చెల్లుతుందండీ మనధర్మశాస్త్రాలప్రకారం ?..

సోమసుందరం

మనధర్మశాస్త్రాలు మట్టిలో కలిసిపోయినవి. ఇప్పుడు మనకు చాకళ్లూ మంగళ్లూకూడా శాస్త్రాలు నిర్మిస్తూవున్నారు.... శాసనసభల్లో.

కృష్ణమూర్తి

చట్టప్రకారం ఈవివాహం చెల్లుతుంది, వదినగారూ!

సోమసుందరం

ఏమిచట్టా లున్నాసరే. అగ్ని సాక్షిగా, ధర్మసమ్మతంగా శాస్త్రానుసారంగా చేసుకున్నదాన్ని తప్ప ఇంకోదాన్ని భార్య అనడానికి నేను ఒప్పుకోను. సానిదానికి బొట్టుకడితే సతి అవుతుందా ? కుక్కకూ కడతారు బొట్టు మ్యునిసిపాలిటీవారు.

సుందరమ్మ

మంచిసామ్యం చెప్పారు. మీ వేణుకు చెప్పండీ వస్తే.

(వీధితలుపు తట్టిన చప్పుడు.)

కృష్ణా! చూడు ఎవరో.

కృష్ణమూర్తి

(నవ్వుచు) వేణు!

(అని వెళ్లును.)

కృష్ణమూర్తి

(మళ్లీ ప్రవేశిస్తాడు చేతిలో కాగితంతో.)

వినండి. వినండి.

సోమసుందరం

ఏమిటి ?

కృష్ణమూర్తి

టెలిగ్రాము, వేణుదగ్గిరనుంచి. నేటి ఎక్స్ప్రెస్సులో వస్తున్నాడు – భార్యాసమేతంగా.

సోమసుందరం

ఆఁ!

సుందరమ్మ

నిజంగా ?

కృష్ణమూర్తి

అంటే ఈపాటికే వచ్చివుండాలే. టెలిగ్రాము ఆలస్యమైంది చేరడానికి.

సుందరమ్మ

ఏమి చేస్తారండి?

సోమసుందరం

ఏమి చెయ్యడం. ఈ యింట్లో మాత్రం కాపరం చెయ్య నివ్వను. వాడివాటా వాడిమొఖాన కొట్టడానికి సిద్ధంగా వున్నాను.

సుందరమ్మ

అయితే కడప తొక్కి-వస్తే వాళ్లని వెళ్లగొడతామా?

సోమసుందరం

నీ కెందుకు? నాపూచీ అది.

(మళ్లీ వీధిలో ధ్వని.)

సుందరమ్మ

వారే.

(పైట, తల సర్దుకుంటుంది. కృష్ణమూర్తి నిష్క్రమణ.)

[తెరలో మాటలు —

'హాలో! కృష్ణా! ఇది వాదైఫ!' 'నమస్కారం'- 'బామ్మాళ్లు ఈగదిలోనే ఉంచేయి!' 'ఏ హలీ!—' 'హవ్ ఈజ్ ఎర్విరి బడీ?']

[ప్రవేశం. కృష్ణమూర్తితో వేణుగోపాల్, భార్య కనకాంగి సమేతంగా. వేణుగోపాల్ సోమసుందరంగారి అన్నకుమారుడు. వయస్సు 30. వేషం, భాష, అంతా నవీనపంథా - తెలివికన్నా ఉత్సాహం ఎక్కువ. న్యాయవాది.

కనకాంగి పుట్టింది వేశ్యకులంలో. అవలంబించిన మొదటివృత్తి కులవృత్తిమే గత్యంతరం లేక. సంగీతజ్ఞానం, సౌందర్యం, చాకచక్యం ఉండడంచేత కీర్తి గడించింది. ఆకీర్తి ఫిల్ముకంపెనీ వాళ్లని ఆకర్షించింది. నటి అయింది. ఆక్షణంలోనే మొదటివృత్తి వదిలివేసింది క్రొత్తచొక్కా రాగానే పాతచొక్కా వదిలి... ధనం, కీర్తి, కావలసినంత లభించినా గౌరవం, సంప్రదాయం అంటే అభిమానం. వివాహం అంటే గొప్ప మర్యాద...వయస్సు దాదాపు 30 ఉన్నా అదోలాగ వుంటుంది.]

వేణు

బాబయ్యగారు! నమస్కారం. పిన్నీ, ఆనవాలు పట్టినావా...మీ కోడల్ని అందరికీ పరిచయం చెయ్యవలెనని పిల్చుకొని వచ్చాను.

కనకాంగి

నమస్కారం!

సుందరమ్మ

కూర్చోండి!

కృష్ణమూర్తి

బాగా వుంది వదినెగారు! కోడలికి మర్యాద.

వేణు

ఏమి బాబయ్యా! నిరుడు చూచినప్పటికీ ఇప్పటికీ చాలా వయసు మీరినట్లు కనబడుతున్నారు ... ఒంట్లో కులాసాగా వున్నదా?

సోమసుందరం

ఆహా! నా కేమీ లేదు- రొంపైనా పట్టలేదు. నీవింకా అలిసిపోయి నట్లున్నావు.

వేణు

అది ప్రయాణంచేత ... పిన్నీ! కోడల్ని లోపలికి పిల్చుకవెళ్లి నీళ్లు గీళ్లు ఇయ్యరాదూ?

సుందరమ్మ

ఇలా! రా.

(దారి తీస్తుంది.)

కనకాంగి

(చెంగున లేచి)

అలాగేనండి...

(సుందరమ్మతో లోపలికి వెళ్లును, కృష్ణమూర్తి రెప్పవాల్చకమాది ఆనందిస్తున్నాడు ఆమెను, ఆచైతన్యం.)

సోమసుందరం

అబ్బాయి! ఏమి టీ ఆకస్మిక ఆగమనం?

వేణు

(నవ్వుతూ) ఆశ్చర్యంకదూ. అవును. మేము నిన్నటివరకూ అనుకోనే లేదు. ఆదివారం సెలవురోజే గదా, మిమ్మల్ని అందర్నీ ఒకసారి కలుసుకొని రావచ్చునని కనకాంగి చెప్పితే సరే నన్నాను. (మెల్లగా) కనకాంగికి మీరందరంటే చాలా గౌరవం, భక్తి. దానికి కొంచెమైనా అహంభావం, బడాయి లేదు...

సోమసుందరం

అయితే మళ్లీ......

వేణు

వెళ్లడమా? రాత్రికో, రేపో.

సోమసుందరం

అలాగా...కృష్ణమూర్తితో కబుర్లు చెప్పకుంటూ వుండు. నేను అలా బజారు వెళ్లి వచ్చేస్తాను. .

(వెళ్లును.)

వేణు

ఏమి, కృష్ణా! ఏమిటివిశేషాలు?

కృష్ణమూర్తి

సరే. కూపస్థమండూకంలాగ వున్న నేనా నీకు విశేషాలు చెప్పేవాణ్ణి.

వేణు

ఒప్పకోను, పట్టణంవిశేషాలు వేరు, పల్లెటూరు విశేషాలు వేరు... పోనీ, వివాహం ఎప్పుడు?

కృష్ణమూర్తి

విఘ్నేశ్వరునికి జరిగినమర్యాదు.

వేణు

నేనూ అలాగే అనేవాణ్ణి.

కృష్ణమూర్తి

అందరికీ దారిలో బంగారం దొరుకుతుందా?

వేణు

అంటే?

(ప్రవేశం సుందరమ్మ: కనకాంగి)

కనకాంగి

(కృష్ణమూర్తి మాటలు విన్నది.)

నన్ను దెప్పిపొడుస్తున్నారండీ ... నాలో లేకపోయినా నాపేరులో బంగారం వున్నదని.

వేణు

(నవ్వుచు) అదా! కనకాంగి వనా?

కృష్ణమూర్తి

(కనకాంగితో) ఏమండోయి! నామీద అన్యాయంగా అపనింద మోపుతున్నారు. తమరు సార్థక నామధేయులు, యథార్థం చెప్పుతున్నాను.

సుందరమ్మ

వేణూ! నీవు కాఫీగన పుచ్చుకోవూ?

వేణు

ఎస్! కాఫీ అంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. నా ఓల్డు ఫ్రెండ్ రామరావును కలుసుకొని వాడితో రమణమ్మగారి కాఫీహోటలు దర్శించి రావాలి. తప్పదు కనకం! వెళ్లనా?

కనకాంగి

అయ్యో! నా ఆజ్ఞమీదనే నడుచుకొంటున్నారు గాబోలు — మీవాళ్ల దగ్గర అగుడు చెయ్యడానికి నన్ను — అంతే...

వేణు

ఆల్ రైట్; పార్డన్ మి...గుడ్ బై.

(వెళ్లును.)

(కొంతవరకు ఎవ్వరూ మాట్లాడరు. కృష్ణమూర్తి కనకాంగిని కండ్లతో తినేస్తున్నాడు. సుందరమ్మ కృష్ణమూర్తివంక కోపంగా చూస్తున్నది.)

కనకాంగి

ఓహో! గ్రామఫోను! సంగీతమంటే అందరికీ ఇష్టమేనా?

కృష్ణమూర్తి

నాకు మరిన్నీ ... మీపాటంటే చాలా ఇష్టం ...

కనకాంగి

నాపాటా! టాకీల్లోవేనా? అన్నీ సెకండు హ్యాండు హిందీతర్జుమాలేగా?

కృష్ణమూర్తి

అయితేమాత్రం మీకంఠం! అది ఫస్టుహ్యాండు కాదూ?

కనకాంగి

నాకంఠం మీారే మెచ్చుకోవాలి.

కృష్ణమూర్తి

నే నొక్కడినేనా ... ఎందరో - వేలకు - పదివేలకు మించి ...

సుందరమ్మ

మీది ఏవూరండీ?

కనకాంగి

ఒకటి గాదు. పుట్టింది ఏలూరు-పెరిగింది కాకినాడ.— నాటకాలు, ఫిల్ముల కోసరం ఏవూరు పడితే ఆవూరు—బొంబాయి, కలకత్తాతో సహా.

కృష్ణమూర్తి

మాకు పుట్టడం, పెరగడం, చావడం — అన్నీ ఒక్క—వూరిలో నే లెండి.

కనకాంగి

శాంతిజీవులు.

కృష్ణమూర్తి

ఆఁ- జీవచ్ఛవాలం...

సుందరమ్మ

ఒంటరిగానే వెళ్లేవారా ఇన్ని చోట్లకీ?...

కనకాంగి

అంటే?

సుందరమ్మ

మా వేణుని పెళ్లాడకపూర్వం?

కృష్ణమూర్తి

ఏమిప్రశ్న అది వదినెగారు?

కనకాంగి

జవాబు చెప్పుతున్నా ... పదిమందిలో ఒంటరిగానే...

సుందరమ్మ

సమస్య.

కనకాంగి

పరమసత్యం...

కృష్ణమూర్తి

బలే! ఎంతభావం చల్లేశారు.

సుందరమ్మ

(కోపంగా) ఏమిటో! నా కేమీ అర్థం కాలేదు. మొద్దుముండను.... మీరు మాట్లాడుకోండి, నే నింట్లో పనులు చూచుకొంటాను.

(లోనికి వెళ్లిపోతుంది.)

(కృష్ణమూర్తి కనకాంగివంక చూస్తాడు. కనకాంగి ఫక్కుమని నవ్వుతుంది. కృష్ణమూర్తి కూడా నవ్వుతాడు -పకపకా. ...)

కనకాంగి

కోపం వచ్చింది మీావదినెగారికి.

కృష్ణమూర్తి

ఎందుకు?

కనకాంగి

మీాకే తెలియాలి.

కృష్ణమూర్తి

పోనివ్వండి...ఒక పాట పాడరూ?

కనకాంగి

అమ్మయ్యో! ఇక్కడ పాడడమే?

కృష్ణమూర్తి

ఏమీా? అరణ్యమా?

కనకాంగి

అరణ్యంలో చక్కగా పాడుకోవచ్చును. దుష్టమృగాలుకూడా పాడుతూవుంటే ఏమీా చెయ్యవట.

కృష్ణమూర్తి

అయితే ఈయిల్లు అరణ్యంకంటే చెడ్డదన్నీ, సింహశార్దూలాల కన్న నేను దుష్టుణ్ణి అనిన్నీ మీా అభిప్రాయం!

కనకాంగి

అంతంత ఊహాలు చేస్తే నేను బ్రతకలేనండోయి ... పోనీ ... మెల్లగా పాడతాను.

(హిందీపాట పాడుతుంది.)

కృష్ణమూర్తి

(పరవశుడైపోతున్నాడు. ఆ సన్నని స్వరం మరింత కల్ప్రతిధ్వనిస్తూవుంది. పాడేటప్పుడు కొంచెంగా ఎత్తిన మెడ, విప్పినకండ్లు అదురుతూవున్న నాసికాపుటాలు మోహసముద్రంలో ముంచేస్తున్నాయి.)

హాయి! హాయి! ఏమి ఆనందం!

(అకస్మాత్తుగా తెలిసిమో తెలియకనో కనకాంగిచెయ్యి పట్టుకుంటాడు.)

కనకాంగి

(పాట ఆపి) ఆగండి! ఏమిటిది? ... మరిచిపోతున్నారు.

(చెయ్యి లాగుకోపోతుంది)

కృష్ణమూర్తి

(పిచ్చిగా) వదలను. నేను వదలను... బంగారం చేతికి దొరికితే వదుల్తానా?

(ప్రవేశం వేణు.)

వేణు

హాలో!

(చూచి ఆగిపోతాడు.)

కృష్ణమూర్తి

(కనకాంగిచెయ్యి వదిలివేసి లేచి, వేణు వంక చూడకుండా)

చాలా థ్యాంక్సు! పాట అద్భుతంగా వుంది.

(అని నిష్క్రమిస్తాడు.)

కనకాంగి

(కృష్ణమూర్తి వెళ్లగానే గొల్లుమని నవ్వి)

రండి. రండి. చాలాసంగతులు చెప్పాలి, రండి.

వేణు

(నవ్వడు, ఉత్సాహం చూపించడు.)

కనకాంగి

మీాయింట్లో ముచ్చట్లు చెప్తా, రండి. కూర్చోండి.

వేణు

(కూర్చుని) ఇంతలోనే విశేషాలా?

కనకాంగి

కావలసినన్ని...అయితే తర్కించకుండా వినాలి... మొదటివిశేషం మీాపిన్నిగారికి మరిది మీాదే మనస్సంతా.

వేణు

(ఉలికిపడతాడు.)

కనకాంగి

సందేహం లేదు. ఆవిడ అతన్ని కళ్లతో చూడ్డంలేదు; తినేస్తూవుంది. పాపం ఆ అబ్బాయి గ్రహించినట్లు లేదు; లేదా గ్రహించి మింగా లేక కక్కా లేక సందిగ్ధావస్థలో బాధపడుతూవున్నాడు. రెండోవిశేషం. నేను వచ్చినప్పటినుంచీ మీాకృష్ణమూర్తికి నామీాదే కళ్లు. మంచి యౌవనం. బ్రహ్మచారి. సంగీతసాహిత్యాలంటే అభిరుచి. ఈసంగతి అప్పుడే కనిపెట్టింది మీాపిన్ని... అల్లాంటిసంగతులు మా ఆడవాళ్లకు సులభంగా తెలుస్తవిలెండి...

వేణు

తరువాత?

కనకాంగి

ముగ్గురమూ కూర్చుని రెండు నిమిషాలు మాట్లాడేసరికి మీాపిన్ని కోపంచేసుకొని రివ్వుమని తారాజువ్వలాగ లేచి వెళ్లిపోయింది. ఇద్దరమే ఉండిపోయాము. పాడమని బ్రతిమాలాడు. పాడుతూవుంటే హఠాత్తుగా చెయ్యిపట్టుకున్నాడు పిచ్చివాడు... నిజంగా అంత మతిపోయి ప్రవర్తిస్తాడనుకోలేదు...ఇంతలో మీారువచ్చారు ద్రౌపదీమానసంరక్షణంకోసం వేణుగోపాలమూర్తివలె.

వేణు

తల తిరిగిపోతూవుంది...రాత్రికే తప్పక వెళ్లిపోవాలి...

(లోపలికి వెళ్తాడు.)

కనకాంగి

(ఒంటరిగా వుంది కూనిరాగం తీస్తూ. ప్రవేశం మెల్లమెల్లగా నిర్మల.)

కనకాంగి

రామ్మా! రా. ఎవరమ్మాయివి?

నిర్మల

పంతులుగారి అమ్మాయిని.

కనకాంగి

అమ్మగారు ఏమి చేస్తున్నారు?

నిర్మల

(పలకదు.)

కనకాంగి

నాతో మాట్లాడ వద్దన్నారా?

నిర్మల

(ఏడుస్తూ) మా అమ్మ లేదు. చచ్చిపోయింది.

కనకాంగి

(కరిగిపోయి) నాతల్లివిగదూ. ఏడవవద్దు. రా.

(అని చేరదీసి ప్రక్కన కూర్చోపెట్టుకుంది.)

నిర్మల

పిన్ని చూస్తే తిడుతుంది.

కనకాంగి

నే నున్నానుగా భయం లేదు చదువుకుంటున్నావా?

నిర్మల

ఓ...మాబళ్లో పాటకూడా నేర్పుతారు. నాకు పాటంటే ఇష్టం...

కనకాంగి

నే పాడనా?

నిర్మల

(సంతోషంతో తల ఊపుతుంది.)

కనకాంగి

('చక్కని రాజమార్గము' అనే కీర్తన పాడుతూవుంటుంది.

ప్రవేశం వెనకనుంచి సోమసుందరం గారు పాటపారవశ్యం అనుభవిస్తూ.)

సోమసుందరం

(పాట ఆగగానే) చాలా బాగా పాడతావు. అందులో కీర్తన, బంగారంలాంటి కీర్తన.

(నిర్మల జారిపోతుంది.)

కనకాంగి

(లేచి సగౌరవంగా) కూర్చోండి. మామగారికి వెధవ హిందూస్తానీ మట్లకన్నా మన పూర్వపుకీర్తనల పైనే అభిమానంలా వుంది.

సోమసుందరం

ఆఁ. బాగా చెప్పావు. వెధవ హిందూస్తానీమట్లు...

కనకాంగి

నా కసలు మన సంగీతం అంటేనే ఇష్టం. చిన్నప్పుడు కొంచెం నేర్చుకున్నాను కృతులు, పదాలు, జావళీలు.

సోమసుందరం

జావళీలుకూడా వచ్చునా?

కనకాంగి

ఏవో కొన్ని.—పాడనా?

సోమసుందరం

మెల్లగా పాడు. మెల్లగా, మృదువుగా పాడితే జావళీలు సుఖంగా ఉంటవి.

కనకాంగి

అబ్బో! మామగారు రసికులు.

(జావళీ పాడుతుంది.)

సోమసుందరం

వహవా! చిన్నప్పుడు చదువుకున్న మనుచరిత్ర జ్ఞాపకం వచ్చింది నీకంఠం వింటే.

(కొంచెం రాగయుక్తంగా)

"రహిపుట్ట జంత్రగాత్రముల రాల్ కరగింతు, విమలగాంధర్వంబు విద్య మాకు..."

కనకాంగి

(చప్పట్లు కొట్టుతూ, సంగీతం సాహిత్యం అన్నిట్లో ప్రవేశంవుంది మామగారికి.

సోమసుందరం

(ఒళ్లు తెలియడంలేదు, కుర్చీ కనకాంగి దగ్గరకు లాక్కుంటాడు.)

ఏదీ! ఇంకోపదం ఒకటి!

కనకాంగి

(పాడుతూంటుంది.)

సోమసుందరం

(కనకాంగి పాడుతూవుంటే తాళం వేస్తుంటాడు. తప్పిపోయో ఉద్దేశంతో ఒక దరువు కనకాంగి తొడమీద వేస్తాడు.)

కనకాంగి

(చప్పున పాట ఆపి లేచి నిలబడుతుంది.)

శ్రుతి మారిపోతూంది.

సోమసుందరం

(ఖంగారుతో లేచి, తడబడుతూవుంటే వీధితలుపు తట్టిన చప్పుడు వినబడుతుంది).

వస్తున్నా: వస్తున్నా.

(అని త్వరగా వెళ్లి శంకరశాస్త్రితో ప్రవేశిస్తాడు)

(శంకరశాస్త్రి సోమసుందరంగారి ఆప్త వర్గంలోవాడు. రమారమి ఏకవయస్కులే ఇద్దరు. రసికులు.)

శంకరశాస్త్రి

ఎవరది? కనకమా ?...కనకమే!

కనకాంగి

శాస్త్రిగారు!

సోమసుందరం

(ఇక నిక్కచ్చుకుని చూస్తూ సనుకొని)

కూర్చో, కూర్చో. ఇప్పుడే వస్తా.

(వెళ్తాడు.)

శంకరశాస్త్రి

నిజంగా ఇవి నాకళ్లే నా?... నేను మేలుకున్నానా ...ఎన్నాళ్లకెన్నాళ్లకు.

కనకాంగి

అంత అపేక్ష మరి.

శంకరశాస్త్రి

(కూర్చుని) నే నేమిచెయ్యను? అందరానిపండు వైపోయావు ... అన్నట్లు ఇక్కడికి కెలా వచ్చావు, ఆశ్చర్యంగా వుంది.

కనకాంగి

ఇంకా ఆశ్చర్యం ... నే నెవ్వరి ననుకున్నారు ? ... సోమసుందరం గారి కోడల్ని.

శంకరశాస్త్రి

(పకపక నవ్వుచు) తరవాత ?

కనకాంగి

మీరు నమ్మటం లేదు. ఒట్టు.

శంకరశాస్త్రి

అంటే వేణు పెళ్లాడాడా నిన్ను?

కనకాంగి

ఊఁ.

శంకరశాస్త్రి

ఎలాగ ? చెల్లుతుందా ?

కనకాంగి

ఓ: చట్టం వుందట.

శంకరశాస్త్రి

ఓసి. ఎంతపని చేశావు! సోమసుందరంగారి వంశం అంటే అంత ఛాందసులని ప్రతీతి ... దిగ్విజయమే నీది...ముసలివాడు ఒప్పుకున్నాడా?

కనకాంగి

వివాహం అయ్యాక తెలిసింది వారికి. నన్ను చూచింది నేడు.

శంకర

మండిపడ్డాడా?

కనకాంగి

లేదు. వచ్చినప్పుడు చల్లగా పైకి వెళ్లిపోయారు. మళ్లీ వచ్చాక ఎవ్వరూ లేకపోతే నాసరసన వచ్చి కూర్చున్నారు. పాడమన్నారు. పాట మెచ్చుకున్నారు.

శంకర

ఆఁ ఆఁ...

కనకాంగి

(నవ్వుతూ) పాటపారవశ్యంలో గాబోలు పొరబాటున తాళం నాతొడపైన వెయ్యడం మొదలు పెట్టారు.

శంకరశాస్త్రి

(విరగబడి నవ్వుచు) ఓరి ముసలి నక్కా!

కనకాంగి

(నవ్వుచు) పాపం! ఖంగారుపడి పోయారు నేను అదలించేటప్పటికి.

శంకరశాస్త్రి

ఎంత అవస్థ!

(ఇద్దరు కలసి నవ్వుతూ వుంటే ప్రవేశం వేణుగోపాల్.)

వేణు

(కఠినంగా) కనకం! ఏమిటది!.. శాస్త్రులుగారు! నమస్కారం!

శంకరశాస్త్రి

చాలాకాల మైందికదూ, వేణు! విన్నాను. కనకం చెప్పింది. అదృష్టవంతుడవు. కనకం మంచి పిల్ల.

వేణు

(ఆప్రసంగం నచ్చడం లేదు.)

కనకాంగి

శాస్త్రులుగారు నన్ను చిన్నప్పటినుంచీ ఎరుగుదురండీ.

వేణు

ఓహో!

(సోమసుందరంగారు ప్రవేశించి)

సోమసుందరం

శంకరం! రావోయి!...

(అని వీధికి దారితీస్తాడు.)

శంకరశాస్త్రి

కనకం! సెలవు. కొన్నిరోజు లుంటారా?

వేణు

లేదు. రాత్రికే ప్రయాణం.

శంకరశాస్త్రి

అయితే సెలవు.

(సోమ, శంకర, నిష్క్రమణ.)

కనకాంగి

ఎందుకండీ అంత కోపంగా వున్నారు?

వేణు

వైఖరి బాగా వుంది. వచ్చి రోజన్నా కాలేదు. కృష్ణమూర్తితో

సరసం, ఎవరో కోన్ కిస్కా శాస్త్రులతో నవ్వుతాలు, పిన్నితో దెబ్బలాట...

కనకాంగి

అవును. అన్నీ నాతప్పేగదూ? ముసలివాణ్ణి కట్టుకొని మరిదిమీద మిాపిన్ని మరులుకోవడం నా తప్పే. పిచ్చి బ్రహ్మచారి అందమైన పిల్ల కనబడగానే అవకతవకగా ప్రవర్తించడం నాతప్పే. మరిది నామీద కన్ను వేశాడని ఆవిడ ఉడికిలితే నాదే తప్పు ... ౫౦ ఏండ్ల ముసలివాడు ధర్మశాస్త్రాలు తలక్రిందుగా చదివే మిాబాబయ్య ఒంటరిగా చూచి వద్దచేరి, వావీ వరసా లేకుండా, నాతొడమీద చెయ్యి వేస్తే నాదే తప్పు. ఎప్పుడో కాకినాడలో మా యింటి ప్రక్కనున్న శాస్త్రులతో ఆగోడవ చెప్పుకొని నవ్వితే అదీ నాతప్పే...

వేణు

ఆఁ ఆఁ... అంతేపని చేశాడా బాబయ్య...తనంత...నీవు ప్రోత్సాహం చెయ్యకుండా... కృష్ణమూర్తి మాత్రం...నీవే వాళ్లని బుట్టలో వెయ్యడానికి ప్రయత్నించివుంటావు.

కనకాంగి

రామ రామా!

వేణు

చాల్చాలు. అసహ్యం. వెనకటి బుద్ధి ఎక్కడ పోతుంది?

కనకాంగి

(లేచి దీనంగా) అలా అనకండి. నన్ను చంపేస్తున్నారు...

వేణు

నిన్ను పదినిమిషాలు వదిలి వెళ్లడానికి జంకుగా వుంది. ఏమైనా చేస్తావు...అవును. నీలాంటిదాన్ని పెళ్లిచేసుకోవడమే పొరపాటు.

కనకాంగి

ఆఁ.

వేణు

అప్పుడే ఇద్దర్ని చెడగొట్టినావు.

కనకాంగి

నేనా? వెర్రికుక్కల్లాగ వాళ్లు పైనబడితే...

వేణు

ఛప్. నోరు ముయ్యి.

కనకాంగి

(దుఃఖం కోపం ఆపుకుంటూ) ఎందు కంతమాట?

వేణు

వెళ్లిపోవాలి ఈరాత్రికే.

కనకాంగి

సరే.

వేణు

(లోపలికి వెళ్లిపోవును.)

కనకాంగి

(కండ్లనీళ్లు తుడుచుకొని, నిరసనభావంతో మెడను విరిచి, మంగళసూత్రం చేతితో తెంపి పారవేసి)

ఛీఛీ! ఏమి మగవాళ్లు...

(వీధి గుమ్మంవైపు వెళ్లుతుంది.)

తమిళభాషా ప్రాచీనత

చిలుకూరి నారాయణరావు

భాష అనేది అనాది. పశుపక్ష్యాదులకు గూడా వాటి జీవితావసరములకు కావలసిన భాష ఉండనే ఉంటుంది. దానిని గురించి ఎవ్వరున్నూ పరిశోధన చేయలేదు. మనుష్యునికి మాత్రం మాట్లాడేజంతువు అని పేరు పెట్టినారు. ఈ మనుష్యులు దేశభేదమునుబట్టి, కాలభేదమునుబట్టి, యితర అవస్థాభేదములనుబట్టి వేర్వేరు సంఘములుగా నివసించి, భాషావిషయమై ప్రత్యేక సంకేతములను ఏర్పాటు చేసుకొని జీవిస్తున్నారు. ఆయా తెగల భాషలన్నీ మొదట ఏకభాషగా ఉండి ప్రత్యేక భాషలుగా విడిపోయినవో, లేదా ప్రత్యేకభాషలుగా ప్రత్యేక స్థలములలో ఉద్భవించి, ఆయాజాతుల పరస్పర సమ్మేళనమువలన విశాలమైన భాషలుగా పరిణమించినవో చెప్పడానికి వీలులేదు.

ప్రపంచములోని భాషల నన్నిటిని వర్గీకరించి వాటివాటి లక్షణసామ్యమువల్ల శాస్త్రజ్ఞులు వాటిని వేర్వేరు కుటుంబములుగా విడదీసినారు. ఆకుటుంబములలో ఇండో-యూరోపియనుకుటుంబము చాలా విస్తారమైనది. అది ఆసియా, యూరోపాఖండములలోని అనేక భాషలకు సామాన్యమైన కుటుంబముగా ఉన్నది. ఆ ఇండో - యూరోపియను భాషలలో వైదికభాష, సంస్కృతభాష, ప్రాకృతభాషలు అనేవి చేరిఉన్నవి. భారతవర్షములోనున్న భాషల కన్నిటికిన్నీ ఇవి మూలములని ఆయాభాషల వ్యాకరణములను వ్రాసినవారు తెలిపి ఉన్నారు. కాని కాల్డువెల్లు అనే పాశ్చాత్యపండితుడు దక్షిణ ఇండియాలోని ద్రావిడభాషలకును, ఉత్తర హిందూస్థానములోని ఆర్యభాషలకున్నూ ఎట్టి సంబంధమున్నూ లేదనిన్నీ, ద్రావిడభాషలు మధ్యఆసియాలో ఉండిన, ఇండో-యూరోపియను భాషలకు సంబంధించవని, సిథియను భాషలతో పోలిక గలిగి ఉన్నవనిన్నీ, సిద్ధాంతము చేసినారు. అసలు సిథియనుభాషాకుటుంబ మను పేరే తగినదికా దనిన్నీ, సిథియనుభాషలని చెప్పబడేవాటిలోనే పరస్పర సంబంధము కానరాకున్న దనిన్నీ, సిథియను భాషలని చెప్పబడేవాటిలో కొన్ని ఇండో-యూరోపియను భాషాకుటుంబమునకు చెందినవనిన్నీ, సిథియను భాషలకున్నూ ద్రావిడ భాషలకున్నూగల కాల్డువెల్లు చూపిన పోలికలు సరియైన పోలికలు గావనిన్నీ నిర్ణయిస్తూ గ్రియరుసను మొదలైన పాశ్చాత్యపండితులు ద్రావిడభాషలను ప్రత్యేక కుటుంబముగా ఏర్పాటు చేసినారు. సంస్కృత ప్రాకృతములకును ద్రావిడభాషలకునుగల సంబంధమును గురించి వారెట్టి పరిశ్రమనూ చేయలేదు. హిందూదేశ చరిత్రమునుబట్టి ఆలోచిస్తే ద్రావిడులను అనార్యజాతులుగా పరిగణించడానికి కారణములు కనబడవు. హిందూదేశములో అనార్యజాతులు లేకపోలేదు. కాని జాతులకున్నూ, భాషలకున్నూ ఎడతెగని సంబంధము ఉంటుందని చెప్పవీలులేదు. బలవంతులు, నాగరికులు ఐన జాతులవారి భాషలను, అంతకంటె తక్కువ నాగరికత కలవారు అవలంబిస్తారని చెప్పడానికి ప్రపంచ చరిత్రనుండి అనేకములైన ఉదాహరణములను చూపవచ్చును. ద్రావిడభాషల తత్త్వమునుబట్టిన్నీ, దక్షిణ హిందూదేశపు చరిత్రమునుబట్టిన్నీ, లక్షణగ్రంథములను వ్రాసిన పండితుల అభిప్రాయములనుబట్టిన్నీ ఆలోచిస్తే, ద్రావిడభాష ఆర్యకుటుంబములో చేరినదే అనిన్నీ, అది ఒకరీతి ప్రాకృతభాషా విశేషము అనిన్నీ నేను రచించిన ఆంధ్ర భాషాచరిత్రములో నిరూపించడానికి ప్రయత్నించినాను.

హిందూదేశములోని అనేక భాషలలో వాఙ్మయము లేదు. ఉత్తర హిందూస్థాన భాషల వాఙ్మయము చాల నవీనమైనది. ద్రావిడభాషావాఙ్మయము అంతకంటె కొన్ని శతాబ్దములకు పూర్వమునుంచీ ఉన్నట్లు చరిత్ర తెలుపుతున్నది.

ద్రావిడభాషావాఙ్మయములో అతి ప్రాచీనమైనది తమిళ మనిన్నీ తరువాత కన్నడవాఙ్మయమూ, పిమ్మట తెలుగువాఙ్మయమూ, ఆ తర్వాత మలయాళవాఙ్మయమూ ప్రాచీనము లనిన్నీ ఇప్పుడు మనకు లభ్యములైన గ్రంథజాలమునుబట్టి చరిత్రకారులు నిర్ణయించినారు. ఇది స్థూలముగా సత్యముగానే కనిపిస్తున్నది. ఈ ప్రాచీనత విషయమున తమిళ భాషకును తక్కిన ద్రావిడభాషలకును వేయిసంవత్సరములకు తక్కువకాని అంతరము తమిళభాషాప్రియులు నిర్ధారణచేస్తున్నారు. తమిళభాష తమిళవిద్వాంసులు చెప్పినంత ప్రాచీనమైనది కా దనిన్నీ, ప్రధాన ద్రావిడభాషలలో వాఙ్మయ మించుమించు ఏకకాలముననే బయలువెడలిన దనిన్నీ, చెప్పడానికి తగిన ఆధారము లున్నవి.

తమిళభాష అతిప్రాచీనమైనదని చెప్పడానికి ముఖ్యాధారము దానిలో "సంగం" ('సంగము') వాఙ్మయము అనేది ఉండడమని తమిళభాషాప్రియులు చెప్పుతున్నారు. కనకసభాపిళ్లగారు "౧౮౦౦ ఏండ్లక్రిందట తమిళులు" (Tamils 1800 years ago) అనే గ్రంథమును వ్రాసి దానికి సంగంవాఙ్మయమునే మూలాధారముగా చేసి తమిళులు తమ తమిళభాషతోపాటు, క్రీ. శ. మొదటి శతాబ్దములలో అత్యుచ్చదశలో ఉండేవారని తెలిపినారు. వాటినుంచిన్నీ పాశ్చాత్యచరిత్ర

కారు లాసిద్ధాంతమునే అవలంబించి దానిని లోకములో ప్రచారముచేసినారు. కొందరు తమిళులు తమ భాష కొప్రాచీనత చాలక క్రీస్తుపూర్వము ఐదవశతాబ్దమునుంచిన్నీ తమిళభాష ఉన్నదని నిర్ధారణ చేయడానికి ప్రయత్నించినారు. ఇటీవల తమిళపండితు లలో కొందరు క్రీస్తు మొదటి శతాబ్దముల వరకుమాత్రము తమిళభాషావాఙ్మయమును నిలిపినారు. కొందరు దానిని క్రీ. శ. ఏడవ శతాబ్దమువరకును తీసుకొనివచ్చినారు. ఈ రీతిగా తమిళపండితులలోనే తమిళభాషా ప్రాచీనతనుగురించి అనేకములైన భిన్నాభి ప్రాయము లున్నవి.

ఈ ప్రాచీనతను నిర్ణయించడానికి ఈ పండితుల కందరికిన్నీ గల ఆధారము 'సంగము వాఙ్మయ'మనేది ఒక్కటే. ఈ వాఙ్మయము స్వరూపమును మనము కొంతవరకు తెలుసు కొంటేనేగాని తమిళభాషా ప్రాచీనతత్త్వము బోధపడదు. తమిళములో పాటలు, పదములు మొదలైన గేయరూపములతో కొంతవాఙ్మ య మున్నది. ఆపాటలలో కొన్నిటిలో పూర్వవీరులపరాక్రమము, దాతృత్వము మొద లైన సుగుణ విశేషములు కీర్తింపబడి ఉన్నవి. కొన్నిటిలో శృంగారరసము వర్ణితమైఉన్నది. కొన్నిటిలో నీతు లుపదేశింపబడినవి. కొన్ని మతవిషయములకు సంబంధించినవి. వీటి అన్ని టినుంచిన్నీ ఆయాపాటలు రచింపబడిన కాల మునాటి జనుల ఆచారవ్యవహారములను గురించి తెలుసుకొనవచ్చును. మొదట ఈ పాటలున్నూ, పదములున్నూ చాటువులవలె ప్రత్యేకము ప్రత్యేకముగా ఉండేవి. వాటి నన్నిటినీ ఎవరో ఒకచోట చేర్చి "అహం" "పురం" మొదలైన విభాగములుగా ఏర్పాటు చేసినారు. "అహం" అనగా శృంగారమును వర్ణించునట్టి భాగము. "పురం" అనగా పరా క్రమము మొదలైన విషయములను వర్ణించే భాగము. ఈరీతిగా ఆయా సంపుటములను ఏర్పాటుచేసి వానిలోని ప్రత్యేకములైన పాట లకును పదములకును ఛందో వ్యాకరణాలం కారాది జ్ఞాపికలతో ఆగ్రంథములను వ్రాసి ఉంచినారు.

ఈ జ్ఞాపికలలో కొన్నిటిని తరువాతివారు కూడా చేర్చినారు. ఈగ్రంథములలోని పాట లున్నూ పదములున్నూ అనేకములు చాల చిన్నవి. కొన్ని పెద్దవికూడా కలవు. కొన్ని టిలో వాటిని రచించిన కవులపేర్లు అంకిత ములై ఉన్నవి. కొన్నిటిలో లేవు. ఈగ్రంథ సంచయముల వ్రాతప్రతులలో అనేకములయిన తప్పిదములు కానవస్తున్నవి. వాటిలో పాఠ భేదము లనేకము లున్నవి. ఈపాఠభేదముల వలన ఆపాటల కర్తృత్వాది విషయమున ఎన్నో సందేహములు కలుగుచున్నవి. వీటి నన్నిటిని గమనించి మహామహోపాధ్యాయ వి. స్వామినాథయ్యరుగారు అనేక వ్రాతప్రతు లను పరిశోధించి తమయభిప్రాయమున కను కూలమునట్లు వాటిని పాఠభేదముల నమున రించి సవరణలను చేసి లభ్యమయిన ఈవాఙ్మ యమును ప్రకటించినారు. దీనినే సంగము వాఙ్మయమని అంటున్నారు.

"సంగము" అనేది సంఘశబ్దభవము. రాజాస్థానములందు ప్రఖ్యాతి వహించిన మహాకవులు నియమింపబడి, దేశములో కవి త్వము చెప్పగలవారు చేసిన కావ్యములు తమచే పరిశీలింపబడి తమ మెప్పును పొందితేనే గాని వాటికి ప్రచారము కలుగకూడదని శాసించేవారట. ఈమహాకవుల సమూహము నకే సంగ మని పేరుండేదట. ఇటువంటిసంగ ములు మూడు ఉండేవట. ఈసంగముల గూర్చిన గాథ "ఇరైయనార్ అహప్పొ రుళ్" అనే గ్రంథముమీది వ్యాఖ్యానములో ఈవిధముగా ఉన్నది.

'పాండ్యరాజులు ఆదిసంగము, మధ్య సంగము, అంత్యసంగము అని మూడు సంగములను స్థాపించినారు. వీటిలో మొదటి సంగములో ౫౪౯ మంది కవు లుండేవారు. వీరిలో మొదటివాడు 'అగ త్తియనార్' (అగస్త్యుడు). త్రిపుర సంహారకుడైన ధూర్జటి శివుడు, మురుగక్ లేక కుమారస్వామి, మురంజియూరి ముడి నాగరాయుడు, దిక్పాలకుడైన కుబేరుడు కూడా యీపరిషత్తు లోనివారే. వీరి యెదుట ౪౪౪౯ మంది కవులు తమకావ్య ములను విమర్శార్థము సమర్పించినారు. ఆ కావ్యములలో 'పరిపాడల్', 'ముదు నారై', 'ముదుకురుహూ', 'కలరియా విరై' అనేవి కొన్ని ఉన్నవి. ఈసంగ ములోని ౫౪౯ మందిన్నీ ౪౪౦౦ ఏండ్లు తమ వ్యాపారమును సాగించినారు. వారిని 'కాయ్సినవళుది' అనేరాజునుండి 'కడుంగోన్' అనేరాజువరకు ౮౯ మంది రాజులు ఆదరించినారు. ఈ రాజులలో ఏడుగురు స్వయముగా కవులు. ఈసం గము మదురలో ఉండేది. ఈమదుర తరువాతికాలమున సముద్రములో మునిగి పోయినది. ఈ సంగమువారు 'అగత్తి యమ్' అనేవ్యాకరణమును ప్రమాణముగా తీసుకొన్నారు.

రెండోసంగములో ౫౯ మంది ఉండే వారు. వారిలో 'అగస్త్యుడు', 'తొల్కా ప్పియనారు', 'ఇరుందయూర్ కరుం గోయి', 'మోశి', 'వెల్లూర్ కాప్పియ నారు', 'శిరుపాండరంగన్', 'తువరై' (ద్వారక) రాజైన 'తిరైయన్ మారన్', 'కీరంతై' అనేవా రుండేవారు. వీరియెదు టికి ౩౭౦౦ మంది తమకావ్యములను తెచ్చి నారు. ఆకావ్యములలో 'కలి', 'కురుహూ', 'వెండాలి', 'వియాళమాలై అహవల్' అనేవి కొన్ని. అగత్తియం', 'తొల్కా ప్పియము', 'మాపురాణము', 'ఇసైనుణు క్కము', 'భూదపురాణము' అనేవి వీ రనుసరించిన వ్యాకరణములు. ఈసంగము ౩౭౦౦ సంవత్సరము లున్నది. 'వెండేల్ శెళియన్' అనే రాజునుండి 'ముడత్తిరు మారన్' అనే రాజువరకు ౫౯ మంది పాండ్యరాజులు దాని నాదరించినారు. ఈ రాజులలో ఐదుగురు స్వయముగా కవులు. ఈసంగము కవాటపురములో

చేరేది. ఈస్థలముకూడా సముద్రములో మునిగిపోయి ఉంటుంది.

మూడో సంగములో ౪౯ మంది ఉండేవారు. వీరిలో ముఖ్యులు శిరుమేదావియారు, శేందం బూదనారు, అరివుడైయనార్ పెరుంకొండూర్ కిళార్, ఇళంతిరుమారన్, నల్లందువనార్, మదురై ఇళనాగనార్, నక్కీరన్ అనేవారు. వీరి ఎదుటికి ౪౪౯ మంది కవులు వచ్చినారు. వారు పరిశీలనార్థము సమర్పించిన కావ్యములలో 'నెడుందొగై' (అహనానూఱు), కురుందొగై — నానూఱు, నట్రిణై — నానూఱు, పుఱ — నానూఱు, అయింగుఱు - నూఱు, పదిట్రుప్పత్తు (పదిపదులు), కలి (నూటయాభై), పరిపాడల్ (డెబ్బై), కూత్తు, వరి, శిట్రిశై, పేరిశై అనేవి ముఖ్యములు. ఈ సంగమువారు 'అగత్తియము,' 'తొల్కాప్పియము' అనేవ్యాకరణాలను ప్రమాణములుగా అంగీకరించినారు.

ఈసంగము ౧౮౫౦ సంవత్సరము లుండినది. తన రాజ్యములో కొంతభాగము సముద్రములో మునిగిపోగా మదురలో రాజధానిని స్థాపించుకొన్న 'ముడత్తిరుమారన్' అనేరాజునుండి ౪౯ మంది రాజులీ సంగమును ఆదరించినారు. ఈరాజులలో తుదివాడు 'ఉక్కిరప్పెరువళుది' అనేవాడు. ఈసంగము ఉత్తర మదురలో అనగా నేటిమదురలో సమావేశమయ్యేది.'

పైని తెల్పిన విషయములం దత్యద్భుతములు, అసాధారణములు, అసాధ్యములు, అసంభావ్యములు విన సంగతులు గోచరిస్తున్నవి. శివుడు, మురుగడు, కుబేరుడు మొదలైన దేవతలే యీసంగములలో ఉండడమూ, ఈ దేవతలు ఊరును పేరును లేని కవులతోను, కవయిత్రులతోను కలసి ఉండడమూ, ఈ సంగము లుండిన అతి దీర్ఘకాలమూ, పాండ్యరాజుల దీర్ఘరాజ్యకాలములు, కృత్రిమపుటంకెలు, ఒకసంగపుకవి తక్కిన సంగములలోకూడా ఉండడము, ఇవన్నీ యీసంగంగాథ కృత్రిమ మనిన్నీ, కల్పిత మనిన్నీ చెప్పకనే చెప్పుతున్నవి. మొదటి సంగము ౪౪౪౦ ఏండ్లుండినదట. ఇంతకాలములోనూ ౪౪౪౯ మంది కవులుమాత్ర మున్నారట. రెండవ సంగములో ౩౭౦౦ ఏండ్లకు ౩౭౦౦ మందే కవులున్నారట. మూడవ సంగములో ౧౮౫౦ ఏండ్లున్నూ ౪౯ మంది సభ్యులట. అంటే ఈమూడు సంగములకాలము, ౪౪౪౦ + ౩౭౦౦ + ౧౮౫౦ = ౯౯౯౦ సంవత్సరము లన్నమాట. తక్కిన పదేండ్లను చేర్చి పదివేలేండ్లుగా చేస్తే బాగుండేది. విన్నవారు నమ్మరేమోనని అట్లుచేయడం మానివేసి ఉంటారు.

ఈ సంగములగాథ అవిశ్వసనీయ మనడానికి ఈక్రింది కారణములను మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము పరిశోధక శాఖలో పనిచేస్తూ ఉన్న కె. ఎన్. శివరాజపిళ్లె గారు వివరించి ఉన్నారు.

౧. సంగములను గూర్చిన సంప్రదాయము జనసామాన్యమునకు తెలియదు. కొందరు విద్వాంసులును పురోహితులునూ కలసి దీనిని కల్పించినారు.

౨. సంగం గ్రంథములు అని చెప్పబడే వాటిలో ఏసంగమును గూర్చిన్నీ ప్రస్తావన లేదు.

౩. సంగము వాఙ్మయములో కనబడే రాజకీయ సాంఘికపరిస్థితులనుబట్టి అట్టి సంగస్థాపనకుగాని, పోషణకుగాని అవకాశములు లేవు.

౪. ఈ సంగసంప్రదాయములో తెలుపబడిన విషయములును, అంకెలును చాలకృత్రిమములు. వాటిని బుద్ధిపూర్వకముగా అంకగుణితముచేసి ఆరీతిగా ఏర్పరచినట్టు స్పష్టమవుతున్నది. అవి సహజములు కావు.

౫. సంగసభ్యులలో దేవతలనూ మనుష్యులనూ కలిపి చేర్చడము ఆర్యులు తమిళదేశము నాక్రమించి తమపురాణకథలను తమిళదేశములో వ్యాపింపజేయ ఆరంభించినకాలము నుండే జరిగిఉంటుంది.

౬. మూడుసంగముల కాలమైన ౯౯౯౦ సంవత్సరములను వాటిని పోషించిన పాండ్యరాజులసంఖ్య ౧౯౭తో భాగిస్తే ఒక్కొక్క తరమునకు ౫౦ చిల్లర ఏండ్లు ఏర్పడుతవి. సాధారణముగా ఒక్కొక్క తరమునకు ౩౫ ఏండ్లకంటె ఎక్కువ ఇవ్వడానికి వీలులేదు.

౭. ఈ దీర్ఘకాలములో ఒకటి రెండుసార్లు సముద్రము భూమిని ముంచివేసినది. అట్టి సందర్భములో ఒక సంగమునాటి వృత్తాంతములు తక్కినసంగమువారికి ఎట్లు తెలిసినవో వింతగా ఉన్నది.

౮. మదురకు 'తలైయాలంగానత్తుపాండ్యన్' కాలమువరకును 'కూడల్' అనే పేరుండేది. దానికి తరువాతికాలములో ఉత్తర మదుర అనిపేరు పెట్టడము దక్షిణమదుర సముద్రములో మునిగిపోయినదని చెప్పినదానిని సమర్థించుకొనడానికై ఉంటుంది. ఆప్రాచీన కాలంలో మదురఅనే సంస్కృతనామమే ఉండడానికి వీలులేదు.

౯. మొదటి రెండు సంగములలోని గ్రంథములలో ఒక్కటిన్నీ నేడు మిగిలి ఉండలేదు. ఆరెండుసంగములలోని గ్రంథముల విషయము కేవలము కట్టుకథగాని మరొకటి గాదు.

౧౦. ఈ సంగములవృత్తాంత మంతా అసహజము, అశాస్త్రీయము. ఏదేశములోనైనా, జ్ఞానము, పాండిత్యము క్రమక్రమంగా అభివృద్ధి చెందవిగాని ఒక్కసారిగా అత్యుచ్ఛదశపొంది నానాటికిన్ని క్షీణించిపోవు. సంగమును గూర్చిన కథనుబట్టి తమిళవాఙ్మయములో నానాటికి క్షీణత ఉన్నట్టు తెలుస్తున్నది. ఇది సరికాదు.

ఇట్టి కారణములనే తెలుపుతూ ఇతర తమిళవిద్వాంసులుకూడా మొదటి రెండు సంగములను వదలుకొన్నారు.

ఇక మూడో సంగమును గూర్చిన గాథ. 'వంగెయ సాగరన్' (వంశశేఖరుడు) అనే

రాజు కాలములో కౌశిపట్టణములో బ్రహ్మకు సరస్వతిమీద కోపము వచ్చి ఆమెశరీరమైన 48 వర్ణములలో అ మొదలు హ వరకుగల 48 వర్ణములునూ మనుష్యజన్మ మెత్తి కవు లగుదురుగాక అనిన్నీ, తక్కిన వర్ణములకు మొదటిదిన్నీ, మధురలోని దేవుడున్నూ అయిన అకారము దేహమును ధరించి కవియై తక్కిన వారితో 48-వవాడై ఒకసంగమును స్థాపించునుగాక అనిన్నీ అతడు చెప్పినాడట. ఆశాపము ప్రకారము 48 అక్షరములున్నూ భౌతిక దేహములతో ప్రపంచములో సంచరిస్తూ, అనేక స్థలములలో విద్వాంసులతో వాదములు చేసుకొంటూ తుదకు మధురకు చేరుకొన్నారట. అక్కడ వారికి శివుడు, మనుష్య రూపముతో ఎదురుపడి మధురలోని దేవుని పూజించవలసిన దని ఉపదేశించినాడట. అప్పుడు వా రా దేవునిమీద పద్యములను చెప్పి పాండ్యరాజు సమ్ముఖమునకు పోయినారట. ఆరాజు దేవాలయమునకు వాయవ్యదిశను వారికోస మొక సభామంటపమును గట్టించి వారి కనేకములైన బహుమానములను చేసినాడట. అంతకుపూర్వము రాజ సమ్మానమును పొందుతూ ఉండే విద్వాంసుల కీర్ష్య పుట్టినదట. ఈ క్రొత్తవిద్వాంసులు పాతవిద్వాంసులను వాదములో ఓడించి ఇతరుల కవితా ప్రాశస్త్యమును, పాండిత్యమును పరీక్షించేటప్పుడు తాము కూర్చొనడానికి ఒక కట్టెపలకను ప్రసాదించవలసిన దని శివుని వేడుకొన్నారట. అప్పుడు శివు డొక కవివేషముతో వారికి సాక్షాత్కరించి రెండుజేనల చదరపు పలకను చేతితో పట్టుకొని వారియెదుట నిలిచినాడట. వా రాపలకకు ధూపము వేసిన మీదట 'నక్కీరరు' మొట్టమొదట దాని మీద కాలుపెట్టినాడట.

అతని తరువాత ఒకరివెనుక ఒకరు కపిలరు, పరణరు మొదలైనవా రెక్కినారట. సరియైన విద్వాంసుడు దానిపై ఎక్కుతూఉన్న కొద్దీ ఆపలక పెద్దదికావడ మారంభించిందట. ఇట్లు కొంత కాలానికి నాకవిత్వం గొప్పదంటే నాకవిత్వం గొప్పదని ఆ కవులు పోట్లాడుకోవడం ఆరంభించినారట. అందుచేత శివుడు పదేపదే వచ్చి వారివివాదాలను పరిష్కారం చేసేవాడట. ఇది కథ.

ఈగాథ విశ్వాసపాత్రమైనా కాకపోయినా సంగమనే దొక్కటే ఉండే దనిన్నీ, మూడు లే వనిన్నీ స్థిరపరుస్తుంది. ఈమూడో సంగముకూడా లేదనే తమిళ విద్వాంసులు కూడా లేకపోలేదు. కాని తమిళ వాఙ్మయమునుబట్టి తమిళభాషప్రాగీనతను నిర్ణయించడానికి ఇంకా అనేకులు ప్రయత్నిస్తున్నారు కాబట్టి దాని తత్త్వమునుగురించి కొంతవరకు ఆలోచింతాము.

మొదటి సంగములోని గ్రంథములన్నీ పోయినవి. దానిలోని 'పరిపాడల్' అనేది మూడో సంగముదై ఉంటుంది. తక్కిన గ్రంథములకోవను 'నారై కురుహు' అనే పదము లుండడంచేత అవి సంగీతగ్రంథములై ఉండవచ్చు నంటారు. రెండోసంగం గ్రంథములుకూడా అన్నీ నష్టము లై పోయినవి. అప్పటి గ్రంథములలో 'తొల్కాప్పియమ్' మాత్రము మిగిలినది. కాని ఇదికూడా మూడో సంగములోనిదే అని కొంద రంటారు; కొందరు ఈ తొల్కాప్పియము నవీనమైనదని కూడా అంటారు. ఈ తొల్కాప్పియమును గురించి యీక్రిందిగాథను చెప్పతారు.

మూడో సంగంకాలమున పాండ్యదేశములో ద్వాదశవర్ష క్షామము కలిగినదట. అప్పుడు పాండ్యరాజు తనసభలోని పండితులనూ కవులనూ పోషించలేక మరియెక్కడికైనా పోయి జీవనము చేయమని పంపివేసినాడట. కరువు పోయిన తర్వాత అక్కడక్కడ మిగిలిన పండితు లందర్నీ పిలిపించి అడుగగా వారిలో యెవ్వరికిన్నీ తొల్కాప్పియములోని 'ఇరై యనార్ అహప్పొరుళ్' అనే భాగమునుగురించి తెలియలేదట. ఏమిచేయుదునా అని రాజు ఆలోచిస్తూంటే శివునికి రాజుమీద కనికరం పుట్టి యీభాగమును అరవై సూత్రములలో పూర్తిచేసి రాగిరేకులమీద చెక్కించి మధుర దేవాలయములోని విగ్రహముపీఠముక్రింద పెట్టి పోయినాడట. పూజారి ఉదయం పోయి గర్భగుడిని తుడుస్తూంటేగా ఈ రాగిరేకులు అతనికంట బడినవట. తొల్కాప్పియములోని అంత పెద్దఅధ్యాయము అరవైసూత్రములలో మాత్రము సంగ్రహింపబడడముచేత దానిఅర్థ మెవరికిన్నీ బోధపడలేదు. అందుచేత రాజు శివ ఆ స్థానవిద్వాంసులను ఆసూత్రములకు వ్యాఖ్యానము వ్రాయమన్నాడట. అనేకులు ప్రయత్నించినారు. కాని ఆ వ్యాఖ్యానము సరిగా ఉన్నదో లేదో నిర్ణయించ డానికి ఒక అధ్యక్షుడు కావలసి వచ్చింది. అట్టి అధికారం కలవాడు ఎవడున్నూ కనిపించలేదు. అందుచేత రాజు శివునికే మొరపెట్టుకున్నాడు. మొరపెట్టగా అతడు మధురలోనున్న ఒక బ్రాహ్మణుని కొడుకును చూపినాడు. ఆ పిల్లవాని వయస్సు ఐదేండ్లు. వాడు పుట్టుమూగ. వాని పేరు రుద్రశర్మ. వాని తండ్రిపేరు 'ఉప్పూరి కుడికిళార్.' ఆమూగబాలునికి యీ వ్యాఖ్యానము లన్నీ చదివి వినిపించినారు. ఒకొక్క వ్యాఖ్యానము వింటూ వాడు ఊరుకునేవాడు. తుదకు 'మరుగన్ ఇళనాగన్' అనేవాని వ్యాఖ్యానమును చదువుతూంటే కొన్నికొన్ని పట్టులలో ఆపిల్లవాడు ఏడ్చినాడట. తరువాత 'నక్కీరన్' తన వ్యాఖ్యానమును చదవ నారంభించినప్పటి నుండి ముగించేవరకూ ఒక్కటే ధారగా కన్నీళ్లు విడిచినాడట. ఈ తొల్కాప్పియములో మూడధికారము లున్నవి. 'ఎయుత్తదిగారం', 'సొల్లదిగారం', 'పొరుళదిగారం' అని వాటిపేళ్లు. గ్రంథములో మొత్తము ౧౬౧౨ సూత్రము లున్నవి. ఒకొక్క అధికారంలో తొమ్మిది 'ఇయలు' లున్నవి. ఈ గ్రంథముపై అనేకులు వ్యాఖ్యానములు వ్రాసినారు.

పై గ్రంథము కాక మూడో సంగమునకు సంబంధించిన గ్రంథములు 'ఎట్టుత్తొహై', 'పత్తుప్పాట్టు', 'పదినెన్ కీల్ కణక్కు' అనేవి. వీటికి శిలప్పదిగారం, మణిమేహలై అనేవాటినికూడా కొందరు చేరుస్తారు. ఈ

తుదిరెండున్నూ నవీనము లని, అనగా తరువాతికాలపు వని కొందరి అభిప్రాయము.

'ఎట్టుత్తొగై' అనే గ్రంథములో 'నత్రిణై', 'కురుందొగై', 'ఐంగుఱునూఱు', 'పదిట్రుప్పత్తు', 'పరిపాడల్', 'కలిత్తొగై', 'నెడుందొగై', 'పుఱనానూఱు' అనే ఎనిమిది గ్రంథసంపుటము లున్నవి.

౧. 'నత్రిణై'లో నన్నూటొక్క పద్యము లున్నవి. ఒకొక్క పద్యములో తొమ్మిది నుండి పండ్రెండు పంక్తులవరకు ఉన్నవి. ఇవి ౧౭౫ మందికవులు రచించినవి. ఈపద్యములు ఐదు 'తిణై'లకు సంబంధించినవి. 'తిణై' అనగా ఒకస్థల మన్నమాట. ఇవి 'ముల్లై' (పర్వత ప్రాంతములు), 'మరుదం' (నదీ ప్రాంతములు), 'పాలై' (ఎడారులు), 'నెయ్దల్' (సముద్రతీరములు), 'కురింజి' (అరణ్యములు) అని ఐదు విధములుగా నుంటవి. మనుష్యుని నాగరికత ఆయా స్థలములందు వరుసగా అభివృద్ధి పొందుతూ వచ్చిందని దీనికర్థం చెప్పతారు. 'నత్రిణై'లో 'ముల్లై'కు సంబంధించినవి ౨౯, మరుదం'కు సంబంధించినవి ౩౩, 'పాలై'కు సంబంధించినవి ౧౦౬ 'నెయ్దల్'కు సంబంధించినవి ౧౦౩, 'కురింజి'కి సంబంధించినవి ౧౩౦ పద్యము లున్నవి. ప్రణయము వీటిలోని విషయము. 'పన్నాడుతంద పాండియన్ మారన్ వళుది' అనే పాండ్యరాజు ఈ పద్యములన్నిటినీ ఒకచోట చేర్పించినాడు. ఈగ్రంథముమీద ప్రాచీన వ్యాఖ్యాన మేదీ లేదు. క్రీ. శ. ఎనిమిదో శతాబ్దిలో మహాభారతమును 'తమిళించిన' పెరుందేవనార్ అనేవాని ఈశ్వరస్తోత్రరూపమైన పద్యము ఈ గ్రంథమున కాదియం దున్నది. ఈ విషయము బాగుగా గమనించవలెను.

౨. 'కురుందొగై' అనగా చిన్నపద్యముల సంపుట మన్నమాట. దీనిలో ౨౦౫ మందికవుల 'అహవల్' ఛందస్సులో నన్న ౪౦౨ చిన్న పద్యములు చేరినవి. ఒకొక్క పద్యమునకు నాల్గునుండి ఎనిమిది పంక్తు లుంటవి. 'నత్రిణై'వలెనే దీనిలోని పద్యములు ప్రణయ విషయకములు. వీటినికూడ ఐదు 'తిణై'ల క్రింద విభాగించవచ్చును. ఈ గ్రంథమును 'పూరి' అనేదేశపు రాజైన 'పూరిక్కో' అనేవాడు ఒకచోట చేర్పించినాడు దీనిమీద 'పేరాశిరియర్', అనేవాడు వ్యాఖ్యానమును వ్రాసెనట. కాని అదిప్పుడు లేదు. దీనిలోని ౨౦ పద్యములమీదమాత్రము 'నచ్చినార్క్కినియర్' వ్రాసిన వ్యాఖ్యానము మాత్ర మున్నది.

౩. 'ఐంగుఱునూఱు', అనగా ఏనూరు చిన్నపద్యము లన్నమాట. ఇదికూడా 'అహవల్' ఛందస్సులోనే ఉన్నవి. నూరేసిపద్యముల కొకభాగము క్రింద ఈ గ్రంథమును ఐదుభాగములుగా విభజించవచ్చును. వీటిలో ఒకొక్క పద్యములో మూడునుండి ఆరుపంక్తులవరకు ఉన్నవి. ఐదు భాగములలో ఒక్కొక్క భాగమును ఐదు'తిణై'ల క్రింద విభజించ వచ్చును. మొదటి భాగములోని నూరుపద్యములు నదీప్రాంతమునకు సంబంధించినవి. వీటిని వ్రాసినకవి 'ఓరంబోగియార్'. రెండో భాగమును 'అమ్మూవనార్' రచించినాడు. దీనిలోని పద్యములు సముద్రతీరమునకు సంబంధించినవి. మూడో శతకమును కపిలరు వ్రాసినాడట. దీనిలోని పద్యములు అరణ్యవాసుల ప్రణయమునకు చెందినవి. నాల్గోశతకమును 'ఓదలాందయ్యార్' అనేకవి రచించినాడు.

దీనిలో పద్యములు ఎడారులకు సంబంధించినవి. 'పేయనార్' అనేకవి పార్వతీయ ప్రేమకు సంబంధించిన ఐదోశతకమును రచించినాడు. ఈగ్రంథమును ఒకచోట కేర్చిన విద్వాంసునిపేరు 'కూడలూర్ కిళార్' అనే సంగ్రహనామముగల 'పులత్తురై ముత్రియ కూడలూర్ కిళార్' అనేవాడు. ఈవిద్వాంసుడు 'చేరమాన్ ఇరుంబొరై' అనే సంగ్రహనామముగల 'యానైక్కట్ శేయ్ మాందరన్ శేరల్ ఇరుంబొరై' అనేరాజు ఆస్థానమువాడు. ఈ గ్రంథముమీద వ్యాఖ్యాన మేదీ దొరకలేదు.

౪. 'పదిట్రుప్పత్తు' – అనగా పదిపదులు. దీనిలో చేరవంశమునకు సంబంధించిన అనేకరాజుల పరాక్రమము వర్ణింపబడినది. పదిభాగములలోనూ మొదటిదిన్నీ తుదిదిన్నీ యిప్పుడు లేవు. తక్కిన ఎనిమిది సంపుటములలో ఒకొక్కదానిలో నూరుపద్యము లున్నవి. వీటిలో ఇమయవరంబన్ నెడుంజేరలాతన్, పల్యానై శెల్కెళు కుట్టువన్, కలంగైక్కణ్ణి నార్ముడిచ్చేరల్, శెంగుట్టువన్, ఆడుకోట్పాట్టు చేరలాతన్, శెల్వక్కడుంగోవాళియాదన్, తగడూరెఱింద పెరుంజేరల్ ఇరుంపొరై, కుడక్కో ఇళంజేరలిరుంబొరై అనేరాజుల పేర్లు కనబడుతున్నవి. రెండోపదిలో 'ఇమయవరంబన్' ఏభైయెనిమిదేండ్లు రాజ్యముచేసినట్టున్నూ, మూడోపదిలో అతని తమ్ముడు 'పలియానైకుట్టువను' ఇరవైయేండ్లు రాజ్యము చేసినట్టున్నూ తెలుస్తున్నది. ఈరెండోవాడు 'పాలైగోదవనార్' అనేవానికి గొప్పయజ్ఞము చేయడమునకు సహాయముచేసిన ట్టున్నది. నాలుగోపదిలో 'నార్ముడిచ్చేరలు' ఇరవై ఐదు సంవత్సరములున్నూ, ఐదోపదిలో శెంగుట్టువను ఏభై ఐదేండ్లున్నూ, ఆరోపదిలో చేరలాతను ముప్పైఎనిమిదేండ్లున్నూ రాజ్యమేలినట్లున్నది. ఏడోపదిలో 'శెల్వక్కడుంగోను' ౨౫ ఏండ్లున్నూ, ఎనిమిదోపదిలో'ఇరుంబొరై' ౧౭ ఏండ్లున్నూ, తొమ్మిదోపదిలో 'కుడక్కో' ౧౬ ఏండ్లున్నూ రాజ్యముచేసినట్లు తెలుపబడ్డది. ఈ'పదిట్రుప్పత్తు'ను ఎవరు గ్రంథముగా కూర్చినారో, ఏరాజు కూర్పించినాడో తెలియదు.

౫. 'పరిపాడల్' – అనే గ్రంథము మొదటి సంగముగ్రంథములలోనూ, మూడోసంగము గ్రంథములలోనూకూడా కనపడుతున్నది. ఈరెండు గ్రంథములున్నూ వేరువేరువైనయెడల, మొదటి సంగములోనిది నశించినది. మనకు మిగిలినగ్రంథములో ౨౪ పద్యములు మాత్రము మిగిలియున్నవి. వీటిమీద 'పరిమేలళగరు' వ్యాఖ్యానము వ్రాసినాడు.

౬. 'కలిత్తొగై' – అనే పేరు దానిలోని నాటకీయమైన పద్యములున్నూ 'కలి' అనే ఛందస్సులో వ్రాయబడినందువల్ల కలిగినది. ఈ గ్రంథమునకు కురుంగలిత్తొగై లేక 'కలి' అనికూడా పేర్లున్నవి. దీనిలోని పద్యములు ఐదు 'తిణై'లకు సంబంధించినవి. వీటిలోని విషయము ప్రణయమేఐనా, కొన్ని నీతివాక్యములుకూడా ఉన్నవి. దీనిలోని పద్యములనుబట్టి ఆకాలములోని వివాహములను గురించిన ఆచారములు కొన్ని తెలుస్తున్నవి. దీనిలోని పద్యములను కడుంగోన్, కపిలర్, మరుదన్ ఇళనాగనార్, చోళ నల్లుత్తిరన్, నల్లందువనార్ అనేకకవులు రచించినారు. ఈ పద్యములను ఎవరు చేర్చినారో, ఎవరు చేర్పించినారో కూడా తెలియదు. పైకవులలో ఒకడైన నల్లందువనారే వీటిని చేర్చినాడని ప్రతీతి. నచ్చినార్క్కినియరు యీ గ్రంథము మీద వ్యాఖ్య వ్రాసినాడు.

౭. 'నెడుంతొగై' – దీనికే అహప్పాట్టు, అహనానూఱు, అహం అనికూడా పేర్లున్నవి. దీనిలో ౪౦౧ పద్యములు 'అహవల్' ఛందస్సులో ఉన్నవి. వీటిని 'కళిత్రియానైనిరై' అనే ౧౨౧ పద్యములుగాను, 'మణిమిడైపవళం' అని ౧౮౦ పద్యములుగాను, 'నిత్తిలకోవై' అని ౧౦౦ పద్యములుగాను విభజించినారు. ఈ గ్రంథములోని విషయముకూడా ప్రణయమే. పద్యములలో ౧౩ నుండి ౩౧ వరకు పంక్తు లున్నవి. దీనిలో ౧౪౫ మంది కవులపేర్లు కనబడుతున్నవి. వీటి నన్నిటిని మదురలోని 'ఉప్పూరికుడికిళార్' అనేవాని కొడుకైన 'ఉరుత్తిరశర్మన్' అనేవాడు పాండ్యరాజైన 'ఉక్కిరప్పెరువళుది' అనేవాని ఆస్థానమున గ్రంథముగా కూర్చినాడు.

౮. 'పురనానూఱు' – లేక 'పురప్పాట్టు' లేక 'పురం' అనే గ్రంథములో 'అహవల్' ఛందస్సులో ౪౦౦ పద్యము లున్నవి. ఇది అహనానూఱు అనేదానికి శేషగ్రంథ మనవచ్చును. ఈ గ్రంథములో తర్వాతికాలపు 'పాయిగెరయ్యార్' అనే కవిపేరుండడము చేత ఇది నవీనగ్రంథ మని కొందరంటారు.

ఇంతవరకునూ 'ఎట్టుత్తొగై' అనే గ్రంథమును గురించి వ్రాయబడినది. ఇక 'పత్తుప్పాట్టు'లో పదికావ్యములున్నవి. 'ఇఱైయనార్ అహప్పొరుళ్' అనే గ్రంథపు వ్యాఖ్యానములో చెప్పబడ్డవాటిలో ఈ గ్రంథము లేకపోవడముచేత ఇది సంగంకాలపు గ్రంథము కాదని కొందరంటారు. కాని వాటిలో 'ఎట్టుత్తొగై'లోని భాగములను రచించిన కవులున్నూ, దానిలో చెప్పబడ్డ రాజులున్నూ దీనిలోకూడా ఉండడముచేతనున్నూ, భాషా విషయమునబట్టిన్నీ దీనిని సంగంకాలపు గ్రంథముగానే పరిగణించవలసిన దని కొందరి వాదము.

ఈ గ్రంథములో (౧) తిరుమురుహాట్రుప్పడై, (౨) పొరునరాట్రుప్పడై, (౩) శిఱుపాణాట్రుప్పడై, (౪) పెరుంపాణాట్రుప్పడై, (౫) ముల్లైప్పాట్టు, (౬) మదురైక్కాంజి, (౭) నెడునల్వాడై, (౮) కురింజిప్పాట్టు, (౯) పట్టినప్పాలై, (౧౦) మలైపడుకడామ్ – అని పదికావ్యము లున్నవి.

౧. వీటిలో 'తిరుమురుహాట్రుప్పడై'లో ౩౧౭ పంక్తు లున్నవి. దీనిని వ్రాసినకవి 'నక్కీరర్'. తమిళ దేశములో వివిధ దేవాలయములందున్న మురుగునికి (కుమారస్వామి) స్తోత్రములుగా ఈ పాటలు కూర్చబడినవి. సుబ్రహ్మణ్యభక్తు లందరున్నూ ఈ పద్యములను తప్పక వల్లెవేసుకుంటారు. ఈ కావ్యము మీద నచ్చినార్క్కినియర్ వ్రాసిన వ్యాఖ్య ఉన్నది.

౨. 'పొరునరాట్రుప్పడై' – దీనిని వ్రాసిన కవి 'ముడత్తామక్కణ్ణియార్.' దీనిలో చెప్పబడ్డరాజు ఇలంజేట్చెన్ని కొడుకైన కరికాల్ చోడన్. దీనిలో కరికాలచోడుని పరివృత్తాంతము, అతని వీరకృత్యములు, జనపాలనా సామర్థ్యము వర్ణితమైనవి. ఈ కావ్యములో ౨౪౮ పంక్తు లున్నవి.

౩. 'శిఱుపాణాట్రుప్పడై' – దీనిని 'ఇడైకళినాట్టునల్లూర్ నత్తత్తనార్' అనేకవి రచించినాడు. దీనిలోని రాజుపేరు ఓవియర్ తెగకు చెందిన ఓయిమానాట్టిప్రభువైన 'నల్లియక్కోడన్' అనేవాడు. ఈ రాజుపేరే కాక మరికొందరు చిన్నప్రభువుల పేర్లున్నూ ఈ గ్రంథములో గలవు. దీనిలో ౨౬౯ పంక్తు లున్నవి.

౪. 'పెరుంపాణాట్రుప్పడై' దీనిని రచించినకవి – 'కడియలూర్ ఉరుత్తిరన్ కణ్ణనార్.' 'పట్టినప్పాలై' అనేభాగమును రచించిన కవికూడా ఇతడే. 'పొరునరాట్రుప్పడై'లో చోళరాజ్యము వర్ణింపబడియుండగా, ఈ గ్రంథములో కాంచీరాజ్యము వర్ణింపబడినది. దీనిలోని రాజు 'తొండైమాన్ ఇళందిరయన్' అనేవాడు. దీనిలో ౫౦౦ పంక్తు లున్నవి.

౫. 'ముల్లైప్పాట్టు'ను కావిరిప్పూంపట్టినమ్‌లోని 'నప్పూదనార్' అనేకవి రచించెను. దీనిలో ౧౦౩ పంక్తు లున్నవి. 'తలైయాలంగానమ్' రాజైన నెడుంజెలియన్ అనేవాని స్తోత్రమే ఈ కావ్యము. దీనిలోని విషయము ప్రణయము. యుద్ధమునకు వెళ్లిన వీరుడైన తనభర్తయెడల, అతని ప్రేయసికి గల ప్రణయమిందు వర్ణితమైనది.

౬. 'మదురైక్కాంచి' ని వ్రాసినవాడు మాంగుడి మరుదనార్. ఈ గ్రంథములో పాండ్యరాజ్య మభివర్ణితమైనది. దీనిలో స్తుతింపబడిన రాజు పాండ్యన్ తలైయాలంగానత్తు చ్చెరువెన్ఱ నెడుంజెలియన్ అనేవాడు. దీనిలో ౭౮౨ పంక్తు లున్నవి.

౭. 'నెడునల్వాడై' అనే గ్రంథమును వ్రాసినవాడు 'నక్కీరర్'. ఇందలిరాజు 'తలైయాలంగానమ్'నకు సంబంధించిన నెడుంజెలియన్. యుద్ధమునకు వెడలిన ప్రియునికై అతని ప్రేయసికి గల ప్రణయ మిందు వర్ణితము. దీనిలో ౧౮౮ పంక్తు లున్నవి.

౮. 'కురింజిప్పాట్టు'ను కపిలర్ రచించెను. ఒకచక్కని యువతి మరియొకకన్యకతో జొన్న

చేనిని కాచుటకు పంపబడినది. ఒకకొండ రాజు వేటాడుతూ అక్కడకు వచ్చి ఆమెను చూచి మోహించి గాంధర్వవివాహం చేసుకున్నాడు. నాటినుండిన్నీ వా రిద్దరున్నూ కొన్న చేనిలో కలుసుకుంటూఉండేవారు. ఆ సంగతి ఆమె తలిదండ్రులకు తెలియదు. ఆమె నానాటికిన్ని కృశించిపోతున్నది. దానికి కారణమును కన్యక తల్లితో చెప్పింది. వా రిద్దరికీ పెండ్లిచేసినారు. ఇది దీనిలోని కథ. కావ్యములో ౨౬౧ పంక్తు లున్నవి.

౯. 'పత్తినప్పాలై' అనే కావ్యమును వ్రాసినవాడు ఉరుత్తిరన్ కణ్ణనార్. దానిలోనిరాజు కరికాల్ చోళన్. కావ్యము పొగడును గ్రహించి రాజు కవికి ౧౬౦౦౦౦౦ పొన్నులు బహుమానముగా నిచ్చినాడట. దీనిలో ౩౦౧ పంక్తు లున్నవి.

౧౦. 'మలైపడుగడామ్'— దీనికి 'కూత్తరాట్రుప్పడై' అని నామాంతరము కలదు. దీనిని పెరుంగౌశికనార్ అనేకవి రచించినాడట. దీనిలోని ౫౮౩ పంక్తులలో 'నన్నన్' అనేవానినిగురించిన్ని, వానిపూర్వీకులను గురించిన్నీ వర్ణన లున్నవి.

'పదినెణ్ కీళ్ కణక్కు' - ఇది నీతిని బోధించే ౧౮ కావ్యములుగల సంపుటము. కీళ్ కణక్కు అంటే ఏబైపద్యములకు తక్కువ ఉన్న కావ్య మన్నమాట. ఏబైనుండి ౫౦౦ పద్యముల వరకుగల కావ్యములకు మేల్ కణక్కు అని పేరు. 'ఎట్టుత్తొగై', 'పత్తుప్పాట్టులు' 'మేల్ కణక్కు' గ్రంథములు. ఈ కీళ్ కణక్కులో చేరిన ౧౮ గ్రంథములున్నూ ఇవి:—

౧. తిరుక్కురళ్ - దీనికి ముప్పాల్ అని కూడా పే రున్నది. దీనిని తిరువళ్లువర్ రచించినాడు. ఇతడు క్రీ. పూ. మొదటి శతాబ్దములలో ఉండేవా డని కొందరున్నూ, క్రీ. తర్వాత ౬, లేక ౭ శతాబ్దములలో ఉండేవాడని కొందరున్నూ అంటారు. దీనిలోని పద్యములు ద్విపదల రూపముగా నున్నవి; అంటే ఒకొక్క పద్యములో రెండుపాదము లుంటవన్నమాట. వాటికిన్నీ తెనుగులోని ద్విపదలకున్నూ సంబంధము లేదు. వీటిలో ధర్మార్థకామముల విషయము బోధింపబడినది. గ్రంథములో ౧౩౩ అధ్యాయము లున్నవి. ఒకొక్కధ్యాయములో ౧౦౦ పద్యము లున్నవి. ఈగ్రంథము తమిళవాఙ్మయములో ఉన్నత స్థానము నాక్రమించినది.

౨. నాలడియార్ - ఇదీ కురళ్ వంటి గ్రంథమే. దీనిలో అధ్యాయమునకు ౧౦ పద్యముల చొప్పున ౪౦ అధ్యాయము లున్నవి. ఈ పద్యములను వివిధకవులు రచించినారు. వాటిని పదుమనార్ అనే ఆయన ఒకచో చేర్చినాడు. ఈ పద్యములలో ముత్తరైయర్ల ప్రశంస ఉండడముచేత ఇది ఎనిమిదో శతాబ్దపు దని కొంద రంటారు.

౩. కళవళి నార్పదు - అనగా యుద్ధ పద్ధతులను, సాధనములను తెలిపే నలభై పద్యము లన్నమాట. దీనిని 'పొయిగైయార్' అనే కవి రచించినాడట. దీనిలోనిరాజు చేరన్ కణైక్కాల్ ఇరుంపొరై అనేవాడు. ఇతనిని శెంగణాన్ అనేచోళరాజు కళుమలంయుద్ధములో ఓడించి కుడవాయిలులో చెరలో ఉంచినాడు.

౪. కైనిలై అనే గ్రంథము వ్రాతప్రతి మాత్ర మున్నది. ఇంకా అచ్చుపడలేదు.

౫. ఇనియవై నార్పదు, లేక ఇనియదు నార్పదు - లో నలభై పద్యము లున్నవి. దీనిని పూదన్ శేందనార్ అనేకవి రచించినాడట. ఇనియవై అనగా ఇష్టార్థము లని యర్థము. అట్టి అర్థములు ప్రపంచములో ౧౩౬ కలవని కవి యీగ్రంథములో తెల్పినాడు.

౬. ఇన్నా నార్పదు - ఈగ్రంథమును కపిలరు రచించెను. దీనిలోకూడా నలభైపద్యము లున్నవి. ఇన్నా అనగా అనిష్టమని అర్థము. అనిష్టార్థములు లోకములో ౧౬౪ ఉన్నవనిన్నీ, బుద్ధిమంతుడు వాటిని కోరకూడ దనిన్నీ కవి యీగ్రంథములో ఉపదేశించినాడు.

౭. నాన్మణిక్కడిగై-అనేగ్రంథమును విళంబినాగనార్ రచించెను. ఈకవిని గురించి ఏమిన్నీ తెలియదు. గ్రంథమునుబట్టి అతడు వైష్ణవుడైనట్లు తెలిసికోవచ్చును. గ్రంథములో ౧౦౪ పద్యము లున్నవి. మనుష్యుడు చేయవలసిన, చేయరాని పనులనుగురించి ఈ గ్రంథములో ఉపదేశింపబడినది.

౮. కార్ నార్పదు. - దీనిని రచించినకవి మదురై కణ్ణన్ కూత్తనార్. ఈగ్రంథములో ౪౦ పద్యములున్నవి. విషయము ప్రణయము. ప్రోషితభర్తృక విరహ మిందు వర్ణితము. గ్రంథము మేఘసందేశముమాదిరిగ నుండును.

౯. ఐందిణై ఐంబదు. - ఇదికూడా శృంగారగ్రంథమే. దీనిని మారన్ పొరైయనార్ రచించినాడు. ఇతనినిగురించి ఏమీ తెలియదు. దీనిలో ఏబైపద్యము లున్నవి.

౧౦. తిణై మొళియైంబదు. దీనిని కాత్తందియార్ కొడుక్కైన కణ్ణంశేందనారు రచించినాడు. కవినిగురించి ఇంతకంటె ఏమిన్నీ తెలియదు. దీనిలో ఏబై పద్యములున్నూ ఐదు తిణైలను సంబంధించినవి గలవు.

౧౧. ఐందిణై ఎళుబదు.- ఇది పైరెండు గ్రంథములవంటిదే. కవిమువ్వాదియార్. ఇతనినిగూర్చి ఏమిన్నీ తెలియదు. గ్రంథములో ౭౦ పద్యము లున్నవి. విషయము శృంగారము. ౧౪ పద్యముల కొక తిణై చొప్పున వర్ణన లున్నవి.

౧౨. తిణైమాలై నూట్రైంబదు. ఇది పై మూడు గ్రంథముల వంటిదే. కణిమేదావియార్ అనేవాడు. దీనిని వ్రాసినాడట. దీనిలోని ౧౫౦ పద్యములున్నూ ఐదుతిణైలకు సంబంధించిన శృంగారవర్ణనములుగనున్నవి. కవిని గూర్చిన యితరవిషయములు తెలియవు.

౧౩. తిరికడుహం (త్రికటుకం). దీనిలోని ౧౦౧ పద్యములను నల్లాదనార్ అనేకవి వ్రాసినాడు. త్రికటుకములు ఏరీతిగా శారీరక రోగములను పోగొట్టునో అదేరీతిగా

ఈ పద్యములలోని యుపదేశములు మానసిక రోగములను పోగొట్టి శాంతి నిచ్చునని కవి అభిప్రాయము.

౧౪. ఏలాది. ఇది తిరికడుకం అనే గ్రంథమువంటిదే. తిరికడుకములోని ఒక్కొక్క పద్యములో మూడేసి ఇష్టపదార్థములు చెప్పబడి ఉండగా దీనిలో ఆరేసి చెప్పబడినవి. ఈ ఉపదేశములుకూడా మానసిక రోగములను పోగొట్టేటందుకే. ఈగ్రంథములో ౮౦ పద్యము లున్నవి. దీన్ని వ్రాసినవాడు కణిమేదావియారు. ఇతడు జైనుడుగా కనబడుచున్నాడు. గ్రంథములో నాల్గువేదముల ప్రశంస ఉన్నది.

౧౫. ఆచారక్కోవై అనే గ్రంథమును పెరువాయిల్‌లోని ముళ్లియార్ రచించినది. దీనిలో గృహస్థుల ధర్మములు వివరింపబడినవి. ధర్మశాస్త్రములో నున్నట్లే దీనిలో గృహస్థధర్మములు వివరింపబడ్డవి.

౧౬. పళమొళి నానూఱు.— దీనిని రచించినవాడు మున్ఱురైఅరైయనార్. ఇతడు జైనుడు. ఈ గ్రంథములో నన్నూరుపద్యము లున్నవి. ఒక్కొక్క పద్యము చివర ఒక్కొక్క సామెత ఉన్నది. ఈ సామెతలు కొన్ని నేడును వాడుకలో ఉన్నవి.

౧౭. శిఱుపంచమూలం-అనగా మందుకు పనికివచ్చే ఐదువేళ్లన్నమాట. దీనిలో ౯౭ పద్యము లున్నవి. పంచమూలములవల్ల శారీరకరోగములు కుదిరినట్లే, ఈ ఉపదేశముల వల్ల జననమరణరోగము కుదురుతుందట. కవి పేరు కారియాసాన్. గ్రంథములోని విషయము స్వధర్మము, అహింస, సత్యము, మాంసాహారవర్జనము, అస్తేయము అనేవి.

౧౮. ముదుమొళిక్కాంచి.- దీనిని రచించినవాడు మదురై కూడలూర్ కిళార్. గ్రంథములో పది అధ్యాయము లున్నవి. అధ్యాయమునకు సూత్రప్రాయముగా పదినీతివాక్యము లున్నవి. లోకములోని అనిత్యపదార్థములకు నిత్యత్వముకలిగే ఉపాయము ఈగ్రంథములో తెలుపబడినది. దీనిని రచించినకవి పులవనారు, కురుంతొగైలోని కొన్ని పద్యములనుకూడా వ్రాసినాడు. ఇతడు తొండైమండలమువాడని కొందరున్నూ, మదురవాడని కొందరున్నూ అంటారు.

ఇంతవరకున్నూ సంఘముగ్రంథము లని చెప్పబడేవాటినిగురించి సంగ్రహముగా చెప్పబడినది. వీటిని ఆధారముగా చేసికొని తమిళవిద్వాంసులు తమిళభాషప్రాచీనత్వమును స్థిరపరచడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. వీటిలో తెలుపబడిన రాజులుగాని ఇతర నాయకులుగాని ఎవ్వరున్నూ చరిత్రప్రసిద్ధులు కారు. వీరిని గురించి తెలిపే ఒక్క శాసనమున్నూ లేదు. ఆయాపురుషుల పేర్లు వికారములుగా ఉండడమే కాకుండా సాధారణమనుష్యుల కుండదగిన పేర్లుగాకూడా కనబడవు. వారివారి గుణములను వర్ణించే పదములు వారి పేర్లుగా ఉదాహరించడమువల్ల అవి కల్పితనామములేమో అనిపించును. ఐనా తమిళవిద్వాంసులు ఆయాపురుషులను చరిత్రపురుషులుగా నమ్మి వారికాలమును నిర్ణయించడానికి పాట్లు పడుతున్నారు. వారిలో నక్కీరరు, కపిలరు, పరణరు, అవ్వయ్యారు, అనేవారి చరిత్రములను వర్ణించడానికి ప్రయత్నములు జరుగుతూఉన్నవి. వీ రందరున్నూ క్రీస్తు మొదటిశతాబ్దములవారని ఎట్లాగో సరిపెట్టుకొంటున్నారు. కాని వారి కాలనిర్ణయమునకు తమ ఊహలే ఆధారముగా ఉన్నవి కాని సరియైన ఒక్క కారణమున్నూ వీ రెవ్వరున్నూ చెప్పియుండలేదు. చారిత్రకపురుషులుగా కనబడే కరికాలుడు, కోచ్చెంగణాన్, సెంగుట్టువన్ మొదలైనవారిని గురించికూడా అవిశ్వసనీయములైన, లేక అతిశయోక్తులతో కూడిన కొన్నిగాథలు మాత్రము కనబడుచున్నవి కాని వారినిగురించి మరేమిన్నీ తెలియదు. అందుచేతనే వీరు చాలాపురాతనపురుషులుగా ఎన్నబడవలెనని సంఘమువారు అంటారు. వారు చారిత్రికపురుషులు కారనిగాని, ఇట్టిపురుషులై ఉండవచ్చుననిగాని చెప్పడ మెంత నిర్హేతుకముగా ఉంటుందో వారు క్రీస్తుశకారంభమున ఉన్నవారని చెప్పడముకూడా అంత నిర్హేతుకముగానే ఉంటుంది.

వీరిపేర్లలో ఒకటిన్నీ ఒక్క శిలాశాసనములోగానీ ఒక్క తామ్రశాసనములోగానీ కనిపించకపోవడము చాలా వింతగా కనబడకమానదు. ఐనా శాసనములమీద అంత నమ్మకముంచి గ్రంథస్థవిషయములను, అనగా తాటియాకులమీద వ్రాసిన విషయములను నమ్మకపోవడానికి కారణము కనబడదని నీలకంఠశాస్త్రిగారు మొదలైనవారు తమ గ్రంథములలో శాసనపరిశోధకులను, వాటిపై విశ్వాసముగలవారిని ఎత్తిపొడిచినారు. కాని శాసనస్థవిషయములకున్నూ గ్రంథస్థవిషయములకున్నూ ఒక గొప్పభేద మున్నది. శాసనము శిలాశాసనమైనయెడల దానిని కల్పించడానికి వీలే ఉండదు. శిలాశాసనాలు సాధారణముగా జను లందరికితెలుసునూ నిత్యమునూ కనబడుతూఉండేవి. వాటిని ఫోర్జరీ చేస్తే వెంటనే యెప్పటి కప్పుడు దొరికిపోతారు. తామ్రశాసన విషయములలో ఫోర్జరీలు కలగడానికి అవకాశము లేకపోలేదు. కాని ఏది ఫోర్జరీలో ఏది కాదో కనుగొనడానికి అనేకమార్గము లున్నవి. వ్రాతలోని భేదమునుబట్టి తిథి, వార, నక్షత్ర, మాస, సంవత్సరములలోని అవకతవకలనుబట్టి, రాజుల పేర్లను ఉదాహరించడములో తబ్బిబ్బులనుబట్టి ఇంకా ఎన్నివిధములుగానో ఫోర్జరీలను సులభముగా కనుగొనవచ్చును. అట్టి కృత్రిమశాసనముల నెన్నింటినో ఫ్లీటు మొదలైనవారు కనుగొని ప్రకటించియే ఉన్నారు. ఒకవేళ శిలాశాసనములుకూడా ఫోర్జరీలైనయెడల వాటినికూడా సులభముగా కనుగొనవచ్చును. ఇదిగాక శాసనములు ఒకసారి వ్రాయబడినతర్వాత స్థిరముగా నిలిచిపోవును. వాటిలో మరెట్టిమార్పున్నూ కలుగదు. కలుగజేయడానికి ప్రయత్నిస్తే రాయి పగిలిపోవడమో క్రిందియక్షరము స్పష్టముగా కనిపించడమో జరిగితీరుతుంది. తామ్రశాసనములవిషయములోకూడా ఇంతే.

ఇట్టివాటినే ఇంగ్లీషులో పేలింప్‌సెస్టులు (Palimpcesta) అంటారు. ఇట్టివాటిని కూడా ఎన్నింటినో శాసనపరిశోధకులు కనిపెట్టియేవున్నారు. గ్రంథముల వ్రాతప్రతులవిషయములో అట్లు గాదు. అక్షరములు వ్రాయబడిన ఆకు చిరస్థాయిగా నిలవదు. కొద్దికాలములో అది చివికిపోతుంది.

అందుచేతనే గ్రంథములను మరల మరల ఎత్తి వ్రాయవలసియుంటుంది. ఏ తాటాకు పుస్తకంగూడా నేటికి మున్నూరేండ్లకు పూర్వపుది దక్షిణహిందూదేశములో ఇంతవరకున్నూ కనబడలేదు. గ్రంథములను తిప్పి వ్రాసేటప్పుడు గ్రంథవిషయమును వ్రాయసగాని జ్ఞానము ననుసరించి మారిపోవడము సంభవిస్తుందని వ్రాతప్రతులను పరిశోధించినవారికి తెలిసినసంగతే. అందులో విషయములు కవుల నోళ్లలో పడి బుద్ధిపూర్వకముగానూ, కొంతుండానూకూడా అనేకవికారములకు లోనౌతవి. ఒకడు మరియొకణ్ణి మించవలెనని తనపాండిత్యము చూపించి, ఉన్నదానిని మార్చి, లేనిదానిని కూర్చి, ఉన్నదానిని పెంచి లేక కుద్దించి, అద్భుతవిషయములను చేర్చి, సాధారణవిషయములను ఆశ్చర్యావహములుగా చేసి, ఎన్నోమార్పులను కలుగజేస్తుంటారు. ఇట్టిగ్రంథములను పరమ ప్రమాణములుగా స్వీకరించడము సాహసమే. గ్రంథములోని విషయములు శాసనములలోని విషయములను స్థిరపరుపగలుగునేగాని, చారిత్రకముగా వానికెక్కువవిలువను ఇచ్చుటకు వీలులేదు. గ్రంథవిషయములు శాసనములవలనను స్థిరపడును. శాసనాధారములు లేనప్పుడు చారిత్రకముగా గ్రంథములు నిరుపయోగములు.

దక్షిణహిందూదేశమున అశోకుని నాటి నుండియు శిలాశాసనములు కానవచ్చుచున్నవి. అవి సంఖ్యలో వెనుకకు పోనుపోను తక్కువవౌతున్నమాట నిజమే. అశోకశతాబ్దమునుంచిన్నీ మనకు శిలాశాసనములసంఖ్య హెచ్చవుతున్నది. తామ్రశాసనములుకూడా పల్లవులకాలము నుంచిన్నీ ఎక్కువతరచుగా కనిపిస్తున్నవి. క్రీస్తు మొదటి శతాబ్దములలో నాసిక, అమరావతి, మధుర, తిరుచునాపల్లి, మొదలైనచోట్ల బ్రాహ్మీలిపిలో కొన్ని శాసనములు కానవచ్చినవి. కాని వీటివల్ల సంగము వాఙ్మయస్థితిని నిర్ణయించడానికి తగిన ఆధారాలు కనబడలేదు. తిరుచునాపల్లి ప్రాంతములలో కనబడిన చిన్న శాసనములు తమిళ భాషలో ఉన్నవని నిర్ణయించడానికి కె. వి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు చాలా తంటాలుపడినారు. అవి ప్రాకృతశాసనములే అని రుజువు చేయడానికి (New Indian Antiquary) లో వ్రాసిన వ్యాసములో నేనున్నూ తంటాలుపడినాను. దక్షిణదేశశాసనముల చరిత్రను బట్టిగాని, వాఙ్మయచరిత్రమును బట్టిగాని ఆలోచిస్తే ఈప్రాంత మంతట్లోనూ ప్రాకృతభాషయే ప్రచారములో ఉండినట్లు తెలుసుకోవచ్చును.

తమిళభాషలో వ్రాయబడి కాలము నిరూపింపబడిన ఒక్కశాసనమున్నూ ఆరవశతాబ్దానికి పూర్వపుది లేదని తమిళవిద్వాంసులే ఒప్పుకున్నారు. ఐనా అంతకు పూర్వము తమిళభాషావాఙ్మయ ముండ కూడదా అని శంకించి, ఉన్నదని నిర్ధారణ చేయడానికి విద్వాంసులు పూనుకుంటున్నారు. అనేకవిధముగా కన్నడులుకూడా క్రీ. శ. మూడో, నాలుగో శతాబ్దపు ఒక గ్రీకుభాషలోని ఒక ప్రహసనములో గ్రీకుభాషలో లేని కొన్ని వాక్యములు కనబడగా, ఆవాక్యములు కన్నడవాక్యములని నిర్ణయించడానికి ప్రయత్నము చేసి విఫలమనోరథులైనారు. అట్లే తెనుగు వాఙ్మయమునకుకూడా ప్రాచీనతను కల్పించడానికి ప్రయత్నం చేసినవారు లేకపోలేదు. అట్టి అభిమాన ముండడము సహజమే. కాని తగిన ఆధారములు లేనప్పుడు శాస్త్రదృష్టితో పరిశోధన చేసేవారు ఎట్టిసిద్ధాంతమును చేయడానికి పూనుకోరు. తమిళసంగముగ్రంథములని చెప్పబడేవి వివిధకవుల చిన్నచిన్న కావ్యముల సంకలనములు. వీటిలో కొన్ని తెనుగులోని 'దేశింగు రాజుకథ', 'బాలనాగమ్మకథ' మొదలైన పదములవంటివి. ఒక్కటి కూడా పెద్దగ్రంథముగా చెప్పదగినది లేదు. నోటిపాటలలోనూ, వానిని ఒకచోట కూర్చినవారి చేతుల్లోనూ, వాటిపై వ్యాఖ్యానములు వ్రాసినవారి చేతుల్లోనూ, తర్వాత వ్రాతప్రతులమూలమున వ్రాయసగాండ్ర చేతుల్లోనూ, ఆతరువాత వాటిని ముద్రణమునకు తయారుచేసిన పండితుల చేతుల్లోనూ ఎన్నోమార్పులు పొందిన గ్రంథములలోని విషయముల కపార్థములు కల్పించిన్నీ, లేని విషయములను ఊహించిన్నీ, సిద్ధాంతములకు సరిపడని విషయములను పరిహరించిన్నీ కూర్చిన చరిత్ర విశ్వాసార్హము కానేరదు. ఇంతవరకున్నూ స్వామినాథయ్యరుగారున్నూ, మరికొందరున్నూ ప్రకటించిన గ్రంథములు అసమగ్రము లనిన్నీ, వారు చేకొన్న పాఠములలో ఎన్నో సందేహాస్పద విషయము లున్నవనిన్నీ, గ్రంథములలో ఒకచోట ఉండవలసిన పద్యములు మరొక్కచోట చేరి ఉండవచ్చుననిన్నీ, అందుచేత వాటి అర్థము దురవగాహముగా ఉన్న దనిన్నీ, వారే గ్రంథపీఠికలలో వ్రాసుకొన్నారు. పెద్దగ్రంథములైన శిలప్పదిగారము, మణిమేఖలై అనే గ్రంథముల కాలముకూడా ఇప్పటికిన్నీ సరిగా నిర్ణయము కాలేదు. గ్రంథములోని జ్యోతిష వివరములనుబట్టి ఆ గ్రంథములు ఎనిమిదో శతాబ్దములో బయలు వెడలినవని స్వామికన్నుపిళ్లె మొదలైన జ్యోతిశ్శాస్త్రపండితులు తెలియజేసినారు. ఆ గ్రంథములు సంగముకాలములోనివని నమ్మినవారు ఆతడు నిర్ణయించిన కాలము సరికాదని వాదిస్తున్నారు. స్వామికన్నుపిళ్లెగారి నిర్ణయమునకు ఆపాటి ఆధారమైనా ఉన్నది. వీరి కదికూడా లేదు.

ఇట్టి యవస్థలో ఉన్న సంగపుగ్రంథముల కాలమును నిర్ణయించడానికి ఒక్కటే మార్గమున్నది. అది భాషాచరిత్రమునకు సంబంధించినది. భాషాప్రాచీనత ననుసరించి ఇంచుమించుగా ఆయాగ్రంథములకాలమును నిర్ణయించవచ్చును. ఈవిషయమును నీలకంఠశాస్త్రిగారు చక్కగా చర్చించినారు. "చోళులచరిత్రము — రాజ్యపద్ధతి" (Studies in Chola

History and Administration) అనే గ్రంథములో వా రిట్లు వ్రాసినారు — (పుట. ౮-):

"ఈరీతిగా తేలిన కష్టసమస్యలనుగూర్చి సిద్ధాంతము చేయుటయు, ఈవ్యాసోద్దేశము కాదు. సంగమువాఙ్మయము విస్తారమైనది కాకపోయినా దానినిగూర్చిన చారిత్రకభాషా విషయములు చాలా చిక్కులతో గూడి ఉన్నవి. వాటినిగూర్చి సర్వతోముఖముగా, సక్రమముగా విచారింప అర్హతగల విద్వాంసులు చాలా తక్కువగా ఉన్నారు. వాటిని గూర్చిన పర్యాలోచన ఇంకా ఆరంభము కాలే దనే చెప్పవచ్చును. చరిత్రకారుడు ఆ వాఙ్మయములోని గ్రంథముల పౌర్వాపర్యమును కాలనిర్ణయమును చేస్తాడేమో అని భాషాశాస్త్రజ్ఞుడు నిరీక్షిస్తున్నాడు. అట్టి చారిత్రకజ్ఞానము లేకపోతే భాషాచరిత్రమును దాని వివిధావస్థలనూ నిర్ణయించడానికి వీలు లేదు. ఇట్లుండగా ఇతరవిషయములైన సాక్ష్యములవల్ల ఎట్టిప్రయోజనమున్నా కనబడక చరిత్రకారుడు భాషాపరిణామ విషయమున భాషాశాస్త్రజ్ఞు లేమైనా కృషిచేస్తారేమో అని నిరీక్షిస్తున్నాడు" అని.

ఇంతవరకున్నూ సంగముగ్రంథముల భాషననుసరించిన పరిశోధనలు ఎక్కువగా జరుగలేదు. భాషాపండితులైన శివరాజపిళ్లె వంటివారు ఈకార్యమునకు పూనుకొనవలసి ఉన్నది. అట్లు పూనుకొనక పిళ్లగారు 'ప్రాచీనతమిళుల కాలనిర్ణయము' (The Chronology of the early Tamils) అనేగ్రంథములో ఒకక్రొత్తమార్గము నవలంబించినారు. వారు సంగమువాఙ్మయములో కనబడే అద్భుతములు, అసందర్భములు, ఐనవిషయములన్నిటిని విడిచిపెట్టినారు. ఆతరువాత ఈ తమిళ వాఙ్మయములో వారికి మూడు అవస్థలను తెలియజేసే పట్టులను ప్రత్యేకించి వాటికి ప్రాకృతికావస్థ, నైతికావస్థ, మతావస్థ అని పేరుపెట్టినారు. ఈ అవస్థలలో ప్రాకృతికావస్థ మొదటిదనిన్నీ, నైతికావస్థ తరువాతిదనిన్నీ, మతావస్థ తుదిదనిన్నీ నిర్ణయము చేసుకొన్నారు. ప్రాకృతికావస్థలో మనుష్యుడు దేహధారణముకోసము, అన్నపానముల కొఱకుమాత్రము పాటుపడుతూ ఉండేవాడట. జీవితసౌకర్యములు కొంతవరకు సమకూడినతర్వాత సంఘములుగా చేరి నీతి నలవరచుకొన్నాడట. ఆ తరువాతనే ఈశ్వరుడు ఆత్మ మొదలైనవాటి విచారమునకు దిగినాడట. ఈ సంగమువాఙ్మయము ప్రాకృతికావస్థకు సంబంధించి ఉండవలెనట. కాబట్టి ప్రాకృతికావస్థకు సంబంధించిన సంగంవాఙ్మయపు పద్యములే ఆకాలపు చరిత్రనిర్మాణమునకు పరమాధారములట. కాబట్టి వాటినే ఆధారములుగా చేసికొని తమిళుల ప్రాచీన చరిత్రను నిర్ణయించడానికి ఆయన పూనుకొని తనగ్రంథమును సాగించినారు. సమకాలికులై ఉండవచ్చునని తా నూహించిన కొద్దిమందిపురుషులను మాత్రమే తీసుకొని ఒక పెద్ద పట్టికను ఏర్పాటుచేసినారు. వీ రీవిషయమై చేసిన పరిశ్రమ అసాధారణమైనదని ఒప్పుకోక తప్పదు. కాని వీరిప్రయత్నము కూడా సంగంకాలనిర్ణయ విషయమున కృతార్థతను పొందలేదు.

పైని చెప్పినవిషయములనుబట్టి ఇప్పటివరకున్నూ క్రీ. శ. ఆరోశతాబ్దమునకు పూర్వము తమిళవాఙ్మయ మున్నదని చెప్పడానికి ఆధారములు కానరాలే దని స్పష్టమౌతున్నది. సుమారు ఈ శతాబ్దములోనే తక్కిన ద్రావిడ వాఙ్మయములలో కూడా పెద్ద గ్రంథములు లేకపోయినా వాఙ్మయము కలిగి ఉండడానికి అనుకూలమైన పరిస్థితులను సూచించే పద్యములున్నూ, గద్యములున్నూ శాసనములలో కనబడుతున్నవి. కాబట్టి తమిళ, ఆంధ్ర, కన్నడములు మూడింటిలోనూ ఏకకాలమునందే వాఙ్మయము బయలుదేరడాని కారంభించిం దనిమాత్రము ఇప్పటికి చెప్పవలసిఉన్నది. అంతకు పూర్వపు భాషావస్థలను నిర్ణయించడానికి తగిన ఆధారము లింతవరకున్నూ బయలుపడ లేదు. ఉన్న ఆధారములనుబట్టి మాత్రే ప్రాకృతభాషలే దేశములో వాఙ్మయమునందు వినియోగపడుతూ ఉండే వనిన్నీ, ప్రాకృతభాషల వ్యావహారికరూపములుగా ఉండిన ద్రావిడభాషలు గ్రంథస్థములు లగుటకు ఆరోశతాబ్దప్రాంతమున ఆరంభించిన వనిన్నీ చెప్పవలసిఉన్నది.

ఈవ్యాసరచనకు తోడ్పడినగ్రంథములు:

1. Tamils 1800 years ago—by Kanakasabha Pillai.
2. The Beginnings of South Indian History — by Dr. S. Krishnaswami Ayyangar.
3. Historical sketches of Ancient Deccan—K. V. Subramanya Iyer.
4. History of the Tamils — P. T. Srinivasa Iyengar.
5. Studies in Tamil Literature and History — V. R. Ramachandra Dikshitar.
6. The Pandyan Kingdom — K. A. Nilakantha Sastry.
7. Studies in Chola History and Administration — K. A. Nilakantha Sastry.
8. The Cholas — K. A. Nilakantha Sastry.
9. History of the Pallavas of Kanchi — R. Gopalan.
10. The Chronology of the Early Tamils — K. N. Sivaraja Pillai.
11. Tamil Studies — M. Srinivasa Iyengar.

తక్కువ వ్యయమునకే

ఎక్కువ మోటారు సౌకర్యములు

వాక్సుహాల్

ది వాక్సుహాల్ రేంజి.

10 హెచ్. పి. ఫోరు. ప్రపంచమున అన్నిటికంటె ఎక్కువ మితవ్యయముతో కూడినది.

12 హెచ్. పి. ఫోరు; 12 హెచ్. పి. కారు—గాలెకు 35 మైళ్లు వచ్చును.

14 హెచ్. పి. సిక్సు. సౌకర్యముతో కూడిన ప్రయాణము చేయవచ్చును.

అందరు దీనిసేకావలెనని కోరుచున్నారు.

25 హెచ్. పి. సిక్సు ప్రపంచమున పోటీనెదుర్కొనుటకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయబడినది.

వాక్సుహాల్ ప్రత్యేకాంశములు

చాలాకాలము వినియోగపడును. హాయిగా ప్రయాణము సాగింపవచ్చును.

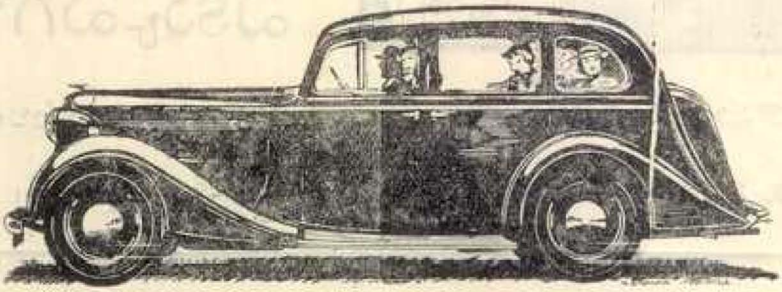
కంట్రోల్డు సింక్రో-మెష.

ఓవర్ హెడ్ వాల్వు ఇంజను. మిత వ్యయముతో కూడిన కార్బ్యురేటర్.

అనుకూలమైన సీట్లు.

అందమైన ఆకారము.

నిశబ్దముతో కూడినది.

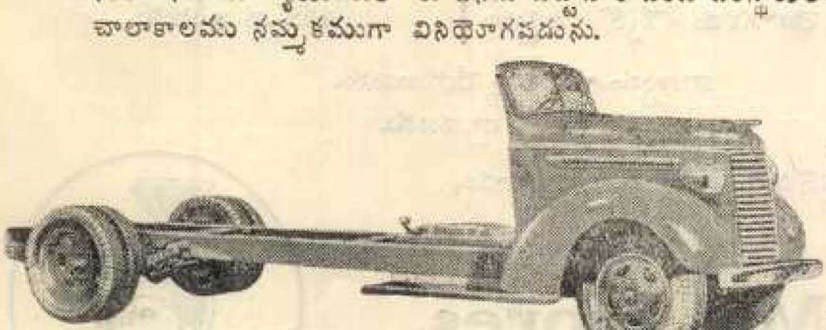

సింప్సన్ అండ్ కో., లిమిటెడ్,

మదరాసు ఉదకమండలము తిరుచనాపల్లి.

మరల చెవర్‌లెట్!

అనుభవమున్న "ట్రక్‌మన్" ప్రతివాడును చెవర్‌లెట్‌నే కోరుచుండును. రోడ్డుపై ప్రయాణము హాయిగా నుండును. మితవ్యయముతో కూడినది. ఎట్టి వాతావరణ పరిస్థితులలోగూడ అతివేగమున పనిచేయును. చాలాకాలము నమ్మకముగా వినియోగపడును.

ప్రయాణము

నమ్మకమైనది. CHEVROLET మితవ్యయముతో కూడినది.

పూర్తివివరములను ఫోన్ ద్వారా తెలుసుకొనుడు లేదా ఈదిగువ ఎడ్రసుకు వ్రాయుడు

SIMPSON & CO., LIMITED,

MADRAS OOTACAMUND TRICHINOPOLY

సైన్స్‌పికై

టి. టి.

మిక్కి యింగువ

మంచి సువాసనగలదు. ఆహారపదార్థము

లకు ఎక్కువరుచి కలుగ జేయును.

జీర్ణశక్తికి

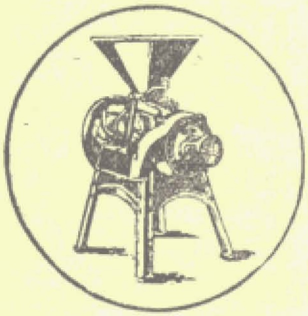
ఎక్కువగాతోడ్పడును

బొమ్మకు రుచిచూపించి

ఆమె సంతృప్తి నొందుచున్నది

బహుమతి కావనులతో అమ్మబడుచున్నది

ఖరీదు 1 పౌ॥ 1 కి రు 1-14-0.

Rice Mill Spare Parts & Hullers

మంచిపనితనముతో శ్రేష్ఠమైనపద్ధతితో, తయారుచేయబడియున్న మేలైన రైస్ హాల్లర్లు పిండి మిరపపొడిచేయు మిల్లులు, వాని కుపయోగపడు స్పేర్ పార్టులు

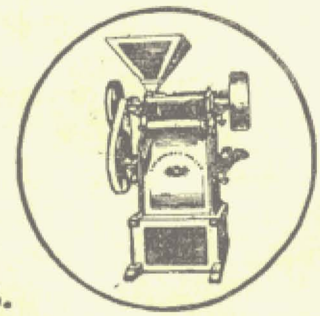
బెల్టులు వగైరాల, పుల్లీలు బాల్ బేరింగులు ఇంకను మిషీను సంబంధ మగు సకల సామానులును తక్కువ ఖరీదుకు

నాణ్యముగను సప్లై చేయబడును.

కావలసినవానికి వ్రాయుడు.

లక్ష్మిమిల్ స్టోర్సు రైస్‌మిల్ సామానుల వ్యాపారం,

24, ఎఱ్ఱబాలుశెట్టివీధి, మదరాసు.

Lakshmi Mill Stores,

Rice Mill Engineers,

24, Errabalu Chetty Street G. T. MADRAS.

"రమ్యాలోక" సమీక్ష

కురుగంటి సీతారామయ్య

ఇది శ్రీ రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు రచియించిన నూతనగ్రంథము. వెనుకటివాని వలెగాక యిది విలక్షణమైనది. దీనిని చదివిన వెంటనే యందలి ప్రాశస్త్యము నుగ్గడింపవలె నని ప్రేరణము జనించెను.

స్వవిషయము

నేను నాకించిజ్ఞత్వము నెరుగకపోలేదు. ఈగ్రంథముయొక్క సమీక్షను రచించుటకు నా కెట్టి యధికారమును లేదు. నవ్యుడను గాను. నలువదికి మించిన వయసు కల్గి ప్రాత యభిప్రాయములతోను, నాశయములతోను నిండినవాడను. ఆంధ్రభాషయందు ప్రజ్ఞకల వాడను కాను. సంస్కృతము నా యభిమాన భాష. కవిత బొత్తుగ నాకసలే లేదు. ప్రకటితముగా ఒక్కపద్యమైనను నాది లేదు. ఇట్టి నేను శ్రీ సుబ్బారావుగారి గ్రంథమును సమీక్షించుట మిక్కిలి సాహసము నిస్సహాయునై ప్రకృతికి లొంగి వ్రాయుచున్నాను. ఎక్కడనైన — కాదు కాదు — యిందంతటను గ్రంథకర్తగారి యభిప్రాయములను కనుగొనకపోయినగాని, పొరబాటొనర్చినగాని క్షంతవ్యుడను.

సందేహము

గ్రంథకర్తగారిపద్య మొకటి యిచ్చట మిక్కిలి ప్రస్తుతముగా నగపడుచున్నది.

"కానబడె కనుమానప్రమాణమునకె
అందియుందని పరతత్త్వ మవల నుంచి
పంచభూతదృశ్యంబైన ప్రకృతి యొకటె
సన్నిహితలక్ష్య మనియె వచస్వి నేడు."

ఎట్లు గ్రంథకర్తగారికి పరతత్త్వ మందియందకుండునట్లున్నదో యట్లె గ్రంథకర్తగారి తత్త్వము నాకుకూడ నంది యందనట్లున్నదనక తప్పదు. గ్రంథకర్తగారి కెట్లె దుటనున్న ప్రకృతి లక్ష్యమయ్యెనో యట్లె వారి యక్షరరాశి నాకు లక్ష్యమైనది. ఇచ్చట మరియొకవిషయము చెప్పవలసి యున్నది. నేను తెల్పు నీక్రిందివిషయములో నెచ్చటనైన కవిగారి యభిప్రాయమునకు భిన్నముగా నుండవచ్చును. రచియించి ప్రకటించినంత వరకును మాత్రమే వారి యధికారము. శబ్ద మెప్పుడు వెలువడెనో యప్పుడె యది శక్తులు మూటికిని లోబడవలెను. నే నెంత ప్రయత్నించినను నాయల్పబుద్ధికి తెలిసినంతనే గ్రహింపగలనని నాకు తెలియకపోలేదు.

అనుబంధచతుష్టయము

మొదట నీగ్రంథముయొక్క యనుబంధచతుష్టయమును వివరింతును: (౧) రసవంతమగు సాహిత్యలక్షణము విషయము. లక్షణగ్రంథములు సామాన్యముగా తలనొప్పి పుట్టించును. కాని యిది మొదటినుంచి తుదివరకు రసవత్తరముగా నున్నది. కేవల నవ్యాంధ్రకవితాలక్షణములే గాక నవ్యాంధ్రభాషాలక్షణములుకూడ ప్రాస్తావికముగా నిరూపబడినవి. ఏది చెప్పినను రసవచ్ఛబ్దజాలములో చెప్పబడినది. మరియు సామాన్యసాహిత్యవిషయము లుగ్గడింపబడి యవి నవ్యాంధ్రకవిత్వమందు సమన్వయింపబడినవి; (౨) రెండవది ప్రయోజనము. లోకోపకారమే ప్రయోజనము. ఇంతవర కిట్టిగ్రంథము వెలువడ కుండుటచే దాని విలువ (ప్రయోజనము) మరింత హెచ్చుచున్నది; (౩) మూడవది సంబంధము. ఉపపాద్యోపపాదకసాధ్యసాధకాదు లెన్నియో స్ఫురించును. కాని నాకు లక్ష్యలక్షణసంబంధము ముఖ్యముగా స్ఫురించుచున్నది. ఇంతవరకును శ్రీసుబ్బారావుగారు లక్ష్యములనే రచియించియున్నారు. ఇప్పుడు వానియన్నిటియందును ననుస్యూతముగా కన్పడుచున్నట్టియు, వారికి అనుభవముచే సాధనలో నున్నట్టియు లక్షణములను తెల్పుకాల మాసన్నమైనందున నీగ్రంథము వెలువడినది. కావున వారి వెనుకటి వానికిని దీనికి నుండుసంబంధము లక్ష్య లక్షణాత్మకమని వేరుగా చెప్పబనిలేదు. లక్ష్యముల వెనుక నే గదా లక్షణము నిర్దిష్టమగుట; (౪) నాల్గవ యనుబంధ మధికారి. వెంటనే సహృదయుడు, జిజ్ఞాసువు నధికారు లని తోపకమానదు. ఇట్లనుబంధచతుష్టయ నిర్ణయానంతరము ౧౯౧౦-౧౧ నాటి కవిత్వస్థితిని గూర్చి కొంచెము ముచ్చటింతును.

పూర్వస్థితి

నవ్యాంధ్రకవితకు పునాదులు దాదాపు ౧౯౧౦-౧౧ సంవత్సరప్రాంతమున, అనగా షుమారు యిరువదియెనిమిది వత్సరముల క్రిందట వేయబడినవని మనము చెప్పవచ్చును. ౧౯౧౦-౧౧ నాటికే శ్రీవీరేశలింగంగారు మొదలగువారు, ముఖ్యముగా కింకపేంద్ర ఘటాపంచాననులు సారస్వతకాననమున నూతనమార్గముల కంచనాలు వేయుచుండిరి. గ్రంథములలో పరోక్షులుగా నున్న కవులు ప్రత్యక్షులగుటకు ప్రయత్నించుచుండిరి. భాషావిషయమున గూడ పట్టు సడలించుటకు ప్రారంభించిరి. ఈ కార్యముల ముఖ్యముగ ప్రవర్తించినవారు తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు. ఏనాడు శ్రీనాథాదుల కాలములో వింటిమో! తరువాతి కవు లందరును గతానుగతికములగు కావ్యములను శబ్దమే పరమావధిగా పెట్టుకొని రచియించుచుండగా నీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు భగవత్కృపచేత నవధానవిధానమునకు గడంగిరి. అందు వా రనుసరించిన కవితాపద్ధతి వారి

గ్రంథముల నుపయోగించుటయేగాక రాబోవు మార్పునుకూడ సూచించెను. ఇట్లు సారస్వతమునకు చేసిన మేలునకు వారు సర్వదా సంస్మరణీయులు. అప్పటినుండి రెండు పద్ధతులు సారస్వతమున నాటబడెను. మొదటిది "స్వానుభవభావ్యములను విప్పి" వ్రాయుట; రెండవది "ఇంపుఘటిల్లు తెనుగు పలుకుబడి."

బ్రహ్మ; నవ్యాంధ్రసాహిత్యదండి

రెండువ్యక్తు లీ నవ్యాంధ్రకవితామార్గదర్శిపదవికి పోటీచేయుచున్నారు. కొంతకాలము క్రిందట గోలకొండ పత్రికలో నేను శ్రీ సుబ్బారావుగారినిగూర్చి యొక వ్యాసమును వ్రాయుచు నందు శ్రీ సుబ్బారావుగారి యొక్కయు, శ్రీ గురజాడ అప్పారావుగారి యొక్కయు నన్యోన్యస్థానమునుగూర్చి వ్రాసియుంటిని. అందలి యొక్క వాక్యము ననువదించుచున్నాను. "అప్పారావుగారు భాషా సంస్కర్త. సుబ్బారావుగారు కవితామార్గ సంస్కర్త." శ్రీ అప్పారావుగారికి కవితామార్గ సంస్కారము ప్రక్కవాద్యమువంటిది. కాని శ్రీ సుబ్బారావుగారి కది ప్రధాన సాధన. కాని యీ రెండు వ్యక్తులలోను బ్రహ్మత్వము శ్రీసుబ్బారావుగారికే యిచ్చుట సమంజసమని నాయభిప్రాయము. మరియు నా త్రోవను నిరంతరసాధన చేయుచున్నవారు శ్రీ సుబ్బారావుగారు. ఇదిగాక వీరి మార్గము ననుసరించిన తరువాతివా రందరును వీరినే భావనాగురువుగా నంగీకరించినప్పుడు వీరి యీగౌరవమునకు తగుదు రనుటలో పొరబా టుండదు. మామిత్రులు శ్రీ తల్లావఝుల శివశంకరశాస్త్రిగారు "ఆధునిక కవిత్వమునకు తృణకంకణము ఆదిగ్రంథమని అస్మదాదుల ఆశయము" అని తృణకంకణ రజతోత్సవసంచికకు నీరాజన మిచ్చినారు. నవ్యాంధ్రసాహిత్యప్రవక్తలే యట్లనునప్పు డిక మన కావిషయమున సందేహ ముండకూడదు.

ఇప్పు డీనవ్యకవిత యపారముగా పెరిగిపోయినదని లోకమున వాడుక. ఎంత పెరిగిన దనుకొనినను సెడారిలోని పచ్చికబయళ్లవలె కొందరి కృతులుమాత్రమే సహృదయహృదయాహ్లాదకరములుగా నున్నవని చెప్పినందులకు నన్ను మన్నింపవలయును. ఏది యెట్లున్నను నవ్యకవిత యను పేరుతో కొంత సారస్వతము ప్రబలియున్నది. తద్రచయితలు తమకవితయందు జనకటికవితకంటె ప్రాధాన్య మున్నదని వాదించుచున్నారు. కాని యీప్రాధాన్య మెచ్చట నున్నది? అది యేలక్షణములు గలది? యను ప్రశ్నముల కింతవర కెవ్వరును తృప్తికరమగు సమాధాన మిచ్చుట కలుగలేదు. ఎచ్చటనో యుపన్యాసములలోనో, సంభాషణములలోనో, పత్రికలలోనో, కొందరు దీనిని చెప్పుటకు ప్రయత్నించిరిగాని సమగ్రముగా నెచ్చటను కానము. దానిని సమగ్రముగా తెలియజెప్పుటకుకూడ శక్తి కావలసియున్నది. కవులు కొందరు తమపద్యములకే కొన్నిటి కర్థము చెప్పలేని స్థితియం దున్నారని నా యనుభవము. ఇదివరలో నిట్టిసాహిత్య లక్షణగ్రంథమును సర్వతోముఖపాండితిగల శ్రీశివశంకరశాస్త్రివంటివారు వ్రాయుదురని యనుకొనుచుంటిని. నవ్యాంధ్ర సాహిత్య పరిషదస్యకుల యుపన్యాసము లన్నిటిని కడు జాగ్రత్తతో చదివితిని. పైప్రశ్నల కెట్టిసంపూర్ణ సమాధానమును రాకపోగా తామే తీర్చుకొన జాలని యభిప్రాయములను కొందరుల్లేఖించి విషయమును గహనముచేసినైరి. ఇట్టిస్థితిలో నీ "రమ్యాలోకము" వెలువడినది. శ్రీసుబ్బారావుగారీగ్రంథమును రచించి యాంధ్రలోకము యొక్క కృతజ్ఞతకు పాత్రులైరి. నవ్యాంధ్ర కవిత్వగ్రంథరచనయందు శ్రీసుబ్బారావుగారెట్లు ప్రథము లనిపించుకొనిరో, తత్సాహిత్య లక్షణగ్రంథకర్తలలో ప్రథమస్థానమునుకూడ బడసిరి. వీరిని నవ్యాంధ్రసాహిత్యదండి యని పిలుచుట తప్పుగాదు.

శక్తి

సాహిత్యలక్షణ గ్రంథమును రచించుట సామాన్యకార్యము కాదు. అది కొంతవరకు విమర్శనాశక్తికి సంబంధించిన కార్యము. అప్పుడప్పుడు సంభాషణములలో వీరికి సృష్టిశక్తితోబాటు విమర్శనాశక్తి యున్నట్లు వ్యక్త మగుచున్నప్పటికి, నేతద్గ్రంథ రచన తరువాతకాని యిట్టిగ్రంథమును రచించుశక్తి యున్నట్లు స్పష్టము కాలేదు. ఇట్టిశక్తి వారి కీశాస్త్రమిత్రులలో నొకడనగు నాకును గూడ దాచుట యాశ్చర్యము. ఇటీవల "ఆంధ్రసారస్వతమార్గములు" అను విషయముపై వీ రూస్మానియావిశ్వవిద్యాలయపక్షమున నిచ్చినయుపన్యాసములను విను భాగ్యము నాకు లభించినది. అవి విన్నప్పు డీయనసామర్థ్య మమోఘమైనదని నాకు స్పష్ట మయ్యెను. ఆ యుపన్యాసములను గ్రంథరూపమున విద్యాలయమువారు ప్రచురింతురని యాశించుచున్నాను. ఆయుపన్యాసములయందు వా రుపయోగించిన యాంగ్లభావ, నింగ్లీషున కార్లైలు, న్యూమెను మొదలగువారిభావముతో పోల్చవచ్చును. రమ్యాలోకమువలెనె యదికూడ నొక కావ్య మనదగును.

సంస్కృతమున దండ్యాచార్యుడు, పండితరాయలు మొదలగు నల్పసంఖ్యాకు లెవ్వరో తప్ప కవులైన లాక్షణికులు గానరారు. ఆంధ్ర సారస్వతమునకూడ నేబట్టుమూర్తివంటివారో యల్పసంఖ్యాకు లగపడుదురు. ఆంగ్లవాఙ్మయము నవలోడనచేసినకూడ నేకొలెరిడ్జి ఆర్నాల్డువంటివారో యల్ప సంఖ్యాకులే యగపడుదురు. సృష్టియు విమర్శనమును పరస్పరవిరుద్ధగుణములుగల శక్తులని చెప్పుదురు. ఎట్లు లక్ష్మీసరస్వతులు శ్రీసుబ్బారావుగారి నాశీర్వదించిరో యట్లే సృష్టి విమర్శనములు రెండును వీరియందు పొందుపడెను. ఈయన హృదయము ఋష్యాశ్రమమువలె మిక్కిలి పవిత్రమైనది. సహజశత్రుత్వముగల జంతువులు ఋష్యాశ్రమమున మైత్రితో నెట్లుండునో పరస్పర విరుద్ధములుగ కనపడుశక్తులీయనయందు తమ యందచందములతో కలిసియున్నవి. శ్రీ శివశంకరశాస్త్రిగారివద్దకూడ నీ శక్తులు రెండు నున్నవి.

వచ్చేది రైతురాజ్యం
ఏలేది రైతుసంఘం

సుభాస్ బాబు
విజయం విన్నా,—
కాంగ్రెసులోని
తీవ్రవాదుల విజృంభణ
చూచినా,—
ఫెడరేషన్
విషయంలో
నాయకుల
దృక్పథం
ఆలోచించినా,
కేలేది
ఇది

* * *

సారథి

"రైతు బిడ్డ"

యీ సత్యాన్ని చాటటానికి

త్వరలో వస్తున్నది.

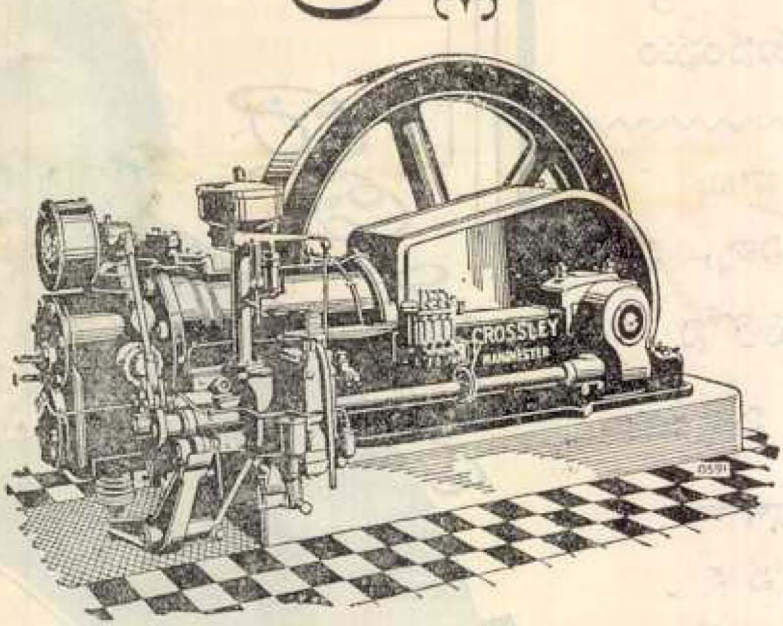
For Booking apply to :—
SARATHI FILMS LTD.,
159, Lloyds Road, Royapettah P. O.

Telegrams : " SARATHFILM"
Telephone : 8436

క్రాస్లీ

ఆయిల్ ఇంజనులు

గాస్ ఇంజనులు

ప్రపంచమున వివిధప్రాంతములలోను ఈమధ్య ఆర్థికదుస్థితి ప్రబలుటచే తక్కువ వ్యయమునకే పనిచేయించుటకు అనుకూలించు హెవీ ఆయిల్ ఇంజను ఎక్కువగా ఆచరణలోనికి వచ్చినది.

మావర్కుషాపులో ఆయిల్ ఇంజనుల సందర్భమున ఎక్కువ అభివృద్ధిసాధనములను చేకూర్చగల్గినందున ఈఫలిత మేర్పడినది. ఫ్యూయల్ కన్‌సంప్షన్ 50 0/0 తగ్గినది. గంట కర్చువ్యయమున 80 0/0 తగ్గినది. మాన్యుఫాక్చరులో చేసిన మార్పులవలన, క్రూడ్, రెసిడ్యుయల్ ఆయిల్ వాడుటవలన ఈ అభివృద్ధికలిగినది.

ఇంటర్నల్ కంబస్టన్ ఇంజనులను మేము 70 సం॥నుండి తయారుచేయుచుంటిమి. మాపరువు జగద్విఖ్యాతిగలది. డిజైన్, మెటీరియల్, వర్కుమన్‌షిప్ అన్నీ దివ్యమైనవి. వీటిని వాడుకొనుట కరుఖర్చు చాలతక్కువ.

క్రాస్లీఆయిల్, గాస్ ఇంజనులు హారిజాంటల్, వర్టికల్ డిజైనులుగలవి వివిధరకములు 2½ B. H. P. మొదలు 3,000 B. H. P. వరకు గలవు.

క్రాస్లీ ఇంజనులు బ్రిటిషుఇంజనీరింగు సాండర్డ్సు అసోసియేషన్ వారికి అన్ని విధముల అనుకూలమైనవి.

ప్రపంచమున వివిధప్రాంతములలో 1,30,000 క్రాస్లీ ఇంజనులు అమ్మబడినవి.

BINNY & Co. (Madras) Ltd.,

7, Armenian Street, MADRAS.

Agents For : CROSSLEY BROTHERS, LIMITED

OPENSHAW, MANCHESTER, ENGLAND.

Sub-Agents for Andhra Districts :—

PYDA CHINA VENKATARAMANA BROS., COCANADA & VIZIANAGARAM.

వాఙ్మయ చక్రము

ఈయనకు తిక్కనాదుల కవితాసంప్రదాయములయం దెంత ప్రతిపత్తిగౌరవము లున్నవో, సంస్కృతాంగ్లేయుల సాహిత్యలక్షణ సంప్రదాయముల యంత ప్రతిపత్తి గౌరవము లున్నవి. చారిత్రకముగా మారిన సారస్వత విషయములు కాల మెట్లు చక్రభ్రమణమున నడచుచున్నదో యట్లే చక్రనేమిభ్రమణముతో దిరుగుచుండును. పూర్వసంప్రదాయములపై కొంతకాల మైనవెనుక ప్రత్యయము తగ్గును. అది యారీతిగా శృంఖలావిచ్ఛేదనము గావింపబడును. ప్రకృతి యెల్లప్పుడును నియమబద్ధగాన నియమము మరల వరలును. ఈ విధముగా తత్వములు, క్రిందినుంచి పైకిని, పైనుంచి క్రిందికిని పరిభ్రమించుచుండును. వెనుకటి సూర్యోదయమే! వెనుకటిసూర్యాస్తమయమే! వెనుకటి స్త్రీపురుషప్రణయమే! వెనుకటి హృదయావేదనలే! వెనుకటి చిత్తోద్వేగములే! ఆనందదుఃఖము లన్ని ప్రాణులందును సమానములే! కాని వానిని వెలిబుచ్చు పద్ధతులు భిన్నవ్యక్తులందు భిన్నము లైనట్లే, పునాది యదియే యైనను పైకట్టడములోని మార్పులు భవనమును నూతనము చేసినట్లే, మూలసూత్రములపై ననుసరింపబడుచున్న పద్ధతు లీకవితకు నవ్యత నాపాదించుచున్నవి. ఈవిషయమును శ్రీ సుబ్బారావుగారు చక్కని రసవద్వాక్యములతో నీక్రింది విధముగ తెల్పినారు.

"ప్రాతసొమ్ములు కరగించి, పసిడి దెచ్చి,
క్రొత్తనగలను చేయించుకొనరె జనులు."

ఈ వాక్యములు శ్వేతకేతూపాఖ్యానమును స్మరింప జేయుచున్నవి. ఒకటే మృత్తు! కుండ, చట్టి, మూకుడు నను భేదము! ఒకే బంగారము! నగలలో భేదము! అవిధముననే యవియే శబ్దములు! అదియే వాగర్థప్రణయము! వక్తృపద్ధతిలోని భేదమును, వక్తృదృష్టిభేదమును పృథక్త్వము నాపాదించుచున్నవి. ఈవిషయమునే మరియొక చక్కని యుదాహరణముతో విశదీకరించినారు గ్రంథకర్తగారు.

"నాశి వాయింప మ్రోగిన వీణమీద
పారసీకగీతంబులు పలుక మనెనె?
ఋషుల నీవారములు ఫలియించినట్టి
పొలమునందు గులాబీలు పూయవనెనె?"

అదియే వీణ! అదియే పొలము! అదియే నాదము, అవియే సప్తస్వరములు! అదియే మట్టి, అదియే బీజావాపసూత్రము! కాని పరిణామము నూతనము! అచ్చట పారసీక గీతము! ఇచ్చట గులాబీపువ్వు! ఎంత చక్కని సాదృశ్యము! కవి తన ప్రతిభావిశేషముచే దేశకాలపాత్రములను తనవెంట నిడుకొని మానవుని హృదయము కరగునట్లు పాడును "కవి సొన్నారి, కృతుల్ నగల్" అని యొక యాధునికకవి యనినాడు. కమసాలి యాబంగారముతోనే యాయా కాలములకు తగినవగల జేయుటలేదా? కర్షకుడు వెనుకటి భూమియందే వెనుకటి సూత్రముల నాధారము చేసికొనియే క్రొత్తపంటలను పండించుట లేదా? గాయకుడు వెనుకటి సప్తస్వర సమ్మేళనముచేతనే నూతనరాగముల నాలాపన చేయుచుండలేదా? ఎంత నవ్యమైనను ప్రతిదానిక్రిందను సార్వకాలికములై శాశ్వతములగు మూలసూత్రము లుండును. కావున నవ్యతనే మోక్షముగా చూచు నవ్యులకును, దానినే పతనముగా గ్రహించు పురాతనులకును, నది దేశపాత్రముల ననుసరించి కాలపురుషుడు చేయుమార్పనియు, దానివలన ద్వంద్వములకు పాలుగా నవసరములే దనియు మనవి చేయుచున్నాను. నన్నయదానినుండి శ్రీనాథమార్గము నవ్యము! అంతకంటె పెద్దన నవ్యుడు! వీరేశలింగ మింకను నవ్యుడు! సుబ్బారావుగా రంతకంటె నవ్యుడు! ఇప్పటికి దాదాపు వారి మార్గము ముప్పది సంవత్సరములు నడచినది గాన ప్రాత పడవచ్చును. శ్రీ సుబ్బారావుగారి చిత్తసంస్కార మట్లే యున్నదిగాని దేశకాలములు మారుచున్నవి; సుబ్బారావుగారికంటె ముద్దుకృష్ణ నవ్యుడు! ఆ నవ్యత కొన్నిసంవత్సరములు గడచినతరువాత మరల దాని కొకప్రవక్త బయలు వెడలును! విప్లవము! నియమము ననువని యొకదాని వెనుక నొకటిగ వచ్చును. సృష్టి, స్థితి, సంహారములు. మరల సృష్టి "ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్" అని శ్రుతి. రాజకీయమున, సాంఘికమున, వ్యావహారికమున, సారస్వతమున, నీచక్రభ్రమణము కనబడుచునే యున్నది! శ్రీ సుబ్బారావుగారు మొదట వ్రాసినపుడు విప్లవమే కనబడెను! ఇప్పుడది సహజమై సలక్షణముగు కాలము వచ్చినది. "కాలో హ్యయం నిరవధి ర్విపులా చ పృథ్వీ" యనుకొని కవి వ్రాయును! దానిని కాలపరిణామమని సహృదయుడు గ్రహించును. వీరిద్దరిసంబంధ మవినాభావసంబంధము. ఈసంబంధమును గ్రంథకర్తగా రీక్రింది పద్యమున చక్కగా విశదీకరించినారు.

"ఉత్తరోత్తరోత్పతనసముత్సుకులను
కవుల కంఠము సూక్ష్మాంబరవివృతి మను
సహృదయాకాంక్ష చేత నాహాయ లెల్ల
అల్లనల్ల మనుష్క్తమై యవతరించు."

కవి వాక్యములకును ప్రపంచమునకును నడ్డుగా నొకసన్నని యవనిక యుండు ననియు దానిని సహృదయుడు దెసలించి, కవిభావమును ప్రపంచమునకు విప్పి చెప్పు ననియు, గ్రంథకర్తగారి యాశయ మని నాకు తోచుచున్నది. కార్లైలుమహాశయుడు కవిని ప్రవక్త యనియు, విమర్శకుని నావేశముగల కవిని పాఠక ప్రపంచమునకు తెలియజేయు వ్యాఖ్యాత యనియు తెల్పియున్నాడు. వైపద్యభావ మట్టిది.

అందరికిని నచ్చియుండునా?

ఒక్క ప్రశ్న రావచ్చును. శ్రీ సుబ్బారావుగారు తెల్పిన సూత్రము లన్నియు ప్రతినవ్యకవి కవిత్వమునకు వర్తించునాయని. ఇది యొకగడ్డుప్రశ్న! కాని యిక్కడ శ్రీ సుబ్బారావుగారి సాధనయే మన కుత్తరవాది యగుచున్నది. ఆయన తనకృతుల నేక పర్యాయములు తనస్వవిషయమును తెల్పియున్నాడు. దీనిసారాంశ మిది. "నిర్గుణం కష్టసాధ్యం కావనంచేత తాను పంచ

భూతాత్మకమైన ప్రకృతి నారాధించా నని ఆయన కంఠోక్తిగా చెప్పాడు...ఈన మొదట్నించి ఆస్తికుడు. ఈ ఆస్తిక్యం యీన్ని భావకవిగా చేసింది. అందులో శాక్తుణ్ణి చేసింది. ఈనగవేషణం యీన భావగీతిలో చూడచ్చు...అశక్తినే మానసికంగా లలితగాను, వాచికంగా ప్రకృతిమాతగాను ఆరాధించాడు" (ఆంధ్ర వార పత్రిక ౨౦-౧౦-౩౭). ఎందులకు నాట్యము చేయుచున్నదో తెలియని మయూరమువలె, యెందులకు కూయుచున్నదో తెలియని కోకిలవలెగాక యీయన గీతమునకు పూర్వ రంగముగా నీయనలో విజ్ఞానబీజమును జిజ్ఞాసయు నున్నవి. ఈజిజ్ఞాస యీయనను తత్త్వాన్వేషణమునకు పురికొల్పినది. గురుశుశ్రూష యొనర్చి తత్త్వమును గ్రహింప ప్రయత్నించినాడు. కాని యీయనబుద్ధి కదియందిలేదు. శివశక్తులలోని శివు డందకపోవుటచేత నీయన శక్తి నారాధించినాడు. ఈయర్థమునే యీ క్రింది పద్యరత్నములలో నుద్ఘోషించినాడు.

"కానబడె కమయాన ప్రమాణమునకె
అంది యందని పరతత్త్వ మవల నుంచి,
పంచభూతదృశ్యంబైన ప్రకృతి యొక్కటె
సన్నిహితలక్ష్య మనియె వచస్వి నేడు.
అందు నీవిలక్షణశివయాత్రకయిన
పృథివినే నవ్యులు సమాశ్రయింత్రు భక్తి
తల్లిగా ధాత్రిగా దేవతామతల్లి
గా, సమస్తపరాపరకార్యములకు.

జ్ఞానమో, మోక్షమో, తదైక్యంబొ యనును
నరుని పత్యాగ్రనకెల్ల పరమసిద్ధి
వాగతీతం బదేదొ దాని; వాగ్వ్రతులను
కవుల కదియెట్లు సిద్ధలక్ష్యము గనొప్పు?"

ఈ జిజ్ఞాసయు, తత్ఫలమగు సాధనయు నవ్యులలో నెంతమంది వ్రాసినకావ్యములలో కనపడునని ప్రశ్నవేసికొనిన బహుళముగా నా కగపడలేదని చెప్పవలెను. శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ జాషువాలవంటి యొక్క రిద్దరిలో పోలిక లున్నవి. ఇతరులలో ప్రకృతి చిత్రవర్ణనము లుండవచ్చును. ప్రకృతిపరిశీలన సామర్థ్యముండవచ్చును. పరిశ్రమ నుడికారముండవచ్చును. వస్తువైచిత్రి యుండవచ్చును. భావపరంపర యుండవచ్చును. కాని యిట్టి భావపవిత్రతయు, తత్త్వాన్వేషణము, ప్రకృత్యారాధనము, "నవలిన శృంగారము" మరియెచ్చటను కానము. "ఈనకు లోకం పాకశాల; ప్రకృతి ఉపాస్యదేవత. వ్యక్తు లందరు ప్రేమస్వరూపులు. ప్రకృతంతా కామరహితమైన పవిత్రప్రేమతో నిండి ఉన్నదని యీన అశయం. ప్రకృత్యారాధనమే యీనమతం." ఈవిషయము నీయన తనకు తానే యీక్రింది పద్యమున చెప్పకొని నాయభిప్రాయమునకు సాక్ష్యము నిచ్చుచున్నాడు.

"ధర్మమనుడు, యోగ మనుడు తత్త్వ మనుడు
ప్రాణి సాధింపగల పరమార్థములకు
తల్లి భావ ప్రధానమాత్రంబ యనుట
భావకంబె నవ్యులకు తపస్సు లేదు!"

ఇతరులు రసపిపాసులు కావచ్చును. సౌందర్యార్చకులు కావచ్చును. కాని యిట్టి భావాతపస్సుతో సౌందర్యార్చన చేసి పరతత్త్వమును సాధింప బ్రయత్నించినవా రితడని చెప్పకతప్పదు. కావున నీగ్రంథమునందలి సంపూర్ణలక్షణ మీయనకవితకే వర్తించు ననియు నందరు నవ్యుల కవిత్వమునకు వర్తింపజేయ వీలులేదనియు, చెప్పవలసియున్నది. అన్నినదులను గంగతో పోల్చనగునా? అన్ని పర్వతములను హిమాలయముతో పోల్చనగునా?

ముఖ్య భేదము

ఈయన శృంగకంకణ రచనాకాలమునకు కొంచెము వెనుకనో ముందో వాయువిమానము పరిణామ మొంది యుద్ధములకుగూడ నుపయోగింపబడుట ప్రారంభమయ్యెను. అప్పటివారు, వీరు వ్రాసినకృతులు చూచి, వీరిభావికృతులు, విమానములవలె భూమి నంటక భావనాంబరవీథులలోనే సంచరించునవనుకొనిరి. కాని వీరు భూమిని వదలనందులకు వీరి కాంధ్రలోకము కృతజ్ఞము. నేల విడచి సాముచేయుట పతనహేతువు. అట్లు ప్రపంచమును వదలి కేవల భావాంబరవీథులలో సంచరింపక, సమాహ్యనిగ్రహవస్తుసన్నివేశములు కలిగి సహ్యాద్రియునికిగూడ నందరానివై, యిటు భూమికిగాక యటు స్వర్గమునకుగాక కొన్నికృతులు నిరంతరాకాశయానమున నున్నవి. శ్రీసుబ్బారావుగారికృతు లట్లుగాక కృతికి జన్మభూమిగా గలిగి, మాత యధిదేవతగా గలిగి, సాధనఫలముగా గలిగి, తోడిమానవులయం దానందజిజ్ఞాసలు కలిగింప సమర్థములై చిరస్థాయి నాంచుచున్నవి. పవిత్రత, సచ్ఛీలము వీరి కృతుల కాధరణములు. ఈ క్రిందిపద్యమును తిలకింపుడు.

"శీలమట్టుల నాచితిం జెనరసీక
అహినిధాన నక్లిల మనాదరించి,
ప్రేమమంత్ర మహోపాసనామయులను
నవ్యులకుపాధియయ్యె సౌందర్య మొక్కటె."

శీల మెంత ముఖ్యమో యోచితి యంత ప్రధానము! అశ్లీలము త్యాజ్యము! ఈపరీక్షతో చూచిన నెందరు నవ్యుల కృతు లాగునో యనుమానింపవలసియున్నది. ఆనందముతోబాటు ధర్మముకూడా కావ్యమునకు పరమావధి యని యీయన యాశయము.

"మంత్రమహిమాభిభూతి బ్రహ్మర్షి గణము
నీతి బాహోబలస్ఫూర్తి నృపకులంబు
నమ్మ, విడిచిరె ప్రేమమాత్రమ్ము; దాని
తపమరాదో కాంతాసమ్మితముగ చేయ?"

ఇందు 'కాంతాసమ్మితతయోపదేశయుజే' యను మాత్రము నంగీకరించుట కాదా? "పద్యః పరనిర్వృతి"మాత్రమే కాదు కావ్యోద్దేశ్యము కొందరు నవ్య లంగీకరించినట్లు.

ఉత్తమకావ్య పరీక్ష

పూర్వలాక్షణికాభిప్రాయములే సాహిత్యవిమర్శనమునకు పునాదియని వీరి దృఢాశయము. అందరికంటెను పూర్వుడగు దండ్యాచార్య డీయనకు పరమగురువు.

"రుచిమదిష్టార్థ కోహాళ ప్రచురశబ్ద
సరము నే కావ్య మనియె ఆచార్య దండి."

" ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నా పదావళీ " యను దండివచనము నీపద్యమునందు గ్రహణముచేసి నారు. ఈవిషయమున మరియొకచో నిర్దిష్టార్థముకంటె రసవదిష్టార్థమే పరిగ్రాహ్య మనుచు రమణీయార్థ మన నీయిష్టార్థమేయని యీక్రిందివిధమున వివరించియున్నారు.

" కావ్యమందు నిర్దిష్టార్థములకంటె
రసవదిష్టార్థమే పరిగ్రాహ్య మగుట,
కవివచోవైభవము, రసజ్ఞప్రసాద
నవనవస్ఫురణము, ప్రమాణంబు లిందు."

" క్షణేక్షణే యన్నవతా ముపైతి తదేవ రూపం రమణీయతాయాః" అను లాక్షణిక వచనమునే ప్రమాణముగా గొనినారు. ఈరమణీయతయే రసవత్త్వమునకు పరీక్ష. ఈక్రింది యాంగ్లకవి కోలెరిడ్జి యభిప్రాయము నీసందర్భమున చూపవలయునని ప్రార్థనము.

" Not the poem that we have read but that to which we return possesses the genuine quality of poetry" (Biographia Literaria). రమణీయము గాకపోయిన పునః పఠనాసక్తి యుద్భవించునా ? కొన్ని కావ్యములు మొదట చదివినంటనే యౌదాసీన్యము కల్గును. మరి కొన్ని కొంత చదివిన తరువాత జుగుప్స కలుగ జేయును. ఇంక కొన్ని తుదివరకు చదువగలము గాని మరల చదువ మనసుపుట్టదు. అల్ప సంఖ్యాకములగు కొన్నిమాత్రము పునఃపునః పఠనాసక్తి కల్గించును. ఇవియే యుత్తమ కావ్యములు. భారత భాగవత రామాయణాదు లును, మనుచరిత్రాదులు నట్టివి. శ్రీసుబ్బా రావుగారి కావ్యములు నట్టివె. తృణీకరణ మేనాడు ప్రాపెను ? ఇప్పటికి పాఠకప్రపంచ మానంద మొందుచునేయున్నది. ఇంతకంటె పరీక్ష వలయునా ? ఈ పరీక్షతో నవ్యుల కావ్యము లన్నియు పరీక్షించిన నెవ్వరికావ్య ములు నిలుచునో పాఠకులు తామే చూచు కొందురుగాక ! శ్రీసత్యనారాయణ, రామి రెడ్డి, జాషువా మొదలగు నల్పసంఖ్యాకు లెవ్వరోమాత్రమే నాబుద్ధికి తట్టుచున్నారు.

అట్టిదానికి ప్రథమసామగ్రి సంస్కారము. ఈ సంస్కార మువాదాన కారణము. ఒక్కొకచో నీ సంస్కారముగల కవి వలయు నితరసామగ్రీసాధనములలో కొర వడినను నాతనికవిత్వము సహృదయుల నానందింపజేయును. ఒక్క యుదాహర ణము. " రెంకిపాట "లను గొనుడు. అం దంతయు వ్యుత్పత్తిసంస్కారము పామరుల భాష యుపయోగింపబడినది. కాని శ్రీ సుబ్బారావుగారి " శీలము, ఔచితి, అశ్లీల రాహిత్యము, సౌందర్యార్చనము "నను నీ ముఖ్య లక్షణములు కల్గియుండుటచేతను, కవియును సంస్కారివారుగూడ చిత్తసంస్కా రము కల్గియున్నవా రగుటచేతను, జానపదుల దైనను రెంకినాయుడుభావల పవిత్రప్రేమ, ప్రేమపూర్వక పవిత్రసంభాషణములు, మన యందు మానుషాతీతంత్రిని ప్రోగించి రసమున ముంచి లేవనెత్తును. భావ యట్టిదగుట చేతనే గ్రంథము త్యాజ్యమనువారు సహృద యులు కారని నిస్సంశయముగా ననవలెను. శ్రీ సుబ్బారావుగారి గ్రంథములవలె నదియు నుత్తమనవ్యకావ్యములలో నొకటియై పునః పునః పఠనాసక్తి కల్గించుచు పారవశ్యమున శాశ్వతస్థానము కల్గియున్నది. మాగురు వులను సహృదయోత్తములను నగు బ్రహ్మశ్రీ ఆదినారాయణశాస్త్రిగారిమన్నన వడసిన కావ్యమునకు కావ్యత్వమునకు లోటునా ?

ఔచితి ; పదజాలము

వీ రాదరించిన యౌచితిని కొంచెము విచారింతము. తమయాశయము నీక్రింది పద్య మున తెల్పినారు.

"సంధులు, విసంధులైన సాంస్కృతములు
దేశ్యములతోడ సమసించి తీరగొనిన."

మిశ్రమసమాసమని వెంటనే బహిష్కరిం చరు వీరు. " తీరగొనిన "దాని నాదరింతురు. విడదీయుటకు వీలుగానంత కలిసిన దాని నెప్పటికిని వర్జించరాదు. ఇందు వీరు స్వతంత్రులు గారనియు లాక్షణికులనే యనుసరించుచున్నారనియు నీక్రింది పద్యము వలన దెలియనగును.

" సుప్రసిద్ధదేశ్యంబులకు శుద్ధసంస్కృ
తములతో గల్పదగు, సంప్రదాయమనదె
నామనుడు ?......................."

నామనని పై యంగీకారము నాదరణము నం దుంచినాడు మల్లినాథసూరి తన మేఘ సందేశవ్యాఖ్యయందు. ఇట్టిది సమంజసము కాదని యెవ్వ రనగలరు ? ఇట్టివిషయము లందు వీరికి ప్రమాణ మేమి యని యడుగ వచ్చును ? ఈక్రింది పద్యభాగమును తిలకిం పుడు.

" ......శ్రవణసుఖంబు పాయదేని
అవిరళించు రథంగిమ నాధునికుల."

కావున శ్రవణసుఖమే వీరికి ప్రమాణము. శ్రవణసుఖ మిచ్చుశబ్దజాలమును కూర్చుటలో వీరిని చెప్పి మరియొకవ్వని చెప్పవలయు. జాషువ రామిరెడ్లుగూడ నిట్టిశబ్దజాలమును కూర్చుటలో సమర్థు లనవలెను. శ్రీవిశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు మృదుపద గుంఫనము కంటె భావగాంభీర్యమున కెక్కువస్థాన మిత్తురు. " ఆపాతతః " కొంతవరకైన నర్థ మును స్ఫురింప జేయునట్టి పదజాలగ్రథ నము వైలికి నాతికేత్వము నిచ్చును. కవియొక్క పాండిత్యప్రకర్ష కాదు కవితకు ముఖ్యలక్షణము ; "గూఢతయు జాటుతనంబును లేకయుండ" నన్నారు పెద్దన్నగారు. వైశిక్యవృత్తియు, వైదర్భీ రీతియు కవితకు హ్లాదకరత్వము నిచ్చును. ఈ "పదబంధపరణి" నీక్రిందిపద్య మున చూడనగును.

"మృదుల పదశాశ్వరముల సమ్మేళనాప్తి
నార్ద్రనవనీతమార్దవ మగును మధువు,
శ్రవణసుఖ మిచ్చు పలుకుతోచ్చారణమున
భంగిమ యటందు రీపదబంధపరణి."

నవ్యులు సామాన్యముగా రీతివాదులుగా కనపడుచున్నారు. వామనుడు రీతివాది. "రీతి రాత్మా కావ్యస్య" యని యాయన కోరిక. కాని శుష్కరీతివాదులవలె గాక శ్రీసుబ్బారావుగారు రసమును రీతిని రెంటిని

సమానమైన దృష్టితో చూచినారు. కవిత్వమునకు కావలసిన ముఖ్యాంశములగు "భావ, వస్తు, రచన"లలో భావ రచనల రెంటికిని సమానస్థాన మిచ్చినారు. ఈ రెంటికిని ప్రత్యేకముగా "స్వతః" ఆనందమునిచ్చు శక్తిగలదు. రెంటియొక్క సమ్మేళనము నిక వేరె చెప్పవలయునా? శ్రీ సత్యనారాయణగారు భావవస్తువుల కెక్కువ ప్రాధాన్య మిచ్చువా రని నాకు తోచుచున్నది. ఇచట మరియొక్క పద్యము నిట్టియర్థము నిచ్చుదానినే యనువదింతును.

"అన్యదేశ్యంబులను, సంస్కృతాదిపూర్వ
వాఙ్మయస్థశబ్దంబులఁ, బాటెరింగి
మనికరింతురు బాసతెనుంగునందు
మధురిమార్థగౌరవముల్ ప్రమాణములుగ."

"మధురిమార్థ గౌరవములు" ప్రమాణములు. ఈమధురిమచే నెనుక శ్రవణసుఖమనినది.

భాషా విషయము

వీరు జెలియిచ్చిన భాషాతత్త్వమునుగూర్చి కొంచెముగ సూచ్చటించి మరియొక విషయమునకు పోదును. సంస్కృతి మెల్లభాషలకును తల్లి యనియు (ఇట్టి యభిప్రాయమెల్లకాల ముండును.), గుణములు బిడ్డయందు సంక్రమించినవి యనియు నమ్మువారు వీరు. ఈగుణము జన్యజనక సంబంధ విశేషమును బట్టి మారు ననియు ననుచున్నారు. సంస్కృతము మృతభాష యనువాదమునకు వీరు చక్కని సమాధాన మొసంగినారు.

"ఆసరస్వతి మున్న దృశ్యయయి పోదె
వంద్రము; భావింతు నేను తదమృతజీవ
నము సమస్తభాషాస్తనంధయులకు
ఇచ్చి తాను కృశించిన దేమొ యనుచు."

పెద్దలు పిల్లలను సర్వలక్షణలక్షితుల జేసి తాము విశ్రాంతినొందుట సహజమేకదా! విషయముపై సలహా కావలసినపుడు పెద్దల నడిగినట్లు సందేహము వచ్చినపుడు సంస్కృతము ప్రమాణముగా గొనుటయు సహజమె!

తెనుగు సంస్కృతజన్యమైనను తనచుట్టు నున్న భాషలతో సంపర్కముచే పలుకులను, వానినుండి గ్రహించి విశాలమై తదితరపదములను స్వీయమర్యాదల ననుసరించి స్వీయముల నొనర్చుకొన్న దనియు, నిష్ప్రయోజనపదముల పరీక్ష యనవసరమైన దనియు వీరిభావము. ఈ సంపర్కాగత పదజాలముతో, తెనుగు మిక్కిలి మృదువై వరలిన దనియు నీమార్దవము భాషకు సహజగుణమైన దనియు చెప్పుచున్నారు.

"ఈపలుకుబడి యింపుఘటిల్లె తెనుగు
భాషకు నిసర్గకోమలభూషణముగ."

అందువలననే పై దేశీయులీభాషను "(Italian of the East)" అని పిలుచుట తటస్థించినది.

"............బలిమికలిమి
నాచికొని స్వీయకోశకంకప్రబద్ధ
ములుగ జేసికొన్న సువర్ణపుంజములకు,
అరవ కన్నడ యూజమాన్యంబు గలదె?"

శ్లేషప్రధానముగ నిట్టి సువర్ణములతో చెప్పినారు గ్రంథకర్తగారు!

వ్యావహారిక భాష

వ్యావహారిక భాషలయొక్క సామాన్య మర్యాద యిదియే! గ్రహించి పరిష్కరింపక పూర్వ మన్యభాషలకు సంబంధించినపదములన్నియు సంస్కృతము లైననెనుక నాభాషలోనివేర్వై, భాషను విశాలముచేసి కావ్యములలోని కెక్కి భాషకుమారుల నానందింపజేయును. ఇచట నొకరసవ దుదాహరణముచే చూపినారు గ్రంథకర్తగారు.

"స్వేదపులు తిను బహువిధతృణచయమ్ము
త్రావు నానావిధసలిలవనమును,
కలిసి పరిణమింపవె పాలుగా ధరిత్రి?
శబ్దమేళనతంత్రమైజమ్ము నిదియె."

కొంతకాలమునకు వెనుక నీ శబ్దములన్నియు కలసి భాష యొకసరసమైనట్టియు, విలక్షణమైనట్టియు నూతనవస్తువై వరలును.

శాబ్దిక విమర్శకులు

ఇట్టిభాషలో వాఙ్మయము పుట్టి పెరుగును. ఈవాఙ్మయము కొంత పెరిగిననెనుక శాబ్దికుడును, విమర్శకుడును వరలుదురు. వాఙ్మయమును శాబ్దికుడు పరీక్షించి సామాన్యవిశేషపరివర్తనములను గుర్తించి సూత్రించును. భాషావాఙ్మయములు శబ్దవిమర్శనాశాస్త్రములకు పూర్వరంగము. భాషావాఙ్మయములు స్వతంత్రములు. తత్కర్తయగు కవి స్వతంత్రుడు. ఈవిషయమునకు వేదభాషా వ్యాకరణముల నుదాహరణములుగ నిచ్చియున్నారు.

"ఋషులు ప్రతిదేసి పాడిన ఋగనువాక
భాష నూని శాసించడే పాణినిముని."

ఆభాషయే తరువాత మార్పులతో కావ్యభాష యయ్యెను. తరువాత నాగిపోయెను. దేశభాష లట్లుగాక ధారావాహికగా జీవనదులవలె ప్రవహించుచున్నవి. వానిని పాణినీయమువలె సార్వకాలికమగు వ్యాకరణముచే శాసించుటకు వీలులేదు. చూడుడు:

"ధాతునిష్పన్నరూపబద్ధంబ యగును
సంస్కృతంబు; ప్రవాహినీసదృశయగును
దేశభాష. ప్రమాణనిర్దిష్ట మొకటి
ఒకటి స్వస్థానవాగరకోపయోగి."

కవి శాబ్దికుల సంబంధమునుగూర్చ నెంత సున్నితముగను, శంకోక్తిగను, నిరుత్తరముగను చెప్పెనో గమనింపుడు.

"భావగతి కవలంబన వాక్య మగుట
వాక్యసంధాత కవియౌట వాఙ్మయమున,
శాబ్దికుండు ధూర్వహుడు కాజాల డెపుడు
అవయవవిభాగ మెటు లవయవిని దిద్దు?"

ఇటులనే గీతికిని, కావ్యమునకును రెండును వాదమూలము లైనను భేదము లున్నవి మొదలగు ననేకవిషయములపై పూర్వాధునికాభిప్రాయ సమన్వయముతో సరసోదాహరణపూర్వకముగ గ్రంథకర్తగారు విమర్శించి సమాధానముల నిచ్చియున్నారు. గ్రంథకర్తగారొకచో కవి శాస్త్రీయుల కెపుడును స్పర్థ

యనియు, రాగరక్తతారాగముక్తతలు వారికి భేదము కల్పించుచున్న వనియు, సగుణ నిర్గుణములకు సఖ్య మసంభవ మనియు తెల్పుచున్నారు. రక్తతాముక్తతల కానందమే పర్యవసానముగాన నిద్దఱు మహాపకులేగాన, భిన్నత్వ మాభాసమేగాని వస్తుతః లేదని మనవిచేయుచున్నాను.

లలితకళలు

కావ్యమున కానందనము పరమావధి యనియు, నట్టియానందము రసానుభవముచే కలుగుననియు, లలితకళ లన్నియు నట్టి యానంద పర్యవసాయులే యనియు రసానుభవమునకు హ్లాదరామణీయకములు మార్గము లనియు మొదలగు ననేకవిషయములను ముక్కలి సమంజసముగా చర్చించియున్నారు. లలితకళలనగా, కావ్యగీతిచిత్రకళలు పశువులనుండి మానవుని వేరుచేయు వంశలని చెప్పుచు నీకళాత్రయముయొక్క విశిష్టగుణముల నీక్రిందివిధముగ రసవన్నైఖరిలో చెప్పియున్నారు.

> "సృష్టియందెడ యీశ్వరుని అర్చింత్రు కవులు
> శ్రుతికి మూలంబయినను మాతృసుస్వరంబు
> ధ్యానధారల ఫలియించు జ్ఞానరేఖ
> అమలినానంద మొకడె లక్ష్యంబ యగును."

ఇప్పటికే చాలా పొడుగైన దీనిమర్శనము. కాని యింకను వ్రాసినను నింకను మిగిలిపోవుచున్నవి విమర్శింపవలసిన విషయములు. ఇంకొక విషయమును ముచ్చటించి తరువాత నవ్యకవితాలక్షణముల నిర్తును.

వాఙ్మయము - దేశకాలములు

వెనుక దేశకాలముల ననుసరించి వాఙ్మయముకూడ మారుచుండునని తెలిసినది. ఒక్కమారు మనవాఙ్మయ పరివర్తనములను సింహావలోకనము చేసిన నిందలి నిజము తెలియగలదు. వెనుకటి పురాణ ప్రబంధయుగముల నటుంచుడు. ఈశతాబ్ద ప్రారంభమునను వెనుకటి శతాబ్దాంతమునను నాగరకతా ఫలముగా వచ్చిన సంఘసంస్కారసమస్య వీరేశలింగం మొదలగు మహామహుల హృదయముల బడి యెంత వాఙ్మయమును పెంచి సర్వతోముఖ మొనర్చెను? ఇటులే యాకాలపు "మాన్యము"గ నాటకము, ప్రహసనము, చిన్నకథ, వ్యాసము, పత్రికావాఙ్మయము మొదలగు వాఙ్మయ సోపానము లెన్నియో నిర్మింపబడినవి. తరువాత ౧౯౦౫ - వ సంవత్సరపు జాతీయతావ్యాపన మూలేగా గొని యెంతజాతీయ వాఙ్మయము పెంపొందెను? ఇట్లే ౧౯౨౦ సంవత్సరపు సహాయనిరాకరణోద్యమ ఫలితముగ నెంత జాతీయోజ్జీవనకరమగు వాఙ్మయము పుట్టెను? శ్రీ లక్ష్మీకాంత కవిగారి పద్యప్రబోధము మనువనలె నన్నమ మరవు రాకున్నది. ఏకాలపు వాఙ్మయమును పరిశీలించినను నాకాలపు జాతీయజీవనమందు ప్రతిబింబించుచుండును. ఈనవ్యకవిత పుట్టిన యీ ముప్పది సంవత్సరములును భారతదేశమున కావేదనాకాలము. ఎందరో దేశభక్తలుద్భవించిరి. కీర్తిశేషు లైరి. కొందఱద్యాప్తి వశమున నింకను దేశస్వాతంత్ర్యసమరమును సల్పుచున్నారు. మరియు ననేకమతసాంఘికోద్యమములు పుట్టి, ప్రజలు వారివాసనల ననుసారముగా వాని నాదరించుచున్నారు. ఎన్నో రాజకీయార్థిక నూతనసిద్ధాంతములు పుట్టి యిప్పటికిని సాధింపబడుచున్నవి. వీనికన్నిటికిని దేశభాషాభిమానములు ముఖ్యబీజములు. కావున నీముప్పది సంవత్సరములలో వరలిన వాఙ్మయ మంతయు దేశభాషాభిమానములతో నుండుచుండవలసినది. ఎవరు మేము నవ్యులమని బిగ్గరగా చెప్పుకొనుచున్నారో వారిలో నే యల్పసంఖ్యాకులందో తప్ప నీయభిమానము ముఖ్యమాత్రముగా కనపట్టుట లేదు. శాశ్వతానశ్వరజాతీయగీతముల కర్తయగు మామిత్రులు గరిమెళ్ల సత్యనారాయణగారినిగాని, "దండాలు దండాలు భరతమాత" యను గీతమును రచియించినకవినిగాని జాతి యెప్పటికైనను మరువగలదా? ఒకవేళ కృతఘ్నులై పేరులను మరచినను తద్గీతములను మరచిన తెంతవృద్ధ లెన్నటికిని గారు.

> "తాటేశెట్లు వాడివంట భరతమాతా! - వాడి
> తాత వచ్చి పాతిపాడో భరతమాతా."

ప్రస్తుత మద్యపాననిషేధోద్యమ మంతయు నీరెండుముక్కల నిమిడియున్నది. ఇట్టిదేశభాషాభిమానము ముఖ్యముగా గల ముగ్గురు నవ్యకవులు నా కగపడుచున్నారు. గ్రంథకర్తగారు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు, జాషువాకవిగారు. వీరిలో నగ్రస్థానము శ్రీ సుబ్బారావుగారి కిచ్చుచున్నాను. కారణమును వెనుక నేను వ్రాసిన వాక్యముల నుదాహరించుచున్నాను. "ఈన చేసిన ప్రబోధంలోనూ, మిగతావారి దానిలోనూ వొహానొప్పభేద ముంది. ఈన ప్రబోధంలో అంతటా ఉత్సాహ ప్రవాహమే కాని దుఃఖం వెతికినా అగపడదు". ఈవాక్యముల కుదాహరణముగా రెండు పద్యముల ననువదించెదను.

> "ఏ ప్రఫుల్ల పుష్పంబుల నీశ్వరునకు
> పూజ సల్పితినో యిందు పుట్టినాను!
> కలదయేని పునర్జన్మ కలుగుగాక
> మధురమధురంబయిన తెన్గుమాతృభూమి!"

ఎంత మధురభావ మెంత హృదయంగమముగాను, నుత్సాహకరముగాను చెప్పబడినది! తమ జన్మసంప్రదాయములను మరచిన యాంధ్రులను హెచ్చరించుచున్నారు!

> "ఏతదముల సౌందర్యార్చనాతిరేక
> మాత్మభావన, నానందమై ఫలించు;
> జంతువుల జన్మ, వర్ధనాస్తమయములను
> అద్యమాత్ర మానందమే యగును కవికి."

తా నిట్టియానంద మనుభవించినగాని పాఠకునికి దాని నందియ్యలేడు. జన్మాంత మస్తమయము! పునర్జన్మమున కాది యస్తమయము. "ధీర స్తత్ర న ముహ్యతి" యనుగీతా వాక్యమును స్ఫురింపజేయుచున్న వీపై పంక్తులు!

నవ్యకావ్యలక్షణములు - చర్చ

పైవిధమున ముఖ్యవిషయముల యనంతరము నవ్యకవితా లక్షణములకు వరలుదును.

శ్రీ సుబ్బారావుగారు దుగ్గడించినవాని నాను పూర్తిగా నిచ్చుటకు యత్నించెదను.

(౧) "భావకంబె నవ్యులకు తపస్సు లేదు". దీనికే శ్రీ సుబ్బారావుగారు వాగ్వ్రీతి మనిమరియొకచో ననుచున్నారు. కావ్యనిర్మాత తనకర్తవ్యమును ధర్మబుద్ధితో, వాఙ్మూలమున తానానందము ననుభవించి, యితరుల నానందింప జేయవలెను. ఈలక్షణ మనితర సాధ్యముగా తోచుచున్నది. రాజకీయమున గాంధీమహాత్ముని సత్యాగ్రహింప లెట్టిదో యీ లక్షణ మట్టిది. ఈ లక్షణమును బట్టి మేము నవకవుల మని చెప్పుకొను వారికుల కబ్బుము లీయాచరణమున కావల మండవలసివచ్చును. ఇది కేవలము శ్రీ సుబ్బారావుగారి కృతులకుమాత్రమే వర్తించునని చెప్పుట తగదుగాని యట్టికృతు లత్యల్పసంఖ్యాకములనిమాత్రము చెప్పకతప్పదు.

(౨) "రసములకునెల్ల శృంగారరసము తల్లి
అనిరి పూర్వులు సంభోగ మవధిగాగ;
అక్షరానందసిద్ధి లక్ష్యముగ నెంచు
నవ్యులకు నది అప్రధానంబ యయ్యె."

స్థాయిభావమగురతియే ప్రణయ మందము. దీనికే పర్యాయముగా శృంగార మనియు, సౌందర్య మనియు వాడినారు.

"కావరాదు సౌందర్యశృంగారములకు
భేద మధిక మారాధనవృత్తియందు."

శృంగారరసమున నప్రధానమగు సంభోగమును వదలిన మిగులునది ప్రణయము. శృంగారముయొక్క రెండవవిధమగు విప్రలంభము (వియోగము)న నీసంభోగము లేకపోవుటచే నది పక్షాంతరమున వీరి కుపాదేయమే యయినది. అప్పటికూడ విప్రలంభమునకు హేతువు ప్రణయమే! సంస్కృతభాషలోని యుత్తమ కవులగు కాళిదాస భవభూతులుకూడ సంభోగమునకంటె విప్రలంభమునకే ప్రాధాన్యము నిచ్చినారు. ఉత్తరరామచరితమునందలి రసము విప్రలంభమైన ప్రణయమేగదా! మేఘదూత యందలిదికూడ విప్రలంభ మంతముగాగల ప్రణయమేగదా! కాళిదాసు కంఠోక్తిగా నీవిషయమునే యీక్రింది మాటలలో చెప్పినాడు.

"పరస్పరప్రాప్తి నిరాశయో ర్వరం
శరీరనాశోపి సమానురాగయోః."

ఈసందర్భమున శ్రీ సుబ్బారావుగారు పండితరాయల నీక్రిందివిధముగా ననువదించుచున్నారు.

"మూర్ఖు లిచ్ఛయింతురు సంభోగసుఖము
నే వియోగమాధుర్యలీలావిపాక
మనుభవింప వట్టాడెద నసదె యాంధ్ర
రసికకవులరాజ పండితరాజ మున్ను."

మరియు సర్వరసబీజభూతమని పూర్వులచే నంగీకరింపబడిన శృంగారమందు, సంభోగమును తొలగించి, యట్లు తొలగించిన సాత్త్విక శృంగారమును ప్రణయ మనియు, సౌందర్య మనియు (వియోగ) నామ మిడి దానినే ప్రపంచంబునం దంతటను చూచుచున్నారు. అట్లు ప్రపంచమునందలి ప్రతివస్తువున ప్రేమ (ప్రణయ)మయముగా మాచి తత్ప్రీయము నుద్ఘాటించుట నవ్యకవికర్తవ్యము. దీనినే గ్రంథకర్తగారు సౌందర్యార్చన మనుచున్నారు. వీరిసిద్ధాంతమున సౌందర్యార్చన మేగాని సౌందర్యానుభవము లేదు. అనుభవాభావమే దాని నమలినము చేసినది. ఈ భావమునే శ్రీ సుబ్బారావుగారు క్రిందిపద్యములలో తెల్పినారు.

"తీవమీద సుతారంపు కీవి నిలిచి,
పగలబడినవ్వు పువ్వు పైకెగయు అలిని,
ప్రియుడు ప్రియురాలియట్లుచేర్చనొకసుకవి
బిడ్డ తల్లి నిభాతి కల్పె మరొకండు."

వీరిశృంగారతత్త్వ మిది! రెంటను ప్రణయమే యున్నను రెండవది స్వార్థరహితము, అయినను నానందపర్యవసాయి!

"కులసు భాంగీనయోధీరకుసుమమందు
మోహమగుచె నకేషించె మున్ను సుకవి
సాత్త్వికప్రేమశోశపేశలములయిన
వత్సలామృతరుచులను వలచె నేడు."

మాచితిరా భేదము? వీరికి మోహరహిత శృంగారమే ముఖ్యోపాదేయము. ఇదిమాటే భావాతపస్వరలెనే మిక్కిలి కఠినపరీక్ష. ఇతర నవ్యులకుకూడ రసము లన్నిటిలో శృంగారమే ముఖ్యోపాదేయమని వారిరచనములవలన తెలియుచున్నది. కాని యీ యమలిన శృంగారము చాల యరుదుగా కానవచ్చుచున్నది. వీరిదృష్టిలో స్త్రీయుతప్ప యితరనాయికలు లేరు. వీలన సంభోగసహితమైన శృంగారములలో ధర్మరూపమైన కామపురుషార్థమునే వీరు తప్పక, యితరులు గ్రహించినందున నోర్చగలరు.

"విషయమయమైన సంభోగవిధి జగాన
కుయమువుయ్యె, రూపాంతరసంగ్రహమున
సుప్రజాతంత్రనిర్వాహసూత్ర మగుట;
తలచెదరు దంపతినిష్ఠ ధర్మముగనె."

మాచితిరా ధర్మబద్ధమైన కామమందు కూడ వీరి కెంత వైరస్యమో! విధిలేక యొప్పుకొనుట! మనస్ఫూర్తిగ రాదు! ఇది ప్రపంచమున కతీతమైన పావిత్ర్యము! ఒకవేళ చెప్పవలసివచ్చినపు డెట్లు చెప్పవలెనో యొకయుదాహరణము నిచ్చినారు.

"పచ్చిముత్యాలతమ్మిపూబల్లెరమున
తళుకు లరమోడ్పుగొను జంటకలువలమర;
జారులతికల, వికసమంజరులతోడ
చెలియ దోచె భోగార్చన వలిపినట్లు."

ఎంత విషయనిగరణము! ఎంతగూఢత! ఈ గూఢత నవ్యకవిత కొకముఖ్య లక్షణము. గూఢత యనిన కావ్యశోభను గూఢార్థమును గ్రహింపవలదనియు, నింగ్లీషున mysticism అనుపదమునకు సమానార్థముగ వాడితి ననియు మనవి. కాని గూఢత యనిన మా యోమాకొంత పండితుని యసోమయము కాదని హెచ్చరిక!

(3) ప్రకృత్యారాధనము నవ్యుల లక్ష్య మని చెప్పుచున్నారు. అందును ప్రకృతిని "తల్లిగా, ధాత్రిగా, దేవతామతల్లిగా, సమస్తపరాపరకార్యములకు "ను భక్తితో

నవ్యు లాశ్రయించుచున్నారని నుడువుచున్నారు. ఈప్రకృత్యారాధనము బాహ్యముగాను ఆంతరముగాను నుండవచ్చును. మరియు వర్ణనముగాగాని భావనగాగాని యుండవచ్చును. ఇచ్చటకూడ వీరికిని నితరులకును నంతరము గలదు. ఎచట చూచినను నుదాత్తమను భావనాతిశయ మీయనలో నగపడును. ఉపన్యాసమైనట్టియు, భావవిరహితమైనట్టియు, పవిత్రము గానట్టియు వర్ణనములు గావరావు. అప్పుడు కేవల వస్తువర్ణనమై సహృదయునియందు వలసిన భావపరివర్తనమును చేయజాలదు. పూర్వులకు ప్రకృతి వర్ణ్యవస్తువు. నవ్యులకు సర్వస్వము!

(౪) ఇచటనే సౌందర్యాన్వేషణమును తీసుకొందును. నవ్యులు సౌందర్యాన్వేషణ మభిధిగా గలవారనియు, ఎల్లప్పుడును నానందమే వారి కనుభావ్య మనియు, సౌందర్యమునకు శృంగారము గుణ మనియు వీ రుగ్గడించుచున్నారు.

" గుణము శృంగార మనును, తద్గుణశరణ్య
మప్రకృతిసౌందర్య మనును నవ్యార్చకులకు."

" జంతువుల జన్మవర్గవాస్తవ్యములను
ఆద్యమూర్తి మానందమే యనును కవికి."

ఈ యవిచ్ఛిన్నానందముకూడ సుబ్బారావుగారి కృతులలోనే యెక్కువగా నగపడుచున్నది. శ్రీసత్యనారాయణ రామిరెడ్డి జాషువగార్లుకూడ నీసందర్భమున చాలవరకు వీరికి దగ్గరకు వత్తురు. నవ్యులకంతయు మోదమయమేగాని ఖేదమయ మెన్నటికిని యెచ్చటను లేదని వీరియాశయము. రసానుభవావస్థలో సహృదయునికిగూడ నట్లే యని వీరియభిప్రాయము. కవి కెట్లున్నను సహృదయుని కట్లేయని ఘంటాపథముగా చెప్పచున్నాను. ప్రపంచానుభవమున ఖేదమోదములకు తావుండును గాని కావ్యరసానుభవమున ఖేద మెన్నటికిని లేదు! ఇట్టి యానందము ప్రకృతిసహజము మనియు నందుచే ప్రకృతి నర్చించు లలిత కళోపాసకులందరు నెల్లప్పు డానందానుభవము చేయుచుందు రనియు చెప్పుచున్నారు.

"ఇట్టిసౌందర్య మీప్రకృతి ధరించు
బహువిధాల ననంతరూపముల నెపుడు,
రక్తి నర్చింతు రభిరుచిక్రమముకొలది
శిల్పులును గాయకులు కవిశేఖరులును."

ఈయర్థము నుగ్గడించుచు గ్రంథకర్తగారు చేసిన పృథివీవర్ణనములును, వసంతర్తువర్ణనములును పాఠకుడు చదివితీరవలయును. సౌందర్యార్చనాపద్ధతిని తా ముదాహరణపూర్వకముగా చేసి చూపినారు గ్రంథకర్తలు. ఋతువర్ణనము కాళిదాసుని ఋతుసంహారమును స్మరింపజేయుచున్నది.

(౫) రెండు లక్షణముల నాదిలోనే స్థాలీపులాకన్యాయముగా చెప్పియుంటిని. వానిలో మొదటిది "స్వానుభవభావ్యములను" చెప్పి వ్రాయుట. ఇది యన్నిటికంటె బహుళముగా దాదాపందరు నవ్యులలో నగపడుచున్నది. ఇది కవియొక్క దృక్పథ పరివర్తనమేగాని వేరొండు గాదు. వెనుకటివారిలో నేచాటుధారలలోనో శతకములలోనో తప్ప యీగుణమును కానము. అట్టివారిలో శ్రీనాథుడు ముఖ్యుడు. ఇప్పుడు ప్రతికవియు నిర్భయముగా ప్రథమపురుషైకవచనమును ధారాళముగా నుపయోగించుటకు సాహసించుచున్నాడు. దీని కింకొకకారణముకూడ గలదు. ఇది స్వాతంత్ర్యకాలము. అంతటను వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యసూత్ర మనుసరింపబడుచున్నది. ఈ స్వాతంత్ర్యేచ్ఛ సారస్వతమున కవిస్వాతంత్ర్యముగా పరిణమించినది. ఆంగ్లసారస్వతమున ఫ్రాన్సువిప్లవము కారణముగా వ్యక్తిస్వాతంత్ర్య సూత్రము యూరపుఖండమున వ్యాపించెను. తత్పరిణామముగా నింగ్లాండున వర్డ్సువర్తు మొదలగు కవు లుద్భవించిరి. హిందూదేశమున కట్టికాలమిది. తత్స్వాతంత్ర్యము సారస్వతమునగూడ స్థానమును పొంది కవితనుకూడ స్వతంత్రము చేసినది. నియమములయెడ వైరస్యము కలిగినది. కొందరిలో నీస్వాతంత్ర్యము పిచ్చిగా కూడ పరిణమించినది.

(౬) తరువాతిలక్షణము మృదుపదబంధసరణి. పరమసరళవర్ణతత్త్వమును దెలిసి యెట్టి సన్నివేశమున నెట్టిశబ్దసమ్మేళన ముండవలెనో యోచించి కవి యుపయోగింపవలసియున్నది. ఇచట నొకవిశేషము కలదు. ప్రకృతి యెల్లప్పుడును సరళగాక, యొక్కొకకాలమున తీక్ష్ణగ నుండును. ఒక్కొకచో భావకర్కశతయు వర్ణింపవలసివచ్చును. ప్రకృతిదృశ్యము లొక్కొక్కప్పుడు భీభత్సములై కన్పట్టును. అట్టి సమయములలోకూడ నీపదబంధసరణి తదనుగుణమై యుండవలెను. శ్రీసుబ్బారావుగారు కాళిదాసువలె సరళప్రకృతివర్ణనములకే గడంగిరిగాని భీకరప్రకృతి వారి కెన్నడును దృష్టిగోచరమైనట్లు తోచదు. ప్రకృతి యాయనకు తల్లి గాన మృగ్యరూపమునకూడ నాదేవి యాయనకు సరళరూపముననే చూపుచున్నది. బహుళముగా నవ్యులలో నీసరళప్రకృతివర్ణనములే గన్పట్టుచున్నవి. భవభూతివలె శ్మశానములను, కరాళపంక్తులు, సర్పచీత్కారములు, మార్గముదొరకనికాననదృశ్యములును మొదలగునవి ప్రకృతిలో చాలమంది నవ్యుల కగపడినట్లు లేదు. ఒక్క శ్రీసత్యనారాయణగారు కొన్ని సందర్భముల నద్భుతదృశ్యముల వర్ణించుసామర్థ్యమున్నట్లు వ్యక్తీకరించినారు. కృష్ణపక్షకర్త కామె ఫెళఫెళార్భటులు మొదలగువానితో క్వాచిత్కముగా కనపడినది. చూచినకొలది నవ్యులకు చాలామందికి ప్రకృతియొక్క సుందరసరళాకృతియే గోచరమయ్యెగాని, యామె తన భీభత్స భయానకాకారము చూపు దయ వారిపై రాలే దని తోచును.

(౭) తరువాతిలక్షణము భాషకు సంబంధించినది. వెనుక వీరి యౌచితినిగూర్చి ముచ్చటించితిని. భాషావిషయమున వీరు పట్టు సడలించుటకు ప్రయత్నించిరి. నిజముగా చూచిన " శాబ్దికుడు ధూర్వహుడు" కాకపోవుటచేతను " కవి నిరంకుశు" డగుటచేతను భాషావిషయమున దేశకాల భేదముల ననుసరించి వ్రాయుటకు కవికి సంపూర్ణమైన యధికార మున్నది. మరియు

నిది విజ్ఞానవర్షమును ప్రజాబాహుళ్యములపై కురిపింపవలసిన కాలము. పారవశ్యతమున కాటపట్లు రాజాస్థానములు గావు. కవుల నాదరించువారు రాజులు గారు. అప్పటి వరకు రాజులనే నాయకుల గావించి వారిచరిత్రములనే కవులు గ్రంథస్థములు జేసిరి. ఇప్పుడట్లు చేయుట తగదు. బహుళ ప్రజాదరంబు పడయుటకు భావముందు పరివర్తనము తప్పక యావశ్యకము. నవ్యకవితా ప్రథమలేఖకులలో నొకరగు శ్రీ అప్పారావు పంతులుగారీయుద్యమమును శ్రీ గిడుగు రామమూర్తిగారి సాయముతో లేవదీసిరి. ఈ నవ్యకవితా భాషోద్యమములు రెండును నొకేకాలమున నొకే యాదర్శములతో పుట్టినవి. భావలో పరీతి మీ మార్పను గమనింపదగియున్నది. ఈ మువ్వది సంవత్సరములనుండియు గ్రంథములయందు కవి కెంతస్వాతంత్ర్యము తీసుకొనుట కవకాశ మున్నదో యంతస్వాతంత్ర్యము తీసుకొనబడుచున్నది. ఉదాత్తము లగు కావ్యముల నుదాత్తత యవసరమని కవు లుదాత్తభాషాశైలులనే యుపయోగించుచున్నారు. కావున నీలక్షణములు చాలా వన్నినవ్యకావ్యములకును సామాన్యగుణముగా గ్రహింపవచ్చును. శ్రీ సుబ్బారావుగారే యీలక్షణమును నింకను సంపూర్ణముగా నవలంబించుట లేదు.

(౮) వారు కంఠోక్తిగా చెప్పకపోయినను రెండువిషయములనుగూర్చి ముచ్చటింపవలసియున్నది.

౧. భావప్రాధాన్యము, ౨. గేయములు. పూర్వపు కవులుకూడ నీభావమును బొత్తుగ నిరాదరింపలేదు. భావ, వస్తు, రచనలకు మూటికిని సమానగౌరవ మొసంగినారు. ఇప్పుడు వస్తురచనలకంటె భావమునకే నవ్యులు బహుళముగా స్థానము నిచ్చుచున్నారు. ఇయ్యదిలేనిచో! ఎప్పుడు ప్రకృతి కవులు తల్లి బిడ్డలై ప్రవర్తించిరో, యెప్పుడు కవులు తమసామ్యానుభవములను వ్రాయ మొదలిడిరో, యెప్పుడు ప్రకృతి బిడ్డలైన కవులకు పాతములు చెప్ప మొదలిడెనో యప్పుడు కవులు తప్పక కావ్యములయందు ప్రత్యక్షులై తమ భావములకు ప్రాధాన్య మియ్యక తప్పదు. "మనోరథానా మతటాః ప్రవాహాః" అన్నట్లే భావము లనూహ్యములగుట కావ్యమునకు ప్రాశస్త్యము తెచ్చినను. ఇక గేయముల నుల్లేఖించినపుడు నవ్యులలో కొందరు గణచ్ఛందస్సులను వదలి మాత్రాఛందస్సులను గ్రహించుచున్నారు. దీనికి రెండుమూడు కారణములు కలవు. కష్టము గావున ననుదు, మరేమిదైన ననుదు! నియమస్థైర్యము, మొదటి కారణము, సౌలభ్యము రెండవ కారణము. వ్రాయువారికిని వర్ణము చేసుకొను ప్రజాబాహుళ్యమునకునుకూడ నీకారణము వర్తించును. మరియు గేయమునకు పద్యమునందుకంటె హృదయాకర్షణ సామర్థ్యమున్నది. ఇంకను విజ్ఞాన ప్రచారమునకును, మనోహ్లాదజననమునకును, ప్రాచీన వీరగాథాలోచనమునకును గేయము మిక్కిలి యుపయుక్తమైనది. బొబ్బిలి పాటలను, పల్నాటివీరచరిత్రము నుదాహరణములుగా గొనుము. కావున బహుసంఖ్యాకులు గేయములనే వ్రాయుట ముదావహము.*

ముగింపు

ఇక కడితిమాటలను చెప్పి విరమింతును. ఇది యొకలక్షణకావ్య మనవచ్చును. గ్రంథకర్తగారి పవిత్రవాఙ్మయ మీగ్రంథమునకు పునాది. కాని యిందలి యన్నిలక్షణములును నవ్యుల యన్ని కావ్యములందు నున్నవని చెప్పటకు వలనుపడదు. ఇక నిది యామ్యోత్తమలక్షణగ్రంథశ్రేణిలో నెట్లు చేరుచున్నదో యట్లే యొక యుత్తమకావ్య మనవచ్చును. ఈ కావ్యమును వ్రాసి భాషామతల్లి కొక నవ్యాభరణమును చేకూర్చినారు గ్రంథకర్తగారు. దానినిగూర్చి నా పొడిమాటలలో నైనను వ్రాయుభాగ్యము లభించినందుల కానందించుచున్నాను. ఇంకను వ్రాయవలసిన విషయములున్నవి. అయిన నవియే నమస్కారములు.

* ఈ సందర్భమున మా మిత్రులు శ్రీ మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారి "అనాదృతవాఙ్మయము" అను వ్యాసమును చదువవలెనని ప్రార్థన.

వరూధిని - కళాప్రియ

కొండేపూడి సుబ్బారావు

వరూధిని అందమునకు పేరుగన్న యచ్చర. వయసున వచ్చిన యౌవని. చిన్ననాటినుండియు రత్నకందరములందును, నందనచందనోత్కర సీమలందును కదళీనికుంజమధ్యమునను తిరిగినది. అందుచే, బాల్యమునుండియూ వరూధిని సౌందర్యోపాసియు రసపిపాసువు కాగలిగినది. సౌందర్యవాతావరణమునందు వరూధిని హృదయము స్నిగ్ధముగ్ధమై పులకించినది. సౌందర్యమునకు తోడు కళాస్వరూపమును గూడ నీగంధర్వాంగన గ్రహింపజాలినది. మనోహరమగు సంగీతాభ్యసనమున కామె మనిశితమైన రసజ్ఞతతో డైనది. ఈయమపవ్వడి కలలు "కరుణాంగుళీధూత తంత్రీస్వనముల" లో జిలిబిలిపాటలుగా కరగి, ముద్దులు నటించినవి బ్రహ్మానందకుల్యమను రసస్వరూపమును, సంతతానందప్రదము లగు కళా సౌందర్యములను వరూధిని నిత్యజీవితమున లీనము చేసికొనినది. తనకు జోడైనవారు లేరని గర్వపడినదికూడ. ఆమె గర్వకారణ మామధుర జీవితమే. వరూధినీవైదగ్ధ్యములకు ప్రకృతిసయితము చలించి, పూరేకులు విచ్చి చూచినది. వరూధినిని దన కుమారిగనే పెంచుకొనినది.

వరూధిని సౌందర్యమునకు బానిస. సౌందర్యమునకై తనమేని వంపులు దిద్దికొనినది. సౌందర్యోపాసనలో జీవితమాత్రముల నల్లికొని, సౌందర్యతృష్ణలో బ్రతుకుబాటను దిద్ది తీర్చినది. సౌందర్యమునకు, పరవశకు హృదయ మిచ్చినది; కాని, తన సౌందర్యము తానే గ్రహింపలేకపోయినది. రాత్రైనను కరమునబట్టి విమలగాంధర్వము నేర్చి, వీణ మ్రోయించినది. వీణానాదము సరిదైనదా, కాదా, అనునది యామె ప్రశ్న కాదు. చమత్కారముగ మాటలాడగలదు; కాని మాయలు నేర్వని యమాయిక: జిత్తులు లేనిముగ్ధ. లోకమంతయూ దనవలెనేయుండు ననుకొని పొరపడినది పాపము! అంతటితో నామె పసిడికల లన్నియు పంచబాణక మునచే చెరిగిపోయినవి. వరూధిని అభాగ్య: అదృష్టవిహీన.

వరూధిని వృత్తాంత మింకను తెలిసికొనుటకు ప్రవరునితోడి పరిచయ మవసరము.

ప్రవరు డతేజ్యతనూవిలాసుడే యైనను

'వాని చక్కదనము వైరాగ్యమున జేసి
కాంక్షసేయు జారకామినులకు
భోగబాహ్యమయ్యె; పూచినసంపెంగ
పొలుపు మధుకరాంగనలకు బోలె.'

అని వరూధినీయత్నవైయర్థ్య సూచకమగు నతని వైరాగ్యదీక్షను పెద్దన లేఖిని తొలకరిలోనే చిత్రించినది. భావహీనుడైన ప్రవరుడు హిమగిరిపై తిరుగుచుండగా, యచట గాంచిన కోనలోనికి మల్లిక లవలంబనముగ రత్నసోపానముల దిగి నడచునపుడు, పరిమళమై 'మగువ పొలుపు తెలుపు నొక్క మారుతో' మొలసినది. అంతేకాదు, 'తదీయ పరంపరా పరిమళ వ్యాపార లీలయు' గలిగినది ప్రవరునకు. ద్వితీయాశ్వాసమున నీపద్యముననే వరూధినీవిషయ మారంభమున సూచింపబడుట. వైరాగ్యపు ప్రసిద్ధితనముచే ప్రవరు డాచోట నెవరో జనులుండిరనుకొని 'జనాన్వితి' మనినాడు, కాని, మగువ లున్నారను తలపే యాతని మనసున బొడమలేదు. అటుపోయి శశికాంతమణి వేదిపయి 'నింపు దళుకొత్త వీణ వాయించుచున్న' యొకసుందరిని చూచినాడు. ఈమెయే నాయికాపాత్రమగు వరూధిని. ఈమె ధరించిన వేషము గూడ వేశ్యాసముచితమును, శృంగారసూచకము నగు భూషణాంబరాదులే. ఆలాపగతి తొక్కి పరవశయై పోవుచున్నది. అపరవశత్వ మంతయు కళోపాసనలోననే. ఎంతటి రససిద్ధి! ఆ పరవశత్వమునం దామె ఏమహాగానముల సృష్టించుకొనుచున్నదో, యేయే స్వప్నవీథుల విహరించుచున్నదో, యామెకే తెలియ వలయును.

సౌందర్యరాశియగు వరూధినిని చూచినప్పటికిని, ప్రవరునిలో మార్పు లేదు సరికదా, భావచాంచల్యమైనను కలుగలేదు. అది వరూధినీవిభ్రమవిలాసములందలి లోపము కాదు; ప్రవరుడు వైరాగ్యము మూర్తీభవించిన వ్యక్తియగుటయే. అతడు శ్రోత్రియత్వమునకు నెలవు. అతనిలో చాంచల్యము కననిది; వినరిది. ఈ విషయము నా[illegible]. ఎఱిగిన నేమి నలకూబరసన్నిభుడగు భూసురుని సౌందర్యమయస్కాంతము వలె వరూధినిహృదయమును దనవైపు లాగికొనినది. ఇక వరూధిని వరూధినిగ కాదు. ఆ విషయ మామెకును సమ్మతమే కాని, తత్ఫలితము పాఠకులకు తెలిసినంతగ నామెకు తెలియదు.

నాయిక కనుదమ్ములు విచ్చి యబ్బురపాటుతో బ్రవరుని జూచినది. ఆమె కనీనికలకొంకులు జల్లిగొనినవి. చిత్తమున గోరిక లీరికలెత్తినవి. పువ్వుబోణి కిక యుద్ధసన్నద్ధ యగుటకన్న వేఱుపని లేదు. ఇది వరూధినీ ప్రథమదర్శనము. దశవిధ కామావస్థలలో బ్రథమమగు నభిలాష యప్పటికే యామె నావరించినది. వరూధిని ప్రవరుని 'మావి,

ఘుళంఘుళత్కృటక మూచితవేగ పదార విందయై లేచి......ప్రాదిన యొక్క పోక జేరి "తదీయ పదవీ కలశాంబుధి చెల్లి గొల్పె" నది. నూత్న పురుష దర్శనమున స్త్రీలకు లజ్జ విడువకపోవుట సహజమే కదా. ఈమె వేశ్య యయ్యును లజ్జాపరిత్యాగమునకు దను రసానుభవ మింకను బరిపక్వము కాలేదు.

వరూధిని కళాస్వరూపము. విద్యుల్లతా విగ్రహ, కేవల రసోపాసిని. ప్రవరుడో 'అలేఖ్య తనూవిలాసుడు'. 'మకరాంక శశాంక మనోజ్ఞమూర్తి.' చుట్టునున్న కోనకూడ సద్దీపన విభావానుకూలము ప్రకృతితో భావిరాజ మానము! "తాపుల్ క్రేవల జల్లు చెంగలువ కేదారంబు తీరంబు." ఇక, నాయికా హృదయమున ప్రేమ యంకురింప నుండుట రసహీనము. తరువాత రసప్రతీతి ప్రకర్షకమును, ప్రేమరాగముగ మారుటయు నెట్లా యను నదియే ప్రశ్న.

వరూధిని శృంగారజీవి. కులట మాత్రము గాదు. ప్రథమదృష్టినే ప్రవరుని గామించిన దన్నమాత్రమున నపవిత్రయు గాదు. అట్లైయైనచో నెట్టి సౌందర్యరూపమునైన గరింప జాలు కామరూపిణియగు నాపూర్వ గంధర్వున కింతపనుష్నే యెన్నడో కైవస మయ్యెడిది. కాని వరూధినిసిద్ధియే వేఱు. ఆమెసౌందర్యము, కళాతపస్సు గంధర్వునికోఱకు గాదు; ప్రవరునికోఱకే. ఆ భూసురుని జూచినంతనే యామె కోడలు గగుర్పొడిచినది. కోరిక లూరినవి. ప్రవరుడు వరూధినికి హృదయసంబంధిగా గోచరించినాడు. అతనిలో దన కేకత్వము జూడ గలిగిన దామె. ఆబంధనమే క్షణలేశములో నామె నతనిపై ప్రలాగగలిగినది. సౌందర్యము! సౌందర్యము నాకర్షించినది. ప్రవరుని తనూవిలాస మామెకన్నులకు బండుగ. అంతటి యందగాడు కనిపించుటతో వరూధినికి మనోరథ మీడేఱినటులుగను, కళాతపస్సులు ఫలించినటులుగను తోచినది. ఆమె ఛోరణియే యామెది కాని, ప్రవరు డెట్టివాడో యోచింపనైన లేదు. తన ప్రేమప్రయత్నము సుఖపర్యవసాయి యగునో లేదో యనుసంశయమే యామెకు గలుగలేదు. ప్రేమించుటే యామెపని. ప్రేమించిన తరువాత ముందున్న ముసుర్లపండుగ నూహించుకొన లేకపోయిన దాయమాయిక. ఆమె సౌందర్యమును కాంచి, తప్పక ప్రవరు డామెవలలో జిక్కుకొనగల డనుధైర్యము వరూధినికి గలదేమో. నిజమున వరూధినీలావణ్యములు ప్రవరుని తలపులలో జిఱుకలతనైన గలిగింపలేదు. ఆ చిహ్నముల దెలిసికొనిదయ్యెన నామె తన ప్రయత్నములకు స్వస్తి చెప్పినది గాదు. ఇదంతయు నూహారే; గాని, వరూధినియే కాదు, కామపరతంత్రులైనవా రెవరైన నిట్టితరుణమున, మీనమేషములు లెక్కించుచు ముందువెనుక లారయుట యరుదే.

తాను విచ్చలవిడిగా నా విప్రకుమారుని జూడగలుగుటకే పోకమ్రాని మాటున జేరినది వరూధిని. అచటినుండి వికసిత నేత్రయై యతని జూచినది. ఎట్లు?

'మునుమున్ బుట్టెడు కొంకు తాల్మినిరసన్
మోదంబు విస్తీర్ణతం
జెం-పం గోర్కులు క్రేళ్లుదిప్ప మదిమె
చ్చుల్ చెప్ప లల్లార్చ న
త్యమమంగస్థితి జేచ్చపాటొసంగ నొ
య్యారంబునం జంద్రికల్
దనుకం జూచె లతాంగి భూసురు బ్రపు
ల్లస్నేత్ర పద్మంబులన్.'

ఇందు ప్రియుని దొలత చూచినది మొదలు, నాయిక కను లామూకారణములచే దశావిశేషముల బొందుచు బూర్ణవికాసము నందుట సహజముగను,సరసముగనే కవి చూపగల్గెను. మదనాగ్నితప్తయగునాయిక యట్లు ప్రియుని మరిమరి జూడ, నింతదనుక నొండొకచోనున్న పులక లిపుడు మేనెల్ల నంకురితములైనవి. వానిని 'ఆవిష్కృత మీనాంకానల సూచక ధూమాంకురములు' గ కవి యుత్ప్రేక్షించుట ప్రౌఢము. ఇంతదనుక ముగ్ధగా నుండిన వరూధినిని ప్రౌఢనాయికగా కవి చిత్రింప దలంచుట విస్పష్టము. ఇంకను నాయికకు లలాటమునను, చెక్కుటిలయందును లేజెమ్మటలు గ్రమ్మినవి. భావోద్రేక కారణమగు సాత్వికాభినయమున గగుర్పాటు స్వేదము మున్నగునవి గలుగుట సహజమే కదా. ఈ వివిధభావప్రకటనమే రసోత్పత్తి కాధారమనుట యాలంకారిక సమ్మతమే. ఈపూర్వ నాయికా నాయకులయందు గోచరించుటయే రసానుభవము.

ఆ వికలత, లేతమనసు, సెలవి నాటు నవ్వులేగాక, చిత్తరపుజూపు, నవస్వేదసమృద్ధి, మోహవిభ్రాంతియు వరూధినిని సర్వవిధముల మానవాంగనగా గరగి పోసినవి. మానవుని భావించుటచే నామె మానవాంగనగా మాఱిపోయెనేమో యనిన సంశయము మనలనేకాదు, కవినే బాధించినది. ఇక దుదివఱకును వరూధిని కవిప్రభావమున మర్త్యకాంతవలెనే పొడగట్టును. వరూధినీ దర్శనము పాఠకులకు దొలత నే కలిగినది. ఆమె 'లేనదు మల్లలనాస' జాటున కతి సుకుమారముగా ముద్దునడకలతో నేసటతో నీచిత్రము మఱింత బ్రస్ఫుటము. వానికి దోడు పైభావప్రకటన లాధారముగా వరూధిని యిట్టి దని, యొకశృంగారరసాధినాయిక యను సుందరాంగనను మన మూహించుకొన గలము. ఈ సౌందర్యమునకే, అల్లసాని కవిగారి వరూధిని రాయలంతటివానిచే వందలము బట్టించుకొనినది. ఈ గొప్పతన మితర ప్రబంధములలో జూడము. వరూధినితో బోటీపెట్టుకొనిన నాయిక రామరాజభూషణుని గిరిక. వరూధినికన్న వయస్సున గిరిక పెద్ద. సర్వశాస్త్రము లభ్యసించినది. సౌందర్యమున వరూధినికి దీటికట్టె. శాస్త్ర సమ్మతముగ దాళలయవర్ణములు దప్పకుండగ గిరిక పాడగల దేమోకాని వరూధినివలె రాలైనను కరగునంతటి మనోజ్ఞముగ బాడి, గానప్రభావమున రతిపారవశ్య విభ్రమము నందు నంతటి సిద్ధికి రాలేదు. మఱియు, గిరికరూప మిట్టి దని రామరాజభూషణుడు చెప్పలేక పోయినాడు. పద్యపద్యమున గామరూపిణిగా

గిరిక కన్పించును. ఇంతేకాని, యాహో సాదృశ్యమును మనోహరసౌందర్యరూప మామెకు లేదు. ఎందుననగా గిరికపాత్రకు ఔన్నత్యము లేదు. వరూథినిమాత్ర మన్నిటను పరిపూర్ణ. భావ్యములను ప్రబంధమార్గముల ననుసరించినను, పెద్దనకవితాహృదయము రామరాజభూషణునకు గ్రహింపలేకపోవుటయే యిందులకు కారణము.

దశవిధ కామావస్థలలో ప్రథమాభిలాష వరూథినికి ప్రవరుని జూచినప్పుడే చక్షుఃప్రీతితో గలిగినది. ఇంక మిగిలిన యవస్థలొక్కొక్కటియు నామెస్థితి నంతకంతకున్నతస్థానమునకు దీసికొనిపోయినవి. వరూథిని ఆవిప్రుని చేవిపసలను చూచుచే తీసినపుగ నామె యప్రయత్నముగ ప్రవరుని సంకీర్తన మొదలిడినది "యక్షతనయేందు జయంతవసంతకంతు"లను చక్కదనమున గెలువజాలిన యీవిప్రు డెక్కడివాడో యని చింతించుచు నాతడు దనను పరిగ్రహించినచో మన్మథునైన నోడించి ప్రేమసామ్రాజ్యపట్టభద్రభాగ్యమునందని సుఖింపవచ్చునుగదా యని వరూథిని యూహించియున్నది. ప్రవరుని ప్రతియవయవము నెంతో వింతగ బరికించి పరికించి తుదకు

'నేరెటేటియసల్ దెచ్చి నీరజాప్తు
సానబట్టిన రాపాడి చల్లి మెఱుగు
పదను సుధ నిడి చేసెనో పద్మభవుడు
వీని గాకున్న గలదె యీమేనికాంతి?'

అని తనలో ననుకొని పొంగిపోయినది. ఇంకను, దా నింతవఱకు గనుగొనిన 'సురగరుడోరగ వర ఖేచర కిన్నర సిద్ధ సాధ్య చారణ విద్యాధర గంధర్వకుమారు'లలో నొక్కరును వీని బోలరని తలచినది. అటు లనుకొనుచు జూపులచేగాదు, హృదయమునుగూడ ప్రవరునిపై కేంద్రీకరించి నిలిచినది. సౌందర్యమునకు పరవశతకు హృదయ మిచ్చిన వరూథినిమనసు, ప్రవరునియందు లగ్నమైన దనుటలో నాశ్చర్యము లేదు. ఆమెభావములు ప్రవరుని దాటలేకపోయినవి. మదనజ్వరపీడితయగు వరూథినికి దనను బ్రవరునుండి విడదీయున దెవ్వియు లేనట్లు దోచినది. ఇంతవఱకుండిన సిగ్గుబిడియములు గూడ నొక్కొక్కటియే క్రమక్రమముగ జరిగి చెరిగిపోయినవి. అతనివాక నామెచాటు మాటులకు బోవలసిన యగత్యము లేదు. ఆమెచే నోడింపబడిన మన్మథుడే యావలకు బోవును. కావుననే, ధైర్యముగ నామె ప్రవరునిమార్గమున కడ్డమువచ్చి యొయ్యారమొలుక నిలచినది. ప్రవరుడు విభ్రాంతుడై యేమియు పలుకకపోవుచున్నాడు. విభ్రాంతి వరూథినీలలితలావణ్యములకుమాత్రము గాదని, ప్రవరు నెఱిగిన యందఱకు దెలియును.

బ్రాహ్మణుడను. నేను ప్రవరుడను. త్రోవ దప్పితిని. పురమునకు దారి యెద్ది? యని ప్రశ్న. ఆపై 'శుభంబు నీకగుత' అనియొక యాశీర్వాదము. ప్రవరుని ప్రథమసంభాషణ మంతటితో సరి. శృంగారరసము చిమ్ముకైన నందు గాన్పింపదు. శృంగారము గాని వైరాగ్యమునకు తావీయదే. ఉన్నకొలదిశృంగారమునైన నాతడు 'మారిమిపోమిదమ్మకడనే' పచరించును. ఇచట వరూథినియెదుటమాత్ర మీయామె 'సౌందర్యమునకు జిక్కని 'వివిధాధ్వరనిర్మలధర్మకర్మదీక్షాపరతంత్రుడు'. నియమనైష్ఠికత్వమున నాతని హృదయము గడ్డకట్టుకొనిపోయినది. అది భక్తిభావమున గరగునేమో కాని, శృంగారమునకు నిలువ నీయగూడ నీయదు.

వరూథినియైన నంతటితో దనప్రయత్నముల విరమించుకొనలేదు. ప్రవరు నుద్రేకింప వలసినపని వరూథినిది. ఈమెయందు శృంగారమునకు గొఱతలేదు. వలపు గులుకు వటుల వాంగికములను నొయ్యారముల నెఱపినది. నెలవివాటు నవ్వినది. మేనెల్ల పులకింప వడకినది. అంతటితో నాగలేదు. వాచికముగగూడ దనవగలు మిగిలినది. తా 'నేకాంతమునందున్న జవరాలి' ననెను. ప్రవరుడు రసికుడే యైనచో నీపరికే వరూథిని ప్రయత్నములు ఫలించియుండును. కాని, ప్రవరునియందు నీరసము పెంపొందినది. ఎటులైన ప్రవరుని లోబఱచుకొనుతలపుతో నామె తనవిద్యావంశములగూర్చియు దనయానందమయజీవితమును గూర్చియు గవయిత్రివలె నీ క్రిందివిధమున జెప్పినది:

'చిన్ని వెన్నెలకందు వెన్నుదన్ని సుధాబ్ధి
  పొడమిన చెలువ తోబుట్టు మాకు,
రహిపుట్టు జంత్రగాత్రముల రాల్గరగించు
  విమల గాంధర్వంబు విద్య మాకు,
ననవిల్తు శాస్త్రంపు మినుకు లావర్తించు
  పని వెన్నతోడ బెట్టినది మాకు,
హయమేధ రాజసూయములని పేర్వడ్డ
  సవనతంత్రంబు లుంకువలు మాకు,
కనక నగసీమ కల్పవృక్షములనీడ
పచ్చరాచట్టుగమి రచ్చపట్టు మాకు
పద్మసంభవ వైకుంఠ భర్గసభలు
సాము గరిడీలు మాకు గోత్రామరేంద్ర.'

అని మఱియు నింకెన్నియో మాయలు పన్నినది. తుదకు 'పరిఫేలన్మంజరీ సౌరభ విలసితములను వరూథిని యుద్యానములు గూడ ప్రవరుని మోహపెట్టలేకపోయినవి. తుద కామె తన యభిప్రాయము మఱికొంత తేటపఱచి యాతిథ్యము గైకొనుటకు నిలువు మనినది. ఈమె పలుకు లన్నిటికి నొక్క ప్రత్యుత్తరమే ప్రవరుడు చేర్చికొనినాడు. 'ఇం దుండగరాదు......వేగ జనగావలయు' నని చెప్పి 'కరుణింపు' మని వేడుచున్నాడు. ఆపై, 'తల్లి' యనిగూడ నామెను సంబోధించుచున్నాడు. ఈమాటలు నడుమనడుమ ప్రవరునిలో, నెచ్చటను చలనము కదలికగూడ లేదు. ధ్వనిలో నొకింత మార్పు యైనను లేదు. ఎట్లు వచ్చెనో యట్లే యుండిపోయినాడు. ఇది యంతయు వరూథినిప్రయత్నములకు మొదటి గొడ్డలిదెబ్బ. ఇది యామెయందుగూడ నెందుచేతనో మార్పు గానరాలేదు. ఆమె 'మారక లేతనగ భావనసీమ దోచినది'.

వరోత్కంఠలింకగట్టిపెట్టి తనవిషయమేమో చెప్ప నంకించినది వరూథిని. ఆమె 'తత్వ

కంఠరవములు' 'నందనచందనోత్కరములు' 'గాంగసైకతములు', 'లవలీనికుంజములు' ప్రవరుని కాతని 'కుటీరనిలయము'లకంటె దక్కువగనే కన్పడినవి. వరూథిని స్వయం దూతియై ధైర్యమూని యతనితో 'నీపైం జిక్కె మనంబు నా' కనినది. ఇంతటితో నామె ప్రేమభావము పరమావధి నందినది. ఇందుల కతని ప్రత్యుత్తరము వెనుకటి రీతి గనే 'తా వాహితాగ్ని' యనియు, దా 'నిల్లు చేరకపోయినచో సమస్తధర్మములు తూలు' ననియు చెప్పినాడు. ఎప్పుడు నొకేవాక్యము; పరమావధి నందిన వరూథిని ప్రణయ భావమునకు పతనము వెంటనే సంభవించినది. తత్ఫలితముగ నింతవఱకు గలకలలాడు వరూథినివదనమున చిన్నబాటు దోచినది. అంతతో, మారుకొనక, వరూథిని ప్రవరునందలి మమతచేత నాతనిని యుక్తిమార్గముల లో గొనుటకై మఱియొకమాఱు ప్రయత్నించినది. అతని 'యొలప్రాయము వైదికకర్మ నిష్ఠలందు' వెచ్చించు టుచితము గాదనియు, గంధర్వాంగనలపొందు సామాన్యలభ్యము గాదనియు నింక నెన్నెన్నియో విధముల బల్కినది. ఈ మారు తా 'నకాముడ'నని ప్రవరుడే చెప్పినాడు. అంతటితో నాగక వరూథిని 'ఆనందమే బ్రహ్మ' మనియు, 'విషయానందమే పరబ్రహ్మ' మనియు నేమేమో, శృంగారతత్వము నాతనికి బోధింపసాగినది. ఈతర్కములు తత్వము లాశ్రోత్రియుని తల కెక్కవు. తుదకు వరూథినీ విలాపము లన్నిటికంటె 'నరణులు, దర్భలు, నెయ్యి'లే ప్రవరునికి ప్రియము లైనవి. 'మీసాలపై తేనియ' లనునట్టి తుచ్ఛసుఖముల దనకు చెప్పవద్దనినాడు. ఈమాటలతో నతని తత్వము వరూథినికి బాగుగ నాటినది. ఇంక దనయాటలు సాగవనుకొనినది. ఆమెగళము గద్గదిక మైనది. హృదయము ఝల్లుమనినది. మోము వెలవెల బోయినది. కనులు గూడ చెమ్మగిల్లినవి. 'వనిత తనంత దా వలచివచ్చిన జుల్కనగాదె యేరికిన్' అనుచు తనను తానే నిందించుకొనినది. ప్రవరు డీమెకు మనసు నీయడు. అతనిపై నీమెకు మమత గొప్పది. అతనికి వైముఖ్య మెక్కువైనకొలది వరూథినికి వేడిమి దుస్సహమైనది. క్రోధోపవృతము నభూంకురము పోకనయో, మూఁకిపోని తనమేని సోయగము జూచినను చలింపడను కినుకవలననో, యాడుది కనుకనో వేదన నెపంబిడి కలస్వనముతో నతికరుణముగ నేడ్చినది. ఆమె శృంగార మంతయు గనులవెంట గరుణముగా గరగి జాలువారినది. భూతదయార్ద్ర బుద్ధిలేని యాతని చదువు వ్యర్థమనినది. వరూథినిదృష్టిలో ప్రవరునకు భూతదయయే గాదు, హృదయమే లేదు. ఎన్నో యుదాహరణముల జెప్పి 'ఇటుపకచ్ఛడాల్ కట్టుకొను ముసిముచ్చులెల్ల తామరసనేత్ర లిండ్ల బందాలు' కాలేదా యని ప్రవరుని దూరుచున్నది. నిష్కరుణు డగు ప్రవరునిపై వరూథినికోప మంతటితో దీరిపోయినది. నిరాకృతప్రణయ యైనంతమాత్రమున బురుషులకు ప్రాణాపాయము దెచ్చునంతటి సాహస కార్యములకు దిగు చిత్రాంగివలెను, మఱి కొందఱు పాశ్చాత్యాంగనలవలెను, వరూథిని నీచస్వభావ కాదు. ఆమెగొప్పతనము తీవియు నామెదే. ఎంతకును వరూథిని యాటలు సాగలేదు. ప్రవరుడు మాత్రము వరూథిని వంటి జవ్వాదివాసనలు తన కంటుకొనగా బూర్తిగ గడుగుకొని తనదారిని పోయినాడు. వైరాగ్యమూర్తులకు సౌందర్యమేగాక, సువాసనకూడ దుర్భరమే కాబోలును.

ప్రవరుడు తనదారిని తాను బోయినాడు. ఇంక వరూథిని యొక్కతెనే ప్రవాసమున మిగిలిపోయినది. మిగిలి ప్రవరునితోడి స్నేహ భాగ్యములేని తనహీనత్వమునకు సుమిలి కుళ్లిపోయినది. సుఖస్వప్న దరిద్రమైన యామె జీవిత మామెకే రోతగా గాన్పించినది. ఆమె యానంద జీవితమును దురదృష్టదేవత యుముప పాదాలపై కాచికనృత్యము సల్పినది. ఆమె జీవితభాగ్యము లన్నియు గరాళగహ్వరాంధకారమున బడి, చీకటితెరలలో జిక్కుకొనిపోయినవి. వాసంతలక్ష్ముల సుసుమితమై ఫలోన్ముఖము గావలసిన వరూథిని ప్రేమాంకురము, విరహగ్రీష్మానలమున వాడి మాడిపోయినది. అనన్యకాంత యగు వరూథినిని చేపట్టక బాధించిన ప్రవరుని క్రౌర్యమును సహింపలేక నభోమణిసైతము కపాయదీధితుల 'రోషభీషణ స్ఫురణ' వహించినదట. పెద్దన కవియై పల్కిన వాక్య మిది. వరూథిని కీజగ మంతయు విషాదచ్ఛాయగా తోచినది. దశదిశలు మృత్యుభీకరములై వెఱపుగొల్పినవి. ఆమెకు మరణమే గత్యంతరము. అదిగో! వరూథిని. ఆమెసౌందర్య మంతయు నిష్ఫలమైనదో, తలవిరియబోసికొని కను లెఱ్ఱజేసి భయంకరాకృతితో వెక్కిమాపుల జూచుచున్నది. ఇది యంతయు నిరాకృత ప్రణయఫలితమే కాబోలును. నిబిడాంధ మృత్యుపీథిం బడి, దరులులేని యగాధపాతాళమునకు బోవ నామె తనకు హృదయబాంధవి యగు మృత్యుదేవి నాహ్వానించుచున్నది. తాను గంధర్వాంగన యగుట నీ విషయమున గూడ వరూథిని భగ్నమనోరథయే. మృతిలేని యామెచెలు వామెకే దుస్సహమైనది.

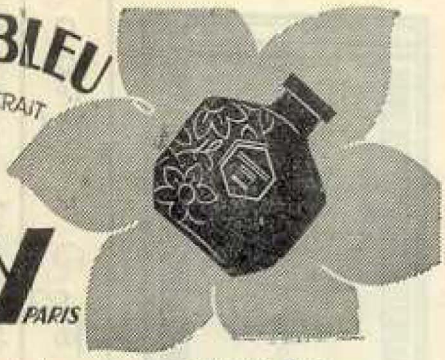
ప్రవరుడుగూడ పట్టినపట్టు విడువని మూర్ఖుడన వీలులేదు. సకలనిగమశాస్త్రవేత్త. వివిధాధ్వర నిర్మలధర్మకర్మ దీక్షాపరతంత్రుడు. కాని వరూథినియార్ద్రహృదయ మాతనిలో లేదు. ఈతని గభీరతయు నామెయందు లేదు. తుదకు మాయాప్రవరుని వేషమున వచ్చిన గంధర్వుని నిజమగు ప్రవరు డనుకొని పొరపడినది వరూథిని.

"మ్యూరి"

పరిమళద్రవ్యములలో కెల్ల ఉత్తమమైనది.

NARCISSE BLEU

COLOGNE · LOTION · POUDRE · EXTRAIT

MURY PARIS

జేబురుమాలకు, అనుకూలమైన పరిమళద్రవ్యము.

ప్రధాన నగరము లన్నిటిలోను డిస్ట్రిబ్యూటర్లు, స్టాకిస్టులు కావలెను. వర్తకులకు, ధరల జాబితాకు ధఖాస్తులను పంపుడు.

ఫ్రెంచి పరిమళద్రవ్యములు.

Été Fleuri

COLOGNE
LOTION
EXTRAIT
POUDRE
ROUGE A LEVRES

MURY

శ్రేష్ఠమైన పరిమళద్రవ్యములకంటె మేలైనవి, శ్రోత్రరకము.

ప్రాన్దేశములకు ఇండియాకు సోల్ ఏజంట్లు:—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
జుమ్మామసీదు—బొంబాయి. 2

బి. రెడ్డి అండ్ కంపెనీ, (రిజిష్టర్డు)

ప్రొప్రయిటరు:—జి. వి. రెడ్డి.
గోపాలపురం, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

"సర్వకుష్ఠులకు గ్యారంటీచికిత్స"

మా "అతి విచిత్ర కుష్ఠునివారిణి" అష్టాదశకుష్టు, బొల్లి, సర్వవిధ చర్మవ్యాధులను నిర్మూలించుటలో వజ్రాయుధము వంటిది. 2 మాసములకు సరిపడు 6 రకముల మందుల సెట్టు వెల రు 25-0-0 లు.

"సర్వరోగ నివారిణి"

ఎంత పురాతనమై శీర్ణించి, ఎట్టి అపాయస్థితియందున్న సెగ సవాయిరోగములైనను 3 పూటలలో అద్భుతముగను. పత్యము లేదు. వెల స్వల్పము. 40 దినములకు సరిపడు మందు వెల రు 4/- మాత్రము.

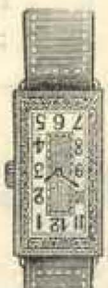
"భాస్కరామృత లేహ్యము"

నూరు మూలికలచే తయారుకాబడినది. శుక్లనష్టము, నిస్సత్తువ అశక్తి, నరములు లాగుట, మొదలగు దుర్గుణముల ఖండించి రక్తము, వీర్యము వృద్ధిచేసి సింహబలునిగాజేయును. 40 దినములకు రు 5-0-0 లు

డాంభిక ప్రకటనలకు, నకలుమందులకు మోసపోకుడు.

పోష్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము, క్యాటలాగు, సలహా, ఉచితము.

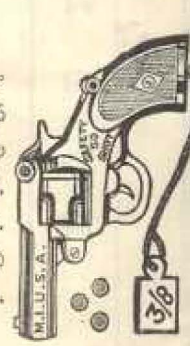
ఒకనెలకు మాత్రమే

ఫాన్సీరిస్టు వాచ్ రు 1-15-0 1939సం॥డయిరీఉచితము

నవీనమైన ఆకారము, బలమైనలివరు తరితరయంత్రములు 3 సం॥ గ్యారంటీ. సుప్రసిద్ధ, ఫాన్సీలేకవలు నవరముది రు 1-15-0. శ్రేష్ఠమైనది రు 2-8-0 రేడియం డయల్ రు 3-8-0. 18 ఓటి బంగారము ప్లేటుకేసుగలది రు 4/-. జామ్మలో మాదిరిది నికల్ కేసు రు 5-8-0. బంగారముకేసు రు 7/-. 10 సం॥ గ్యారంటీ రోల్డుగోల్డు కేసు రు 10/- పోస్టేజి 10 అణాలు.

అలారం పిస్టోలు

జర్మనీలో తయారైనది. పాకెట్ సైజు దొంగలను, దోపిడీగాండ్రను బెదరించుటకు వినియోగపడును. సర్కస్ వారు, అడవుల ఉద్యోగులు మున్నగువారు వాడుచున్నారు. లైసెన్సు అవసరములేదు. ఒక్కొక్కటి రు. 2-12-0. పిస్టోలుతోగూడ 100 గుండ్లు ఉచితము. అదనపు గుండ్లు 50 ఖరీదు రు 1/-. పోస్టేజి 12 అణాలు అదనము.

CALCUTTA CLOCK Co., (sce No. 5)
15/1, Joy Mitter Street, P. O. Hatkhola, Calcutta.

బర్మా కెమికల్ డైమండు వర్క్సు, నెం. 144 మొగల్‌రోడు, రంగూను.

నేషనల్ వజ్రములు.

ట్రేడ్ మార్కు

రిజిస్టర్డు నెం. 2828.

SCIENTIFIC
NATIONAL DIAMONDS
TRADE MARK
REGISTERED

వజ్రం 1-కి రూ 0-8-0.

ఆంధ్ర దేశములో అన్ని చోట్లను ఏజంట్లు కావలెను.
వివరములకు వ్రాయవలెను.

బ్రాంచి:
బర్మా కెమికల్ డైమండు వర్క్సు.
V. T. అణ్ణాసామి పిళ్లె.
పెద్దబజారు వీధి, తిరుచిరాపల్లి.

జెయా క్వాలిటి కమలములు.

BURMA CHEMICAL
REGISTERED
DIAMOND WORKS
ELECTRIC DIAMONDS

ట్రేడ్ మార్కు

రిజిస్టర్డు నెం. 2576.

నేషనల్ వజ్రములు.

అసలు వజ్రములవలె అన్ని రంగులుగల ప్రకాశమును, కాంతియును గలిగి జ్వలించుచున్నవి.

కెమికల్ వజ్రము లన్నిటికన్న మిక్కిలి మేలైనవి. ఒకసారి కొని చూచిన మొదల నిజము విశదమగును.

నేషనల్ వజ్రములకు పూచియిస్తాము. అసలు ట్రేడ్‌మార్కు చూచి కొనవలెను.

జెయా క్వాలిటి డైమండ్సు.

ప్రస్తుతం నీల్లు పొట్లములలో ప్రఖ్యాతిచెందినవి జెయా క్వాలిటి కమలములు. జెయా క్వాలిటి కమలములు, పరిపూర్ణ సంతృప్తి గలుగ జేయును.

జెయా క్వాలిటి కమలములు ఎల్లచోట్లను, మా యొక్క ఏజంట్లువద్దను, అన్ని రత్న వ్యాపారస్తులువద్దను దొరకును.

అసలు నీల్లు పొట్లములోనుండు జెయా క్వాలిటి కమలములను కొని తృప్తిపొందుడు.

మాతృభాషలో విద్య - ఆంధ్రరాష్ట్రము

శ్రీపాద లక్ష్మీనారాయణమూర్తి

నేడు సర్వతోముఖముగ విద్యావిధానమున కలవరపెట్టుచున్న సమస్యలలో "ఉన్నత పాఠశాలలలోను, కళాశాలలలోను ఏభాషలో విద్యగరపుట" యనునది ముఖ్యమైనది. ప్రభుత్వపుటుత్తరువు ననుసరించి యిక ముందన్ని పాఠశాలలలోను మాతృభాషద్వారా విద్య నేర్పవలెననువిషయము స్థిరపడినది. కళాశాలలలో ఈవిషయ మిప్పటికిని సమస్యగానే యున్నది. మాతృభాషలో విద్య నేర్పవలసిన ఆవశ్యకతను గుర్తించినను ప్రత్యేకరాష్ట్రనిర్మాణము కానిదే అది ఆచరణీయము కాదను అభిప్రాయము వెంటనే కలుగును. ఈవిషయమును విమర్శించుటకు పూర్వము ఇంగ్లీషున విద్యగరపుట యెట్లు ఎన్నాళ్లనుండి వచ్చుచున్నదో దాని పుట్టుపూర్వోత్తరములు తెలిసికొనుట ఆవశ్యకము.

క్రీ. శ. ౧౮౩౪-౩౫లో మెకాలే మొదటి లామెంబరుగా వచ్చినప్పుడు దేశములో రెండుతెగలవారుండెడివారు. ఇంగ్లీషున విద్య నేర్పవలెనని కొందరును, దేశభాషలలో విద్య నేర్పవలసినదని కొందరును వాదించుచుండిరి. అప్పుడు మెకాలే తన సిఫార్సులో మొదటిపక్షమునే బలపరచుచు వ్రాసెను. అతను 'వడబోతసిద్ధాంతము'ను (Filtration theory) ఊహించెను. గొప్ప కుటుంబములవారికి ఇంగ్లీషున విద్య నేర్పినయెడల (దేశభాషలలో సరియైన పుస్తకములు లేకపోవుటచేత) వారే సాధారణ జనులకు జ్ఞానసంపద నిత్తురని అతని ఆశయము. అప్పటి పరిస్థితుల నాలోచించి గవర్నరు జనరలయిన బెంటింకు ప్రభువు మెకాలేతో ఏకీభవించెను. నాటినుండియు ఇంగ్లీషున విద్యగరపుట ఆచరణలోనికి వచ్చెను. కాని మెకాలే యొక్క వడబోతసిద్ధాంతముమాత్రము కొనసాగలేదు. ఇంగ్లీషున చదువు నేర్చుకొనినవారు తక్కినవారిని చేరదీయక, ప్రభుత్వోద్యోగముల కాశపడి తమ విజ్ఞానమును తక్కినవారికి చేరనీయక నిరక్షరాస్యతను పెంపొందించిరి. ఇంగ్లీషుభాష నేర్చుకొనుటకును, ఆ భాషద్వారా యితర విషయములు నేర్చుకొనుటకును గలభేదము గమనింపకపోవుటయే మెకాలేయొక్క ఆ సిఫార్సుకు కారణము. ఆనాడు మెకాలే చేసిన ఆ పొరపాటు నేటికిని దిద్దబడలేదు.

విజ్ఞాన సముపార్జనకై ఇంగ్లీషు తెలియవలెను; అంతర్దేశీయ వ్యాపారవిషయములలో ఇంగ్లీషు అవసరము; శాసనసభలలో ఇప్పుడు కూడ ఇంగ్లీషు కావలెను. కాని సాధారణజనులకు తెలియవలెనన్న ఇంగ్లీషున చెప్పుట శోచనీయము. ఇంతకన్న నష్టకరమైన విషయము విద్యార్థులు ఇంగ్లీషుననే వ్రాయవలెననుట. క్రొత్తవిషయమును నేర్చుకొనుటకే పరభాష నిరుపయోగము. తిరిగి ఆభాషలో మనము చెప్పవలెనన్న ఎంతకష్టమో ఊహింపవచ్చును. ఈకారణములచేతనే మనమీ క్రిందిలోపములను చూచుచున్నాము. (౧) పాఠశాలలలో మాతృభాషకు ౫ పీరియడ్లు ఉన్నయెడల ఇంగ్లీషునకు ౧౦ పీరియడ్లు ఉండుట. (౨) అయినను ఇంగ్లీషులో సరాసరి జ్ఞానము లభింపకపోవుట. (౩) ఇంగ్లీషున చెప్పుటచేత తక్కినవిషయములుకూడ సంతృప్తికరముగ తెలియకపోవుట. (౪) మాతృభాష మరచిపోవుట. ఇదికాక మన దేశములో ఇంగ్లీషుభాష నేర్చుకొను విధముకూడ విపరీతముగా నున్నది. పాశ్చాత్యదేశములలో విద్యార్థులు (౧) పుస్తకములలోనిభాష బోధపరచుకొనుటకును (౨) మాట్లాడినప్పుడు తెలిసికొనుటకును పరభాషను నేర్చుకొందురు. కాని మన దేశములో అట్లు కాదు. ఈదేశపు పరిస్థితులనుబట్టి (౧) ఇంగ్లీషు మాట్లాడుటకును, (౨) ఇంగ్లీషు వ్రాయుటకును మనము ఆభాష నేర్చుకొనుచున్నాము. ఇంగ్లీషు నేర్చుకొనుట గ్రహించుటకు మాత్రమే అయి వ్రాయుటకు

మాట్లాడుటకు మాతృభాషయే అయినట్లయితే అంత నష్టము లేదు. ఈఅభిప్రాయమునే వెస్టుదొరగారు చెప్పియున్నారు.

"Bilingualism is not necessarily a handicap if a child's education is bilingual in its receptive aspect but unilingual in its expressive aspect."

శాడ్లర్ కమిషనువారు ఉన్నత పాఠశాలలలో విద్య మాతృభాషను నేర్పవచ్చు ననియు, కళాశాలలలో మాత్రము ఇంగ్లీషున ఉండవలె ననియే నిశ్చయించిరి. కాని యీ మధ్య ప్రజాభిప్రాయము మారుచున్నది. కళాశాలలలో కూడ మాతృభాషను నేర్పుట ఆవశ్యక మని కొందరి అభిప్రాయము. దీని సాధక బాధకములను చర్చింతము. ఏదిఎట్లున్నను ఇంగ్లీషుభాషను నేర్చుకొనుట మానివేయ నక్కర లేదు.

కళాశాలలలో నిది పనికిరాదనుటకు సామాన్యముగ చెప్పబడు కారణములు: (౧) సరియైన పుస్తకములు మాతృభాషలో లేకపోవుట, (౨) ఇప్పు డధ్యాపకులుగ నున్న వారికే మాతృభాషలో చెప్ప సామర్థ్య ముండునా అను సందేహము, (౩) ఒక విశ్వవిద్యాలయములో నొక భాష యింకొక విశ్వవిద్యాలయములో నింకొక భాష అయినయెడల ఒకదగ్గరనుండి యింకొకదగ్గరకు పోవునప్పుడు విద్యార్థులకు కష్టము కల్గుట, (౪) క్రొత్త క్రొత్తపరిశోధనముల విజ్ఞానము ఇంగ్లీషులో వ్యాప్తిచెందినప్పుడు అది విద్యార్థుల అందుబాటులో నుండక పోవుట. వ్యాకరణ దోషములు లేకుండ ఇంగ్లీషున వాక్యములైనను వ్రాయలేని విద్యార్థులు దేశచరిత్ర, గణితశాస్త్రము మొదలగు నితర విషయముల నన్నిటిని ఇంగ్లీషున ఎంత అసంతృప్తికరముగా వ్రాయుచున్నారో గమనింపవలెను. ఇంగ్లీషున వ్రాయుట మాట్లాడుట వీటి మాట అటుండగా మాతృభాషలో కూడ చెప్పుకొనదగినజ్ఞానము లేకపోవుట విచారకరము. కనుక మాతృభాషలో విద్య గరపవలెనను సూత్రముగురించి వివాదపడనక్కర లేదు. కాని దీనికిగల ఆటంకములను పరిష్కరించుటకు తగిన మార్గములను చర్చించుట కర్తవ్యము. పుస్తకములు మాతృభాషను వ్రాయించవచ్చును; కొంచెము కష్టముతో ప్రస్తుతమున్న అధ్యాపకులు కూడ మాతృభాషను చెప్పగలుగుదురు. క్రొత్త విషయములను నేర్చుకొనుటకు ఆసక్తియున్న వారికి ఉపయోగపడునట్లు ఈ తెలుగుపుస్తకములలో పారిభాషికపదములకు వెంటనే యింగ్లీషుమాటలుకూడ వ్రాయవలె.

ఆచరణమున పెట్టుట యెప్పుడు? ప్రత్యేకరాష్ట్రము వచ్చువరకును వేచియుండవలెనా? అను ప్రశ్నలకు ఇక సమాధాన మాలోచింపవలసియున్నది. ఆవశ్యక మని తోచినప్పుడే ఆచరణీయముకూడ అగును. కాని దీర్ఘాలోచన చేసినచో కొంచెము సందేహము కలుగతప్పదు. మదరాసు ప్రభుత్వమున ముఖ్యమైన భాషలు నాలుగు. ఆంధ్ర ప్రదేశములలో విద్యాశాఖాధికారులు, విద్యాసంస్థలలోని అధ్యాపకులు, ఇంజినీర్లు, డాక్టర్లు ఒక్క తెలుగువారే కారు. అన్నిభాషలవారును వచ్చుచున్నారు. అందుచేత తెలుగున విద్యగరపవలెనన్న అసాధ్యమగును. ఇంగ్లీషుననే చెప్పవలసి వచ్చుచున్నది. ఆంధ్రప్రదేశములు చెన్నరాజధానిలో నొకభాగమైయున్నంత కాలము ఉద్యోగములలో ఈచిక్కులుండక తప్పదు. ప్రతి విషయములోను ప్రామాణిక గ్రంథములు ప్రభుత్వమువారు వ్రాయించవలెను. పంటలసౌకర్యములకే ధనము చాలకుండ క్షామబాధకు లోనగుచున్న ఆంధ్రప్రదేశములకు — చెన్నరాజధానిలో కలిసియున్నంతకాలము — విద్యావిషయమై ఖర్చు పెట్టుటకు ధన మెక్కడనుండి వచ్చును? ఆసుపత్రులను అభివృద్ధిచేయుటకు డబ్బు చాలక డిగ్రీలవిలువ పొందలేని ఆంధ్రులకు వైద్యశాస్త్ర గ్రంథములు తెలుగున వ్రాయించి ప్రచురించుటకు ధన మెక్కడనుండివచ్చును? శాసనసభలలో ఇంగ్లీషున మాట్లాడుట, స్థానికసంస్థలనుండికూడ ప్రభుత్వమువారికి ఇంగ్లీషుననే వ్రాసికొనుట మొదలగునవి ఉన్నంత కాలము ఇంగ్లీషు మాతృభాష యొక్క స్థానము నాక్రమించక తప్పదు. ఈవిషయముల నాలోచించినచో మాతృభాషలో విద్యగరపుటకు సత్వరాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణ మావశ్యకమని స్పష్టమగును. విద్యాధికులును, ఆంధ్రనాయకులును ఈ సమస్యను పరిశీలించి తగిన చర్య తీసికొందురుగాక.

Simplex సింప్లెక్స

టాకీ పరికరములు

రెండు రకాలు:

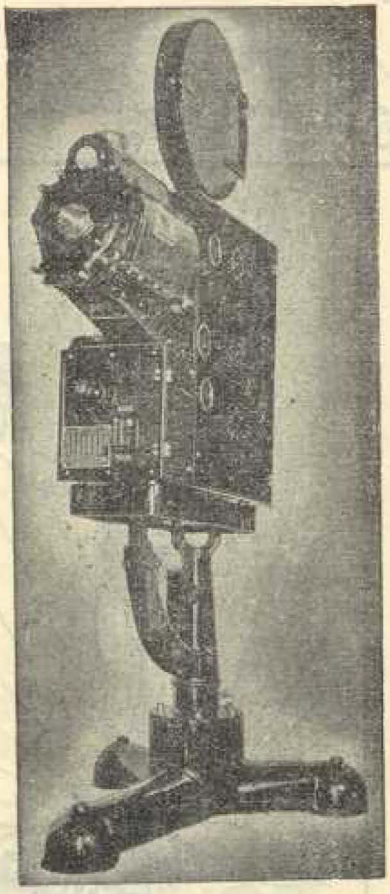
పోర్టబుల్, & ఎస్. పి. మాడెల్సు

●

సింప్లెక్స మెషన్‌ను ఉపయోగించుటకు ఆంధ్ర దేశము గర్వపడు తున్నది. ఎందుచేతనంటే,— ఆంధ్రులు ఉపయోగి స్తున్న మెషిన్‌లలో చాలమట్టుకు సింప్లెక్స

సింప్లెక్స మెషన్ ఉపయోగించుటలో-తృప్తి, మన్నిక, ఎన్నిక, నమ్మిక, శబ్దఉచ్చారణ-ఈఅన్నీ గ్యారంటీగా ఉన్నవి.

సింప్లెక్స ను ఉపయోగించేవారు మళ్లీ సింప్లెక్స కావాలని కోరుతారు కాని, మరొక రకం అంగీకరించరు. ఉత్త మమైన రకములలో దీనికి ఇదే సాటి.

టాకీ మెషిన్‌లలో కోకిల వంటిది.

ఇప్పుడు ధరలు తగ్గించబడినవి — లాభం పొందాలంటే, ఆనందం కలగాలంటే, నేడే ఒక మెషన్‌ను తీసి వెలకొల్పండి.

సోల్ ఏజంట్లు :—

డి సెంట్రల్ టాకీ ఇక్విప్‌మెంట్ కంపెనీ,

1-18 మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు.

హెడ్ ఆఫీసు: కలకత్తా. బ్రాంచి: ఢిల్లీ.

ఆరోగ్యము ఆనందము బలము

శీఘ్రములో కలుగజేయు అద్భుత బలవర్ధక ఔషధము

మానవులకు, దేహదారుఢ్యము, వీర్యవృద్ధి, జీవితములో ఆనందము కలుగుటకు, పుష్టలమైన రక్తవృద్ధియే మూల కారణము. బలహీనత, నిద్రాహీనత, ఆకలిలేమి, ఆయాసము, నిస్సత్తువ, మొదలగు వ్యాధులచే పీడించబడి ప్రపంచ సౌఖ్య మనుభవించుటకు వీలులేని మానవకోటికి, రక్తవృద్ధి, వీర్యవృద్ధి, నరములకు పటుత్వము, మనోధైర్యము, పూర్ణ ఆరోగ్యమును ప్రసాదించి, జీవితములో నూతన ఉత్సాహమును, ఆనందమును కలుగజేయును. స్త్రీపురుషు లెల్లరు వయోభేదములేక అన్ని ఋతువులయందు సేవింపదగిన బలవర్ధక రసాయనము **జీవామృతము**

రెండు సైజులలో ఎల్లప్రదేశములందును దొరుకును.

జీవామృతము

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

40 సంవత్సరములుగా ప్రసిద్ధిగాంచిన ఔషధరాజము.

ఆయుర్వేదాశ్రమము,

గోవిందప్పనాయక వీధి - - - జి. టి., మద్రాసు.

ధరల జాబితా కోరువారికి ఉచితము.

సృష్టిలోని కొన్ని రహస్యములు

ముద్దులపల్లి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

సృష్టిలో ౮౪ లక్షల జీవరాసులు గలవని చెప్పగా విందుము. ఇది జాతి కొక్కటిచొప్పున లెక్కించిన మొత్తము కావలయును. కానిచో నున్న జీవకోట్ల మొత్తమున కీసంఖ్య చాలదు. ఇన్ని లక్షల రకముల జీవరాసులు కలవా? యని శంకింపఁ జనదు. సృష్టి యెంత? సూక్ష్మదేహసృష్టి! స్థూలదేహసృష్టి!! అందులోను — స్థలప్రపంచ మెంత? జలప్రపంచ మెంత? ఇతరభూత ప్రపంచ మెంత? స్థలప్రపంచములోను — చరప్రపంచ మెంత? స్థిరప్రపంచ మెంత? బ్రహ్మాది స్తంబ (గడ్డిపోఁచ) పర్యంతము గల సృష్టి యీ మొత్తమున నిమిడి యుండు ననుట కభ్యంతర ముండదు.

బ్రహ్మాది స్తంబ పర్యంతము గల జరాయుజములు, అండజములు, స్వేదజములు, ఉద్భిజ్జములు ననుచతుర్విధ సృష్టిలో నుత్పత్తి మొదలు వినాశమువఱకును నాశ్చర్యజనకము గాని యంశమే లే దని చెప్పవలయును. సృష్టియే గారడివలె వినోదకరమైనది గదా! అందు లోకసహజములై కొన్ని స్వాభావికము లనిపించుచున్నవి. అలోకసామాన్యములైనవి కొన్నిమాత్ర మద్భుతావహము లగుచున్నవి. అవాఙ్మనస గోచరమైన సృష్టిలో గల యద్భుతరహస్యములను వ్యక్తిపర్యాయముగా విశదీకరించుట సులభసాధ్యము గాదు. అందుఁ దెలిసినవి కొన్ని, తెలిసికొన్నవి కొన్ని యద్భుతావహము లని తోఁచినవి స్థాలీపులాకన్యాయముగ వివరంచెదను గాక.

గోఁదురుకప్ప

ఈజాతికప్పలు వాన కురిసినపుడు నీళ్లపైఁ బసుపుపచ్చగాఁ బస్తెఁడేసి యాకారములతో బెక బెక లాడుచు మనకుఁ గాన్పించును. ఆ నీరు ఇంకిపోవఁగనే యవి యే మగునో మనకుఁ దెలియదు. వాన కురియఁగనే యవి యెక్కడనుండి వచ్చినవో యదిగూడ మనకుఁ దెలియదన్నమాటే. కాని

శ్లో. 'అహో! సృష్టి విచిత్రత్వం
భేకా భూరేణుతాం గతాః'

అనునూక్తి కప్పలు భూరేణువులై భూమిలో నడఁగియుండు ననువైచిత్ర్యమును వెల్లడించుచున్నది. ఇది యాశ్చర్యమని తోఁచి యొక మహనీయుఁడు శోధించినపు డడుగఁగా నీ రహస్యమునే వెలువరించెను. కప్ప, రాతిలోపల నుండఁగా మనలోఁ జాలమంది చూచియుందురు. అది యెట్లు రాతిలోనికిఁ బోయినదో యారహస్యము తెలియదు. గోఁదురుకప్పలు భూరేణువులై యుండు ననుట చాలమంది కశ్రుతపూర్వమును —, అజ్ఞాతపూర్వమును—నై యుండవచ్చును.

ఏనుఁగు

ఏనుఁగునకు జిహ్వాపరివృత్తి; అనఁగా నాలుక నోటిలోనుండి కంఠములోనికిఁ దిరుగఁబడియుండుట. ఏనుగు, నోరు తెఱచినపుడు దాని నాలుక మొద్దువాతియుండినట్లు మనకుఁ గాన్పించును కాని యది మొద్దువాఱుట గాక తిరుగఁబడియుండుట యఁట. అట్లుండుట కగ్నిశాపము గలదఁట. ఈవిషయము భట్టబాణుని కాదంబరిలోని 'అగ్నిశాప వస్ఫుటాలాపతా శుకానా ముపజాతా, కరిణాం చ జిహ్వాపరివృత్తిః' అనువాక్యమువలన స్పష్ట మగుచున్నది. పూర్వము చిలుకలును, ఏనుఁగులును స్పష్టముగ మాట్లాడుచుండిన వనియు, వీరి వాగ్దోషమునుబట్టి యగ్ని వానికి మాటలు పడిపోవునట్లు, చిలుకల కస్పష్టాలాపతయు, ఏనుఁగులకు జిహ్వాపరివృత్తియుఁ గలుగునట్లు శపించె ననియు నైతిహాసికము. ఏనుఁగులకు నాలుక తిరుగఁబడి యుండుననురహస్యము జనసామాన్యమునకుఁ దెలియనిది.

మఱియు 'కరి మ్రింగిన వెలఁగపండు గదరా సుమతీ' అను సుమతిశతకకారుని నీతివాక్యము ఏనుఁగు దినిన వెలఁగపండు మరల నది లద్ది యిడినపుడు పండు పండు తీరుననే యుండి, పగులఁగొట్టి చూడఁగా దానిలోని సజ్జామాత్రము మాయమై వట్టి లొత్తగాఁ గాన్పించు ననియు, దానిలోని సత్త్వము మాయ మైనదెట్లో యెవ రెఱుఁగరనియు నీసృష్టిరహస్యమును బ్రకటించుచున్నది.

కుందేలు

కుందేటికి దప్పి గలిగినపు డది నీరు త్రాగదఁట! దప్పి గలిగనేని వెనుకటి యెడమకాలు నాఁకుకొనునఁట. అంతటితో దానికి దప్పి తీరునఁట. కుందేటికి ఒకరు వేసిన పుల్ల దాఁట దని, ఒకరు వేసిన పడియ నీరు త్రాగ దని నియమమఁట. ఒకరు వేసిన పుల్ల దాఁటదను నియమమున కడవిలో వేఁటకాండ్రు వేసిన కుందేటి డొంకయె సాక్షి. కుందేళ్లను వేఁటాడువాండ్రు వాని జాడఁ బట్టి యిరుప్రక్కల నొకయరమైలునకు మిక్కిలి ప్రదేశమునుండియుఁ జెట్లమండలను నడికి మందవరుసను వేసికొనుచు వచ్చి, రానురాను డొంక దగ్గఱికి మూసికొనివచ్చునట్లు ముగియఁజేసి, యాదాపున నొకచో మాటుపెట్టుకొని యక్కడ రెండు కంప

కరలకును నష్టముగా వల యొడ్డి యొకఁ డామాటులో దాఁగియుండఁగా అప్పైనుం డియు వేటకాండ్రు రంపులు వేయుచు, రాళ్లు ఉప్పుడు వెంటఁ బడఁగా నప్పుడే పొదలలో దాఁగియున్న కుందేలు ప్రాణ భీతిచేఁ దప్పించుకొనవలె నని యిటు నటు ప్రక్కలకుఁ బరుగిడి వేటకాండ్రు చేసిన మంచె లడ్డపడ దాఁటి పోక ముందునకు పోసుచుఁ జివరకు వేటకాండ్ర బలవత్ప్ర యత్నముతో వలలోఁబడి ప్రాణములను గోల్పోవుచున్నది. కుందేటి సృష్టిరహస్య మాటవికులకుఁ దెలియును గాని నాగరకులకుఁ దెలియ దనియే చెప్పవచ్చును. ఆటవిక జనులవలనఁ దెలియఁ దగిన రహస్యము లిం కెన్ని యున్నవో!

ఆటవికులవలనఁ దేనెపరీక్షలో నొక రహస్యమును గనఁగొందుము. శుద్ధమైన తేనె తేనెటీఁగలు కూర్చినదియే. ఆ తేనెను గూర్చునే ర్పాయీఁగలకే తెలియవలెఁ గాని తదితరులకుఁ దెలియదు. కృత్రిమములైన తేనెలు గూడఁ గొన్ని లేకపోలేదు. చొక్కమైన తేనెను దెలిసికొనుటకు నీరు పోసినచో విడిగి పోవునది పరిశుద్ధమైన దని చాలమందికిఁ దెలిసిన విషయమే. కాని యాటవికులవలనఁ దెలియురహస్య మేమన శుద్ధమైన తేనెలో నీఁగ పడిన చావక యది మరల నెగిరిపోవలయు నఁట. అందులకు నిదర్శనముగాఁ జూపెట్టి నపుడు నేను ప్రత్యక్షముగాఁ జూచితిని. తేనెపై వాలినయీఁగమీఁద ధారగట్టి తేనె పోసెను. ఆయీఁగ లోపలికి మునిఁగిపోయి కొంతసేపటి కీఁదుకొనుచుఁ బైకిఁ దేలివచ్చి రెక్కల కంటుకొనిన జిడ్డును దులుపుకొని యెగిరిపోయెను. అంతసేపు జిడ్డుపదార్థ ములో మునిఁగిపోయి చావక మరల నెగిరి పోయిన దనుట యాశ్చర్యము గాకపోదు. నూనె, నెయ్యి మొదలైనవానిలోఁ బడఁ గానే యీఁగ చచ్చిపోవుచున్నదిగదా! ఈ రహస్య మాటవికులకు దప్ప మనకుఁ దెలియ లేదు.

కోడి

కోడికి జీర్ణశక్తి యపరిమితమఁట. దీనిజీర్ణకోశమున కున్నంత తీక్ష్ణత మఱేదానికిని లేదనఁగా వినుదుము. ఇది ముక్కునఁ బొడుచు కొని, కడుపున చేసికొనినపదార్థము కడు పులోఁ బడినవెనుకమింకే యంతలో జీర్ణించు నఁట. కోడిజీర్ణశక్తిని నిరూపించు నొకసన్ని వేశమును ప్రత్యక్షముగాఁ జూచినవారు చెప్పఁగాఁ దెలియవచ్చెను.

ఒక రక్షకభటుఁడు (పోలీసుకానిస్టేబులు) ఎక్కడికో పోయి యింటికి వచ్చి చొక్కా విప్పుచుండఁగా జేబులోనుండి వెండిబేడబిళ్ల క్రిందఁ బడెనఁట. అంతలో నావలిమాపమునఁ దిరుగుచున్న కోడి యిది యేదో యనుకొని దానిని ముక్కునఁ బొడుచుకొని గుటుక్కున మ్రింగివేసెనఁట. బేడబిళ్ల పోయెనే యనియు —, ఏమి చేయుటకును వీలు గాదుగదా యనియు — వాఁడు దాలోచించు చుండఁగా నింతలోఁ గొంద అది విని యాశ్చర్యపడి, రెట్ట వేసినపుడు దొరకును లె మ్మని కొందఱును, ఇం కెక్కడిది? అప్పుడే జీర్ణించి పోయియుండు నని కొందఱును చెప్పిరఁట. అయినఁ — బరీక్షించి చూతు మనియు —, నీఁడు గాకున్న రేపైన నప యోగపెట్టుకోవలసినదే కదా యనియు — వాఁడు వెంటనే కత్తితో దానిపొట్ట చీల్చి చూచెనఁట. ఇదియంతయు నసుపరికిఁ బది నిమిషములకాలముగూడఁ గాలేదఁట. అప్ప టికే యాబేడబిళ్ల సగము జీర్ణించి సన్న బాఱియుండెనఁట.

కోడికూఁత — కోడిపుంజు జాముజామున కును వేళ తప్పకుండఁ గూయుచుండును. కోడికూఁతనుబట్టి రాత్రిందివములయందును కాలపరిమాణము తెలిసికొనఁబడుచున్నది. ఈ నాఁడు విశేషముగ గడియారములు వచ్చిన తర్వాత 'లెద్దుండఁగాఁ జేయి గాల్చుకొనుట యెందుల' కన్న సామెతగా ఆవిజ్ఞానము చాలవఱకు నడలిపోయినదిగాని, గడియార ముల ప్రచారము లేని పల్లెటూళ్లలో నిప్పటి కిని ఈజ్ఞానము చెక్కుచెదరక యున్న దని చెప్పవచ్చును. అందులోఁ బగటిపూఁట యె ట్లున్నను, రాత్రులయందుమాత్రము కాల జ్ఞానమునకుఁ గోడికూఁతయే చాలవఱకు, ప్రధానసూచకము. ఇంతవఱకును మన యం దఱికిని తెలిసినవిషయమే గాని పుంజుకోడి నియతి దప్పక యట్లేల కూయునో యను సృష్టిరహస్య మే తెలియఁబడనిది. పుంజు కోడికి జాముజామునకును గంటమునకుఁ గఫ మడ్డుపడునఁట. ఆకఫము తొలఁగుటకై యది గొంతెత్తి కూయునఁట.

చేపలు

వీనిలోఁ జిన్నచేపలను పెద్దచేపలు తినుసను రహస్యము 'అబలాః ప్రబలానితో ఝషాః' అను శ్రీహర్షనైషధోక్తివలన వెల్లడియగుచున్నది. మఱియు,

శ్లో. వీక్షణ ధ్యాన సంస్పర్శై
ర్మత్స్యకూర్మ విహంగమాః,
పుష్ణన్తి స్వాన్యపత్యాని
భేకాః పాదాహతేన చ.

అను పద్యరూపోక్తి, చేపలయుఁ, దాఁబేళ్లయుఁ, బక్షులయుఁ, గప్పలయుఁ బ్రసవ రహస్యమును వెల్లడించుచున్నది. వీనిలోఁ బక్షులు గ్రుడ్లు పెట్టుటయు —, ఆగ్రుడ్లను బొదిగి పిల్లలను లేపుటయు మనము చూచుచునే యున్నారము. చేపల తాఁబేళ్ల కప్పల సంతానోత్పత్తియే యజ్ఞాత పూర్వ మని చెప్పవచ్చును. చేపలు గ్రుడ్లు పెట్టి, ఆగ్రుడ్లు పిల్లలగుట కొఱకు వానిపై చే చూచుచుండునఁట. చూడఁగాఁ జూడఁగా నాగ్రుడ్లు పక్వమునకు వచ్చి పిల్ల లగునఁట. ఆట్లే తాఁబేళ్లు గ్రుడ్లు పెట్టి, తా మెం దున్నను దమ గ్రుడ్లను గూర్చి యూరక ధ్యానించుచుండునఁట. ఆ ధ్యానముచేతనే యాగ్రుడ్లవిసి పిల్ల లగునఁట. కప్పలు గ్రుడ్లు పెట్టి యాగ్రుడ్లు నెప్పుడును గాళ్లతోఁ గొట్టు చుండునఁట. ఆకాలిదెబ్బల కాగ్రుడ్లు ప్రిదిలి పిల్ల లగునఁట.

విచిత్రములగని మనస్సుశక్తి

(అద్భుతగ్రంథము)

ఈగ్రంథములో రూపాయలను పరుగెత్తునువచ్చునట్లుచేయుట, దొంగలు దొంగిలించుకపోయిన వస్తువులు ఫలానివస్తువులు ఫలానివారు దొంగిలించుకొని పోయినవారని కూర్చున్నచోటునుండియే చెప్పితెప్పించుట, చీట్లపేకఆటలో యెవరివద్ద యేయే ముక్కలున్నది, చూడకుండా తెలుసుకొనుట చెప్పుట, పాములను తేళ్ళనుబట్టి ఆటవస్తువులుగా ఆడించుట, శోభిష్యులరహస్యములు సీలుచేసిన కవరులోని ప్రశ్నలు కవరుచింపక సీలుతీయక కనుగొని జవాబులిచ్చుట భూతవయిద్యము సర్వవ్యాధులు గంటలమీద కుదుర్చుట, పెక్కురహస్యములు గలవు. ఆర్డరుతో పూర్తిసామ్ము పంపవలెను. అడ్వాన్సు లేని ఆర్డరుపట్టము. కొద్దిప్రతులే వున్నవి. యిందుకు ఉపకరించు క్రియలతో సహా గ్రంథము వెల రు. 4-7-0.

(లాటరీలో) పందెములువేయుట

లాటరీలో సుప్రపంచములలో నేను తెలిపిన నెంబరుటిక్కెట్టు కొనుడు. ఆ నెంబరుమీద మీకు యెంతప్రయిజువచ్చేది తెలుపుదును. నేను తెలిపినప్రకారము ప్రయిజు మీరుగెలువనిచో ఖర్చులు మినహాయించి మీ టిక్కెట్ల సొమ్ము ఇవ్వబడును. అట్లు యివ్వనిచో కోర్టుమూలకముగా పొందవచ్చును. ఈ విధమైన షరతు అచ్చువేసి పంపబడును. లాటరీలో గెల్చుటకు, ఛాలెంజి రకం, ధరించవలెను. ఎంట్రన్సుఫీజు, రకం, గెలుపు నెంబరు తెలుపుటకు కలిసి ఫీజుకి రు 5-12-0 లు పంపవలెను. ఆర్డరుతో రు 5-12-0 లు మనీయార్డరుచేయుడు టిక్కెట్టుకేయువాని పూర్తియింటిపేరుతో తెలుపవలెను.

నాయుడు జ్యోతిషఫలితములు

బ్రహ్మాండమగు దశల చెప్పుచున్నారు జాతకప్రకారము

వ్రాసియిచ్చుచున్నారు

వివరం:—తండ్రిగారు వుండేది లేనిది, స్త్రీ తార్కికఫలితములు, స్వార్జితఫలితములు, లాటరీపందెములో గెలుపువున్నది లేనిది, సహోదరులు యెంతమంది వుండేది, వుండేవారివలన జరిగేచర్యలు, యెన్ని వివాహాలు చేసింది యెట్లుజరిగేది, యెంతవరకు వుండేది, యెంతమంది నష్టమైనది, యికమీదట యెంతమంది కలిగేది, కపటమైన యెంతమందినిలిచేది వారిఫలితం, యింతవరకువచ్చిన ఖాయిలాలు రాబోయే ఖాయిలాలు, గండములు, బంధుమిత్రుల మంచి చెడ్డలు, సుఖకష్టములు వివరములు, ఇంతవరకు జరిగిన దశ ధనజాతకమా? ఋణజాతకమా? యికమీదట జరిగే ఫలితం తీరుమానంవరకున్నూ, భూస్థితిగృహములు ఫలితం యేవిధంగా జరిగేదిన్ని యీజాతకునికి తీరుమానంవరకు యేవిధంగా జీవనంవుండేది యీ జాతకునికి రైతవృత్తిమార్గంలో యోగంవున్నదా లేదా వుంటే యేవిధం, యీజాతకుడు తత్కాలంలో కోరుకున్న విషయములు, యీజాతకునికి ఆయుర్దాయం యెంతవరకు జీవించేది, యీవిషయములన్నియు నేరుగావల్ల జాతకం యిచ్చేటయిమనుబట్టి వ్రాసియిస్తాము. ఆర్డరుతో సగముఅడ్వాన్సుపంపవలయును. చార్జి రు 4-4-0.

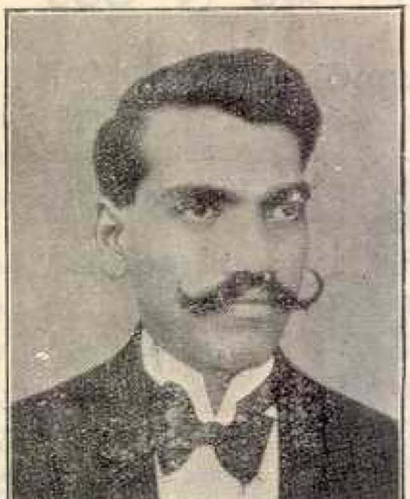
ప్రొఫెసర్ : పి. వి. స్వామినాయుడు,

ది గ్రేట్ కన్సల్టింగ్ ఆస్ట్రాలజర్,

గొట్టిపాడుగ్రామం, ప్రత్తిపాడుపోస్టు, వయాగుంటూరు.

మెస్మరిజ మహాశక్తి

1. ఎవరేని కార్యార్థులయి వచ్చినచో వారిముఖము చూచినమాత్రమునవనే వారువచ్చినకార్యమును ఫలితమును చెప్పుట. 2. ప్రశ్నకు వచ్చినమనిషి రోగియైనచో, ఆరోగమెట్టిదని స్పష్టముగా చెప్పుట, ఆరోగనివారణకు అనుకూలించు ఉపాయములు చెప్పుట. 3. హస్తరేఖలను చూచి, జాతకచక్రము తయారుచేయుట. **పోస్టు ద్వారా**

5 ప్రశ్నలకు సరియైన భావిఫలితములు వ్రాయుటకు రు 1-4-0.

ద్వాదశభావఫలితములు పూర్తివివరములతో తెలుసులో వ్రాయుటకు రు 10

1 సం॥ ఫలితములు మాసవివరములతో వ్రాయుటకు రు 3-0-0

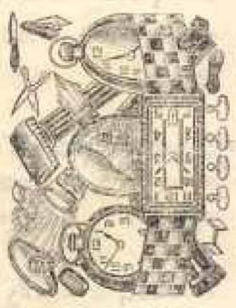
వి.పి. ఛార్జీప్రత్యేకము. జాతకచక్రముయొక్క నకలు పంపవలయును.

ప్రొ. శేఖరుగారు,

ది గ్రేటు మెస్మరిస్టు,

ఏలూరు, (ప. గోదావరి).

4 గడియారములు, 1995 ఫాన్సీవస్తువులు రు 1-4-0 మాత్రమే

సువాసనగల మా ఆటోరోజ్ 18 బుడ్లు ఒకసారి రు 1-4-0 లకు కొనువారికి ఉచితముగా డమీగోల్డుగోల్డు రిస్టువాచ్, రైల్వే డమీపాకెట్ వాచ్, సేఫ్టీ రేజరు, బ్రష్, సబ్బు, అద్దము, దువ్వెన, సిగరెట్టుకేసు నిపెట్టె కేసు, ఫౌంటెన్ పెన్, పెన్, కత్తెర, తాళపుచేతులగొలుసు, పెనసలు మొ॥ 1200 అడుగుల ఫోకస్‌గలటార్చిలైట్ లేక 5 సం॥ గ్యారంటీ "బి" టైంపీస్ మున్నగునవి యియ్యబడును. తపాలాఛార్జీ, ప్యాకింగుకు రు. 0-14-0 అదనము.

Oriental Fancy Stores, (Sec. 5.) P. B. No. 12204, Calcutta.

శ్రీమద్భగవద్గీత

(టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ వివరణ సారాంశ సహితము)

శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

చిరకాలము శ్రమించి, టీకా, తాత్పర్య, విశేషార్థ వివరణ, సారాంశములను స్వయముగా, స్వోపజ్ఞముగా రచించియున్నారు. 600 పుటలు ఖద్దరు బైండు. వెల ఒకరూపాయి.

పో. బా. నెం. **212** టెలిఫోను నెం. **2544**

ఆంధ్రగ్రంథమాల, మద్రాసు.

కోయిల

ఇది పక్షిజాతులలో గాయక శిఖామణి. దీనిగానమున కానందింపని జీవి యుండదు. అంత లోకోత్తరమైన కంఠ మాధుర్యము దీనికే గల్పించుటలో సృష్టి కర్తయొక్క నైపుణ్యమే తేటతెల్లమయ్యెడిని కదా! దీనిదగ్గఱ నింకొక విలక్షణమైన చాకచక్యము గలదు. ఇది తన కన్నసం తానమును కాకులచేఁ బోషింపఁజేయును. కనుకనే దీనికిఁ బరభృత మని వ్యవహారము. ఈవిషయమును ప్రాత్యక్షికముగాఁ జూచి నట్లు మహాకవి కాళిదాసు శాకుంతలములో,

శ్లో. స్త్రీణామశిక్షితపటుత్వ
మమానుషీషు
సందృశ్యతే, కిముత ! యాః
ప్రతిబోధవత్యః !
ప్రాగన్తరిక్షగమనాత్
స్వమపత్యజాత
మన్యైర్ద్విజైః పరభృతాః
ఖలు పోషయన్తి!

అని చెప్పిన శ్లోకార్థము బోధపడుచు న్నది. ఆఁడకోయిలలు ప్రసవకాలమునఁ గాకిగూఁటిలో గ్రుడ్లు పెట్టి, యంతకుముందు కాకి పెట్టియున్న గ్రుడ్లను బాఱవేయునఁట. కాకి, యవి తనగ్రుడ్లే యను భ్రాంతితో వానిని పొదిగి, పిల్లలఁ జేసి, పెంచి, పోషించునఁట. ఱెక్కలు వచ్చి యెగిరి పోఁగలశక్తి వచ్చిన దనఁగానే యప్పుడు కోయిలపిల్లలు కూయఁగా, ఆధ్వని విని, యవి తనకూఁతలు కావని, పెంచిన ప్రేమ గూడ లేకుండ వానిని దనగూఁటినుండి తన్ని వేయునఁట. ఱెక్కలు వచ్చినవి గావునఁ గోయిలపిల్ల లెగిరిపోవునఁట. తల్లికోయిలలు, కాకులు తమపిల్లలను వెలివేయునంతవఱ కును దూరముననుండి తమసంతానమును జూచి యానందించుచు, అవి వెలివేయఁగనే తమపిల్లలను దగ్గఱఁ దీసికొనునఁట. కనుకనే కాళిదాసు, స్త్రీలకు సంతానమును బోషింపఁ గల శక్తి యొకవిలక్షణమైన దనియు, అది యొకరిశిక్షణమువలన వచ్చునది గా దనియు, అట్టిది వివేకవిశిష్టమైన మనుష్యజాతియందే గాక తదితరమైన పక్షిజాతిలోఁ గూడ నున్న దనియు, ఇందులకు నిదర్శనముగా వాఁడు కోయిలలు తమకన్నసంతానమును గాకులచేఁ బోషించుచున్న వనియు సృష్టివైచిత్ర్యమున కబ్బురపడెవాఁడు.

తోడేలు

ఇది యారణ్యకమైన యొక ఘాతుక మృగము. దీని కన్నుప్పై తెల్ల పొర తెఱిపిడిపడదఁట. అందులకై యది పోట రాయి గఱచుకొని, జీవము దొరకినప్పు డారా తిని విడిచి యాజీవమును బట్టుకొనునఁట. సాధారణముగా నిది రాత్రిపూఁట గొఱ్ఱెలు, మేఁకలు మంద చేరినచోటికి వచ్చి వానిని జంపి యీడ్చుకొని పోవుచుండును. గొఱ్ఱెల కాఁపరి మెలఁకువవాఁడు తనజీవము కనఁబడక పోఁగా జాడబట్టి తోడేలు విడిచిన రాతిని జూచి తోడేలే జీవమును దీసికొని పోయిన దని నిశ్చయించుకొనును. తోడేలి కన్నుప్పై తెల్ల పొర తెఱిపిడి పడ దను రహస్యమును వెల్లడించిన సృష్టితత్త్వవేత్త గొఱ్ఱెలకాఁపరి.

బల్లి

ఇది గృహజంతువు. నిత్యము మనము మనయిండ్లలోఁ జూచుచునే యుందుము. దప్పి యైనప్పు డిది నీళ్లు త్రాగదఁట. పైనుండి తప్పక్కునఁ గ్రిందఁ బడునఁట. పడఁగానే దీనికి దప్పి తీఱునఁట. మనము చూచుచుండఁగా నెన్నోమాఱులు పడుచుం డును గాని యది దాహనివృత్తి కనునది శ్రోత్రగా వినువారి కాశ్చర్యము పుట్టింపక పోదు. ఆశ్చర్య మనుము! మండు వేసవిలోఁ గొండనెత్తముపైఁ జీమలు మన్ననుమాన్య జీవులు పాఱాడుచుండును గదా! పాతాళ జలములు తేమతోఁగూడ నెండిపోవు నా కాలములో నామాన్యజంతువులకు దాహ నివృత్తి యెట్లగుచున్నదో! ఆసృష్టిరహస్య మేమో!

మఱియు, పిల్లిని మోసగించుటకు బల్లి యొకయుక్తి చేయునఁట. పట్టుకొనుటకు వీలుగాని యేదో యొకయెత్తు ప్రదేశమున బల్లి యున్నప్పుడు దాని నెట్లయినఁ బట్టుకో వలె నని పిల్లి తదేకదృష్టితోఁ గాచుకొని యుండును. పిల్లి దృష్టిని గనిపట్టి బల్లి తోఁక యాడింపసాగును. బల్లి కదలకుండ నున్నప్పుడు పట్టుకొంద మని పిల్లి యూఁటలు పుచ్చుకొనుచు నుండును. అట్లు బల్లి తోఁక యాడించుచు నుండఁగా నుం డఁగాఁ దోఁక తునిఁగి క్రిందఁ బడును. క్రిందఁ బడి యది కొట్టుకొనుచుండును. అంతట దొరికెఁ గదరా యని పిల్లి క్రిందికిఁ జూచి యాయాందోళనలో నుండుసరికి ఇదే సమయ మని బల్లి తప్పించుకొని పాఱిపోవు చున్నది. వెంటనే బల్లికి విఱిగిన తోఁక యథాప్రకారముగాఁ బెరుగునఁట. ఇట్టి దృశ్యమును మనము చూడకపోలేదు. కాని దాని తత్త్వమాత్రము మనకుఁ దెలియదు.

ఊసరవెల్లి

'తొండ ముదిరి యూసరవెల్లియైనదఁట' అని చెప్పఁబడిన సామెతనుబట్టి తొండయే యూసరవెల్లి యగుచున్న దని తెలియుచున్నది. వాడుకఁగూడ నిట్టిదియే కాని ఊసరవెల్లి యనునది యొక ప్రత్యేకజీవియని దాని తత్త్వ మును సాకల్యముగాఁ జూచినవారు చెప్పిరి. ఊసరవెల్లి యనునది యెఱుపువర్ణమునఁ దిరిగి మసలిదిగాఁ గనఁబడునదియే యని మన తాత్ప ర్యము. కాని చిన్నప్రాయములోను — నున్న యూసరవెల్లిని జూచినా మని కొందఱు చెప్పుదురు. ఊసరవెల్లి యొక్క యెఱుపువర్ణములోనే కాక యది తన యిష్టము వచ్చిన వర్ణములలోని కప్పటప్పటికి మాఱుచుఁ గనఁబడునఁట. మనము చూచు చుండఁగనే యొకమాఱు నల్లగాను, వెంటనే యెఱ్ఱగాను, ఆవెంటనే యాకుపచ్చగాను, తర్వాతఁ దెల్లగాను నీవిధముగా ననేకవిధము లోనే మాఱిపోవుచుండునఁట. అది యట్లు మాఱుట చూడఁగా దాని మనోవికారవశ

జ్ఞానమే కారణముగా నుండవచ్చును. మనో భావములు రసాయనరూపముగఁ బరిణమించు నప్పుడు తత్త్వదర్శనసూచకముగాఁ నై కట్లు కానవచ్చునేమో యని తోఁచెడిని.

మఱియు జానిచేప్పలను జూచినవారు చెప్పుదురు, ఆశ్చర్యజనకము లవి. వాని కన్నులు తలచుట్టు తిరిగి వచ్చునఁట. ముందు భాగమున నున్న కన్నుల నంతలో ముచ్చైన నంటలోనికిఁ ద్రిప్పుకొని వెనుక వెనుకకుఁ బరుగెత్తునఁట. ఇష్టము వచ్చినట్లు కన్నులను మీఁదికిఁ, బ్రక్కలకు నెక్కడి కనుకొనిన నక్కడికిఁ ద్రిప్పుకొని తన కనుకూలముగాఁ బ్రవర్తించునఁట. ఇది ప్రత్యక్షముగాఁ జూచినవారు చెప్పిన విషయము గాని యుక్తిది గాదు. ఇట్టిజాతము లైన విషయము లింకెన్ని యున్నవో!

పాము

పామునకుఁ జక్షుశ్శ్రవ మని పేరు; అనఁగాఁ గన్నులే చెవులుగా నుపయోగించుకొనునది యని యర్థము. దీనిని బట్టి చూడఁగాఁ బాములకుఁ గన్నులు తప్ప వేఱే చెవులు లే వని తెలియఁబడుచున్నది. అనఁగా వినుటకును, జూచుటకును నొకటే యింద్రియ మెట్లు పని చేయుచున్నదో యనునదియే యిట నాశ్చర్యము! ఎంత తిన్నగా మాటాడినను వినెడివారినిగూర్చి 'పాముచెవి' అని చెప్పెడి సామెతవలనఁ బాములకు వినికి యెక్కువ యని తెలియఁబడుచున్నది. దర్శన శ్రవణముల కొకటే యింద్రియముగదా! దీని కింత వినికి యెట్లబ్బినదో! నేత్రేంద్రియము పని చేయునప్పుడు శ్రవణేంద్రియ మేమగునో! శ్రవణేంద్రియము పని చేయునపుడు నేత్రేంద్రియ మేమగునో! ఏకకాలముననే యొకటే యింద్రియము రెండువిధము లైన పనులను జేయును గాఁబోలు! ఉభయేంద్రియసమ్మేళన మెట్లమర్పఁబడినదియో యదియే తెలియరాని సృష్టిరహస్యము!!

పాము, కాటువేయునపుడు తల క్రిందికిఁ ద్రిప్పివేయు ననియు, పామునకు గ్రుడ్లు పెట్టినతర్వాతఁ గన్నులుం గానరా వనియుఁ, బ్రసవించి యుండుటచే నాఁకటిమంట యధికమై యాహారమును గానక యది తన గ్రుడ్లను —, గ్రుడ్లు పగిలి పిల్లలైనతర్వాతఁ దనయొద్దఁ [illegible] పిల్లలను భక్షించు ననియుఁ —, దల్లిపాము భక్షింపఁగాఁ దప్పించుకొనఁగలవియే ప్రపంచములోఁ గాన్పించు సర్పము లనియు — మనము సాధారణముగా వినియుందుము.

పులి

ఇట్లే పులులు మున్నగు క్రూరజంతువులు కూడఁ బ్రసవించినతరువాతఁ గన్నులు గానరాక యాఁకటిమంటచేఁ దమయొద్దఁ దిరుగాడు తమకన్న సంతానమునే భక్షించు నని చెప్పుదురు. ఇవ్విధముగా శిశుని సృష్టించుటలోఁ గల రహస్యమును గమనించినచో లోకానుగ్రహాకాంక్ష గల సృష్టికర్తయొక్క సాధుసంరక్షణదీక్ష తేటతెల్ల మయ్యెడిని గదా! ఇట్లు గాక పుట్టినవెల్ల జీవించిన పక్షమున సాధుజీవులకు నిలువ నీడ యుండ దేమో!

పులి కొక్క నియమ మున్నదఁట. అది యుత్తరపుఁ దలాఁపిగాఁ బరుండిన జీవిని ముట్టదఁట. ఈరహస్యము తెలిసిన యొక శూద్రుఁడు పులినోటనుండి తప్పించుకొని వచ్చెను. అతఁడు మునిమునిచీఁకటిలోఁ గొండకుఁ బోవుచుండఁగా నల్లంతదూరము నుండి పులి గాండ్రించుచు వచ్చుచుండెనఁట. ఇఁకఁ దప్పించుకొనుటకు వీలు గాదని వాఁడు ఉత్తరపుఁ దలాఁపిగాఁ బరుండెనఁట. పులి వచ్చి మూర్కొని యేమనక యావల వెళ్లిపోయెనఁట. ఆవల వాఁడు తప్పించుకొని యూరఁ బడి యాసమాచార మందఱకును జెప్పెను.

చెదలు

ఈ జాతిపురుగులు పుట్ట పెట్టుచుండును. ఇవి నీటిసంబంధ మేమాత్రమును లేని యెత్తైనమేడలమీఁద సయితము తేమ మన్ను తెచ్చి పుట్ట పెట్టుచుండుట మనము చూతుము. కాని యట్టి పట్టి ప్రదేశములలో సయితము వానికిఁ దేమమన్ను దొరకుట యనునదియే యాశ్చర్యము. చెదపురుగులకుఁ దలఁచుకొనినచోట్ల నెల్ల మన్ను తేమ యగునట్లు లోకానోక సందర్భమున బ్రహ్మ వర మొసఁగెనఁట. ఆ విషయము యజుర్వేదములోఁ గలదు. విస్తరభీతిచే నామంత్రభాగ ముదాహరింప మానవలసె.

కొండచిలువ

ఇది యొక మంపు గల జంతువు. కదలమెదల లేనిది. ఇట్టి దీని కేదో యొకరకముగా నాహారము పెట్టవలసిన భారము సృష్టికర్తపై నున్నది గనుక స్వప్రయత్నముగ నే యాహారము దొరకునట్లు దీని కాయా జీవుల కంఠధ్వని గల్పించినవాఁడు. ఇది తనప్రాంతమునకు వచ్చిన జీవులను బసి పట్టి, కనుఁగొని, తా నచటికిఁ బోలేదు గనుకఁ దన దగ్గఱకవి వచ్చుటకుఁగా నాయాజంతువు లఱచినట్లే యఱచి, యవి తమ జాతిజంతు వేదో యెక్కడనో యుండి యఱచుచున్న దని యాధ్వని వచ్చినచోటికే వచ్చి యిటు నటుఁ జూచుచుండఁగనే యొక్కుమ్మడిగా వానిని మ్రింగివేసి యరుసు దలకై యక్కడ నున్న చెట్టునకుఁ జుట్టుకొని బిఱ్ఱబిగియునఁట. మ్రింగిన జంతువు లోపలఁ బెళపెళ విఱిగి నలిగిన ట్లగునఁట. ఇది మనుష్యులనుగూడ మనుష్యకంఠస్వరముతో సంజ్ఞ చేసి దగ్గఱకు రాఁగా మ్రింగివేయునఁట. తోడిమనుష్యులను గొండచిలువనోటఁ బెట్టి విలపించినవా రెందఱో కలరు. కొండచిలువకు నానాజీవుల కంఠస్వరమును గల్పించుట సృష్టిరహస్యముగదా!

విషదర్శనముచే జంతువులకు గలుగు వికారములు

విషము కడుపులోనికిఁ బోయిన తరువాత నది వికారపెట్టి ప్రాణాంతము గలిగించు ననుసంగతి యందఱకును దెలిసినదియే. కాని విషదర్శనమాత్రముచేతనే కొన్ని జంతువులకుఁ గొన్నివికారములు గల్గు ననునది క్రొత్త. అట్టి జంతువులను

"ఆర్. కృష్ణా పరిమళ చెక్క పొడి" (రిజిష్టర్డు నెం. 3361)

నోటియందుగల్గు దుర్వాసన పోగొట్టి నోటికి ఆనందమును చేకూర్చుటలో అద్వితీయమైనది.

50 చిన్న పొట్లముల పాకెట్టు
1 కి 0-2-6
144 పాకెట్ల గ్రోసు రు. 21

50 చిన్న స్పెషల్ పొట్లముల
పాకెట్టు 1 కి 0-3-0
144 స్పెషల్ పాకెట్లుగల గ్రోసు
1 కి 24-12-0.

అర్ధ శేరు టిన్ను 1 కి 0-4-0
144 టిన్నులుగల గ్రోసు 1 కి 31-8-0

సువాసనసున్నం కలిపి చే
తయారుచేయబడినది
సీసా 1 కి 0-2-0
144 సీసాలుగల గ్రోసు 1 కి 13-8

సమస్త సుగంధద్రవ్యములు చేర్చబడినవి. మీకందరికి అందుబాటులో నుండునట్లు చిన్నపొట్లముల లోను, డబ్బాలలోను యేర్పర్చబడినది. శాంపిలుకు నేడే వ్రాయుడు.

వివరములకు :— **యస్. యమ్. కృష్ణా అండ్ కంపెనీ,**
1/137, ఆదియప్పనాయక్ వీధి, జి. టి., చెన్నపట్నం.

మా చెక్కపొడి అమ్ముటకు యేజంట్లు కావలెను.

బసవపురాణము

గ్రంథకర్త : పాలురికి సోమనాథకవి

పరిష్కర్త : వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

వెల రూ. 2-8-0.

పండ్రెండవ శతాబ్దమున వెలసిన శైవమత ప్రతిపాదకమగు ద్విపదకావ్యము. ఇందు శైవమతోద్ధారకుడగు బసవేశ్వరునియు, తత్పూర్వులు తత్సమకాలీనులునగు శివభక్తులయు చరిత్రములను కథాకులు మనసుకరగినట్లుగను, కవి వర్ణించినాడు. గ్రంథము భిన్న భిన్న మండలములకు చేరిన పెక్కు తాళపత్ర మాతృకలతో సరిచూచి పరిష్కరింపబడినది. పాఠాంతరములు సూచింపబడినవి. పరిష్కర్త రచియించిన అమూల్యమగు పీఠిక (129 పుటలు) ఇందు గలదు.

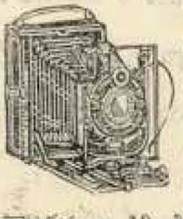
శతకమంజరి (భక్తి సంపుటము)

వృషాధిప ; సర్వేశ్వర ; దేవకీనందన ; రఘువీర; నారాయణ; కాళహస్తీశ్వర ; దాశరథి ; శ్రీమతారక ; రంగశాయి ; రామచంద్ర శతకములు ఇందుగలవు. శతకకవుల చరిత్రలు పీఠికలయందు వివరింపబడినవి. వెల రూ. 1-8-0 విడివిడిగా ఒక్కొక్కటి 0-4-0

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. నెం. 212, మదరాసు.

పూజాపండుగకు తగ్గింపుధరలు

బాక్సు కెమేరా రు. 1-4-0 మాత్రమే

దీనిని అతిసులభముగా ఉపయోగించి, క్రొత్తవారు కూడ $2\frac{1}{4}$" × $1\frac{1}{4}$" సైజు ఫోటోలను చాల మంచివి తీయవచ్చును. ఖరీదు బాక్సు కెమేరా 1 నెం. రు 1/4/-2 నెం. రు 2/- మడతపడునది (బొమ్మలో ఉన్న మాదిరి) రు 3/- శ్రేష్ఠమైనది. రు 4/8/- ప్యాకింగుపోస్టేజి 10 అణాలు. ప్రింటింగు కాగితములు 12, ఫిల్ము, వాడే విధానము తెలియపరచు పుస్తకము, కెమేరాల్తో ఉచితముగాపంపబడును.

Eastern Trading Coy, P. B. No. 12204, Calcutta (See No. 5)

శ్రీ మల్లికార్జున

పండితారాధ్యచరిత్ర

(శైవమత ప్రతిపాదకమగు ద్విపద కావ్యము)

ఇందలి పీఠిక కొన్ని పందల పేజీలు గలది.

పాల్కురికి సోమనాథకవి రచితము

పరిష్కర్త :

డాక్టర్ చిలుకూరి నారాయణరావుగారు

ఆంధ్రగ్రంథమాల, తపాలపెట్టె 212, మదరాసు.

గలిగిన వికారములనుబట్టి యన్నాదులలో విష మున్నదని గమనించి, యట్టివిషజుష్టాన్నమును బరిత్యజింపవలె నని విషపరీక్షకై రాజు లర్థ్యై జంతువులను నిజభవనములలోఁ బెంచవలె నని రాజనీతియందుఁ జెప్పఁబడి యున్నది.

విషమును జూచినమాత్రముచేతనే చిలుకలు, కూఁకరు గడ్డగి కిట్టును, గోరువంకలు గట్టిగ నఱచునట. హంసలు కాళ్లు తడఁబడి నేలపైఁ బడిపోవునట. ఇన్నెలపులుఁగు లాయాసముఁ జెందునట. విషము కంటఁ బడఁగానే చకోరపక్షికిఁ గన్నులు తెల్ల నగునట. క్రౌంచపక్షికి మద మతిశయించునట. పావురములు, కోవెలలు, కోళ్లు, చక్రవాకపక్షులు విషదర్శనమాత్రముచేతనే ప్రాణములు విడుచునట. పిల్లి భయపడి పఱచునట. కోఁతి వెంటవెంట మలము విడుచునట. నెమలి పురి విచ్చి యానందించునట. ఈవిషయము అష్టాంగహృదయము సూత్రస్థానము 7-వ యధ్యాయములో

శ్లో. ఉత్క్రోశన్తి చ దృష్ట్వైత
చ్ఛుక దాత్యూహ సారికాః,
హంసగ ప్రస్ఖలతి, గ్లాని
ర్జీవంజీవస్య జాయతే.
చకోర స్యాక్షివై రాగ్యం,
క్రౌంచస్య స్యా న్మదోదయః,
కపోత పరభృ ద్దక్ష
చక్రవాకా జహ త్యసూన్.
ఉద్వేగం యాతి మార్జార,
శ్శకృ న్ముంచతి వానరః,
హృష్యే న్మయూర స్తద్దృష్ట్వా....

అని చెప్పఁబడినది.

తరు గుల్మ లతాదులకు దోహదములు

తరు గుల్మ లతాదులు వానివాని ఋతుకాలములయందుఁ బుష్పించుటయు, ఫలించుటయు సృష్టిలో సర్వసాధారణమైన విషయమే కాని యకాలమునందైనను వలసినపుడెల్లఁ గొన్ని వృక్షజాతులు పుష్పించునట్లు చేయవచ్చునట. అట్లు చేయుక్రియకు దోహద క్రియ యని పేరు. ఆదోహదము స్త్రీలే చేయవలయునట. అది యొక్కొక్క చెట్టున కొక్కొక్క విధముగా నుండును.

ఆవిషయ మీక్రిందిశ్లోకమువలనఁ దెలియ నగును.

శ్లో. స్త్రీణాం స్పర్శా త్ప్రియంగు
ర్వికసతి, బకుళ స్సీధుగండూష సేకాత్,
పాదాఘాతా దశోక
స్తిలక కురవకౌ వీక్షణాలింగనాభ్యామ్,
మందారో నర్మవాక్యాత్,
పటు మృదుహసనా చ్చంపకో, వక్త్రవాతా
చ్చూతో, గీతా న్నమేరు
ర్వికసతి చ, పురో నర్తనా త్కర్ణికారః.

అనఁగా — ప్రేంకణపుఁ జెట్టు స్త్రీ చేతితో ముట్టుకొనినచోఁ బుష్పించును. పొగడచెట్టు పుక్కిటినిండఁ గల్లు దీసికొని యుమిసి తడిపినచో వికసించును. అశోకవృక్షము కాలితోఁ దన్నినచోఁ బూయును. బొట్టుగచెట్టు స్త్రీలు దృష్టిపెట్టి చూచినచోఁ బూయును. ఎఱ్ఱగోరంట స్త్రీ లాలింగనము చేయఁగనే పుష్పించును. మందారవృక్షము స్త్రీ యెదుట నిలిచి ప్రియభాషణము లాడినచోఁ బుష్పించును. సంపెఁగచెట్టు స్త్రీ యెదుట నిలిచి కొంచెము గట్టిగా సుకుమారముగా నవ్వినచోఁ బూయును. మామిడిచెట్టు నోటితో నూఁదినచోఁ బుష్పించును. సురపొన్నచెట్టు స్త్రీలు తనయెదుట గానము చేసినచోఁ బుష్పించును. కొండగోఁగుచెట్టు తనయెదుట స్త్రీలు నాట్యము చేసినచోఁ బుష్పించును. ఈదోహదములు ప్రబంధనాయిక లుద్యానవనములలోఁ జేయుచుండు నట్లు ప్రబంధములలోఁ జదువుదుము. (ఈ దోహదములు మతాంతరములచే భిన్నభిన్నములుగాఁగూడఁ గలవు.)

సృష్టిలోఁ గొన్నివస్తువులకుఁ బరస్పర సంపర్క ముత్కర్షకముగాను, గొన్నిటి కపకర్షకముగాను నుండు ననునది ప్రత్యక్ష సత్యమే. అందుచేతనే లోకము విధి నిషేధములతో ననేకనియమ నిబద్ధమై యున్నది. విధి నిషేధములను బాటింపని నాఁడు కలిగెడి పరిణామము చివర కనుభవైకవేద్యము గాకపోదు. అందులకే 'ఉచిత మనుచితం వా కుర్వతా కార్యజాతం పరిణతి రవధార్యా యత్నతః పండితేన' అని పరిణామమును జూచుకొని పాటుపడవలె నని శ్రేయోభిలాషులు హితబోధ చేసిరి.

ఒకచో నొకదానిమ్మచెట్టునకు కోఁతుల బాధపడఁజాలక చుట్టును వెదురుదబ్బలతో నల్లిక మల్లించిరి. కోఁతులబాధ తప్పినది గాన చెట్టు గుబురుగా సాగి చుట్టు — అల్లిన యల్లికముతో నిండుకొనెను. కాని పూఁత, పిందె లేమియును లేవు. ఆ వెదురుబద్దల సందులలోనుండి వెలుపలికి వచ్చినకొమ్మలకు మాత్రము పూలు, పిందెలు, కాయలు పుష్కలముగా నుండెను. ఇట్లుండుటకుఁ గారణ మేమా? యని యూహించి, యాచెట్టునకు వెదురుతోడి యావరణము కిట్టింపు గాదేమో యని యావరణము తొలఁగించిరి. తరువాత నెప్పటివలెఁ గోఁతులు తినఁగా మిగిలిన ఫలితము దక్కెను. కాన వృక్షాదులకును సంపర్క దోషము లేకపోలే దని మనము గుర్తింపనగును. 'కాకరకు కంపు గిట్టదు. పొట్లకు పొరుగు గిట్ట' దను సామెత మనము వినినది గాదుగదా!

వంకాయలు చేలలో వేసినచోఁ గనరెప్పకనియు, ఎంతసాగెడి గోధుమలకైనను మిరపకాయల సంపర్కము సోఁకినచో సాగదనియు నీమొదలుగాఁ గల పదార్థవిజ్ఞానము తెలియఁజేయు విజ్ఞాన గురువులు వంటయింటిలో వంటకము చేయు నారీమతల్లులు.

స్థాలీపులాక న్యాయమున నింతవట్టు వివరింప నగును. ఇట్టి సృష్టి రహస్యము లింకెన్ని యున్నవో! అట్టివాని నెల్లఁ బెద్దలవలన వినఁగల్గుదుముగాక.

గవర్నరుజనరలు - కార్యనిర్వాహకవర్గము

వారిచరిత్ర (౧౭౭౩-౧౯౩౫)

భావరాజు సత్యనారాయణగారు

౧౭౭౩ లో బ్రిటిషుపార్లమెంటు వారిచే అంగీకరింపబడిన రెగ్యులేటింగు చట్టము (Regulating act of 1773), ఈస్టిండియా కంపెనీవారి పరిపాలనలో చాలమార్పులు కలుగజేసెను. వాటిలో ప్రధానమైనది గవర్నరుజనరలుపదవి సంస్థాపన. నూతనముగా సృష్టింపబడిన యీ గవర్నరు జనరలు, ఇతని కార్యనిర్వాహక వర్గము యేకమై కంపెనీ యొక్క పరిపాలనాబాధ్యత నంతటిని వహింపవలసి వచ్చెను. అప్పటి గవర్నరు జనరలు బెంగాలునకు మాత్రమే ప్రభువు. మదరాసు, బొంబాయి రాజధానులపై స్వల్ప అధికారముమాత్రమే కలదు.

రెగ్యులేటింగుచట్టము ప్రకారము గవర్నరు జనరలుకు ప్రత్యేకము ఏమాత్రమూ చెప్పుకొనదగినంత అధికారము లేదు. పరిపాలనావిషయములలో ప్రతి అంశమునందును గవర్నరు జనరలు, కార్యనిర్వాహక వర్గము కలసి పనిచేయవలసివచ్చెను.

ఆరోజులలో గవర్నరు జనరలుకు ప్రత్యేక అధికారముల నిచ్చుటకు పార్లమెంటువారు భయపడిరి. అట్లు చేసిన గవర్నరు జనరలు ఆరువేల మైళ్లదూరముననుండి తన యిష్టము వచ్చినప్రకారము నిరంకుశపరిపాలన సాగించునేమోయని పార్లమెంటువారుద్దేశించిరి. అందుచేత పరిపాలనాధికారముల నన్నిటినీ, గవర్నరు జనరలు నిండుసభలో విచారించి వారి యనుమతిచొప్పున నిర్ణయింపవలసినదిగా చట్టమునందు విధింపబడెను. కంపెనీ పరిపాలనక్రిందనున్న రాజ్యములో న్యాయమును విచారించుటకుగూడ గవర్నరుజనరలును అతని కార్యసభవారిని గలిపి న్యాయసభగా నిరూపింపబడెను. ఈ రీతిగా ఆదిలో ప్రత్యేకముగా అధికారశూన్యుడైన గవర్నరు జనరలు, రానురాను, అనేకప్రత్యేక అధికారములను ఎట్లు పొందెనో తెలిసికొనుట రాజకీయవిద్యార్థుల కెల్లరకు, పౌరులు కాదలచిన ప్రతివ్యక్తికీ, చాల ముఖ్యమైనవిషయము.

నూతన రాజ్యాంగమున, గవర్నరు జనరలుకు ఒసంగబడిన ప్రత్యేక అధికారములనుగాని, విచక్షణాధికారములనుగాని, ప్రత్యేక బాధ్యతలనుగాని, విమర్శించి చూచినచో, ౧౭౭౩ నుండి,గవర్నరు జనరలు అధికారము ఎట్లు అభివృద్ధి చెందినదో బోధపడును. తొలుత పార్లమెంటు వారు చట్టమునందు శాసించినది యొకటి ; క్రియాకలాపములో చేకూరినది మరియొకటి. దాని మూలమున చట్టమురీతి యెట్లుండినను, గవర్నరు జనరలుకు భారతదేశపరిపాలనలో ప్రాముఖ్యము, అగ్రస్థానము లభ్యమయ్యెను.

రెగ్యులేటింగు చట్టమునందు మొదటి గవర్నరు జనరలు, కార్యనిర్వాహకవర్గము వారి పేర్లుకూడ నిర్ణయింపబడెను. అప్పుడు బెంగాలు గవర్నరుగా నుండిన వారన్ హేస్టింగ్సును (Warren Hastings) మొదటి గవర్నరు జనరలుగా నియమించిరి. మొదటి కార్యనిర్వాహకవర్గపు సభ్యులు నలుగురు- జనరల్ క్లావరింగ్ (General Clavering), కలనల్ మాన్సను, (Colonal Manson), బార్వెల్ (Barwel), ఫిలిప్ ఫ్రాన్సిస్ (Philip Francis) ప్రభృతులు. గవర్నరు జనరలు సెలవుతీసికొన్నను, ఉద్యోగమునకు రాజీనామానిచ్చినను, లేక ఉద్యోగమును చాలించుకొనినను ఆపదవికి మరియొకనిని నియమించువరకు, ఎక్కువ అనుభవముగల కార్యనిర్వాహక వర్గపు సభ్యుడు, గవర్నరు జనరలుగా పని చెయ్య వచ్చెను.

మొదట గవర్నరు జనరలుకు, కార్యనిర్వాహక వర్గమునకు ఒకరి

కొలరికి పడకపోవుట సంభవించెను. దానివలన పరిపాలనకు చాల నష్టము కలిగెను. రెగ్యులేటింగు చట్టమం దున్న లోపమే దీనికి కారణము.

గవర్నరు జనరలు బెంగాలుకు మాత్రమే ప్రభువుగా నిర్ణయింపబడి నందున యితర రాజధానుల- బొంబాయి మదరాసుల- గవర్నరులు అతనిని లెక్క-చేయనైరి. అటువంటి పరిస్థితులలో గవర్నరు జనరలు స్థితి యేమియు బాగుండదయ్యెను. ఒక్కొక్కప్పుడు కార్యనిర్వాహక వర్గములో తనమాటలను సభ్యులు లెక్క-చేయని పరిస్థితులు ఏర్పడెడివి. అనవసరముగా గవర్నరు జనరలుతో ఏదియోవిధముగా వివాదము తెచ్చుకుని కాలయాపన చేయుటకు సభ్యులకు వీలుగా నుండెడిది. పాపం! గవర్నరు జనరలుకు వారిని త్రోసిపుచ్చి పని చేయుటకు అధికారము లేకపోయెను. నలుగురు సభ్యులలోను ఇద్దరిటూ, ఇద్దరటూ విడిపోయినప్పుడే తన ప్రత్యేకపుఓటును (Casting vote) ఉపయోగించుకొనుటకు వీలయ్యెడిది. కాని ముగ్గురు సభ్యులు ఎప్పుడూ అతనికి ప్రతికూలముగానే వుండెడివారు. అందులో ఫ్రాన్సిస్ అనునతడు హేస్టింగ్సుకు బద్ధవిరోధి. వారన్ హేస్టింగ్సు రెగ్యులేటింగు ఆక్టు కల్పించిన యీ కష్టాలకు ఆరు సంవత్సరములు ఓపిక పట్టెను.

౧౭౮౦ లో గవర్నరు జనరలు అధికారమును వృద్ధి నొందించవచ్చునని హేస్టింగ్సుకు కొంచెము ఆశ కలిగెను. మాన్సన్, క్లావరింగు సభ్యుల మరణము, ఫ్రాన్సిస్ లండను ప్రయాణము అతని స్థితిలో మార్పును కలుగజేయుటకు కారణములయ్యెను. వారిస్థానే నియమింపబడిన సభ్యులతో హేస్టింగ్సు సఖ్యపడి క్రొత్తఅధికారమును, పలుకుబడినీ, సంపాదించి శక్తిమంతుడయ్యెను. నందకుమారుని ఉరిశిక్ష గవర్నరు జనరలువల్లనే సంభవించెనని ప్రజలకు తెలియవచ్చెను. దానితో అతని పేరుప్రతిష్ఠలు మారుమ్రోగెను.

౨

౧౭౮౪ లో ఇండియా చట్టము (Pitt's India Act) రెగ్యులేటింగు ఆక్టులోని కొన్ని లోపములను సవరించెను. అది కార్యనిర్వాహక వర్గపు సభ్యులు నలుగురు అనవసర మనియును, ముగ్గురు చాలు ననియును నిర్ణయించెను. ఆ ముగ్గురిలోను ఒకరు సైన్యాధిపతిగా నుండవలెననియు, గవర్నరు జనరలు తన ప్రత్యేకపు ఓటును ఎప్పటివలెనే ఉపయోగించుకొనవచ్చుననియు శాసించెను. సభ్యులు ముగ్గురే కనుక గవర్నరు జనరలు తన వోటును అవసరము వచ్చినప్పుడెల్ల ఉపయోగించుకొని, తన్మూలముగా తన అధికారమును, పలుకుబడిని అభివృద్ధి చేసికొనెను.

మరియు, బొంబాయి మదరాసు పరిపాలనావిషయములను పరిశీలించుటకు, గవర్నరు జనరలుకు, కార్యనిర్వాహకవర్గమునకు కలిపి అధికారమొసగబడెను. ఈక్రొత్తచట్టము బొంబాయి ప్రభుత్వమువారుగాని, మదరాసు ప్రభుత్వమువారుగాని గవర్నరు జనరలు యొక్కయు, కార్యనిర్వాహక వర్గము వారియొక్కయు అనుమతి లేనిదే సంధి చేసికొనుటగాని, యుద్ధమునకు దిగుటగాని చేయరాదనియు, ఇక ఇతర విషయములందుగూడ యీ అధికారము వర్తించుననియు విట్టు చట్టము శాసించెను. ఈ అధికార నిర్వహణములో, గవర్నరు జనరలు తన సభ్యులను వశపరచుకొన్నవాడగుటచే అతనికి రాజధానులపై ఎక్కువ పలుకుబడి సంప్రాప్తమయ్యెను.

ఈ సమయములోనే బ్రిటిషు పార్లమెంటువారు భారత రాజ్యాంగ వ్యవహారవిషయములలో గవర్నరు జనరలు ఇచ్చు సలహాలకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యము నిచ్చుట ప్రారంభించిరి. ఆరువేలమైళ్లదూరములో నుండుట చేతనూ, రాకపోకల సౌకర్యములు లేకపోవుటచేతనూ గవర్నరు జనరలు ఏమి వ్రాసినను, అదెల్ల పార్లమెంటువారికీ, డైరెక్టర్లకూ వేదవాక్యములయ్యెను. అందువలన ప్రభుత్వనిర్వహణములో తన తెలివితేటలను ఉపయోగించి, కార్యములను సాధించుటకు గవర్నరు జనరలు యత్నించెను. అసలైన అతనికి చట్టమువల్ల లభించిన అధికారములు సుంతైనను లేనప్పటికీ, దేశకాల పాత్రములవల్ల, అప్పటిప్రత్యేకపరిస్థితులవల్ల ప్రత్యేకాధికారములు గలిగెను. ఈయధికారములే లేకపోయినచో హేస్టింగ్సు తరువాత వచ్చిన ప్రభువులు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును విస్తరింపజేసియుండకపోదురు.

3

౧౭౮౬లో గవర్నరు జనరలు కారన్‌వాలీసు ప్రభువు (Lord Cornwallis) తన అధికారగౌరవమును, స్థానబలిమిని నిలబెట్టుకొనెను. తను కోరిన కోర్కెలను పార్లమెంటు అంగీకరించినగాని గవర్నరు జనరలు పదవి తనకు అక్కరలేదని అతడు నిరాకరించెను. దానిమీద, రెగ్యులేటింగుచట్టములోని ముఖ్యమైన లోపము సవరింపబడినది. ఈసవరణ ప్రకారము కార్యనిర్వాహకవర్గపు సభ్యులను అత్యావశ్యకమైన, మిక్కిలి అవసరమైన సందర్భములయందు త్రోసిపుచ్చి తన ప్రత్యేకబాధ్యత మీద పరిపాలనకార్యములను చక్కబెట్టుకొనుటకు గవర్నరు జనరలు కధికారము కలిగినది. కారన్‌వాలీసుప్రభువు సైన్యాధిపతిగాకూడ పనిచేయవచ్చునని యీ చట్టము నిర్ణయించెను.

కారన్‌వాలీసుప్రభువు గవర్నరు జనరలుగా వచ్చుటవలన ఆ పదవికి గౌరవము, ప్రాముఖ్యము, పలుకుబడి ఎక్కువయ్యెను. అతడు ఒక గొప్ప గౌరవ కుటుంబములోని వాడు. కీర్తి గడించిన యోధుడు. అనుభవము గల రాజకీయ వేత్త. అతని ననుసరించి, తరువాతకూడ గౌరవ కుటుంబములోని వానినే గవర్నరు జనరలుగా నియమించుటకు పార్లమెంటువారు అలవాటుపడిరి.

ఇప్పుడు గవర్నరు జనరలుకు తన ప్రత్యేక బాధ్యతవల్ల పరిపాలించుటకు స్వాతంత్ర్యము కలిగెను. సైన్యాధిపతి తానే అయినందునను, ప్రభుత్వానికీ, సైన్యానికీ పేచీలు లేక పోయినవి. కారన్‌వాలీసు కాలములోనే గవర్నరు జనరలు వ్యక్తిత్వము విశదమగుటకు ప్రారంభమయ్యెననుటలో అసత్యము లేదు.

౧౭౯3 లో పార్లమెంటు ఆమోదించిన చార్టరుచట్టము ప్రకారము (Charter Act) జరిగినమార్పులవల్ల గవర్నరు జనరలుకు ఇతర రాజధానులపై అధికార మెక్కువాయెను. రాజధానుల ప్రభుత్వములను పరిశీలించుటకు పోయినప్పుడు గవర్నరు జనరలుకు ఆ రాజధాని గవర్నరుమీద తనకు గల పూర్ణాధికారము చలాయించుటకును, ఆ రాజధాని కార్యసభలో తాను ఆధిపత్యము వహించికంపెనీపరిపాలనమునకు సంబంధించిన ఉత్తర్వుల నన్నింటిని జారీ చేయుటకును అతని కధికార మొసంగబడెను. వెల్లెస్లీప్రభువు (Lord Wellesley) టిప్పు సుల్తానుతో యుద్ధము చేయు సందర్భమున మదరాసుకు విచ్చేసినప్పుడు అత డీ అధికారబలమును సంపూర్ణముగా వినియోగించుకొనెను.

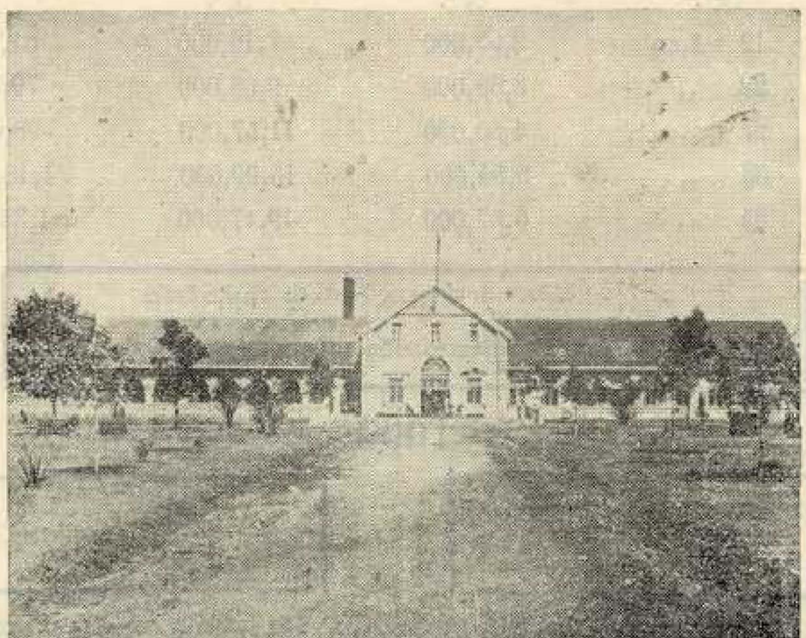
న్యాయ విచారణాధికారభారము నింతకాలమును గవర్నరు జనరలును, అతని కార్యనిర్వాహకవర్గమువారును ఏకమై నిర్వహించుచు వచ్చిరి. దీనివలన గవర్నరు జనరలుకు అపఖ్యాతి వచ్చునేమోయని యెంచియు, ధర్మశాస్త్ర ప్రకారము కార్యనిర్వాహక వర్గమును, న్యాయపరిపాలన వర్గమును వేరుగా నుండవలెనని యుద్దేశించియు, వెల్లెస్లీప్రభువు గవర్నరు జనరలుకు న్యాయపరిపాలనతో ఏవిధమైన సంబంధము నుండకూడదని మొరపెట్టుకొనెను. ఈ విషయములో అతడు డైరెక్టర్లకు పంపిన రాజకీయలేఖ (Despatch) అమోఘమైనది. వెల్లెస్లీకి పూర్వమే వార్‌న్ హేస్టింగ్సు కొంతవరకు ఈ మార్పుకు పూనుకొన్నాడు. అటుతరువాత ఇంపే (Impey) అనునతనిని కంపెనీ ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా నియమించుటలో ఉద్దేశము వేరయినా, వెల్లెస్లీ కోరిన సంస్కరణకు పునాదివేయుట అయినది. ఇంక వెల్లెస్లీలేఖకు ఫలితం సంపూర్ణమైనమార్పు జరుగుటయే. ౧౮౦౧ లో అప్పటివరకు గవర్నరు జనరలు బాధ్యతలోనున్న సాదర్ దివాని అదాలత్ (Sadr Diwani Adalat) క్రొత్తగా నియమితులైన ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల యధీనము చేయబడెను. దానిమీాదట గవర్నరు జనరలుకు న్యాయశాఖాపరిపాలన కార్యముల బాధ్యత తొలగినది. ఇంక పరిపాలనాకార్యములందు కడుశ్రద్ధ వహించి పూనికతోను పూచీతోను పనిచేయుటకు గవర్నరు జనరలుకు అవకాశము చిక్కినది.

౧౮౧3-33 మధ్య విశేషమైన మార్పులు ఏవియు జరుగలేదు. కాని ఈయుగము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాభివృద్ధికి పేరుకెక్కినది. దానితోపాటు గవర్నరు జనరలకీర్తి ప్రతిభలు నలుదిక్కుల వ్యాపించెను. సామ్రాజ్యాన్ని పెంపుచేయుటలో వెల్లెస్లీ

జగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన

పరిమళ ద్రవ్యము

మైసూరు "స్యాండల్ ఉడ్ ఆయిల్ (శ్రీ గంధపునూనె)" వాడుడు

మైసూరుగవర్నమెంటు స్యాండల్ ఉడ్ ఆయిల్ ఫ్యాక్టరీ-ప్రక్కదృశ్యము

స్యాండల్ ఉడ్ (శ్రీగంధము) చెట్టును పెంచువిధానము మైసూరు రాజ్యములో ఒక ఉత్కృష్టకళ. సహజముగా నుండు పరిమళము ఈ చెట్టునుండి తయారగు స్యాండల్ ఉడ్ ఆయిల్ కు ఉండును. ప్రపంచమున శ్రేష్ఠమైన సబ్బులకు, పరిమళ పదార్థములకు ఈ స్యాండల్ ఉడ్ ఆయిల్ నే వాడుచున్నారు.

గవర్నమెంటు స్యాండల్ ఉడ్ ఆయిల్ ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

ఏజంట్లు:—

దక్షిణఇండియా, బొంబాయిరాజధాని, బర్మా:

మెసర్సు యం. ఎ. టి. ఆచార్య అండ్ కో, శ్రీకృష్ణ బిల్డింగ్సు, బెంగుళూరుసిటి.

మరియు

ది మైసూరు ప్రాడక్ట్సు లిమిటెడ్, ప్రిన్సెస్‌స్ట్రీట్, బొంబాయి.

దేశీయుల మన్ననకును, ఆదరాభిమానములకును పాత్రమై సుస్థిరత్వమును సంపాదించిన

ఈ ప్రథమ

ఆంధ్ర భీమా సంస్థయొక్క

దినదినాభివృద్ధిని

పరిశీలనతో చిత్తగింపుడు

సంవత్సరము	క్రొత్తవ్యాపారము రూ.	ప్రీమియంఆదాయం రూ.	భీమానిధి రూ.	అమలులోనున్న వ్యాపారము రూ.
1933	19 లక్షలు	2,99,000	7,16,000	64,83,000
1934	22 ,,	3,68,000	9,06,000	79,34,000
1935	27 ,,	4,60,000	11,57,000	98,09,000
1936-37	33 ,,	5,84,000	15,99,000	1,18,40,000
1937-38	35 ,,	6,57,000	19,47,000	1,35,00,000

జయప్రదముగా 3 వ్యాల్యుయేషన్లు ముగించినది

మొదటినుండియు పట్టాదారులకు బోనసు యివ్వగలిగినది

బోనసు సాలుకు రూ 1000/- లకు రూ 15/- లు.

పట్టాదారులకు అసమానమగు ప్రయోజనములు

ఏజంట్లకు అనేక సదుపాయములు

పలుకుబడిగల సమర్థులైన ఏజంట్లకు మంచిఅవకాశము. దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్న యీసంస్థలో

మీరు వెంటనే భీమాచేయండి.

వివరములకు క్రింద నుదహరించిన ఆఫీసులకుగాని హెడ్ఆఫీసునకుగాని వ్రాయండి.

బ్రాంచిఆఫీసులు:

8, లింగచెట్టివీధి, మద్రాసు.
ధంతోలి, నాగపూరు.
8, చౌరంగీస్క్వేర్, కలకత్తా.
తిరుమల దేవస్వంరోడ్, ఎర్నాకులం.

సబ్ఆఫీసులు:

గాంధినగరం, బెజవాడ,
మెయిన్ రోడ్, విశాఖపట్నం.
ఎక్స్టెన్షన్, అనంతపురం.

ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ (లిమిటెడ్)

హెడ్ ఆఫీసు : మచిలీపట్నము.

చూపిన విశేషధైర్యోత్సాహములు, అతడు పన్నిన పన్నాగములు, హేస్టింగ్సు చూపిన శౌర్యసాహసకృత్యములు, తరువాత మరల డల్‌హౌసీ వేసిన ఎత్తుపైఎత్తులు చరిత్రపాఠకులకు విశదమే. ఈ యుగమునందు గవర్నరు జనరులలో సామ్రాజ్యకాంక్ష మూర్తీభవించినది. ఆదీక్షలో మగ్నులై ఒళ్లుతెలియక వారు చేసినపనులను తలచుకొన్నచో దేహము కంపించును. అయినప్పటికిని వాటి మూలమున అప్రత్యక్షముగా భారతదేశమునకు కొన్ని ఉపకారములు, లాభములు కలిగినవి. హిందుదేశాన్నంతటిని గవర్నరు జనరలు ఒక్కమారు మేలుకొలిపినాడు తన విజయభేరిని మ్రోగించి. దేశములో ప్రజలలో ఒకవిధమైన సఖ్యత ఐక్యత కలిగెను. ౧౮౫౭లో యీసఖ్యత మూర్తీభవించి భారతస్వాతంత్ర్యమునకై పోరాడినది. కొందరు గవర్నరు జనరలులు ప్రయాణసౌకర్యాలు కలుగజేయుటలో స్వలాభపరులైనా మొత్తముమీద, వారిపనులకు ఫలితముగా దేశములో రైలుమార్గాలు, పోస్టలువిధానము, విశ్వవిద్యాలయాలు నిల్చిపోయినవి. ఇంక బెంటింకుప్రభువు (Lord Bentinck) కాలములో సంఘసంస్కరణకుకూడా అవకాశము కల్గినది.

౪

మరల ౧౮౩౩లో గవర్నరు జనరలుహోదాలో గొప్ప మార్పు కలిగినది. ౧౮౩౩లో వ్రాసయిన చార్టరుచట్టము(Charter Act)వలన గవర్నరు జనరలును, అతని కార్యసభవారును ఒక్క బెంగాలుకేగాక, హిందూదేశానికి యావత్తు, అనగా బ్రిటిషుహిందూరాజ్యాని కంతటికి అధినేతులైరి. కాని బెంగాలుకు మాత్రము గవర్నరు జనరలే యింకా గవర్నరుగా నుండవలసి వచ్చినది. అందుచే గవర్నరు జనరలుహోదా హెచ్చినప్పటికి, పరిపాలనాబాధ్యత క్లిష్టమయినది. ఇది గ్రహించి పార్లమెంటువారు ౧౮౫౩లో బెంగాలుకు ప్రత్యేకగవర్నరును నియమించిరి.

౧౮౩౩-౫౮ మధ్య ఏ చట్టములను అనుసరింపకయే తన ప్రత్యేకబాధ్యతవల్ల నయితేనేమి, తన శక్తిసామర్థ్యములవల్లనయితేనేమి, తనకున్న పలుకుబడివల్ల నయితేనేమి, తన బుద్ధి విశేషము నుపయోగించుకొని గవర్నరు జనరలు ఇంకా అనేక అధికారములను సంపాదించుకొనెను; అనగా కార్యనిర్వాహకవర్గముతో నిమిత్తములేకుండా చెలాయింపగలిగే అధికారాన్ని గవర్నరు జనరలు పొందెను. దీనికి నిదర్శనములు చాల కలవు. ఒక గవర్నరు జనరలు సింధుదేశమును వశపరచుకొని బోర్డు ఆఫ్ కంట్రోలు అధిపతితో (President, Board of control) ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిపి, ఆ రాష్ట్రమును తను స్వయముగా పరిపాలించుట మొదలు పెట్టెను. గవర్నరు జనరలైన ఎల్లెన్‌బరోను (Ellenborough), అతనితరువాత వచ్చినవారిని బ్రిటిషురాణి పరిపాలనా విషయములందు తనతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపవలసినదిగా నియమించి, వారు చేయుపనులకు రహస్యముగా తన అనుమతి నిచ్చుచువచ్చెను. దీనివలన గవర్నరు జనరలుగౌరవము వెనుకటికంటె ఎక్కువయినది. కార్యసభవారి ప్రాధాన్యము తగ్గినది.

అప్పటి గవర్నరు జనరలు రాజకీయవిషయములలోనేగాక, సైన్యము విషయములందును, సంధి, యుద్ధ కార్యసందర్భములందును, స్వతంత్రముగా తన వ్యక్త్యధికారమును చెలాయించుటకు ప్రయత్నించి సఫలీకృతమనోరథు డగుచువచ్చెను. వెల్లెస్లీ టిప్పుసుల్తానుతోను మహారాష్ట్రులతోను పోరాడుట, ఆక్లండుప్రభువు ఆఫ్ఘనులతోను, ఎల్లెన్‌బరో ప్రభువు గ్వాలియర్ ప్రజలతోను పోరాడుట, హార్డింజి డల్‌హౌసీ ప్రభువులు అనేక యుద్ధాలలో ప్రాధాన్యము వహించుట - పైన చెప్పిన విషయానికి నిదర్శనాలు.

గవర్నరు జనరలు సామ్రాజ్యాభివృద్ధికితోడగుట బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్ వారికిలోపల యిష్ట మున్నను లేకపోయినను పైకిమట్టుకు గవర్నరు జనరలును చివాట్లుపెట్టేవారు. వారు తుదకు వెల్లెస్లీని ఎలాఅయితేనేమి ఉద్యోగము చాలించుకొని రమ్మన్నారు. డల్‌హౌసీ మనస్సును విసిగించేసేరు. వారు ఏమన్నా గవర్నరు జనరలు లెక్క చేయకుండా ఉండడానికి అప్పటి పరిస్థితులు అనుకూలముగా ఉండేవి.

నిబంధనలకు లోబడినవి కొన్ని, నిబంధనలకు లోబడనివి కొన్ని అని (Regulation provinces and non-Regulation provinces) రాష్ట్రము

లను రెండు రకాలుగా విభజన చేయుటవలన గవర్నరు జనరలు అధికారము మరింత హెచ్చినది. నిబంధనలకు లోబడని రాష్ట్రములందు పరిపాలనా కార్యక్రమము గవర్నరు జనరలును, కార్యసభవారును కలిసి ఆమోదించిన ఉత్తరవుల ప్రకారము జరుగునట్లు నిర్ణీతమయినది. గవర్నరు జనరలు కార్యసభాసభ్యులను తన పక్షము చేసికొని, నిబంధనలకు లోబడని రాష్ట్రములయందు, తనకు వశవర్తులైయుండు అధికార్లను నియమించి తన అధికారమును విస్తరింపజేసికొనుచుండెడివాడు.

౧౮౩౩ లో గవర్నరు జనరలు అధికారమునకు ఒకవిధమైన నవశక్తి కలిగినది. కార్యనిర్వాహకవర్గానికి ప్రభుత్వపుటుత్తరువులు నిర్ణయించుటయేకాక, చట్టములు చేయు అధికారముకూడ కల్గెను. కాని యీ కార్యమునకై వారు ప్రత్యేకముగా ఇతర రాజధానుల ప్రతినిధుల సమావేశము జరిపి, వారితో సంప్రతించవలెనని నిర్ణయింపబడెను. కార్యనిర్వహణమునకై సమావేశమైనప్పుడూ, చట్టనిర్మాణమునకై సమావేశమైనప్పుడూకూడా ఆధిపత్యము వహింపవలసినవాడు గవర్నరు జనరలే. శాసనసభ యంగీకరించిన చట్టము తనదృష్టిలో అనవసర మని తోచిన యెడల గవర్నరు జనరలు అట్టిచట్టమును నిషేధించుటకుకూడ అధికారము కలిగెను. ఈయధికారమువలన గవర్నరు జనరలుపదవికి ఒక క్రొత్త వికాసము కల్గెను.

౫

౧౮౫౮లో గవర్నరు జనరలు పదవి ఇంకా అపూర్వమైన మార్పు పొందెను. ఇంతవరకూ అతడు పార్లమెంటువారిచేనియమింపబడెడివాడు. ౧౮౫౮ నుండి గవర్నరు జనరలును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారే నియమించునట్లును, గవర్నరు జనరలు తాను చేయు ప్రతికార్యమువిషయమునను భారతరాజ్యాంగకార్యదర్శి ద్వారా (Secretary of state for India) బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు జవాబుదారుగ నుండునట్లును శాసనమయినది. చట్టమునందు లిఖింపబడలేదుగాని, అప్పటినుండి గవర్నరు జనరలుకు రాజప్రతినిధి (Viceroy)యను నామము ప్రభుత్వపుటుత్తరువులలో స్థిరపడిపోయెను. ఈ వైస్రాయి బిరుదము గవర్నరు జనరలు పదవికి ఒక నవశక్తిని, నూతనవికాసమును ప్రసాదించినది స్వదేశ సంస్థానములలోకూడ అతనికి ప్రతిష్ఠగౌరవము హెచ్చినది.

౧౮౫౮ తరువాత, ౧౮౬౧ లో భారత శాసనసభలచట్టము (Indian Councils Act)వలన, గవర్నరు జనరలుకుగల అధికారములలో కొన్ని మార్పులు జరిగినవి. కానింగుప్రభువు (Lord Canning) కార్యనిర్వాహకవర్గము అనవసర మని ఆ సభ నెత్తివేయుటకు యత్నించెను. కాని అది సాధ్యము కాలేదు. సభాసమావేశమునకు సంబంధించిన నిబంధనలను, కట్టుబాట్లను ఏర్పాటు చేయుటకు పార్లమెంటువారు గవర్నరు జనరలుకు అధికారమిచ్చిరి. ఈ అధికారమునమనుసరించి, కానింగుప్రభువు తన ప్రభుత్వశాఖా విభజనపద్ధతిని (Portfolio system) అమలులోకి తెచ్చెను. దాని ప్రకారము కార్యనిర్వాహకసభ్యులకు ఒక్కొక్కరికి ఒక ప్రత్యేక పరిపాలనాశాఖ (Department) ఒప్పగింపబడి, ఆశాఖ పరిపాలనకు వారు జవాబుదారులుగా నుండునట్లు ఏర్పాటయ్యెను. ఈ నూతన నిబంధనల వల్ల కార్యసభవారి ప్రాధాన్యము సంపూర్ణముగా నశించెను. ఇందువలన గవర్నరు జనరలుకు అధికారమింకను హెచ్చినది.

మరియు తన యిష్టము ననుసరించి హిందూదేశములో ఎక్కడైనను సరే తనయిచ్చవచ్చిన స్థలమునందు కార్యసభను సమావేశపరచుటకును, ఆసభకు ఒక సభ్యుడు హాజరయినను సభ జరిపి కార్యనిర్వహణము చేయుటకును గవర్నరు జనరలుకు అధికారము కలిగినది. పరిపాలనాశాఖలన్నింటికి ఒక్కొక కార్యదర్శి నియమితుడయ్యెను. ఈ కార్యదర్శులందరును రాజప్రతినిధితో ప్రత్యేకముగా తమ కార్యభారమునుగూర్చి ముచ్చటించుటకు అధికారముకలిగినది. ఈయేర్పాటువలన, రాజప్రతినిధి కార్యదర్శితో ఆలోచించి కార్యములనన్నిటినిచక్కబెట్టుకొనుచువచ్చెను. ఎప్పుడోకాని కార్యసభాసభ్యుని చూచుటకు రాజప్రతినిధికి అవసరముండెడిదికాదు. ఈవిధానమువలనకూడ కార్యసభాసభ్యుల ప్రాముఖ్యము క్షీణించినది. సెక్రటరీలపలుకుబడి యెక్కువయై, రాజప్రతినిధికి అధికారప్రాబల్యము చేకూరినది.

అదికాక ఆ పరిస్థితులలోనే కార్యసభాసభ్యుని జీతమును ౮౦౦౦ పౌనులకు తగ్గించిరి. గవర్నరు జనరలుచే నియమింపబడిన, కార్యసభ్యునికిగల అధికారముకంటె తక్కువ అధికారము గల్గిన లెఫ్టినెంటు గవర్నరు (Lt Governor) జీతము ౧౦,౦౦౦ పౌనులు చేసినారు. కార్యనిర్వాహకవర్గసభ్యులను నియమించునపుడు ఇండియామంత్రి రాజప్రతినిధిసలహాపై నాధారపడుట ప్రారంభించెను. దానితో కార్యనిర్వాహకసభవారు గవర్నరు జనరలుకు సంపూర్ణముగా లొంగిపోయి, అతనికి జోహారుచేయుట మొదలిడిరి.

౧౮౬౧-౧౯ నేళల మధ్య కార్యనిర్వాహకవర్గమునకును గవర్నరు జనరలుకును సంబంధించిన మార్పులు విశేషమైనవి ఏమీ జరుగలేదు. కాని కొన్ని బాహ్యపరిస్థితులు గవర్నరుజనరలు అధికారాన్ని ఎక్కువ చేసినవి. పోస్టలువిధానము ఏర్పాటగుటవల్ల, రైల్వే టెలిఫోను మార్గములు స్థాపించుటవల్ల, పరిపాలనకు సంబంధించిన ప్రధానవిషయములను గవర్నరు జనరలు అతివేగముగా తెలిసికొనుచుండుటకు వీలయినది. మరియు ఇండియాకు, లండనకు కేబులు (Cable)మార్గము పడుటవలన వైస్రాయి భారతరాజ్యాంగమంత్రితో ప్రతినిముషము పరిపాలనా విషయములనుగురించి ముచ్చటించుటకును, ఉభయులును సంగతిసందర్భాలను అవగాహనచేసికొనుటకును వీలయినది. వైస్రాయి భారతమంత్రుల ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు అతిరహస్యముగా జరుగుట కేర్పాటులు జరిగెను. గవర్నరు జనరలు భారత మంత్రికి తనకు జరిగిన సంభాషణ కార్యసభవారికి తనకు ఇష్టమైనట్లయితే తెలియజేయును. ఈసందర్భములవలన గవర్నరు జనరలు పలుకుబడి అపరిమితమైనది.

కొందరు భారతరాజ్యాంగ మంత్రులు గవర్నరు జనరలు అధికారములను తగ్గింపవలెనని యత్నించిరి. అందులో ముఖ్యుడు మోర్లే ప్రభువు (Lord Morley). కాని కర్జన్ మింటో ప్రభువులు (Lord Curzon and Lord Minto) గవర్నరుజనరలు ప్రాధవాధికార వ్యక్తిత్వములను నిలబెట్టుటకు ధైర్యసాహసములతో పనిచేసి వాటికి భంగము కలుగకుండ కాపాడిరి.

౬

౧౯౩౫లో పార్లమెంటువారిచే ఆమోదింపబడిన ఇండియాచట్టము, కార్యనిర్వాహకవర్గమును అంతరింపజేసి కేంద్రమున ఒకవిధమైన ద్వంద్వప్రభుత్వమును (Diarchy) నెలకొల్పుటకు నిశ్చయించెను. 'రిజర్వుడు' విషయములను (Reserved subjects) గవర్నరుజనరలు నూతనముగా నియమితులగు మంత్రులతో నిమిత్తములేకయే పరిపాలించును. ఈవిషయములకు సంబంధించిన వ్యవహారములను నిర్వహించుటకుగాను గవర్నరు జనరలుకు సలహాదారులు (Counsellors) ఉందురు కాబట్టి కార్యసభవారి తరఫున మంత్రులుండెదరని మనము ఆశపడుటకు వీలు లేదు. మంత్రులున్నప్పటికి, కొంతవరకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును (Responsible Government) నెలకొల్పినప్పటికి గవర్నరు జనరలు అధికారము వెనుకటికంటె హెచ్చినది గాని తగ్గలేదు. అతని ప్రత్యేక అధికారములు, ప్రత్యేక బాధ్యతలు, తనే రాజప్రతినిధియై నిర్వహింపవలసిన సార్వభౌముని అధికారములు — అన్నియు కలిసి గవర్నరుజనరలుకు విశేషాధికారమును విస్తారమగు బాధ్యతను ఒసంగినవి.

ఈవిధముగా గవర్నరు జనరలు చరిత్రను సంక్షిప్తముగా విమర్శనతో తెలిసికొన్నపిదప అతడు తన అధికారమును భారతదేశాభివృద్ధి కొరకై ఎంతవరకు వినియోగించుటకవకాశముండునో యూహించుడు.

ఆర్య - ద్రావిడవాదము

ఎస్. శ్రీకంఠశాస్త్రి

ఆధునిక యూరోప్ ఖండము నందు రాజకీయ విప్లవ మారంభమై ఈ సమస్య ప్రపంచమునంతయు ఆందోళనపరచుచు యూదు జనాంగములకు వివిధహింసాజనకమై పరిణమించినది. జర్మనీ, ఇటలీ, హంగెరీ, రుమేనియా, ఆస్ట్రియా, పోలెండు దేశములందు ఆర్యులనబడువారు యూదులను తమ దేశములనుంచి తరుమ గొట్టుచున్నారు. బ్రిటిష్ ఛత్రాధిపత్యమునందు ఈ సమస్య లేకపోలేదు. జియోనిస్ట్ ఉద్యమమునకు బ్రిటిష్ మంత్రిమండలమువారు ప్రోత్సాహమునిచ్చి అరబ్బీయుల దేశమగు పాలిస్టయిన్ మొదలయిన భాగములందు ప్రపంచమునందుండు యూదులందరు వలసలేర్పరుచుకొనుటకు సహాయము చేయుచువచ్చిరి. టెల్-అవీవ్ అను ముఖ్యనగరమును కట్టించిరి. అయితే అరబ్బీయులు ఘోరాందోళనము గావించి మూడు సంవత్సరములనుంచి పోరాడుచున్నారు. ఇప్పుడు బ్రిటిష్ అధికారులు కన్ను తెరచి చూచి అరబ్బీదేశమును రెండు భాగములుగా విభజించు ప్రయత్నమును మానివేసినారు. జర్మనీదేశమునందు హిట్లర్ ఈ జాతివాదము నారంభించి ఆర్యులు జన్మతః ఉత్కృష్టు లనియు, తదితర జనాంగము లన్నియు ఆర్యులకు సేవావృత్తి చేయవలె ననియు, ఆర్యులు తమకులము శుద్ధముగ నుండుటకు తదితర జనాంగములతో సంబంధ బాంధవ్యములు చేయరాదనియు బోధించుచున్నాడు.

ఈజాతివాదము సాంక్రామిక జాడ్యమువలె యూరోప్ ఖండమునందేకాక ఆఫ్రికాఖండమునకు, దక్షిణ అమెరికాఖండమునకు వ్యాపించుచున్నది. ఆ యా ఖండములలో జాత్యభిమానముచే అనేక విధములుగ అన్యాయములు జరుగుచున్నవి. ఈ విషబీజమును మన దేశమునందుకూడ నాటవలెనని కొందరు ఇటీవల ప్రయత్నించుచున్నారు. బ్రాహ్మణద్వేషులగు కొందరు ద్రవిడదేశీయులు ద్రావిడసంస్కృతియే యుత్తమ మనియు, ఆర్యులగు బ్రాహ్మణులు దక్షిణదేశమునకు వలసవచ్చినవారగుటచే వారికి ఏవిధమైన హక్కు-బాధ్యతలు లేవనియు వాదించుట కారంభించినారు.

సంస్కృతి యన్న నేమి? జాతి యన్న నేమి? పశుపక్షి కీటకాదిగా గల జరాయు జాండజ స్వేద జోద్భిజ్జ జంతువులు పరిణామవాదప్రకారము ఉత్తరోత్తర ఉత్తమోత్తమ జాతులుగా ప్రవర్ధిల్లుచు పశుధర్మములైన ఆహార నిద్రా భయకామముల నుత్తరించుటయే సంస్కృతి యనబడును. జాతులు కొన్ని దేహధర్మముల ననుసరించినవి, కొన్ని గుణముల ననుసరించినవి, కొన్ని కర్మముల ననుసరించినవి. చాతుర్వర్ణ్య విధానము శ్రీకృష్ణుడు చెప్పినట్లు గుణకర్మముల ననుసరించియే చేయబడినది. మనుష్యశాస్త్రమునందు (ఆంత్రోపాలజి) 'ప్రైమేట్స్' అను మర్కటమానవాదు లెట్లు జనించినదియు, ప్రపంచమునందు ముఖ్యజాతు లెట్లు పుట్టినవియు నిర్ధరింపబడినది. లెమురాయ్డ్స్, టార్సియాయ్డ్స్, అమెరికాఖండ మర్కటములు, ఏషియా ఖండ మర్కటములు, ఆంత్రోపాయ్డ్ వానరులు, మనుష్యజాతులు క్రమముగా జనించి మానవశాఖాభేదము లేర్పాటైనవి.

భూ భాగములను వివరముగ పరిశీలించినచో శ్వేతజాతులు యూరోప్ పశ్చిమ ఆసియాభాగములందును, పీతజనులు పూర్వ ఆసియాఖండము నందును, తామ్రవర్ణజాతులు అమెరికాఖండమునందును, కృష్ణవర్ణము వారు ఆఫ్రికాఖండమునందును స్థూలముగ గనబడుచుందురు. అయితే ఎన్నివేల సంవత్సరములనుంచియో ఆహారముకొరకును శీతోష్ణబాధలను తప్పించుకొనుటకును అన్ని జనాంగములు వేర్వేరు ప్రాంతములకు వలసపోయి యుండుటచే నేడు శుద్ధజాతియనునది లేదు. వర్ణసంకరము ఇదివరకే ఎంతో జరిగిపోయినది.

మనసులో జ్ఞాపకము ఉంచండి
కలరు, ఆఫ్‌టోన్, లయిన్
ఇంక పలవిధములైన బ్లాకులును
తయారు చేయు కంపెని,
M.C.A & Co
14, JONES St.,
ఇదియే కంపెని
ఎం. సి. అప్పాసామి శెట్టి అండు కంపెని
M.C.A.&Co. For Colour Half-tone & Line Blocks
MANNADY
MADRAS
ఎం. సి. అప్పాసామి శెట్టి అండు కంపెని
14, జోన్స్ వీధి
మన్నడి మద్రాసు

జండు బాలామృతము

క్షీణించి అనారోగ్యవంతులుగా నుండు బిడ్డలకిది యమృతమువంటిది.

వారి ఆకలిని వృద్ధిపరచి ఆరోగ్యము నిచ్చును.

పిల్లలకు దంతములు మొలుచునప్పుడు కలుగు నొప్పులను పోగొట్టును.

కాళ్లుచేతులు శుష్కించి కడుపు పెద్దదిగానున్న బిడ్డలకిది దివ్యౌషధము.

జీర్ణించిన జలుబు, దగ్గు మొదలగువాటినికూడ హరించును.

బుడ్డి ఒకటికి రూ. **0-10-0**

మీ పట్టణమునందలి జండూ కవ్ ఏజంట్లవద్ద దొరుకును.

బెజవాడ: చంద్రమౌళీశ్వర్ అండు కో.	ఒంగోలు, తాతా జాలయ్య శ్రేష్ఠి.	విశాఖపట్నం: వీలం అండు కో.
మచిలీపట్నం: కె. వి. దూబేశ్వ రావు.	గుంటూరు: మెడికల్ & ఆప్టికల్ ఎంపోరియము.	జగ్గన్నపేట: గ్రాండ్ మెడికల్ స్టోర్సు,
నెల్లూరు: ఆర్యన్ ఫార్మసీ		నంద్యాల: రాజ పెద్దసుబ్బారాయుడుశెట్టి
తెనాలి: శ్రీకృష్ణ ఫార్మసీ స్టోర్సు.	పెద్దాపురము: శేఖ మెడికల్ స్టోర్సు.	రాజమండ్రి: ఈశ్వర్ దాస్ అండు కో.

శేవిరొండల రాజధాని ఏజంట్లవద్ద దొరుకును.

డామోదర్ అండు కో., 78, వైనాబజారు, మదరాసు.

టి. సి. ఎన్. గోల్డన్ మెటల్ నగలే

స్త్రీల కన్నివిధాల అలంకారానికి తగినవి

2 సంగులు గ్యారంటీ: కాంతిలోను, వన్నెలోను,
బంగారుగాజుల కేమాత్రము తీసిపోవు. నలుపెక్కవు

పెద్దసైజు గాజులు 2 ఇంచి మొదలు సైజుకింది
జత 1-కి రూ 3-0-0

మధ్యమసైజు 1¾ ఇంచి మొదలు 2 ఇంచిలకు
లోగా జత 1-కి రూ 2-8-0

చేతిసైజు 1¾ ఇంచికి లోబడినవి
జత 1-కి రూ 2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు 1 జత మొదలు 6 జతలవరకు
రూ 0-8-0

మా పక్కని బొమ్మలక్కాటలాగు ఉచితము గాజులకు ఆర్డరుచేయువారు తాము ధరించుచున్న గాజులలో చుట్టుకొలతను పిరాగ్ మార్కు చేసి పంపవలయును, లేక అడ్డుకొలత పంపవలయును.

N. B:—మీరు వ్రాయు ఆర్డరుజాబులయందు ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరాదిసంచిక పేరు నుదహరించిన మానగలమీద రూపాయకు 1 అణావంతున తగ్గించబడును.

టి. సి. నాగలింగప్ప అండు కో.,

నెం. 280, వాల్ టాక్సురోడ్, పార్కు టవున్ పోస్టు, మదరాసు.

గ్యారంటీమందు

కుష్టము - తెల్లపొడలకు

కుష్టము, తెల్ల పొడలు మున్నగు చర్మవ్యాధులచే బాధపడుచు ఎన్నిమందులను వాడినను ఎన్ని ఇంజక్షనులను తీసుకొన్నను నయముకాక నిరాశచెందినవారికి లెప్పర్ స్పెషలిస్టు పండిత రాంప్రణ్ కవిరాజగారి మందు అమోఘముగా నుపయోగించినది. ఈ తైల ప్రత్యేకతలను ఆంగ్లమున వ్రాసిపంపుడు. ఉచితముగా పంపు గ్రంథములకుగూడ దరఖాస్తులనుపంపుడు.

ఉచిత సచిత్ర గ్రంథము

"బాధపడువారికి మార్గదర్శిని"

లెంపినవవార్ప ఇప్పుడే వెలువడినది

ఈ నూతనమార్పులో వ్యాధిలక్షణములు, ఉత్పత్తి, నివారణమున్నగు వివరములు గలవు. నవగ్రహముల కోపము కలుగకుండా తప్పించు కొను సాధనమందు నూచింపబడినది. శాశ్వత యౌవనమును కలుగజేయు రహస్యము లిందుగలవు. కుష్టము, తెల్ల పొడలు, వివిధ చర్మవ్యాధులు, నపుంసకత్వము, అజీర్ణవ్యాధి, స్త్రీల వ్యాధులకు చికిత్సావిధానము ఇందుగలదు. గ్రంథముచితముగా పంపబడును.

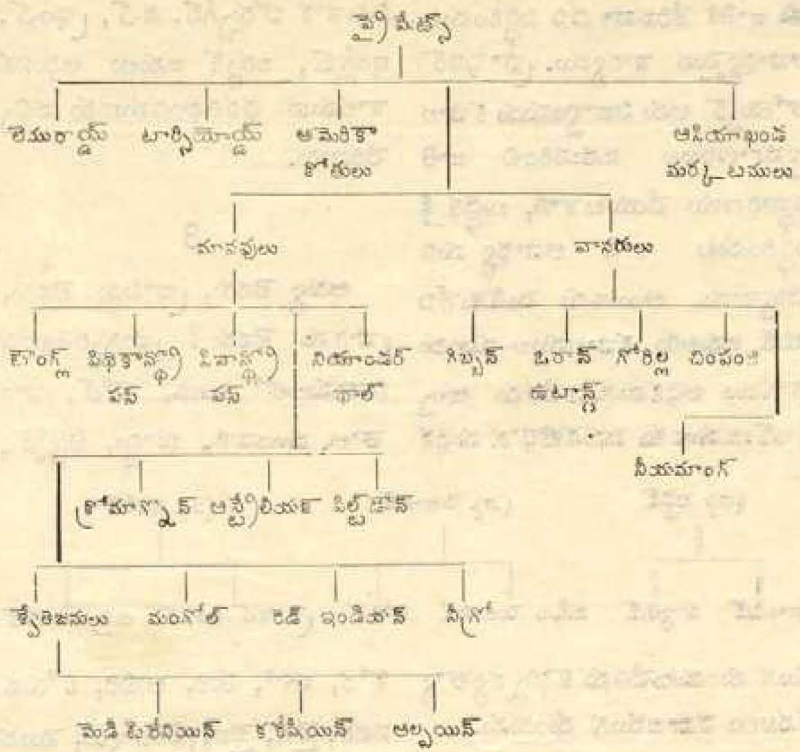
Address:—

HOWRAH KUSTHA-KUTIR.

No. 1 Madhab Ghose Lane, Khurut - Dharmatola, Howrah

Branch:—40, Harrison Road, Calcutta.

ఇట్లు జలచర భూచర ఖేచర జంతువులందు అనేక భేదములు గల్గినవి.

బృహద్విష్ణు పురాణమునందు,

స్థావరం వింశతే ర్లక్షం
జలజం నవలక్షకమ్।
కూర్మాశ్చ నవలక్షంచ
దశలక్షంచ పక్షిణః।
త్రింశల్లక్షం పశూనాం చ
చతుర్లక్షం తు వానరాః।
తతో మనుష్యతాం ప్రాప్య
తతః కర్మాణి సాధయేత్॥

స్థావర జాతులు ౨౦ లక్షలు, జలచరములు ౯ లక్షలు, స్థలజలోభయచరములు ౯ లక్షలు, ఖగములు ౧౦ లక్షలు, పశుజాతులు 30 లక్షలు, వానర జాతులు ౪ లక్షలు, అనంతరము అత్యుత్తమమైన మోక్షమును సంపాదింపగలిగిన మనుష్యజాతులు సృష్టింపబడినవి. ఈ విధానమే దశావతారములగు మత్స్య (జలచర), కూర్మ (స్థలజలచర), వరాహ (వనచర - ఏనుగ, గేండామృగమువగైరా), నారసింహ (అర్థపశు, అర్థమనుష్య), వామన ('పిగ్మి' జనాంగములు), దశరథరామ, బలరామ, పరశురామ, కృష్ణ, బుద్ధ, కల్కి యనుటయందు సూచింపబడియున్నదని యూహింపవచ్చును.

ఇది యెట్లుండినను మనుష్యశాస్త్ర ప్రకారము ప్రపంచమునందు మూడు ముఖ్యజనాంగము లున్నవి:

(౧) ఊర్ణకేశములు, కృష్ణత్వక్కు, విస్తృతనాసికములు, లంబకపాలములు గలవారు ఆఫ్రికా ఓషియానియాభాగములందు,

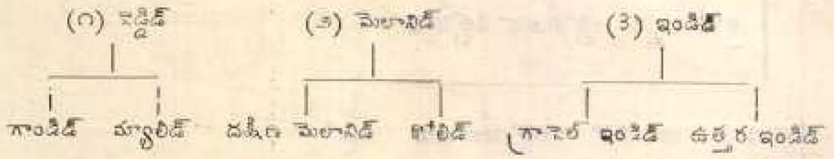
(౨) కృష్ణవర్ణ కేశములు, శ్వేత త్వక్కు, దీర్ఘనాసికలు, వృత్త నేత్రములు గలవారు,

(3) మంగోలాయ్డ్ జనులు విస్తృత కపాలములను, ధనురాకార నేత్రములను, పీతవర్ణ చర్మములను గలవారు చీనా జపాన్ కొరియా ఇత్యాది దేశములందు.

౨

ప్రపంచమున ప్రథమ సంస్కృతికి మూలకారణమయినవారు ఆర్యులా అనార్యులా? శ్వేత జనాంగమునందు రెండుతెగ లున్నవి. నార్డిక్ వంగడమువారు దీర్ఘదేహులు, నీల వర్ణములగు కన్నులు గలవారు, తామ్రవర్ణ కేశములుగలవారు. మెడిటరేనియన్ జనులు మధ్యపరిణామ దేహులు, కృష్ణకేశములను, వృత్త నేత్రగోళములను, తామ్రవర్ణచర్మము గలవారు. చారిత్రక యుగమునకు పూర్వము మానవసంస్కృతికి పునాదివేసిన క్రొమాగ్నన్, గ్రిమాల్డి, ప్రెడ్మోస్ట్, కూంబ్ షాపెల్ జనులు ఈ మెడిటరేనియన్ వంగడమునకు చేరినవారు. వీరే ప్రాచీన సుమేరియన్, ఈజిప్ట్ సంస్కృతులకు కారణభూతులు. వీరే మనహిందూదేశ పూర్వ సంస్కృతియగు హరప్పా, మొహెంజొదారో సంస్కృతులకు కారకు లని కొందరు వాదించుచున్నారు. వీరే అధునిక యూరోప్ జనాంగములకు మూలపురుషులు. కాలక్రమముగా ఇతర జనాంగముల వారికి వీరితో దేహసంబంధము గలిగి వారు సంకరజాతులవారైరి. యూహూదులుకూడ ఈ వంగడమునకు చేరి

వారే. నార్డిక్ సంగడమువారు ప్రపంచమునందు ఏ సంస్కృతికైనను మూలపురుషులు గారు. విస్తృతకపాలములుగల శ్వేతజాతులు ఆల్పైన్ ఇరానియన్, ఆర్మినాయిడ్స్, దినారిక్ అనుసంగడములుగ విభజింపబడినారు. యూరోప్ ఖండములో శుద్ధజాతులు లేనేలేవు. ఇండో - ఇరానియన్, ఇండో - జర్మన్, ఇండో - యూరోపియన్ ఇత్యాది నామములచే వ్యవహరింపబడు జనాంగములందు భాషాసామ్య మున్నదే కాని జాతిసామ్యము లేదు. జర్మనీ జనులు ఇంగ్లిష్ జనులు ఒక్కరేనా? ఈ ఇద్దరికి రక్తసంబంధము అత్యల్పము. గత యుద్ధకాలమునందు జర్మనులు తామే శుద్ధనార్డిక్ - ఆర్యజనులమనియు, ఇంగ్లీషువారు ధనాశచే సంకరజాతులవారయిరనియు నమ్ముచుండిరి. నార్డిక్ జనులు శీతవలయమునందు సముద్రపరిసర ప్రాంతములం దుండినవారు. వీరు పర్వత ప్రాంతీయులగు ఆల్పయిన్ జాతితో సంబంధములు చేసిరి. జర్మన్ జనులు ప్రాయశః ఆల్పయిన్ జనాంగము వారు. ఇంగ్లండులో ప్రాక్ - శిలాయుగమునందు మెడిటరేనియన్ జను లుండిరి. అనంతరము ఆల్పయిన్ జనులు ఇంగ్లండుకు వలస వచ్చిరి. కాలక్రమముగ బెల్జి, డేన్, ఆంగ్లో - సాక్సన్, నార్మన్, గైల్ జనులు వచ్చిచేరిరి. ఇట్లు ఆధునిక ఇంగ్లీషుజనులు జర్మనులు సంకరజాతులే కాని శుద్ధజాతులు కారు. ఈ జాతిసాంకర్యము యూరోపునందేగాక అన్ని దేశములయందును కలదు. దానిచే స్థూలముగా జనాంగములను జాతులుగా విభజింపవచ్చునే గాని, ఒక్క వ్యక్తిని దీసికొని వీడు ఈ జాతికి జేరినవాడని నిర్ధరించుట అసాధ్యమైన కార్యము. ప్రొఫెసర్ లోమ్బ్యర్ అను విద్వాంసుడు కపాలప్రమాణముల ననుసరించి జాతినిర్ధారణము చేయుటకాని, బుద్ధిశక్తి నిర్ధరించుట కాని అసాధ్య మని చెప్పినాడు. అయినను మెడిటరేనియన్ జనులకు కపాలముల ముందుభాగము అధికమగుటచేతను ఆల్పయిన్జనమునకు వెనుకటిభాగ మధికముగ నుండుటచేతను కొన్ని వ్యత్యాసములు సహజముగ నుండును.

ఇండియా దేశమునందు నిట్లే అనేకజనాంగము లున్నవి. రిస్లేపండితుడు భరతఖండమునందు ఆర్యులు ఆర్యద్రావిడులు, ఆల్పయిన్, మంగోలాయిడ్స్, ముండ-మాన్ఖ్మేర్, శుద్ధద్రావిడ, ప్రాగ్ద్రావిడజాతు లున్నవని నిర్ధరించియుండెను. బేరన్ వాన్ ఐక్స్టెట్ అను జర్మన్ పండితుడు భరతఖండజనులను ఈ రీతిగా విభాగించినాడు.

మొదట నీగ్రో జాతీయులగు మ్యాలిడ్ - మెలానిడ్ జాతు లుండినవి. అనంతరము ఉత్తరదేశమునుంచి గాండిడ్ జనులు వచ్చిరి. వీరితో ఇండిడ్ జనులు సంబంధములు చేసిరి. ఈ జాతులేకాక పెలియో-మంగోలాయిడ్స్, తురానిడ్, ఓరియంటలిడ్ మాన్ఖ్మేర్, హూణ, తుర్కి, మహమ్మదీయులు వచ్చి కలసిపోయిరి. వీరుకాక పోర్చుగీస్, డచ్, ఫ్రెంచ్, ఇంగ్లీష్, జర్మన్ జనులు ఆధునికకాలమున భరతఖండమునకు వచ్చి చేరినారు.

3

ఆర్యు లెవరు, ద్రావిడు లెవరు, ప్రాగ్జను లెవరు? ప్రాగ్భరతఖండనివాసులలో ముండ, కోల్, సాంతాల, ముండారి, భూమ్జి, బిర్హోర్, కోద, హో, తురి, అసురి, కోరువ సవర, బైగ, ఖైన, భింజ్వార్, మొదలగుజాతులు చేరియున్నారు. వీరిభాష ఆస్ట్రో - ఏషియాటిక్ సంగడమునకు చేరినది. ద్రావిడజనాంగములో ఒరవన్, గాండ్, కంధ్, కురుభ్, భారియ, హాల్బ, తోద, హాలీపైక, కురుబ, కురుంబ, ఇరుళ, బంజార, లంబాణీ, డోంబ, శెట్టి, మాదిగ, నాగజాతులు చేరినవి. వీరిభాష ప్రాగ్ద్రావిడభాష. థర్స్టన్ పండితుడును, ఐక్స్టెట్ పండితుడును శుద్ధ ఆర్యజను లనగా నంబూదిరి, కనూజియ, ఆంధ్రబ్రాహ్మణులే అని నిర్ధరించినారు. తమిళబ్రాహ్మణులందు అనార్య సంబంధము, మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణులందు తురానియన్ సిథియన్ సాంకర్యము గలదు.

పరానరి సెఫాలిక్ ఇండెక్స్		
తమిళబ్రాహ్మణులు	...	౭౪.౨
పట్టల్ ,,	...	౭౪.౫
మహారాష్ట్రదేశస్థ	...	౭౭.౦
మాధ్వులు	...	౭౮.౦
కర్ణాటక స్మార్తులు	...	౭౮.౦

ఇట్లు బ్రాహ్మణులలోకూడ శుద్ధజాతి లేనప్పుడు ఆర్యు డెవడో, అనార్యు డెవడో నిర్ధరించుటకు సాధనములు మొదలేలేవు. ఇంతేగాక ఆర్యద్రావిడభేదమును భాషాపరముగను, సంస్కృతిభేదపరముగను సాధించుటకు వీలు లేదు. ఆర్యసంస్కృతికిని, ద్రావిడ సంస్కృతికిని గల భేదమును కొంద రిట్లు చెప్పుచున్నారు.

౧. ఆర్యులు స్త్రీకి స్వాతంత్ర్య మీయలేదు; ద్రావిడులలో స్వాతంత్ర్యము హెచ్చు.

౨. ఆర్యులు బాల్య వివాహమును, ద్రావిడులు ప్రౌఢావివాహములను చేయుదురు.

౩. ఆర్యులు బ్రహ్మచర్య నియమము ననుసరింతురు; ద్రావిడులలో ఈ కట్టు లేదు.

౪. ఆర్యులలో దాంపత్య విచ్ఛేదము లేదు. ద్రావిడులలో నుండును.

౫. ఆర్యులలో వితంతూద్వాహము లేదు. ద్రావిడులలో గలదు.

౬. ఆర్యులలో వరదక్షిణాపద్ధతియు, ద్రావిడులలో కన్యాశుల్కపద్ధతియు గలదు.

౭. ఆర్యులు శాకాహారులు; ద్రావిడులు మాంసభోజనులు.

౮. ఆర్యులలో ప్రాణిహింసాపూర్వక యజ్ఞములు లేవు. ద్రావిడులలో పశువులను గ్రామదేవతలకు బలిపెట్టుదురు.

౯. ఆర్యులు విగ్రహారాధకులు; ద్రావిడులు విగ్రహపూజ చేయరు.

౧౦. ఆర్యులు పురుష దేవతలను, ద్రావిడులు మాతృదేవతలను పూజింతురు.

౧౧. ఆర్యులలో తండ్రికి, ద్రావిడులలో తల్లికి ప్రాధాన్యము.

౧౨. ఆర్యులలో పురోహితులావశ్యకము, ద్రావిడులలో లేదు.

౧౩. ఆర్యులు చాతుర్వర్ణ్యనియమబద్ధులు, ద్రావిడులు కారు.

౧౪. ఆర్యులు శ్రాద్ధములు పెట్టెదరు, ద్రావిడులు పెట్టరు.

౧౫. ఆర్యులందు శవదహనము, ద్రావిడులలో ఖననము గలదు.

౧౬. ఆర్యులు అగ్నిపూజకులు. ద్రావిడులు అనగ్నిసంస్కారములు చేయుదురు.

౧౭. ఆర్యులు అనేక దేవతా పూజకులు. ద్రావిడులు ఏక దేవతా ప్రాధాన్యవాదులు.

౧౮. ఆర్యులు వేదములను, ద్రావిడులు ఆగమములను తాంత్రికాచారములను అనుసరింతురు.

౧౯. ఆర్యులు జ్ఞానకర్మమార్గములను, ద్రావిడులు భక్తిమార్గము ననుసరింతురు.

౨౦. ఆర్యులు పంచకచ్ఛ ఉపవీతి ప్రాచీనావీతి నివీతి ఉత్తరీయములను రవికెలను ధరింతురు. ద్రావిడులు ధరింపరు. ... ఇత్యాది.

ఇ వన్నియు పండితంమన్యులచే కల్పితములైన యూహలే యగుటచే ఉపేక్షణీయములు. కొందరు శివుడు అనార్యదేవుడనియు, లింగపూజ తాంత్రికమనియు, మరికొందరు కృష్ణుడు రాముడు నల్లవారగుటచే అనార్య దేవత లనియు పిచ్చిపిచ్చిగా వాదములు చేయుచున్నారు. శివుడు తెల్లవాడు, బలరాముడు లక్ష్మణుడు తెల్లవారు-వీ రార్యు లెందుకుకారు? కాళి అనార్యదేవత, గౌరి,ఆర్య దేవతయా ?

పార్జితర్ పండితుడు పురాణములను విమర్శించి ఇంకొక వాదము నారంభించెను. బ్రాహ్మణులు ఆర్యులు కారు. క్షత్రియులే ఆర్యులు. విష్ణ్వవతారములలో ముఖ్యమైనవి క్షత్రియజాతికి చెందినవే యగుటచేతను, బ్రాహ్మణఋషులు పంచాగ్నివిద్య మొదలగు వేదవిద్యలను క్షత్రియుల నుండి నేర్చికొనుటచేతను, క్షత్రియులే ఉత్తములు. పురాణములలో వంశానుచరితమును పరిశీలించి చూచితిమేని చంద్రవంశీయులగు ఐలసంతతివారు శుద్ధ ఆర్యులు. సౌద్యుమ్న వంశమువారు ముండ - మాన్ ఖ్మేర్ జాతిలోనివారు. సూర్యవంశీయులగు మానవులు ద్రావిడు లని నిర్ధరింపవచ్చును. వ్యాడెల్ మహాశయుడు ఈజిప్ట్ సుమేరియన్ జనులు ఆర్యులనియు, వారే హిందూదేశమునకు వచ్చి సింధుసంస్కృతికి కారకులయిరనియు చెప్పుచున్నాడు.

16

డాక్టర్ ప్రాణనాథులు బ్రాహ్మణులు ఈజిప్టు దేశమునుండి వచ్చిన ఆర్యు లనియు, ఋగ్వేదము ఈజిప్టు దేశము లో పుట్టినదనియు అభిప్రాయపడు చున్నారు.

సింధుసంస్కృతి ఆర్యులదా, అనార్యులదా? ఆర్యసంస్కృతియని వ్యాడెల్, ప్రాణనాథులును, ఈవ్యాస లేఖకులును అభిప్రాయ పడుచు న్నారు. అయితే డాక్టర్ మార్షల్, హీరాస్ మొదలగువారు అది ద్రావిడ సంస్కృతి యనియు, వారిలిపి, భాష ప్రాగ్ద్రావిడ మనియు వాదము నారంభించినారు. హారప్ప, మొహెంజోదారో నివేశనములందు దొరకిన అస్థులను పరిశీలించితిమేని అచ్చట ఆల్పయిన్, మంగోలాయ్డ్, ఆర్మినాయ్డ్, మెడిటరేనియన్ జనాం గములవారందరు నుండిరని చెప్ప వలెను. సింధుజనులభాష ఈజాతికి చేరిన దని దృఢముగా చెప్పుటకు సాధ్యముకాదు. శుద్ధ సంస్కృతమని ప్రాణనాథ్, సుమేరియన్ భాషయని వ్యాడెల్, ద్రావిడ భాషయని హీ రాస్, చీనాభాషయని మరి కొందరు వాదించుచుండుటచే సింధుసంస్కృతి ద్రావిడసంస్కృతియే యని చెప్పుట సాహసము. ఆర్యులు హిందూదేశీ యులే. పాశ్చాత్య ప్రాంతములనుండి వలసవచ్చినవారని యూహించుటకు బలమైన యాధారములు లేవు. కనుక ద్రావిడసంస్కృతి ఆర్యసం స్కృతి కుత్కృష్టము, ద్రావిడులే స్వదేశీయులు, ఆర్యులు పరదేశీ యులు అనువాదము నిరాధార మయినది.

ఆర్యభాష వేరు, ద్రావిడభాష వేరు అను వాదమును కాల్డ్వెల్ పండి తుడు ముందరికి తెచ్చెను. పంచ గౌడభాషలు సంస్కృతజన్యము లనియు, పంచ ద్రావిడభాషలు ఆదిమ ఆస్ట్రో - ఏషియాటిక్, లేక, ఆది ద్రావిడ భాషాజన్యము లనియు భాషాశాస్త్రజ్ఞులు కొందరు చెప్పు దురు. ద్రావిడభాషలందు తమిళు, మలయాళం, తుళు, కొడగు, తోద కోత, కన్నడ, హురుఖ్, మల్తో, కొంది, కోలామీ, తెలుగు, బ్రాహ్వి భాషలుచేరియున్నవి. ఇవియన్నియు దార్దిక్ భాషాజన్యములనియు, పిశాచ జనులభాషలనియు డాక్టర్ చిలుకూరి నారాయణరావుగారును, టేకుమళ్ళ రాజగోపాలరావుగారును వాదించు చున్నారు. గ్రియర్‌సన్‌గారు పాలీ భాషావిశేషమే పైశాచి యనిరి. డాక్టర్ నారాయణరావుగారు పిశాచ జనులు సింధుప్రాంతమున నుండి రనియు, వీరు పూర్వదేశములగు నేపాళ, మగధ, గౌడ దేశములకు పోయి ఆయాభాషలకు మూల పురుషు లయి రనియు, వీరే దక్షిణ దేశములకు వచ్చి ద్రావిడభాషా విష్కారమునకు కారణభూతు లై రనియు అభిప్రాయపడుచున్నారు. పైశాచి - దార్దిక్ భాషలు వేదభాష లగుటచే వేదభాషయే ద్రావిడభాష లకును మూలము. ఇట్లు భరతఖండ మునందు భాష లన్నియు ఒక్క వేదభాషాజన్య మనియే చెప్పవలెను. ద్రావిడులకును సుమేరియన్, బ్యాబి లోనియన్ జనులకును సంబంధము లే దని ఖండితముగ చెప్పవచ్చును. జైనులుకూడ ఆంధ్ర ద్రవిడ కర్ణాట భాష లన్నియు సంస్కృతభాషా జన్యము లనియే నమ్ముదురు. కర్ణా టక శబ్దానుశాసనమునందు భట్టా కలంకుడు ఇట్లు చెప్పియున్నాడు:

" అనేక దుఃఖ దావస్కంధానుబంధ సంసార ఘోరాటవీ పర్యటన పరిక్షేప చేక్షీయమాణ వరాకోద్ధరణ పరిణతాంతఃకరణ స్వభావ భావిత దృష్ట సమస్త దృష్ట్యదృష్ట్యాది భావనా సంభావిత తీర్థకరపుణ్య ప్రభావావిర్భావిత శ్రావ్య దివ్య సర్వవాణీ సమస్తాః కర్ణాట కాన్ధ్ర మగధ ద్రవిళ మాళవాది నానాజన పదాః దైవ దేవ మనుష్యాది జాతివిశేషాశ్చ నానాత్వం ప్రాప్తాః,......నను ఏకస్యా ఏవ భగవద్వాణ్యా నానాభాషాత్మకత్వం కథ ముపపద్యతే ఇతిచేత్, దివ్యధ్వనే రచిన్త్య మహిమా స్వభావః, యథా ప్రావృట్కాలే వర్షస్థలాత్ పతిత మాంతరిక్షం జల మేక మ వ్యక్తరసమపి లవణకృష్ణోషరాది క్షేత్రగతం సత్ తదేవ లవణ మధుర కషాయ రసభేద భిన్నం నానాత్మక మనుభూయతే ... తథా భగవద్భాషాపి సర్వోత్పత్తిసమయే సముద్ర ఘోషవత్ అవ్యక్తైకభాషారూపాపి తత్త చ్ఛ్రోతృదేశం ప్రాప్తా సతీ తత్తద్భాషా త్మనాపరిణమతి, విచిత్రశక్తిత్వాత్"

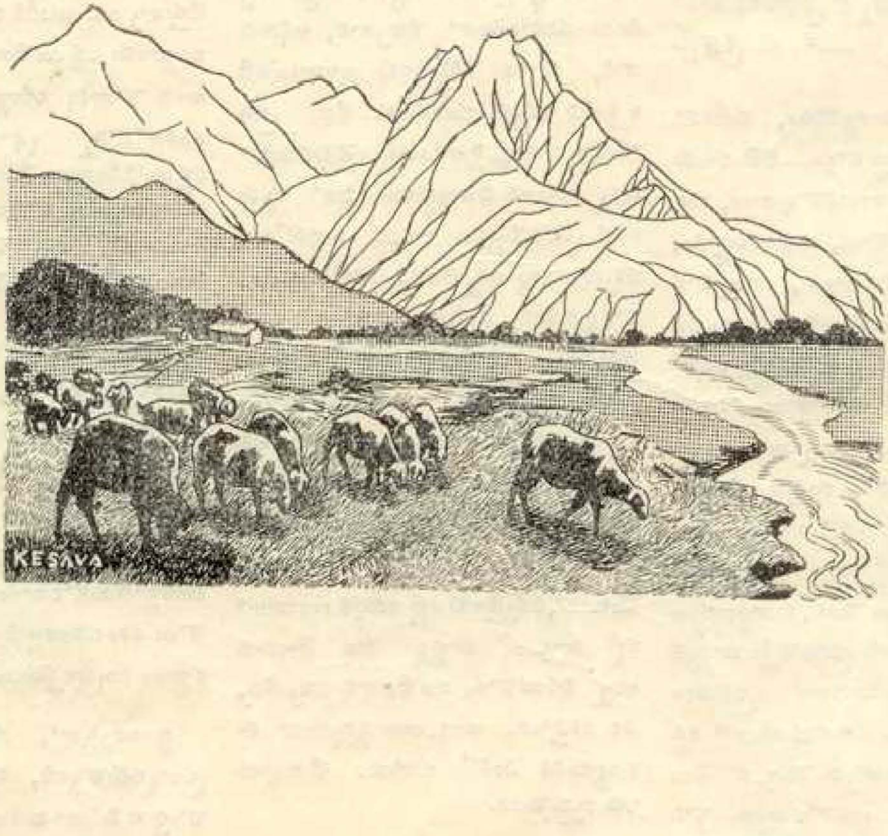
హైందవులందును సూక్ష్మమైన అవ్యక్తమైన సచ్చిదానంద స్వరూప మైనవాక్కు పరా పశ్యంతీ మధ్యమా వైఖరీ విధానముగా వ్యక్త మగు నని నమ్మిక గలదు.

సూక్ష్మా హాగనపాయినీ పరచిదా
నందాత్మికా యా పరా
యా పశ్యం త్యపి బర్హిణో౽డరసవ
ద్వర్ణా న్స్వభావాన్ బిభ్రతీ,

పంజల్పాత్మికతేయా వికల్పశిబలా
యా మన్యమా తా బహి।
విద్యాతీర్థమునే క్రి రూపణవిధా
క్యావేప్రపనకైవ్యశురీ॥

ఈవిధముగా నే దృష్టినుంచి విమర్శించినను ద్రావిడవాదము నిల్చుట లేదు. బ్రాహ్మణ ద్వేషజన్య మైన ఈ ద్రావిడవాదము పామరజన మనోరంజనార్థమే పుట్టినది. రాజకీయవిషయములయందు ఈవిధమైన విప్లవము తెచ్చిపెట్టి స్వార్థపరు లైన వారు హిందీభాషకును, సంస్కృతమునకును విరుద్ధముగా వాదించుచు, జనులను ముగ్ధులుగ చేయుచున్నారు. హిందూసంస్కృతిలో జాతిద్వేషముల కవకాశము లేదని వీరికి తెలియదు. సనాతన సంప్రదాయమందు సకలవర్ణాశ్రమజాతి మతముల సామరస్యము సిద్ధమైనది. ఈసిద్ధాంతమే శివకేశవాభేదరూపమగు హరిహరేశ్వరునియందు దృష్టాంతీకరింపబడి యున్నదని తెలిపి విరమించుచున్నాను.

మారమణ ముమారమణం
ఫణితల్పం ఫణాధరాకల్పమ్,
మురమథనం పురమథనం
వందేశ గౌరీరమణ బాణారిమ్॥

యువజనులు ఎవరు ఏవృత్తికి అర్హులో నిర్ణయించడం ఎట్లా?

కొవెర్లకోట సత్యనారాయణమూర్తి

"చివరకు ఇంగ్లాండును గురించి మనం ఆలోచించవలసినసంగతి "ఆ దేశపు ఎగుమతులూ దిగుమతులూ ఏ విధంగా వున్నాయి?" అని కాదు; "అచ్చట ఏడాది కెన్ని నౌకలు తయారవుతున్నాయి?" అని కాదు; "ప్రతియేడూ ఆ దేశంలోవున్న గనులలో నుంచి ఎన్ని టన్నుల రాక్షసి బొగ్గును తవ్వి ఎత్తుతున్నారు?" అని కాదు:

"ఇంగ్లీషుప్రజ ఏ విధంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది?" అన్నదే ప్రధానవిషయం"

—కే. బి. క్రీస్లీ.

పల్లెటూళ్ల సామాన్యజీవితం, కుటీరపరిశ్రమలు, కుటుంబకట్టుబాట్లు—వీటి పలుకుబడి క్షీణించి, పట్నవాసపుకాపురాలు, మరపరిశ్రమలు, విదేశవర్తకాలు, ఆధునికవిజ్ఞానం, సైన్సు, ప్రయాణసౌకర్యాలు, వార్తాసౌకర్యాలు అపారంగా అభివృద్ధిచెందుతున్నాయి గాని వాటితోబాటు వ్యక్తియొక్క జీవనోపాధికీ, సౌభాగ్యానికీ అవకాశాలు హెచ్చడానికి బదులు క్షీణిస్తున్నాయి. పశ్చిమరాష్ట్రాలలో చాలాచోట్ల వ్యక్తుల అభివృద్ధికీ సంఘఅభివృద్ధికీ కావలసిన ఏర్పాట్లను ప్రభుత్వమే చేయవలసివస్తోంది. ఇంతెందుకు? దేశంలోవున్న బిడ్డలను పెంచి, విద్యాబుద్ధులు చెప్పి, తగినవృత్తులలో ప్రవేశపెట్టే బాధ్యత కూడా తలిదండ్రులమీదగాక ప్రభుత్వం మీదనే పడుతోంది. "ఆవిషయంలో తల్లిదండ్రులకన్న ప్రభుత్వానికెక్కువ తెలుసునా?" అని మనం అనుకోవచ్చును. కాని ఇప్పటి క్లిష్టపరిస్థితులలో తలిదండ్రులు బొత్తిగా నిస్సహాయులైపోతున్నారు. ప్రతిదేశంలోను ఆర్థికపరిస్థితులు ఏరోజుకారోజు మారిపోతున్నాయి. యుద్ధప్రయత్నాలు, జాతీయభావాలు, సైన్సు పరిశోధనలు, ఫాషన్లు, వార్తాప్రయాణ సౌకర్యాలు—ఇవి అభివృద్ధియైనకొద్దీ, వృత్తివ్యాపారాలు కూడా మారిపోతున్నాయి. పాతవృత్తులు పోయి కొత్తవి ఏర్పడుతున్నాయి.—ఈ ప్రవాహం వడికి వ్యక్తులు ఆగలేక వెనకబడిపోతున్నారు. ప్రతిదేశంలోను దుర్భరమైన నిరుద్యోగ సమస్య యేర్పడింది. పనిపాటులలో నేర్పుగాని, అభిరుచిగాని, నూతన పరిస్థితులకు అలవాటుపడే శక్తిగాని ఇప్పటి యువకులకు లేవు. ప్రతియేడూ స్కూళ్లలోనుంచి బైటపడుతూవున్న లక్షలాది విద్యార్థులను ఏదో వృత్తులలో ప్రవేశపెట్టడం అవసరమవుతోంది. పశ్చిమరాజ్యాలన్నిటిలోను ప్రభుత్వం యీ కార్యక్రమాన్ని విరివిగా సాగిస్తోంది. ప్రతిదేశంలోను ప్రభుత్వసహాయంతో ఎంప్లాయిమెంటు సంస్థలు వెలిశాయి. వాటిద్వారా వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం బాగా అభివృద్ధి చెందుతోంది. ఈ మధ్యనే స్కూళ్లు కూడా ఈ వుద్యమానికి సహాయంచేయడం ప్రారంభించాయి. అదివరకు, 'వృత్తు'లంటే యేమిటో, ఏవృత్తులకు ఎట్టి సమర్థత లుండాలో వట్టి స్కూలు మాస్టర్లకేమి తెలుసును అన్న నిరసనభావం వుండేదిగాని ఇప్పుడిప్పుడది నశిస్తోంది. స్కూలుమాస్టర్లుకూడా ఈ వుద్యమానికి ఎంతో సహాయం చేయగలరు అని స్పష్టమైంది.

నేడు ప్రతిదేశంలోను జాతీయ అభిమానాలు, అంతర్జాతీయ స్పర్ధలు, విరోధాలు, ప్రబలంగా వున్నాయి. వాటితోబాటు నిరుద్యోగసమస్య, వృత్తి నిరూపణ ఉద్యమం కూడా అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి.

ఏవిధంగా? ఇంగ్లాండు, జర్మనీ, ఇటలీ, స్విట్జర్లాండు దేశాలకు కావలసిన ఆహారపదార్థాలు ఆ దేశాలలో ఉత్పత్తికావటం లేదు; హాలండు, డెన్మార్కు, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలు ఆహారపదార్థాలను తమ అవసరాలకు మించి అపారంగా ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి. ఇటలీకి రాక్షసిబొగ్గు కావాలి; ఇంగ్లాండు సప్లయిచేయగలదు. ఇంగ్లాండుకు నూనె కావాలి; రష్యా సప్లయిచేయగలదు. మిగిలినవాన్ని ఫ్రాంసు జర్మనీదేశాలు సప్లయిచేసేటట్టయితే, ఉత్పత్తియైన సరకులను రష్యాదేశం కొనేమాటవుంటే, స్విట్జరులాండుదేశం అన్నిరకాలైన యంత్రాలను తయారు చేయగలదు. కాని, సాధ్యమా?

అంతర్జాతీయవర్తకవ్యాపారాలకు వుండే ఆటంకాలను రద్దుచేసి, జాతిమతభాషాసైన్యాలను రూపుమాపి, ప్రతిదేశంలోను ప్రజల జీవనప్రమాణాన్ని హెచ్చించగలిగితే లోకాన్ని ఇప్పుడు కలవరపెడుతూవున్న యీ చిక్కులు, సమస్యలు ఉండనే వుండవు. అంతర్జాతీయగౌరవాలు, మర్యాదలు, నమ్మకాలు నశించడంవల్లనే ప్రతిదేశానికీ యీ కష్టాలు సంప్రాప్తమయినాయి.

స్థూలదృష్టిలో, నేటి పశ్చిమరాజ్యాలు ప్రజాప్రభుత్వాలనీ, నిరంకుశాధికార ప్రభుత్వాలనీ రాజకీయంగా రెండు రకాలుగా వున్నాయి. అందులో ప్రజాప్రభుత్వాల ఆదర్శాలు

ఈ మాదిరిగా వుంటాయి: తన అభిరుచుల ప్రకారం, సమర్థతల ప్రకారం, ఇష్టాయిష్టాల ప్రకారం అభివృద్ధి చెందడానికి సంఘంలో వున్న ప్రతివ్యక్తికి నిరాటంకమైన స్వేచ్ఛా, అవకాశమూ వుండాలి. అందుకు కావలసిన విద్యను నేర్పును సంపాదించడానికి తగిన అవకాశాలను ప్రజలకు సమకూర్చవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానిది. ఇతర స్వాతంత్ర్యాలతో పాటు ఇష్టం వచ్చిన వృత్తులను అభ్యసించి వాటిలో ప్రవేశించడానికి స్వాతంత్ర్యమూ అవకాశమూ ప్రజ లందరికీ సమానంగా వుండాలి. వాటిని సమకూర్చే విధి కూడా ప్రభుత్వానిదే. అందువల్ల వ్యక్తులకూ జనసామాన్యానికీ కూడా ఎంతో లాభం కలుగుతుంది.

నిరంకుశ ప్రభుత్వాధికారుల ఆదర్శాలు అవి కావు. వారి ఉద్దేశంలో వ్యక్తుల లాభం వేరు; సంఘ క్షేమం వేరు. వ్యక్తుల లాభాలతో పాటు సంఘ క్షేమం పెంపొందించడం ప్రభుత్వం యొక్క ముఖ్యధర్మం. వ్యక్తిస్వలాభం కోసం సంఘ క్షేమానికీ రాష్ట్రాభివృద్ధికీ వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించరాదు. అంతేకాదు, రాష్ట్రంయొక్క ఆశయాలను, ఉద్దేశాలను ఆచరణలో పెట్టడంలో, పెంపొందించడంలో వ్యక్తి ఒక సాధన మాత్రుడేగాని, నిమిత్త మాత్రుడేగాని సర్వస్వతంత్రుడు కాడు. రాష్ట్రంయొక్క ఆదర్శాలను అభిప్రాయాలను ఆచరణలో పెట్టడంకోసం ప్రజలకు కావలసిన విద్యాబుద్ధులను ప్రభుత్వమే ఏర్పాటు చెయ్యాలి. అనుకూలమైన కార్యక్రమాలను ఏర్పాటుచేసి, ఆచరణలో పెట్టి నడిపించాలి. సంఘం మొత్తానికి లాభప్రదమైన కార్యక్రమం ప్రజ లొక్కొక్కరికికూడా లాభప్రదంగా వుండకతప్పదు. అట్లుండకపోయినా నష్టంలేదు. సంఘ క్షేమం ఎదుట, వ్యక్తిలాభం అంతముఖ్యమైన విషయం కాదు. ఆ కార్యక్రమాన్ని ఆచరణలో పెట్టడంకోసం ప్రజలకు మిలటరీకి మోస్తరుగా కఠినశిక్షణ ఇయ్యాలి. అవసరమైతే ప్రజల స్వాతంత్ర్యాన్ని కూడా అణచివేయవచ్చును. "వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమే అంత ముఖ్యమైన విషయమా?" అని మొన్న జే ఒక జర్మనుమంత్రి అడిగాడు. ఇవి నిరంకుశాధికారుల ఆదర్శాలు — కాని క్రియలో మాత్రం ప్రతిదేశమూ, అన్ని విషయాలలోను, ఈ రెండింటిలో ఏదో ఒక ఆదర్శం క్రిందకు వస్తోందని కేటాయించి చెప్పడానికి వీలులేకుండా ఉంది. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాంసు, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలు పేరుకు ప్రజాప్రభుత్వాలన్న మాటే కాని ఇష్టం వచ్చిన పనిలో ప్రవేశించడానికి ఈ మూడు దేశాలలోను వ్యక్తికి సంపూర్ణమైన అవకాశాలు లేవు; ధనహీనుడు తన కిష్టం వచ్చిన వృత్తిని అభ్యసించలేకపోతున్నాడు. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాంసు దేశాలలో ఉన్నతవిద్యాసంస్థలలోను, వృత్తులలోను 'గొప్ప'వారికుండే అవకాశాలు సామాన్యులకు లేవు. ఆ 'గొప్ప'తనం డబ్బువల్ల వచ్చినదే. ఇంగ్లీషు 'పబ్లిక్ స్కూలులో' చదివే అదృష్టం ధనవంతులకే గాని సామాన్యులకు లేదు. ఇప్పుడిప్పుడు బీదవారు విద్యార్థి వేతనాలద్వారా సెకండరీ స్కూళ్లలో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నారు. ఈ విధంగా ఇంగ్లీషు బీదవిద్యార్థులలో నూటికి సుమారు ౫౦ మందికి ఉచితంగా సెకండరీ స్కూలు విద్య లభిస్తోంది. చదువుకొనేవారికి డబ్బు లేకపోవడంవల్లనైతే నేమి, విద్యాధికారులకు బీదవారిమీద వుండే నిరసనభావంవల్లనైతే నేమి ఆక్స్‌ఫర్డు, కేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాలయాలలో సామాన్యులకు ప్రవేశం దొరకనే లేదు. అట్టివారికి ఇంగ్లాండులో వున్న చిన్న యూనివర్సిటీలలో కొంతవరకు ప్రవే[illegible]రుకుతోంది.

ఈ ఆటంకాలు మినహాయిస్తే ఇంగ్లాండు, ఫ్రాంసు, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలలో ప్రజలు తమకు ఇష్టం వచ్చిన వృత్తులలో ప్రవేశించవచ్చును. ఇటలీ, జర్మనీ, రష్యా దేశాలలో ఆయా ప్రభుత్వాల ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ సిద్ధాంతాలు ప్రజల స్వాతంత్ర్యానికి అడ్డం వస్తున్నాయి. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాంసు అమెరికాలలో ఆ విధమైన అవరోధాలు లేవు.

నేటి ఇటలీ, జర్మనీ, రష్యాదేశాలలో చెలరేగుతూవున్న నిరంకుశాధికారుల ఆజ్ఞలకు ప్రజలు ఎదురుచెప్పరాదు. ఆర్థిక, రాజకీయ విషయాలలో ఆ ప్రభుత్వాలు కఠినమై నిర్బంధచర్యను అవలంబిస్తున్నాయి. వేలకు వేలు ప్రజలను తమ కిష్టంలేని వృత్తులలో బలవంతంగా ప్రవేశపెడుతున్నాయి. ఆనిర్బంధ విధానం ప్రజల దేశాభిమానాన్ని పురికొల్పడంతో ప్రారంభమై, కఠినశిక్షలతో ముగుస్తోంది. ప్రాచీన హిందూదేశంలో మోస్తరుగానే నేడు ఆదేశాలలో ప్రభుత్వం వృత్తినియమాలను ఏర్పాటుచేసి అమలులో పెడుతోంది. ఆనియమాలకు, నిర్బంధాలకు లోబడి ప్రజలు తమఇష్టం వచ్చిన వృత్తులలో ప్రవేశించవచ్చును. ఇందుకు జర్మనీదేశ వృత్తాంతం ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చును. ప్రాచీన హిందూదేశంలో మోస్తరుగా నేటి జర్మనీలోకూడా, కొన్ని విషయాలలో ప్రజలకు కాలూ చెయ్యీ మెదల్చడానికి అవకాశాలు లేకుండా కట్టుదిట్టాలను, నిర్బంధాలను ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది; కాని వ్యక్తుల అభివృద్ధియే, వారి క్షేమమే ఆకట్టుబాట్ల ప్రయోజనం; వారివిద్యావిధానంయొక్క ఆదర్శం. "యుద్ధానికి పూర్వం జర్మనీదేశంలో కులకట్టుబాట్ల ఆటంకాలవల్ల సామాన్యపు పనివాళ్లబిడ్డలకు ఉన్నతవిద్యావృత్తులలో గాని, గవర్నమెంటు ఉన్నతఉద్యోగాలలో గాని ప్రవేశం దొరికేదికాదు. విద్యాధికుల, సైన్య ప్రొఫెసర్ల తరగతులలో చేరడానికైనా అర్హత లభించేదికాదు".

నాజీప్రభుత్వం వచ్చినతర్వాత ఈవ్యత్యాసాలు చాలామట్టుకు నశించాయి. ఇప్పుడా

1. 'Vocational guidance through-out the world' by Keller and Viteles, 1937.

దేశాలలో అధికారులు సిద్ధాంతంలో మాత్రమే కాకుండా ఆచరణలోకూడా కేవలం డబ్బునూ పుట్టుకనూమాత్రమే గౌరవం చెయ్యటం లేదు. భాగ్యవంతుడు కానీ, బీదవాడుకానీ, యూనివర్సిటీలో చేరడానికి ముందు ప్రతి విద్యార్థి విద్యార్థినీ ఆరునెలలకాలం ఏదో ఒకవిధమైన చేతిపని చెయ్యాలి. అదిగాక స్కూలు చదువులు ముగిసినతర్వాత ప్రతి విద్యార్థీ, విద్యార్థినీ ఒక యేడాదికాలం గ్రామాలలో పొలంపని చెయ్యాలి. వారు రాష్ట్రానికి చేయవలసిన సేవలు ఇవి. నిరుద్యోగసమస్యను తగ్గించడానికి ఇవి కొంత వరకు సాధనాలు. వాటివల్ల విద్యార్థులకు కూడా కొంతలాభం కలిగినప్పటికీ, వాటిని ఏర్పాటుచేయడంలో ప్రభుత్వంయొక్క ఉద్దేశం రాష్ట్రసేవగాని వ్యక్తుల లాభం కాదు. విచక్షణలేకుండా విద్యార్థులు అందరూ ఉన్నతచదువులకు పోకుండా నాజీ ప్రభుత్వంవారు అనేక ఆటంకాలను ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. విద్యార్థుల ఆరోగ్యమూ, జాతి, సాంఘిక, రాజకీయాభిప్రాయాలూ నాజీపక్షానికి అనుకూలంగా వుండాలి; విద్యలోను పరిశ్రమలలోను, రాజకీయ, సాంఘికవిషయాలలోను ముందు ముందు జాతీయనాయకులు కాదగినవారుగా వుండాలి. యూనివర్సిటీలలో చేరగోరే విద్యార్థులమొత్తం సంఖ్యకు ప్రతియేడూ ఒకపరిమితిని ఏర్పాటు చేస్తున్నారు (౧౯౨౮ లో ౪౦,౦౦౦ మంది, ౧౯౩౫ లో ౧౫,౦౦౦ మంది, యీ విధంగా). విద్యార్థుల సంఖ్యలో విద్యార్థినులు పదింటికొక్కరు చొప్పున మాత్రమే వుండాలి. నాజీపార్టీవారి పరీక్షలకాగ గలిగినవారిలో తెలివితేటలు లేని వారిని ఏరివేసి తెలివితేట లున్న వారికే ఉన్నత విద్యకు ప్రవేశ మిస్తున్నారు. రష్యను సోవియటు ఆదర్శాలంటే జర్మనులకు తల నొప్పేగాని క్రియలోమాత్రం ఈ రెండు దేశాలలో నిరంకుశాధికార ప్రభుత్వాలు ఇంచుమించు ఒక్కటే త్రోవగానే నడుస్తున్నాయి. పనివాళ్ల బాగుకోసమే సోవియటు ప్రభుత్వం రష్యాలో ఏర్పడింది. కాని ప్రభుత్వానికి నిరంకుశాధికారం వుంటేనేగాని ఆ ఆదర్శాన్ని ఆచరణలో పెట్టడం సాధ్యం కాలేదు. అక్కడకూడా వ్యక్తుల ఇష్టాయిష్టాలతో నిమిత్తం లేకుండా సంఘక్షేమం కోసం ప్రజలను వివిధ వృత్తులలో నిర్బంధంగా ప్రవేశపెట్టి పనిచేయించవలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. నేడు రష్యాలో నిరుద్యోగ సమస్య లేదు. ప్రతివ్యక్తికి ఏదో పనిపాటులు దొరుకుతున్నాయి. ఎవరైనా తమ కియ్యబడ్డ పనిని నిరాకరించి, పని దొరకలేదని భిక్షించుకుని కూచుంటే వారికి సంఘబహిష్కారం తప్పదు. వారు ఖైదీలకన్న తక్కువ స్థితికి వస్తారు. మాస్కోనగరంవద్ద వున్న 'బోల్షివో' అనేఖైదీల సెటిల్మెంటులో ఖైదీలకుండే స్వాతంత్ర్యం చూస్తే ఆశ్చర్యం వేస్తుందని చూసినవారు వ్రాశారు. వాళ్లను ఖైదీలని పిలవడాని కెంతమాత్రం వీలులేదట. వాళ్లు చివర రోజులలో వారాని కొకసారి తమ యిళ్లకు వెళ్లి రావచ్చును; ఇష్టముంటే మాస్కో యూనివర్సిటీలో విద్యార్థులుగా చేరి చదువుకోవచ్చును. వాళ్లు జైలుకుతిరిగి ఎందుకు వస్తున్నారు? ఆదారిలో ఎందుకు పారిపోవడం లేదు? జవాబు సులభంగా తెలుస్తూనే వుంది. ప్రభుత్వ మొక్కటే దేశంలో ప్రజలకు పనిచెప్పే సంస్థ. ప్రభుత్వమే యజమాని. ప్రతిరష్యనుకూ తాను రష్యనుపౌరుడనని చూపడానికి ఒకసర్టిఫికెట్టు వుండాలి. అదిలేకపోతే అతడి కాదేశంలో ఏహక్కులూ వుండవు. రాజకీయంగా అతడు చండాలుడితో సమానుడు అవుతాడు. జైలులోవున్నా బైటవున్నా అతడికి జీవనోపాధిని కల్పించగల సంస్థ ప్రభుత్వ మొక్కటే. ఇక అతడు పారిపోయే దెక్కడకు?

అమెరికా దేశంలో, సెకండరీస్కూళ్ల చదువులు ముగిసేవరకూ విద్య ఉచితం; చాలాచోట్ల అది నిర్బంధంకూడాను. అందువల్ల విద్యార్థుల జనసమ్మర్దం సెకండరీ స్కూళ్లలోనే అధికంగా వుంది. వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం చాలామట్టుకు సెకండరీ స్కూళ్లలోనే అభివృద్ధిఅవుతోంది. ఇటలీ, జర్మనీ, ఫ్రాంసు దేశాలలో అల్లా కాదు. అక్కడ సుమారు ౧౪ ఏళ్లవయస్సులో ఎలిమెంటరీ స్కూలు చదువులను ముగించుకొని ఏవో పనులలో ప్రవేశింపగోరే విద్యార్థులకు, వృత్తి స్కూళ్లలో చేరి విద్యాభ్యాసం చేయగోరేవారికి, లేదా ఏవో వృత్తులలో ప్రవేశించి రోజుకు కొన్నిగంటల చొప్పున వాటికి సంబంధించిన వృత్తివిద్యలను అభ్యసింపగోరేవారికి, వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం చాలా సహాయం చేస్తోంది. జర్మనీలో నాజీ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన సాంఘిక జాతీయ పరీక్షలకు ఆగగలిగిన విద్యార్థులకు ఇతర దేశాలలోకన్న ఎక్కువ సమర్థతతో వృత్తినిరూపణసహాయం లభిస్తోంది. కాని ధనంతోటి, పుట్టుకతోటి నిమిత్తం లేకుండా కేవలం తెలివితేటలనుబట్టి యువకు లందరకూ కూడా సమానమైన అవకాశాలు, ఇతర దేశాలలోకంటె స్విట్జర్లాండులో అధికంగా వున్నాయి. జాతి, జన్మ, ఐశ్వర్య వివక్షతలతో నిమిత్తంలేకుండా వృత్తిసమర్థతను సంపాదించిన యువకు లందరకూ ఆ దేశంలో సమాన అవకాశాలు కలవు. సోవియటు రష్యాలో అట్లా కాదు. మనిషి పుట్టడం, జీవించడంకూడా ఏదో ఒక వృత్తిని అభ్యసించడం కోసం, అందులో పనిచెయ్యడం కోసం అని వారి అభిప్రాయం. అది పనివాళ్ల రాష్ట్రం, పనివాళ్ల దేశం, పనివాళ్ల ప్రభుత్వం, పనివాళ్ల అధికారం. అక్కడి సంఘంలో పనివాళ్లకే గొప్ప, పనివాళ్లకే గౌరవం, పనివాళ్లకే మర్యాద, ఘరానాపదవి. వృత్తివిద్య, యూనివర్సిటీ చదువులూ, ఉన్నత సాంకేతిక విద్య, వృత్తినిరూపణ ఉద్యమమూ—అన్నీ పనివాళ్లలాభంకోసమే; వాళ్ల అభివృద్ధి కోసమే. కాని వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యానికి, యథేచ్ఛకు, విరగబాటుకు ఆదేశంలో అవకాశాలు చాలా తక్కువ.

యూరపు ఖండంలో ప్రతిదేశంలోను యూనివర్సిటీలలో హెచ్చిపోతూవున్న విద్యార్థుల జనసమ్మర్దాన్ని గురించి తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నారు. ఈసమస్య ఈవిషయమై అంతర్జా

టీచు విద్యార్థిసంఘంవారు రెండు రిపోర్టులను ప్రకటించారు. జర్మనీలో చేస్తూవున్నట్లుగా యూనివర్సిటీలలో చేరగోరే విద్యార్థులసంఖ్యను నిర్బంధంగా తగ్గించడంతోబాటు వృత్తి నిరూపణ ఉద్యమాలు అభివృద్ధిచేయడం కూడా అవసరమని వారు హెచ్చరించారు. ఇప్పటి ఉన్నత విద్యలను అభ్యసించినవారందరికీ ఉదరపోషణ సరిగా జరగటం లేదు. కాబట్టివిద్యార్థులు యూనివర్సిటీలలో ఉన్నత విద్యలకు పూనడం నిష్ప్రయోజనం. సంఘ పరిస్థితులు అతివేగంగా మారిపోతున్నాయి. కాని సెకండరీ స్కూలు చదువులు సంఘంతోపాటు మారటం లేదు. అవి వెనకబడి పోవడమే ఇంతమంది విద్యార్థులు చదువుల కోసం యూనివర్సిటీలలో మూగడానికి కారణం. ఇది ఆ రిపోర్టుల సారాంశం.

"ప్రజల సేవకోసాధికి దారిచూపగల శక్తి ఉన్నతవిద్యకు కలిగేటంతవరకూ, ఉన్నతవిద్యను అభ్యసింపగోరే విద్యార్థుల సంఖ్యను నిర్బంధంగా తగ్గించడం అవసరమే; కాని ఆతగ్గించడం వృత్తులనుసరించిన ఒకనిర్ణీత పద్ధతినను సరించి జరగాలిగాని అధికారుల చిత్తవృత్తినిబట్టి కాదు.

"చాలాదేశాలలో, సంఘం సాంకేతికంగా అభివృద్ధి చెందుతూ వున్నంత వేగంగా స్కూలు చదువులు మార్పు చెందటం లేదు. ఉన్నత విద్యా సంస్థలలో విద్యార్థి జనసమ్మర్దం అధికం కావడానికి ఇదేకారణం. సెకండరీ స్కూళ్లు, కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు పాతపడి పోయిన అభిప్రాయాలను పట్టుకుని వేళ్లాడుతున్నాయి. అందువల్ల నిరుద్యోగ సమస్య అధిక మవుతోంది.

నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించాలంటే యూనివర్సిటీలలో విద్యార్థుల జనసమ్మర్దాన్ని తగ్గించాలంటే ప్రతిదేశంలోను విద్యకు నిర్దిష్టమైన ఒక కార్యక్రమం ఏర్పాటు చెయ్యాలి. విద్యార్థుల సాంకేతిక అభివృద్ధికి తగిన అవకాశా లేర్పడాలి"

వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం కడచినవిశ్వాపాయుద్ధంతర్వాత యూరోపుఖండమంతటా వ్యాపించింది. అందుకు ముఖ్యంగా తోడ్పడ్డవారు మానసికశాస్త్ర వేత్తలు. తమ శాస్త్రంవల్ల లోకానికి చాలా ఉపకారం జరగడానికి అవకాశం వుందనీ, మానవ స్వభావం విషయమై చేయబడ్డ పరిశోధనలు ప్రజల ఆర్థికసమస్యలను పరిష్కరించడానికీ, వృత్తినిరూపణ ఉద్యమాలను ప్రోత్సహించడానికీ ఉపయోగపడుతాయనీ వారు గ్రహించారు. ౧౯౦౩ లోనే కేటెల్ అనే మానసిక శాస్త్రవేత్త ఈవిధంగా వ్రాశాడు:

"మానవస్వభావాన్ని 'సైన్సు' గామాత్రమే కాకుండా కళగాకూడా పరిశోధించడం మా కర్తవ్యం ... ఇనుమును తీసుకొని ఉక్కుగా మార్చి, ఆఉక్కును పదునుపెట్టి కత్తిని తయారుచేసినట్లే మానసిక ప్రపంచకంలో ప్రతిపనికీ తగినమనిషిని ఏరి, అతనికి తగిన విద్యను నేర్పి, తర్ఫీదు చెయ్యాలి."

"యువకుడికి అనుకూలమైన వృత్తిని నిరూపించడం, ప్రపంచమనేసముద్రంలో జాగ్రత్తగా తన జీవితనౌకను నడుపుకోడానికి సముద్రపటాన్ని అతడిచేతిలో పెట్టడంవంటిది. నీటిమీద అతడుపోగలమార్గం అతడి బలంమీదా, సమర్థతమీదా, ధైర్యంమీదా, ఇతరసాధన సంపత్తిమీదా ఆధారపడి వుంటుంది. ఎక్కువ అనుభవమూ, విజ్ఞానమూగలవాడికూడు మిక్కిలి దూరాన ఉన్న రేవును చేరుకోగలడు; అపాయాలులేనిదారులలో తననౌకను నడుపుకోగలడు.[2]"

ఆవిధంగానే, నేటికాలపు యువకుడికి ఆధునిక మానసికశాస్త్రం చాలా సహాయం చేస్తోంది.

౧౯౧౩ లో అమెరికాలో హార్వర్డు విశ్వవిద్యాలయంలో మన్స్టెర్బర్గు అనేమానసిక శాస్త్రవేత్త, 'మానవ స్వభావాన్ని ఆయావృత్తులకు అలవాటుచేయడం యెట్లాగ?'

అన్న విషయాన్ని గురించి పరిశోధనలు చేశాడు. అప్పటి టెలిఫోను సంఘంవారి కోరికమీద, ఆవృత్తిలో నౌకరీలకోరకు దరఖాస్తులు పెట్టిన అభ్యర్థులలో అర్హులను ఏరడంకోసం మనస్తత్వానికిచెందిన పరీక్షా విషయాలను కొన్నిటిని నిర్ణయించాడు. పట్నాలలో రోడ్లమీద సామాన్యంగా జరిగే ప్రమాదాలకు మానసిక కారణాలను కని పెట్టాడు. మోటారు యంత్రాలను నడిపే వారికి వుండవలసిన ప్రత్యేకసామర్థ్యాలను గురించి పరిశోధనలు చేశాడు.

అతని పరిశోధనలు, అతని తర్వాతి వారికి దారి చూపాయి. ౧౯౧౨ లో ఇటలీదేశంలో గెమెలీ అనేమానసికశాస్త్రవేత్త వాయువిమాన చోదకుల కుండవలసిన మానసికలక్షణాలను నిర్ధారణచేశాడు. ఆపరిశోధనలు వాయువిమానచోదకులను నియమించడంలో చాలా ఉపయోగకరంగా వుండేవి. ౧౯౧౮ లో జెనీవాలోవున్న మానసిక పరిశోధనశాల, గడియారాల పరిశ్రమలోను, టెలిఫోనులలోను పనిచేసేవారి కుండవలసిన మనోవృత్తులను గురించి పరిశోధనలు చేసింది. ఫ్రాంసు, బెల్జియం మొదలైన దేశాలలోకూడా వృత్తుల నిరూపణకు మానసికశాస్త్రం ఎంతవరకు తోడ్పడగలదో నిర్ణయించడం కోసం విస్తారంగా ప్రయత్నాలు జరిగాయి.

౧౯౧౪ నాటి మహాయుద్ధంతో ఐరోపాఖండంలో మానసికశాస్త్రం చాలా అభివృద్ధి చెందింది. ముఖ్యంగా, యుద్ధంలో ఏ మనుష్యులు ఏ విధమైన పనిపాటులకు మిక్కిలి అర్హులో మానసికశాస్త్రసహాయంవల్ల నిర్ణయించడంకోసం పరిశోధనలు జరిగాయి. సైన్యానికి, నావికాదళాలకు, విమానదళాలకూ ఎటువంటివారు అర్హులో నిర్ణయించడం అవసరమైంది. "ఇంగ్లాండులో, జర్మనీలో, ఫ్రాంసులో, ఇటలీలో, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలలో వాయువిమాన

---

2. F. M. Earle: Methods of choosing a career, 1931, P, 293.

చోదకులను, గూఢచారులను, గూఢచారము లైన సబ్ మెరైను పడవలలో పనిచేయదగిన వారిని మానసికశాస్త్రపద్ధతుల ప్రకారం పరీక్షించి నియమించడం ప్రారంభించారు. ఆచరణలో ఆ ప్రయత్నాలు జయప్రదం కావడం వల్ల యుద్ధం తర్వాతకూడా పరిశ్రమలలో పనివాళ్లను నియమించడంకోసమూ, ఇతరత్రా యువకులకు వృత్తులను నిరూపించడంకోసమూ ఆపద్ధతులను విరివిగా వాడడం ప్రారంభించారు".[3]

పైగా యుద్ధంతర్వాత ప్రతి దేశంలోను వేలకు వేలు వికలాంగులైన నిరుద్యోగులు తయారైనారు. వాళ్లందరికీ ఏవో వృత్తులు కల్పించవలసి వచ్చింది. అందువల్ల మానసిక శాస్త్ర పరిశోధనలకు మరీ ప్రోత్సాహం కలిగింది. ప్రతిదేశంలోను మనుష్యబలాన్ని సాధ్యమైనంతమట్టుకు సార్థకమైన, అర్థోత్పాదకమైన పనిపాటులలో వినియోగించి, ప్రజల ఆర్థిక పరిస్థితులను అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. అంతర్జాతీయ వర్తకవ్యాపార సరళిలో జరుగుతూ వున్న పోటీలలో, తన మనుష్యబలాన్ని, ప్రకృతి సంపదనూ ఎక్కువ సార్థకంగా అర్థోత్పాదకమైన పనిపాటులలో వినియోగించుకొనే దేశానికే గెలుపు అని ప్రతిదేశమూ గ్రహించింది. అందువల్ల ఇంచుమించు అన్ని దేశాలూ తమ ప్రజలను వృత్తి నిరూపణ కార్యక్రమానికి దింపుతున్నాయి.[4]

వృత్తి నిరూపణ ఉద్యమంలో మానసిక శాస్త్రంపాత్ర విరివి అవుతోంది. ఆశాస్త్ర పరిశోధనశాలలు వృత్తినిర్ణయ పద్ధతులను పరిపూర్ణత పొందించడంకోసం పాటుపడుతున్నాయి. ఒక ఉదాహరణ: జర్మను రైల్వే శాఖలో సాంకేతికనిమిత్తం దరఖాస్తుచేసిన వారిని పరీక్షించి వారిలో అర్హులను నిశ్చయించడం కోసం ప్రత్యేకంగా 3 మానసిక పరిశోధన శాలలు, అందుకు సంబంధించి ౨౫ ఆఫీసులు కలవు. వాటిలో ౪౯ మంది మానసిక శాస్త్రవేత్తలు పనిచేస్తున్నారు (౧౯౩౬). వారు ఏటేటా సుమారు ౧౫,౦౦౦ మంది అభ్యర్థులను పరీక్ష చేస్తున్నారు.

జర్మను పోస్టాఫీసులశాఖకు ఒక్క బెర్లిను నగరంలో మాత్రమే ఒక మానసిక పరిశోధన శాల కలదు. అదిగాక ౪౦ చోట్ల మానసిక పరీక్షలు జరుగుతున్నాయి. ఈవిధంగా వివిధ శాఖలలో ఉద్యోగులను పనివాళ్లను నియమించడంకోసం ఇటలీ, బెల్జియం, పోలండు, రష్యా, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు మొదలైన దేశాలన్నిటిలోను వృత్తి పరీక్షలు జరుగుతున్నాయి.

వృత్తి నిర్ణయానికీ, నిరూపణకూ స్వల్ప భేదం వుంది. ఒకవృత్తికి ఎవరు అర్హులు అన్నవిషయం నిర్ణయించేది వృత్తినిర్ణయ సంస్థ. అది సమర్థతగల పనివాళ్లను నియమించుకొనేటందుకు ప్రొప్రైటర్లు మేనేజర్లు మొదలైన యజమానుల ఉపయోగం కోసం ఉద్దేశింపబడ్డది. వృత్తినిరూపణ సంస్థ ఉద్దేశం అది కాదు. 'ఒక విధమైన తెలివితేటలుగల యువకుడు ఏయే వృత్తులకు అర్హుడు?' అన్నది వృత్తి నిరూపణ ఉద్యమం నిర్ణయించవలసిన విషయం. ఆ వుద్యమం వ్యక్తుల అభివృద్ధికోసం, ఉపయోగంకోసం ఉద్దేశింపబడ్డది. ఆ విధంగా ప్రజలను వారివారికి అనుకూలమైన వృత్తులలో ప్రవేశపెట్టడం సంఘానికంతకూ లాభమే.

ఉదాహరణకోసం వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రాలలో పనిచేస్తూవున్న విధం వివరిస్తాను.

ఐరోపాఖండంలో వృత్తి నిరూపణ ఉద్యమం 'ఎంప్లాయిమెంటు సంస్థ'లలోనుంచీ మానసికశాస్త్ర పరిశోధన శాలలలోనుంచీ బైలుదేరి అభివృద్ధి చెందింది. దానికి స్కూలు అధికారులు, వృత్తుల యజమానులు విరివిగా సహాయం చేస్తున్నారు. కాని అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలలో ఉద్యమాన్ని చాలావరకు స్కూళ్లే నడుపుతున్నాయి; అందులో ముఖ్యంగా సెకండరీ స్కూళ్లలో ఎక్కువ పని జరుగుతోంది. కొన్నిచోట్ల సెకండరీ స్కూళ్లు ఎంప్లాయిమెంటు సంస్థలనుకూడా నడుపుతున్నాయి. వేర్వేరువ్యక్తులు, పరిశ్రమలు, ప్రభుత్వంవారిచే నడపబడుతూవున్న ఎంప్లాయిమెంటు సంస్థలు వాటికి చాలా తోడ్పడుతున్నాయి. విద్యార్థులు తమకు అనుకూలమైన వృత్తులను ఎన్నుకొని, వాటిలో తర్ఫీదును పొంది, పనులలో ప్రవేశించి, అభివృద్ధి చెందేటట్లు వారికి సహాయం చేయవలసిన పూచీ తమదే అని అమెరికను సెకండరీ స్కూళ్ల ఉద్దేశం.

ఈవుద్యమం యొక్క కార్యక్రమం:

(౧) ఒక్కొక్క విద్యార్థియొక్క జీవితం ఇంట్లో, స్కూలులో, విరామకాలంలో ఆటపాటలలో ఏవిధంగా వుంటుందో సవిస్తరమైన రికార్డును జాగ్రత్తతో తయారు చెయ్యడం.

(౨) అతడి తెలివితేటలను, సమర్థతలను, వృత్తిఅభిరుచులను పరీక్షించి, పరీక్షాఫలితాలను సమన్వయం చెయ్యడం.

(౩) అతడితో స్వయంగా మాట్లాడి, ఆవిధంగా అతన్నిగురించి అనేకసంగతులు తెలుసుకోవడం.

(౪) వృత్తులకు సంబంధించిన పనిపాటులలో విద్యార్థులకు ప్రత్యక్షానుభవం కలుగజేసి ఆవిధంగా వారిసమర్థతలను కనిపెట్టడం.

(౫) వృత్తులలో చేర్పించడంలో విద్యార్థులకు తోడ్పడడం.

(౬) విద్యార్థులు ఆయావృత్తులకు సంబంధించిన సాంకేతికలనుగురించి తెలుసుకోవలసిన

3. M. S. Viteles; "Psychology in Business in England, France, and Germany," 1923, P. 207–220.

4. Problems and methods of Vocational guidance, Geneva. 1922, p. 16-19.

విషయాలను పుస్తకాలు, పాఠాలు, మొదలైన సాధనాలద్వారా వారికి తెలియ చెయ్యడం.

(౭) ఇతరరకపు వృత్తులలో ప్రవేశించిన పాతవిద్యార్థుల అభివృద్ధిని గురించి అప్పుడప్పుడు తెలుసుకుంటూ వుండడం.

ఈ కార్యక్రమాన్ని ఏ లోపాలు లేకుండా అమలులో పెడుతూవున్న సంస్థలు బహుస్వల్పంగానే వుండవచ్చును. ఒక్కొక్క స్కూలులో ప్రయత్నాలు ఒక్కొక్క విధంగా వుంటాయి. కొన్ని మిక్కిలి సంతృప్తికరమైనవి; కొన్ని కావు.

స్కూలురికార్డు:—దీనిలో యీ క్రిందివిషయాలు నమోదుచేసివుంటాయి: (౧) విద్యార్థి యొక్క ఇష్టాయిష్టాలు, అభిరుచులు, మానసికాభివృద్ధి ఏవిధంగా వున్నవి; (౨) విద్యార్థి స్కూలులో మొదట ప్రవేశించినప్పుడు ఏవిధంగా ఉన్నదీ, తర్వాత ఏవిధంగా అభివృద్ధి చెందినదీ; (౩) ప్రతిటరము చివరా విద్యార్థియోగ్యత, వ్యక్తిత్వము, పనిచేసే అలవాట్లు, ఏవిధంగా అభివృద్ధి చెందాయో తెలుపుతూ ఉపాధ్యాయుల రిపోర్టు; (౪) విద్యార్థికి ఏ విషయంలోనైనా ప్రత్యేకంగా సమర్థత, అభిరుచి వున్నయెడల వాటిని గురించి రిపోర్టు; (౫) విద్యార్థిలో కనబడే మార్పులను ఎప్పటికప్పుడు రికార్డుచెయ్యడం; (౬) విద్యార్థినిగురించి డాక్టరురిపోర్టు.

ఇంత వివరంగా విద్యార్థులను గురించి రిపోర్టు తయారుచేయడం అంటే ఉపాధ్యాయులకూ విద్యార్థులకూ కూడా చిరాకులు పరాకులు కలగడం సహజమేగాని విద్యార్థుల భావిఅభివృద్ధికీ వారు అనుకూలమైనవృత్తులలో ప్రవేశించడానికీ ఇవి చాలా తోడ్పడతాయి. ఇందులో రెండు చిక్కులు లేకపోలేదు. ఒక్కొక్కవిద్యార్థిని గురించి ఒక్కొక్కవిషయం జాగ్రత్తగా తెలిసి తేదీలతో రికార్డుచేయడం ఒకయెత్తు. రికార్డుచేయబడ్డవిషయాలను జాగ్రత్తగా సమన్వయంచేసి వాటికి సాముదాయిక అర్థం చెప్పడం మరోయెత్తు. ఎన్నివిషయాలను రికార్డు చేసినప్పటికీ, ఇంకా కొన్ని కావాలనే ఉంటాయి.

పరీక్షలు:—రికార్డులు తయారుచెయ్యడంతో బాటు పరీక్షలుకూడా అవసరం. పరీక్షలంటే మన దేశంలో మోస్తరుగా ప్రత్యేకం ఏడాది కొకసారి ప్రశ్నాపత్రాలను ఇచ్చి చేసేవికావు. మనప్రత్యక్షపరీక్షల ద్వారా విద్యార్థులలో నిగూఢంగా వున్న శక్తిసామర్థ్యాలను బైటపెట్టడం: కనిపెట్టడం. ఇది మానసికశాస్త్రం అనే భూతద్దంతో పరీక్షిస్తేనేగాని సాధ్యంకాదు. "విద్య, మానసికశాస్త్రం, — ఈ రెండూ విద్యార్థుల శక్తిసామర్థ్యాలను కొలవడానికి మంచిసాధనాలు. విద్యార్థులసంగతి సందర్భాలను పూర్తిగా గ్రహించడానికి ఈ రెండూ చాలా సహాయం చేస్తున్నాయి. వీటిసహాయం లేకపోతే వృత్తినిరూపణనుగురించి ఇచ్చే సలహాలు కేవలం పొల్లుఅంచనాలుగా పరిణమిస్తాయి. పైగా విద్యార్థులు సాముద్రికం, జ్యోతిషం మొదలైన వంచనలో పడకుండా ఇవి కాపాడుతున్నాయి. విద్యార్థులు సరియైన పద్ధతులలో తమ్ము తాము నడుపుకోడానికి చాలా సహాయం చేస్తున్నాయి"[5]

విద్యార్థులతో సంప్రతించి సలహాఇవ్వడం:- స్కూలుఅధికారులు, ఉపాధ్యాయులు అప్పుడప్పుడు విద్యార్థికి సంబంధించిన సమస్యలన్నిటిని గురించి అతనితోటీ, తలిదండ్రులతోటీ చర్చించి సలహాఇస్తూ వుంటారు.

"మా ఉపాధ్యాయులు అందరూ వృత్తులనుగురించి సలహాచెప్పేవారే" అని అమెరికను స్కూళ్లలో అనుకుంటున్నారట. కాని ఆచరణలో స్కూలుమాష్టరు వృత్తిసలహాదారుగా ఉండజాలడు. అందుకు కావలసిన తీరికగాని అవకాశాలుగాని అతనికి వుండవు. వృత్తినిరూపణకు కావలసిన విషయాలన్నిటినీ అతడు తెలుసుకోలేడు. ఉపాధ్యాయుకి పనివేరు; వృత్తినిరూపకుని పని వేరు. అందుచేతనే అనేక అమెరికను స్కూళ్లలో ఇప్పుడిప్పుడు ప్రత్యేకంగా వృత్తినిరూపకుణ్ణి నియమిస్తున్నారు.

ఈ వృత్తినిరూపకుడు తన సలహా కావలసివున్న విద్యార్థులను స్వయంగా కలుసుకొని ఈ కింది సంగతి సందర్భాలను వారికి తెలియజేసి తనసలహా ఇస్తాడు:—

(౧) పగటి స్కూళ్లలోను, సాయంకాలపు స్కూళ్లలోను వృత్తిస్కూళ్లలోను చదువుకోడానికి గల అవకాశాలను గురించి:

(౨) విద్యార్థులు ప్రవేశింపగోరే వృత్తులను గురించి:

(౩) శాశ్వతంగాను, లేక తాత్కాలికంగాను, లేక రోజుకు కొన్ని గంటలు చొప్పున నౌకరీలు కావలసినవారికి వాటిని సంపాదించుకొనే పద్ధతులను గురించి:

(౪) ఆయావృత్తులలో అభివృద్ధిచెందడం, ప్రమోషను సంపాదించుకోవడం, ఇతర నౌకరీలకు మార్చుకోవడం వగైరా విషయాలను గురించి:

(౫) విద్యార్థులు తీరుబడి సమయాలలో చేయదగిన పనిపాటులను గురించి:

ఇటువంటి సంగతులను విద్యార్థులకు, తలిదండ్రులకు, స్కూలు ఉపాధ్యాయులకు, వృత్తులవ్యాపారాలయజమానులకు, గ్రంథాలు, రిపోర్టులు, నోటీసులు, ఉపన్యాసాలు, [illegible], సినిమాలు మొదలైన సాధనాల ద్వారా తెలియజేస్తారు.

ప్రత్యక్షానుభవం (Practical experience):—

ఏపనినయినా స్వయంగా చేస్తేనేగాని అలవాటుకాదు. కాబట్టి విద్యార్థులకు పనిపాటులలో ప్రత్యక్షానుభవమూ, తర్ఫీదూ

5. Vocational guidance—Keller & Viteles. P. 44.

అవసరం. ముందు ముందు వారు కేవలం పుస్తకచదువులలో మాత్రమే మునిగి తేలే వారు కాగూడదు. చేతులతో కష్టపడి పనిచేయగల అభ్యాసంకూడా వారికి కలగాలి. ఐరోపాఖండంలో ఎలిమెంటరీస్కూళ్లు సహితం ఈ విషయాన్ని బాగా గ్రహించాయి. ఇంకా, అమెరికను స్కూళ్లే కొంచెం వెనకపడి వున్నట్లు తెలుస్తుంది. కాని ఇప్పుడిప్పుడే అవికూడా ఉత్సాహంతో ఈ కార్యక్రమాన్ని ఆచరణలో పెడుతున్నాయి. వాటివుద్దేశం విద్యార్థులకు చిన్నప్పటినుంచీ ఏదో వృత్తిని నేర్పడం కాదు; ఇక ముందు వారు పొందబోయే వృత్తి శిక్షణకు సెకండరీస్కూలులోనే ప్రవేశం కలిగించే వృత్తిఅర్హతకు గట్టి పునాదులు వేయడం.

"(స్కూలు విద్య ముగిసినతర్వాత మనం ఫలానా '[illegible]త్తిని ఆర్జించాలి' అన్న) వృత్తిభావం విద్యార్థులకు ఎలిమెంటరీస్కూళ్లలోను, సెకండరీస్కూళ్లలోను ఇప్పటికన్న విరివిగా కలగచెయ్యకపోవడం ఆశ్చర్యకరమైనవిషయమే! అట్లాకలిగించడంవల్ల గొప్ప ఉపయోగం కలుగుతుంది. స్కూలులో మాస్టర్ల సంఖ్య మరీ ఎక్కువయి బిడ్డ చాలా బాధ పడుతోంది అని అనుమానంగావుంది; అందులోనూ, తమ బ్రతుకంతా క్లాసుగదులలో గడుపుతూ ప్రపంచానుభవం అంటే ఏమిటో తెలియని, తెలుసుకోడానికి భయపడే ఆడ మాస్టర్లతోటి."

వివిధవృత్తులలో ప్రవేశింప గోరువారు ఆవృత్తులనుగురించి తెలుసుకోవలసిన సంగతి సందర్భాలను విద్యార్థులకు తెలియ చేయడంలో యూరోపుకన్న అమెరికాకే పైచేయిఅని విద్యాధికులంగీకరించారు. ఈ విశదమైనసంగతి సందర్భాలను సేకరించడం కోసం ఉపాధ్యాయులూ విద్యార్థులూకూడా కలిసి కృషిచేస్తున్నారు. వృత్తినిరూపణ కార్యక్రమంలో ఇది చాలా ముఖ్యమైన విషయం.

"(ఆధునికంగా వివిధ వృత్తులనుగురించి సంగతి సందర్భాలను తెలుసుకోవడంలోని) ముఖ్యోద్దేశం ఆవృత్తులమీద, వాటికి సంబంధించిన సమస్యలమీద విద్యార్థులకు అభిరుచి కలిగించడం. అందుకోసం సాధారణమైన్న మాస్తరుగా యీవిషయాలనుకూడా విడవకుండా ప్రతిరోజూ స్కూళ్లలో బోధించాలి. ఏదో వకరోజు బోధించి వదిలివేస్తే చాలదు."

అమెరికాలో జాతీయ వృత్తినిరూపణ సంఘంయొక్క పరిశోధనశాఖ ఈవిషయమై చాలా కృషి చేస్తోంది. ఆయావృత్తులను గురించి విద్యార్థులు తెలుసుకోవలసిన విషయాలను సేకరించి సమన్వయం చేసింది. ఈవిధమైన కృషిచేస్తూవున్న పదకొండు ప్రత్యేక సంస్థలు ఒకే పద్ధతిని సామాన్య నియమాలతో పనిచేస్తూ, ఒకదానిసలహాను మరొకటి పొందుతూ పరస్పరమూ సహాయం చేసుకుంటున్నాయి. క్రమంగా ఈ కృషి యావత్తూ ఒక్క యాజమాన్యంకింద, ఒకే పద్ధతిని జరగడానికి అవకాశాలున్నాయి. అప్పుడు ప్రతీసంస్థా సేకరించిన స్థానిక విషయాలు జాతికంతకూ ఉపయోగపడడానికి వీలుంటుంది.

ఈ మధ్య అమెరికాలో ఈవుద్యమాన్ని గురించి అనేక గ్రంథాలు ప్రచురణ అవుతున్నాయి. "ఈ గ్రంథాలు వరదలుగా వచ్చి మార్కెట్టును ముంచెత్తుతున్నాయి" అని వకరు వ్రాశారు. ఈగ్రంథాలజాబితా అచ్చులో ౩౦ పేజీలు అవుతుందట! ఏడాదికి ఇట్టిం అన్నమం ౫౦౦ పుస్తకాలకన్న అధికంగానే అచ్చు అవుతూవున్నట్లు అంచనా వేశారు (౧౯౩౬).

తగినవృత్తులలో ప్రవేశపెట్టడం:

ఈకార్యక్రమంలో వున్న భాగాలు:—

(౧) ఒక్కొక్క విద్యార్థిని గురించి తయారుచేసే రికార్డు. ఆరికార్డులో వుండే విషయాలు:— అతనిస్కూలు రికార్డు, ఇంటి పరిస్థితులు, కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితులు, అతని ఇష్టాయిష్టాలు, వృత్తులలో అభిరుచులు, ఆశయాలు, ఆదర్శాలు, ఉద్దేశాలు వగైరా.

(౨) ప్రస్తుతం అందుబాటులో వున్న ఖాళీలు, వాటివృత్తాంతం, ఆవృత్తులలో ఇదివరకు పనిచేసినవారి అనుభవాలూ, వగైరా.

(౩) ఆయావృత్తుల ధోరణి; వాటిలో చేరగోరే యువకుల కుండవలసిన లక్షణాలూ వగైరా.

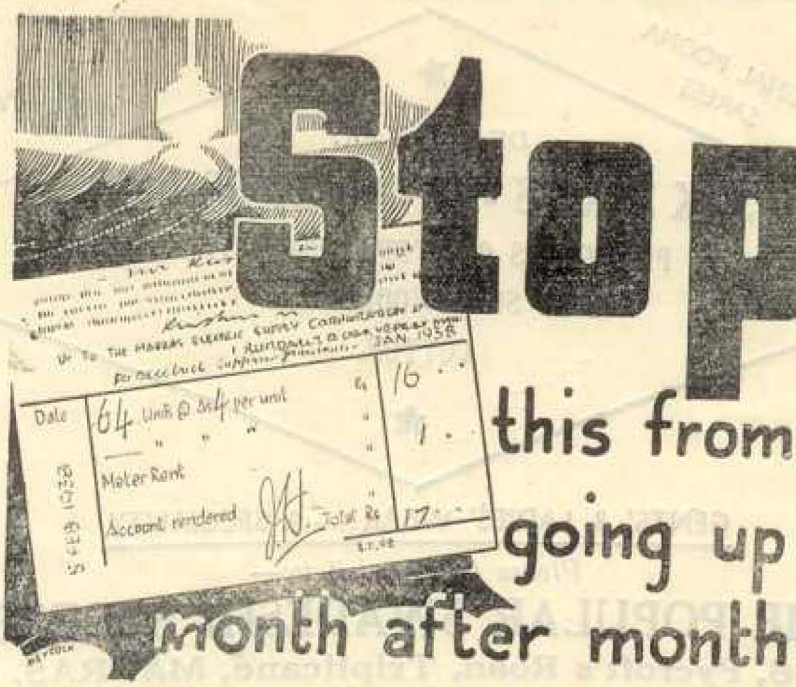
'విద్యార్థుల రికార్డుల కేంద్ర సంస్థ'లో పాతవిద్యార్థులందరిని గురించి సంపూర్ణమైన రికార్డు దొరుకుతుంది. దానిని భద్రంగా జాగ్రత్తపెట్టి కాపాడుతున్నారు. వృత్తి సలహాదారుల కారికార్డు చాలా అవసరం.

స్కూలు చదువులు ముగిసి వృత్తులలో ప్రవేశించిన విద్యార్థులు ఏయే వృత్తులలో ఏ విధంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నారో అప్పుడప్పుడు తెలుసుకోవడం అవసరం. అది తెలిస్తేనేగాని వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం ఏ విధంగా పనిచేస్తోందో తెలియదు. అందువల్ల ఈ వుద్యమం వ్యాపించివున్న అమెరికను స్కూళ్లలో తమ పాతవిద్యార్థుల ప్రస్తుత స్థితిగతులను ఏడాది, మూడోయేడు, ఐదోయేడుతర్వాత కనుక్కొంటున్నారు. అట్లా కనుక్కోవడంవల్ల,

(౧) దేశంలో వున్న చదువులు, వృత్తులు యువకులకు ఎంతవరకు ఉపయోగకరంగా వున్నాయో తెలుస్తుంది.

(౨) ఒక్కొక్కవిధమైన తెలివితేటలకు సమర్థతలకు దేశంలో ఎంత అవసరముందో, ఎంతవరకై వుందో తెలుస్తుంది.

6. A.D. Richard - Organisation and Supervision of guidance in Public Education, p. 159.

నెలనెలకు పెరిగిపోవుచున్న ఖర్చును తగ్గించుటెట్లు అనునదే మిమ్ము బాధించుచున్న ప్రశ్న.

సమాధానము బహు తేలికగా యొసంగవచ్చును.

ఎక్కువ ఖర్చైన ఫానులను మీరు వాడుచున్నారు. క్రొత్తరకము ఇండియా లేక భారత్ ఫానులకంటె మీరు వాడు ఫానులు రెండింతలు ఎక్కువగా విద్యుచ్ఛక్తిని ఖర్చుపెట్టుచున్నవి. ప్రాత ఫానులను తీసివేసి, వాటిస్థానే ఇండియా లేక భారత్ ఫానులను అమర్చుడు.

ఇది అవివేకమైన సూచనగా ప్రప్రథమమున కన్పించవచ్చును. కాని ఆరీతిగా చేసిన మాసూచన తగిన సలహాయనియు, మితవ్యయముతో కూడినదనియు మీకే స్పష్టమగును. ఇందుమూలమున ఎల్లకాలము వచ్చుచుండు విద్యుచ్ఛక్తి బిల్లులమొత్తము తగ్గుటే కాకుండా, చాల శ్రేష్ఠమైన పంకాలను పొందినవారగుదురు. ఈ ఫానులు తిరుగునప్పుడు నిశ్శబ్దముగానుండును. ఏండ్లతరబడి బాగుగా పనిచేయును.

THE INDIA ELECTRIC WORKS, LIMITED, 12-A, Lingha Chetty Street, MADRAS.

(౩) యువకులకు పనిపాటులు దొరికే స్థలాలు, అవకాశాలు, యజమానులకేర్గా తెలుస్తాయి.

(౪) పనిపాటులు దొరకకుండా ఎంత మంది యువకులు తిరుగుతున్నారో తెలుస్తుంది.

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలలో ఈ ఉద్యమం సెకండరీస్కూళ్లలోను, వృత్తి స్కూళ్లలోను చాలా అభివృద్ధి చెందుతోంది. సాధారణంగా విద్యార్థి జీవితంలో ౧౪-వ ఏటనే, అతడేవృత్తిలో ప్రవేశించాలో నిర్ధారణచేయవలసి వుంటుంది. అల్లా నిర్ధారణ చేయడంలో సమర్థులైనవారిసలహా అతడికి అవసరం. కనుక ఏన్నోయేట వృత్తిలో ప్రవేశించినా, ఈలోపుగానే, అనగా సెకండరీస్కూలులో చదివేటప్పుడే అతడు సాధ్యమైనంతవరకు ఏవృత్తిలో ప్రవేశింపబోయేదీ తనమనస్సులో నిశ్చయించేసుకొని వుండాలి. తరువాత అనుభవాలనుబట్టి అతని అభిప్రాయం మారినప్పటికీ, సెకండరీ స్కూలు వయస్సుకే అతడికి 'వృత్తిధోరణి' ఏర్పడాలి.

అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రాలలో నేడు అమలులో వున్న వృత్తినిరూపణ ఉద్యమం యొక్క ముఖ్యలక్షణా లీవిధంగావున్నాయి. స్థానికపరిస్థితులనుబట్టి వివిధరాష్ట్రాలలో కొన్ని వ్యత్యాసా లుండడం సహజం. ఉదా: (౧) న్యూఆర్లియన్సురాష్ట్రంలో నీగ్రోజాతివారికి అనుకూలమైన వృత్తులను గురించి ప్రత్యేక ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

(౨) మిన్నాపొలిసురాష్ట్రంలో, అచ్చటి స్థానికవృత్తులనూ, వాటి సాంకేతికపద్ధతులనూ, సమస్యలనూ వివరిస్తూ ఒకమాసపత్రికను ప్రకటిస్తున్నారు.

(౩) న్యూయార్కురాష్ట్రంలో ౧౩ జిల్లాలు కలిసి ఒక వృత్తినిరూపణ ఉద్యోగిని పోషిస్తున్నాయి.

(౪) ఈ సందర్భంలో, న్యూయార్కు రాష్ట్రంలోవున్న ఫీల్డుస్టను స్కూలు ప్రత్యేకంగా చెప్ప తగ్గది. గాంధీమహాత్ముని విద్యావిధానంప్రకారం విద్యార్థి ఒకప్రధాన వృత్తిని అభ్యసిస్తూ తద్వారా దేశచరిత్ర, భూగోళం మొదలైన ఇతర విషయాలను అభ్యసించవలసివస్తే, ఈ స్కూలులో కూడా, విద్యార్థి తనకు అభిమానంవున్న ఒక విషయాన్ని ప్రధానంగా అభ్యసిస్తూ తద్వారా తానునేర్చుకోవలసిన ఇతరవిషయాలన్నిటినీ అభ్యసించాలి. ఈవిషయమై ఆస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయుడు ఈవిధంగావ్రాశాడు.

"నైటప్రపంచికంలో వయస్సువచ్చిన వ్యక్తులకు జీవనాధారంగా వుంటూవున్న వివిధ వృత్తులలో దేనిలో తనకు అభిరుచిగలదో విద్యార్థి తెలుసుకోడానికి ఈ స్కూలు సహాయపడుతోంది. ఆవృత్తులు పరిశ్రమలు, చిత్రకళలు, వర్తకవ్యాపారాలు మొదలైనవాటికి సంబంధించినవి కావచ్చును; లేదా గణితము, దేశచరిత్ర, భూగోళం, ఫ్రెంచి, జర్మను భాషలు మొదలైన సామాన్యవిషయాలకు సంబంధించినవైనా కావచ్చును. ఏవిషయమైనాసరే, విద్యార్థితనకు ముఖ్యంగా అభిరుచివున్న విషయంలో చాలా కృషిచేసి, ఆ సంబంధంలోనే ఇతర విషయాలనుకూడా నేర్చుకోవడానికి అవకాశం ఇస్తున్నాము."

మనస్తత్వ పరీక్ష.

పరీక్షాసమయంలో విద్యార్థి ప్రవర్తన, దానిఅర్థము — బామ్ గార్టన్ అను మనస్తత్వ పరిశోధకుని సిద్ధాంతము ననుసరించి:

I ప్రారంభంలో :

1. శ్రద్ధతో వింటాడు : పరీక్ష చేసేవాని వంక నిబ్బరంగా చూస్తాడు అంటే అతని స్వభావం యీ కింది వాటిలో ఏదో ఒకటిగా ఉండాలి:

౧. నిజంగా వింటున్నాడు. ౨. ఒకడు చెప్పేది వినకుండా వాణ్ని చూస్తూ వుండ గలడు.

2. గడియారం మానసస్థ్యుంటాడు అంటే,

౧. ఏకకాలంలో అనేక విషయాలను గురించి ఆలోచించగలడు. ౨. మనసు నిలకడ లేదు. ౩. ఎదుటివాడు చెప్పతూ ఉన్న విషయంలో అతనికి అభిరుచిలేదు.

3. ఎదురు ప్రశ్నలడుగుతాడు అంటే,

౧. సరిగ్గా వినలేడు; కొంచెం చెవుడు. మనసునిలకడ లేదు. ౨. అర్థం చేసుకోలేడు. ౩. ఆ విషయంలో అతనికి అభిరుచి లేదు. ౪. వెంటనే జవాబియ్యకుండా, ఆలోచించుకోవడంకోసం కాలం గడుపుతున్నాడు. (అడిగే ప్రశ్నలనుబట్టి యీ సంగతి స్పష్టమవుతుంది.)

4. ప్రశ్న లేవీ అడగడు అంటే,

౧. మొద్దు. ౨. అంతా బాగా తెలుసును. ౩. పని ముగించాలని తొందరగా వుంది.

5. ప్రశ్నలకు జవాబు లివ్వడం తొందర తొందరగా ప్రారంభిస్తాడు అంటే,

౧. చురుకైనవాడు. ౨. ఇచ్చిన ప్రశ్నలలో అభిరుచి వున్నది. ౩. వెంటనే గ్రహిస్తాడు. ౪. దూరపాలోచన లేదు.

6. నెమ్మదిగా ప్రారంభిస్తాడు అంటే,

౧. పరీక్షావిషయాలలో ఉత్సాహంలేదు. ౨. అభిరుచి లేదు. ౩. ఈరెండూ లేవు.

7. అనుమానంతో ప్రారంభిస్తాడు అంటే,

౧. పని అర్థం కాలేదు. ౨. జాగ్రత్త అయినవాడు. ౩. వెంటనే మనస్సు నిశ్చయం చేసుకోలేడు. ౪. సిగ్గూ భయమూ వున్నాయి. ౫. ఆ విషయంలో ప్రయత్నించడం ఇష్టంలేదు.

8. జవాబు లివ్వడం ముగిసినతర్వాత మౌనంగా వున్నాడు అంటే,

౧. మౌనం అతని స్వభావం. ౨. ప్రశ్న విషయం చాలా ముఖ్యమైన విషయమన్న ఆదుర్దా. ౩. జవాబులు సరిగా ఇవ్వలేదని విచారం.

9. జవాబు లివ్వడం ముగిసిన తర్వాత ఖులాసాగా వున్నాడు అంటే,

౧. అన్యజా ధోరణిలో వున్నాడు. ౨. పని అంటే ఆట. ౩. అనవసరంగా ఆదుర్దాపడే స్వభావం కాదు.

10. జవాబు లివ్వడం ముగిసిన తర్వాత పట్టుదలగా వున్నాడు అంటే,

౧ చాలా ఆదుర్దా. ౨. ఉద్రేకం.

11. తనశక్తి సామర్థ్యాలను గురించి ముందుగానే తనకు తాను చెప్పుకొంటాడు అంటే,

౧. ఇదంతా బహుతేలిక అని. పరీక్ష తేలికగా వుంది. కష్టాలను గుర్తించక పోలేదు; లేదా బడాయి: గర్వం: ౨. ఉత్సాహం: నిజంగా అభిరుచి వుంది. లేదా, అనాలోచితమైన ఉత్సాహం. ౩. పరీక్షలో సిగ్గులేదు; తనశక్తి తా నెరుగును; లేదా, ఆత్మవిశ్వాసం లేదు. చేయవలసిన పనిని సరిగా అర్థంచేసుకోడు. అభిరుచి లేకపోవడం కప్పిపుచ్చుతాడు.

12. అందరూ వినేటట్లుగా పరీక్షావిషయాన్ని విమర్శిస్తాడు అంటే,

౧. విషయంతో ఐక్యంకావాలన్న అభిలాష. ౨. తప్పులు పట్టే స్వభావం. ౩. అహంభావం.

II పనిచేసేటప్పుడు:

13. పని ప్రారంభించడం సావధానంగా అంటే,

౧. పరీక్ష కష్టంగా వుంది. జాగరూకత గల స్వభావం. సావధానంగా ఆలోచించడం అతని స్వభావం.

తొందరగా ఆలోచన లేకుండా అంటే,

౧. వెంటనే గ్రహిస్తాడు. (౨) ఆలోచించలేడు. ౩. ఆ పని ముగించడానికి ఇష్టంలేదు.

ఎప్పుడూ ఒక్క ధోరణిలోనే పనిచేస్తాడు అంటే,

(౧) బుద్ధిమాంద్యము. (౨) అదే సరియైన పద్ధతి అన్న నమ్మకం. (౩) అనాలోచిత ప్రకృతి.

ప్రతిసారీ మరో కొత్త పద్ధతిని ప్రయత్నిస్తాడు అంటే,

(౧) అనేక మార్గాల ప్రయత్నించగల ఆలోచన లున్నాయి. ఎల్లాగో సాధించాలి అన్న పట్టుదల. 'దీనిని సాధించాలి. ఇది నావిధి' అన్న జ్ఞానం.

14. శ్రద్ధగా చేస్తాడంటే,

పనిచేసేటప్పుడల్లా కార్యసాఫల్యమే అతని మనోదృష్టిలో వుంటుంది. గమ్యస్థానం చేరాలన్న ఆదుర్దా. చేతిలో పనిని త్వరగా ముగించాలన్న ఆదుర్దా. ఖంగారుగా తనచుట్టూ చూస్తూవుంటాడు. అభిరుచి లేదు. గందరగోళం పడుతున్నాడు. మనసు నిలకడ లేదు.

15. పనిచేసేటప్పుడు మనసు నిలకడ (పని చేసినంతసేపూ అతని దృష్టి బల్లమీంచి చలించదు) అంటే,

౧. పనిలో అభిరుచి. ౨. పరీక్షాధికారి దగ్గర వున్నా డన్న భయం. ౩. ఓర్పు; పట్టుదల.

16. పనిచేసేటప్పుడు మనసు నిలకడలేదు అంటే,

౧. కొత్తభాగాలలో వున్న చిత్రాలు చూడాలన్న కుతూహలం. ౨. పనిలో అభిరుచి లేదు. ౩. శ్రద్ధ లేదు. ౪. ఉత్సాహం లేదు.

17. పనిచేసేటప్పుడు ఉల్లాసం, అయిష్టత, ఆశ్చర్యం వగైరా భావాలు చూపుతాడు: అవి మొదటినుంచి చివరదాకా వుంటే,

౧. పరీక్షాధికారియెడల నమ్మకం వున్నది. ౨. పరస్పర సహాయం, ఉల్లాసం కల బుద్ధి. ౩. గౌరవం లేదు; లేదా శ్రద్ధ తక్కువ.

వాటిని అప్పుడప్పుడు చూపిస్తే,

౧. తన ప్రయత్నం సఫలమవుతూవున్న దన్న సంతోషం. ౨. లేదా, పైనుండు కారణాలు కావచ్చును.

పైకి కనపరచపోతే,

౧. భావోద్రేకాలు ఎన్నకా అతి దేనకడు. ౨. అన్నీ తెలిసివుండడంవల్ల భావోద్రేకాలు పుట్టలేదు. విద్యాధిక్యతవల్ల అలవాటువల్ల, వయసు నిబ్బరంవల్ల

18. (శరీర) అవయవాల కదలికలు తాను చేస్తూవున్న పనికి అనుకూలంగా వుంటే,

౧. తెలివైనవాడు. ౨. బాగా కసరతు చేసినవాడు. ౩. కార్యసాఫల్యము అవుతుంది అన్న వుత్సాహంతో పనిచేస్తున్నాడు.

అనుకూలంగా లేకపోతే,

౧. అవయవాల కదలికలు అతని స్వాధీనంలో లేవు. ౨. ఆలోచనలు అతని వశ్యంలో లేవు.

19. పనిచేసేటప్పుడు అతనిప్రకృతి చురుకుగా వుంటే,

౧. చురుకుతనం. ౨. పనిభారంలోనుంచి బైటపడదామన్న కోరిక.

మాంద్యంగా వుంటే,

౧. మందస్వభావము. ౨. సోమరి. ౩. పనియెడల అశ్రద్ధ.

20. పనిచేసే చేతుల కదలిక — జాగ్రత్తగా, కొలిచినట్టుగా వుంటే,

౧. అనుభవంకలవాడు. ౨. అది అతని స్వభావం.

హడావిడి లేకుండా, నిశ్చలంగా వుంటే,

౧. స్వభావసిద్ధమైన సమర్థత. ౨. మిక్కిలి దృఢసంకల్పం.

అతివేగముగా, ఆడావిడిగా వుంటే,

౧. స్వభావసిద్ధమైన సమర్థత. ౨. కోపం ౩. ఆలస్యం లేకుండా కార్యసాఫల్యం చేసుకుందామన్న ఆదుర్దా.

కూ లి మ ని షి

"కరుణ కుమార"

౧

మాయదారి గాలివాన ఏమని కొట్టిందో - తుడిచిపెట్టి పారేసింది. పచ్చంగా బంగారం పండే పొలాలు, అపరంజివంటి కయ్యలు, రామరామ, ఈ మూడేళ్లుగా మళ్లా అట్లాంటి పంటా లేదు, అట్లాంటి పాడీ లేదు రైతుకు: శిస్తులు ముజరాపోకుండా సర్కారుకు మేలు చేయడానికి, ఏటికి కాసినన్ని నీళ్లు తగలడం, పొలంలో కర్ర నువ్వాయంటే నువ్వాయనకో వసంతిప్ప, మళ్లా అట్లాంటి ఫలితం ఎరగరు జనం. సముద్రంమీదనుండి వస్తుం దంటారు కూడా ఇంతహోలాహలమే ఎత్తుకొనివచ్చిందో ఏమోగాని, నారాయణ! ఆగాలిస్పర్శ తగిలి వంత మేరా పైర్లే గాదు, పంటలే గాదు, పొలాలే గాదు, చెట్లే గాదు, చేములే గాదు; పురుగు నాకినట్టు మాడి చక్కాపోయినై - అదేమి విషపుగాలో! ఆఖుడితులగాయకు పశువులకూ, మనుష్యులకూ కూడా పీడి పట్టుకొన్నట్టు పట్టుకొన్నది గదా! పొలంపాయ పోయి కయ్యలో అడుగుపెట్టాలంటే, రోలి కళ్లో అడుగు పెట్టినట్టు, ఏడుపు వచ్చేది! ఏరెట్టు బట్టినా ప్రేతకళే! ఇక్కడ మేత లేక పసరాలను పడమటికి కంచెల్లోకి తోలి పెట్టినే, ఈ తనిగా డొక్కడకూడా దాపురించాలనా? ఆ రాజ్యంలో కూడా ఏం దెబ్బ తగిలిందో, తాగను నీళ్లా, మేయను మేతా లేక, ఇపిరివాపూ, జెబ్బవాపూ, తగిలి ఎక్కడిపసరం అక్కడే తా అని చావడం మొదలెత్తుకొన్నవి. ఇంకెట్లా జనం జీవించేది? కయ్యకి ఎంతలేని పత్తువలు చేసినా, ఎంతెంత కలుపులు తీసినా, ఏమో మహాపండి బోర్లా పడేటట్లు, మొదట మొదట్లో పచ్చంగా ఎక్కరావడమూ, తీరా పొట్టపగిలి వెన్నుతీసే అదునుకు మెడవిరుపో, దుంపతెగులో, మసితపోటో తగిలి వొరి తాలూ బొంగూ మాత్రం నేలమీద పడడమూను. ఎంతలేని మోతుబరీ కమతా లయినేమట్టుకు, ఇట్లాంటి దెబ్బలు తగిలితే కాలెత్తకుండా ఎన్నాళ్లని నిలదొక్కుకొని ఉండగలవు?

అట్లాంటిది, మూడేళ్లకింద పండినపంట మళ్లా ఈఏడూ పండింది. ఈ ఏడుకూడా పంటలు వాశిగా తేలినట్టయినే, ఇక ఆగడ్డ విడిచిపెంచి ఏ దేశమైనా లేచిపోవాలని ఉన్నారు ప్రజలు. కాని - అధిగవంతుడి దయ చల్లగా ఈ ఏడూ వాళ్లకూ, గుడ్లలకూ, కత్తవలకూ, కాడిమాన్లకూ, పేడ కుప్పలకూ పసుపూ కుంకుమా పెట్టి, కోడిపిల్లను కోసి దిగదుడిచి పారేసి, ఏ ఘడియని కయ్యలో కాలుపెట్టి ఏరువాక సాగించారో గాని, ఈ మూడేళ్లబొట్రీ ఒక్కసారిగా ఈ ఏడు తీసుకొన్నది. అదీ పంట అంటేను.

మృగశిరాప్రవేశం కావడంతోటే పడమట మబ్బులేవడం, తూర్పునుండి పైరగాలి తోలడం, రెండు మూడు పదున్లు దిమ్మతిరించి కాలం చల్లబడడమూను. ఎప్పుడు కురిసిందో, కార్తి తిరిగి కార్తి పెట్టేవరకల్లా వచ్చి, గట్లు తెగ్గోసుకుంటూ, లంకలు ముంచెత్తుకొంటూ, ఎర్రటి ఒండ్రుమట్టితో కూడా వచ్చింది ఏరు. నారు పోసినవాడు నీరు పోయకుండా ఉంటాడా? విత్తనాలు నానబెట్టి నారుకయ్యలు తడిపి చల్లీ చల్లడంతోనే, రెపరెపలాడుతూ, మూడోనాటి కల్లా మూరెడేసి పొడుగున ఎదిగివచ్చింది మొక్క. అదునంటే అదీ అదును. నారు కయ్యలో మనిషి ఒంగి పైకి చెయ్యెత్తితేనే గాని అసలు అగుపడే వాడు కాడు. అంత మెండుగా పోసిన ఆకుమళ్లయినా వరినాటు లందుకొని నారు పెరకబోయేవరకు రొయ్యచేపమూతివిరాది మీసాల్లాగా మూరెడేసి లోతున వేళ్లు చూసుకొని మొలక ఊడిరాక! ఆనారు పెరకలేక ప్లేటులు మంటలెత్తి అల్లాడిపోయారు ఆ సేద్యగాళ్లు. అట్లాంటి పత్తువకల నారు నాటితే, శనిగాడు నెత్తికెక్క ఏగాలివానో, ఏవరదలో పట్టి కొట్టుకపోతే చెప్పలేంగాని లేకుంటే పైరు దాపమంటేమాత్రం చస్తదా?

మఖా, పుబ్బా, ఉత్తరా కార్తులు వచ్చేసరికి సాఫ్ఫీదాగా వరినాట్లు పూర్తిఅయిపోయి అప్పుడే కలుపుతీత లందుకొన్నారు జనం. ఆ! ఎంత కలుపులే! ఈ మూడేళ్లుగా నీళ్లు ఎద్దడై, పసిగా అందక నాటువేసిన మళ్లోంజాకే గుంక బలిసినట్లు మనిషెత్తున పెరిగి, ఆకలుపుతీతకే అరోగ్యం ఎకరాకి నల్లం, ఏడుం కూలి. అట్లాంటిది సుఏపుతూ మెదూతూ మెట్టినపాతో తొలిమారునుట్టుకు కలుపు తీయించేస్తే, ఇక ఎల్లా కయ్యలెట్టు కన్నెత్తి చూడవలసిన అగత్యం లేకుండా పోయింది. రెండున్నర నెలలు విడవకుండా పారిందే ఏరు. ఏరెట్టు మోటా ర్లాతట్టే, ఏ తట్టు జనం అరిస్తే, నిలిచిపోయి అల్లాడిపోయారే ఈ రేడు. ఆకొత్తనీటి పురవడిదెబ్బకు భయపడి, ఆఖరుకు వడవ ఆపడంకూడా నిలిచిపోయి, జనాన్ని ఇద్దరికి ఇద్దరికే రవాణా చేయడానికి రైలువాళ్లోక ప్రత్యేక లోకలు నడిపించి దోచుకొన్నారుగదూ డబ్బులు!

అది పంటంటే పంట గాదు. ఎంత పనికిమాలిన నాదారు చేనయినా, ఎకరా పుట్లు కనిపిస్తుంట అని చెప్పాలి. ఎక్కడినో చెరువుకింద, కట్టకదాన మాలమాదిగవాళ్లకు

సర్కారువాళ్లిచ్చిన చవరభూములుగూడా ఈ యేడు పట్టికి పండినట్లు చెరకపండినై. ఇక మేలురకం కొంపులు అడిగేరా! అబ్బ! మేలిమిబంగారం! వెన్ను ముట్టుకుంటే సప్పెట పరిపోతుం దా ఉరువు! ఒక్కొక్కక్కర్ర చెరుకుగడంతలావున పెరిగి గంటలు కట్టి, అడివి అల్లుకొన్నట్లు అల్లుకొని పోయింది. అంత లావుక్ర్రా కూడా వెన్ను బరువు భరించలేక నేలమీద పడి పారకొడిపోతోంది. గనిమెమీద నిలబడి పొలంచాయ చూస్తే, ఎర్రంగా కన్ను చెదిరిపోతోంది. వెన్ను చేతికి తీసుకొని చూస్తే ముంతెడు గింజలు రాలినట్లు రాలుతున్నవి. దిష్టి తగలకుండా అడుగడుక్కీ కట్టిన సున్నప్పిడతలేనా, గడ్డిబొమ్మలేనా, దిష్టిబొమ్మలేనా, తాటాకులేనా — ఒక టేమిటి! చూస్తే భయంకూడా అవుతోంది. ఈతట్టూ ఆతట్టూ విరగబడిన పైరుతో గనిమెలు కప్పడిపోయి, ఎవరి చొంపు ఏదో కూడా సర్తు చిక్కడం లేదు.

అట్లా — ఈ వాగర్త వాగర్త అంతా ఏకటాకేని పండిం దీయేడు.

వచ్చేసింది — సంకురాత్రి కూడా వచ్చేసింది. పెద్దపండగ చేసుకొని పెద్దలకు పెట్టుకోవడం, కనుమా, ముక్కనుమా పోనిచ్చి కయ్యలలో వొంగడమూను. అయిపోవాలె! గంటలమీదా నిమిషాలమీదా కోత లయిపోయి కుప్పలు పడాలె. అప్పుడుగాని రైతుకు నిద్రపట్టదు. ఈ మాడేళ్లుగా పసుమటినుండీ ఉత్తరాదినుండీ పండగనెల వస్తేవరకే కూలీజనం తండాలు తండాలుగా దిగిపోయేవారు. ఈ యేడు వాళ్ల దేశం కూడా పండి, చేతినిండా కూలి చిక్కిందో ఏమో, పండగనెల గడిచిపోయినా, జనం అనుమ్మరం లేదు ఈ తడవ.

ఈ ఏడు కోత లెట్లాగబ్బా! దిగులుపడి పోతున్నారు రెడ్లు. సిద్ధాన్నం! నోట్లోకిపోదే కూడు! మహాలక్ష్మి పొలంలో ఆడుకొంటోంది; ఈ పల్లెకొంపల్లో పరిస్థితులు ఏమీ బాగుండడం లేదు. ఏతట్టుబట్టినా అఁ, ఊఁ, అంటే ఈ కూలీముండాకొడుకులు పస్తైలా పభులా తీర్మానాలూను. నిరుడు సంవత్సరం అసలే పంటలు ఏమీ గామా అయి పెట్టుబడిగింజ లయినా వస్తాయో రావో అని రైతు అల్లాడిపోయిన రోజుల్లోనే, అప్పారిరైతు మూర్తిరెడ్డిని ఈకూలీజనం పెట్టిన తిప్పలు తిప్పలుగావు. ఆయన చేతికింద నీళ్లు తాగి ఆయన దగ్గర జీతాలకు కుదిరిన సేద్యగాళ్లే ఎదురు తిరిగారే! ఇక ఏసమంటో వచ్చిన ముంతకూలి ముండావాళ్ల సంగతి అడగాలెనా? మాట్లాడితే అన్నం పెట్టేరు బియ్యం పావలాడబ్బులని ఒకటే దరువుకు మళ్లి కూర్చున్నారు వాళ్లు. ఏనాడూ ఎరగని మామూళ్లన్నీ ఎప్పటికప్పుడు కొత్తవితీసుకొనివచ్చి మెండోడ్డుకొని కూర్చుంటున్నా రీమిడిమేలపు పసులు! ఈ గడ్డ పుట్టింది మొదలు వాళ్ల అన్నం వాళ్లు తెచ్చుకొనేటట్టూ, ముంతెకు వడ్లూ, వేడ డబ్బులూ ఇచ్చేది అనాది మామూలు. అట్లాంటిది ముంతెడు వడ్లకి తోడు అరణా లివ్వవలసిందని పేచీచారు. సరే నని ఒప్పుకున్నారు. కడుపు నిండడం లేదు. రేపటివేళ చద్దిదాహం పోయించమన్నారు. దానికీ ఒప్పుకొని, ఉదయంపూట అంబలి పోయిస్తూ వచ్చారు రైతులు. నిరుడు సంవత్సరం, ఆ ఏర్పాటూ తోసేసి, తేరుబియ్యం పావలా డబ్బులూ యిచ్చి, పగటన్నం మెలగోలుకులు కూడు పెట్టించవలసిందని - ఇంకో బేరం పెట్టారు. అబ్బబ్బా! వీళ్లతో రణపోరూ, కత పోరూను. వాళ్లకి తెలీయదు. ఒకరు చెప్తే వినరు. నిక్రెదాటు.

మూర్తిరెడ్డి అంతటివాడు - వాళ్లు అడిగినంత కూలీ యిచ్చి నిరుడు కోతలు కోయించుకొన్నాడే! సేద్యగాళ్ల పెట్టుబళ్లు చాలడం లేదు, సంవత్సరానికి పందుం గింజలూ, రెండు జతల గుడ్డలూ, వరహారొఖ్ఖం పెట్టుబడి పెట్టి, నెలకు ఇద్దుంగింజలు యిస్తేనే గాని, మేడితోక అట్లా ముట్టుకోమని ఎదురు తిరిగితే, పాపం! అంతలావురెడ్డీ, ముక్కుమీద వేలేసుకొని, 'ఏమిరా కాలం!' అని ఆశ్చర్యపోయాడు. అట్లాంటిది, ఈసంవత్సరం పంటలు చూడొస్తే, బంగారం పండి బలికోరుతున్నాయి. కూలివాళ్లు చూడొస్తే ఆవిధాన్న ముక్కుపట్టని ముత్యాలై వాళ్లు కూర్చున్నారు. ఎక్కడికి పోతారు రెడ్లు? ఏవూరు పోయినా, గిరాకీరోజులు, రద్దీ దినాలు! ఇదే పోరుగమా! పోనీ, అడిగినంత కూలీ ఇస్తా మనుకొన్నా, రెండుకాళ్లూ, రెండుచేతులూ ఉన్న మనిమంటూ, ఉరువు లనుపడితే ఎట్లానయినా ఊరేగవొచ్చు. ఒంటినిండా గుడ్డా, కడుపునిండా కూడూ లేని జనాన్ని ఇంత చాలీచాలకుండా పుట్టిస్తే, సృష్టి ఎట్లా జరగా లనుకొన్నా డీభగవంతుడు! ఏవొకరమో ఆరెకరమో అయితే ఒకరోజాపట్టు. రెండురోజులయినా చూసి, ఎట్లనో ఏడ్చి అయిం దనిపించుకోవచ్చు. ఏభయ్యేసి ఎకరాలు, నూరేసి ఎకరాలు, రెండువందలేసి ఎకరాలు పెట్టుకొని ఊరేగే కమతా లీగండం గడిచి గట్టెక్కడి ఎట్లా?

గోచీపాత పెట్టుకొని అర్ధదిగంబరత్వంతో తిరిగేమనిషి ఆడదిగాని, మొగాడుగాని, వయసువాడుగాని, ముసలివాడుగాని, కంటి కనుపడితే సరి, వెంటబడు తున్నారు ఆసాములు. 'కూలివిమయాని కేమిటే, అందరికంటే ఇంకో చిన్నడబ్బు అదనంగానే తీసుకో' అని చెయ్యిపట్టుకొని లాక్కొనిపోతున్నారు. కొంతమంది మరీ పెద్దపెద్ద ఆసాములు, ఒకటి రెండు రోజులు ముందుగానే జాగ్రత్తపడి, కుటుంబాల సహితంగా నిక్రెలసుంపులాగా తోలుకొనిపోయి, బండలదొడ్లో పెట్టినట్లు పసువులకొట్టాలలో పెట్టి, తలుపులు బిగించి, రాత్రింబగళ్లు కాపాకీలు చేసుకొంటున్నారు — కూలీజనాన్ని!

౨

“అబ్బా! అమ్మా! అమ్మా!...”

“........................”

"ఇస్సు: ఇస్సు: పరమాత్ముడా! తండ్రీ! పగవాడికైన్నా వద్దురా!..."

అని ఆ తాటాకుల చుట్టుగుడిసెలో గడ్డి మీద ఈతాకులచదర పరుచుకొని, మూలుగుతోంది — లక్ష్మి.

మిణుకుమిణుకు మంటోంది — ఓ చిన్న నిప్పగింజలాంటి బుడ్డీదీపం. పక్కలో కూర్చొని తల నిమురుతున్నాడు — మామ పెంచెలు గాడు, బుడ్డీదీపం క్రీనీడ కాంతిలో తళతళలాడే కళ్ళల్లో కళ్ళు పెట్టుకొని, నుదుటిమీద నుదురు చేర్చి.

"అమ్మీ! నువ్విలా ఆ మూసపడితే నాకు దిక్కెక్కడే"న్నాడు పెంచెలు.

"పరమాత్ముడా! నారాయణమూర్తీ! ఊఁ! ఊఁ! అబ్బ! నే బతకనమ్మో! మామా!" అని కంట నీరు పెట్టింది లక్ష్మి.

"ఓర్చుకో! ఓర్చుకో! అమ్మీ! ఆ నారాయణమూర్తి పెట్టినగడియ ఇంకా రాలేదు" అని ఓదారుస్తున్నాడు పెంచెలు.

"మామా! దినానికి తేరుబియ్యం, పావలాడబ్బులూ, పైటన్నం పాడయి పోయింది గదే ఈ యేడు! నా కీగండం రాకుంటే, నీచెయ్యికి నాచెయ్యి కలిపి ఇద్దరం తెచ్చుకొనేవాళ్లం గదే!..." అని ఇస్సు మన్నది లక్ష్మి!

"ఎంతదూరం చెప్పినా నువ్వు ఆపూసు విడిచిపెట్టవు గదూ —" అన్నాడు పెంచెలయ్య.

"అమ్మో! ఓ రెండు నెలలపాటు దినులు లేకుండా పోత్యేది గదే, మామా —" అని మూలిగింది లక్ష్మి.

"అబ్బా! నా రెక్క లుండంగా నీకడుపు నిండదూ? కోపలేని మనిషివి కదల్లేవు మెదల్లేవు. నీ రెండు కాదినులకి? నాకడుపులో అన్నం తీసి నీకడుపులో పెట్టి బతికించుకొంటాను నిన్ను. ఆపూసు మరిచిపో".

"ఇస్సు: ఇస్సు: నువ్వయినా కూలి చూసుకొన్నావా లేదే! రద్దీదినాలు పోగొట్టుకోకు" అన్నది లక్ష్మి.

"ఆనారాయణమూర్తి దయపెట్టి, రెండు తలలూ వేరయి పిల్లా తల్లీ సుఖంగా ఉన్నారనుకొంటేగాని నే కూలికే పోను. ఎదవ డబ్బులైరి" అన్నాడు పెంచెలు.

"అమ్మో! అబ్బా! అమ్మా! నా ప్రాణాలు పోతుండై మామా! కానిరోజులు వచ్చిపడ్డై, ఎట్లా చేస్తావో" అని ఏడిచింది లక్ష్మి.

"నువ్వేడవబోకు పిల్లా! మున్నే చిన్నరెడ్డి పాదాలు పట్టుకొని రూపాయ గింజలు నాయుడు తెచ్చుకొన్నానుగదా! ఆగింజలతో ఇంకా పదిరోజులదాకా దిగులులేదు. అటు పైని దేవుడే ఉంటాడు—"

"మాయదారి కానుపు. ఈపాటికే బయట పడవలసిందే, పడిందిగాదు. ఏం చేయను. పది రోజుల కిందటనే ఈబరువు వొదిలిపోతే, బిడ్డని ఒళ్లోకట్టుకొని అయినా పోయేదాన్ని కూలికి."

"నీ ఇష్టమూ నా ఇష్టమూనా? మన దినాలు మంచివైతే ఆ తొలికాన్పుకు పుట్టిన పిల్లోడే దక్కేవాడు. ఇంకో ఏడాదికి ఏబ్రగొడ్డుకాడనయినా పెట్టుకొంటే చేతి కక్కరకు వచ్చేవాడు" అని తల నిమిరాడు పెంచెలు.

"నా మొగానికి అరాత లేదు మామా!" అని పెనిమిటి మెడ చుట్టువేసుకొన్నది లక్ష్మి.

"ఏడవకే: నీరోజు మంచిదయి, ఈ కడుపు పండకూడదూ?" అని ఆమె కళ్లు తుడిచాడు పెంచెలు.

"అబ్బా! మామా! ఈ రాత్రి గడిచేది ఎట్లనే? ఇంట్లో రెండో ఆడదిక్కు లేదు. నువ్వొంటరిగాడివి. ఎట్లా చేస్తావే?" అని చాపమీద పొర్లింది లక్ష్మి.

"ఆడదయితే అవసరమా? అన్నిపనులూ చేసే చేస్తాను. ఆ కాన్పుకు మా అమ్మ ముసలిముండ ఉండబట్టి ఆదుకొంది. ఎన్నాళ్లుంటారు ముసలోళ్లు. నాకు నువ్వూ, నీకు నేనూ, మనిద్దరికీ ఆ భగవంతుడూ దిక్కు. దిగులు పడబోక: బుడ్డితో బుడ్డెడు బ్రాందీ తెచ్చి తయారుగా ఉంచాను" అని ధైర్యం చెప్తున్నాడు పెంచెలు.

ముప్ఫయేళ్లు పెంచెలుగాడికి. పాలవాడు. పిడుగు. పిడిరాయిలాంటి దేహం. తండ్రిరుణం కేవలం చిన్నతనంలోనే తీరిపోయింది. ఒక్కగాక ఒక్కపిల్లవాడు కాకిపిల్ల కాకికి ముద్దు గదూ. ప్రాణాలన్నీ ఆ కొడుకుమీద పెట్టుకొని పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేసింది తల్లి.

తన తల్లిదండ్రులవల్ల అతగానికి సంక్రమించిన ఆస్తి ఐశ్వర్యం కండలు మెలిదిరిగిన తనశరీరం తప్ప రెండో ఆధారమేమీ లేదు - అప్పకొరికి. మేడితోక పట్టుకొని ఎద్దులను ముల్లుకర్రతో తోలి భూమిని చీలికలు చేసే శక్తి అతని బాహువుల్లో ఉన్నది గాని భూమే లేదు అతగాడికి. చేతిలోకి మేడితోక లేదు - అమనిషికి. తానిప్పుడు తాటాకుల గుడిసె వేసుకొని జీవించే ఆచోటు పెద్దరెడ్డిది. పక్కన ఉన్న మామిడిచెట్లనూ, తోటకయ్యనూ, మిరపచేనూ కావ్దారీ చేస్తుండే షరత్తుమీద ఆస్థలంలో గుడిసె వేసుకొని స్థావరం ఏర్పాటుచేసుకోనిచ్చాడు పెద్దరెడ్డి. కూలిపని చేసుకొని పొట్ట పోసుకొంటున్నాడు — పెంచెలు. ఎర్రటి ఎండలు కాసినా, కుంభపోతగా వర్షాలు కురిసినా, పిడుగులు పడినా జంఝామారుతం వీచినా వాడి కావట్టు గుడిసే పెట్టని కోట, పెద్దరెడ్డి అనుగ్రహం.

భార్యకు ప్రసవదినాలు. తొలికాన్పు నష్టమై పోయినదిలగాయతు ఆ దంపతులు పిల్లలకోసరం అలమటించి పోతున్నారు. భార్యకు పెనిమిటిగాని పెనిమిటికి భార్యగాని క్షణం ఎడమైతే భరించలేని మమకారం వాళ్లిద్దరికీని. అందువల్ల భార్యను ఆస్థితిలో

విడిచి కూలిపనికి పోలేక, ఇంటిపట్టునే నిలిచి పోయాడు పెంచెలు.

ఆరాత్రి తెల్లవార్లూ లక్ష్మి వేదనపడు తూనే ఉన్నది. ప్రసవం కాలేదు. కంటిమీద కను కొట్టువంటిదో మరిచిపోయి, మంత్రసానిపని తానొంటరిగా జరిపించడానికి సిద్ధపడి కూర్చున్నాడు - పెంచెలు

ఇంకా వేకువజామే! కోళ్లు కూసే సమయం. తూర్పున చుక్క పొడిచిన వేళ. భార్య బాధ పడిపడి, అలిసే పోయిందో, స్మృతి తప్పిపోయిందో, గంట నేపటినుండి మాటా మంతీ మూలుగూ ముక్కూ లేకుండా అట్లా పడిఉన్నది. పెంచెలయ్యకు భయం వేసింది. బుడ్డిదీపం ఆమె ముఖందగ్గర పెట్టి పరీక్షించి చూచుకొన్నాడు. ముక్కువెంట శ్వాసఆడు తూనే వున్నది. గుండెలు కొట్టుకొంటూనే ఉన్నవి. నాడి ఆడుతూనే ఉన్నది. ఒంటరి గాడు ఏమి చేయగలడు!

బయట ఎవ్వరిదో కిర్రుచెప్పుల చప్పుడు.

"పెంచెలుగా!" అని ఇద్దరు మనుష్యుల కంఠధ్వని ఏకకాలమందే అతని చెవిని పడింది.

ఓ బొబ్బిలి కేక వేసి, వెన్ను చరిచినట్టు అదిరిపడి గడగడలాడే గుండెను గుప్పిట్లో పెట్టుకొని బయటికివచ్చాడు పెంచెలుగాడు. చూస్తే పెద్దరెడ్డీ చిన్నరెడ్డీను...

వాడు తనకళ్లు తానే నమ్మలేకపోయాడు. 'ఏమి విచిత్రం, ఎన్నడూ లేదే! అన్నదమ్ములయినా గర్భశత్రువులే. ఒకరిపచ్చ మరొకరు ఓర్వలేని ఏకోదరులే! మొన్న మొన్నటి వరకూ కుటుంబాస్తి పంపకంవిషయంలో తగువులు పెట్టుకొని కోర్టు కెక్కి, కత్తులు నూరుకొన్న అన్నదమ్ములు, ఆ సమయ మేమిటి? ఏకకాలంలో రావడ మేమిటి? ఆ పిలవడ మేమిటి?'

నిర్విణ్ణుడై పోయాడు పెంచెలుగాడు.

"కోతకు మనుష్యులు చాల్లేదు. నువ్వూ నీపెళ్లామూ కూడా రావాలి, రండి" అని ఇద్దరూ పాఠం అప్పచెప్పినట్లు ఒక్కసారిగా పిలుస్తున్నారు. పెంచెలుగాడికి ఖంగారుగా ఉన్నది.

"కోత ఎక్కడ సామీ!" అని అడిగాడు.

"వరవల చేలో" అని పెద్దరెడ్డీ,

"అంకమ్మ దొంపుల్లో" అని చిన్నరెడ్డీ తమతమ పొలాలు గుర్తు చెప్పారు.

పలకలేదు పెంచెలుగాడు.

"పలకవేం?" అని యిద్దరూ అడిగారు మళ్లా.

పలకలేదు పెంచెలుగాడు.

"నీళ్లు నమిలితే ప్రయోజనం లేదు. రెండేళ్లుగా నా స్థలంలో గుడిసె వేసుకొని కాపరం ఉంటున్నావు — తెలుసునా" అన్నాడు పెద్దరెడ్డి.

"మొన్ననే గదరా, పూటికి లేదని తూమెడు వడ్లు నాముకు తెచ్చుకొన్నావు నాదగ్గర -" అన్నాడు చిన్నరెడ్డి.

"చిత్తం -" అన్నాడు పెంచెలు.

"మరి నోరులేదూ? ఖండితంగా చెప్పెయ్యి" అన్నాడు చిన్నరెడ్డి.

"ఏం చెప్పేది సామీ? గుడిసెలో ఆడమనిషి కనలేక మాటలేకుండా పడిపోయింది. ఆ మనిషి కుదురుగా ఉంటేనేగాని నేను కూలికి రాలేను నా ఏలినవాడా?—" అన్నాడు పెంచెలు.

"అటయితే నాకాడ వొడ్లు ఎందుకు తెచ్చుకున్నావూ?—" అని అడిగాడు చిన్నరెడ్డి.

"నాముకు తెచ్చుకొన్న గింజలు కదా సామీ అవి. ఉగాదినాటికి నాముతో కూడా మీ గింజలు మీకు కొలిచేస్తాను; బాకీ పెట్టుకోను లే" అన్నాడు పెంచెలు.

"ఆ పప్పు లేమీ ఉడకవోయ్! అబ్బయ్యా! నువ్వూ నీపెళ్లామూ కూడా కోతకి వస్తారని గదా నేను గింజలు కొలిచిపెట్టింది? నాము నాము అంటే ఎవరికోసరం ఇస్తావు నాము? నాము కొలిస్తే కోతపని ఏంగావాలనుకొన్నావు?" అని చిన్నరెడ్డి తొందర చేశాడు.

"ఆడమనిషిని ఆవిధాన్ని విడిపించి నే నెట్లా వచ్చేది సామీ?" అన్నాడు పెంచెలు.

"నువ్వు నడుస్తావా? మెడమీద నాలుగు గలీతాలు పెట్టుమంటావా?" అని చిన్నరెడ్డి చేతికర్ర వాడి మెడమీద పెట్టి ముందుకు నెట్టాడు.

నాలుగడుగులు ముందుకు తూలేడు పెంచెలు.

"నేను రావడానికి లేదు సామీ" అంటు న్నాడు పెంచెలు.

"ఎవడికోసరం వస్తావు? గింజలు తేరగా ఉన్నా యనుకొన్నావూ?" అని మళ్లా నెట్టాడు చిన్నరెడ్డి. ఇంకా నాలుగడుగులు తూలేడు పెంచెలు. ఇదంతా నిదానంగా చూస్తూవున్న పెద్దరెడ్డికి చుర్రుమనింది.

"ఏంకోయ్! పెద్దమనిషీ నామనిషి నట్లా నెట్టుకొంటూ పోవడం?" అని అడ్డుతగిలేడు పెద్దరెడ్డి.

"ఏమోయ్ నెట్టితే?" అని ఎదిరించాడు చిన్నరెడ్డి.

"వాడు నామనిషి-" అన్నాడు పెద్దరెడ్డి.

"నీమనిషి! గడించావు. నామనిషి" అన్నాడు చిన్నరెడ్డి.

"నువ్వు పుట్టించావు! ఇప్పటికి రెండేండ్లుగా నా స్థలంలో వాడు గుడిసె వేసుకొని కాపరం ఉంటూంటే నీమనిషెట్లా అయినాడోయ్?" అన్నాడు పెద్దరెడ్డి.

"నిన్నగాక మొన్న నాదగ్గర తూమెడు వడ్లు నాముకు తెచ్చుకొంటే నీమనిషెట్లా అయినాడు—" అన్నాడు చిన్నరెడ్డి.

"అబ్బా! నానా యిచ్చాడోయి గింజలు. తూమెడు వడ్లు ఇచ్చాడంట. తిరిపెం! పదరా

వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద నిలయము.

చింతలూరు, ఆలమూరు పోస్టు, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

అనేకవిద్వద్వైద్యసభలయందు స్వర్ణపతకములను, ఉత్తమతరగతి యోగ్యతాపత్రములను, బహుమానములను పొందిన "వైద్యరాజ" ద్విభాష్యం వెంకటేశ్వర్లు అండ్ సన్ వారిచే శాస్త్రీయముగ సిద్ధపరుపబడిన దివ్యౌషధములు

వసంతకుసుమాకరము

మధుమేహము, అతిమూత్రము, రాచకురుపులు. శుక్లనష్టము, తెల్లకుసుమ, సుఖవ్యాధులు శీర్ణించుటచేకలుగు సకలమూత్ర నాళ వ్యాధులకు రాజౌషధము. తులం రు 20-0-0

సిద్ధమకరధ్వజము

ఇందు బంగారుకలదు. ప్రాచీయుచ్ఛైదము.

జగత్ప్రసిద్ధమగు బలవర్ధకౌషధము. రక్తక్షీణము, వీర్యదోషము, నపుంసకత్వము, క్షయ, బలహీనత మొదలగు దీర్ఘవ్యాధులకు దివ్యౌషధము. తులం రు 24, 60 మా. రు 10.

ఏకోత్తరవృద్ధి మహాలక్ష్మీవిలాస రసము చ్యవనప్రాశము

క్షయరోగులకు అమృతోపమానములగు దివ్యౌషధములు.

క్షయ, శ్వాసకాసలు, ఉబ్బసము, కఫముతో కలసి రక్తముపడుట, రక్తహీనత, శరీరకృశత్వము, హృదయ దౌర్బల్యము, దీర్ఘకాలమునుండి బాధించు మొండిదగ్గులు మొదలగునవి జయించును. రెండు ఔషధములు కలిసి సేవించవలెను. సెట్ రు 13-12-0

స్వర్ణక్రవ్యాద రసము

చిరకాలాజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, ప్రేగులరచుట, శూల, గుల్మము, యకృత్ ప్లీహావృద్ధులు, మొదలగువానిని జయించును. అజీర్ణజ్వరమును నశింపజేయును. బలవర్ధకము, తులం రు 4-0-0

రసరాజ రసము

అనేకలక్షణములతోగూడిన హిస్టీరియా అను వ్యాధిని నివర్తింపజేయు ముఖ్యౌషధము. తులం రు 10-0-0

ప్రదరారిలోహము

స్త్రీల తెల్లకుసుమ వ్యాధులకు దివ్యౌషధము. తెలుపు, ఎరుపు, పసుపు, నలుపు రంగులుగల కుసుమలు నివారించును. కుక్షిశూల, కటిశూల, దేహశూల, పర్యాంకశూలలు నివర్తించును. 40 మాత్రలు రు 3-0-0

సంపూర్ణకాంచన రసం

సంవత్సరములకొలది శరీరమునజీర్ణించి నానావిధ వికారములను గలిగించు ప్రాతశ్రములను బాగుచేయు పరమౌషధము. వ్యాధిని పూర్తిగా నిర్మూలింపజేయుటయేగాక కామకుతూహలమును, కాంతిని, పుష్టిని, బలమును కలుగ చేయును. 30 మాత్రలు రు 5-0-0

ఋతుశూల సంహారి

గర్భగతమునువాతముచేతను సుఖవ్యాధులు శీర్ణించుటచేతను మరియే యితర కారణములవలనను గలుగు ఋతుశూలలను నివర్తింపచేసి గర్భోత్పత్తినిగూడ గలుగజేయును. 18 మాత్రలు రు 2-0-0

రత్నపురుష లేహ్యము

దేహపుష్టి, వీర్యవృద్ధి, లేక బలహీనులుగ నుండువారలకును, పథ్యపానములు చేయలేనివారలకును పెద్దటానిక్. హోటలుభోజనము కాలేజీచదువులవలన క్షీణించు విద్యార్థులకు అమృతముకంటెను. శుక్లనష్టమునుకట్టిబలమును ఉత్సాహమును కలిగించును. 40 తులములు రు 2-8-0

పూర్ణచంద్రోదయ మాత్రలు

శుక్లనష్టము, శీఘ్రస్ఖలనము, స్వప్నస్ఖలనములను తగ్గించి నరములకు బలము, కంఠపుష్టి, వీర్యవృద్ధి, ఉత్సాహము కలిగించును. 60 మాత్రలు రు 8-0-0

బ్రాంచీలు:— కాకినాడ, రాజమండ్రి, పెద్దాపురం, అనకాపల్లి, విశాఖపట్టణం, ఏలూరు, అమలాపురం, తుని, రామచంద్రపురం, గుంటూరు, బెజవాడ, పాలకొల్లు, బందరు, విజయనగరము, తెనాలి, నెల్లూరు, బాపట్ల.

236 ఔషధములు గలవు. కేటలాగు ఉచితము.

మనచేలోకి, పదరా ఏంచేస్తాడో చూతాం"– అని పెద్దరెడ్డి పెంచెలుగాడిచెయ్యి పట్టుకొని లాగేడు.

"ఏమిటిరా నీవు పోయేది? కాళ్లు విరగ బొడుస్తా చూడు!" అని చిన్నరెడ్డి పెంచెలుగాడి జుట్టు పట్టుకొని తనపక్కకి లాక్కున్నాడు.

"సాములారా! నే నిద్దరికీగూడా కూలికి రాలేను సామీ! కోపలేనిమనిసి, ఒళ్లు తెలియకుండా సుడిసెలో పడిపోయింది—" అని గోలపెట్టుతున్నాడు పెంచెలు.

"సుడిసెలో మనిషి, చావనీ. పీడ విరగడై పోతుంది" అని పెంచెలుగాడి మెడమీద కర్రపెట్టి నెట్టాడు చిన్నరెడ్డి.

"ఏందోయ్? ఈ దౌర్జన్యం! ఈ పాలివాడివంటిమీద చెయ్యి వేయి, చెప్తా నీపని." అని పెద్దరెడ్డి చిన్నరెడ్డిమీదికి వచ్చాడు.

"ఏందోయి నువ్వు చేసేది? పశీ!" అన్నాడు చిన్నరెడ్డి.

"పశి ఎవడురా? కుంకా!" అన్నాడు పెద్దరెడ్డి.

"కుంకా గింకా అన్నావంటే, మూతిపళ్లు రాల్తాయి భద్రం—" అన్నాడు చిన్నరెడ్డి.

"మూతిపళ్లు రాలితే తల చెక్కలుగా పగుల్తుం" దన్నాడు పెద్దరెడ్డి.

"నీ అబ్బ లేచిరావాలిరా ముండమూక!" అని పక్కన ఉన్న రాగోలుకర్ర తీసుకొని పెద్దరెడ్డిమీదికి దూకాడు చిన్నరెడ్డి.

"నీ ఆయువు మూడింది రారా! లద్దికో" అని పక్కన ఉన్న రోకలి తీసుకొని చిన్నరెడ్డిమీదికి వచ్చాడు పెద్దరెడ్డి. గడగడ లాడుతున్నాడు పెంచెలు.

"కొట్టుకోబోకండి సామీ!" అని యిద్దరి సందునా దూరాడు పెంచెలు.

అన్నదమ్ముల ఆగ్రహం ఒక్కసారిగా పెంచెలుమీదికి తిరిగి,

"ఛీ! మాలమాదిగకొడకా! ఇద్దరికీ కూలికి వస్తానని చెప్పి మోసం చేస్తావా? చావు గాడిదకొడకా!—"

అని రోకలి, రాగోలకర్ర ఏకకాలమందే పెంచెలుగాడి నెత్తిన పెట్టారు పోదరులు.

"చచ్చాను బాబో!–" అని నెత్తురు చిమ్ముకొని నేలమీదపడ్డాడు పెంచెలుగాడు.

"నేను ఎందుకు పుట్టాను బాబో!" అన్నట్టుగా నెత్తురు చిమ్ముకొని నేలమీద పడి కేరు కేరుమని ఏడిచింది సుడిసెలో బిడ్డ.

'సాంగ్ యాంగ్'

శ్రీరంగారావ్ నిప్పాణి

బహుదూరమున నున్న తూర్పుసముద్రపుదీవులలో "బాలి" యను చిన్నదీవియందు హిందూమతము అనేక విపమస్థితుల నెదిరించుచు తన స్వశక్తిచే కొనయూపిరి గలిగి ప్రాణావసానదశయం దున్నది. మనోహరమయిన ఈ దీవియొక్క అపురూప ఆచారములలో దైవికమగు "సాంగ్ యాంగ్" నాట్యకళను మించినది వేరొండు లేదు. సంవత్సరములో అనేక పర్యాయములు శ్రీ మహావిష్ణుప్రీతిగా ఈ నాట్యము ఒనరింపబడుచున్నది. విద్యాపాండిత్యఆచారములకు లోటు గలుగనీయక, వృద్ధిపరచుచు హిందూమతవ్యుత్పన్నతను గ్రహించుటయందు పాలనేశియనులకన్న (Polinecians) వేరొకరు లేరు. ఇంతకును పాలనేశియనులు హిందూమతమును సంపూర్ణముగ ననుకరించ లేదు.

అందుచే "సాంగ్ యాంగ్" నాట్యము వారియొక్క మతసంబంధమైన పారవశ్యతాభినేతమేగాక, ఉన్నతసాంప్రదాయకమైన నాట్యకళ. ఇది ఇంపైన జేగంటలు మొదలగు సంగీతసాధనములతో కూడి చిత్రభ్రమచే మైమఱపించును.

సాధారణముగా అంటువ్యాధులు మొదలగు రోగములు సంభవించి దిగులొందజేయుతరి, హిందువులు రామభజన చేయురీతి వారు ఈ నాట్యము చేయుదురు. ఈ సంస్కారమును 'బేలలాంగ్'నందు ఒక్కపర్యాయము చూచుట నాకు తటస్థించినది. సువర్ణచ్ఛాయ గలిగి విలువైన దుస్తుల ధరించిన ఇరువురు చిన్న బాలికలను దేవాలయపు పూజారి తోడ్కొనివచ్చి వారిని దైవపీఠమున కెదురుగ భక్తితో మోకరింపజేసెను. వారియెదుట ధూపపాత్ర ముంచబడెను. ప్రమిదదీపములచే చుట్టును అలంకరింపబడెను. (పతంద) పురోహితుని మంత్రోచ్చారణము వినుచు ప్రేక్షకులు నిశ్శబ్దముగా నుండిరి. అత్తరి సబ్బాలికలు మైమరపింపజేయునట్టి యాధూప ఆఘ్రాణమువలన మత్తెక్కి నిద్రచెందిరి. తోడనే వారు శిరస్సులు త్రిప్పదొడంగిరి. తక్షణమే జేగంటలు మ్రోయింపబడెను. బాలికలు ద్రుతసంగీతమునకు సరిగా, తలలు త్రిప్పుచు కొంతవడికి స్మృతి దప్పి క్రింద బడిపోయిరి. అచ్చటగల స్త్రీలందరును వారి నొసటియందలి స్వేదమును దుడుచుచు వారి శిరస్సులపై సువర్ణకిరీటముల నుంచిరి. కొంతవడికి మెల్లగా నిద్రావస్థనుండి లేచెడిరీతి ఆబాలికలు మేల్కాంచి లేచిరి. వారాసమయమున బహు చక్కదనము గల్గి, శాస్త్రోక్తముగా, శిరః, పాద, హస్త భావనాభినయములచే నాట్య మభినయింప నారంభించిరి. తన్నాట్యసంబంధమైన కీర్తనలను స్త్రీలతో గలసి, పురుషులునహా పాడదొడంగిరి. దానిచే సంతసమేగాక ఉద్రేకమునహా గల్గెను. దైవసంబంధ మగు "సాంగ్ యాంగ్" నాట్యము ఆశ్చర్యమును గొల్పి నా మనసును కరగించినది. ఇయ్యది నా గ్రామమందు కొన్ని సంవత్సరములకు మునుపు జరిగిన పరిస్థితిని జ్ఞప్తికి తెచ్చినది. అచట ఒకనది యొడ్డున నున్న గొప్ప వటవృక్షచ్ఛాయలో (పరివ్రాజక) సన్న్యాసులు విడిదిచేసియుండిరి. పిల్ల వాయువులతోగూడిన ఆనాటిరాత్రి వెన్నెలలో నిశ్శబ్దముగా నుండుతరి, అచట నుండువారందరును నిద్రజెందిరి. నాకు సహా నిద్రవచ్చెను. కాని అంతలో అచటి సన్న్యాసుల "హరిబోల్" అను ఉచ్చారణము సమస్వరమున వినబడెను. అయితే ఒకమాట. నే చెప్పజాల. అది యేమి మాయయో! సమాధానచిహ్నము ఎరుకపరచు రీతి గోచరించెను. హృదయశమనముగ

'బాలి' హిందూదేవాలయ దేవదాసీలు.

వీరు 'బాలి' హిందూదేవాలయంలోని దేవదాసీలు; నర్తకులు. ప్రాచీన హిందూపౌరాణిక గాథలను పాడి అభినయిస్తారు. ఇందునిమిత్తం వీరిని చిన్నప్పటినుంచి తర్ఫీదు చేస్తారు; కాని రజస్వలలయిన తరువాత వీరి నిట్టి కార్యములలో ప్రవర్తింప నీయరు. వీరు ధరించినవి కమలాలంకృతములయిన సువర్ణ కిరీటములు.

నిట్టూర్పు వదల కుతూహలము గ్గలెను. దుఃఖదౌర్భాగ్యము మరుగయ్యె. నిశ్చలత్వము నన్నావరించెను. 'సాంగ్ యాంగ్' నాట్యము గాంచినపుడు గూడా నాకిట్టి యనుభవమే గలిగెను. హిందువులమైన మన జాతి ఔన్నత్యమును సూచించు సంస్థలన్నిటికంటె నే చూచిన వేడుక బహువింతయైనది. ఆనాట్యము, సంగీతము విష్ణుదేవునికి మనభక్తి పారవశ్యతను ఆరాధనను సూచించును.

నాట్యము కాగానే అబ్బాలికలను బంగారుకుర్చీలపై కూర్చుండజేసిరి. పిమ్మట అచటి వ్యాధిగ్రస్తులు తమ రోగనివారణార్థమై ఆబాలికల హస్తులను తాకిరి.

'బాలి' ప్రాచీన హిందూదేశపు కుమార్తె. ఆమె పుట్టినింటినుండి వేర్పడినది. ఆమెతల్లి ఆమెను మరచిపోయి యెన్నో యుగములైనది. అయినను బాలీపిలుపు తిరుగు లేనిదయ్యెను. పునరుద్ధరణమునకై ఆమె పడు వేదన తీవ్రమైన దని 'సాంగ్ యాంగ్' నాట్యము సూచించుచున్నది. బాలీయులమతము నశింపక మున్నే, హిందూమతము పాశ్చాత్యనాగరికతలో మునుగుటకు మున్నే, ప్రతి హిందువును, బాలీనీయ జాతిమతము హిందూమతముతో ఐక్యమగునట్లు యత్నింపవలెను.

పంచాయతీలరాజ్యమే కావలెను

గాదిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు

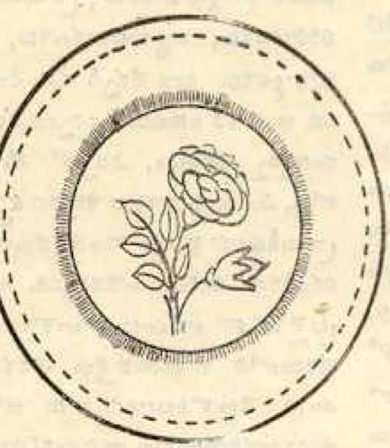
మతములో దేవుడు, నీతిలో సత్యము, ప్రవర్తనలో ధర్మము ఏవిధంగా మనదేశములో మనకు సర్వసమాదరణీయము లయిన పదాలో, సంస్థలలో 'పంచాయతీ' కూడ అంత సర్వసమాదరణీయమయిన పదంగా కనిపిస్తుంది. ఏ గ్రామానికి పోయి ఏజాతిలో బుట్టినవారినైనా, ఏ అంతస్తువారినైనా, స్త్రీనైనా- పురుషునైనా, ఎవ్వరినైనా పలకరించడములో 'పంచాయతీ' అనేమాట యెత్తినామా ఆ వ్యక్తి అది యేదో తనకు చాల దగ్గరివస్తువయినట్టు వెంటనే గురుతించుననడానికి సందేహము లేదు.

'పంచాయతీ' మన కావ్యము

ఇంత ఆసక్త్యం మన కీపదము పెడల కలుగడానికి కారణ మేమి ? గాలి, నీరు, ఆహారము మానవులయి పుట్టిన మనకు ఎట్లు ప్రతినిమిషము ఆవశ్యకము లయిన వస్తువులుగా ఏర్పడినవో ఈపంచాయతీ అనే సంస్థకూడ మానవ సంఘానికి మనదేశములో అంత అవసరమయినదిగా ఉంటూవచ్చినది. నిజానికి పంచాయతీ భావము మనరక్తంలో భాగ మయిపోయింది. 'ఏం పంచాయతీ పెట్టుకొన్నారయ్యా !' 'వాడు నీకు పంచాయతీ చెప్పేవాడో ?' అనే వాక్యాలు మనప్రజల జీవితములో దినమూ వినవస్తూనే ఉంటాయి. పంచాయతీ అనేసంస్థలు లేనిచోటకూడ ఇట్టి వ్యవహారమేర్పడిందం టే మన కీ వస్తువు ఎంత విడువరానిదో అర్థ మయిపోతుంది.

స్థానికజీవితానికి పరమసాధనము

నిజంగా స్థానికజీవితానికి పంచాయితీ పరమ సాధనముగా ఉండేది. ఇంట గెలిచి రచ్చ గెలవమన్నాడు. ఊరు బాగుపడితే ఊర్వి బాగుపడుతుంది. పల్లె పట్టణము గావలె, కాదు, పల్లే ప్రాంతం గావాలె. ప్రాంతమే రాజ్యం కావాలె, తద్వారా ప్రపంచం

గావాలె. ఇదే సహజపరిమాణం. దీన్ని మన పెద్దలు కనిపెట్టినంత చక్కగా ఇతరదేశాలలో, ఇప్పుడు కనిపెట్టినా, ఇదివరలో కనిపెట్టినవారు గారు.

పంచాయతీ జనసభ, ప్రతినిధిసభ

ఒక్కనిమిషము ఆలోచిద్దాము. కాలపరిణామంలో పంచాయతీల ప్రాబల్యం చచ్చిన తరువాత "ఏం పంచాయతీ పెట్టుకొన్నారయ్యా ?" అంటే మూకగా చేరి ఏ మల్లరిగా మాట్లాడుకొంటున్నారయ్యా అనే యేవగింపు టర్థము ద్యోతక మవుతున్నా, ఇందులోని పరమార్థంమాత్రము ఎవ్వరికైనా గోచరిస్తుంది. స్థానికులైనవా రంతా ఒకచోట చేరడము, గట్టిగా విషయా లాలోచించడం, మన కాచారముగా ఉండి ఉండవలెననుటస్పష్టము. 'వా డేమి నీకు పంచాయతీ చెప్పేవాడా ?' అనేది వెక్కిరింపుమాటగా తోచినా దీని పరమార్థంకూడా సులభంగానే ద్యోతక మవుతూంది. ప్రాతినిధ్యం నెత్తినవేసుకొని వాడు నీకు న్యాయం చెప్పేవాడా అనే యెత్తిపొడుపుగాదా యిది ? కాబట్టి మనదేశములో పంచాయతీఅంటే తామే సమూహంగా చేరి ప్రజలందరూ మాట్లాడుకొనేదీ కలదనీ, ప్రాతినిధ్య మిచ్చి పనిచేయించడమూ కలదనీ స్పష్టీకరిస్తున్నాయి ఈవాక్యాలు. మానవుడు సంఘంగా చేరడానికీ, పరస్పరబాంధవ్యం వహుపుకోడానికీ సహజసాధనం భావ. కాబట్టి మన భావలో సైతం పంచాయతీ ప్రాశస్త్యము కనిపిస్తుందని ఇంతవరకు వివరించడమయినది.

పంచాయతీల ప్రాచీనచరిత్ర

పంచాయతీలను గురించిన ప్రాతచరిత్ర వివరంగా ఇచ్చట వ్రాయవలసినపని లేదు. గ్రామాలలో పంచాయతీ లేర్పడి సర్వసమష్టి ఆస్తిమీద అధికారం పెట్టుకొని సర్వవ్యవహారాలూ చూచుకుంటూ పన్నువసూళ్లతోకూడా చేసి యిస్తూ రావడముచేత మనప్రజలు రాము డేలినా - రావణుడేలినా మాకు చలనము లేదు, పొస్తునే సైతికధైర్యాన్ని సంపాదించి యుండినారని అందరు చరిత్రకారులును సేటిదనుక వ్రాస్తూనే ఉన్నారు. బ్రిటిషువారు మనదేశా న్నాక్రమించుకొని గ్రామజీవితాన్ని విచ్ఛిన్నముచేసి కకావికాలు పరచేవరకూ పంచాయతీలు సజీవంగానే ఉండినవని అందరూ ఒప్పుకోంటూనే ఉన్నారు. ఇటీవలి పరిశోధనలనుబట్టి గ్రామపరిపాలనకు పంచాయతీ ఒకటి ఉండేదనీ, సాధారణముగా గ్రామములో పరస్పర సహాకారము చేసుకొని జీవించే అన్నివర్గాల పెద్దలును అందులో ఉండడముచేత న్యాయవిచారణకు సంబంధించిన చిల్లరవిషయాలు, గూఢ సాక్ష్యము, వ్రాతలు, కోర్టేర్పడి విచారించడము లేకుండా ఇట్టి సశాస్త్ర సక్రమ చర్చస్థితికి రాకుండానే - ఆ పెద్ద లెవరో పిలిచి చెప్పడముతో పరిష్కార మగుచుండినవనీ, అట్లా పరిష్కారము కానివాటికి అప్పటి కప్పుడు పార్టీలసమ్మతితోను, ఆవశ్యకమయినప్పుడు చీట్లువేయడమూలకముగాను న్యాయవిచారణ పంచాయతీ యేర్పరచేవారనీ, ఒకపంచాయతీ తీర్పువిషయములో వివాద కలిగితే రెండవపంచాయతీ యేర్పరచి

దానితీర్మానమే సాధారణంగా తుదితీర్మానముగా నిర్ణయించేవా రనీ తేలినది. పరిపాలన చేసే పంచాయతీల నిర్మాణవిషయమునందు కూడ అనేకవివరములు తెలియవచ్చినవి. కొన్ని కొన్నిచోట్ల పెద్దపల్లెలలో నేటి యూనియనులలోను మునిసిపాలిటీలలోను వలెనే వార్డు లేర్పరచడ ముండినదనీ, ఒక్కొక్కశాఖలో పనిచేయడాని కొక్కొక్క కమిటీ ఏర్పడుతుండేదనీకూడ నిర్ణయ మయినది. ఈదినం చేసినవిధంగా ప్రజలు వోట్లు వేస్తుండినారా అనేవిషయములో మాత్రము ఏవిధమయిన సాక్ష్యమూ కన్పించడములేదు. ఒండొరులయెడల గౌరవంతో సహనంతో శాంతంతో గ్రామ కార్యనిర్వహణములో ఒక్కొక్కపని కొక్కొక్కరుగా నడుము బిగించి ఏర్పడిన వర్గాలపెద్దలు (వీరినే కులాలన్నారు) పంచాయతీలో ఆపెత్తనంచేసేసభ్యులుగా ఉన్నట్లు తోస్తుంది. అట్లాంటి పెత్తనము తనవర్గం తననడవడివిషయమునందు తృప్తిపడి ఆక్షేపించనియప్పుడే కలుగుతుందిగాని ఇతరత్ర కలుగదు. కాబట్టి అదీ ఒక విధమైన వోటే అనవచ్చును. ఇప్పుడు మనిషి నివసించే గ్రామభాగాన్నిపట్టి వోటు చీటీమూలకంగా ఏర్పడితే అప్పుడు మనిషి చేసేవృత్తినిబట్టి అందులో అతనికిగల గౌరవాన్నిబట్టి అతడుగా స్థానశ్రేష్ఠత్వం తన నడవడిచేత పొందేవరకు ప్రజల మనోగతమైన సమ్మతిచేత వోటు ఏర్పడుతూఉండే దన్నమాట. నేటిపరిస్థితులలో ఆర్థికసమస్యలే బలవత్తమ మగుచుండడము మనము చూస్తున్నాము. కర్మకరులు స్థలమాహాత్మ్యంచేత వచ్చేవోట్లు, ధనికులు పెట్టుబడిదారులు కొట్టుకుపోతున్నారు; కాబట్టి, మా మా వర్గాలవారికిగా మాకు వోట్లియ్యండి అనేసందర్భా లేర్పడినవి. కాబట్టి ప్రాతనాటి పంచాయతీ ప్రాతినిధ్యవిధానంలోని మూలసూత్రమునకు మనకు అర్థము కొంత గోచరించడానికి వీలుంది. అంత మాత్రంచేత ఆనాటి స్వరూపములోనే మన పంచాయతీలను నిర్మించగలమని ఎవ్వరును భ్రమపడవలదు.

గ్రామానికి గ్రామసంస్థ

బ్రిటిషుప్రభుత్వపు చేతిలో నలిగి పంచాయతీలు నశించిపోయిననాటినుండి గ్రామసీమలసౌభాగ్యముకోసరము, గ్రామములోనే పరిపాలనకేమి, న్యాయవిచారణకేమి, ఇతర కార్యాలకేమి సంస్థ లేర్పడి పని చేయవలెనను ఆందోళన జరుగుచునే వచ్చినది. ఎచ్చటో కూర్చున్న ప్రభుత్వం, ఎచ్చటో యేర్పడిన కోర్టు, ఎంతమంది నౌకరుల నేర్పరచుకొన్నా, గ్రామసీమలసౌభాగ్యం పెంచలేరనువాదము నిరంతరము వినిపించుచునేవచ్చినది. 'డిసెంట్రలైజేషన్' అనేమాట చాలాకాలము మన దేశములోని రాజకీయవేత్తలు తారకమంత్రముగా పెట్టుకొంటూవచ్చినారు. ఆ పేరిటే స్థానికస్వపరిపాలనశాఖ యని మునిసిపాలిటీలు జిల్లాబోర్డులు వగైరా లేర్పడెను. ఇర్రిగేషన్ పంచాయతీ లేర్పడినవి. తరువాత గ్రామాల ఆర్థిక అవసరాల కోసరమని ౧౯౦౪లో కోఆపరేటివు సొసైటీ లేర్పరచి వానినిర్వహణకు పంచాయతీ లేర్పడినవి. ౧౯౦౫-౦౬ సంవత్సరాలలో వందేమాతరం ఉద్యమ మారంభమయ్యేటప్పటికి ప్రజలహక్కులు సాధించవలెననే దృష్టి అంతటా వ్యాపించినది. ౧౯౧౩-వ సంవత్సరములో ఫారెస్టుపంచాయతీ లారంభమయినవి. ఈవిధంగా ప్రజలసంస్థలయెడల దృష్టి పారడంచేత ప్రాతపంచాయతీలస్మరణ బలవత్తరము కాజొచ్చినది.

ప్రత్యక్ష పంచాయతీ శాసనము

౧౯౨౦-వ సంవత్సరమునుండి ప్రత్యేకపంచాయతీయుగము మరల ఆరంభమయినది. అప్పటికి జిల్లాబోర్డులు, తాలూకాబోర్డులు విరివిగా వ్యాప్తమయి యుండినగూడా గ్రామాలమీది శ్రద్ధ వీరి కెక్కువగా లేదనడము స్పష్టమవుతూ ఉండినందున, స్థానికంగా ఊళ్లు శుభ్రముచేసుకోడానికి, రోడ్లు వేసుకోడానికి, దీపాలు పెట్టుకోడానికి, విద్యాలయాలు పెట్టుకొని నడుపుకోడానికి, వగైరాపనులన్నిటిని చేసుకోడానికి గ్రామాలవారి కోరికమీద పంచాయతీలు పెట్టుకోవచ్చుననీ, ఆపంచాయతీలు గవర్నమెంటువా రేర్పరచేపంచాయతీల రిజిస్ట్రారుజనరలు అధీనములో నుండవలసినదనీ ౧౫-వ నంబరుశాసనము ౧౯౨౦ లో చేసిరి. గ్రామాల కవసరమగు పను లన్నిటిని జాబితా చేసి—కాగజమందు కొట్టివేయడముతోకూడ—అందులో అన్నిపనులుగాని, కొన్నిపనులుగాని, ఒకేపనిగాని నిర్వహించడానికి పంచాయతీ లేర్పడవచ్చునని నిర్ణయించిరి. ఈపంచాయతీ నిర్మాణమును నిర్వహించడానికి గౌరవ ఆర్గనైజరు లని పేరు పెట్టి గౌరవోద్యోగులను రిజిస్ట్రారుజనరలు నియమించెను. దివాన్ బహదూరు ఎన్. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు మొదటి రిజిస్ట్రారుజనరలుగా ఏర్పడిరి. శ్రీ టి. జి. రుద్రుభట్లుగారు రెండవవారు. కోఆపరేటివు సొసైటీలు ఆరంభించినప్పుడు గ్రామగ్రామానికి సొసైటీలు పెట్టవలెనని ఎంత ఉత్సాహముతో పని జరిగెనో అంతకంటె ఎక్కువ ఉత్సాహముతో పంచాయతీల నిర్మాణము జరిగెను. వేలకు వేలు పంచాయతీ లేర్పడెను.

ఆదే ౧౯౨౦-వ సంవత్సరములోనే గ్రామపంచాయతీకోర్టుల ఆక్టుకూడ నిర్మించిరి. ఈ కోర్టు లిప్పు డనేక గ్రామాలలో ఏర్పడి పని చేయుచున్నవి. కాన వీనివిషయ మిప్పట్టున ఎక్కువవిస్తారముగా వివరింప నక్కరలేదు.

౧౯౨౦-వ సంవత్సరపు ౧౫-వ శాసనము.

౧౯౨౦-లో ఆరంభమయిన గ్రామపంచాయతీలకు నియమితమైన ఆదాయమార్గా లేర్పరచలేదు. సర్కారువా రిచ్చే గ్రాంటులు, గ్రామపు ఉమ్మడి ఆదాయాలుతప్ప ఇతరము లేవీ కన్పించలేదు. శాసనములో కొన్ని కొన్ని పన్నులు వేసుకోవచ్చునని వ్రాయనేమో వ్రాసిరి. కాని పన్నుబరువు మోయలేని రైతుపై మళ్లీ పన్నువేయడం సాధ్యము కానిపనిగా ఉండినది. ఉమ్మడి ఆదాయాలు పల్లెటూళ్లలో తమస్వత్వము చేసుకొన్న పెద్ద మనుష్యు లనేకప్రాంతాలలో నున్నారు. వానిని పంచాయతీల ఉపయోగముకొరకు మార్చుకోవడముకూడ కష్టమయినది. అందు

చేత పంచాయతీలు విరివిగా ఏర్పడినా, కార్యసాధన చేయవలెనన్న దీక్షకూడా యుండినా, కొన్నికొన్ని ప్రాంతాలలో తప్ప అంతటా పనిజరగడము కష్టమయినది. అట్లుండియుకూడ ఆనాటి యైచ్ఛిక గ్రామపంచాయతీలు చేసినపని అద్భుతముగానే కన్పించినది.

ఆయాక్టుక్రింద గ్రామ పంచాయతీలు, గుంటూరు, సేలము, పడమటి గోదావరి ఉత్తరార్కాటు, అనంతపురములవంటి జిల్లాలలో చాల విస్తారముగా స్థాపితమయినవి. అరువేలపంచాయతీలు మొత్తముమీద నిర్మితమయినవి. నే డేడువేలకు పైబడియున్నవి.

ఈ గ్రామపంచాయతీలు బహుశ్రద్ధగా చేసినపని విద్యాలయముల నిర్వహణ. క్రొత్త విద్యాలయాలు పెట్టడము, విద్యాలయాలకు భవనాలు కట్టించడము, గ్రామాలలో చదువులయెడల అభిమానము పుట్టించడము, ఈ పంచాయతీలు చక్కగా జరిపినవి. ౧౯౨౫-౨౬-వ సంవత్సరములో గ్రామపంచాయతీలు తమస్కూళ్లు నడుపుకోడమేగాక (ఒకప్పుడు వీనిసంఖ్య ౨౦౦౦ వర కుండినది), ఎయిడెడ్ ఎలిమెంటరీ స్కూళ్లను కొన్నిచోట్ల చూచుకొనుచుండినవి, కొన్నిచోట్ల తాలూకాబోర్డు స్కూళ్లను వాని ఏజంట్లుగా నిర్వహించినవి. కొన్నిచోట్ల నిర్బంధవిద్యావిధానమును నిర్వహించినవి.

పంచాయతీలు విద్యావిధానము విషయములో నడిపిన కార్యక్రమమువిషయమయి మొదటిసంవత్సరపు అనుభవముతోనే అప్పటి రిజిస్ట్రారుజనరలుగారీక్రిందివిధముగా వ్రాసిరి.

"ఇప్పటి విధానముక్రింద విద్యాలయాల నుపక్రమించియుండు పంచాయతీ లన్నీకూడ వానియభివృద్ధియం దెక్కువశ్రద్ధ చూపినవి. వీనికి భవనాలు సంపాదించడములోను, ఉదారముగా ఇతరావసరాలు తీర్చడములోను ఎక్కువ ఆత్మతృప్తితో పనిచేసినవి. మొదటి సంవత్సరపుటనుభవము చాల ఉత్సాహజనకంగా ఉంది. ప్రాథమికపాఠశాలలను నిర్వహించడమును గ్రామపంచాయతీల వశము చేసినయెడల వానిక్రమాభివృద్ధి కలుగునని అందుకయ్యే వ్యయపుబరువు న్యాయరీతిగా పంపకము కావడానికి అవకాశ ముండవచ్చునని ఎదురు చూచినవారి యాశలు కొంత పూర్తి కావడము సంభవించినది."

ప్రాథమిక పాఠశాలల విషయమందేగాక గ్రంథాలయముల నిర్వహణమునందును గ్రామ పంచాయతీలు అభినివేశము కనుపరచినవి. అందుకని సంవత్సరము సంవత్సరమును రు. ౫,౦౦౦, అథవా రు. ౧౦,౦౦౦ ప్రత్యేక విరాళములు గవర్నమెంటు ఇచ్చినా రనడమే దీనికి తార్కాణము.

రోడ్లు, దీపాలు, గ్రామపారిశుద్ధ్యము విషయాలలో గొప్పశ్రద్ధతో పనిచేసిన పంచాయితీలును ఎన్నియో ఉండినవి.

కాని పైని వివరించినరీతిగా వీనికి నియమితమైన ఆదాయము లేకపోవడముచేత గవర్నమెంటువారి గ్రాంటుల మీదనే ఆధారపడడము ముఖ్యమయినందున ఇట్టి ఇట్టిపనులు తప్పక గ్రామపంచాయతీలు చేయవలెనను నిర్బంధము లేకపోయినందున పేదలూ, విజ్ఞాన వికాసాలు తక్కువైనవారూ నివసించే ప్రాంతాలలో ఎక్కువపని చేయడముకు వీలుగాక వీనిపని పాడుసచేశి పన్నెరంక్రింద ఏర్పడింది. అందువల్ల లెక్కకు ౬౦౦౦వేల పంచాయతీ లున్నా కార్యసాధన ఏకొంచెమైనా చేయగల పంచాయతీలు చాలా తక్కువయని కన్పించినవి. మాటికి ఏపదో పదునైదో కళాపూర్ణముగా నున్నట్లు కన్పించినవి.

లోకల్ బోర్డులలో పంచాయతీలు

౧౯౨౦-వ సంవత్సరపు ఆక్టులోని ఈ లోపములు స్పష్టముగా కన్పించడమే కాకుండా గ్రామాలలో వేరువేరు పేర్లతో ఏర్పడిన ఇతరసంస్థలు-ఫారెస్టు పంచాయతీ, ఇర్రిగేషన్ పంచాయతీ, పంచాయతీకోర్టు, ధర్మాదాయములకమిటీ-ఇత్యాదు లన్నిటికిని ఎన్నికలు పెట్టడమువగైరాలకుగాను ఒకటితో నొకటి సంబంధములేని స్థితిలో పనిచేయడము చేతను ఈయన్నింటి కార్యక్రమాన్ని కేంద్రీకరించే సంస్థ గ్రామ పంచాయతీ పేరట గ్రామములో ఉండడము ప్రజల కనుకూలముగా నుండుననీ, క్రమముగా ప్రాతకాలపు పంచాయతీల స్వరూపమును మరల ప్రత్యక్షము చేయడానికి వీలవుతుందనీ ౧౯౩౭లో శాసనసభలు ప్రవేశించిన కాంగ్రెసుసభ్యులకు కొందరికి తోచినది. ఇతరపార్టీలలోనివారికిని గ్రామపంచాయతీల కొక నవీనస్థానము కల్పింపదగియున్నదనడము అర్థమయియుండినది.

౧౯౩౦-వ సంవత్సరములో ౧౯౨౦-వ సంవత్సరపు గ్రామపంచాయతీల ఆక్టును రద్దుచేసి పంచాయతీలను లోకలుబోర్డుల ఆక్టులో జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డులతోపాటు స్థానికపరిపాలనలోని మూడవ యంగముగా అంగీకరించుచూ లోకలుబోర్డు శాసనము సవరించిరి. అప్పటి శాసనసభలో కాంగ్రెసువారు అధికారము వహింపలేదు. జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంట్లు తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంట్లు ఎక్కువమంది సభ్యులుగా నున్నారు. కాబట్టి గ్రామప్రజలను సర్వవిషయాలలోను వారిప్రదేశములలో స్వతంత్రాధికారులను చేయవలసిన దనే ఉద్దేశముతో తెచ్చిన సవరణలు అంగీకృతములు కాలేదు. వేయిజనాభాగల ప్రతిగ్రామమునకును పంచాయతీలు నిర్బంధముగా పెట్టవలెననీ, ఈపంచాయతీల ప్రాతినిధ్యముతోనే తాలూకాసంఘాలు జిల్లా సంఘాలు ఏర్పడవలెననీ, జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డులకు గ్రామపంచాయతీలమీద అధికారము లుండరాదనీ, లోకలుబోర్డుల ఆదాయములో ఎక్కువభాగము ఎక్సైజు ఆదాయములో కొంతభాగము పంచాయతీలకు చెందవలెననీ, ఫారెస్టు, ఇర్రిగేషన్ ఇత్యాదులకు వేరె వేరే పంచాయతీలు పెట్టకుండా అన్నిటికిని గ్రామపంచాయతీనే ఆధారము చేసి రివిన్యూవారిచేతులలోను ఫారెస్టు

డిపార్టుమెంటుచేతులలోను ఇతర డిపార్టుమెంటుచేతులలోను ఉన్న గ్రామనిమయకాధికారాలు, పోరంబోకులు, గ్రామవత్తాలు, డొంకలు, కాలువలు, చెరువులు, కుంటలు, అడవులు, వగైరా సమష్టిఆస్తి గ్రామపంచాయతీలకు చెందిపోవలె నని ఆసించినవారి యాశలు ఆచట్టములో ఫలించలేదు. కాని లోకల్‌బోర్డుల సెస్సు ౧-౧-౭లో అర్ధణా పంచాయతీకి చెందవలసిన దనియు, కొన్ని కొన్ని పన్నులు వేసి పంచాయతీలకు ద్రవ్యోపపత్తి కలిగింపవచ్చు ననియు ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువు ననుసరించి ఎచ్చటనైనను పంచాయతీలేర్పరచవచ్చు ననియు ఆసంస్థలకు సంబంధించి జాయింటు కమిటీలని సమష్టిసంఘా లేర్పడవచ్చు ననియు, అదివరకు జిల్లాబోర్డులు మునిసిపాలిటీలు చేస్తూఉండిన పనులేగాక గవర్నమెంటువారు పంచాయతీలకు గ్రామాటవులు, ఇరిగేషనులు, గవర్నమెంటు నర్మములు వేనినైనను నిర్వహించుట కిచ్చివేయవచ్చు ననియు, ఇతరస్థానికసంస్థలు ప్రజాసంస్థలు తాము చేసేపనులు పంచాయతీలద్వారా చేయవచ్చు ననియు, గ్రామానికి అనుకూలమైన పన్ను అని ఏది తోచినా గవర్నమెంటువారు అనుమతిస్తే గ్రామావసరాలకుగాను విధింపవచ్చు ననియు ఇన్ని ఏర్పాటులును ఆచట్టములో చేర్చబడెను. కాని ఇన్ని ప్రభుత్వము వారు తలచుకుంటే యేర్పడేపనులు; లేకపోతే కానివి. వారు తలచుకోలేదు. ఇవి కాలేదు.

౧౯౩౦-వ సం. పు ఆక్టేల పనిచేయలేదు?

వారు తలచుకోకుండా ఉండడానికి కొన్ని కారణాలు కలిగినవి. ప్రజలసంస్థలు ఎక్కిరావడము బలవంతులకు బ్రిటిషునికంకు (?) అధికారులకు గిట్టకపోవడ మని సహజంగా చెప్పే మొదటి కారణము. అది నిజమని నమ్మదగినది కూడాను. రెండవది పంచాయతీ రిజిష్ట్రారు జనరలుపదవిని తీసివేసి లోకలుబోర్డులు మునిసిపాలిటీలు అన్నిటికీ లోకలుబోర్డుల ఇనస్పెక్టరును అధికారిని చేయడము. పంచాయతీలను లోకలుబోర్డులలో చేర్చడముచేత ఈపని చేయవలసివచ్చిన దనడము సత్యమే. గవర్నమెంటుకు శ్రద్ధ ఉంటే ఈకారణం ఆటంకమయి యుండనక్కరలేదు. అయితే లోకలుబోర్డుల ఇనస్పెక్టరుల క్రింద పనిచేయవలసిన పంచాయతీఆఫీసరులను తాము దబ్బిచ్చి నియమింప తలపెట్టిన గవర్నమెంటు తుదకు వీరిని జిల్లాబోర్డుక్రింది నౌకరులను చేసివేసిరి. అదీగాక చట్టములోనే, తాలూకాబోర్డు లున్నంతకాలము పంచాయతులను వానికిని జిల్లాబోర్డులకును, అవి పోయిన తరువాత జిల్లాబోర్డులకును అంకితము చేసిరి. ఈయన్నిటిద్వారా పంచాయతీలకు జరిగిన ఉపకారము సున్న, నిరోధముమాత్రము మిన్న. సర్కారువారి రూల్సు చేసే అధికారము లోకలుబోర్డుల ఇనస్పెక్టరుకు సంక్రమించడము, అతనికి అతనిడిపార్టుమెంటుకు జిల్లాబోర్డులకు దగ్గరిచుట్టరికము ఉండడము, జిల్లాబోర్డులలోని పార్టీలమూలకంగా పంచాయతీఆఫీసర్లు అధికారంలో ఉండే పార్టీ అంపగల జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుల తరువాత తామే హోదా చలాయించేదొర లనుకొని గ్రామపంచాయతీలకు మిత్రులు, సచివులు, బాంధవులుగా నుండడము మానుకొని యాజమాన్యము వహించడము జరిగెను. పంచాయతీల యభివృద్ధితో జిల్లాబోర్డుల ప్రాముఖ్యము నశించుననే సహజమైన భయముచేత జిల్లాబోర్డులకు పంచాయతీల ప్రత్యేకాభివృద్ధి దీక్ష లేకపోవడము కలిగినది. అందులో ఆశ్చర్య మేమియు లేదుగాని ఒక్క ఫలను మాత్రము తప్పలేదు తాలూకాబోర్డు జిల్లాబోర్డు పంచాయతీల ఆఫీసర్లు లోకలుబోర్డు ఇనస్పెక్టరు గవర్నమెంటు అను పంచతిక్త పరంపరలో దిన మొకగవర్నమెంటు ఉత్తరువు గంట కొకరీతిగా పడి పంచాయతీలకు గల కొద్దిస్వాతంత్ర్యాలు కట్టుబడిపోయి అవి కదలుటకు మెదలుటకులేని పరిస్థితులు కల్పితమయిపోయినవి. తుద కొకపత్రికకు చందా యిచ్చుకొనుటకుకూడ వానికి స్వాతంత్ర్యము లేకపోయినది. ఆ యుత్తరువుమాత్ర మిటీవలనే రద్దయినది. ఉత్తరువులవలన కలిగిన నిరోధ మొకటే నిరోధ మనుకొనవలదు. పంచాయతీలకు ప్రభుత్వమువా రిచ్చుచుండిన గ్రాంటులు బిగబిగుకొనిపోయినవి. రోడ్డు నిర్మాణము వగైరాలకూట రొట్టువాన్నతుదకు గ్రంథాలయాల కిచ్చుచున్న గ్రాంటుకూడ అదృశ్యమయినది. మరియొకొకసంగతి. లోకలుబోర్డుల అష్టక్రిందికి పంచాయతీలను తేవడానికిపూర్వమే అచ్చటచ్చట పది పదిగ ఇరువది యిరువదిగ పంచాయతీలు చేరి జాయింటుకమిటీ లేర్పరచుకొని వానిమూలకముగా మంచిమంచి మేధావు లయిన స్థానికులకు గ్రామములసేవ కవకాశము కలిగి చక్కనిపని ఆరంభ మయి యుండినది. ౧౯౩౦-వ సంవత్సరము శాసనములో జాయింటుకమిటీ లేర్పడడానికి అవకాశ మున్నందున తరువాతకూడ ఆపని బాగా చురుకుగా జరిగినది. సేలంజిల్లాలో నామక్కల్లు, తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో ఆలమూరు, ఉత్తర ఆర్కాటులో పెరియ్యారు మొదలగు జాయింటుకమిటీలు అద్భుతముగా పని జరిపినవి. గుంటూరుజిల్లా అంతటా జాయింటుకమిటీ లేర్పడడముకొరకు గొప్ప ప్రచారము సాగినది. కాని జాయింటుకమిటీ పెత్తనము జిల్లాబోర్డుల పెత్తనానికి పంచాయతీఆఫీసర్ల దొరతనానికి ఆటంకములు కాబట్టో మరి యేకారణముచేతనో శ్రీ బొబ్బిలి రాజాగారి ముఖ్యమంత్రిత్వకాలములో జాయింటుకమిటీలు ఏర్పడడము శాసన విరోధమని సర్కారువారు జాయింటుకమిటీల ఉద్యమమును చంపివేసిరి. ఎన్ని విజ్ఞప్తులు చేసినను జాయింటుకమిటీ లేర్పరచడము శాసనవిరోధము కాదని ఇప్పటికిని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వమువారుకూడ ప్రకటించి యుండలేదు.

పంచాయతీల ఆందోళన; వారు కోరే చట్టము

దేశములో కలిగియుండు ప్రజలవికాసము కారణముగా పంచాయతీలవా రందరును ఏకమై తమఅభిప్రాయములను వ్యక్తపరచే ఉపాయములను వెదకుకొనుచునే యున్నారు

౧౯౩౫-వ సంవత్సరము ప్రాంతమునుంచే మద్రాసు రాష్ట్రీయపంచాయతీల యూనియను స్థాపితమయి పనిచేయుచున్నది. ఇది స్థాపితము కావడానికి కొద్దిగా పూర్వమే 'గ్రామపంచాయతీ'యను పత్రికను మద్రాసు ప్రావిన్షియల్ కో ఆపరేటివు యూనియన్ వారు, అన్ని పంచాయతీలపరముగా, సంవత్సరమునకు పైబడి, ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరవములలో చక్కగా నడిపి పనిచేసిరి. పంచాయతీల సంఘము ఏర్పడినపిదప వీరికృషి మూలకముగా ౧౯౩౭లో జాయింటుకమిటీలను పునర్జన్మను కల్గించుటకయి మద్రాసు శాసనసభలో శాసనమున కొకరీతి సవరణ జరిగెను. దానివలనను ప్రయోజనము లేకపోయినది. తాలూకాబోర్డులు రద్దయినప్పుడు సెస్సులలో వానికి చెందవలసినభాగము జిల్లాబోర్డులకివ్వనుండగా దానిని పంచాయతీల కివ్వవలెనని ఈ పంచాయతీ యూనియనువారే పరిశ్రమచేసిరి.

౧౯౩౭లో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము ఏర్పడడముతో మనకిక పంచాయతీరాజ్యముత్వరలో ఏర్పడుచుందనే విశ్వాసము ప్రజలకు, నాలోటి పంచాయతీరాజ్యాభిమానులకు కలిగినది. ౧౯౩౮-వ సంవత్సరారంభమున చెన్నపట్టణములో మనకోస్తాలోని పంచాయతీల ప్రతినిధులసమావేశమును జరుపునట్లుగా ప్రావిన్షియల్ యూనియనువారు నిశ్చయించిరి. కాంగ్రెసు రాజ్యారంభములోని మొదటిసభ మూచన యిదియే యట్లుగా సమావేశానికి వచ్చే ప్రతినిధులకర్చులు పంచాయతులవారు పెట్టుకోవచ్చునని అప్పటి లోకలుబోర్డుల ఇనస్పెక్టరు శ్రీ ప్రాత్తిగారు ఉత్తరు విచ్చిరి.

౧౯౩౮-వ సంవత్సరము మొదటిమాసమునన్నే, అంటే జనవరిలోనే, మహాసమావేశము జరిగినది. ౩౦౦౦లకు పైబడి ప్రతినిధులు హాజరైనారు. వీరు ఏకకంఠముగా జిల్లాబోర్డులు రద్దుకావలెనన్నారు. జిల్లా కార్యనిర్వహణకు పంచాయతీలే ఆధారభూతమనునట్టి శాసన మేర్పడవలెనను మద్దేశముతో ప్రభుత్వమువా రేయేవివరములతో బిల్లు పెట్టవలెనో ఆ పూర్తివివరము లన్నిటిని అన్నితీర్మానములుగా నాలోచించి విమర్శించి నిర్ణయించినారు. ఆసమావేశము జరిగినవెంటనే ఈరాష్ట్రీయసంఘమువారు 'గ్రామ పంచాయతీపత్రిక' యనునొక మాసపత్రిక ప్రకటింప నారంభించిరి.

మహాసభవారు పంచాయతీ బిల్లుకొరకు చేసిన తీర్మానముల ననుసరించి తమపరముగా ఒకబిల్లునే సిద్ధముచేసి ౧౯౩౮ వ సంవత్సరము ఆగష్టుమాసపు సంచికగా వెలువరచిరి. వారీబిల్లును తొమ్మిదధ్యాయముల క్రింద విభాగించిరి. మొదటి అధ్యాయమున బిల్లులో ఉపయోగింపబడుపదముల నిర్వచనము వగైరాలున్నవి. రెండవ అధ్యాయమున పంచాయతుల నిర్మాణమునకు ఏర్పాటులు గలవు. అందులో ముఖ్యము : పంచాయతీ పరిపాలన అంతయును ఏర్పడవలెను, వయోజనవోటుమీద ఎన్నికలు జరుగవలెను. సభ్యులందరు ఎన్నికోబడినవారే ఉండవలెను, అధ్యక్షుడు, ఉపాధ్యక్షుడు ఎన్నికోబడినవా రుండవలెను. పంచాయతీ అధికారములు ధర్మములు మూడవ అధ్యాయమునందు చెప్పినారు. ఇదివరలో లోకలుబోర్డుల ఆక్టులో చెప్పిన నిర్బంధ ఐచ్ఛిక ధర్మములుగాక అడవుల పరిపాలన ఇరిగేషన్ పరిపాలన చేర్చినారు. గ్రామనౌకరులమీద శిక్షవనూలు వగైరాల మీద తనిఖీ — ఇవన్నియు చేర్చినారు; అంటే ఇకమీద ఫారెస్టు పంచాయతీలని ఇరిగేషన్ పంచాయతీ లని వగైరా వేరువేరు పంచాయతీ లుండడానికి వీలులేదు. తొమ్మిదవ అధ్యాయము సివిల్ క్రిమినలు న్యాయవిచారణ గ్రామ పంచాయతీల స్వాధీనము చేయవలసినదని కోరడము చేత పంచాయతీ కోర్టులు గ్రామమునసబు కోర్టులు రద్దగును. ప్రాతశాసనములో ఉన్నట్టే గవర్నమెంటువారుగాని ఇతర స్థానిక సంస్థలుగాని వేరే వ్యక్తులు, సంఘములుగాని ఏపనినైనను పంచాయతీలద్వారా చేయించవచ్చును. ధర్మాదాయములతో కూడ చేర్చియుండడమువేత పంచాయతీరాజ్యము గ్రామములలో పూర్ణముగా ఉండడానికి అవకాశమున్నది. నాలుగవ అధ్యాయములో జాయింటుకమిటీలు నిర్బంధముగా ఏర్పరచితీరవలె నన్నారు. కాబట్టి జిల్లా అంతటికి పంచాయతీరాజ్యము వ్యాపించవలెనని సూచించినారు. అయిదు, ఆరవఅధ్యాయములలో పంచాయతీ ఆర్థికఫండుల విమర్శచేసినారు. గ్రామములోని సమస్తఆస్తి అంతా భూమి, చెట్లు, చేను, అడవి, కాలువ, గని, కుంట, వగైరాలు పంచాయతీవి. [illegible] ప్రభుత్వము తాను పెట్టుకొనే పంచాయతీశాఖ అధికారులమూలముగా [illegible] ఇతరు లెవ్వరును ఈ ఆస్తిపై [illegible] జోక్యము కలుగజేసుకొనరాదు. [illegible] పన్నులు పంచాయతీ చేతులో [illegible] అధికారముండెగా పన్నులు, జమీందారీ [illegible] ఇనాములలో గండెకాలు, [illegible] అంతే ౦-౧-౬ సంచాయతీకి చెందవలెను. [illegible] వగైరాల ఫలము, అపరాధాలు వగైరాలు, గ్రామములో జరిగేపనులకు — చదువులసెస్సు ఇతరసెస్సులతో కూడి — గవర్నమెంటువారిచ్చే గ్రాంటులు ఇన్నీ గ్రామపంచాయతీ ఫండులో చేరవలెను. ఏడవ అధ్యాయములో పంచాయతీల కుండదగిన పరిపాలనాధికారములు వివరించినారు

ఎనిమిదవ అధ్యాయమున పంచాయతీలపై తనిఖీవివరణ మున్నది. పూర్వమునందువలె పంచాయతీల రిజిస్ట్రారుజనరు లేర్పడవలెను. జిల్లాపంచాయతీ ఉద్యోగియులు వగైరాలను ప్రభుత్వము నియమించవలెను. వారు రిజిస్ట్రారుజనరలు క్రింద పనిచేయవలెను. వీరిద్వారా తప్ప ఇంకొకవిధముగా నెవ్వరును పంచాయతీలపై అధికారులు కాకూడదు. పదకొండవ అధ్యాయములో వ్యాజ్యములు, ప్రాసిక్యూషనులు వగైరాలనిమయము చెప్పినారు.

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

గ్రామపునర్నిర్మాణ మను పేరిట అనేక రీతుల అనేక పేర్లతో, వయోజనవిద్యతో కూడ పనిచేయడము సంభవించుచున్నది. కేంద్రీకృత ప్రయత్నము లేకపోవడముచేత ఇది యెక్కువ ఫలప్రదము కావడములేదు. మనకు గవర్నమెంటువారి వ్యవసాయ, సహాకార, వైద్య, ఆరోగ్య, పశుచికిత్సాశాఖలే యేకముఖముగా ఆలోచించి పనిచేయడములేదని గొప్పఫిర్యాదుగా చాలకాలముగా నున్నది. ద్వంద్వప్రభుత్వమున్నప్పు డెట్లు జరిగినా కాంగ్రెసుప్రభుత్వ మేర్పడినతరువాత వ్యర్థప్రయత్న ముండరాదు. గ్రామమునకును ఈమాటయే యవ్వయించును. గ్రామపంచాయతీని కేంద్రముచేసి పనిచేయవలసిన అవశ్యకత కలిగినదనడము అర్థముకాగలదు.

గాంధీజీ చూపిన దోవ

(ఆవంతిబోంధు) సంస్థానములో ప్రజాప్రభుత్వప్రకటన చేయించు ఆసంస్థానాధీశ్వరుడు గాంధీజీసాయకత్వమున చేసిన పంచాయతీప్రణాళిక మనకు తారకము కాదగియున్నది. పంచాయతీలే అచట స్వరాజ్యసంస్థలు. అందులోనుండే తాలూకాసంస్థలు. వానిలోనుండే రాజ్యశాసనసభ. అందులోనుండే కార్యనిర్వాహకమంత్రులు.- రాజ్యాదాయమునందు సగము పంచాయతీలది. దీనితో కూడ ప్రజ లందరిని ఆయుధాసనములలో అక్షరజ్ఞులను చేసితీర.

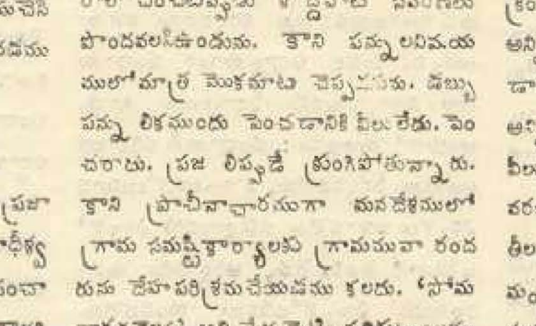
ఈ కోస్తాలో మద్రాసుశాస్త్రీయ పంచాయతీల యూనియన్ వారు తమ బిల్లులో కోరినది ఇంతకంటె ఎక్కువేమున్నది? వారు కోరినది నిజముగా ఇంతకంటె చాల తక్కువ. కాంగ్రెసుమంత్రు లింకా యీ విషయమున ఆలసింపరాదు. ఆలసించుటకు వీలులేదు.

పని వన్ను

యూనియన్ వారి బిల్లును ప్రభుత్వమువారాలోచించేటప్పుడు కొద్దిపాటి సవరణలు పొందవలసియుండును. కాని పన్నులవిషయములో మాత్ర మొకమాట చెప్పదలచును. డబ్బు పన్ను లికముందు పెంచడానికి వీలులేదు. పెంచరాదు. ప్రజ లిప్పుడే క్రుంగిపోతున్నారు. కాని ప్రాచీనాచారముగా మనదేశములో గ్రామ సమష్టికార్యాలకు గ్రామమువా రంద రును దేహపరిశ్రమచేయుడను కలదు. 'సోమవారదళము' అని పేరుపెట్టి ప్రతికుటుంబము వారును ఒక్క మనిషి,కూలి వారమున కొకదినము చేయవలెనని నిర్బంధము పెట్టి, లేకపోతే సంవత్సరమునకు ౧౨ రూపాయలపన్ను వేస్తామని నిర్ణయించి, మైసూరు ప్రభుత్వమువారు అప్పటి గ్రామాలంతటా పంచాయతీలు పెట్టి యేర్పరచి గ్రామములకు రోడ్లు వేయించినారు. గ్రామముఖములు సుందరపరచినారు. గ్రామములోని మురుగుగుంటలు పల్లములు పూడ్చినారు. తక్కినవలోపము లప్పుట నేమియున్నను నుండు గాక! మనము ఈవిషయము వారివద్దనుండి గ్రహింపదగినది. మన ప్రభుత్వమువారు త్వరగా పంచాయతీబిల్లు పెట్టుదురు గాకయనియు,అందులో ఈనూత్నవిధానము చేర్తురు గాక యనియు నాప్రత్యేకముకోరిక.

వెంటనే పని పూనవలెను

క్రొత్తబిల్లు పెట్టకుండగనే ప్రాతచట్టము క్రిందనే గవర్నమెంటువారు తలచుకొంటే అన్నిపనులను పంచాయతీలచేత చేయించడానికి వీ లున్నదని పైననే వ్రాసితిని. వారు అన్నిచోట్లను పంచాయతీ లేర్పరచుటకును వీలున్నది. కాబట్టి క్రొత్తచట్ట మేర్పరచేవరకు ప్రాతచట్టములో ఎంతెంత పంచాయతీల మూలకముగా పరిశ్రమ చేయించవలెనో మంత్రులు కూర్చొని ఆలోచించితే కావలసినంతపని చేయవచ్చును. జాయింటుకమిటీ లేర్పరచడానికి వెంటనే ఉత్తరువులు వేస్తే వానిమూలకంగాను చాలాపని సాగడానికి అవకాశ మున్నది. ఈపనికి మంత్రిసత్తములను మేల్కొల్పుట పంచాయతీ అభిమానుల విధి.

కాశ్మీరసంస్థానము

సురవరం ప్రతాపరెడ్డి

అందమైనపూలు—మురికిజనులు

ప్రభుపుహిందువు—ప్రజలు మునల్మానులు

ప్రదేశము ఆరోగ్యప్రదము—ప్రజలు రోగగ్రస్తులు

మునల్మానులకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము కావలెను—

హిందువులకు అవసరములేదు

కాశ్మీరము—హైదరాదు—రెండును పరస్పరగుణపాఠము నేర్పునట్టివి

ఇప్పటి కాశ్మీర సంస్థానాధిపతులు

మొత్తము ౫౬౨ దేశీయసంస్థానములలో హైద్రాబాదురాష్ట్రము అన్నిటికన్న పెద్ద దని అందరును అనుకొందురు. వైశాల్యమునుబట్టి చూచినట్లైన అంతకన్న మించిన సంస్థాన మింకొకటి కలదు. అది కాశ్మీరసంస్థానము. హైద్రాబాదు సంస్థానవైశాల్యము ౮౨,౬౯౮ చదరపుమైళ్లు. కాశ్మీరసంస్థానవైశాల్యము ౮౫,౮౮౫ చదరపుమైళ్లు; అనగా హైద్రాబాదుసంస్థానముకన్న ౩,౧౮౭ చదరపుమైళ్ల వైశాల్యము ఎక్కువగా కాశ్మీరములో ఉన్నది. ఇట్లు వైశాల్యములో పెద్దదైనను కాశ్మీరసంస్థాన జనసంఖ్యమాత్రము చాల కొద్దిగా ఉన్నది. కారణమేమనగా కాశ్మీరము హిమాలయ పర్వతములో నున్నది. అంతయు పర్వతమయమే. సంవత్సరములో ఆరునెలలు నిరంతరము చలి, మంచు ఉండును. ఆసంస్థానపు హద్దులు అటు అఫ్గనిస్థానమువరకు, ఇటు పంజాబువరకును వ్యాపించినవి. జనులు చాల బీదవారు. పన్నులభారము భరింపరానిదై యున్నది. జనులలో చాల మురికితనము గలదు. అనేకులు కొత్తబట్టలు కట్టుకొనిన ఇంచుమించు అవి చినిగిపోవువరకును ఉతుకరు. స్నానముచేయుటకూడ చాల తక్కువ. అనేకులు ఇంచుమించు నెల కొకమారు స్నానము చేయుదురు. జనుల భోజనము విశేషముగా మాంసము చేపలు రొట్టెలు. అక్కడి హిందువులలో కాయస్థులవంటి పై జాతులుకూడ చేపలు తిందురని ప్ర

తితి. హిందూముసల్మానుహోటలులు కొన్ని తావులలో ఒకటిప్రక్కన నొకటిగా నుండును. ఒక ప్రక్క మాంసపాకము జరుగుచుండును. దాని ప్రక్కననే హిందువుల శాకాహారముకూడ సిద్ధమగుచుండును. కాశ్మీరమునకు ముఖ్యపట్టణము "శ్రీనగరము". ఇది పర్వతములలో నున్నది. పూర్వమునుండియు ఇదియే ముఖ్యపట్టణము.

సంస్కృతమందు సాహిత్యాభిరుచిగలవారు కల్హణుని రాజతరంగిణియను గ్రంథమును చదివియుందురు. అందు కాశ్మీర దేశచరిత్ర మహాభారతకాలమునుండి క్రీ. శ. ౧౧౫౦ వరకు వ్రాయబడినది. అది ఉత్తమ కవితాగ్రంథమేకాక సత్యమైన చారిత్రకగ్రంథ మనియు పాశ్చాత్యులచేగను ప్రశంసింపబడినది. క్రీ. శ. ౧౨౫౦ తర్వాత కాశ్మీరచరిత్ర మారుచు వచ్చినది. మునల్మానుల దండయాత్రలు ప్రారంభ మయ్యెను. వారిపాకుడు సంపూర్ణముగా అభాగము మీదనే బలముగా తగులుచు వచ్చెను. తద్వారా అప్పటి హిందువులు క్రమముగా ముసల్మానులైరి. రాజ్యచరిత్ర అనేకవిధాల మారుచు వచ్చెను. ఆచరిత్ర ప్రకృతపరిస్థితులకు సంబంధము లేనందున దాని నిప్పుడు వ్రాయ నవసరములేదు.

కాశ్మీరము చాల సుందరప్రదేశము. పర్వతాలు, నదులు, అరణ్యాలు, సరస్సులు, సుందరప్రకృతి, పర్వేపుప్పులు, సమృద్ధిగా పండు అడవిపండ్లు, మంచిచలువ, ఇ వన్నియు పాశ్చాత్యులను విశేషముగా ఆకర్షించుచున్నవి. ఎండ కాలములో ధనికు లనేకులు కాశ్మీరములో నివాసమునకై వెళ్లుచుందురు.

కాశ్మీరవిషయము వ్రాయుటకు ముందు దానికిని మన హైద్రాబాదునకునుగల తారతమ్యము కొన్ని అంకెలతో చూపింతును.

	కాశ్మీరము	హైద్రాబాదు
వైశాల్యము	౮౫౮౮౫ చ. మైళ్లు	౮౨౬౯౮ చ. మైళ్లు
జనసంఖ్య	౩౬,౪౬,౨౪౩	౧కోటి ౪లక్షలచిల్లర
ప్రతిచదరపుమైలుకు	౪౩మంది	౧౭౩మంది
నగరములు	౩౯	౯౮
పల్లెలు	౮౯౦౩	౨౧,౭౫౦
ముసల్మానులు	౨౮,౧౭,౬౯౬	౧౫,౩౫,౦౦౦
హిందువులు	౨౬,౩౮,౨౨౨	౧,౨౯,౦౦,౦౦౧
సిక్కులు	౫౦,౬౬౨	౫౧౭౮
బౌద్ధులు	౩౮,౨౨౪	౫౨
క్రైస్తవులు	౨౨౬౩	౧,౫౧,౦౦౦
జైనులు	౫౯౭	౨౧,౫౪౩
ముసల్మానులు నూటికి సుమారు	౭౫	౧౧
హిందువులు నూటికి సుమారు	౨౦	౮౮
విద్యావంతులు నూటికి	౪	౫
సంస్థానాదాయము	౨,౪౭,౦౦,౦౦౦	౮,౦౦,౦౦,౦౦౦

ఇవి ఉభయసంస్థానములలోని తారతమ్యములు. ఒక్కవిషయము: ముఖ్యముగా గమనింపవలసిన దేమనగా, కాశ్మీరులో అల్పసంఖ్యాకులైనవారు హిందువులు. హైద్రాబాదులోని అల్పసంఖ్యాకులు ముసల్మానులు. కాశ్మీరులో హిందువులకే విశేషముగా ప్రభుత్వోద్యోగములు లభించినవి. హైద్రాబాదులో విశేషముగా ముసల్మానులకే ప్రభుత్వోద్యోగము లియ్యబడినవి. కాశ్మీరులో అధికసంఖ్యాకులైన ముసల్మానులు బహుకాలమునుండి ప్రజాస్వత్వములకై ఆందోళనము చేయుచున్నారు. హిందువులు దానిని ప్రతిఘటించుచున్నారు. హైద్రాబాదులో బహుకాలమునుండి అధికసంఖ్యాకులైన హిందువులు ప్రజాస్వత్వములకై ఆందోళనము చేయుచున్నారు. ముసల్మానులు ప్రతిఘటించుచున్నారు. కాశ్మీరములోను సత్యాగ్రహము గతసంవత్సరమె ప్రారంభమైనది. అందు ఎక్కువగా ముసల్మానులే పాల్గొనినారు. అయితే హిందువులుకూడ కొందరు దానితో

పాల్గొని జైలుకుపోయినారు. హైద్రాబాదులోను సత్యాగ్రహము గతసంవత్సరమే ప్రారంభమైనది. హిందువులే దానిలో పాల్గొని జైలుకుపోయినారు. ముసల్మానులు పాల్గొనలేదు. కాశ్మీరసత్యాగ్రహము రాజకీయమైనను అది మతవర్గసంబంధమైనది (కమ్యూనల్) అని అచ్చటి ప్రభుత్వమువారును హిందువులు నిర్ణయించినారు. హైద్రాబాదు సంస్థాన కాంగ్రెసు సత్యాగ్రహము నిస్సందేహముగా రాజకీయమైన దైనను దానిని ప్రభుత్వమువారును, ముసల్మానులును మతవర్గముక్రింద కట్టివేసినారు. ఉభయసంస్థానములలో ప్రాథమికస్వత్వములను క్రొత్తశాసనములచేతను, ప్రాతశాసనములచేతను అణచివేసియున్నారు.

దేశీయసంస్థానములందంతటను ౧౯౩౮-వ సంవత్సరాదినుండి ప్రజోద్యమములు తీవ్రరూపము దాల్చుచు వచ్చినవి. తిరువాన్కూరులోను, మైసూరులోను, ఒరిస్సాసంస్థానములలోను, మిలటరీవారు ఉద్యమములందు పాల్గొన్నవారిని కాల్చినారు. రాజకోటలోను, ఖీవారులోను ఉద్యమములు తీవ్రరూపము దాల్చినవి. అదేసందర్భములో కాశ్మీరులోను ప్రజోద్యమము తలయెత్తినది.

క్రీ. శ. ౧౯౩౮-వ సంవత్సరము వరకు కాశ్మీరులో ముస్లింమహాసభయొకటి స్థాపింపబడి పనిచేయుచుండెను. పేరునుబట్టియే అది ప్రత్యేకమతవర్గమునకు చేరినదగుటచేత దానిలో హిందూ సిక్కు బౌద్ధులు చేరినవారు కారు. ఆసంస్థానములో ప్రజానాయకుడైన షేఖు మహమ్మద్ అబ్దుల్లా యనువారు ముసల్మానులలోను, తర్వాత హిందువులలోను, సిక్కులలోను మంచి పలుకుబడి సంపాదించుకొనినారు. వారియుత్తమవర్తనమును జూచి వారికి కాశ్మీరు గాంధీ అనుబిరుదుకూడ అచ్చటిప్రజలిచ్చినారు. వారు "హమ్దర్దు" అను ఉర్దూపత్రికద్వారా అచటిజనులలో మంచి ప్రబోధము కలిగించినారు. అయినను వారియుద్యమమునకు బలము కలుగలేదు. గతసంవత్సరము వారు జవహర్లాలు నెహ్రూగారిని కలసి వారిసలహాను కోరినారు. నెహ్రూగా రంతయు విని సంగతులు తెలిసికొని ముస్లింమహాసభాస్వరూపమును మార్చి జాతీయమహాసభగాజేసి ప్రచారము చేయుమనియు, హిందువులనుగూడ తమ యుద్యమములోనికి తీసుకొనవలెననియు సెలవిచ్చినారు. అదేవిధముగా జూ౯ ౧౯౩౮-వ సంవత్సరములో అధికసంఖ్యాకులైన ముసల్మానుల అభిప్రాయముతో ముస్లింమహాసభ జాతీయ మహాసభగా మారెను. హిందూ సిక్కులలోని ముఖ్యనాయకులు చాల ఉదారభావమును దూరదృష్టిని ప్రకటించినారు. వారును ప్రజల యుద్యమములలో పాల్గొనినారు.

"ప్రభువు మాహిందువేకదా,
హిందువులము మేము ప్రభు
వర్గమువారమేకదా కావున
ప్రభువుగాని ప్రభుత్వముగాని
ఏమిదౌర్జన్యము చేసినను మేము
వారికి సహాయము చేయ
వలెను వారిపక్షముగానే.
"అబద్ధం వా సుబద్ధం వా
కుంతీపుత్రో వినాయకః"
అనుసామెతనే దృష్టిలో
నుంచుకొని ప్రచారము
చేయవలెను. బహుళసం
ఖ్యాకులైన ముసల్మాను
ప్రజల కోరికలు, మంచి
వైనను, న్యాయబద్ధమైనను,
అందరకును సమానముగా
వర్తించునవైనను, అవి
ముసల్మానులచే ప్రతిపా
దింపబడిన వగుటచేత
వంకరటింకరతర్కముతో
ప్రతిఘటించవలెను"

అను తత్త్వములో కాశ్మీరహిందూనాయకులు దిగినవారు కారు. వారి యీహృదయ వైశాల్యము, దూరదృష్టి సత్యాభిమానము ప్రశంసనీయగుణము లైయున్నవి.

ఇట్లు హిందూ ముసల్మాను లుభయులును ఏకీభవించి జాతీయోద్యమస్థాపనకు కారకులైరి. అట్లుండినను హిందువులు విశేషముగా ఈయుద్యమములో చేరలేదు. కారణ మేమన వారి కిప్పు డుండు సౌకర్యములు, ముఖ్యముగా నుద్యోగసౌకర్యములు, ముం దుండవేమో యనుభయమే వారిని బాధించుచున్నది. అదేవిధముగా హైద్రాబాదులోను ముసల్మానులు హైద్రాబాదుసంస్థాన కాంగ్రెసులో చేరుట కొప్పుకొనరు. హైద్రాబాదునగరములో ముసల్మానులచే నడుపబడునట్టి ఉర్దూపత్రికలలో ప్రతిదినమును హైద్రాబాదు సంస్థాన కాంగ్రెసును దూషించుట

పరిపాటియైపోయినది. మరియు ఉద్యోగములపై ముసల్మానునాయకులకు ఎక్కడలేని పట్టింపు కలదు. "మాకిదొక్కటే జీవనాధారముగ మిగిలినట్టి వ్యవహారము" అని వారు పలుమారు ప్రకటించియున్నారు. ఇంతేకాక కాశ్మీరులోను, హైద్రాబాదు రాజ్యములోను అధికసంఖ్యాకులపై అల్పసంఖ్యాకులకు విశ్వాసము తక్కువగా నున్నది. అది సహజమే.

కాశ్మీరు ప్రజల యుద్యమమును గురించి చర్చించుటకుముందు ఆసంస్థానములోని సుమారు రెండున్నర కోట్ల రూపాయీల సంవత్సరాదాయమును ప్రభుత్వమువారేవిధముగా వ్యయము చేయుచున్నారో తెలిసికొనుట యవసరము. అవ్యయము ఈక్రిందవిధముగా నున్నది.

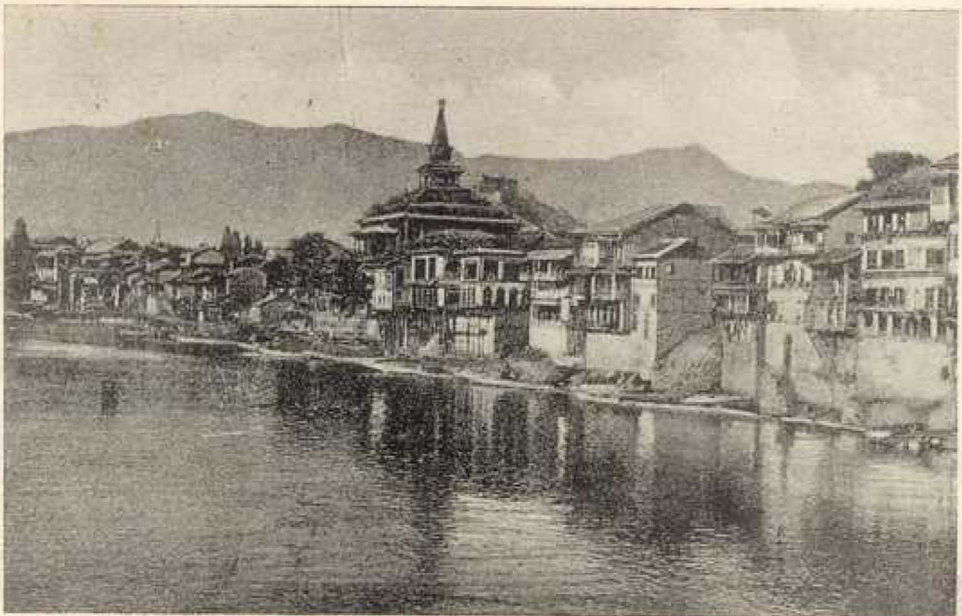
న్యాయస్థానము		
లకుగాను	రు	౪,౬౧,౦౦౦
పోలీసు	"	౧౨,౭౧,౦౦౦
సైన్యము	"	౪౭,౪౦,౦౦౦
విద్య	"	౨౧,౯౪,౦౦౦
వైద్యము	"	౯,౩౪,౦౦౦
వ్యవసాయము	"	౨,౬౧,౦౦౦
నిర్మాణశాఖ	"	౧౭,౩౬,౦౦౦
ఇతరములు	"	౨౭,౦౦,౦౦౦

ఇందు ముఖ్యముగా గమనింపవలసిన విషయములు రెండు. ప్రభువుగారి సొంతవ్యయము నూటికి ౧౬ పాళ్లు. మొత్తము రాష్ట్రములోని ప్రజలవిద్యకు ఖర్చు నూటికి ౧౦ పాళ్లు. కాశ్మీరరాష్ట్రములోని ప్రజలు అతిదరిద్రులు. వారికి విద్యయు ఇంచుమించు శూన్యము. వైద్యసౌకర్యములు అంతకన్నను తక్కువ. మొత్తము రాష్ట్రములో ౭౫ వైద్యాలయములే యున్నవి. ప్రాథమిక స్వత్వముల జాడయే లేదు. ఇట్టిదుస్థితిని తొలగించుటకే అచ్చట జాతీయోద్యమము ప్రారంభమయ్యెను. ౧౯౩౮-వ సంవత్సరము ఆగష్టు ౫-వ తేదీనాడు కాశ్మీర మంతటను "బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వదినము"ను వేడుకతో చేయుటకై అచ్చటినాయకులు నిర్ణయించిరి. ఊరూర ప్రచారము చేయించిరి. ఆదినమునాడు సుమారు ౫౦౦ స్థలములలో పెద్ద పెద్ద సభలు చేసి ఈ క్రింది తీర్మానమును అంగీకరించిరి...

"ఈమహాజనసభ ప్రస్తుత ముండునట్టి నిరంకుశ ప్రభుత్వమును సంపూర్ణముగా ఖండించుచున్నది. ప్రజలబాధలను తొలగించుటకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వస్థాపన యొక్కటియే తగినట్టిదని అభిప్రాయ మిచ్చుచున్నది. కావున ప్రజ లందరును రానున్న పోరాటమునకు సిద్ధపడవలెను. అందు జయమందిననేకాని ప్రజల ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంఘిక, విముక్తి సిద్ధించ నేరదు."

ప్రజ లొకప్రక్క సిద్ధమగుచుండ, కాశ్మీరప్రభుత్వమువారు చేతులు జోడించుకొని ఊరక కూర్చున్నవారు కారు. వారును సంసిద్ధులైనారు. శిక్షాస్మృతిలోని సూత్రాలను విరివిగా ప్రయోగించినారు. అవి చాల వని "19-L' ఆర్డినెన్సు" అనుపేరుగల విచిత్రమగు ఫర్మానును బయటికి తీసినారు. దాని నెన్నడో ఏమూలనో ఏప్రత్యేక పరిస్థితికో ౧౯౩౩లో ఉపయోగించియుండిరట. దాని త్రుప్పు దులిపి సానబెట్టి మెరుగునిచ్చి వాడిగా నున్నదని నిబ్బరపడినతర్వాతనే ప్రయోగములోనికి తెచ్చినారు. పత్రికలపై దెబ్బతీసినారు. వారియ్యజాలనంత ధనము ధరావతు కోరినారు. అంతటితో చాలపత్రికలు ఆగిపోయినవి. ఇం కేమున్నది. అంతయు అంధకారమే. సుమారు వెయ్యి (౧౦౦౦)మందిని అచిరకాలములోనే జైళ్లలో మూసివేసినారు. కాశ్మీరగాంధీని మొదలే పట్టినారు. వారితో సాహచర్యము గలిగి సమ్మతిని కనబరచిన హిందువులను జెయిళ్లలో వేసినారు. ఇట్లు త్యాగము చేసిన హిందూనాయకులలో ముఖ్యులైనవారు కశ్యపబంధు, జయలాల్, ప్రేమనాథబజాజ్, శ్యామలాల్ సర్రాఫు, అనువారు. నల్గురుశాసనసభాసభ్యులైన ముసల్మానులు, ౨౦ మంది వకీళ్ళును, అనేకులు విద్యార్థులును నీయుద్యమములో పాలుగొనినారు. కాశ్మీర ప్రభుత్వము వారు చాల ఘోరములను గావించినారు. అనేకుల యిండ్లను శోధించినారు. వంటకుండలతో సహా వేలము వేసినారు. బజారులలో వందలకొలది జనులను వీపులపై ఇతర ప్రదేశములపై వాతలు పడ కొట్టినారు (హైద్రాబాదులోను ప్రజాసంరక్షక శాసన మను అష్టదిగ్బంధక శాసనములో కొరడాలతో కొట్టుఅధికారము న్యాయాధికారుల కిచ్చుసూత్రమును హెచ్చుచేసి శాసనము గావింప నున్నట్లువదంతి.

కాశ్మీర చిత్రములు

౧-వ చిత్రము : శ్రీ నగరదృశ్యము – కాశ్మీరము

౨-వ చిత్రము : నాగిమ్‌బాగ్ – కాశ్మీరము

3-వ చిత్రము: 'వూలర్ సరస్సు' – కాశ్మీరము

4-వ చిత్రము: అమరనాథగుహా: హిమలింగము – కాశ్మీరము

ఇట్టి ఘోరముల ఫలితముగా కాశ్మీరు లోని సత్యాగ్రహోద్యమము రహస్యముగా పనిచేయుటకు మొదలు పెట్టెను. అయినను ప్రస్తుత పరిస్థితు లనుబట్టి కొంత కాలమువరకు దానిని ఆపివేయుటయే మంచిదని నిర్ణయించి అచ్చటి నాయకులు సత్యాగ్రహ మును ౧౯౩౮-వ నవంబరు నెలలో ఆపుదలచేసిరి.

ఈ కాశ్మీరోద్యమమును గమనించుచుండువారలకు అడుగడుగునకు హైద్రాబాదు రాష్ట్రపరిస్థితులే జ్ఞాపకమునకు వచ్చును. కాశ్మీరు లోవలె హైద్రాబాదులోను సత్యాగ్రహోద్యమము ఆపుదల చేయబడినది. కాశ్మీరులోని రాజకీయఖైదీలను విడువలేదు. ఇచ్చటను లేదు. ఈ రెండుసంస్థానముల సమస్యలును కేవలము స్థానిక సమస్యలు కావు. కాశ్మీరు ముసల్మానులకొరకై రెండు మూడేండ్లక్రిందట బ్రిటిషిండియా ముసల్మానులు తండోపతండములుగా వెళ్లి జెయిళ్లలో పడిరి. హైద్రాబాదు హిందువులకొరకై బ్రిటిషిండియా హిందువులు అసంఖ్యాకముగా వచ్చి జైళ్లలో పడుచున్నారు. ఇట్లు చూచిన ఈ రెండు సంస్థానముల సమస్యను అఖిలభారతసమస్య గాభావించి పరిష్కరింపవలసి యుండును.

స్వరాజ్యోద్యమము: ప్రపంచపరిస్థితులు

మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య

ప్రస్తుతకాలమున మన స్థితిగతులను బాగుచేసుకొనుటకై మన మనేక ప్రయత్నములను చేయుచున్నాము. వీటి అన్నిటిలో స్వరాజ్యసంపాదనమునకై మనము చేయుచుండు ప్రయత్నము చాల ముఖ్యమైనది. ఇందు జయము లభించినయెడల తక్కిన వన్నియు సులభసాధ్యము లగును; లేనియెడల తక్కిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలము లగుట తప్పదు.

స్వరాజ్య మనగా నేమి? గడచిన నూటఏబది సంవత్సరములనుండి బ్రిటిషువారు మన దేశమునకు పాలకులుగ నున్నారు. రాజ్యాధికారమంతయు వారి చేతులలో నున్నది. వా రేలాగు ఆడించిన ఆలాగు మన మాడవలసిన స్థితిలో నున్నాము. ఈ అధికారమునుండి వారిని తొలగించి, మన దేశముపై రాజ్యాధికారము మనమే వహించుట స్వరాజ్యము. స్వరాజ్యోద్యమము పూర్తిగ కొనసాగుటలో మనము మెట్లను దాటవలసియున్నది. బ్రిటిషువారిని అధికారమునుండి తొలగించుట మొదటిమెట్టు; ఆ అధికారమును మనచేతిలో పడవేసికొనుట రెండవ మెట్టు; మన చేతిలో పడిన అధికారమును నిలబెట్టుకొనుట మూడవ మెట్టు. బ్రిటిషువారి అధికారమును తొలగించి మొదటి మెట్టును దాటినంతమాత్రమున మనకు స్వరాజ్యము వచ్చునని అనుకొనుట గొప్ప పొరపాటు. తక్కిన రెండు మెట్లను దాటుటకు శక్తి యున్నగాని స్వరాజ్యము ప్రాప్తించదు. మన గమ్యస్థానము స్వరాజ్యముగాని బ్రిటిషువారి అధికారమును తొలగించుట మాత్రము కాదు. ఇది మన మెన్నటికిని మరవగూడని విషయము. మన దేశ చరిత్రనుండి మనము నేర్చుకొనవలసిన విశేషములలో ఇది చాల ప్రధానమైనది.

స్వరాజ్య సంపాదనమునకై మన మిప్పుడు చేయుచుండు ప్రయత్నము మన చరిత్రలో మొదటిది కాదు. ఇంతకుపూర్వ మిట్టి ప్రయత్నములు రెండు జరిగియున్నవి. కాని ఆ రెండింటియందును మొదటిమెట్టును మాత్రమే మనము దాట కలిగితిమి. రెండవ మెట్టు ఎక్కుటకు పూర్వమే ప్రతికూలపరిస్థితులు సంభవించుటవలన మన హస్తగతము కావలసియుండిన అధికారము పరాయివారిచేత చిక్కెను. అందుచేత రెండు ప్రయత్నములు విఫలము లయ్యెను. వీటిలో మొదటిది రాజపుత్ర నాయకుడగు రాణా సంగ్రామసింహుడు పదునారవ శతాబ్దములో చేసెను. అంతకుముందు నాలుగు శతాబ్దములుగ మన దేశముపైన రాజ్యాధికారము అఫగన్‌వంశపు రాజుల చేతులలో నుండెను. వారిలో ఆఖరువారగు లోడీరాజులు బలహీనులుగ నుండుటయు, వారిది యగు ఢిల్లీ సామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్నమగుచుండుటయు చూచి, రాజపుత్రమహావీరుడగు సంగ్రామసింహుడు స్వరాజ్యమును సంపాదింప ప్రయత్నించెను. అందుకై తక్కిన రాజపుత్ర రాజ్యముల నేకముల వశపరచుకొనెను; చిన్న చిన్న మహమ్మదీయరాజ్యములలో కొన్నిటిని స్వాధీనము చేసుకొనెను. అటుతర్వాత ఢిల్లీసుల్తానగు ఇబ్రహీం లోడీతో యుద్ధము చేసి అతని నోడించుటకు తగిన సమయము నిరీక్షించుచుండెను. కొద్దికాలములో అట్టి సమయము దొరకు ననియు, అందు అఫగన్ రాజులు ఓడిపోయెద రనియు, ఢిల్లీ పట్టణము హిందూ సామ్రాజ్యమునకు ప్రధాన నగర మగు ననియు సంగ్రామసింహుడు నమ్మియుండెను. కాని, ఉన్నట్లుండి, మన దేశమునకావలనుండి విదేశరాజగు బాబరు మన దేశముపై దండెత్తివచ్చి ఇబ్రహీంలోడీని ఓడించి ఢిల్లీని, వశపరచుకొని తర్వాత సంగ్రామసింహుని ఓడించి మొగలాయిసామ్రాజ్యమును స్థాపించెను. అదివరకు దేశమును పాలించుచుండిన అఫగనుల అధికారము తొలగి

పోయెనే గాని, దాని స్థానమున స్వరాజ్యము స్థాపితము కాక మఱియొక పరరాజ్యము — మొగలాయీరాజ్యము స్థాపిత మయ్యెను.

స్వరాజ్యమునకై మనము రెండ పర్యాయము పదునెనిమిదవ శతాబ్దమున ప్రయత్నము చేసియుంటిమి. అప్పటికి మహారాష్ట్రులు స్వరాజ్యోద్యమమునకు నాయకులైరి. వారి రాజ్యమును స్థాపించిన శివాజీ యొక్కయు, శివాజీకి తర్వాత, వారికి మంత్రులైన బాలాజీ విశ్వనాథుడు బాజీరావు మొదలగువారియొక్కయు శక్తిసామర్థ్యముల మూలమున వారి యుద్యమము కొనసాగుటయు స్వరాజ్యస్థాపనములో మొదటి మెట్టగు మొగలాయీల అధికారము తొలగుటయు జరిగెను. కాని రెండవ మెట్టును వారు పూర్తిగ దాటుటకు ముందే ఐరోపాఖండవాసులగు బ్రిటిషువారు నౌకాబల సహాయమున మన దేశమునకు వచ్చి, కోటలు కట్టుకొని, కొద్దికొద్దిగ రాజ్యాధికారమును సంపాదించి, తుదకు మహారాష్ట్రుల నోడించి, తమ సామ్రాజ్యమును వ్యాపింపజేసిరి. మొగలాయీల అధికారము తొలగిపోయెను; కాని దానివలన స్వరాజ్యఫలము లభించుటకు బదులు మఱియొక పరాయివారి అధికారము దేశమందు నాటుకొనెను.

బ్రిటిషువారి అధికారమును తొలగించి స్వాతంత్ర్యమును స్థాపించుకొనుటకై మన మిప్పుడు చేయుచుండు ప్రయత్నము మన స్వరాజ్యప్రయత్నములలో మూడవది యని చెప్పవలసియున్నది. తక్కిన రెండు ప్రయత్నములకును పట్టిన గతియే దీనికి పట్టకుండ మన మీ యుద్యమమును మిక్కిలి జాగ్రత్తతో నడిపించుకొనుట అత్యావశ్యకము. మన దేశముపై ప్రస్తుతము బ్రిటిషువారు చెలాయించుచుండు అధికారము తగ్గిపోవచ్చును; అంతమాత్రముచేత స్వరాజ్యము మనకు నిస్సంశయముగ లభించునని చెప్పుటకు వీలులేని పరిస్థితులలో మన మున్నాము. ఆ పరిస్థితు లేవియో కొంచెము విమర్శించుకొనుట మంచిది.

ఈ సందర్భమున దేశచరిత్రనుండి గ్రహించవలసిన సత్యము మఱియొకటి యున్నది. పదునెనిమిదవశతాబ్దమందును పందొమ్మిదవ శతాబ్ద ప్రారంభమునను బ్రిటిషువారు మన దేశమును జయించి పాలింపగలుగుటకు ప్రధాన కారణము వారు మన దేశములో మనవారితో చేసిన యుద్ధములు కాదు. వారి వ్యాపారమునకును సామ్రాజ్యమునకును అడ్డు తగిలిన తక్కిన ఐరోపాజాతివారిని ఓడించుటబట్టియే వారికి మన దేశము లభించెను. వారు మనలను ఖండాంతరములందు జరిగిన యుద్ధములలో జయించిరి. వారికిని ఫ్రెంచివారికిని ఇందువిషయమై అనేక యుద్ధములు జరిగెను. అందు తుదకు ఫ్రెంచివా రపజయము గాంచిరి. అందుచేత ఫ్రెంచివారికి బదులు బ్రిటిషువారు మనకు పాలకు లగుట సంభవించెను. అట్లుగాక ఆ యుద్ధములలో ఫ్రెంచివారే జయము గాంచి యుండినయెడల వారే మనకు పరిపాలకులై యుండెడివారు; అనగా, మన దేశముపై ఎవరు అధికారము వహించవలె నను విషయము ప్రపంచ పరిస్థితులవలన నిర్ణయింపబడినదే గాని, కేవలము మన దేశపు పరిస్థితులవలన మాత్రమే నిర్ణయింపబడలేదు.

ఇప్పుడుగూడ ప్రపంచ పరిస్థితులకును మన దేశపు రాజకీయ పరిణామమునకును ఎంతో దగ్గరసంబంధమున్నది. బ్రిటిషువారి అధికారమును తొలగించుటకు మన మనేక ప్రయత్నములను చేయుచున్నాము. ఈప్రయత్నములను అడ్డుకొనుటకు కావలసినంత శక్తి వారికి లేకపోవుటచేత వారు రాష్ట్రములపై అధికారమును కొంత వదలుకొని ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన మంత్రుల అధీనము చేసిరి. రాష్ట్రములందు కొంతవరకు మనకు స్వరాజ్యము వచ్చినది. కాని ఇది అసంపూర్ణమగు స్వరాజ్యము బ్రిటిషువారి ప్రతినిధియగు గవర్నరుకు ఇప్పటికికూడ ఎంతో అధికారమున్నది; అతనిని కాదని మంత్రులు తమ ఇష్టానుసారము ప్రవర్తించుటకింకను వీలు లేదు. కేంద్రప్రభుత్వమం దిప్పటికికూడ మనకు కొంచెమైనను స్వరాజ్యము లభించలేదు. రాజ్యాధికారమున కంతకును మూలసాధనమగు సేనయు నౌకాబలమును విమానబలమును బ్రిటిషువారి యధీనమందే యున్నది. ఇది గాక స్వదేశ సంస్థానములందలి అధికారమంతయు బ్రిటిషువారి చేతులలోనే యున్నది. వివిధము లగు ఈ అధికారముల నన్నిటిని మనము

సంపాదించుటకై చేయుచుండు ప్రయత్నములు సఫలము లగుటకు ప్రపంచపరిస్థితులు అనుకూలించియున్నవా? ప్రతికూలించియున్నవా?

స్థూలదృష్టితో చూచినయెడల ప్రపంచ పరిస్థితులు అనుకూలించియుండునట్లే అగుపడును. పందొమ్మిదవ శతాబ్ద ప్రారంభమున ఫ్రెంచివారి నాయకు డగు నెపోలియన్ చక్రవర్తిని ఓడించిన తర్వాత ఇటీవలివరకు బ్రిటిషువారితో సమానముగ యుద్ధముచేసి వారిని ఓడించగల సమర్థు లెవ్వరును ఐరోపాఖండమందు బయలుదేరరైరి. బ్రిటిషువారి నౌకాబలము అద్వితీయమై యుండెను. మహాసముద్రములును, వానిలోని రాదారులును, ఆమార్గములలోని ముఖ్య ప్రదేశములును వారి అధీనమం దుండెను. వారి నౌకాబలముతో తులతూగగల నౌకాబలము మరెవ్వరికిని లేకుండెను. అట్టి బలములను సంపాదించుటకు ప్రయత్నించిన జర్మనీవారిని ౧౯౧౪ మొదలు, ౧౯౧౮ వరకు జరిగిన మహాసంగ్రామమందు బ్రిటిషువారు ఓడించి, వారి నౌకాబలమును నాశము చేసిరి. గనుక బ్రిటిషువారిని కాదని వారి వశమం దున్న రాజ్యమును హరించుటకు కావలసిన శక్తి సామర్థ్యములు ప్రపంచములో ఎవ్వరికిని లేకుండెను. కాని ఇటీవల ఇదంతయు మార్పు గాంచుచున్నది. దీని కనేక కారణములు కలవు. వీటిలో మొదటిది ఆకాశవిమానముల ప్రాధాన్యము. యుద్ధమందు శత్రువులను సంహరించుటలో పూర్వకాలమందు సైన్యములకును నౌకలకును ఎంతటి ప్రాధాన్య ముండెనో అంతకంటె ఎక్కువ ప్రాధాన్యము ఈ కాలమున ఆకాశవిమానముల కున్నది. ఆకాశబలమందు బ్రిటిషువారికంటె జర్మనీవారును, వారి మిత్రు లగు ఇటలీవారును, జపాన్ వారును అధికులుగ నున్నారు. రెండవది ఇదివరకు బ్రిటిషువారి అధీనమందుండిన సముద్రమార్గములను ఇటలీవారును జర్మనీవారును జపానువారును చాలవరకు అడ్డగలిగియుండుట. సముద్రమార్గము లన్నిటిలో మధ్యధరా సముద్రమార్గము బ్రిటిషువారికి మిక్కిలి ముఖ్యమైనది. ఇది వారిసామ్రాజ్యమున కంతకును హృదయమువంటిది. స్పెయిన్ దేశము ఫ్రాంకో వశ మగుటచేతను, జర్మను ఇటాలియన్ సైనికు లనేకులా దేశమం దుండుటచేతను, మధ్యధరాసముద్రమునకు మధ్యన ఇటలీదేశ ముండుటచేతను, పాలెస్టయిన్‌లోని అరబ్బులు కలహమును విడనాడకుండుటచేతను బ్రిటిషువారి మధ్యధరాసముద్రపు మార్గము అపాయకరమైన స్థితిలోనికి వచ్చియున్నది. ఇట్లే ఇటలీవారు అబిసీనియాను జయించినందున ఎఱ్ఱసముద్రపు మార్గమును అడ్డగించుటకు వారి కవకాశ మేర్పడియున్నది. చీనాదేశమందు జపాన్‌వారు గాంచుచున్న విజయముల మూలమున పసిఫికుమహాసముద్రమందు వారిబల మధికమై అచటనుండి వారు సింగపూరు బర్మా ఇండియాలకు ప్రమాదము కలిగించుట కవకాశ మేర్పడియున్నది. బ్రిటిషువారి ఆధిక్యము తగ్గుసూచన లున్నవని అనుకొనుటకు మరియొక కారణము కూడ కలదు. బ్రిటిషువారి జనసంఖ్య నాలుగు కోట్లన్నర; జర్మనీవారి ప్రస్తుతపు జనసంఖ్య ఎనిమిదికోట్లు. వారికిని ఇటలీవారికిని గాఢమైన మైత్రి కుదిరినది. ఏషియాఖండమందంతట సామ్రాజ్యాధికారమును స్థాపించుటకు పూనియుండు జపాన్ వారు వీరితో కలిసియున్నారు. ఈ మూడుజాతులవారికిని సామ్రాజ్యకాంక్ష విపరీతముగ నున్నది. ఈ కాంక్షను తీర్చుకొనుటలో న్యాయాన్యాయములను, ధర్మాధర్మములను విమర్శించుట అనావశ్యకమని వారి తత్వము. ఇందుకై వా రెట్టిక్రూరమార్గమునైనను అనుసరించుటకు సిద్ధపడియున్నారు. క్షాత్ర మొక్కటియే ఉత్తమగుణ మనియు, దేశములోనివా రందరును క్షత్రియధర్మము ననుసరించి, యోధులై, సామ్రాజ్యవ్యాప్తికి పోరాడవలసిన దనియు వారిమతము. వారి నెదుర్కొనుట అనిన రాక్షసుల నెదుర్కొనినట్లే. ఇట్టివారితో యుద్ధము చేయుటకు అందరును జంకుచుండుటలో ఆశ్చర్యమేమి యున్నది? ప్రపంచసామ్రాజ్యమునకై పదునెనిమిదవ శతాబ్దమందు ఫ్రెంచివారును, ఇంగ్లీషువారును పోరినట్లు ఈశతాబ్దమందు ఒక పక్షమున జర్మనులు ఇటాలియనులు జపానువారును, రెండవ పక్షమున ఇంగ్లీషువారును ఫ్రెంచివారును ఎదుర్కొని పోరుపరిస్థితులు ఏర్పడియున్నవి; అనగా బ్రిటిషువారిని ధిక్కరించగల మనుధైర్యము గల

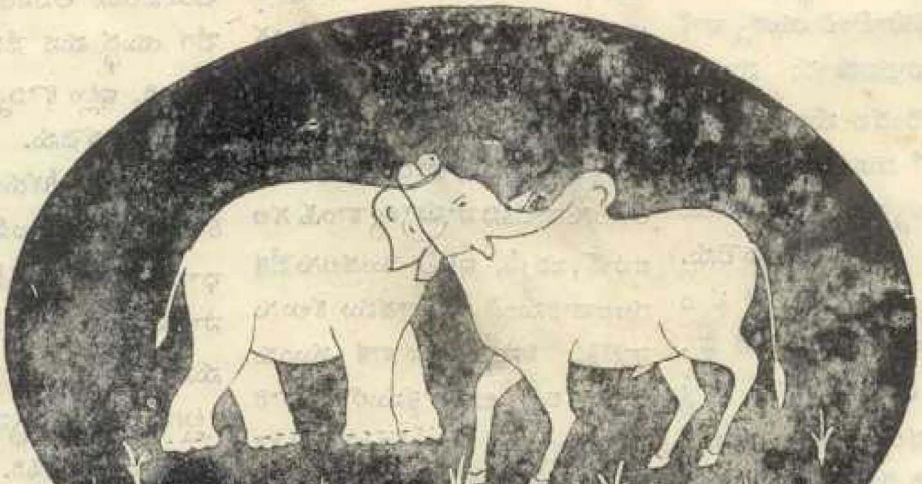
వారు కొందరు ఇప్పుడు ముందుకు వచ్చుచుండుటచేత బ్రిటిషువారు మనతో రాజీకి వచ్చి మనదేశముపై వారిదివరకు చెలాయించుచున్న అధికారములో చాలభాగమును వదలుకొనెదరేమో అను ఆశ మనము పెట్టుకొనుటకవకాశ మేర్పడుచున్నది. మనయొక్క సహాయము మైత్రి వారికి చాల అవసరమగు సమయము సంప్రాప్తించుచున్నది. అందుచేత స్వరాజ్యమును సంపాదించుటలో ప్రస్తుతపు ప్రపంచపరిస్థితులు మన కనుకూలించునట్లున్నవని చెప్పుటకు కారణములగపడుచున్నవి.

కాని, ప్రపంచ పరిస్థితులు నిజముగ మన కనుకూలించి యున్నవా? స్వరాజ్య సంపాదనమందు మనము దాటవలసిన రెండవ మూడవ మెట్లను దాటుటలో మన కనుకూలించునట్లుగ నున్నవా అనువిషయమును మన మాలోచింపవలెను. బ్రిటిషువారు గతమహాసంగ్రామానంతరము కనడా, ఆస్ట్రేలియా, దక్షిణ ఆఫ్రికా, న్యూజీలండు మొదలగు రాష్ట్రములపై అదివరకు వారి కుండిన అధికారమునంతయు వదలుకొనిరి. ఇవన్నియు ఇప్పుడు స్వతంత్ర రాష్ట్రములుగ నున్నవి. కాని ఎంతవరకు ఈరాష్ట్రములవారు బ్రిటిషువారి సహాయము లేక వారి స్వరాజ్యమును రక్షించుకొగలవారను విషయమును గురించి వారికే ఇప్పుడు సంశయము కలుగుచున్నది. సామ్రాజ్యకాంక్షలేని బలవంతులు ప్రపంచమందు లేనంతవరకు వీరిస్వాతంత్ర్యమున కెట్టి భంగము కలుగజాలదు. కాని జపాన్ జర్మనీ మొదలగు దేశములలోనివారు ఏలాగైన సామ్రాజ్యములను జయింపవలెనని బయలుదేరిన తర్వాత ఈరాష్ట్రములవారందరును భయపడ మొదలుపెట్టుచున్నారు. బ్రిటిషువారితో సంబంధము పెట్టుకొనుట మంచిదా? ఆసంబంధమును పూర్తిగ త్రెంచుకొనుట మంచిదా? అనే సంశయము వారి కిప్పుడు కలుగుతున్నది. ఇట్లే బ్రిటిషువారికి మనపై ఇప్పుడుండు అధికారము తగ్గినంతనే నిజమైన స్వరాజ్యము మనకు లభించునా లభించదా? అనే విషయమున జర్మనీవారు, ఇటాలియనులు, జపాన్ వారు — వీరిమూలమున మనకేమైన ప్రమాదము కలుగనున్నదా లేదా అను అంశము విచారించుట మిక్కిలి ముఖ్యముగ నున్నది. బ్రిటిషువారి అధికారము తొలగునాటికిని సామ్రాజ్యకాంక్షగల జపాన్, జర్మనీ, ఇటలీ మొదలగు దేశములవారినుండి ప్రమాదము కలుగునాటికిని విస్తార అవకాశ ముండుటయు, అట్టి అవకాశములో వారి నెదిరించుటకు కావలసినంత నౌకాబలము సైనికబలము ఆకాశబలము మనము సంపాదించుటయు సంభవించినయెడల స్వరాజ్యము మనకు దక్కును; లేనియెడల పదునారవ శతాబ్ద మందలి సంగ్రామసింహుని ప్రయత్నమున్ను, పదునెనిమిదవ శతాబ్దమందలి మహారాష్ట్రుల ప్రయత్నమున్ను ఏవిధముగ పరిణమించెనో ప్రస్తుత కాలపు మన స్వరాజ్యోద్యమముకూడ అదేవిధముగ పరిణమించునేమో అను సంశయము కలుగుచున్నది.

ప్రాచీనకాలమందు మహావైభవోపేతమగు రోమనుసామ్రాజ్య మొకటి యుండెను. ఐరోపాఖండములోని దేశము లనేకములు అందులో చేరి యుండెను. బ్రిటిషువారి దేశముకూడ అందులోనిదే. కాని ఎంతకాలమువరకు ఆసామ్రాజ్య ముండెనో అంతకాలమువరకు బ్రిటిషు దేశమును సామ్రాజ్యాధికారులే రక్షించుచుండిరి. అందుకై వారిసైన్యము లనేకము లా దేశమం దుంచబడెను. ఆ దేశములో పుట్టి పెరిగినవారు నిరాయుధులై యుండిరి. యుద్ధము చేయవలసిన అవసరము లేకుండుటచేత యుద్ధమన నేమియో మరచిపోయిరి. ఇట్లు కొన్నివందల సంవత్సరములు గడచెను. తర్వాత కొంతకాలమునకు భీకరులగు శత్రువులు రోమనగరముపై బడిరి. అప్పుడు ప్రధానపట్టణమును రక్షించుకొనుటకై సామ్రాజ్యములో మూలమూలల నున్న సైన్యముల నన్నిటిని రోము పట్టణమునకు వచ్చునట్లు రోముచక్రవర్తు లేర్పాటుచేసిరి. బ్రిటిషు దేశములోని రోమనుసైన్యములుకూడ వెళ్లిపోయెను. అటుపిమ్మట కొంతకాలమునకు బ్రిటిషు దేశముపై శత్రువులు దండెత్తి వచ్చిరి. వారి నెదిరించుటకు రోమనుసైన్యములు లేకపోయెను; దేశములో పుట్టి పెరిగినవారికి యుద్ధము చేయ నేర్పు లేకపోయెను. అందుచేత దేశము శత్రువశమయ్యెను. రోమనుల అధికారము తొలగి

పోయెను గాని బ్రిటన్లకు స్వరాజ్యము మాత్రము రాలేదు.

ప్రస్తుతము మనము ఇట్టి అవస్థలో ఉన్నాము. బ్రిటిషువారి అధికారము పూర్వమువలె మహోన్నతదశయందు లేదు. వారి నెదుర్కొనగల శత్రువులు ముందుకు వచ్చుచున్నారు. పట్టుదలతో మనము పోరినయెడల వారు వారి అధికారమును వదలుకొని ఆస్ట్రేలియా మొదలగు రాష్ట్రములకిచ్చినటువంటి స్వతంత్రమును మనకిచ్చినను ఇయ్యవచ్చును. కాని ప్రపంచమందలి పరిస్థితులు మిక్కిలి ప్రమాదకరములుగ నున్నవి. మన దేశముపై సామ్రాజ్య కాంక్షగల బలవంతులనేకులు కన్ను వేసియున్నారు. ఎంతవరకు మనము స్వరాజ్యమును నిలబెట్టుకొనగలవారమో చెప్పుటకు వీలులేనట్లున్నది. స్వరాజ్యసమరమును జరుపుటలో ఏక్రమము ననుసరించి వెళ్లుట మంచిదో మననాయకు లాలోచించవలసియున్నది. బ్రిటీషువారి అధికారము తొలగినంత మాత్రముననే మనకు స్వరాజ్యము వచ్చినదని అనుకొనుటకు వీలులేదని చెప్పుటలో గల సత్యమిదియే. స్వరాజ్యోద్యమమునకు మూడుమెట్లున్నవనుమాట మనము మరవగూడదు.

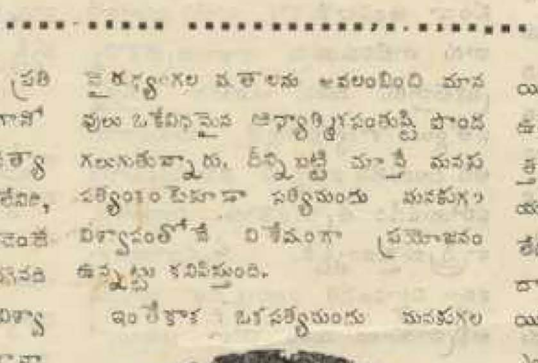

సత్యస్వరూపం

కొడవటిగంటి కుటుంబరావు

అందరికీ సత్యం కావాలి. దానితో ప్రతి ప్రాణికీ ప్రయోజనం ఉంది. అప్రయత్నంగానో ప్రయత్నపూర్వకంగానో ప్రతి ఒకరు సత్యాన్వేషణ చేస్తున్నారు. సత్యం చలనం లేనిది, మార్పు చెందనిది. క్షణక్షణమూ మార్పు చెందే ఈ ప్రపంచంలో మనం ఆధారపడి నిలవదగినది సత్యమే. అదే చలించినట్టయితే మనకు విశ్వాసాలుండటం అసంభవం, మనకు జ్ఞానాన్వేషణ అసాధ్యం.

మనదృష్టిలో కొందరు సత్యాన్ని ఎరుగలేనివాళ్లుగానూ, సత్యం అవసరం లేనివాళ్లుగానూ కనిపించటం కద్దు. అంతమాత్రానికే వారికి సత్యంతో ప్రయోజనం లేదనీ వారికి విశ్వాసాలు లేవనీ భావించటం పొరపాటు. ఒకరు శాస్త్రంలో నమ్మకం గలవారు కావచ్చును. మరొకరికి స్వార్థంలో విశ్వాసం ఉండవచ్చును. ఇద్దరూ చెరొక సత్యాన్ని నమ్ముకున్నారు. అట్లా చెయ్యటం వల్ల ఇద్దరికీ రెండు రకాల ప్రయోజనం ఉంటున్నది. "సత్యం ఇంత విరుద్ధంగా ఉంటుందా! ఇన్ని రకాల సత్యా లున్నాయా?" అన్న ప్రశ్నకి ముందు ముందు సమాధానం స్పష్టంగా చెబుతాను. ప్రస్తుతానికిమటుకు సత్యం ఒకటేనని నమ్మేవారు ఒకే సత్యాన్ని అనేక వైపులనించి చూడటానికీ ఆరాధించటానికీ అవకాశం ఉందని సమాధానపడవచ్చును.

ఏవో కొన్ని విశ్వాసాలు లేకుండా జీవించటం ఎవరికీ తరమూ కాదు, కాని మనం విశ్వసించేవి అసత్యాలయినప్పటికీ సగం సత్యాలయినప్పటికీ మనకు పని గడిచిపోతున్నది. కనకనే నిన్న ఏవిశ్వాసంకోసం కొందరు ఆత్మార్పణ చేసుకున్నారో ఈనాడు దానికి విరుద్ధమైన విశ్వాసంకోసం మరికొందరు ఆత్మార్పణ చేసుకుంటున్నారు. పరస్పర వైరుధ్యంగల మతాలను అవలంబించి మానవులు ఒకేవిధమైన ఆధ్యాత్మికసంతృప్తి పొందగలుగుతున్నారు. దీన్నిబట్టి మాత్రే మనకు సత్యంకంటె కూడా సత్యమందు మనకుగల విశ్వాసంతోనే విశేషంగా ప్రయోజనం ఉన్నట్టు కనిపిస్తుంది.

ఇంతేకాక ఒక సత్యమందు మనకుగల విశ్వాసంవల్ల మన కెంత ప్రయోజనం ఉంటో దాన్నిబట్టే ఆ సత్యమందు మనకుండే విశ్వాసంయొక్క గాఢత్వంకూడా నిర్ణయమవు తున్నట్టు కనిపిస్తుంది. భగవంతు డున్నాడని నమ్మినవాడికీ లేనివాడికీ జీవితం ఇంచుమించు ఒకేవిధంగా వెళ్లిపోవచ్చును. కాని ఎక్కాల పుస్తకం అబద్ధమని అనుమానించినవాడికీ నిజమని నమ్మినవాడికీ జీవితం ఒకవిధంగా వెళ్లటం అసంభవం. అందుకనే మనలో ఎవరంతానా ఎక్కాలపుస్తకంలో ఉండే విశ్వాసం భగవంతుడిలో ఉంచలేం. ఎక్కాల పుస్తకంలోకంటె భగవంతుడియందు ఎక్కువ విశ్వాసం ఉన్నట్టు ఎవరైనా నటించినట్టయితే వారు మూర్ఖులలో వంచకులలో అయి ఉండాలి. అటువంటివారి ప్రవర్తనను జాగ్రత్తగా పరిశీలించినట్టయితే వారికి భగవంతుడియందున్న విశ్వాసంలో ఎక్కువవిశ్వాసం లేదని బయటపడటమే కాకుండా ఏ దుకాణదారైనా వారికి తక్కువ చిల్లర ఇచ్చినట్టయితే ఎక్కాలయందు వారికున్న విశ్వాసంలో ఎంతవిశ్వాస ముండేదీ బయటపడి తీరుతుంది.

ఒక అభిప్రాయం సత్యం కాకపోయినప్పటికీ అది మనదృష్టికి సత్యంగా కనిపించినంత కాలమూ — అది సత్యమని మనం విశ్వసించగలిగినంతకాలమూ — మనం దాన్ని ఆధారం చేసుకోగల మని పైన తెలుసుకున్నాం. కాని మనఅభిప్రాయాలు స్థావరంగా ఉండటంలేదు. అవి పరివర్తన చెందుతూ ఉండటమూ, సంస్కారం పొందుతూ ఉండటమూ, అంతరించిపోతూ ఉండటమూ మనం చూస్తూనే ఉన్నాం. మనవిశ్వాసాలు ఇట్లా మార్పు చెందకపోయినట్టయితే మన సంస్కారమూ నాగరికతా నిలిచిపోయేటందుకు అవకాశం ఉంది. కొంతకాలం క్రితం సంపూర్ణమైన సత్యాలుగా భావించబడి ఈనాడు అసత్యాలుగా పరిణమించిన కొన్ని అభిప్రాయాలు తీసుకుని అవి శాశ్వత సత్యాలుగా గణించబడితే జీవితం ఎట్లా అధోగతికి పొయ్యేదో మనం కొంతవరకు ఊహించవచ్చును. సహగమనాచారంలో మన పూర్వులకుండిన విశ్వాసం ఈ విధమైన విశ్వాసాలలో ఒకటి. మనం సహగమనాన్ని ఏ దృష్టితో చూస్తున్నామో మన ముందువాళ్లు అస్పృశ్యతనూ, విడాకులులేని వివాహాలనూ ఆ దృష్టితోనే చూస్తారని భావించవలసి ఉంది. దీన్నిబట్టి మనంనేర్చుకోదగిన దేమంటే మనం ఏ విశ్వాసాలవల్ల ప్రస్తుతం కొంత ప్రయోజనాన్ని సాధిస్తున్నామో అవి సంపూర్ణమైన సత్యాలని భావించుతూ కూడా

వాటిని ప్రశ్నేయపర్యంతమూ అందరూ సంపూర్ణమైన సత్యాలక్రింద పరిగణించాలనే భ్రమకు లోబడకుండా ఉండటం.

భౌతికంగా సంస్కారం అవసరం లేని శాశ్వతసత్యాలు కూడా ఉన్నవని నేను స్వీకరిస్తాను. ఎక్కాలు ఆ జాతివే. కాని వాటినిగురించి ఉద్రేకం తెచ్చుకోవాలని ఎవరికీ తట్టదు. దురదృష్టవశాత్తూ కాలవశాన మార్పు చెందేవి, రెండవలేనివి అయిన సత్యాలను సమర్థించటానికే మనం ఉద్రేకం తెచ్చుకుంటాం.

సత్యాన్వేషణపరునికి పరమవిరోధి ఈ ఉద్రేకమే. ఉద్రేకం మెదడును చంపేస్తుంది. తను సమర్థించే సత్యంయొక్క బలాన్ని అపహరిస్తుంది; లేదా, తను అన్వేషించే సత్యాన్ని దూరం చేసుకుంటుంది. సత్యాన్వేషణపరునికి ఉద్రేకమే కాక మంచీ చెడూ విచక్షణకూడా లేదు. విజ్ఞానంతో కూడుకున్నవి శాస్త్రసంబంధాలు. వాటిలో మంచీ చెడూ అనే రెండు మాటలకూ ఎక్కడా అవకాశం ఉండదని నేను వేరే చెప్పనక్కరలేదు. మంచి చెడ్డలు ఆదిలో ఉండేవి కావు, అంతంలో ఉండబోయేవీ కావు; మధ్యలో మనసంకోచం మానవులం కల్పించుకున్నవే.

ఉద్రేకాన్నీ ద్వంద్వాన్నీ విసర్జించిన వాడే మనవిశ్వాసాలను సంస్కరించగలడు. (ఎవరూ సంస్కరించకుండానూ మార్చుకుండానూ మనవిశ్వాసాలు వాటి కవి మారవు.) వాడు శాస్త్రీయమైన దృష్టిగల వాడు.

శాస్త్రీయమైనదృష్టి ఏ సంఘంలో తక్కువగా ఉంటుందో ఆ సంఘం తప్పనిసరిగా వెనకబడి ఉంటుంది. అందుకు కారణాలు క్లుప్తంగా వివరిస్తాను.

శాస్త్రీయ మైనదృష్టి కలవాడెవర్తి అనుక్షణమూ "ఏమిటి ? ఎందుకు ?" అని ప్రశ్నిస్తూ ఉంటుంది. అటువంటి జిజ్ఞాసలేనిదే సత్యం బయటికి రాదు. శాస్త్రీయమైనదృష్టి, జిజ్ఞాసతూ అవసరంలేని మనసంఘంలో విజ్ఞానవ్యాప్తి దాన్ని అనుసరించి విశ్వాసాలు సంస్కారం కావటమూ జరగదు. అనేక శతాబ్దాలపాటు విశ్వాసాలు చెక్కుచెదరకుండా ఉండటమేకాక వాటిని సమర్థించే వారు వాటివిషయమై చాలా ఉద్రేకాన్ని ప్రకటిస్తారు. మనకు అనాదిగా వస్తున్న సత్యాలు శాశ్వతసత్యాలే అనుకుంటాం. అవి చలనంలేని సత్యాలని నిరూపించటానికి సహాయపడేది ఉద్రేకంకాదు — విజ్ఞానమూ, శాస్త్రీయమైనదృష్టీనీ. సంప్రదాయంగా వస్తూ విజ్ఞానంచేత సంస్కారం పొందని అభిప్రాయాలు మనం చాలా అమలులో ఉంచాం. బిడ్డతనంలోనే భర్త పోయిన పిల్ల యావజ్జీవమూ ఏకాంతజీవనం చెయ్యగలదనీ, అట్లా చెయ్యటం ఎట్లాగో ఆ పిల్లకు తల్లిదండ్రులకూ చాలామంచి దనీ మనం విశ్వసిస్తున్నాం. మనిషికీ మనిషికీ పుట్టకలో చేయటంవల్ల బొత తారతమ్యం ఏర్పడుతున్నదనీ, అది అలవాటువల్లా సంపర్కంవల్లా పోదనీ మనం విశ్వసిస్తున్నాం. ఇటువంటి విశ్వాసాలు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నై. వాటి యాథార్థ్యం గురించి ఒకప్పుడు మానవులకు ఎటువంటి సంశయమూ ఉండి ఉండక పోవచ్చును. కాని ఈనాడు ఆ యాథార్థ్యాన్ని శంకించటానికి తగిన విజ్ఞానం ప్రపంచంమీద ప్రసరిస్తున్నది శాస్త్రీయమైనదృష్టిలేని కారణంచేత మనం అసత్యాలని సులభంగా నిరూపించదగినవాటిని విశ్వసించటం జరుగుతున్నది.

మూఢవిశ్వాసాలకుకూడా శాస్త్రీయమైన దృష్టి లేకపోవటమే కారణం. నిజానికి విశ్వాసాలన్నీ ఒకే జాతివే. ఏ విశ్వాసాన్నీ పూర్తిగా నిరూపణచేసి న్యాయం(Logic)చేత నిర్ధారణ చెయ్యలేం. అందుకని ఎంత మూర్ఖుడుకూడా ప్రతి అభిప్రాయాన్నీ విశ్వసించడు. మన విశ్వాసాలవల్ల ఏదో ప్రయోజనం ఉండవచ్చునంటారు. మన విశ్వాసాలవల్ల మనకు ప్రయోజనము లేకపోగా పైపెచ్చు కష్టం ఉన్నప్పుడు కూడా వాటిని మనం పట్టుకు వేళ్లాడుతుంటే మన విశ్వాసాలు మూఢవిశ్వాసా లవుతై. నిజానికి ఎవరి విశ్వాసంవల్ల ఎవరి కేవిధమైన లాభం కలుగుతున్నదో మరొకరు కనుక్కొనటం చాలా కష్టం. ఎవరి మూఢ విశ్వాసాలను వారు కనుక్కోవాలి. దానికి శాస్త్రీయమైన దృష్టి విజ్ఞానమూ అత్యవసరం.

ఒకటిమాత్రం ఒప్పుకోవాలి — విజ్ఞానమూ శాస్త్రీయమైనదృష్టీ అభివృద్ధి అయినకొద్దీ విశ్వాసాలయందు గాఢమైన అభిమానం తగ్గుతుంది. కాని ఇట్లా జరగటం తప్పుకాదు. అటువంటి పరిస్థితి కలిగినప్పుడే మనకు మన విశ్వాసాలవల్ల అధికమైన ప్రయోజనమూ అల్పమైన అపకారమూ జరిగేది.

శాస్త్రీయమైనదృష్టి అలవడటంవల్ల మనకు కలిగే మరొకలాభం ఏమంటే మనకు విశ్వసించగలదాన్ని గురించి ఎంత బాగా తెలిసి ఉంటుందో విశ్వసించరానిదాన్ని గురించి కూడా అంత బాగా తెలిసి ఉంటుంది. ప్రస్తుతం మన సంఘంలో మన విశ్వాసాలనే మనం సరిగా అర్థం చేసుకోం; మన విశ్వాసాలకు విరుద్ధంగా ఉన్న విశ్వాసాలను ఎట్లా అర్థం చేసుకోగలం? భగవంతుడియందు విశ్వాసం ఉంచ గలిగినవాడు తన విశ్వాసాన్ని కొంతవరకు సమర్థించగలగటమే కాక నాస్తికుడి వాదనను పూర్తిగా అర్థం చేసుకుని దానిలో లోపాలుకూడా చూపించ గలిగి ఉండటం శాస్త్రసమ్మతమైనపని. కాని మనం మన విశ్వాసాలను ఉద్రేకంతో సమర్థించినంతకాలమూ మనకు విరుద్ధంగా ఉన్న విశ్వాసాలనుగురించీ, వాటివల్ల మనకు ఉండదగిన ప్రయోజనం గురించీ నిష్పాక్షికంగా ఆలోచించలేం. ఇటువంటప్పుడు మనకు రెండువిధాల హానికలుగుతూ ఉండవచ్చును. మన విశ్వాసాలు మనకు అపకారం చేస్తూ ఉండవచ్చును; మనం ఆమోదించలేని విశ్వాసాలవల్ల మనకు కలగదగిన ప్రయోజనం దూరం అవుతూ ఉండవచ్చును.... ప్రస్తుతంలో మన కీ రెండువిధాలా హాని జరుగుతూ ఉండటం నిర్వివాదాంశం.

ఇక విశ్వాసాల సంగతి కట్టిపెట్టి సత్యం సంగతివిచారింతాం. ఆరెంటికీ ఉన్న సంబంధం అందరికీ సులభంగా అర్థమయేదే. మనం ఏ విషయాన్ని కానివ్వండి యథార్థ మని నమ్మకుండా విశ్వసించలేం. దేన్నీ విశ్వసించలేని పరమ నాస్తికుడు కూడా తన కళ్లనూ చెవులనూ నమ్మకుండా ఉండలేడు. మనకళ్లూ చెవులూ ఏవిధంగా మననివంచిస్తవో తెలుసుకోగలిగిన శాస్త్రజ్ఞుడు ఆ వంచనను గురించి సత్యం తెలుసుకొని తనజ్ఞానాన్ని అభివృద్ధి చేసుకుంటున్నాడో, ఏశాస్త్రజ్ఞుడైనా తన జ్ఞానేంద్రియాలను నమ్మకపోవటానికి తోడు అవి చేసేవంచనయొక్క విధానాన్ని కూడా నమ్మలేక పోయినాడో అతనికి జ్ఞానం అసంభవం.

ఈసత్యంయొక్క స్వరూపం ఏది? ఇది మనకు ఎప్పుడూ అందుబాటులోనే ఉన్నట్టుంటుంది; ఎప్పుడూ అందదు. పైగా సత్యం అనేకస్వరూపాలలో ఉన్నట్టు కనిపిస్తుంది. ఒక ప్రయోజనం సాధించటానికి మనం సత్యంకింద స్వీకరించేది మరొక ప్రయోజనం సాధించటానికివట్టిఅబద్ధంగా కనిపిస్తుంది. ప్రాణులంతా ఒకటేనని నమ్మవలసిన ఆవశ్యకత ఉన్నట్టే, ఏఇద్దరు ప్రాణులూ ఒకటికాదని గుర్తించవలసిన ఆవశ్యకతకూడా ఉంది.

సత్యాలలో తారతమ్యం ఉందని జ్ఞానాన్వేషణ చేసేవారికి సులభంగా తెలుస్తుంది. వెలుతురు సమరేఖలలో ప్రసరిస్తుం దనేది ఒకసత్యం. దాన్ని అనేక విధాల రుజువు చెయ్యవచ్చును. అద్దంలో చూసి పాపట తీసుకునే ప్రతిఆడదీ ఆవిషయం రుజువు చేస్తూనేఉంది. కాని విజ్ఞానికి పైన చెప్పినది స్థూలంగానే సత్యం. వెలుతురు సమరేఖల్లోనే పోదనీ, అదికూడా పక్కదార్లు తొక్కుతుందనీ శాస్త్రజ్ఞుడు రుజువుచెయ్యగలడు. ఇంకా సూక్ష్మంగా వెళ్లినకొద్దీ వెలుతురుయొక్క ప్రసారాన్ని గురించిన సత్యం సామాన్యమానవులకు దుర్గ్రాహ్యమైపోతుంది.

ఈ విధంగా సూక్ష్మంగా పోగా పోగా పరిపూర్ణమైన అసలుసత్యం మానవుడికి గ్రాహ్యమవుతుందా? ఆ ఆదర్శస్థితిలో వివిధసత్యాలకు ఏకత్వం సిద్ధించుతుందా? ఈ ప్రశ్నలకు వేదాంతులు ఆదివరకే ఏదో విధంగా సమాధానం చెప్పి ఉంటారు. కేవలమూ వేదాంత దృష్టిలో కాక భౌతికశాస్త్ర దృష్టిలో ఈ ప్రశ్నలకు ఏ సమాధానం లభిస్తుందో చూతాం.

భగవంతుడు మానవుడికి అనేకరకాల మానసిక శక్తులు ప్రసాదించాడు. అందులో న్యాయశక్తి ఒకటి. జ్ఞానం ఆధారం చేసుకుని సిద్ధాంతం చెయ్యగలశక్తి న్యాయశక్తి. జ్ఞానం పంచేంద్రియాలద్వారా సంపాదించినది. పంచ జ్ఞానేంద్రియాల సహాయం లేకుండానే సత్యాన్ని చూడగల అసామాన్యశక్తి కొందరు మహాత్ముల కున్నదని మరి కొందరు నమ్మగలుగు తున్నారు. ఉండవచ్చును. కాని ఆ మహాత్ములజ్ఞానం వారికే తప్ప ఇతరులకు వినియోగపడటం అసంభవం. వారు కనిపెట్టిన సత్యాన్ని ఇతరులు అర్థం చేసుకోగలగటం కాని, ఆ సత్యమందు నిజమైన విశ్వాసం ఉంచగలగటం కాని ఇతరులకు అసాధ్యం. అటువంటి మహాత్ములుకూడా చాలా స్వల్పంగా ఉన్నారని భావించాలి. వారిని తప్పించి తదితరులు సత్యాన్ని అవగాహన చేసుకోటానికి న్యాయశక్తి (logicalfaculty) తప్ప మరొకటి లేదు. జన్మతహా మూఢులైన కొందరు (congenital imbeciles) న్యాయశక్తినికూడా వినియోగపరచలేనిమాట వాస్తవమే. కాని వారిసంఖ్య జాస్తిగా ఉండదు. పాశ్చాత్యదేశాలలో ఇటువంటి మూఢులు రెండువందలమందికి ఒకరు చొప్పున ఉన్నారని వింటున్నాం; మనదేశంలో అంతకంటె కొంచెం ఎక్కువగా ఉన్నట్టు కనిపిస్తారు. అయినప్పటికీ జనబాహుళ్యానికి విశ్వాసాలు కల్పించేదీ, సత్యస్వరూపం ప్రకటించేదీ న్యాయశక్తే.

న్యాయశక్తి సంపూర్ణంగా మన జ్ఞానేంద్రియాలమీద ఆధారపడి ఉందనుకున్నాం. పంచేంద్రియాలద్వారా మనం అనేకవిషయాలు గమనించగలం, వాటి అనుభవంమీద అనేకవిషయాలు ఊహించగలం, కొన్ని కొన్ని విషయాలకుగల అవినాభావసంబంధం గమనించి సిద్ధాంతాలుకూడా చెయ్యగలం. నీటిని నిప్పుమీద పెడితే అది వేడెక్కుతుంది. దాని పరిమాణం జాస్తి అవుతుంది. ఆఖరుకు అది ఆవిరి అవుతుంది. వేడికి వస్తువులపరిమాణం జాస్తికావటమే కాక ఆ జాస్తికావటం ఎప్పుడూ ఒకేవిధంగా ఉన్న స్థితినిబట్టి ఉంటుందని గమనించి వస్తువులవేడిని కొలవటానికి మనం ఉష్ణమాన మనే సాధనాన్ని చేసుకోగలిగాం. దాని సహాయంవల్ల నీరు ఆవిరికావటం ఎప్పుడూ ఒకే ఉష్ణస్థితిలో జరుగుతుందని గమనించి నూరుడిగ్రీలు (సెంటిగ్రేడ్) దాటితే నీరు ఆవిరిరూపంలోనే ఉంటుందని సిద్ధాంతంచేశాం. కాని సూక్ష్మంగా గమనిస్తే నీరు ఆవిరికావటం ఎప్పుడూ సరిగా నూరు డిగ్రీలకే కాదని గమనించగలిగాం. ఈ తభావతుకూ గాలిఒత్తిడికీ నీటిలో కరిగిఉన్న పదార్థాలకూ సంబంధం ఉందని గ్రహించగలిగాం.

మన జ్ఞానాన్వేషణ ఎంతదూరం పోయినా పై పద్ధతినే పోతూఉంది. ఎంతదూరం పోయినా మనం పంచేంద్రియాలూ వాటిని శాసించే బుద్ధీ — వీటికి అతీతంగా వెళ్లం; వెళ్లలేం; వెళ్లితే మనం న్యాయాన్ని అతిక్రమించి వెళ్లినవాళ్ల మవుతాం. ఈ విధంగా మనం చెయ్యగల సిద్ధాంతాలను, ఆర్జించిన సత్యాలను, నిరూపించటంకూడా ఇంద్రియాల ద్వారానే.

ఇంద్రియాలను ఎంతమాత్రమూ నమ్మరాదనే సంగతి తెలుసుకోవటానికి వేదాంతి కానవసరం లేదు. రోజూ మనం ఇంద్రియాల వంచననే కాక దాన్నించి తప్పించుకోవటం కూడా తెలుసుకుంటున్నాం. కంటిని తీసుకున్నట్టయితే దూరానఉన్న వస్తువును కన్న చిన్నదిచేసిచూపిస్తుంది. కాని దూరాన ఉన్న వస్తువులు చిన్నవని మనం భ్రమపడం. ఆకుపచ్చఅద్దాలు పెట్టుకుని నీలాకాశం చూస్తే ఆకు

పచ్చరంగుగా కనిపిస్తుం - పచ్చగాగాని నీలగాగాని కనిపించదు. అట్లాగే నిప్పుకూడా వంచించుతై ... మనం ... చూపిస్తున్న రైలు ఇంజనుకూతయొక్క ... హెచ్చుగున్నట్లు వినిపిస్తుంది — ఒక చే ... లో ఉన్నప్పటికీ. ఆ విధంగానే మా చర్మానికి కొన్ని వస్తువులు చల్లగానూ మరికొన్ని వేడిగానూ తెసులుతై. ఏది చల్లని వస్తువులో ఏది వేడివస్తువులో నిర్ణయించటానికి శాస్త్రీయమైనపద్ధతి ఏమీ లేదు. ప్రతివస్తువులోనూ కొంత వేడి ఉంది. మనచర్మం ఇతరవస్తువులనించి వేడి గ్రహించుతున్నప్పుడు ఆ వస్తువులలో వేడి ఉన్నదనీ, ఇతరవస్తువులకు వేడి నిస్తున్నప్పుడు అవి చల్లగా ఉన్నవనీ భ్రమపడుతుంది.

మనకు ద్వంద్వాలన్నీ ఇంద్రియాలద్వారానే కలుగుతున్నవనటానికి మన స్పర్శజ్ఞానమే తార్కాణం. ప్రకృతిలో చీకటీ వెలుతురూ అంటూ లేదు; శక్తిప్రసారం మాత్రమే ఉంది. ఆ ప్రసారంలో కొంతభాగంమాత్రమే కన్ను స్వీకరించగలదు. దాన్నే మనం వెలుతురు కింద పరిగణించి మిగతా ప్రసారాన్ని చీకటిగా గణించుతున్నాం. మనం కన్ను పొడుచుకున్నా కనిపించని చీకట్లో కొన్ని జీవరాసులు సులభంగా చూడగలవనేది నిర్వివాదాంశం. మనం హాయిగా చూడగల వెలుతురులో చూడలేని జీవులుకూడా ఉన్నై. మనం చూడలేని శక్తిప్రసారాన్ని ఫొటోగ్రఫీ ప్లేటు రికార్డు చెయ్యగలదు. మనం వినలేనంత హెచ్చుశ్రుతి శబ్దాలను కుక్కలు వినగలవని చెబుతారు.

ఇదంతా తెలుసుకుంటే మన ఇంద్రియాలు ఏమంత ఆదర్శప్రాయంగా పనిచెయ్యటం లేదని తేలుతుంది. మాటవరసకు మనకు ఆదర్శప్రాయంగా పనిచేసే ఇంద్రియాలే ఉన్నవనుకుంటే మనం పరమసత్యాన్ని గ్రహించగలుగుతామేమో ఆలోచించటం ఇక్కడ అప్రస్తుతం కాదు.

ఆదర్శప్రాయంగా పనిచేసే కంటిని తీసుకుందాం. వెలుతురుయొక్క ప్రకృతి తెలియకుండా ఆదర్శప్రాయంగా పనిచేసే కంటిని నిర్వచించటం అసంభవం. వెలుతురును గురించిన విజ్ఞానం గూడస్తూ ఇక్కడ వివరించలేను కనక ఆదర్శప్రాయమైన కంటియొక్క బాట్లు రెండు రకాలుగా ఇక్కడ చెబుతాను. అన్ని రకాల శక్తిప్రసారాన్నీ హెచ్చు తగ్గులు లేకుండా సమంగా చూడగల కంటికి ఏవస్తువూ కనిపించటానికి అవకాశంలేదు. ఒక చే రంగుగల వస్తువును మనం చూడగలుగుతున్నామంటే దానికి ఆ వస్తువుతోబాటు వెలుతురే కాక నీడకూడా సహాయభూత మవుతున్నది. అనేకరంగులతో కూడుకున్న దృశ్యాన్ని చూసేటప్పుడు వెలుతురు నీడలే కాక రంగులు కూడా మనకు ఆధారభూత మవుతున్నై. ఆదర్శప్రాయమైన కన్ను వెలుగురు నీడలకూ రంగురంగులకూ తేడా కనిపెట్టగూడదు. అప్పటిలో దానికి చూసేశక్తి ఉండదు. మన ఆదర్శప్రాయమైన కంటికీ గుడ్డికంటికీ వ్యత్యాసమూ లేదు. ఆదర్శప్రాయమైన చూపును మరొక విధంగా చిత్రించవచ్చును. కన్ను రంగులను చూడగలగటంకూడా స్థూలంగా చూడటమే అవుతుంది. ఆదర్శప్రాయమైన కన్ను కాంతిప్రసారంయొక్క పరమాణువులను (quanta) చూడాలి. ఆపరమాణువులకు మనం సర్దించే కాంతికుండే రోతిక విలక్షణా లేవీ ఉండవు. కాంతిసహాయంవల్ల మనం చూసేవస్తువులు తాలూకు పరమాణువులైనా అంతే.

కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు Law of Emergence అనేదాన్ని సర్దిస్తున్నారు. దాని ప్రకారం అణువులకు లేనిలక్షణాలు అణుసముదాయాలకు ఆపాదించుతై. ఇందులో అబద్ధం ఏమీలేదు. నీటియొక్క గుణాలేవీ నీటి అణువులకు ఉండవు. నీటిఅణువు '0'డిగ్రీల వేడికి ఘనీభవించదు. 100° డిగ్రీల వేడికి ఆవిరిగా మారదు. అటువంటి లక్షణాలన్నీ నీటి అణువుల సముదాయానికిమాత్రమే వర్తించుతై. అదేవిధంగానే, బొగ్గుయొక్క అణువులు నల్లగా ఉంటవని గాని మైలుతుత్తు అణువులు నీలంగా ఉంటవనిగాని అనుకోవటం తప్పు అవుతుంది.

మన మేధస్సుకూడా Law of Emergenceకు లోబడి పనిచేస్తున్నదే. మనం న్యాయశక్తి అన్నా, జ్ఞాపకశక్తి అన్నా, భావనాశక్తి అన్నా అవి మెదడుతాలూకు వివిధభాగాల్లో ఉండే జీవకణాల సముదాయంయొక్క ఉమ్మడి లక్షణాలు. విడివిడిగా ఆ జీవకణాలకు ఇటువంటిశక్తు లుండటం అసాధ్యం.

కొన్ని పరమాణువుల సముదాయమైన కన్ను, తనలో ఉన్న పరమాణువుల ఉమ్మడి లక్షణాల(emerged qualities) తో పనిచేస్తూ ఇతరవస్తువుల తాలూకు పరమాణువుల లక్షణాలను కనిపెట్టటం అసంభవం.

అదేవిధంగానే మనన్యాయశక్తి కూడా కొంతవరకే సూక్ష్మంగా వెళ్లగలదు కాని అంతకు మించి వెళ్లగలగటం అసంభవం. న్యాయశక్తిని మించిన శక్తులున్న మహాత్ములుండేఉంటా రని ఇంతకుపూర్వం ఒప్పుకున్నాం. కాని ఆ శక్తులుకూడా ఉమ్మడిలక్షణాలు (emerged factors) అయిఉండాలి కనక వాటిద్వారాకూడా పరమసత్యం (ultimate truth) తెలియటం అసంభవం. ఆపరమసత్యం పరమాణువులకే సంబంధించి ఉంది. దాన్ని గురించి తెలుసుకోవటానికి అవకాశం ఉంటే అది మరొకపరమాణువుకే ఉండాలి. కాని పరమాణువు గుణాతీతమైనది. తెలుసుకోవటమనేది ఒకసముదాయానికి సంబంధించినది కాని ప్రత్యేకాణువులకు సంబంధించినది కాదు.

ఇంతకూ అసలు పరమాణువులే లేవేమో! మనం పరమాణువుగా భ్రమిస్తున్నదాన్లో ఇంకా సముదాయా లున్నవేమో!

గంగాధరుని శిలాశాసనము

శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు

హనుమకొండ కాకతీయరాజులకు ఓరుగంటికంటె ముందు రాజధానిగ నుండెను. ఇచటఁగల శిలాశాసనములలోఁ బద్మాక్షి వసతి శాసనము, ప్రోలరాజుశాసనము, రుద్రదేవుని శాసనము ప్రకటితములు. ఈ ప్రాచీన నగరములో శిలాశాసనములను వెదకుటకై బాల సముద్రములో మొదలు చివరలేని శాసన ఖండము దొరికినది. అది దాదాపుగ నిరుపయోగస్థితిలో నుండెను. దీనికి సంబంధించిన శకలములకొఱకు వెదుకఁగా వెదుకఁగా రెండు సంవత్సరముల ప్రయత్నఫలితముగ సిద్ధసాగర మను తటాకములో పలుపురాళ్లలోఁ ప్రకృత శాసనము గోచరించినది. ప్రాఁకుపట్టియున్న ఈ శిలను శాసనమని గుర్తించుటలోను దీనిని గొనివచ్చి గ్రంథాలయావరణమున భద్రము చేయుటకును స్థానికప్రముఖులును న్యాయవాదులునగు [illegible] తూము వరద రాజులుగారు మిగులఁ దోడ్పడిరి. శాసనప్రకటన మునకు ముందువారికి మనముఁ గృతజ్ఞత దెలుపుట మా ప్రధాన కర్తవ్యము.

ఈ శాసనశిలకును బాలసముద్రములోని శాసనశిలాఖండమునకును జత కుదిరినది. ఇంకఁ గొంతభాగము లభింపవలసియున్నది. ఇంతలో హనుమకొండనుండి ఈ విలేఖకునకు దూరస్థలమునకుఁ బరివర్తన మగుటచే మిగిలినశాసన భాగములు వెదకుటకు వీలు గలుగలేదు. అచ్చు దీసితిమిగాని శాసనశిలలు అరిగియుంటచేఁ బ్రతులు చక్కఁగా రాలేదు. శిలపయి నీరు సున్నము పూసి మిగుల శ్రమపడి శాసనస్థములగు శ్లోకములను వ్రాసికొంటిమి. కాకతీయ చరిత్రమునకు సంబంధించిన అపూర్వచరిత్రాంశము లుంటచేఁ పరిశోధకులకు ఉపకరించునని దీనిని ప్రకటించుచున్నారము. ఈ శాసన మింతవఱకుఁ బ్రచురింపఁబడలేదు.

లిపి హనుమకొండ రుద్రదేవుని శాసనలిపిని బోలియున్నది. అక్షరము లంతగా లోతుగాఁ జెక్కనందునఁ దటాక జలపాతముచే రెండువైపుల అక్షరములు అరిగిపోయినవి. ఒకవైపు ధర్మరక్షణమునుగూర్చిన శ్లోకములును, ఇంకొకవైపు దేవతాప్రశస్త్యాదికములను గూర్చిన వివరము లుంటచే విడిచి, చరిత్రమునకు సంబంధించినంతవఱకు మాత్రమె రెండు వైపుల నుండి పూర్తిగా వ్రాసితిమి. ఈ శిలకు సంబంధించిన శకలమున రుద్రదేవుని విజయములును ప్రసన్నకేశవాలయప్రశంసయు మేడరాజును జయించిన యంశములును గలవు దాదాపుగఁ బ్రకటితభాగమున కది పునరుక్తప్రాయము. ఇందలి చరిత్రాంశముల గమనింపుదము.

ఇంతకుమున్ను ప్రకృతశాసనకర్త యగు గంగాధరుని శిలాశాసనము నగునూరులో నుండఁగా రాజకీయోద్యోగులు దానిని కరీము నగరమునకుఁ గొనివచ్చి మండలాధికారి గృహమునఁ బ్రాతివేసిరి. మేము కనిపెట్టినయది తెలంగాణాశాసన సంపుటములోఁ గాకతీయ శాసనములలో ౭ - వదిగా కరీమునగరము శాసన మను పేరఁ బ్రకటింపఁబడినది. ఆంధ్రుల చరిత్రములో నవవ సంపుటములో నీశాసనము కొంతవఱకు విమర్శింపఁబడినది. కరీము నగర శాసనము పద్యమయము. ప్రకృత శాసనము శ్లోకమయము. శ్లోకకవిత మిగుల రమణీయముగా నున్నది.

వంశక్రమము:— విష్ణునాభి కమలమునుండి బ్రహ్మ జనించెను. బ్రహ్మకు అత్రియు నతనికి దత్తాత్రేయుఁడు జనించెను. తద్వంశమున వేంగీవిషయవర్తనుఁడగు కొమ్మన జన్మించెను. కొమ్మన కుమారుఁడు నారాయణుఁడు. నారాయణుని పుత్రుఁడు గోవిందుఁడు. గోవిందుఁడు కున్నమాంబల కుమారుఁడె గంగాధరమంత్రి. గంగాధరుని పేరుగల భాగము పోవుటచే కరీము నగరు శాసనమునుండి నామమును దీసికొంటిమి.

రెండవవైపునఁగల శాసనశ్లోకముల వలనఁ గొన్ని క్రొత్త చరిత్రాంశములు తెలియుచున్నవి. మేడక్షితిపాలునినుండి చక్రకూట ప్రభువు మానకశేటకోరమును హరించెను. ఆ చక్రకూటప్రభువును రుద్రదేవుఁడు గజసంఘ యుక్తముగా జయించెను. మేడభూపాలుఁడు రాజ్యమును గోల్పోయి మాల్యవత్పర్వ

తను వ్రాయించెను. రుద్రదేవుడు మేడరాజును రణరంగమున జయించి, యతనినగరము దహించి సేతువును ఖండించి తాలోపవనము నరికివేసినాడు. మేడరాజు తన పూర్వులార్జించిన కీర్తిని అభిమానమును ఐశ్వర్యమునే గాక ఆడుగకున్నను రుద్రదేవునకు కాంధారు నగరము నొసంగెను. రుద్రదేవుడు మేడరాజు యొక్క మదపుటేనుగులను రెంటిని గైకొనెను. తరువాత పులస్త్యనామ నగరమును రుద్రదేవుడు కొల్లుటయు నపుడు నిలువడిన పాగ మేఘమువలె నుండి నెమిళ్లకు అకాల వర్షాబ్దదర్శన వినోదము కల్పించుటయు వర్ణింపబడినది. పులస్త్యనామనగరము పోలవాస. ఇది జగిత్యాల తాలూకాలో నున్నది. మేడరాజు మేడవరము పాలించురాజు. ఇది ఒరంగల్లుచెంత పాకాలతాలూకాకు జేరువలోని కురుపపట్టెలో నున్నది. రెండవ శిలాఖండములో "దాసీవ మేడక్షితిపాలలక్ష్మీః యస్యాంగణం సించతి నిర్వ్యళీకా" అను శ్లోకభాగమునగూడ మేడరాజును రుద్రదేవుడు జయించుట బలపఱుచుచున్నది. ఇందు జేర్కొనబడిన చక్రకూటవిషయాధీశ్వరుడు కన్నరదేవరాజునకు జగదేకభూషణ వీర సోమేశ్వరునకు మధ్యనున్న ఒకానొక రాజు కానోపు! మొదటి ప్రోలరాజు చక్రకూటము జయించినట్లు భాజిపేటదగ్గ శాసనమున గలదు. రుద్రదేవుడును చక్రకూటము జయించె ననుసంగతి ప్రకృతశాసన మెఱింగించుచున్నది.

కరీరము నగరశాసనమువలన గంగాధరుని చరిత్రము గ్రహింప వీలగుచున్నది. ఈతడు విద్యాబుద్ధులు నేర్చి పరిణయానంతరము వేగిదేశములోని వెల్లకినుండి హనుమకొండకు జేరినాడు. ఘోరతరాజిలోలుడు అకుటిలచిత్తుడునగు కాకతి ప్రోలరాజు ఇతనిని నగరపాలకునిగా నియోగించెను. ప్రోలరాజు పరోక్షమున అన్యకుండాపుర నాథుండగు రుద్రభూపతి చేత అమాత్యసంపద, నియోగవృత్తి, దళము, సితాతపత్రము భూషణాదికములు బడసెను. డోండండు అను నగ్రహారము బ్రాహ్మణుల కొసంగి అందు త్రికూటశివాలయము చెలువు ప్రతిష్ఠించెను. ఇది జనగాము తాలూకాలోని తొండ అనుగ్రామము కావచ్చును. హనుమకొండలో ప్రసన్న చెన్న కేశవస్వామిని రుద్రేశ్వరము చెంత ప్రతిష్ఠించెను. ఈ ప్రసన్న కేశవాలయము పురమధ్యమున గలదని చెప్పబడెను. ఇపుడా యాలయము లేదు. ప్రకృత శాసనము ప్రసన్న చెన్న కేశవ ప్రతిష్ఠ తెలుపనది. హనుమకొండలో పున్నేశ్వరాలయము చెంగట శివాలయము నెలకొల్పి త్రిమూర్తుల ప్రతిష్ఠించెను. గంగాచెయ చెలువుకడ కేశవుని ప్రతిష్ఠించెను. ఇపు డీ యాలయములు నశించినవి. హిడింబ తీర్థమున జెక్కు దేవతను లంతకునుండె గలవు. గంగాధరుడచట విష్ణుని ప్రతిష్ఠచేసెను. హిడింబ తీర్థమన ఓరుగల్లు చెంతగల మెట్టు రామప్పగుట్ట. హిడింబ క్షేత్రప్రశంస ప్రతాపరుద్రీయ నాటక ప్రకరణమునను ప్రతాపచరిత్రమునను గలదు. పట్టశాలలో జినోహారి అను ధర్మునుచే జైనాలయము కట్టించెను. సంవర్తకేశ్వరమున శివాలయములు తటాకములు, హనుమకొండలో రుద్రేశ్వరము చెంత శివ విష్ణు దేవాగారములు, మంత్రకూటమున శివాలయము, వనునూరిలో చతుర్వింశతిమూర్తులు గల జైనాలయము విష్ణుదేవాలయము నెలకొల్పెను. ఇంతియగాక గంగాధరుడు సప్తసంతానములు బడసెను. వనునూరులోని దేవాలయములు మనోహరములగు శిల్పములతో నీతని మహోన్నతస్థితికి దార్కాణగా నున్నవి. హనుమకొండలో రుద్రదేవునికాలమున గంగాధరుడు "తటాకసేతౌ గిరిమస్తకేచ సమ్యక్ ప్రతిష్ఠాప్య శివస్య లింగం" అను సూక్తులచే తెలుపు కట్టపయినను శైలశిఖరమునను శివాలయముల ప్రతిష్ఠించినట్లు కలదు. తటాకముపయి గల శివాలయము అంతరించినది. గిరిమస్తకమున శివాలయపు గుర్తులు సైతము లేకున్నవి.

కాకతీయసామ్రాజ్యము పాలించిన రుద్రదేవునకు ప్రధానమంత్రియై జినధర్మములకు ప్రాణభిక్ష నొసంగుచు శివాలయములు విష్ణ్వాలయములు నెలకొల్పి సప్తసంతానముల బడసి విజయలక్ష్మిని రాజేంద్రునికి గైవశము చేసిన గంగాధరమంత్రిచరిత్రము గ్రహించుటకు శిథిలదేవాలయములు రెండు శాసనములుమాత్రము మిగిలినవి. ఆతడు డొందివక్కృతియేనాడో అంతరించినది. ఈతని యభిమానస్థలమగు వనునూరు కరీంనగరమునకు నాల్గు క్రోశముల దూరములో నున్నది. అచట గల మహాలయములు సందర్శించినచో నితని మహోన్నతస్థితి కొంతవఱకేని గోచరింపగలదు. మ. ఘ. నిజాము దొరతనమువారి నివేదికలయందును కాకతీయసంచికయందును గంగాధర నిర్మితాలయ ప్రతిబింబము గలదు. ఇతరత్ర చేర్కొనబడని రుద్రదేవుని విజయములు, మేడరాజు వృత్తాంతము, సందిగ్ధముగా నున్న పోలవాసవిజయము, చక్రకూటాక్రమణము ప్రకృతశాసనమువలన దెలియుటచే నీ శాసనము మిగుల విలువగలది. ౧౧౩౭ సం మేడెలలో ఈ శాసనము గుర్తింపబడినది.

హోటల్ ఎవరెస్టు

(జయమాన్షన్సు)

నెం. 1, పూనమల్లి హైరోడ్డు,

సెంట్రల్ స్టేషనుకు మిక్కిలిసమీపము

ఆంధ్రుల ఆచార అభిరుచులకు ప్రత్యేకఏర్పాటులు చేయబడెను. పరిశుభ్రమైనగాలి, వెలుతురుగల, సుమారు 60 గదులు గలవు. ఒకపర్యాయము వచ్చినయెడల మదరాసులోని యితర హోటల్సుకున్న, హోటలు ఎవరెస్టుకుగల సౌకర్యములు, విలువ బోధపడగలదు.

ప్రముఖుల అభిప్రాయములు:—

హోటల్ ఎవరెస్టు ఎంతమంచిహోటలు! ఇంత చౌకరేట్లుండు హోటలులో ఇంత ఎక్కువ సౌకర్యము లుండునని నేను నమ్మలేకపోతిని. మద్రాసులో ఎక్కువచార్జిచేయు హోటల్లుండవచ్చును కాని ఇంత మంచివి అరుదు.

సం॥ బినోధరావు,
టైమ్సుఆఫ్ ఇండియా సహాయసంపాదకుడు.

ఇంటికి దీనికి చాల దూరమున్నను, ఇక్కడ ఇంట్లో ఉన్నట్లే ఉండెను.

సం॥ కె. శ్రీనివాసరాఘవన్,
వకీలు, సేలం

మొదటి వైపు

౧. స్వస్తి(శ్రీ) జయశ్చాభ్యుదయశ్చ॥ జయతి ము
౨. రరిపుః సయస్యదంష్ట్రాంకుర...మధీశయు
౩. వరాహరూపభాజః విభాతికలముకుళ్యాగ్రసం
౪. గీవ భ్రమరీవ దోరధికం రరాజ పృథ్వీ॥
౫. నాభీసర స్యుదర స్మధుకైటభారే రంభోరుహా
౬. (ద్వి)తధృతిఃసమభూద్వ్యతత్ర।సామస్వనైర్ముఖ
౭. చతుష్టయనిర్గతైర్యైః పద్మాదిభిః భ్రమరవన్నిత
౮. రాం విభాతి॥ నిశ్శేషవేదనివహైక నివాసభూమి స్త
౯. స్యాత్మజః సమభవన్మని రత్రినామా। ఉజ్జీవయన్న
౧౦. (యన) మీశవిలోచనాధిదగ్ధం యదీయనయనాత్స
౧౧. మజాయతేందుః॥ యస్య ప్రసాదాత్ క తపీ
౧౨. య్యర్యసూను బ్బర్యజానహస్రేణ శశాస పృథ్వీం
౧౩. మురారిమూర్తిః కిల సాపి దత్తాత్రేయాభిధో
౧౪. యస్య బభూవ సూనుః॥ యతో ప్రశాపాతకరమా
౧౫. త్రకేణ నిశ్శ్రీకమాసీత్సుర రాజరాజ్యం। దుర్వార్యస
౧౬. స్తస్యపుత్రత్రయారిమూర్తిః పితా యశ్చ జగత్త్రి
౧౭. సిద్ధః॥ పతివ్రతాశాపనిరుద్ధచండ భానూదయా
౧౮. ర్థం సముపాసితాచ। విరించినారాయణచంద్రచూ
౧౯. డై ర్యస్యానసూయాకిల ధర్మ్మపత్నీ॥ నెల్ల
[క్షాక్షా
౨౦. గ్రహారస్య వేంగీవిషయవర్తిని। వంశః ప్రేమవ్ర
[తో భూ
౨౧. ద్యూ శ్రుతిశీలసమన్వితః॥ సమభవదధవంశేత్రని
౨౨. స్సీమసత్వః సకలవిబుధవర్గైః సమ్మతః కొమ్మరా
౨౩. జః। చిరతరమధితస్థు ర్బాంధవా యస్య గేహే క
౨౪. మలవనమివోచ్చై ర్హంసవర్గాః సుఖేన॥ నారాయ
౨౫. ణ స్తస్య సుతో బభూవ పారాయణ స్సజ్జనమండ
౨౬. లస్య। సౌజన్యపీయూషరసేన యస్య సంవర్ధితో
౨౭. మానతరుర్బుధానాం॥ నిఖిల జగదమందానంద
[బృందో
౨౮. పకారీ సమజని చ తనూజ స్తస్య గోవిందరాజః।
౨౯. రజతగిరిహిమాంశుస్పర్ధిని యస్య కీర్తి స్త్రిజగతి
౩౦. నిజబంధూనస్వప్రతాపాధితోచ్చైః॥సాధ్వీతురుకమా
౩౧. భిఖ్యా గృహిణీ తస్య చాభవత్ । యానసూయా
[భర్తరి

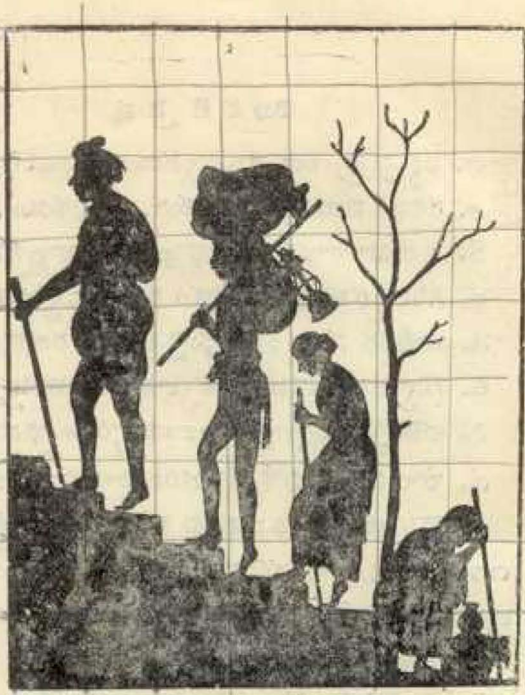
రెండవ వైపు

౧. యస్య ప్రతాపహుతభుక్ఛిఖరావలీ
౨. ఘా। ముంచంతి నైవ జగతాం మహితక్షితీ
౩. శాః॥ జహార యో మాన్యకఖేటకారనా
౪. మాపి మేడక్షితిపా ద్బలేన। తచ్చక్రకూ
౫. టక్షితిపాల ముచ్చై ర్జగాయ యత్ర
౬. ద్విపసంఘ యుక్తం॥ నిత్యోదయః ప్ర
౭. తిదిశః ప్రసరత్ప్రతాప శ్రీరుద్రదేవనృప
౮. తిః సవితాచ నిత్యం। నీచాంగతిం దినకరో
౯. భజతే కదాచిత్ కాకత్యవంశతిలకస్తు
౧౦. సదోచ్చవృత్తిః॥ దహతు దహతు రు
౧౧. ద్రో రాజధానీ మమాసౌ ప్రలయము
౧౨. పగతాః కిం మాల్యవచ్ఛైలవృత్తాః ఇతి హ
౧౩. సతి గిరిస్థో నిర్జితో యేన మేడ
౧౪. క్షితిపతి రతిమాత్రం కతువాద్యం వితన్వ్య
[బిభేదసే
౧౫. తుం నగరం దదాహ జహార హాస్తిద్వితయం
౧౬. మదాంధం। లులావ తాలోపవనం హఠేన
౧౭. యో మేడరాజం సమరే విజిత్య। అని
౧౮. చ్ఛన్నపి కాంథాతుం యస్మై మేడనృపో ద
౧౯. దౌ। విభూతిం చాభిమానంచ కీర్తించ కులసం
౨౦. చితాం॥ క్రుద్ధో యత్ర పులస్త్యవాసనగరీ
౨౧. ప్రోద్దామధూమావలీ శ్యామవ్యోమ వి
౨౨. లోక్య చండపటహాధ్వానం సమాకర్ణ్య చ సం
౨౩. చింత్యాంబుధరాగమం పునరపి వ్యాకీర్ణబ
౨౪. ర్హవ్రజః సానందం సనృతు మ్మయూరనివహా
౨౫. శ్శైలాగ్రరంధ్రస్థితాః॥ యో శ్యామాక తుష్టో
౨౬. పవాసవిధినా తత్వాసు విద్యా సదా య
౨౭. ద్భర్గత్య విపణ్ణవల్లభ జనైర్గ్గాధం సమాలింగితః॥

తా. క. మొదటివైపు రెండవవైపు శాసనశిలలో చివరభాగములు లేవు.

మిశ్రమమంత్రివర్గములు

పంద్రంగి రాజేశ్వరరావు

నూతన రాజ్యాంగ ప్రణాళిక ననుసరించి రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలన మమలులోనికి వచ్చినది. మొదటి సంవత్సరము పూర్తి అగుటయే కాక రెండవసంవత్సరమందుకూడ సగమునకు పైగా గడచినది. ప్రజాపరిపాలనము బాధ్యతాయుతమగు మంత్రివర్గము, పార్టీపద్ధతి ననుసరించి నడచును. పార్టీపద్ధతి సాధారణముగ రెండు విధములుగ నుండును. ఒక్క పార్టీగాని లేక అంతకన్న ఎక్కువ పార్టీలు గాని ప్రభుత్వబాధ్యత వహించును. ప్రస్తుతము కాంగ్రెసు మంత్రివర్గములున్న రాష్ట్రములందు కాంగ్రెసుపార్టీ ప్రభుత్వబాధ్యత వహించినది. కాని పశ్చిమోత్తర సరిహద్దు రాష్ట్రమందు, అస్సామునందుగల కాంగ్రెసు మంత్రివర్గములను గురించి కొంచెము చెప్ప వలసియున్నది. పశ్చిమోత్తర సరిహద్దు రాష్ట్ర మందున్న పార్టీలన్నిటిలోను కాంగ్రెసు అధికసంఖ్య కలదైనను, శాసన సభయందు మాత్రము మెజారిటీ లేదు. అట్లు మెజారిటీ సంపాదించుటకు హిందూ సిక్కు జాతీయ వాదుల సాయము కోరవలసి వచ్చినది. కాని వారందరకును కాంగ్రెసుసంస్థయందు మిక్కుటమగు గౌరవము అభిమానము ఉండుటచేత పైకి పూర్తిగ కాంగ్రెసుమంత్రివర్గమువలెనే పని జరిగిపోవుచున్నది.

అస్సామునం దిటీవలివరకు బెంగాలు, పంజాబు, సింధురాష్ట్రములందువలె మిశ్రమ మంత్రివర్గ ముండెను. ఇటీవల కాంగ్రెసు మంత్రివర్గ మేర్పడుటకుపూర్వము రెండు సార్లు మంత్రివర్గమందు మార్పులు జరిగెను. గవర్నమెంటు దరిదాపు పదిసార్లు శాసన సభయందు ఓడిపోయెను. చివరకు విశ్వాస రాహిత్యతీర్మానము పెట్టు ప్రయత్నముమీద ఉండగా అప్పటి ప్రధానియగు సర్. సాదుల్లా గారు తమమంత్రివర్గమును రాజీనామా నిచ్చిరి. ఉన్నపార్టీలలో కాంగ్రెసుపార్టీ సంఖ్య ఎక్కువగా నుండుటచేత కాంగ్రెసు మంత్రివర్గ మేర్పడెను. కాని కాంగ్రెసుపార్టీకి మెజారిటీ లేదు. మొదట కొన్నిరోజులవరకు ముస్లిముమంత్రి దొరకలేదు. చివర కిద్దరు ముసల్మానుమంత్రులను సంపాదించిరి. చిక్కు లంతటితో వదలలేదు. తేయాకుతోటల యజమానులైన యూరపియనులు ప్రతిపక్ష పక్షమందు చేరిరి. కాని మిగతరాష్ట్రములందు యూరపియను ప్రతినిధులు అధికారమందున్న పార్టీకే సహాయము చేయుచున్నారు. అస్సామునం దిట్లు తారుమారగుటకు కారణము లేకపోలేదు. తేయాకుతోటలందు కార్మికులపరిస్థితులు బాగులేదు. కాంగ్రెసు అధికారమునకు వచ్చినచో తమనిరంకుశత్వము అడుగంటు నని స్వలాభాపేక్షులై యిట్లు చేయుచున్నారు. ప్రస్తుతము ప్రతిపక్షముగా వారందరును కలసి శాసనసభయందు మెజారిటీ కలిగియున్నారని తెలియుచున్నది. ఇట్టిపరిస్థితులందు కాంగ్రెసుమంత్రివర్గ మెంత కాలము చిరస్థాయిగ నుండునో చెప్పుట కష్టము. మిగతపార్టీసభ్యులను చీలదీసి ఎప్పటి కప్పుడు జాగ్రత్తగ కాలము గడపవలసి యున్నది. ఇట్టిపరిస్థితులలో మంత్రివర్గము నిశ్చలమనుబుద్ధితో నికరమగుపని చేయుట కష్టము.

బెంగాలునందు ఏఒక్కపార్టీకి మెజారిటీ లేకపోవుటచేత మిశ్రమమంత్రివర్గ మేర్పడి నది. మంత్రులలో జమీందారులు, కర్షకులు, వర్తకులు ఆదిగాగల వివిధతరగతుల ప్రతినిధు లున్నారు. ఏ కేబినెటుయందును ఏకగ్రీవ ముగ నుండుట అసంభవము. అభిప్రాయ భేదములు తీవ్రమైనపుడు గవర్నరుగారిచేత రాజీనామా నిప్పించవలసివచ్చెను. విశ్వాస రాహిత్యతీర్మానము తెచ్చినపుడు యూరపియను లడ్డుపడి మంత్రివర్గమును రక్షించిరి. కాని యిది శోచనీయము. ఇంతటితో రాష్ట్రీయస్వపరిపాలన మసిగంటినదని చెప్ప వచ్చును. యూరపియనులు తలచుకున్నచో మంత్రివర్గమును కీలుబొమ్మవలె త్రిప్పగలరు. నిజమగు అధికారము వారిచేతియందే కలదు.

సింధునందు మొదటినుండియు పరిస్థితు లధ్వాన్నముగ నున్నవి. సర్ గులాము

1939 సంవత్సరపు హిల్‌మన్

మిన్క్స

20 క్రొత్త లక్షణములతో

అద్భుతమైన తగ్గింపు ధరలు

నూతన మితవ్యయము:— గ్యాలను 1 కి 40 మైళ్లు మైలేజి ఋజువు చేయబడినది; ఆర్. ఏ. సి. పరీక్షయందు గ్యాలను 1 కి 47½ మైళ్లు. హిల్‌మన్ పరిశోధనాఫలితముగ- దీనిలో క్రొత్త ఇంజనీరింగు లక్షణములు కలవు. మోటారుకారుల పారిశ్రామిక చారిత్రలో అమూల్యమైనది.

మరియు

ది హిల్‌మన్ "14"

నిజమైన అయిదు సీటరు

ఈ సరికి ఉన్నవాటిలో ఉత్తమమైనది.

మిక్కిలి తక్కువ ధర

—: డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :—

రాణి (మద్రాస్) లిమిటెడ్

RANE (Madras) LTD.,

జనరల్ పాటర్స్ రోడ్డు,

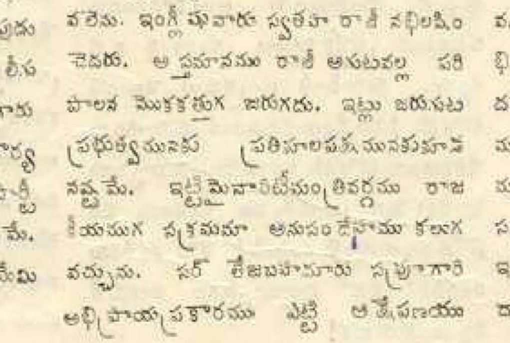
వకౌంటురోడ్, మద్రాసు.

హుస్సేను హిదయతుల్లాగారి మంత్రివర్గము మెజారిటీ లేక రాజీనామా నిచ్చినపిమ్మట కాంగ్రెసుపార్టీ సహాయముతో ఖానుబహదూరు అల్లాబక్సుగారు మంత్రివర్గము చేర్పరిచిరి. కాంగ్రెసుసహాయమును పొందుటకై జీతములను తగ్గించుకొనుట, మూడవతరగతి రైలుప్రయాణముచేయుట, ఖద్దరు కట్టుట మొదలగుపనులను చేయుచువచ్చిరి. కాని పరిస్థితు లింతటితో చక్కబడలేదు. ముస్లిములకు ఆనకట్టు పరిసరమందుగల భూములపై పిస్తును హెచ్చించుటకు మంత్రివర్గము సమకట్టెను. ఇట్లు చేయవలెనని గవర్నరుయొక్క కోరికకూడను. కాని యీ పని కాంగ్రెసువారికెంతమాత్రమును యిష్టము లేదు. ఈసందర్భమున మంత్రివర్గమును ప్రతిఘటించుటకు వెనుదీయరు. ఈసందర్భమున పూర్తిగా కాంగ్రెసుమంత్రివర్గము చేర్పరుప వలెనని కొందరు కోరిరి. కాంగ్రెసు ప్రమాణపత్రమును అంగీకరించుటకు మంత్రివర్గమువారు సమ్మతించిరి. కాని పరిపూర్ణవిశ్వాసము లేనివారు పదవులకై కాంగ్రెసులో చేరినచో చివరకు కాంగ్రెసుసంస్థయొక్క అంతస్తు చెడిపోవును. దూరదృష్టిగల అజాదు, పటేలు ఆదిగాగలవా రిందుల కొప్పుకోలేదు. పిస్తు హెచ్చింపును ప్రస్తుత మొకసంవత్సరము వరకును ఆపుదలచేసి రాజీపడిరి. ఇటీవల కరాచీయందు ముస్లిములీగుసభ జరిగినపుడు ముసల్మానుసభ్యుల నందరను ఏకముచేసి లీగు మంత్రివర్గము చేర్పరుచుటకై జిన్నాగారు విశ్వప్రయత్నములు చేసిరి. కాని కార్యసాఫల్యము కాలేదు. అచటనున్న పార్టీ లన్నియు వ్యక్తులకు సంబంధించినవిమాత్రమే. ఇట్టిపరిస్థితులందు భవిష్యత్తునుగురించి యేమి చెప్పుటకును వీలులేదు.

పంజాబురాష్ట్రమందు మంత్రివర్గ మొకింత స్థిరముగా నున్న దని చెప్పవలెను. అచటి ప్రధానామాత్యులగు సర్ సికిందరు హయాతు గారి వివేకము, పరిపాలనాపటిమ చాలవరకు కలిసివచ్చినవి. కాని యూనియనిస్టుపార్టీలో నున్న ముస్లిముసభ్యులు ముస్లిములీగుసభ్యులు కూడను. మంత్రివర్గమునకు సహాయముచేయు హిందువు లేదో యొకహిందూసంస్థకు చెందిన వారే. ఇట్టికలయిక అస్వాభావిక మగుటచే చిరస్థాయిగ నుండజాల దని వేరుగ చెప్ప నవసరములేదు. ఇటీవల శాసనసభయందు ప్రధానిగారు వర్తకులకు, వడ్డీవ్యాపారులకు నష్టముగల్గు బిల్లులు ప్రవేశపెట్టినపుడు విషమపరిస్థితు లేర్పడినవి. ఇంతవరకు మంత్రివర్గమునకు సహాయముచేయుచుండిన హిందువులే వ్యతిరేకులైరి. కాని ముస్లిముసభ్యు లధిక సంఖ్యాకు లగుటచే ఇబ్బంది కలుగలేదు. అయినను ఎప్పుడైనను పరిస్థితులు తారుమారైన ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు.

ప్రస్తుతపరిస్థితులను రాజకీయ దృష్టితో జాగ్రత్తగ పరిశీలింపవలసియున్నది. ఇంగ్లండునందు మిశ్రమమంత్రివర్గములు అరుదు, కాని ప్రస్తుతమున్న జాతీయప్రభుత్వ మొకవిధముగ మిశ్రమమంత్రివర్గ మని చెప్పవలసియున్నది. అందువల్ల ప్రతిపక్షమునందును రాజీపడవలెను. ఇంగ్లీషువారు స్వతహా రాజీ నభిలషించెదరు. అ ప్రమాదము రాజీ అగుటవల్ల పరిపాలన మొకకత్తుగ జరుగదు. ఇట్లు జరుగుట ప్రభుత్వమునకు ప్రతిపాలపక్షమునకుకూడ నష్టమే. ఇట్టిమెజారిటీమంత్రివర్గము రాజకీయముగ సక్రమమూ అనుసందేహము కలుగవచ్చును. సర్ తేజబహదూరు సప్రూగారి అభిప్రాయప్రకారము ఎట్టి ఆక్షేపణయు లేదు. ఇంగ్లండునందు ౧౯౩౧-వ సంవత్సరమందును దరిమిలాను ౧౯౩౯-వ సంవత్సరమందును ఇట్టిమంత్రివర్గము లుండెను. కాని యందువల్ల సమష్టిబాధ్యత (Joint Responsibility)కు ముప్పువచ్చును. మంత్రులు వివిధపార్టీలకు చెందినవ్వారు యేకగ్రీవ మను నది యుండదు. ప్రతిమంత్రియు తనపదవిని పలుకుబడిని తనపక్షమునకు లేక సంఘమునకు బలముచేకూర్చుట కుపయోగించును. చివరకు స్వలాభాపేక్ష విపరీతముగ పెరుగును. పోటీకి, వంచులకు అంతుండదు. ప్రతిపాలపక్షమందున్న వివిధపార్టీలు మంత్రివర్గమందున్న కొన్నిపార్టీలతో కుట్రలు పన్ని ప్రభుత్వమును హస్తగతము చేసుకొనుటకు ప్రయత్నించును. ఆఖరికి మంత్రివర్గము కప్పలతక్కెడవలె తయారగును. ఇందువల్ల కలిగెడునష్టములను వివరింపనక్కరలేదు.

కాని యిట్టి మిశ్రమమంత్రివర్గమువల్ల ఒక్కలాభము కలదు. ఒకపార్టీకి పూర్తి మెజారిటీ యున్నపుడు ఆపార్టీ యితరవారి అభిప్రాయములను లెక్కచేయక తనయిష్టాను సారము ప్రవర్తించుట సహజము. మిశ్రమ మంత్రివర్గమం దట్టిపని సాధ్యముకాదు. ఒకరిపై ఒకరు సదా ఆధారపడియుండవలెను. అయినను చివరకు నష్టమే ఎక్కువని చెప్పవలెను. రాజకీయపరిజ్ఞానము, ప్రజాభిప్రాయము పెంపొందించినయెడల పున్నతాదర్శములుగల రాజకీయసంస్థలు ప్రాముఖ్యములోనికి వచ్చును. అపుడు సాంఘికవిభేదములతో నిమిత్తము లేక ప్రజాప్రభుత్వము సక్రమముగ పార్టీపద్ధతులమీద జరుగును. ఇట్లు జరుగుటయే సకలవిధముల శ్రేయోదాయకము.

నాగేశ్వరమనీషి జీవిత తత్త్వము

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణరావు

"ఈతనిస్థానము నెవ్వ రాక్రమింపగలరు" అని విశ్వదాత దివంగతు డైనంతన మిగుల వాపోవుచు మహాత్ముడు వాకొనెను.

నాడు దశదిశలనుండి కన్నీటికాల్వలు జాల్వారినవి.

తీవ్రమైన ఆక్రందనము ఆంధ్రహృదయముల చీల్చుకొని వెడలినది. ఆంధ్రజనయిత్రి రక్తమందు రక్తమై, ఆయువులోని ఆయువై, ఈతల్లిజీవితమున గలసియున్న శక్తి అంతర్హితమైనది.

దేశోద్ధారకుడు 1867 లో నుదయించి 1938 లో నస్తమించెను. ఉదయాస్తమయములనడుమ దక్షిణాకాశమున దేజరిల్లిన ఈజీవితమెట్టిదో అసంఖ్యాకు లవలోకించిరి.

పుంఖానుపుంఖముగ వస్తువును పరిశీలించి, దాని ప్రాణమై, అందు నిహితమైన నిజము మాత్రమెద్దియో శాస్త్రవేత్త కన్గొనును. పూర్ణపర్యాలోచనమునకు పని గల్పించు పూర్ణపదార్థము పరిశీలనము పూర్ణమునకు కట్టెదుటనుండుట ముఖ్యము. విశ్వదాత సంపూర్ణ జీవితమును పరీక్షించినపుడే హృదయస్థ ప్రాణమాత్రమెట్లందు చలించిన భావనిచయ మెట్టిదో కన్గొనగలము. ఈతని జీవిత చరిత్రమందలి బహుభాగాంశములను పూసగ్రుచ్చినట్లు తెలుపుట నా ప్రస్తుతాశయము కాదు. మానసికయవనికపై నీచరిత్రమందలి అద్భుత దృశ్యములను విలోకించి, వీని నిహితార్థమును, వీనిని ప్రాణప్రదీప్తము లొనరించిన ఉజ్జ్వల భావశబలతను, వీనిని మహోత్కృష్టములు గావించిన గంభీరతత్త్వమును కనుగొనుటే నా ప్రస్తుతోద్దేశము.

ఆంతరంగిక నయనముల్ వాల నీయుద్దేశమును నిలిపియే ఏతాదృశవివేచనమునకు గడంగితిని. మహాపురుష జీవితచరిత్రము నాకొలంది కొలది మథించి, నే బడసిన నిగూఢతరకల (వీని గుణపరిశీలన మొనరించుచు) పాఠకలోకమున కొసగుచున్నాను. తత్త్వార్థప్రకాశకము పురికొలిపిన వివిధ జీవితాంశములను హృత్పీఠి నునిచి, భావపంథయందు పఠితలకు చేయూతలగు [illegible] నిందు నిలుపుచుంటిని.

ప్రధానాశయమున కుపశాఖలైయుండు భావపరంపరలకు (ఔచిత్యమునకు భంగము రాని తెఱగున, రసమునకు చెలుపురాని తీరున) తావొసగినగాని తత్త్వార్థమందలి లోతు మానసగోచరము కాదు. చిత్తమున కాయాసము గొలుపక సామాన్యపాఠకుల దృష్టి నాకర్షించుటకును, జటిలభావార్థము నవలీలగ హృద్గతము గావించుటకును సముచిత దృష్టాంతములను విషయతత్త్వమున స్వయంభువులై యుదయించు అలంకారములను రచనమున ప్రవేశపెట్టుట గ్రంథకర్త కర్తవ్యము. ఈసాహితీ సూత్రముల నెఱుంగు టొకటి. వీనిని స్వీయరచనమున ప్రయోగించు నేరిమినందు టొకటి. కలము చేబూని హృదయపూర్వకమైన ప్రయత్నము చేయుచు పరితోషమందుచుంటి నంతియే! కాని ఈనేరిమి నందితినో లేదో విజ్ఞానదృష్టిగల పాఠకులే నిర్ణయింతురుగాక!

భూగోళమున పెద్దంజలువేసిన ప్రజ్ఞాధురీణులు ఈగోళమును ధిక్కరించు గోపురశిఖరాగ్రములపై పుట్టలేదు. భూగోళపథమున పతితే పతితే చేపట్టినను, వీరిజన్మస్థలము లందు కానరావు. ఉత్కృష్టజీవులకు పురిటిల్లయినవి మాఱుమూల లనుటకు ప్రపంచచరిత్రల నుండి బహుళదృష్టాంతములను పేర్కొనవచ్చును. మహాపురుషులకు, మహానదులను, దేవతలను కనినచోటు లెట్టివియనికదా మహాభారతము వచించుచున్నది! సూర్యభగవానుని చూచుడు. ఇతడు మింటికొనపై నుదయించునా? ఆదర్శకర్మవీరుడై, తనకర్మక్షేత్రమున నీత డెంతో శ్రమించిన యనంతరమే విహాయసాగ్రమున మహోజ్జ్వలుడై తోచును!

దేశోద్ధారకుని కీర్తివల్లరి దేశమం తల్లుకొన లందు ప్రాకినయనంతరమే ఈతడెవ ఫుట్టినచోటెద్ది యని జిజ్ఞాసువు లరసిరి. అంతకుమున్ను ఎలకుఱ్ఱు ఎందున్నదో ఎందఱెఱిగిరి?

ఎవ్వరు తెలుగవియాఱిలో మిఱ్ఱుపల్లములందు, ముగ్గలతొట్టియలో పెరిగినశిశు వీత? ఆంధ్రమాత హృదయమున నద్భుతశక్తియై నిలిచి, మహాజ్యోతియై, పరంజ్యోతి గలయు శిశు వీత? నిష్ఠురమైన నిష్పచ్చరమున నిర్భీత ప్రాణియై పొగిలినబాలకు డీత? అవిరళ కనకవృష్టి గురియించిన ఘనహృదయుడై, అసంఖ్యాకుల అశ్రుధారల నభిషిక్తుడై, సుమవిమానారూఢుడై అమరపురికరిగిన విశ్వదాత యీత? దిగ్దిగంతములో నిండిన యీత? వేల్పుగడ్డకి వదాన్యత నెలుప నేనిన దొడ్డకీర్తి యీత? మోకాలందు తప్పటడుగు లిడిన బడుగుబాలకు డీత? కల్పకమై నందనమున నేడు నెలకొను శిశు వీత? దారుణజీవిత ప్రవిదారణమున దారి గానక తారాడిన నిరీహ డింభకు డీత? బహుళ కుసుమోన్మేష ప్రభాజాలము వెలారించిన వీరవతంసుడై, వీరస్వర్గమును జూరగొనిన త్యాగి యీత?

జయా ఫిల్మ్స్ వారి

మహానంద

కళాసృష్టికి పరిపుష్టి నొసంగి
కావ్యశిల్పానికి వన్నెలుదిద్దే
కళాప్రపూర్ణులు
మా సాంకేతిక శాస్త్రజ్ఞులు
భారత భాగ్యోదయానికి
ప్రబలకంటకంగా ఉండేపడుపు
వృత్తిని నిర్మూలించి స్త్రీ సంఘాని
కంతా జీవం ప్రసాదించే
శీలప్రభావం

మా కథా వస్తువు

అభినయచాతుర్యంలో ఆంధ్రా
వనినంతా ఆనందవార్ధి
ధినోలలాడించి ఆంధ్రుల అభి
మానాన్ని మారగొన్న
ఆణి ముత్యాలు

మా నటీనటులు

ఆధునిక పరికరాలలో
అమర్పబడి ఆంధ్రేతరులకు
సయితము అబ్బురపాటు
గల్గించిన ఆంధ్రకళా
లక్ష్మీకాటపట్టు మా స్టూడియో

ఆదరించడం మీ వంతు — ఆనందింపజేయడం మా వంతు

తారాగణం

కృష్ణవేణి - అద్దంకి - పారుపల్లి - బాలసరస్వతి మొదలగువారు.

వివరాలకు:— జయ అండ్ కో., మిర్జాపూర్ హౌస్, మైలాపూర్, మదరాసు.

అణువై మనుజాలందు మందరగిరి యును పెట్టినా, పెండ్లిగోడలందు మొదట మసలి, ఒక వంక కులాచలములతోడను, వేఱొకవంక హిమాద్రితోడను, మఱొకదిశ మేరుమహీధ్రముతోడను, ఇంకొకదిశ హేమవసుధాధరముతోడను సెకపక్కములు పలుపు జీవితోన్నతి నందు పెట్టినా, ధూళిలో పుట్టి ధ్రువతార కాంతులు పెట్టినా, నక్షత్రాలలో తోలి యాడుగిడి, ఆజాండమున నిండు తుదియడుగిడజాలు పెట్టినా యూహింపుడు. అనిర్వచనీయమైన యీతాదృశ మహోన్నతి సందర్భాలు మహోద్భుతశక్తి మనుష్యహృదయమున కలదని సుగ్రహించినవారు మనుష్యులం దెంద రుందురు? సుందెలోనికి చూడ్కి నిగిడించి, అందలి ప్రదీపమునకు మహోద్వేగమున తేజేలు పోయగలవారు మానవులలో నెంద రుందురు? ఇట్టివారు యుగయుగములందు కడుంగడు నల్పసంఖ్యాకులై జనింతురు. అసాధ్యములు వారలట్టి కనక్కలై, వీరిచుట్టును దిరుగును. దిక్పాలకులు వందిమాగధులై, వీరిపక్క నిలిచి గుణసంకీర్తన మొనరింతురు. వీరిచరణోపాంతములందు తపోదీక్షనంద సురపురవాసులు సందర్శనమున భూతలమున నవతరింతురు. వీరి గుణమణిద్యుతుల నొజ్జబంతు లానరించుకొన గ్రహతారకౌఘంబు మిక్కిలి మక్కువ పడును. హరి హర పద్మజాదులు వీరిజీవితాంగణములందు నిలిచి, ఐక్యకంఠమున నానంద గీతిక లాలపింతురు.

మహాపురుషులందు వీరు తిలకాయితములు. అనంత కాలపథమున పాంథులై యుగములును, మహాయుగములును కడచుచుండ నే మహాత్ముండో (కృష్ణపక్షాంతమున సన్నని గడియలనో దాటనిచ్చి నింగి నొకవంక దోచు చంద్రవంకచందమున) ఏ రుదయింతురు. పంచయుక్తములైన చిన్ని వెలుగుల మహోజ్జ్వతియై తేజరిల్లులీల, బహు భవ తపః ఫలముల కలయికవలన వీరిజీవితములు స్ఫష్టిమై ప్రకాశించుచుండును.

నాగేశ్వరరావు తపస్వి. ఈతని మహాత్మ్యప్రజ్ఞయిముకొనిన తపోభూమి మిగుల విశాలమైనది. ఇం దతి మజిలీలు పలుపుచున్నది. పెక్కు మజిలీలు కడచినవి. తరువాతి మజిలీ సాధారణముగ మఱింత మహిమోపేతమై యుండును. దేశ మింకను సంపూర్ణసముద్ధరణమును నందలేదు కదా! పరహితార్థమై కడపటి మజిలీ కడపులకై దేశోద్ధారకుడు తపోభూమియం దింకొకమా అవతరించును.

తన యంగీయాంచలి ప్రత్యంగుళ మునుండియు పైకి వెడలించి అర్థిజనుల కర్పన మనిన విశ్వదాత, తన శరీరమునుండి కండలు కోసి యిచ్చుటకై మనమున్నలో మరల బుట్టును. ఎముకలేనిచేతితో ఆశ్రితులకు కాసు లొసగిన మహాపురుషుడు, అసంఖ్యాకుల రక్షణమునకై తనవెన్నెముక నూడ బెఱుకు మహాత్ముడై యుదయించును. ఈశ్వర ప్రసన్నత నందిన మహితాశయులకు విజయము చేకూర్చుటకై పరార్థజీవులు తమ ప్రాణములను నివాళిగా వర్పింతురు. ప్రస్తుత ప్రపంచపరిస్థితులను పరిశీలించుతఱి, ఇట్టి నివాళి ఎంతేని అక్కఱయైయున్నదని, నేనును భావికాలమందును ఎన్నేని దీపకళికలు తేజరిల్లవలెనని గ్రహింతును. జగతినుండి పంకిలము గతింపవంతవఱకు మహాపురుషులు తమభద్రప్రాప్తికై ప్రాకులాడెదరు. తమదృష్టిలోని శాంతిపరిపరమున విజయకేతనము తలయెత్తనంతకాలము స్వర్గలీసులందు పారిభజన మొనరించుటకై వీరు సమ్మతింపరు.

ఎలకుట్టులో పుట్టిననేమి, ఎడారిలో పుట్టిననేమి, గతికాలమునుంచి తిరసా వరించుచు నుదయించిన జిజ్ఞాసువు అలసభావము నాశ్రయించి, అడిగిముడిగి యుండనేరదు. కదల మెదలక బొగ్గ పడియుండును గాని నిప్పు నెరసు పడియుండునా? నన్నడిగితిరా, నిరసులోని ప్రత్యణువు ఉజ్జ్వలదీప్తిగల నేత్ర మందును. నెరసుహృదయమందు ప్రజ్వలించు పరార్థకాంక్షయే బహుళమునైన దానిమాడ్కిలందు తేజరిల్లుచున్న దని వచింతును. తన దీప్తికతన నెరసు తనజీవితాశయసిద్ధి నందును. తపస్వి తేజస్వియై తన యుత్కృష్టాదర్శముల నందుచు ధన్యజీవి యగును.

కన్గరగల మిణుకులు హృదయకుండమునందలి జిజ్ఞాసానలమునుండి వెడలునెరసులే! ఉజ్జ్వల ప్రాణమును, చలనమును వెలుగునకు స్వతస్సిద్ధములైన గుణములు. తేజఃపూరిత నేత్రుండైన జిజ్ఞాసువు—హృదయమున యజ్ఞకుండము నిడికొనిన జిజ్ఞాసువు ఎంకుపోసనూపిన నేమి, ఏయబ్బకడుపున పుట్టిననేమి, ఏయమ్మ పొత్తిళ్లయందు పెరిగిననేమి, ఉదాత్తమైన తనజీవితోద్దేశమునకు చూడ్కి నిలిపించి యుంచి, ఏయంకిలిని లెక్క సేయక, ఏయడలును గుండెతలపుపై తట్టనీయక దానిదెస నడచిపోవును.

తండ్రి బుచ్చయ్యగారు నాగేశ్వరరావు పుట్టినచోటులోనే యుండవలెనని వాంఛించిరి. కాని బాలుని ప్రకృతి సుఖకరమైన గృహజీవితమున కట్టుపడియుండుట కంగీకరింపలేదు. నాగేశ్వరరావు రెక్కలు కట్టికొని భారతవియత్తలమున నెగసినాడు.

నెరసు ప్రజ్వరిల్లుటకు వాయువులను తోడ నువదుపున జిజ్ఞాసను తేజఃపూరిత మొనరించుటకు సహృదయుల ప్రోత్సాహము సహకారి యగును. నాగేశ్వరరావున కిట్టిప్రోత్సాహము సుగూర్చిననవ్యక్తులు పలువు రుండిరి. జగద్ధాత్రిని దలపించు జనయిత్రియే తొలుత వీతనిని బందరున కంపెను. ఈయమకతన తా నాంగ్లవిద్య నందుటచే, కాలక్రమమున తన పొంతయూరున వెలకొలిపిన పాఠశాల కీత నామె పేరు పెట్టినాడు. శ్యామలాంబ జగద్ధాత్రికి రూపాంతరమేకదా! నాడే నాగేశ్వరరావు యాత్ర ఆరంభమైనది. మఱి ఘట్టమైన మదరాసున నీతడు కొంతదనుక రెంటాల వేంకట సుబ్బారావు కేలూత నందినాడు. మన మహాపురుషులలో

1. సుబ్బారావుశక్తి అద్భుతమైనది; ప్రత్యేకమైనది. ఒకరు నడచిపోవు పుంతయందుకాలిడుట ఈతని ప్రకృతికి ప్రతికూలము. ఒరుల మనసులకు తట్టనితలపు లీతని చిత్తమునుండి వెలువడు నదయిందుచుండెడివి. సహజశక్తిసంపన్నులైన సమకాలికులలో దక్షిణాపథనియం

పనిపులను శిక్షణాసంస్థయైయుండిన క్రైస్తవ చే అచటి ప్రధానాచార్యులై యుండిన మహా నాగేశ్వరరావునకును కొంతకాలమైన తెలు కళాశాలయం దీతడు విద్యార్థియై యుండుట వీరుడు, డాక్టర్ మిల్లర్ ఆదర్శజీవితము గొప్పగ పని నా యభిప్రాయము. బాలక

దీత డద్వితీయు డని చెప్పనొప్పను. ఈతని పాండితి సర్వతోముఖమైనది. సాహిత్యమును, తత్త్వశాస్త్రము నొకే కంటజూచి రెంటింటిని చక్కగ జీర్ణించుకొనిన ఆధునిక విద్యాధికులలో వింధ్యపర్వతముల కివల నీతడే మొదటివాడేమో! ఆంధ్రమందును, ఆంగ్లమందును, సంస్కృతమందును సమానమైన పాండితి నందిన దిట్ట ఈతడు. ఆంగ్లమందును గూడ చక్కని కైత చెప్పగలనేర్పరి వేంకటసుబ్బారావు. కథలను, వ్యాసములను పద్యములను వ్రాయుటయం దీతడు సిద్ధహస్తుడైనాడు. శృంగారముతో తుందిలమైయున్న ఈతని "సురాభాండేశ్వరము" పెక్కండ్రు కవుల దృష్టి నాకర్షించినది. ఇందలికథ నైతికవిధుల ననుసరించి నడువలేదు. అట్లనిన పచ్చిశృంగారముపరమాశయమై యిందు ప్రవేశించెనని తలపరాదు. ఉచితమైన పట్టున మనసు పలరించు తాత్త్వికభావమును వేంకటసుబ్బారావు తళుక్కుతించువాడు. వాడి కోరలతో విజృంభించు సంఘదురాచారముల నవలోకించినపు డీతనిగుండెచప్పుడు మిక్కుటమయ్యెడిది. తన హృదయవేదనమును తనరచనమున ప్రతిధ్వనింపజేయువా డీతడు. నిరంతర మీతని చెవిబడిన వితంతు విలాపము లీతని "కమలాలేఖ"లందు అక్షరస్థములై అసంఖ్యాకుల మనములను కదలించివేసినవి. ఈ గ్రంథప్రతు లిరువదియైదువేలు అవలీలగ చెల్లిపోయినవి. కాళిదాసుపై పూలుచల్లును ప్రతిదిన మీతడు నిజాంతరంగమున షేక్స్పియరునకు ప్రణమిల్లువాడు. శృంగారకవిత్వమున కాళిదాసందిన మహోన్నతస్థానమును గుఱించి సర్వతోముఖమైన షేక్స్పియరుప్రజ్ఞను-మహోజ్జ్వలమైన షేక్స్పియరుప్రతిభను అనవరత మీతడు ప్రస్తుతించుచుండు వాడు. అంతటితో మిన్నకొనియుండక సహజపరిశీలనాశక్తిని, స్వతంత్రపర్యాలోచనాప్రజ్ఞను పురస్కరించుకొని ఆంగ్ల మహాకవి నాటకములకు చేవగల వ్యాఖ్యానములు వ్రాయుచుండువాడు. "ఒథెల్లో" నాటకము నెడల నాకుగల గాఢానురక్తిని గమనించి, వేంకటసుబ్బారావునకును ఆమహానాటకమునెడల నట్టిప్రీతియే యుండెడిదని పండితకవులు శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు నాతో చెప్పిరి. తన సంస్కృతపరిజ్ఞానము కతన ప్రాచీన భారత భావస్రవంతి ఎట్లు ప్రవహించెనో ఈత డెఱుగువాడు. తన యాంగ్లభాషాపరిజ్ఞానమువలన ప్రతీచీ వసుంధరలో క్రొత్తపోకడలతో ప్రవహించు భావనిర్ఝరిణి నీతడు కన్గొనువాడు. ఈ యెల్లలకును, ఆ యెల్లలకును తనహృదయమును సంగమక్షేత్ర మొనర్చుచుండువాడు. ఇందుండి అపూర్వమైన భావపూరమును గ్రహించి, తన రచనలందును క్రియలందును జొప్పించువాడు. ఈతని భావశబలతయందు ప్రకటితమైన సహజశక్తి ఈతని క్రియాసఫలతలో గూడ ప్రకాశమగుచుండెడిది. ఈతని నిఘంటువులో "దైన్యము"నకు, "నిట్టూర్పు"నకు చోటుండెడిదికాదు. ఈతని యూహకు పరిమితిలేదు. కావున నిముసములో చక్కని యుపాయమరసి, కష్టమగుట వెక్కిరించుచు నిలిచిన ఇక్కట్టునే త్రుటిలో పల్టీకొట్టించువాడు. సాహిత్యమేమి? వైద్యశాస్త్రమేమి? న్యాయశాస్త్రమేమి? మూడింటికిని పొందుగూర్చి తన బొందిలో నిలుపుకొనిన అద్భుతశక్తి సంపన్నుడు సుబ్బారావు! పాండితిని, ప్రతిభను, క్రియాకౌశలమును తన పట్టపురాణులు గావించుకొనిన ఆంధ్రదశరథు డీతడు. న్యాయవాదియై విజయుడైనను, పుంతలోని మేకలమేయుట కిచ్చగింపని మనుష్యుడగుటచే, వల్లగొనుట బుట్టదాఖలా చేసి సొంతమందుల చేర్చి కూర్చి నవ్యవాణిజ్య మార్గములగుండా జగతిమీదికి వానిని పుత్తెంచువాడు. నాలుగుద్వారములనుండి గజ్జెలందియలు ఘల్లుఘల్లుమన రమాసతి ఈతని నట్టింట ప్రవేశించినది. లక్ష్మీదేవి నీతడు తన యినుపపెట్టెలో కట్టియుంచలేదు. ఆర్తులు ద్వార సమ్ముఖమున నిలిచినపు డామెను నట్టింటినుండి వారిగోడు దీర్ప బంపువాడు. నిరుపేదలైన విద్యార్థులకు పెంపుడుతండ్రియై ఉచితసాహాయ్య మొనరించుచుండువాడు. చదువరులకై ఈత డొక వసతిగృహమును నెలకొలిపినాడు. తంబుచెట్టివీథిలో ఇపు డాంధ్రపత్రిక యున్న నెలవున వసించుచుండిన నాగేశ్వరరావు, (తా నొకప్పుడు పేదవిద్యార్థియై యున్నచోటునందే పదంపడి తన విజయధ్వజమును ప్రతిష్ఠింప జాలినందులకును, పల్వురకు నెలవు నీయజాలినందులకును విశ్వదాత ఎంతో యానందించుచుండువాడు) కొండా వేంకటప్పయ్య, ఎన్. ఎస్. సుబ్బారావు (ఇత డిపుడు మైసూరులో విద్యాశాఖయందు డైరక్టరుగా నున్నాడు)లు వేంకటసుబ్బారావుదృష్టి నాకర్షించిరి. నాగేశ్వరరావు గుండెలో రగులుచుండిన సెగను తొలుత గుర్తించిన మహాపురుషు డీతడే! గుర్తించి, సహృదయుడగుటచే, ఈయువకునకు తన మేనకోడలి పద్మాంగలక్ష్మికేని, ఈతనిని తన సన్నిహితుని గావించుకొనినాడు. మానసికముగ నాగేశ్వరరావునకును, వేంకటసుబ్బారావునకును పూర్వభవమునుండి దగ్గఱిచుట్టఱిక ముండెనని నావ్యక్తిగతవిశ్వాసము. ఈశ్వరేచ్ఛ ఈచుట్టములను ప్రస్తుతభవమునగూడ కలిపినది. జిజ్ఞాసువైన నాగేశ్వరరావు రెప్పవాల్పక వేంకటసుబ్బారావు సర్వతోముఖప్రజ్ఞ నవలోకించువాడు. ఆతని ప్రబోధములకు చెవులొగ్గి, దృష్టాంతములకు కను లప్పగించి అక్కఱను దీర తన హృదయము నుద్దీపించుకొని నాగేశ్వరరావు రెక్కలను పెద్దవి గావించుకొనినాడు. స్థూలదృష్టితో పరికించితిమేని, నాగేశ్వరరావు యత్నములకు వేంకటసుబ్బారావుపూనికలు మేలుబంతు లాయెనని చెప్పవచ్చును. తనభావ్యున్నతికి చక్కనైన పునాదిని వేయునవసరమున గన్ని యిటుకలను వేంకటసుబ్బారావుపద్ధతినుండి కైకొనినను, నాగేశ్వరరావు సంపూర్ణభవన నిర్మాణమును స్వీయయత్నములచేతనే చేయించెనని సూక్ష్మదృష్టికలవ గ్రహింపగలము. "Victoria Depot"నుండి కొండొకభావమును కైకొని, "William & Co"మూలబంధమున నీతడు

LEON TYPEWRITER Co.,

OLYMPIA TYPE WRITER

ఒలింపియా టైపురైటరు

Approved by the Governments of MADRAS, MYSORE & BOMBAY.

Agents for the World Famous OLYMPIA Typewriters—For Typing Comfort, Economy and Outstanding Durability.

AVAILABLE IN STANDARD AND PORTABLE MODELS.

Dealers in:

Typewriters, Typewriter & Duplicator Requisites and Office Stationery, Repairs of Typewriters undertaken at moderate Charges.

Andhra Insurance Buildings
5, Linghi Chetty Street,
MADRAS.

Branch:
7, Barrack's Road,
NELLORE.

లివర్ అండ్ స్ప్లీన్ వ్యాధులు

పసితనమందు బిడ్డలకు లివర్ అండ్ స్ప్లీన్ వ్యాధులు, అప్పుడప్పుడు శరీరమం దుష్ణాధిక్యతతోను, మలబద్ధముతోను ప్రారంభమగును. క్రమేణ ఉష్ణము, పొట్ట పెద్దదగుట, వాంతులు, మలబద్ధము లేక ఎక్కువగా విరేచనములగుట అగును. బిడ్డకు ఆకలివేయదు. సంతోషముగా నుండదు. మూత్రము ఆరిన తెలుపుగా మచ్చకట్టును. తరువాత చర్మము, కళ్లు, మూత్రము పచ్చబారును. కాళ్లుచేతులు ముఖముకూడ ఉబ్బును. కడుపులోని రక్తనాళములు పైకి నొక్కుచుండును. ఈగుణములు గల బిడ్డను సరిగా చూచి తగిన మందు ఇవ్వనిచో మిగుల బహు అపాయస్థితిలోనికి వచ్చును.

ఈ వ్యాధిని కుదుర్చు మందేదియు లేదని వైద్య శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. కాని లివర్ అండ్ స్ప్లీన్ వ్యాధులు అమోఘముగా జమ్మి వెంకటరమణయ్యగారి "లివర్ క్యూర్"తో బాగుచేయబడినవనిదే యుండును నిదర్శనములు.

లివర్ క్యూర్

వివరములకు యీ క్రిందివారికి వ్రాయుడు:—

జమ్మి వెంకటరమణయ్య,

లివర్ అండ్ స్ప్లీన్ స్పెషలిస్టు, మైలాపూర్, మద్రాసు.

యాతడు గాంధీమహాత్ముడే! ఈతని సఖ్యము కతన, ప్రోత్సాహమువలన నాగేశ్వరమనీషి ప్రతిభ కడుంగడు తీవ్రమైనది. తన సుఖశాంతులకును, ఆహార నిద్రలకును నీరువదలి దరిద్రనారాయణసేవను ప్రధానాశయము గావించుకొని ౬౩-వ యేట దొలిమారుగ, పదంపడి రెండు పర్యాయములును కారాగారమున ప్రవేశించి, భయదమైన క్షయము దెచ్చుకొని, రక్తమాంసముల నాపెనుభూతము తినవిచ్చి, సన్నిహితములైన తన యుత్కృష్టాశయములు కోటివన్నెలట్లు తన చుట్టు దేజరిల్ల నీమహాపురుషుడు దివిదిస బయనమైనాడు.

అనురాగ పూరిత హృదయుడై, భక్తిభరిత స్వాంతుడై, కళాప్రపూర్ణ డీ నలువురు వ్యక్తులపూతనామముల నుచ్చరించుచు, వీరి గుణగణముల నగ్గించువాడుకదా!

కేవల జ్ఞానసంపాదనమే జిజ్ఞాసువు కర్తవ్యము కాదు. ఉత్తుంగశిఖరమునిరికి తా జను తటి (ఈశ్వర ప్రేరణమును పురస్కరించుకొని యే యనుడు) రేలాతో యుసరవారిని, మార్గదర్శకుల ధరించి వారి భవ్యగుణములను తనవి గావించుకొని ఘనతరశక్తిసంపన్నుడగుటయు నీతనికర్తవ్యమే! జిజ్ఞాసువైన నాగేశ్వరరా వీకర్తవ్యములను తోర్మిడన నిర్వహించుచు, తన యాంతరంగిక శక్తిని, హృదయమహత్త్వమును ప్రకటించుచుండు వాడు.

తన్నుబోలు జిజ్ఞాసువుల వైజ్ఞానికపాహా చర్యను నపేక్షించినాడు. నూతన విజ్ఞాన వృద్ధికై ఈ విజ్ఞాని విశేషధనమును వెచ్చించినాడు. ప్రజ్ఞాధురీణుడైన లక్ష్మణరావుమనీషి అస్తమించిన యనంతరము ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వమునకై ఈత డెంతేని కృషి సలిపినాడు; సుప్రసిద్ధ పరిశోధకుడైన సోమశేఖరుని దాపున జేర్చుకొనినాడు. కళోపాసన దేశసేవనలకై సర్వశక్తులను వినియోగించు యోగులే ఈతని ఛత్రముక్రింద నిలిచిరి. ఈతడు నెలకొలిపిన పవిత్రసంప్రదాయమునకు తోహారని, ఈతని పూతకర్తవ్యమును తనది గావించుకొని ఈతనిజామాత ఆంధ్రమాత కానందము గొల్పుట కల్యాణాత్మకమైన విషయము కాదా?

తాము చెప్పటడుగు లిడిన దినములలో తమకు చేయూత నొసగినవారిని తాము పెద్దంజలు చేయుటతో విస్మరించుట తమవిధియని విశ్వసించువారును, వారిపై శత్రుత్వమంతయు తమ భవశక్తిపై మసిరాలునని యడలువారును నేడు గోచరించుచున్నారుకదా! వీరిని విలోకించి నాగేశ్వరరావుచరిత్రము పరీక్షింపుడు. ఆ దెంత యుత్కృష్టమైనదో, ఆతనిహృదయ మెంత యున్నతమైనదో గ్రహింపజాలుదురు. గుణసామ్యమువలె గుణవ్యత్యాసము విమర్శనమునకు మిగుల నావశ్యకమైన అంశమేకదా!

జిజ్ఞాసువు మనస్తత్త్వము మహాద్భుతమైనది! పలుతెఱగుల దీనిని పరిశీలింప వచ్చునుగదా!

భూగర్భమును త్రవ్వినపుడు జలము నవలోకించును. ఈనీరమున కెరటము లుండవు. జిజ్ఞాసువు గుండెలోని తొలియోచన మిట్లే యుండును. అది యవిచలితమై, ప్రశాంతమై యుండును. మనన సమయమున తపస్వి మనసు పాతాళగంగవలె నున్నచేమి, ఉద్దేశసిద్ధి నందిచరితార్థతగన నిశ్చయించినంతన, నది విశేషముగ చలించి కైలాసశిఖరాగ్రమున విడియబోవును. కొండకొనపై నిలిచి, కదలమెదలక నక్షత్రపుంజమును విలోకించు టొకటి; దృష్టి బడిన తారకల జేరుటకై అవిరామముగ వియత్తలమున రెక్కల నాడించు టొకటి! ఎందో మిన్కు మిన్కుమను తలపులు వెలయుచున్నవని, ఇవి తనకేల యని జిజ్ఞాసువు మిన్నకొని యుండడు; ఒక్కటొక్కటిగ చుక్కలను తనయిక్క కేర్చుకొనవలెనని నిశ్చయించి మానసికముగ నీత నూర్ధ్వగమనికకు గడంగును. దీర్ఘయోచనమున బడుంగున మునింగియుండక బహుళశక్తుల నంది, చిన్నముద్దవలె బ్రహ్మాండము వరచేత నిడికొని పలుకడలచు అద్భుత ప్రాణి ఈతడు! యోచనసమయమున వీని మానసము పూజామందిరమందలి కృష్ణవిగ్ర

ప్రవేశపెట్టియుండును. ఇదియే క్రమక్రమముగా పెరిగి "Amrutanjan Depot" యాయెనని తెలుపవచ్చును. కాని ఇది యేమి? అది యేడకే నేడిది గగనమును చుంబించుచు, బహుదేశముల మాడ్కుల నాకర్షించుటలేదా? పెద్దంజలు వేయుచు మదరాసును, వేంకటసుబ్బారావును విడిచి పోయినను నాగేశ్వరరావు ఈనుతిమంతుని యెడల గాఢానురాగము గలిగి యుండువాడు. సుబ్బారావు దివంగతుడైన యనంతరమాతని పవిత్రస్మృతిపై ఈత డనవరతము పూలుచల్లునాడు. ఎవ్వరైన తన జీవితచరిత్రను వ్రాయ నుంకించినపుడు "వేంకటసుబ్బారావుగారి చరిత్రను వ్రాయుడు. ఆతడు మహానుభావు" డని దేశోద్ధారకు డనుచుండువాడు. దినమణికరణి వెలింగిన విశ్వదాత జీవితమునకుమున్న వేంకటసుబ్బారావుజీవిత మరుణోదయమై యుండె నని చెప్పకతప్పదు. రెండింటిపై రెండుకన్నులుంచినగాని ఈయుజ్జ్వల జీవితములందలి సంపూర్ణ సౌందర్యము తెలియగజాలము. దివంగతుడైన దేశోద్ధారకుని జీవితచరిత్రను వ్రాయుభాగ్య మెవ్వరికి లభించునో తెలుపజాలము. ఎవనికి లభించినను ఈ ప్రధానాంశమును దృష్టియందు నిడికొని, ఈ మహాపురుషుల జీవితములందు వెలసినసంబంధ బాంధవ్యము నుచితరీతి నుల్లేఖించుగాక! అట్లొనరించినపుడే విశాలహృదయుడైన నాగేశ్వరమనీషి అమృతాత్మ ఆనందించును. నిక్కమైన అంశములపై నాధారపడిన జీవితచరిత్రలును, విమర్శనగ్రంథములును మనలో కొఱవడి యుండుటచే వేంకటసుబ్బారావు జీవితమహత్త్వముగాని ప్రతిభాతత్త్వముగాని ఎఱిగినవా రెందరో లేదు కానంబడుటలేదు. "ఆంధ్రమహాపురుషుల"లో గాల్క్రమమున నీపేరున కవితకెక్కలి నీయ నాశపడుచున్నాను. నాయుద్దేశమును పాఠకలోకము ప్రసన్నదృష్టితో వీక్షింపదా?

హిమమువలె కరిగిపోవుచున్నను, స్వీయకురుక్షేత్రమున నీతడు తన యరదమును నడుపగడంగి నంతనవది పార్థసారథుల జరచర గమ్యస్థానముదెస సాగిపోవును...

తపసు తీవ్రమైనకొలది జిజ్ఞాసువు హృదయమునుండి వహ్ని వెడలును. తపోవహ్ని యంతటి తేజ ముండదు? ఎట్టియవ్యక్తశక్తి ప్రజ్వలింపదు! ప్రశాంతాశ్రమములందే తపోవహ్ని జ్వలించుచుండునని పురాణములను పరిశీలించినపు డేల కన్గొందుమో గ్రహించితిరా?

ఈతనిహృదయము ప్రభాతసమయ శిశిరబిందువును పోలిన దనికూడ దెలుపవచ్చును. మంచుతుంపురు పచ్చని గరికపరక నిలుచును. కాని దీనిదృష్టి సూర్యభగవానునిపై నిబద్ధమైయుండును. తాను అణుమాత్రమైనదానని, భాస్కరుడు తనకంటె కోటికోటిమడుంగులు పెద్దయని ఎఱింగియు రవికిరణముల నలవఱచుకొనవలె ననియే ఇది కాంక్షించును. దీని ఏకాగ్రదృష్టియం దీకాంక్ష కేంద్రీకరింపబడి యుండును.

వేడికిరణము తేజఃపూరితమైన సూర్యగోళమునుండి ప్రసరించునట్లు, ధూమరేఖ భగభగమండు నిప్పుగుండమునుండి వెడలువడుపున నేకాగ్రదృష్టి మనువుల కందని మహోజ్జ్వల జిజ్ఞాసనుండి వెడలును. సమిధ లధికమైనకొలది కీలికీలలు వేగవంతములై రెగయును. తపస్స్పధికమైన కొలది దృష్టిలోని తేజస్సు ఘనతరమగుచుండును. సమిధలు జ్వలించుచు వేడిమిని హెచ్చించుచొప్పున, తపస్సమయమున నాంతరంగికశక్తులు హృదయకుండమున సుజ్జ్వలములై విజృంభించుచు, కనలేని వెలుంగును బుట్టించుచు, దానిని దృష్టిలోనికి పుత్తెంచును.

ఏకాగ్రదృష్టి కొకవంక బరమాశయమును రెండవవంక బూర్ణావ్యక్త హృదయశక్తులును ఉండును. చేతివండము మూలమున పరశురాముని శక్తినంతను శ్రీరాముడు తన వశమొనరించుకొనినట్లు, తపఃప్రభావమున ఘనతరశక్తులనందిన మనుష్యహృదయము ఏకాగ్రదృష్టివలన పరమాశయమును తన సొమ్ముగావించుకొనును. అద్భుతమైన యీనిమిత్తము వలననే ఇది వైకుంఠధామమునుండి శ్రీవిష్ణువును దనలోని కాకర్షించుకొనును.

ఇట్టి దృష్టికతన ప్రాతఃకాల శిశిరకణము సూర్యమండలమును తన గుండెయందు చేర్చుకొనును. రెప్పవాల్పక మంచుతుంపురును పరికింపుడు. బిందుసుందరి హృదయాంతరాళమున వివిధ రాగములతో తళ్కొత్తు వేయికిరణములు మీ కనులకు విందొనరించును.

జిజ్ఞాసకాలవాలమైన గుండె అణువుకంటె పెద్దది కాకున్నను, తనకు ద్రవ్యమును త్రవ్వి పోసికొనదు. దైన్యమునుగాని, దుఃఖమును గాని దరిచేరనీయదు. మార్తాండునిదృష్టి మహదాశయమును తన తపఃఫలముకతన తనయది గావించుకొనును! జిజ్ఞాసువులు అతికాయులు కారు. మహాకాయులు కారు. వీరి తపసు అత్యద్భుత మగుచు బ్రహ్మాండము కోహినూరుమణివలె వీరిగుండెలందు చేరకొనును. మంచుసుబ్బలిలోని గుహాలందు తపోధనులు మనియుండువా రని వింటిమి. నన్నడిగితిరా వీరి గుండెలను గుహాలందే వీరి తపసుచే నాకర్షింపబడి, గగనమునుండి హిమాద్రి కాపుర ముండెడిదని వక్కాణింతును.

ఆత్మవిశ్వాసమునకును, ఏకాగ్రదృష్టికిని అవినాభావసంబంధము కలదు. గుండెలోని విశ్వాసము చలించినపుడే దృష్టినుండి పరమాశయము చెదరిపోవును. ఆత్మవిశ్వాసము, జిజ్ఞాస, తపసు, చిత్తైకాగ్రత సాహసము ఎడబాటు నెఱుగక, పాండవుల ట్లుండి తమ ధర్మక్షేత్రమును మహాపురుషహృదయముల గాంచి, దానిని తమ నెలవు గావించుకొని, శంఖములు పూరించునదమునకై తపసి యుండును. వీని కీశ్వరసాహాయ్య మనివార్యమనుట స్పష్టాంశమేకదా! నేచేరొక్క మహాపురుషు లీశ్వరునిపై మనసులు నిలిపి ఈశ్వరాలోకమున వెలుంగువారే!

మనుజుని భావ్యున్నతిని ముందే తెలిసి అక్కరమైన తెన్నున (ఇది కష్టభూయిష్ఠమై యుండవచ్చును) వానిని నిలిపి, వాని కురుక్షేత్రమును తానే నిర్ణయించి, ఈశ్వరు డాతని నందు నిలుపును.

"నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్" అని కదా భగవంతుడు పలికినాడు. ఒక్కొక ఉత్కృష్ట కృత్యమును నిర్వహించుటకు జగదీశుడు భవపరంపరల తపసుకతన సర్వాత్మ సంసిద్ధవరు నొక్కరుని దన నిమిత్తముగా చేకొనును. సంపూర్ణ భావమున నీబాధ్యత నివ్వటిల్లుటకై పలికిన వ్యవస్థ నీశ్వరుడే కావించును. ఈనరుని తలపులందు తానే తేజరిల్లి, ఈతని క్రియలయందు తానే అవ్యక్తుడై నిలుచును. కావున నీపూరుషుని భావములును, క్రియలును, వాక్కులును, నడకలును ఈశ్వరప్రేరితములే కదా!

సర్వతోముఖమైన ఆంధ్ర సముద్ధరణమున కక్కరమైనవ్యక్తి నాగేశ్వరరావని జగదీశు డాతని నెన్నుకొనెను.

తాను నిర్దేశించిన ధనువును చేబూనవలయు నీతని చెవులందు, ఆత డుదయించిన ముహూర్తమున జగదీశుడు తనయుద్దేశమును తియ్యని గుసగుసలతో నూదిపి జారవిడుచును. శిశుహృదయము చలింప మొదలిడినపుడే ఈయుద్దేశ మాచలనమున ప్రవేశించును. ఈ డింభకుని గుండెకడ చెవి యొగ్గి వినుడు. ఎడందచప్పుడున దివ్యశక్తి కలదని గ్రహింతురు. హృదయమునుండియే రుధిరధార లంగప్రత్యంగములలోనికి ప్రవహించును. ఉత్కృష్టభావ మిందే యుదయించి, Pineal gland ను కదలించి మెదడును తట్టు నని మనశ్శాస్త్రవేత్తలు నే డనుచున్నారు. హృదయస్థ ఈశ్వరోద్దేశము, ఆయువుపట్టున తొలుత తేగంట మ్రోగించి అంతరంగమును ప్రతిధ్వనింపజేయును. ఈతని రక్తనాళములందును, ధమనిస్నాయువులందును, మేధయందును ఈశ్వరోద్దేశము వెలసియుండును కావున నీతని భావగమనమును, జీవిత గమన

మును ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యము గలిగియుండును. కన్నుగల చూపరులు వీనిని వీక్షించినంతన, వీరని గుర్తింతురు. బాలుడైయుండగనే ఈతడు సామాన్యమానవుడు కాడని వీరు చెప్పివేయగలరు. ఇట్టివారిలో కెంటాల వేంకటసుబ్బారావొక్కండని చెప్పనే చెప్పితిని. బాలుడైన నాగేశ్వరరావు గుండెలోని ఘంటారవము నీతని చెవులు వినగలిగెను.

ఇట్టివీరు లందఱును తమ్ముఁగూర్చి తొలుత తమంత దామే గుర్తించుకొందురని తెలుపజాలము. పరపక్షిరైన వీరిట్లు గుర్తించుకొనుట అనివార్యము కావున వీరి పందులకు పురికొలుపు పరిస్థితులను జగదీశుడు సృష్టించును. "ఈశ్వరాదేశము నొదల గొని ఉత్కృష్ట సాహిత్యసేవకై యవతరించితి"నని మిల్టన్ కవీంద్రుడు ఇరువదిమూడేండ్ల యువకుడై యుండగనే గుర్తించినవాడు. అప్పటి కుచిత రీతి దన కర్తవ్యమును తాను నిర్వహింపలేదని అతడు మిగుల బాధపోయినాడు. మహావీరులైనను స్పష్టవాక్కులందు తమ భావిజీవితమును గుఱించి జోస్యము చెప్పజాలరు. కాని వీరికిని దుర్నిగ్రాహ్యమగు వేదన యొండు వీరి యంతరంగములందు పనిచేయుచుండును. వీరి నది సరిగ నిద్దురపోనీయదు. విశ్రాంతి గొననీయదు. వీరిచే ముందంజ వేయించియే కొంత దనుక వీరి మనసులను కుదుట బఱచును. సదంపత్ హృదయకుహరమున తనఖననము సాగించి, తరువాతియడుగునకు వీరిని పురికొల్పును. మనుష్యాంతరంగము స్థరస్థరములు కలది. లోనుండి పనిచేయుశక్తులు వీనిలో వేర్వేఱు స్థానముల నాక్రమించుకొనును. ప్రకృతికి సెగ వను, పడుమును, దినువనుగానే నివి యుండును. సర్వాంశములను సావకాశముగ ప్రకృతిలో నికి వాకర్షించుకొని విశేషముగా మననము సలిపి క్రియకు గడంగవలె ననిన, మానవుడెన్నో చేతల జేయనేడు. విపదవస్థలందు త్రుటిలో క్రియకు గడంగి ఆత్మరక్షణమునంద జాలడు. వలకపడుచపుడు చివాలున రెప్పలు తమంతటదాము (పూర్వాలోచనయును, పశ్చాత్తాపమును సలుపక) మూతలుపడుచుండు మాన

నముకూడ ఒక్కొకపుడు విశేషముగ తీవ్ర సందర్భములందు త్రుటిలో శరీరమును కార్యమున ఉత్సహించును. పూర్వాపర పర్యాలోచనము ప్రశంసనీయ మైనదయ్యు దీని కవకాశ మీయని దుర్దాంత సంఘటనములు మనుష్య జీవితమున పలుమాఱు మూర్కొని తీరును. పుంఖానుపుంఖమైన ఆంతరంగికపరిశీలనమును, సంపూర్ణమైన హృదయపఠనమును ధ్యానసమయమునకును, ప్రార్థనాకాలమునకును స్థగిత మొనరింపవలెను. ప్రత్యుత్పన్నమతి నలవఱచుకొనువాడే సర్వతోముఖమైన మేధాశక్తి నందగలడు. మనతత్త్వ మెద్దియో ఎఱిగి, చిత్తమునకు స్వతస్సిద్ధమైన గమనికను గమనించి, దాని ప్రకృతికి ప్రతికూలమైన సంస్థయందు గాక అనుకూలమైన గతియందు దానిని గదల నిచ్చి తన గమ్యస్థానముదెస నడ్డానిని పుత్తెంచు వాతడే మహామేధావి కాగలడు. మనస్సు విద్యుత్తుకంటె వేగవంతమైనది. చేగట్టు దాని కిచ్చి కుంటుమని నిర్బంధించిన వట్టినడక కదికడంగగలుగునా? లేడిచే నెవ్వరైన దుక్కి దున్నించగలరా? కిటిల్లత నెవ్వడైన నిలాయి కొనసై బంధించి పెండ్లి పందిరిలో నిలుపగలడా? గూనివానివలెగాని, కుంటివానివలెగాని నడచునది మనసు కాదు. బ్రహ్మాండమును నిముసములో చుట్టిరాగల దానికి కమకంపుగమనిక నెవ్వ రాపాదింపజాలుదురు? సంకెళ్లలో మనసు నుంచి, అనుగమనగుణ దాని గమనమును నిరోధించి, అన్యాయముగ దాని నెత్తికి బానిసతనముగట్టి దానికి తన నెవ్వండు గాని పనియగల విభూతియెంత? మనసును చరచర నడువనిచ్చి మహామేధావులు విశ్వమందలి అద్భుతదృశ్యముల నవలోకించి, అతుల భావ విభూతిని చేబట్టుచుందురు. సురపురమున ప్రవేశించి, నిత్యసౌందర్యోపాసనను సలిపి క్షేంచి, "హా హా" "హూహూ" ల వీణాగానామృతమును తనివార గర్ణాంజలుల జుఱ్ఱి కవితల్లజాలు తన్మయభావమున మునకలుగొను చుందురు. చదువునపుడును, వ్రాయునపుడును, ఉపన్యసించునపుడును జిజ్ఞాసువు మనో

గతిని నిరోధింపక తన కర్తమునకు కడంగవలెను. అపుడే ఈతనికొలది సెలయేరువలె స్రవించును. అపుడే ఒక శాఖనుండి వేఱొక శాఖమీదికి నెగయు పక్షివలె వీనిమనసు గ్రంథస్థపంక్తులపై దుముకుచు, తోచిన భావసామగ్రిని గైకొనును ముందుల కరుగును. తా చెప్ప దలచు విషయములనన్నిటిని ముందే సిద్ధముగా నుంచుకొని ఉపన్యసించువాడు సరుకు కడతేఱినంతన జటిలపడవలెను. శ్రోతలం దెవ్వండైన నేయంశమును గుఱించియైన ప్రశ్నించిన యెడల తత్పూర్వము దీనిని మనన మొనరించుకొనినవాడు కాడు కావున నే యుత్తరమును నీయజాలక, ఈతడు తొట్రుపడును. మతిమంతుడు తనప్రతిభపై, తన యాంతరంగిక శక్తిపై సెంతేని విశ్వాసముంచి, విశేషసాహసముతో నీ విశ్వాసమును సాకారించును, పఠనాగారమందును, ధ్యానసమాధియందును, ప్రార్థనాలయమందును, హృదయమందిర మందును నీతడు సలుపు దైనిక వ్రతమునకు భంగము రానీయక, ఆత్మవిశ్వాససాహసములను పురస్కరించుకొని ఈతడు తన రచనమునకు, వచనమునకు గడంగినచో, తొలుత నీత దూహింపజాలని ఉదాత్తభావములు తమంత దాము వీని రచనమున భువనవిశాలమువలె దొరలి దాని కపూర్వసౌందర్యమొసగి, ఈతని మనసు నద్భుతానందములతో నింపివేయును. తెలుగని, తాను గుర్తింపజాలని మహాశక్తి యొండు తనయందుండి తనచే నుత్కృష్టమైన సృష్టిగావించుచున్నదని, తన్ను మహోత్కృష్టప్రక్రియలకు పురికొలుపుచున్నదని ఈతి డెపుడు గ్రహించును, తిరుగుచు, గెంతుచు చదువువాడును, మాట్లుచు, వీల్లను వ్రాయువాడును సగము దనుక తమ మనసులను గోనెలో గట్టి గుల్లగుత్తతో వెన్క నుండి పొడుచునారే! జేసుగు, సంకెలు దీయునని [illegible] గాని, వీరచయిత గాని చేయజాలునని యెంత! యోచించుచు, [illegible] పంక్తి [illegible] పంక్తిని మొదలిడకున్నే, 'పరంగంగలు' పోలు పరభావములు [illegible] హాని మనసుపై

వాలి దృష్టినున్న విషయమునుండి దానిని దూరముగా నెట్టివేయును. ఇట్టి పఠనాగమనిక విషయగ్రహణమునకు తోడుపడక, విషయమునుండి దూడ్కొని తలచి, దూరముగ నేపుంతలలోకో గిరవాటు వేయును. కావున సహజరీతిని మనసును నడువనిచ్చి చదువువాడే, అవలీలగ విషయమును హృద్గతము గావించుకొనును. కేవలము చదువునకే కాదు మనసునకు సంబంధించిన ప్రతి క్రియపట్ల నీసత్యము చెల్లును. కఠినంగను క్లిష్టమైన విషయము ప్రత్యక్షమైనపుడు (నల్లరాతిని బద్దలు కొట్టుటకు వాడినపనము అక్కరలనట్లు) వాడియైన చూడ్కునే సతత ప్రయోగింపవలెను. కింగ్ కాంగ్ మగాని లేని సాక్కను గాని గామా ఢీకొనునపుడు సమయము చరచర నడువవున్నను అది దుర్వ్యయము కాదు. ఈతనిశక్తి అక్కరైనపని దొరకుదు గావున నది ఘటనరమే యగును. విషయము బలిష్ఠమైనపుడు సర్వశక్తులను తనలో కేంద్రీకరించుకొని మనసు దానిని మార్కొనుకో దానిదృష్టి చెదరిపోదు, దాని క్రియ వ్యర్థవిజృంభణము కానేరదు. కైబరు కనుమలోని కరిగి చూడుడు. కొండసొరంగమున జొచ్చుతటి ధూమశకట మల్లనల్లన నడచుచుగాని దూదిపింజవలె నెగిరిపోదని గుర్తింతురు. రెండుతీలుల శక్తులు మార్కొననపుడు వానిగమనసంస్థ మల్లోక తెలుకనమందు నని భౌతికశాస్త్ర విద్యార్థు లెఱుగుదురు. క్లిష్ట విషయములోని శక్తి చలనసహితముగ గాక చలనరహితముగనే పని చేయును (The force in it is not Kinetic but potential) సతతదృష్టి కెదురైనపుడు నతవాగమునను నది కొంత మార్పు కలిగించితీరును. ఈయంశములు వీరుని నవకపట్లగూడ వర్తించును. ఈతనిశక్తి అసామాన్యమైనదని ఈతనియుద్దేశ మత్కృష్టమైన దని తెలిపితినిగదా! పైని దెలుపబడిన చదువరి యాంతరంగిక శక్తికంటె ఈతని యాంతరంగిక శక్తి దొడ్డది. అసాధారణ ప్రతిభాసమన్వితుడైన రచయితయును, వక్తయును, ఈధీరుడును సైదోడులు. తానెఱుగని మహత్తరశక్తి యొకటి తన హృదయస్పందనమున సారథియై యధివసించుచున్నదని విశ్వసించి, ముందుగల దీర్ఘమార్గమందలి అంగుళమంగుళము ముందే పరీక్షింప నవకాశింపక ఈ తెరువరుడుగల ఫలము నెఱుగుటకై అంకెలను వేర్చుకొని తోడన "Rule of three" లెక్కకు గడంగక, మహత్తరశక్తికిని, ఆశక్తితో కలదూగు నాత్మవిశ్వాసమునకును, వానికి దైన సాహసమునకును చరిపడు గమనము నవలంబించి ఈతడు సాగిపోవును. పోవును, పోవును, తొలుత దానూహింపజాలని అద్భుతదృశ్యముల నెన్నిటినో కని ముగ్ధుడై, వీనిని తనని గావించిన ఆంతరంగిక దివ్యశక్తి నీతడు వేయినోళుల బ్రస్తుతించి, తాను దాని క్రియకు నిమిత్తమైనందులకు తనలో నెంతయో కులుకును; కాని కనులు మూసికొని ఈతడు నడువడు. చేనిలో పడిన బ్రహ్మదత్తునవలె పురోభాగమందలి తీవరాంగణమున నీతడు చొరబడడు. కష్టమటి క్లిష్టపరిస్థితుల నతివేమరగాచనుడై యవలోకించి, వానిని మార్కొను నవసరమున దనగమనమున నక్కరైన మార్పు నీత డవలంబించును. ఎదుటి శక్తి తన సహితశక్తి సంపూర్ణమైనపని కల్పించును; కావున సముచితమై, తాత్కాలికమైన దీని చలన పరివర్తనము ఈశక్తిని తగ్గించుటకు మాఱు హెచ్చించును. వ్యర్థవిజృంభణము కదా ఈశక్తికి భంగపాటును, చిత్తైకాగ్రతకు చెఱుపును, ధ్యానగతి కవాంతరమును, దృష్టికి విచ్ఛలవిడినపికను దెచ్చిపెట్టును.

ఈశ్వరోద్దేశము నొందుగుండె యుండికొని నాగేశ్వరరావు జరించెనని తెలిపితిని. అవ్వలి యవనిలో నాత్మప్రకాశము గావించుకొన దలపడు గిరిగర్భస్థజలధారవలె నీతని హృదయస్థగభీరాబ్ధిప్రాయము స్వప్రకాశముకై బహుధా ప్రయత్నింప గడంగినది. ఇది నాగేశ్వరరావును నిద్దురపోనిచ్చినదికాదు. తలిదండ్రులాపగిడి సుఖబువ్వను తినవిచ్చెడిదికాదు. నట్టింటి సంతృప్తినుండి ఈతని గదలించినది ఈ యాంతరంగిక చలనమును, ఆత్మవిశ్వాసమును, సహజసాహసమును, నైసర్గిక స్మృతిని పురస్కరించుకొని తరువాతి యాటపందిళ్ల దెస నీతడు సాగిపోయినాడు. ముందుగతిని గుణించి గభీర పర్యాలోచనము కీతడు గడంగలేదు. నాగేశ్వరరావు రాహుకాలమును మాచి పయనము కాలేదు. మైనమేషములను లెక్కించుచు దీర్ఘయోజనమును గావించినచో, నీతను హేమ్లెట్ వలె నాగిపలాడువాడు. అపూర్వ భావనివహప్రవేశమునకై హృదయద్వారమును తెఱచి, కలము బూని, సాహితీజగతిలో చరచరపోవు ప్రతిభాసమన్విత మహారచయితవలె వీరుడు కదలిపోయినాడు. భావిసంఘ యంతయు యవనికమీద సినిమాబొమ్మవలె నీతని పురోభాగమున గోచరింపలేదు. కనువిందొనరించు కోటివస్తు వెదుట గాంతిలలేదు. తనకై బందరు కలకత్తాలలో పచ్చతోరణములు, బొంబాయి మదరాసులలో నిత్యకల్యాణమును తడిసియుండెనని కోకిలపక్షి ఈతని వీనులందు నూదలేదు. శుభాశుభతలను చెబూచిన గ్రహరాశి నీతడు వీక్షింపలేదు.

తొలియంజలోనే విజయకేతన మెగురనగో, మలియంజ చచ్చినజే యగును గదా! సుమవృష్టిని గురియించు సురవర్గము ముంగే దృగ్గోచరమగునో, పథాగ్రముందే దేవదుందుభులు మ్రోగునో, ముందటి యడుగునందే ప్రయత్నవల్లి పుష్పఫలిత యగునేని, కేలహలమును బూనకముస్నే మంగళగీతిక లాలపించు కిన్నరకాంత లెదురయ్యెదరేని, కాలు కదల్చుటకు ముందే గులాబిసెజ్జ కమలపండు పొనరించునేని, పెద్దంజలు వేయుచు మానవులందఱును పెద్దపనులకు పూనుకొందురు. కల్యాణతిలకమును నొసట దిద్దుకొని పెండ్లికొమరితవలె కర్తవ్యము కట్టెదుట దోచునేని, అసంఖ్యాకులు పెండ్లికొమరులై జగతిని ఆత్యద్భుతమైన కల్యాణవేదికను కావించి పైతురు. పసపు కుంకుములపై చూడ్కి నిలిపి, ముత్తైపుసేసలకై శిరము లొగ్గి, కల్యాణగీతి

Phone No. 8458

Hotel MANASAROVER

హోటల్ మానసరోవర్
(స్టార్ టాకీసు కెదురుగ)

బాగుగా గాలి వెల్తురు ప్రసరించు 85 రూములతో గూడి వసతికిని, భోజనమునకు నూ సౌకర్యముగ నుండు హోటల్ ఇదియే!

తిరువల్లిక్కేణి మద్రాసు

టీ

నీలగిరి, వైనాడు, పీర్ మేడ్, తిరువాన్కూరు మున్నగు తావులలోని ఎస్టేటులనుండి నేరుగా తెప్పించిన మేలురకము, ఎక్కువ సువాసనగలది, దక్షిణ ఇండియా ఆరెంజిపీకో, బ్రోకెన్‌పీకో, ఫానింగ్సు, డస్టు తేయాకు.

2 ఔన్సులు, ¼, ½, 1 పౌ. సీసము, కాగితము ప్యాకింగులోను: 25 మొదలు 150 పౌనుల వరకు టిన్నులలోను అమ్మబడును. ఖరీదు చాల తక్కువ.

యూకలిప్టస్ ఆయిల్ అమ్ముటకు ఏజంట్లు కావలెను.

Karikar & Co.,
ఎస్టేటు ప్రతినిధులు,
హోల్‌సేల్ టీ వ్యాపారస్థులు.
25 A, Thambu Chetty Street
MADRAS

స్టాకిస్టులు కావలెను.

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము
బమ్మెరపోతనామాత్యప్రణీతము
లఘుటీకా, చిత్రపటములతో, విడివిడి స్కంధములు
చక్కగాముద్రింపబడినవి. స్కంధము (సభ్యులకుమాత్రం)
టికెరుం 8-౦లుమాత్రము ప్రవేశరుసుమురుం 4-౦లు
వాణీనికేతనము, బెజవాడ

కను దీని లొడ్డి, కట్నములకై కానుకలకై దోపిళ్లగ్గి మహావీరులు ముందంజ వేయరు. పదనైన కోరలను, వాడియైన గోళ్లను కలిగినదయ్యు, కర్తవ్యమునకు వీరు విడాకులు సమర్పింపరు. కాలక్రమమున నిది గంధర్వ భూమిని యగునని గ్యారంటీ యొసగువారు గాని పత్రము వ్రాసి రిజిస్టరుచేసి చేతబెట్టు విద్యాలవారుగాని వీరి కెదురురారు. సన్నిహితవిజయము యజ్ఞపాత్ర చేబూని ప్రత్యక్షము కాకపోయినను, తెరువులుదప్పిన, కొండకోననైన పాయసము నందిందు విజయము తడసియుండునని యెవ్వరును తెలుప జాలరు. పసుపునకిర్వంకల మల్లెలును మొల్లలును నిలుచుచో, పథికులు విలాసపురుషులే యగుదురు కాని వీరవరులు కారు. లోనిసత్తువను కొల్చునవి నిష్ఠురకష్టములు కాని పూల చెండులు కావు. దృఢనిశ్చయమునకు పని కల్పించునవి రాళ్లవానగాని పూలవానకాదు. గుండెనిబ్బరము సరియజాలునవి వేడితుంపురులు గాని పన్నీటి బిందువులు కావు. ఇచ్ఛాశక్తికి పేరుదెచ్చునది అగ్నిపరీక్షగాని సమ్ముఖ విజయము కాదు. వజ్రసంకల్పమునకు వన్నె దెచ్చునవి అగచాట్లుగాని అచ్చట్లును ముచ్చట్లును గావు, ముప్పతిప్పలుగాని ముగ్గులును మురిపెములును గావు. కాని, ఏ ప్రతికూల ముహూర్తమందైన నిరాశ హృదయమునకై దాటి పెడలకుండుటకై వీరపురుషులు తమ గుండెలందు సదాశను నిలుపుదురు. ఇది దివ్యప్రదీపము వంటిది. గుండెయను కుప్పెలో నిది వెలుగునంతకాలము చీకటిలోనే వర్ధిల్లు దైన్యమును, భయమును, సంశయమును అంతరంగమున ప్రవేశింపజాలవు. కావలసిన కారణాంతర మెట్లున్నను, మహాపురుషులు దుష్ట పరిస్థితులతో పోరుసమయమందైనను కాంతియుతస్వప్నము లల్లుదు రానంద గీతిక లాలపించుచునే యుందురు. కావున వీరివాక్కులుత్సాహపూరితము లై యుండును. అష్ట దిక్కులనుండి అష్టకష్టములు మార్కొనువేళ నెపోలియన్ "నేను యూరపును; నా కర్తవ్యము పెద్ద" దని కొండకోననుండి లంఘించి, తనదృష్టాంతమును చేయూతజేసి, అనుచరులచే లంఘింపజేసినాడు. ఈవీర వతంసుని తీక్ష్ణదృష్టిజూచి అడలుచే చుక్కలు వడకె ననినాడు శైరణమహాకవి! అసాధ్యము లీతని జూచి, కాలుకాలది పరుగెత్తి నవి! భయదమైన పర్వతాగ్రమున సంస్థితట్టను చూచి ఈతడు మీద దుముకలేదు. ఈతని సదాశయము, ఆత్మవిశ్వాసమును ఇట్టి తట్టలో పుట్టలేదు; ఇవి వానిసహజహృదయ గ్రంథమున నుదయించినవే! ప్రవంచనము తరువాత నెంతపని చేసినను, ఆవీరవరుని దీర్ఘాలోచనమందు గాని దురంత దుఃఖమందు గాని ముంచియుంచక, ఇవియే ఆతని యంతరంగమందలి అద్భుతశక్తిని విజృంభింపజేసి, దానిగళమున నుజ్జ్వలమైన కీర్తిమణిని గట్టినవి.

డిగ్రీలలో భేద ముండవచ్చును; కాని, వీరులసుగుణము లాంతరంగికముగ వ్యత్యాసము నెఱుగవు.

తన కర్తవ్యకంథరసీమయందు కల్యాణ మాల్యము విలోకింపకున్నను, నాగేశ్వర రావు నా యుత్సాహముతో, నానందముతో సహజవిధమున తన గమనము సాగించి నాడు. వాడికొమ్ములుగల అరిష్టములను డీకొనినపుడు అక్కఱనుగుతిని గతిని నిరోధించి, దృష్టిని చెదురనీయక, చిత్తైకాగ్రతకు భిన్నము రానీయక, ధృతి సాహసములను చలింపనీయక, హృదయస్థశక్తిపై సంపూర్ణ విశ్వాసముంచి ఈశ్వరభక్తుండుకావున నీశ్వర సాహాయ్యమును దివ్య గావించుకొని, ఇక్కట్టులను నెట్టివేసి, యాత్రను విశేషముగ సాగించినయనంతరము తొలుత దానూహింపని ప్రజ్ఞాప్రకటనమును తన చేయువున నవలోకించి, అంతరంగికముగ నాగేశ్వర రావు మిక్కిలి యక్కజంపడి యుండును. తనకర్తవ్య మీశ్వరప్రేరిత మని మది నెంచి, తత్కీర్తివ్యక్తీకరణమున కీశ్వర మహిమయే యుత్తరవాది యని నమ్మి, తా నందినఫల మీశ్వర ప్రీత్యర్థము ప్రజాళి చేతులందు బెట్టి, దేశోద్ధారకుడు ధన్యజీవి యైనాడు.

మహాపురుషులు అదృష్టవంతులని ఎందఱో అపోహపడెదరు. కాని అదృష్టమునకుగాక దురదృష్టమునకు వీరు మిగుల సన్నిహితులని ఋజువు చేయవచ్చును. వీరిని మార్కొను శత్రువులు మఱెవ్వరిని మార్కొనవు. వీరి సుఖకాంక్షలపై రక్తవర్షము గురియించు మారీచసుబాహులు పల్వురు కలరు. వీరి యగ్నిపరీక్ష ఒక్కనాటితో కడముట్టునది కాదు. చితిమంటలో వీరితో సహగమన మొనరించునంతదనుక నది నిలిచియుండును. వీ రెంతయున్నను(నిభృతమందు మసలుచున్నను) సహస్రదృక్కులు వీరిని వెన్నాడుచునే యుండును. వీరి హృదయమహత్త్వ మెఱిగిన సహృదయులకంటె, గభీరమైన వీరి గుండెలందు మసగీతనీదలేని మూర్ఖులసంఖ్య, —మక్కువైన మూర్ఖులసంఖ్య మిన్న. కావున పూవులకంటె ముండ్లే వీరిపై మిక్కుటముగ పడును. వీరియఖండ మనవరతము వెలుంగుచుండవలెనని వీరిసమ్ముఖ మందలి దీక్షాగ్ని నిరంతరము జ్వలించుచుండవలెను. తమ వ్రతమండపమునుండి వీరు కదలుచో నిజాంతరంగములం దొకకన్ను నిలిపియుంచుట వీరు విస్మరించుచో, వీరిని అక్కున నొక్కిపట్ట గనిపెట్టుకొనియున్న ప్రలోభములు గజ్జెలందియలతో చివాలున వీరియందు విజృంభించును. మనోహరముగ త్రోల నాట్యమాడి మోహంపు దృక్జాలమున వీరి మానసముల నాకర్షించు నగుమోము మేనకలు పూర్వోక్తదైత్యులకంటె బలసంపన్నలు. కొండొక ప్రలోభమునకు తమ బుద్ధిని కుదువబెట్టి, "వలదు! వల" దని అంతరంగమునుండి ఆత్మ యఱచుచున్నను, తమ యగ్నిహోత్రమున నీరు పోసి, చివాలున పవనవాటికనుండి యవ్వలికి లంఘించి, "ఛీ! ప్రాణప్రియా!" యని దానిని కవుంగిలించుకొని, ఈశ్వరచరణ ద్వంద్వమున సమర్పింపవలయు విరిదండచే దాని గళము నలంకరించి, అమృతబంధురమైనదని యాశపడి విషాక్తమైన దానియధర మాని పతితులైన మహాపురుషులు ప్రపంచమున

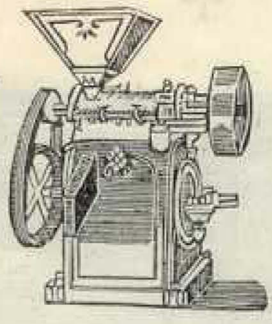
గలరు. తా మధిష్ఠించిన దివ్యసింహాసనము నుండి (శత్రుప్రహారములచే విఱిగి భూమిపై పడిన కోటబురుజులవలె) నేలగూలిన మునిరాజుల విషాదగాథల నెఱుగమా? ప్రకృతి పథమునబడయితము సుగుణములను లక్ష్యములై యున్నతలే, భావగ్రహణమునకును దైనిక జీవిత విధానమునకు నెట్టి బాంధవ్యములేని తలే, యుగవాతూలము కలుష పంకిలమై యున్నతలే, ఈ దేశములు క్రిమిబంధురములై యున్నవి, పేరుప్రతిష్ఠ లలవఱుచుకొనుటకు వలసిన వ్యవస్థలు ప్రచారమందనుడు, ప్రకటనమందనుడు, ప్రదర్శనమందనుడు అవలీలగ దృగ్గోచర మగుతలే దమతోంటిగద్దెలనుండి స్వస్వ రూపములతో (సత్య మెన్నటికిని మఱుగున దాగి యుండదు కావున) సభాలన గూలినదు పెద్దలను వీక్షింపజాలుట విడ్డూరము కాదుసుడీ. ఒకప్పుడు పూజాపీఠములందు తేజోమూర్తులై యధివసించిన మహనీయులు కొందఱు పడిపడి వికృతస్వరూపులై గోచరించి, వీరపూజాధురంధరులు చల్లినపూలను తలవంపులను, జిజ్ఞాసువుల మనస్సులకు దుఃఖమును గలిగించిరని ప్రపంచ చరిత్రలు తెలుపుచున్నవి. కార్లైలు ప్రభృతులు వీరపూజ (Hero-worship) నలిపి పలువుర నింటులకు పురికొలిపిరి. వీరపూజ దేశౌన్నత్యమునకు, జాతి మహత్త్వమునకు ఆవశ్యకమైన పవిత్రానుష్ఠానము. ఈ యుత్కృష్టకర్తవ్యమును నిర్వర్తించి కార్లైలాదులు తమ దేశమాతల కానందమును గొలిపిరి. తమపూజలందు వీరవరులు పదంపడి వెలికిలబడెదరో, ఘనతరప్రజ్ఞ నంది ఈశ్వరునకు సన్నిహితు లయ్యెదరో వా రెఱుంగజాలరైరి. మఱెవ్వరుకాని యెవ్వ లెఱుంగ జాలుదురు? పవిత్రమైన తమ ధర్మమును నిర్వహించుచే రెఱుంగగలరు. ఒరుల భావిప్రవర్తనమును గురించి రాయి గ్రుద్ది, గ్యారంటీయని కంఠమెత్తి జగదీశుడైన బలుకలేనితలే వీ రెట్లు పలుకగలరు? నాగేశ్వరరావు బూడిదపులుము కొనినఋషి కాదు కాని, తనయింద్రియ హయములను దశదిశల బరుగిడనీయని మహావీరుడు. సమక్షమునగాని పరోక్షమునగాని ఈతని చరిత్రయం దెట్టిమచ్చను వ్రేలెత్తి చూపగలిగినవా రెవ్వరును లేరు. దైనిక జీవితమున భంయమునణము నవలంబించిన మహాపురుష డాతడు. తన యగ్నిహోత్రమున నీటిబింకువులను కాని, తన నిష్కళంక చరిత్రముపై మసికితుంపురులను కాని రాలనీయని మహాత్ము డాతడు. క్రమనిష్ఠ కతన, కఠోర తప సుకతన, తా నధిష్ఠించిన శిఖరమునుండి జారిపడకుండుటయకాదు యింగ్లాండు నంగకైలాసములోనికి రహదారి నేర్పరచికొని, ఈశ్వరపక్షమున స్థానమునందిన మహనీయుడుగా రిప్పుడు నాగేశ్వరరావు.

వాల్‌టాక్సు ఫౌండ్రి

Wall Tax Foundry

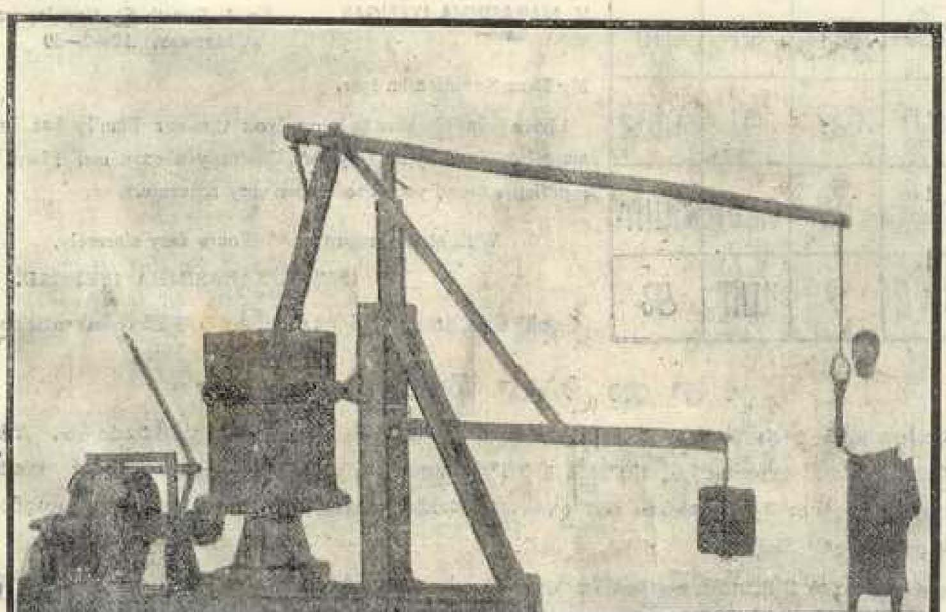
అచ్చుఆఫీసు పనిముట్లను తయారు చేయువారు, ఇంజనీర్లు, కంట్రాక్టర్లు

టెలిఫోన్ నెం. 3158, 157 వాల్‌టాక్సురోడ్డు,

కొండితోప్, మదరాసు.

ఆర్డరులు అతిశీఘ్రముగాను సంతృప్తికరముగాను తయారుచేయబడును.

పింటో చెక్కు (ఆయిల్ మిల్లులు) పొగాకునుపసును చేయు కొలిమి, డబ్ల్యు. ఇ. పుల్లీలు, (సింగల్ డబుల్ అమ్ము) రైస్‌హాల్లర్లు, పిండిమరలు, డిసింటిగ్రేటర్లు, గుండ్రని, సానాకొలిమికి అనుకూలించు ఇనుపఖడ్డీలు, ఎద్దులతోను, పవర్ ఇంజనులతోను వాడుకొనుటకు అనుకూలించు చక్కెరమిల్లులు, వివిధరకముల సి. ఐ. కాలమ్సు, అలంకారముగానుండు దీపస్తంభములు, నీటిగొట్టములు, మునిసిపాలిటీలకు పనికివచ్చు పనిముట్లు సి. ఐ. రైలింగ్సు, అలంకారముగా నుండు సి. ఐ. ఫైనల్సు, పానెల్సు, బ్రాకెట్సు, డంబెల్సు, సి. ఐ. గేట్సు, తోటలోనిబల్లలు, ఫా సెంటర్లు, షిఫ్టుసెంటర్లు, తేలిక, బరువైన సాకెట్లు, బాల్సుమున్నగునవి వివిధ రకములు తయారుచేయబడి, సప్లయి చేయబడును.

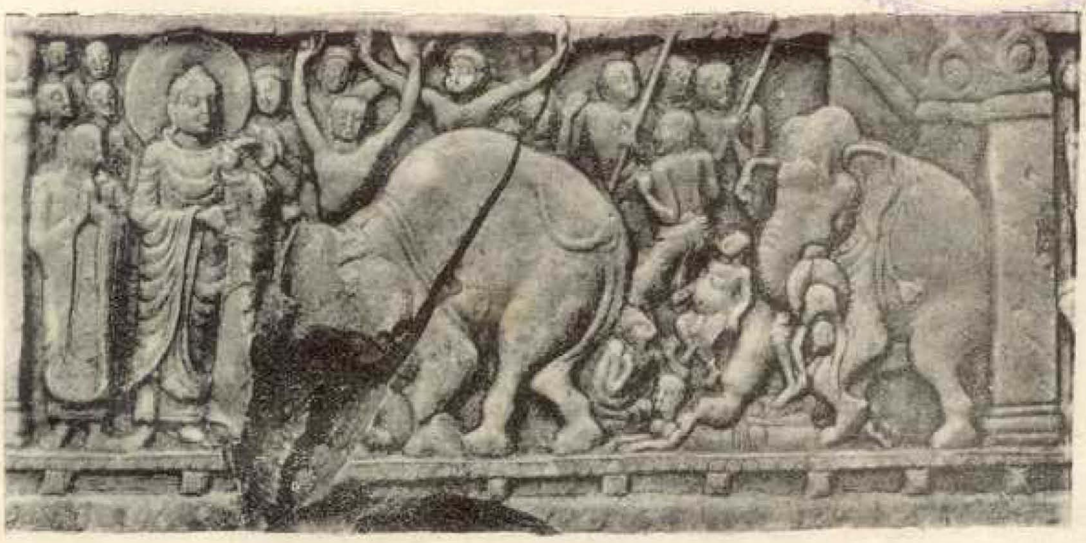

కాస్టింగు వర్కును, ఇంజను రిపేరు అతిశీఘ్రముగా చేయబడును.

గోలీ శిల్పచిత్రములు

౧-వ చిత్రము : మనుష్య ప్రతిమలు

౨-వ చిత్రము : నలగిరి వశీకరణము

వెస్సంతర జాతకము

3-వ చిత్రము : రాజకుమారుడు తన 'ధర్మసత్రము'నకు బోవుట

వెస్సంతర జాతకము

4-వ చిత్రము : గజదానము

క చ

వెస్సంతర జాతకము

౫-వ చిత్రము : (క) వృషభ, (చ) శకట దానము

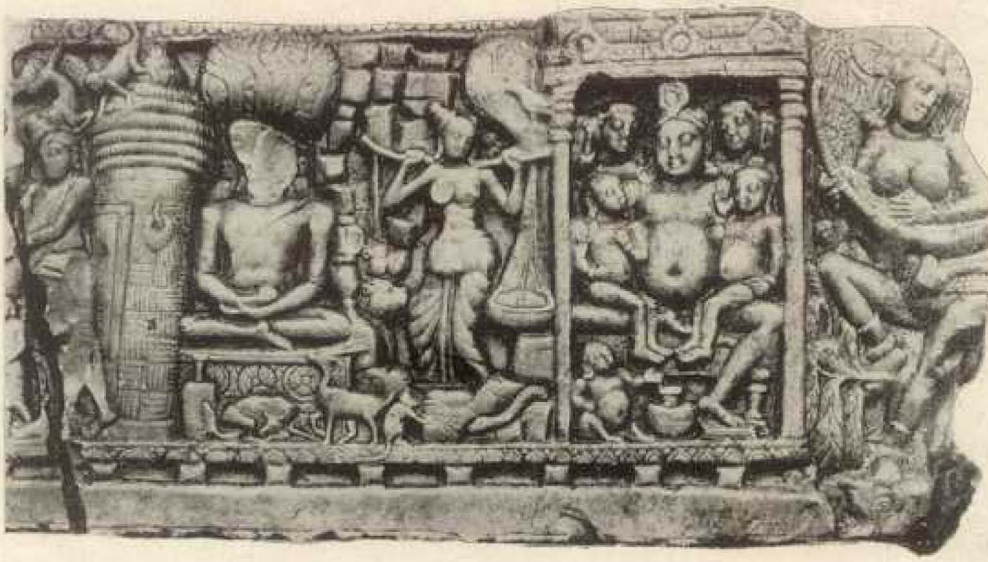

క చ

వెస్సంతర జాతకము

౬-వ చిత్రము : క. రాజకుమారుడు, అతనిభార్య పిల్లలను ఎత్తుకొనివెళ్లుట

చ. పిల్లలను దానమిచ్చుట

క చ ట

వెస్సంతర జాతకము

౭-వ చిత్రము : క. రాజకుమారి తన కుటీరమునకు వచ్చుట

చ. పితామహుడు పిల్లలను విడిపించుట

ట. యక్షీప్రతిమ

౮-వ చిత్రము : షడ్దంతజాతకము

గోలీ శిల్పములు

[ఈ గోలీ శిల్పములను గురించి శ్రీ టి. యన్. రామచంద్రన్ గారు వ్రాసిన పొత్తము మద్రాస్ ఎగ్మోరు గవర్నమెంటు మ్యూజియమువారు ఒక 'బుల్లెటిన్'గ ప్రకటించినారు. దాని ననుసరించి వ్రాసినదే కథా వృత్తాంతము. అచ్చటచట ఒకటి రెండు భేదములు కలవు. — మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ.]

[ఈ సంచికయందలి గోలీ శిల్పచిత్రములు ఎగ్మోరు గవర్నమెంటు మ్యూజియము సూపరింటెండెంటుగారి అనుమతితో.]

తెలుగు దేశమున నొకప్పుడు బౌద్ధమతము ముమ్మరముగ వ్యాపించి యుండినట్లు చెప్పుట చర్విత చర్వణము. బౌద్ధనిర్మాణావశేషము లాంధ్రదేశమున అనేక ప్రాంతముల గానవచ్చుచున్నవి. ఆంధ్రచరిత్ర పాఠకులు అమరావతి, నాగార్జునుని కొండ ప్రదేశములయందు బయలు పడిన బౌద్ధకళా సంపదను గురించి యిదివర కెరిగియేయున్నారు. వాని నెరిగినంత యెక్కువగా గోలీ బౌద్ధ శిల్పములను గురించి యెరుగరనుట సత్యదూరము కానేరదు.

గోలీ యన్నది గుంటూరుజిల్లా, పల్నాడుతాలూకా యందలి గ్రామము. ఈ గ్రామమునకు వాయవ్యదిశ నొకమైలున్నర దూరమున ఒక దిబ్బ యుండగా దానిని పుదుచ్చేరియందుండు ఫ్రాన్సుదేశస్థుడు డాక్టరు జి. జే. డుబ్రాయిదొరగారి ప్రోత్సాహమున త్రవ్వినారు. త్రవ్వగా అందుండి బౌద్ధస్తూపమునకు సంబంధించిన శిల్పచిత్రములతో గూడిన శిలాఫలకములు కొన్ని కానవచ్చినవి. వాటి నన్నిటిని ప్రస్తుతము మద్రాసు, ఎగ్మోరునందలి చిత్రవస్తు ప్రదర్శనశాలలో భద్రపరిచినారు. చెన్నపురి వచ్చువారు ఆ శిల్పచిత్ర ఫలకముల నచ్చట చూడవచ్చును. ఈ సంచికయందు వాటిలో గొన్ని శిల్పచిత్ర ఫలకముల రూపము చూపబడినది.

గోలీయందు దొరకిన యీ శిలాఫలకము లన్నిటి మీదను అమరావతి, నాగార్జునునికొండ స్తూప శిలాఫలకములమీదవలెనే బుద్ధుని జీవితమునకు సంబంధించిన, జాతక కథలకు సంబంధించిన చిత్రములు చెక్కబడినవి. ఒక్కొక్క ఫలకమును పెక్కువిభాగములుగ విభాగించి, ఆ యొక్కొక్క విభాగమున కథకు సంబంధించిన ఒక్కొకదృశ్యమును చెక్కుదురు. కొన్నికొన్ని గాథలు, కథలు అతివిస్తరముగను, కొన్నికొన్ని అతి సంగ్రహముగను చెక్కబడినవి. ఇట్లు కథ చెక్కుట పూర్తియైన పిదప ఒకటి రెండు విభాగములలో మనుష్య, నాగ, యక్షాది చిత్రములను చెక్కుట యాచారము. అటు తరువాతి విభాగమున మరల నొక క్రొత్తగాథ, లేక క్రొత్త కథ యారంభమగును. ఈవిధమున అమనుష్యాది విడిచిత్రములు కథ సంపూర్ణమనుటకు గుర్తు. ఒక్కొక్క విభాగమును 'గడి' యని వ్యవహరింతము.

ఈ సంచికయందు ముద్రితములైన గోలీ శిల్ప చిత్రములలోని మొదటి చిత్రఫలకమున మూడు 'గళ్లు' కలవు. మొదటి 'గడి'యందలి ఏనుగు మొదలైన చిత్రములు రెండవ చిత్రమునకు సంబంధించినవి. తరువాతి రెండవ గడిలో స్త్రీపురుష ప్రతిమలును, మూడవ గడియందు నాగరాజ చిత్రము నున్నవి. ఇవి కథకు సంబంధించని విడిచిత్రములు. ఇట్టి చిత్రములను మలచుటలో కథాసమయములుకాని, శిల్పసమయములుకాని ఏమియు అడ్డురాక శిల్పికి కావలసినంత స్వేచ్ఛ యుండును. ఇవి ఇప్పటి ఖండకావ్యముల వంటివి. ఇట్టి విడిచిత్రములను చిత్రింపవలసివచ్చినప్పుడు బౌద్ధకాలపు శిల్పులు ఆ కాలపు సాంఘిక జీవితమునుండి వృత్తములను గైకొనుట వాడుక. ఇట్టి చిత్రములు చూచువారి మనస్సును రంజింపజేసి కథాఘట్టానుసరణమునుండి కొంత విశ్రాంతి కలిగించుటకు సాధారణముగ ప్రణయలీలలు చిత్రించుచు వచ్చినారు.

రెండవ చిత్రమువలన దెలియవచ్చునది 'నలగిరి'యను ఏనుగును బుద్ధుడు తన శాంతి ధర్మప్రభావమున వశపఱుచుకొనుటను దెలుపు గాథ. ఇది సాధారణముగ ఆనాటి బౌద్ధ శిల్పులకు చాల ఇష్టమైన వృత్తము. నాగార్జునునికొండ, అమరావతిస్తూప శిలాఫలకములమీదను, ఇతరస్తూపపు శిలాఫలకములమీదను ఈ గాథ పలుమాఱులు చిత్రిత మయినది.

దేవదత్తుడు బుద్ధుని దగ్గరబంధువులలో నొకడు. కాని యతడు కడు దుర్మార్గుడు. బుద్ధునికి పేరు ప్రతిష్ఠలు వచ్చుచున్నందుకు, అతనికి గౌరవ మర్యాద లెక్కువగుచున్నందుకు అతనికి అసూయ, ఈర్ష్య జనించి, అతడు బుద్ధుని ఎట్లయినను కడతేర్చుటకు అనేకప్రయత్నములు చేయును. ఈ చిత్రమున సూచిత మయినది అట్టి ప్రయత్నములలో నొకటి.

బుద్ధుడు మహాబోధివిజ్ఞానము నంది, తనమతమును బోధించుచు ఒకప్పుడు శిష్యులతో గలసి మగధయందలి రాజగృహ నగరమునకు వచ్చును. అచట నొక సంపన్న గృహస్థుడు బుద్ధుని, అతని శిష్యులను దనయింట విందుకు పిలుచును. అది తెలిసి, దేవత్తుడు అజాతశత్రు మహారాజునొద్ద నలగిరి యనునొక భయంకరమైన యేనుగుండగా దానిని బుద్ధుడు,తన శిష్యులతో ఆ సంపన్న గృహస్థు నింటికి వెళ్లు మార్గమున వదలిపెట్టవలసినదని ఆ మహారాజు మావటీనిని ప్రోత్సాహ పెట్టును. మావటీడు అందుల కంగీకరించి నలగిరిని వదలివేయును.

చిత్రము కుడివైపు భాగమున స్వేచ్ఛగ వదలివేయబడిన ఆ నలగిరి తన కడ్డువచ్చిన మనుష్యులను కొందరిని కాలితో త్రొక్కి, మరికొందరిని తొండమునకు చుట్టబెట్టి చంపి నానా బీభత్సము చేయుచున్నట్లు చూపబడినది. ఏనుగు ఒక స్త్రీని కాళ్లక్రింద వేసి త్రొక్కుచున్నది. ఆమెకెదురుగ, మీదకు వచ్చు నా యేనుగును చూచుచు భయభ్రాంతుడై ఒక మనుష్యుడు కూర్చున్నాడు. ఉద్ధతితో వచ్చు ఆ యేనుగను చూచి కొందరు—చిత్రమున నలుగురు; వీరిలో ఇద్దరికి చేతిలో కర్రలున్నవి — వెనుకకు తిరిగి తిరిగి చూచుచు కలయద్రొక్కుకొని ముందుకు పరుగిడుచున్నారు. ఎడమవైపు భాగమున బుద్ధుడు తన నైదుగురు శిష్యులతో బయలుదేరి సంపన్న గృహస్థు నింటికి వెళ్లుచున్నాడు. పరవళ్లు త్రొక్కుచు వచ్చుచున్న ఆ యేనుగును చూచి బుద్ధుడు ఏమాత్రము మిసిమింతుడు కాక, చలింపక మందరాచలమువలె సుస్థిరుడై మూర్తీభవించిన శాంతమువలె నిలుచున్నాడు. క్రోధోద్రేకముతో బీభత్సము కావించుచున్న ఆ నలగిరి వచ్చి వచ్చి ఆ పరమ కారుణికమూర్తి, పరమ శాంతమూర్తి బుద్ధునిముందు మోకరించి అతని పాదపద్మములకు నమస్కరించుచున్నది. ప్రక్కనున్న జనము ఈ యత్యద్భుత సంఘటనను చూచి విస్మయాద్భుత సూచకముగ చేతు లెత్తి ఆనందము నొందుచున్నారు. బుద్ధుడు తనదివ్య ప్రభావముచేత తన కపకృతి చేయ వచ్చిన 'నలగిరి'ని వశము చేసికొనును. దేవదత్తుని దుష్ప్రయత్నము విఫలమగును. ప్రేమ 'అప్రేమ'ను జయించెను.

తరువాతి ౩, ౪, ౫, ౬, ౭ చిత్రములు ఒకటే జాతకకథకు సంబంధించినవి. దీనికి ప్రాకృతమున 'వెస్సంతర జాతక'మని పేరు. బుద్ధుడు అనేకములుగ నున్న తన పూర్వజన్మలలో ఒకమారు 'వెస్సంతరు' డను రాజకుమారుడుగ జన్మించెను. అతడు వైశ్యబృందమునడుమ వైశ్య

భారత్ బల్బులకు సోల్ ఏజంట్లు

భారత్ బ్యాటరీలు

నాత్సఖి ట్రింగులు

ప్రతిచోట అమ్మబడును.

డవెల్సు ఎలెక్ట్రికల్సు కంపెనీ,
286, లింగశెట్టివీధి మద్రాసు

బలము ! ధాతుపుష్టి !! సజీవత్వము !!!

గోపన్

కాయసిద్ధి మకరధ్వజము

ఇది బంగారము, కాంతము, ముత్యము, పగడము, గంధకము, కస్తూరి, ధాతువృద్ధి మూలికలచే తయారుచేయబడినది.

ఇది రక్తమును శుద్ధిచేసి, రక్తపారుదల నభివృద్ధిచేసి, నరములకు బలమునిచ్చి, బలము, ధాతుపుష్టి, సజీవత్వమును పుష్కలముగ నొసగును.

ప్రాచీన సిద్ధ ఔషధములు

నాడీపరీక్ష నిపుణులు

పండిత ఇ. ఎస్. గోపన్

గారిచే కనిపెట్టబడినది.

మధుమేహము, పక్షవాతము, కీళ్లవాతము, సుఖజాడ్యములు, శ్వాసకాసము, మూలము, గుల్మము, ఋతుజాడ్యములు, మరియితర వ్యాధులు పూర్తిగా బాగుచేయబడును.

తపాలమూలకముగనైనను, నేరుగనైనను పలుకకోరుడు.

టమిల్‌నాడు ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ, లిమిటెడ్,

తపాలపెట్టె నెం. 278, మదరాసు.

వీథిలో జన్మించుటచేత అతనికి వెస్సంతరుడని పేరు కలిగినది.

వెస్సంతరుని భార్యపేరు మాద్రి; తండ్రిపేరు సంజయ మహారాజు.

వెస్సంతరునికి అడిగిన వారికి లేదనకుండ నిచ్చుదానగుణము ఒక వ్యసనముగ పరిణమించినది. తానెక్కడనున్న నక్కడ కఱవన్నది లేకుండజేయు తెల్లయేను గొకటి వెస్సంతరునియొద్ద నుండెను.

ఇట్లుండ నొకప్పుడు కళింగ దేశమున వానవర్షములులేక దుర్భిక్షము సంభవించెను. వెస్సంతరుని త్యాగశీలమును, తెల్లయేనుగు వృత్తాంతమును దెలిసికొన్న కళింగదేశ బ్రాహ్మణులు కొందరు అతనియొద్దకు వెళ్లి శ్వేతగజమును యాచించిరి. ఏమాత్రమును సంశయింపక యాతడు వారి కాయేనుగును దాన మిచ్చెను.

ఈ సంగతి తెలిసి ప్రజలు ఆగ్రహావిష్టులై అమూల్య ధనము—ఆ తెల్లయేనుగును—దాన మిచ్చివేసె నని సంజయ మహారాజుకడ కరిగి మొరపెట్టుకొని, అట్టివానిని రాజ్యమున నుండనిచ్చుట ప్రజలకు క్షేమము కాదని బోధించి వెస్సంతరుని పుత్రకళత్రసమేతముగ రాజ్యమున నుండి వెడల గొట్టింతురు. వెస్సంతరుడు రాజ్యమును వదలిపెట్టి భార్యాపుత్రులతో నడవుల కరుగును. అచటికి కూడ అతనిని వెదకికొనుచు యాచకులైన మఱికొందరు బ్రాహ్మణులు రాగా వారికి క్రమముగా తన రథమును, పిదప గుఱ్ఱములను, తన యిరువురు పిల్లలనుగూడ నిచ్చివేయును. తుదకు ఇతని దాతృత్వమును పరీక్షింపగోరి మాయాబ్రాహ్మణవేషముతో వచ్చి అతని భార్యనే యడిగిన శక్రునికి (ఇంద్రునికి) వెస్సంతరుడు ఆమెను సైత మిచ్చివేయును. అప్పు డాతని దాతృత్వాగరిమ కాశ్చర్యము నొంది శక్రుడు నిజరూపము దాల్చి ప్రసన్నుడై యతని భార్య నతని కిచ్చివేయుటయేగాక అతని కనేకవరములనుగూడ ప్రసాదించును. వెస్సంతరుని తండ్రియైన సంజయుడు పిల్లలను దానముగ ప్రతిగ్రహించిన బ్రాహ్మణునకి వలసిన ధన మొసంగి వారిని విడిపించును. పిదప నతడు పిల్లలను దీసికొని, కుమారుని కోడలిని వెదకికొనుచు నరణ్యముల కరిగి వారిని కలసికొని తుదకు తన రాజ్యమునకు దీసికొనిపోవును. ఈ విధముగ కథ సుఖాంతముగ పర్యవసించును.

ఈ కథ ఈ గోలీ శిల్పచిత్రముల యందువలె మరెచ్చటను ఇంత విస్తరముగ చిత్రింపబడ లేదు.

ఇక మూడవ చిత్రమును చూతము. వెస్సంతరుడు వాడుకగా దానకార్యములను నిర్వర్తించుచుండు తన 'ధర్మసత్రము' (దానగృహము)నకు పరిచారికా బృందము పరివేష్టించిరా ఏనుగు నెక్కి వెళ్లుచున్నాడు. దానసమయమున కవసరమైన జలకుండికను, దాన మిచ్చునపుడు పోయుజలమును బట్టుటకు ఒకపాత్రమును పరిజనులు నెత్తిని బెట్టుకొని కొనిపోవుటను చిత్రమున కుడివైపు భాగమున చూడగలము. ఈ పరిజనమున కత్తులు కటారులు పుచ్చుకొని పోవు అంగరక్షకులును, రాజసేవకులును గూడ నున్నారు.

నాల్గవచిత్రము ఈ కథలోని మరియొక ఘట్టమును దెలుపుదృశ్యము. ఇచ్చట కుడివైపు భాగమున బండిని తగులును నిలువుగా నొక స్తంభము వంటిది కలదు. ఇట్టిదే మరియొకటి చిత్రమున నెడమవైపు చివరి భాగమునను నున్నది. ఈ రెండు స్తంభములకు నడుమ గల దృశ్యము తెలుపు విషయ మిది: కళింగదేశమున గల్గిన మహాక్షామమును దొలగించుకొను నుద్దేశముతో శ్వేతగజమును వెస్సంతరునినుండి యాచింపవచ్చిన కళింగ బ్రాహ్మణులు ఈ చిత్రమున కుడివైపుభాగమున నున్నారు. ప్రధానముగ మనకు ముగ్గురు కనబడుచున్నారు. వారి వెనుకనున్న జనసమూహములో మరి కొందరు కూడ నుండవచ్చును. కథ ననుసరించి ఇట్లు యాచింపవచ్చిన బ్రాహ్మణులు ఎనమండ్రు. వెస్సంతరుడు ఏనుగు తొండమును ముందరి బ్రాహ్మణుని కుడిచేత నుంచి, "తుభ్య మహం సంప్రదదే న మమ" అని తన రెండు చేతులతోను పట్టుకొన్న జలకుండికలోనుంచి నీళ్లు వదలుచున్నాడు. అవసరమయినచో జలకుండికలో మరల నీళ్లుపోయుటకు వెస్సంతర రాజకుమారునికి వెనుక నొక మహాగుజ్జు జలపాత్రను బట్టుకొనియున్నాడు. విడిచిన దానజలము పడుటకై సరిగా తొండమునకు దిగువ నొకపాత్ర మున్నది. దాన

ప్రతిగ్రహము చేయు బ్రాహ్మణులు ముగ్గురు ఎకముచేత సంచులు పట్టుకొనియున్నారు. ఈ సంచులలో ప్రాయికముగ దాన మిచ్చుముందర రాజకుమారు డిచ్చిన సువర్ణ దక్షిణ యుండవచ్చును. ఈ తెల్లఏనుగును రాకొమరుడు దానమిచ్చుచున్నందులకు విచార హృదయులై ప్రజలు బ్రాహ్మణులకు వెనుక ప్రక్కనుండి ఈ తంతు తిలకించుచున్నారు.

ప్రజలు సంజయ మహారాజునొద్దకుపోయి ఈ వృత్తాంతమంతయు జెప్పి, రాజకుమారుని అతని 'దానపిచ్చి'కి నిందించి అతనిని రాజ్య బహిష్కృతుని గావింపనాతని (మహారాజున) కుద్బోధించు విషయము ఇందు చిత్రింపబడలేదు.

అయిదవ చిత్రము రాజ్య బహిష్కృతుడైన వెస్సంతర రాజకుమారుడు తనభార్య మాద్రిని, తనయిరువురు పిల్లలను వెంటబెట్టుకొని, హయములు పూన్చిన రథము నెక్కి అడవుల కేగుటను దెలుపును. కథలో వెస్సంతరుడు రథారూఢుడై వెళ్లినట్లుండ నీ చిత్రమున శిల్పి యతడు రెండెడ్ల బండిలో వెళ్లినట్లు చిత్రించెను. ఈ కథకు బండిలో వెళ్లినట్లు తెలుపుపాఠాంతర మేదయిన నాడు ఆంధ్ర దేశమున వాడుకయం దుండెనో, లేక శిల్పియే స్వతంత్రించి యట్టి మార్పు చేసెనో తెలియదు. కాని రాజ్య వైభవమునెల్ల బోవిడిచి, రాజ్య బహిష్కృతుడయి అడవుల కేగినవాడు రాజకుమారుడైన నేమి గాక, అత్యంతము సామాన్యునివలె అతడు రెండెడ్ల బండిలో వెళ్లెనను టలోనే యెక్కువ ఔచిత్య మున్నది. ఒకవేళ కథకు పైని చెప్పిన యట్టి పాఠాంతరమే లేకపోయినచో ఆనాటి ఆంధ్రశిల్పులు తమ కళా రచనములయందు ఎక్కువ యౌచితిని పాటించుచు వచ్చినారని చెప్పవచ్చును. బండిని తోలుచున్నవాడు వెస్సంతరుడు. బండి గూటిలోనుండి మనకు అతనిభార్య మాద్రియు, అతని ఇరువురు పిల్లలును కనబడుచున్నారు. క్రీస్తుశకము నాలుగవశతాబ్దిని కృష్ణాతీరమున ఆంధ్ర దేశమునందు వాడుకలో నుండిన ఎడ్లబండ్లు ఎట్టివో దీనినిబట్టి మనము గ్రహింపవచ్చును. ఈ చిత్రము 'క' భాగమున కుడి ప్రక్క దిగువ నొక పెద్ద పులి, ఒక సింహము, ఒకకోతి, ఒక తేలు చిత్రింపబడుటవల్ల బండి అటవీప్రదేశమున ప్రవేశించుచున్నట్లు సూచనయగుచున్నది.

వెస్సంతరు డడవుల కరిగినపిదప మరల అతనిని యాచించుటకు నలుగురు బ్రాహ్మణులు పట్టణమునకు వెళ్లి, జరిగిన యావద్వృత్తాంతమును దెలిసికొని అతడు వెళ్లిన త్రోవనుబట్టి వెదకికొనుచు పోయి తుద కతనిని గలసికొని దానము వేడుదురు. అప్పుడు వెస్సంతరుడు తనయొద్ద ఇయ్యదగిన దేదియులేక బండికి కట్టిన వృషభములను వారికి దానమిచ్చును. ఇందు వలననే 'క' భాగమున గనబడు ఎద్దులు 'చ' భాగమున గనబడవు. పిదప తమ పిల్లల నిరువురను బండిలో గూర్చుండబెట్టి వెస్సంతరుడును, అతనిభార్యయు బండిని లాగుదురు. ఈ దృశ్యము ౫-వ చిత్రమున 'చ' భాగమున జూపబడినది. ఈ భాగమునందలి లేడియు, సింహమును ఆ ప్రాంతము అరణ్యమని తెలుపును. మరల ఇచ్చటికి కూడ ఇరువురు బ్రాహ్మణులు వచ్చి, వెస్సంతరుని దానమడుగుదురు. ఈ యిరువురిలో ఒకడు గొడుగు వేసుకొని యున్నాడు; మరియొకడు అతని ప్రక్కనే నిలబడినాడు. వీరికి వెస్సంతరుడు బండిని దానమిచ్చి పంపివేయును. పైన ఖేచరులు అతని దాతృత్వమును ప్రశంసించి యతనిని కీర్తించుచున్నారు. 'చ' భాగమున కుడివైపు నున్న చెట్టుతో ఈ రంగమాఖరు. ఈ చెట్టు తరువాతి చిత్రములు తరువాతి కథాభాగమును తెలుపునవి. వీటినిమిత్తమిక ఆరవ చిత్రమును చూతము.

ఆరవచిత్రము 'క'భాగము శకటదానానంతరము జరిగిన కథ తెలుపును. బండిని దానమిచ్చిన పిదప వెస్సంతరుడును అతని భార్యయు ఒక్కొక రొక్కొక బిడ్డ నెత్తికొని పోవుదురు. ఈ భాగమున పైన సింహములు, క్రింద ఏదుపందులు నుండుటనుబట్టి వారు అరణ్యమున ప్రయాణము చేయుచున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. వెస్సంతరుడు కుమారుని తనభుజములమీద గుర్రమెక్కించుకొనిపోవుచున్నాడు. మాద్రి తనకూతురిని చంకనెత్తుకొని పోవుచున్నది. 'చ' భాగమున చుట్టుగుడిసెవంటి యొకకుటీర మున్నది. అడవిలోని ఈ కుటీరమున వెస్సంతరుడును, అతని భార్యయు నివసించు

చున్నారు. కుటీరమున కెడమ భాగమున మరల నర్థియై వచ్చిన ఒక బ్రాహ్మణునికి రాజకుమారుడు తన బిడ్డల నిరువురిని దానమిచ్చుట మనము చూడ గలము. అర్థియైన బ్రాహ్మణుడు గొడుగు వేసికొని యున్నాడు. రాజకుమారుడు తన పిల్లలను బ్రాహ్మణునిముందు నిలబెట్టి అతని కుడిచేతిలో దానజలమును పోయుచున్నాడు. తుదకు నిర్భాగ్యుడయి వనముల నివసించు ఆ రాజకుమారునివలన నుండి అతని బిడ్డలను గూడ బ్రాహ్మణుడు దానముగ గ్రహించుట మానవులకే కాదు, జంతువులకు ప్రకృతికికూడ కష్టము కలిగించువిషయము. ఈ భావమును శిల్పి కోతిచిత్రములమూలమున వెల్లడించినాడు. ఒకకోతి బ్రాహ్మణుడు వేసికొన్న గొడుగును లాగుచున్నది. మరియొకకోతి బ్రాహ్మణుని వెనుకనుండి వచ్చి అతనిబట్ట పట్టకొని లాగుచున్నది. ఈ దృశ్యమునంతను గుడిసెమీదనుండి పరిశీలించి చూచుచున్న వేరొకకోతి ఈ దానమునకు విఘ్నము కలిగించి దాని నాపుటకో యన్నట్లు కోపముతో బ్రాహ్మణుని మీదికి ఉరుకబోవుచున్నది.

ఈ 'చ' భాగముననే పైన మరియొక దృశ్యము కలదు. అది దానానంతర కథ. ఎడమచేత గొడుగు పట్టుకొని ఒక బ్రాహ్మణుడు తన కుడిచేతి కర్రతో పిల్లలను కొట్టుచు, వారిని తన యింటికి దీసికొని పోవుచున్నాడు. పిల్లలిద్దరు ఆదెబ్బలకు భయపడి ఒకరి నొకరు కౌగిలించుకొని, బెదరుచు బెదరుచు మధ్య మధ్య వెనుకకు భీతితో బ్రాహ్మణునివైపు చూచుచు సాగిపోవుచున్నారు.

కుటీరమునకు కుడివైపున చిత్రితమైన కథాభాగమునకు ఏడవచిత్రమును బరిశీలింతము.

ఏడవ చిత్రమున 'క', 'చ', 'ట' లను మూడు విభాగము లున్నవి. 'క' విభాగమున వెస్సంతర రాజకుమారుడు కుటీరప్రాంతమునందలి యొకవృక్షముఛాయను పద్మాసనము వేసికొని, ఒక యరచేతిమీద నొకయరచేతిని బెట్టుకొని ధ్యాననిమగ్నుడయి యున్నాడు. మాద్రి అడవులకరిగి పండ్లు ఫలములు మొదలైన సంబారములను గూర్చుకొని కావడిలో బెట్టుకొని, తన కెదురుగ నుండు సింహమును, పులిని చూచియో, లేక మంల తాను లేనిసమయమున నింటియొద్ద నే యాపదమైన మూడినదనియో భయపడుచు, అలసిపోయి, సొలసిపోయి వెళ్లుచున్నది. కథ ననుసరించి చూచినచో మాద్రి దూరమున నడవిలో నుండినప్పుడే వెస్సంతరుడు బిడ్డలను దానమిచ్చుట జరిగినది. దానకాలమున సింహమును, పెద్దపులియు, చిరుతపులియు ఆమె త్రోవకడ్డు వచ్చునట్లు చేసి యామె సకాలమునకు కుటీరమును జేరకుండ జేసినారట దేవతలు. ఆమెప్రక్కనున్న చెట్టుమీద నొకపక్షికూడ చిత్రింపబడినది. మాద్రి యింటికి వచ్చువేళకు పూర్వమె పక్షులు తమ తమ గూండ్లకు చేరుకొన్నవని, అంతకు పూర్వమె సూర్యాస్తమయమయ్యెనని, ఆమె కుటీరమునకు వచ్చునరికి ప్రొద్దుపోయెనని దీనివలన దెలియుచున్నది. ఆమె కుటీరమునకు వచ్చియు రాగానే బిడ్డలను దానమిచ్చిన విషయమును దెలిపి ఆమెకు ఖేదము కలిగించ కుండుటకును, కుటీరమునందలి నిశ్శబ్దతను గమనించి పిల్లలనుగురించి ఆమె తనపై ప్రశ్నవర్షము కురిపించకుండ జేయుటకును వెస్సంతరుడు ధ్యానసమాధి నున్నాడు.

ఏడవ చిత్రము 'చ' భాగము ఈకథ యందలి కడపటి భాగమును దెలుపును. పిల్లలను దానముగ గైకొని వారిని దనతో గొనిపోవుచున్న బ్రాహ్మణుడు సంజయమహారాజు రాజధానిగుండ బోవుచు, దైవనియోగమున మహారాజ ప్రాసాదమును చేరును. మహారాజు పిల్లలు తన మనుమలని, వెస్సంతరుడు వారి నాబ్రాహ్మణునికి దానమిచ్చెనని తెలిసికొని, తాను తన కొడుకునకు, కోడలికి చేసిన యపచారమునకు, అపకృతికి బిట్టువగచును. సింహాసనస్థుడైన యా మహారాజు తన మనుమలను వచ్చి తన తొడమీద గూర్చుండ గోరును; కాని తాము స్వేచ్ఛాజీవులము కామని చెప్పి వారు తమ తాతగారి కోరికను నిరాకరింతురు. అటుపిదప మహారాజు ఆబ్రాహ్మణునికి వలసినధనము నొసంగి తన మనుమలను విడిపించి దగ్గరకు తీసికొనును. ఆమహారాజు కుడితొడమీద నొకరు, ఎడమతొడమీద నొకరు అతని మనుమలు కూర్చున్నారు. మహారాజు వెనుకప్రక్కనుండి ఇరువురు పరిచారకులు

వారికి ఏదో పులిదుచున్నారు. క్రింద నేలమీద కూర్చున్న యొక మరుగుజ్జు ఏదియో యొక మధుర పానీయముతో నింపిన పాత్రను కాబోలు తనమొగము పైకెత్తి వారికి చూపించుచున్నాడు.

వెస్సంతరజాతకకథచిత్రణ మింతతో పూర్తియయినది. భార్యను శక్రునికి దానమిచ్చుట, వెస్సంతరుడును అతని భార్యయు తిరిగి రాజ్యమునకు వచ్చుట యనునవి చిత్రింపబడలేదు.

ఏడవ చిత్రమునందలి 'ట' భాగమునందలిది యక్షీచిత్రము. యక్షీ అత్యద్భుతమయిన భంగిమమున నిలబడి జంత్రవాద్యమేదియో వాయించుచున్నది.

ఎనిమిదవ చిత్రము 'ఛద్దంత' జాతకకథను దెలుపును.

బుద్ధుడు తన పూర్వజన్మ లొకదానిలో 'ఛద్దంతుడు' (షడ్దంతుడు-ఆరు దంతములు గలవాడు) అను రాజగజముగ జన్మించినాడు. అతనికిరువురు భార్యలు. ఛద్దంతునికి చిన్నభార్యయన్న నెక్కువమక్కువ యని యీసు చెంది పెద్దభార్య అతనిపై కక్షవహించును. ఆమె చనిపోయి స్త్రీగ జన్మించి, కాశీరాజును పరిణయమాడి అతని వలపులబరిణయైనది. ఆమెకు పూర్వజన్మస్మృతి యుండిన కతన తన పూర్వజన్మ వృత్తాంతము తలపునకు వచ్చి, ఛద్దంతునిపై బగదీర్చుకో నెంచి తనకు జబ్బుగానున్నట్లు నటించి, తాను స్వప్నమున ఆరుదంతములు గల నొక యేనుగును చూచితి ననియు, తన కాయేనుగు దంతములను గొని తెచ్చి యిచ్చిన తనవ్యాధి కుదురు ననియు తన భర్తతో చెప్పను. కాశీమహారాజు నాజ్ఞను గైకొని శోణుత్తరుడను సాహసుడైన యొక వేటకాడు రాణికడకు వచ్చి, యామె నియోగమును దెలిసికొనును. అతడామెచెప్పినచొప్పున హిమవత్పర్వతప్రాంతమున కరిగి అచ్చట గజయూథమునడుమ నున్న ఛద్దంతుని జాడగాంచును. ఆ మహాగజమును బట్టుకొనుటకై యత డొక గొయ్యి త్రవ్వెను. ఛద్దంతు డా దారిని వెళ్లుచు, తటాలున నాగోతిలో కూలిన వెనుక శోణుత్తరుడు దానిని జంప బ్రయత్నించును. ఛద్దంతుడు ఆమృగయునిరాకకును, అట్టి యతని చెయ్దమునకును గల కారణము తెలిసికొని తన దంతములను గోసి యొసగుటలో తానుకూడ నాతనికి తోడ్పడును. దంతములను గోసిన పిదప ఛద్దంతుడు చనిపోవును. పిదప వేటకాడు ఆ దంతములను గొని పోయి రాణికి చూపించును. రాణి వాటిని చూచినంతనే ఛద్దంతుడు మృతి నొందినట్లు తెలిసికొని తాను కావించిన యకార్యకరణమునకు బిట్టు వగచి ఆశోకభారమున గుండె బ్రద్దలై మరణించును. ఈ కథయే ఎనిమిదవచిత్రమున చిత్రితమైనది.

ఈ ఎనిమిదవ చిత్రమున రెండు విభాగము లున్నవి. ఈరెండువిభాగములను విడదీయుచున్నది నిలువుగా నున్న ఒక స్తంభమువంటిది. ఎడమవైపు విభాగమున పైన గజయూథమున్నది; ఇంచుక క్రింద పెద్ద దంతములతో ఛద్దంతు డున్నాడు. చిత్రమున ఎడమకొన దిగువను చూపినది తామరకొలను. అందుండి పద్మములను దీసి వేఱొక యేనుగు ఛద్దంతుని కిచ్చుటయో, ఛద్దంతుడు మరొక యేనుగు కిచ్చుటయో జరుగుచున్నది. ఈవిభాగమున కుడిప్రక్క, శోణుత్తరుడు ఛద్దంతుని బట్టుకొనుటకై తీసిన గొయ్యి ఉన్నది. ఈగోతిలో కూలినాడు గజేంద్రుడు. వేటకానినుండి సకల వృత్తాంతమును దెలిసికొని, తనదంతములనతడు కోసికొనుట కనుకూలముగ నుండునట్లు ఛద్దంతుడు కాళ్లు వంచి నేలమీద మోకరించినాడు. వేటకాడుకూడ తన మోకాళ్లను నేలమీద నానిచి ఛద్దంతుని దంతములను రంపముతో కోయుచున్నాడు. ఉదారహృదయుడై ఛద్దంతుడు రంపము నొకకొనను తన తొండమునకు చుట్టబెట్టుకొని పట్టుకొని తన దంతములను కోయుటలో తానుకూడ వేటకానికి సహాయపడుచున్నాడు. దంతములను కోయుచుండగా గలిగిన తీవ్రబాధకు ఛద్దంతు డటమటించిపోవుచుండుటచేత కానచ్చును, ఆదుర్భరబాధకు సూచకముగ తోక మెలికెలు తిరుగుచున్నది.

తరువాత ఈ గడియందే పైభాగమున, కోసిన దంతములను తీసికొని ఒక పొడుగాటి కర్రకు వాటిని కట్టివేసి ఆ కర్రను భుజముమీద

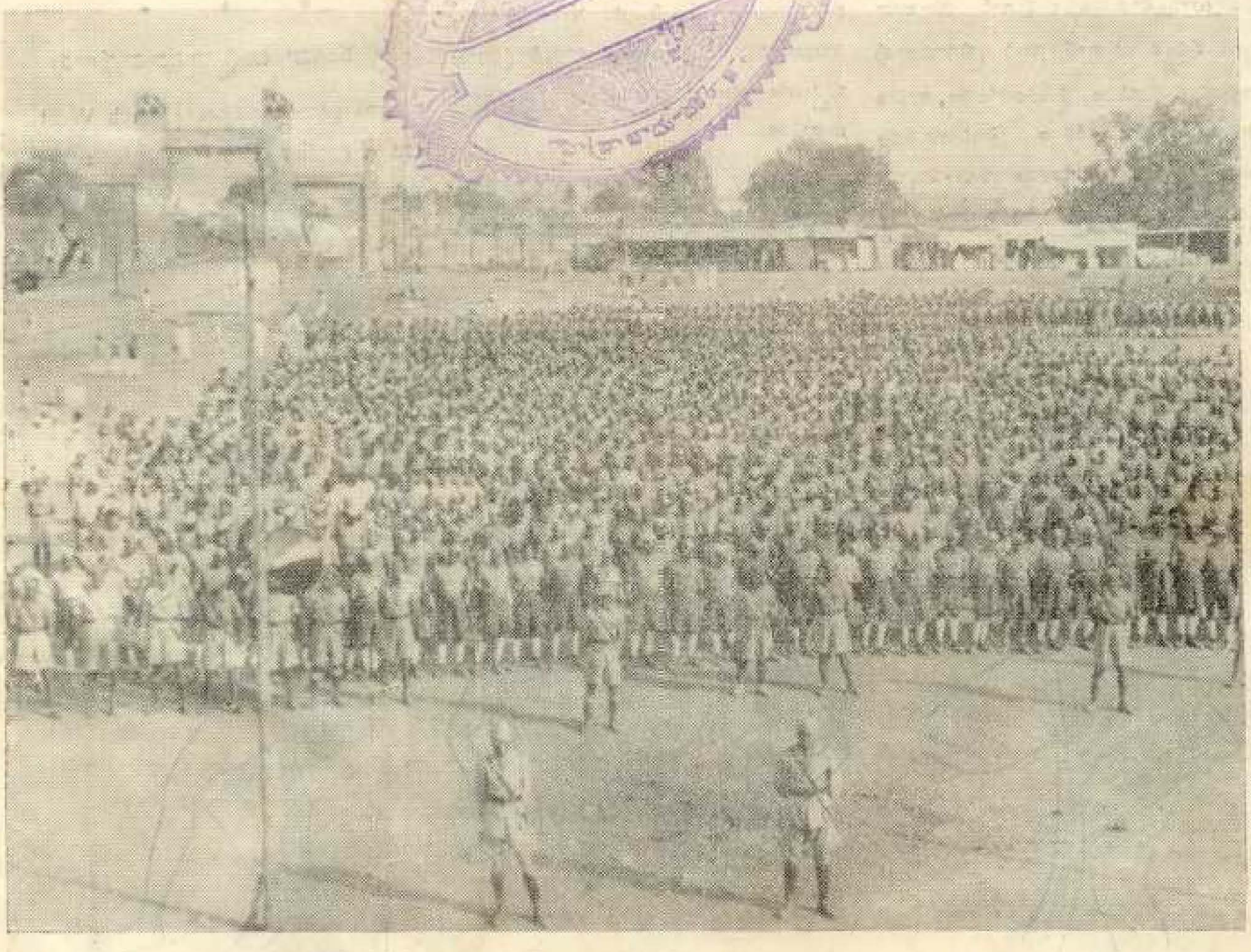
పెట్టుకొని శోణుత్తరుడు మోసికొని పోవుచున్నాడు.

ఈ యెనిమిదవ చిత్రము కుడిగడియందు సింహాసనముమీద కాశిరాజును, అతని యొడిలో అతని రాణియు గూర్చుండియుండగా శోణుత్తరుడు తాను తెచ్చిన దంతములను ఒక చిన్నగంపలో పెట్టి వారికి చూపుచున్నాడు. వాటిని చూడగనే రాణి గుండె పగిలి చనిపోయినది. ఒడినుండి పడిపోవుచున్న రాణిని రాజు పట్టుకొనుచున్నాడు. రాజు చుట్టునున్న పరిచారికలు రాణిని చూచి తొట్రుపాటునొంది భయభ్రాంతులయి, విచారవదనములతో నున్నారు.

గోలీ శిల్పములలో పైనివివరించినవి కొన్ని. ఇంకను గలవు కాని శిల్పచిత్రములు చెడిపోయి, అవి చక్కగ నుండనందున విడిచిపెట్టబడినవి.

ఈ గోలీ శిల్పములు క్రీస్తుశకము మూడవ శతాబ్దినాటి వని యూహించుచున్నారు.

త్రిపురి కాంగ్రెస్

వాలంటీరుదళము : పతాకవందనోత్సవము (కడపటిదినము)

చిత్రపటముల వివరణము

నాట్యకళా పితామహ
శ్రీహరి ప్రసాదరావుగారు

ఆంధ్రదేశమున శ్రీహరి ప్రసాదరావుగారి నటనాసామర్థ్యము తెలియనివా రుండరు. ఆంధ్రదేశమునందు మొట్టమొదట యేర్పడిన నాటకసమాజములలో గుంటూరు హిందూ నాటకసమాజము (గష్టు కంపెనీ) ఒకటి. ఇందు శ్రీహరి ప్రసాదరావుగారు ప్రతి నాటకమున ప్రధాన నాయకపాత్రను, శ్రీ కోపల్లె హనుమంతరావుగారు నాయికా పాత్రను ధరించుచుండువారు. ఆదివరకు ఆ సమాజములో శ్రీ కొండుభట్ల సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారి ఆధిపత్యమున వచన నాటకములు మాత్రమే ప్రదర్శించు చుండువారు. శ్రీ పోలూరి హనుమంతరావుగారి యాజమాన్యము వచ్చిన తరువాత హరి ప్రసాదరావుగారు చిత్రనళీయము, వేణీసంహారము, శాకుంతల, సారంగధర, హరిశ్చంద్ర మొదలగు పద్యములతో గూడిన నాటకములనుగూడ ప్రదర్శించువారు. శ్రీ ప్రసాదరావుగారు నటించిన రెండు నాటకములలోని రెండు దృశ్యములు ఈసంచికయందు చూపబడినవి.

* * *

శ్రీమతి టి. అన్నపూర్ణగారు

ఈ యాంధ్రమహిళామణి పంజాబు రాష్ట్రమునందలి అఖిల కళాశాలా, పాఠశాలా విద్యార్థులలో జరిగిన గానకళ పోటీ పరీక్షలో సితారు వాద్యమునను, గాత్రపాటయందును కృతార్థురాలై బహుమానములను పొందినది.

* * *

శ్రీమతి జి. కే. సీతాలక్ష్మిగారు

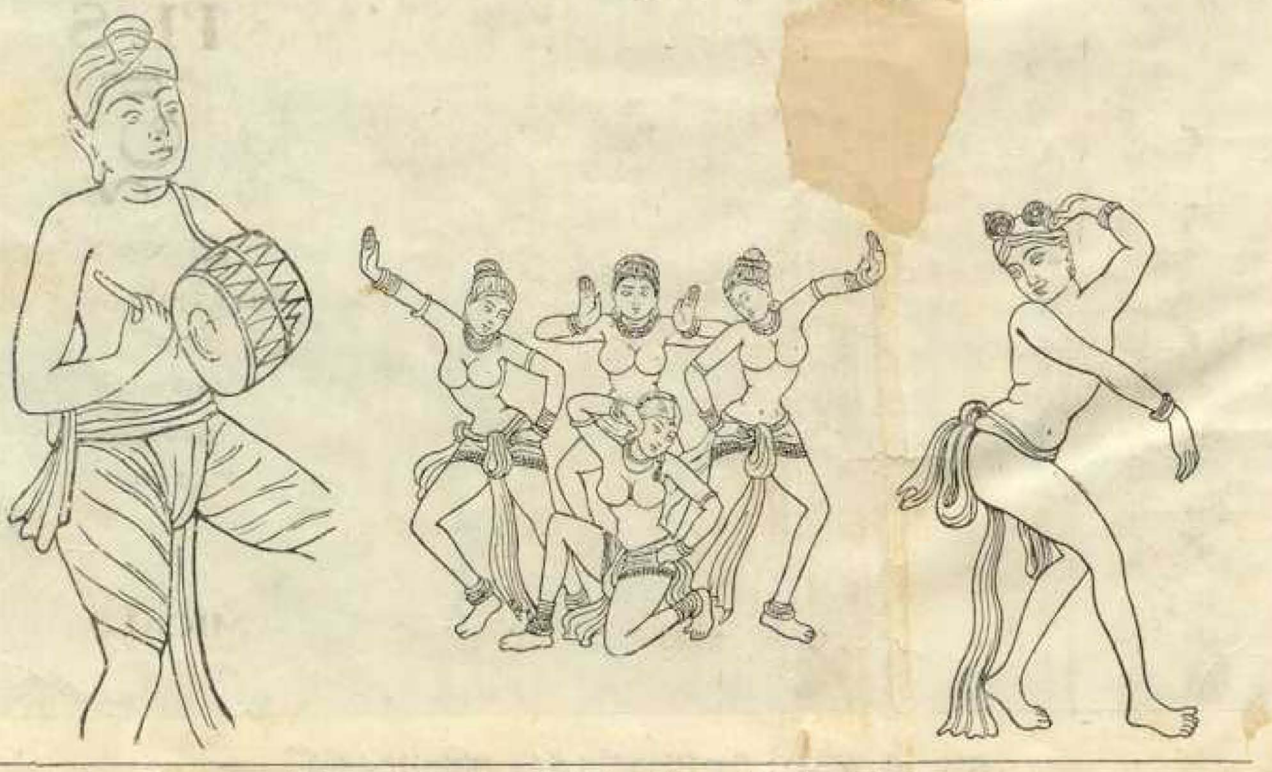
ఈబాలిక వయస్సు తొమ్మిదిన్నర సంవత్సరములు. తండ్రి జి. కే. రావుగారు. వెలమవారు. స్వగ్రామము, బొబ్బిలి (విశాఖపట్టణము జిల్లా); ప్రస్తుతము రంగునులో నున్నారు.

ఈబాలిక ఫిడేలు వాద్యమున కడు నేర్పు సంపాదించినది ఈమె శ్రీమహాత్మా గాంధీ జన్మదినోత్సవ సందర్భమున సంగీతపు పోటీపందెములలో పాల్గొని, గెలుపొందిన యొక వెండి పతకమును, తృతీయమహాసభా సందర్భమున ది ౨౪-౧౨-౧౯౩౫-వ తేదీని జరిగిన సంగీతపు పోటీపందెములలో పాల్గొని బర్మాప్రధానిమైన డాక్టరు బామోగారిచే మొదటి బహుమానము బంగారు పతకమును, రెండవ మార్వాడీ యువజన మహాసభా సందర్భమున ౮-౧-౧౯౩౬-వ తేదీని జరిగిన సంగీతపు పోటీపరీక్షలలో పాల్గొని, మొదటి బహుమానము నంది, రంగూన్ విశ్వవిద్యాలయము వైస్ చాన్సెలరును, బర్మా కార్పొరేషను కమీషనరునైన యూ. సేట్ గారిచే బంగారు పతకమును, ఇతర బహుమతులను, సర్టిఫికెట్లను బడసినది.

* * *

శ్రీ మండా బుచ్చిరామారావుగారు

వీరు పరిహద్దు పరగణా (North Western Frontier Province)లో మిలిటరీ ఇంజనీరింగ్ సర్వీస్‌లో ఉన్నతోద్యోగమునందున్న ఆంధ్రులు.

Edited, Printed and Published by S. Sambhu Prasad,
at Andhra Patrika Press, No.7, Thambu Chetty Street., Madras.